H 98
1458
LIBRAIRIE ANCIENNE & MODERNE
Alph.se PICARD
82 rue Bonaparte
PARIS
Lith. G. Paillart, Abbeville

F-3

ICOR
270.61
A844
v. 8

INSTITUTE OF CHRISTIAN
ORIENTAL RESEARCH
CATH. UNIV. OF AMER.

270. 61

RP I-I

CODEX LITURGICUS
ECCLESIÆ UNIVERSÆ
LIBER VIII.
DE ORDINE,

In quo Sacræ Ordinationes omnium Eccleſiarum Occidentis, & Orientis antiquæ, ac recentiores, tum editæ, tum ineditæ

NUNC PRIMUM PRODEUNT.

JOSEPH ALOYSIUS ASSEMANUS
Ad Mſſ. Vaticanos, alioſque caſtigavit, recenſuit, Latine convertit.

PARS PRIMA

JOHANNIS MORINI Sacræ Latinorum Ordinationes.

ROMÆ MDCCLV.

APUD HÆREDES BARBIELLINI AD FORUM PASQUINI.

SUPERIORUM PERMISSU.

Rev. H. HYVERNAT, D. D.
Catholic University of America,
Washington, D. C.

H 98

ICOR
270.61
A844

INSTITUTE OF CHRISTIAN
ORIENTAL RESEARCH
CATH. UNIV. OF AMER.

CLEMENTI ARGENVILLERIO

S. R. E. Tituli SS. Trinitatis in Monte Pincio

PRESBYTERO CARDINALI

JOSEPH ALOYSIUS ASSEMANUS
pp. f.

CODICIS *Liturgici Eccleſiæ Univerſæ Tom. VIII.* SACRAS LATINÆ ECCLESIÆ ORDINATIONES *concludens Tuis inſignibus exornatus prodit* CARDINALIS *Ampliſſime, quo ſibi ſuoque Editori ma-*

ximum habeat præſidium, in eo enim chriſtiani Orbis ſanctiſſimo Eccleſiaſtico Senatu conſpicuus cerneris, ad cujus dignitatem Te Tua evexit virtus, quam non vulgi rumor, qui imperitorum aures ſolet decipere, ſed Summi Pontificis ſapientiſſimi, æquiſſimique Perſonarum, & meritorum cognitoris, & Retributoris certa declaravit ſententia in ſacro Patrum conſcriptorum Senatu, cum Te ſuperioribus annis Cardinalem creavit.

Sed quoniam ſingularis tua modeſtia lata lege me prohibuit a tuis laudibus pertexendis dum hoc obſequentiſſimi animi argumentum profero, hinc tuo ingenio conformari ambiens, mihi gaudere patieris profecto, Tibique, ac Gymnaſio noſtro gratulari; mihi equidem gaudeo, quod vota mea in prioribus Tomis expreſſa rata habuerit, ac juſta comprobaverit, qui omnia ſuaviter fortiterque diſponit Deus.

Gymnaſio autem Romano gratulor, ſi enim in minoribus conſtitutus illius bono tanta ſollertia advigilaſti, ut ad Literarum bonum natus viſus fueris, in ampliſſima modo conſtitutus dignitate omnia procul dubio bona illi procurabis, & in eo ſcientiæ arteſque ingenuæ omnes, quæ refloruerunt, perennabunt.

Perge igitur CARDINALIS *Ampliſſime, & nova, ac Eminentiſſima dignitate auctus Religionem, literaſque cole, promove;* Re*ligionis* Literarum *Alumni, potiſſimum tibi devincti, clementiæ Tuæ, Tuique Patrocinii perſentiant effectum, quem Eccleſiæ, ac Reipublicæ bono impendant.*

Quoniam vero Codicis Liturgici *Eccleſiæ Univerſæ, & Eccleſiaſticarum de Chriſtianis Sacris inſtitutionum collectionem, ac editionem, & SSmi Pontificis nomine, & tui auctoritate officii olim mihi demandaſti, opus ad calcem perduci, ſuiſ-*

que

que abſolutum numeris cura, quo fiet, ut ſi quis inde ſacræ Eruditionis amatoribus Eccleſiæque ipſi conſtiterit fructus, is & Pontifici, & Tibi acceptus erit referendus; conſtabit autem, neque obſcuri, & humilis collectoris editoriſque inſcitia, ſeu infirmitas illum impediet, aut evacuabit.

DEUM *interim O. M. communi Eccleſiæ, & rei Literariæ publicæ voce precor, ut* BENEDICTUM XIV. *Teque felices vivere jubeat, & gloriæ Dei, Gregiſque Dominici incolumitati, ut facitis, ſerviatis, ac tuis apud Deum jam partis promeritis, majorem in dies cumulum adjicias, quo repoſitam tibi coronam juſtitiæ reddat in illa die juſtus Judex.*

JOSEPHI ALOYSII ASSEMANI

Ad R.P.D. NICOLAUM MARIAM DE VECCHIS Sacri Conſiſtorii Advoc. Decanum, & Romani Sapientiæ Gymnaſii Rectorem deputatum.

In novam Johannis Morini *de Sacris Ordinationibus Commentarii Editionem, Epiſtola.*

De Sacris Eccleſiæ Ordinationibus (quo nomine minores, ac majores, ut vocant, Ordines veniunt) ingentia volumina impleverunt plurimi, iique præſtantiſſimi Scriptores; ſed quia unus Johannes Morinus vir Cl. ad propoſitam mihi Provinciam magis acceſſit, hinc aureum tanti viri Commentarium Codici meo, & quidem integrum inſerere conſtitui, quo Eruditorum, ac Typographorum votis facerem ſatis, quin a propoſito mihi ſcopo nimis aberrarem,

Itaque, ut unico veluti obtutu, vir Ampliſſime videas quam maxime ad noſtrum inſtitutum faciat, patere, ſi Tuis ſubjiciam oculis tanti Commentarii Titulum, Præfationes, atque Adprobationes, ſic igitur habent.

COMMENTARIUS

De Sacris Eccleſiæ Ordinationibus ſecundum antiquos, & recentiores Latinos, Græcos, Syros, & Babylonios, in tres Partes diſtinctus.

In quo demonſtratur, Orientalium Ordinationes Conciliis Generalibus, & Summis Pontificibus, ab initio Schiſmatis in hunc uſque diem fuiſſe probatas, & ab Adverſariis vindicatas: Plurimi Ordinationum libelli Rituales ex antiquiſſimis illorum populorum Sacramentariis eruti nunc primum eduntur; Græci, & Syri latinitate donantur. Variæ Exercitationes Eccleſiaſticæ elaborantur, quibus quæſtiones omnes de Ordinis Sacramento in Scholis diſputari ſolitæ, ſecundum

iſtos

iſtos libellos, & antiquos Patres probabiliter definiuntur: perpetua Eccleſiæ Orientaliis cum Occidentali in hoc Sacramento convenientia, & quando, quave occaſione, & cauſa utraque Eccleſia, aut alterutra novum ritum addidit antiquo, luculenter docetur. Quinque inſuper antiquiſſimarum ſub Epiſcopali dignitatum origines, varia incrementa, & decrementa enarrantur. His accedunt.

Simeonis Theſſalonicenſis Archiepiſc. Liber de Sacramento Ordinis, & ejus myſteriis: Auxilii de Ordinationibus Formoſi Papæ non iterandis libri duo: Cophticarum Ordinationum exemplar: Omnia ex antiquis membranis exſcripta, & hactenus deſiderata. Denique Adnotationes in verba, ritus, ornamenta Eccleſiaſtica, aliaque ejuſmodi obſcura, Latinis inuſitata, in Ritualibus Græcis, & Syris occurrentia.

Authore JOANNE MORINO Bleſenſi, Congregationis Oratorii Domini Noſtri Jeſu Chriſti Presbytero.

Editio nova, a mendis quæ in editionem Pariſinam irrepſerant repurgata.

Antuerpiæ. *Venalia proſtant Exemplaria.*

Amſtelodami. Apud Stephanum Lucam. In foſſa vulgo 't Rockin dicta MDCLXXXXV.

Eminentiſſimo, ac Reverendiſſimo Principi

FRANCISCO CARDINALI BARBERINO

Joannes Morinus Congregationis Oratorii D. N. Jeſu Chriſti Presbyter.

QUæ res in Libri nuncupatione duæ plurimum conſiderari ſolent, eæ mihi ambæ perſuaſerunt, ut nomini tuo hunc nuncuparem; diuturna Eminentiæ Tuæ in me benevolentia, & conſilium de hoc Opere colligendo, atque edendo domi tuæ natum. Harum altera ut ſic agerem; hortata eſt; altera perſuaſit. Æquum enim eſt corollas de floribus in horto primum exortis, quum calyculi erumpunt, & expandi geſtiunt, fundi Domino texere, illique appendere. Sed perpetua benevolentiæ tuæ teſtimonia tum mihi, tum aliis de me, cum ſe dedit occaſio, reddita, effecerunt, ut ingrati animi dicam merito mihi impingi poſſe crederem, niſi in ipſo libri limine, publice teſtarer, quantum Eminentiæ Tuæ debeam, quantaſque, cum referendo non ſim, illi habeam gratias. Ma-

Magni inſuper mea intereſſe exiſtimavi notum poſteris facere, Eminentiam Tuam amicitia ſua, familiaritate, Epiſtolis, & laudibus, me jam tot annis cohoneſtaſſe. Non ſum equidem adeo imperitus rerum æſtimator, Eminentiſſime Cardinalis, ut Purpuræ tuæ ſplendorem tantum admirer, atque ideo me innotuiſſe tibi, & a te amari glorier. Tanta dignitas eſt tibi cum multis aliis communis, nec meritis ſemper, ſed ſorti nonnunquam, aut Principum commendationibus ambitioſe emendicatis, atque etiam per vim obtentis, defertur.

Neque auguſtiſſimam illam, & ſecundiſſimam fortunam ſuſpicio, quæ tibi annis viginti integris benigniſſime aſpiravit. Fortunam enim conqueruntur Philoſophi omnes, cæcam, brutam, & inſanam eſſe, quæ ſui ſimiles plerumque amplecti amat, adulantibus titulis ornare, iis ſuaviter blandiri, omnigenumque honorum, & deliciarum exoculata effuſione lenocinari. Raro enim *ſors & virtus miſcentur in unum*.

Te ipſum in eminentiſſima dignitate potiſſimum ſuſpicio: Summam animi tui in tanta fortuna moderationem admiror; cum hominum maxima pars ſoleat fortunæ ſuæ magnitudinem inſaniſſimo honorum, divitiarumque incremento, & audaci peccandi licentia metiri. Tu vero quum omnia poſſes, orbemque Chriſtianum ſub beatiſſimæ memoriæ Patruo tuo Urbano Octavo P.M, conſiliis tuis regeres, ſummæ fortunæ decus eſſe tibi perſuadebas, ſervire legibus, non imperare: fortis animi eſſe, mediocria malle, quam nimia; Viris magnis omnibus in maxima fortuna minimam eſſe licentiam; Te aliis majorem tunc futurum, quum melior fores; contra quam vani, & illiberalis ingenii homines, qui cum fortunæ ſubridentis libidini ſeſe dedidere, verſatilem naturæ humanæ conditionem etiam dediſcunt; immemores, ſe perituros accepiſſe peritura; Mare momento verti; & eodem die ubi luſerunt navigia fluctibus obrui.

Qua igitur ratione adverſa fortuna animum tuum frangeret, qui ſecundam tam ſancte, & fortiter ſuſtinueras? *Nulla*, inquit S. Auguſt. (enar. in pſ. 83) *infelicitas frangit, quem nulla felicitas corrumpit.* Secunda hominum opinione te felicem fecerat, ſed adverſa, quæ te poſtmodum graviſſime inſecuta eſt, magnum probavit. Ita te exagitari paſſa eſt providentia Divina, ne ſub continuæ felicitatis ſplendore, cui prona ſunt omnia, lateret, & marceret virtus tua. Memini cum Roma pulſus Pariſios in aſylum confugiſſes, tecumque familiariter verſarer, fortuitoſque de variis rebus ſermones haberemus, me ſæpius admiratum heroicam illam tuam in tot malis ferendis patientiam. Injuriarum aſſultu non magis commovebare, quam ſi cor tibi fuiſſet adamantinum, aut exte-

rum, non te feriiſſent. Neminem incuſabas, de nemine conquerebaris, ſat vindictæ de omnibus ſumptum ratus, ſi omnibus ignoviſſes. Nec dolorem corde premere, triſtia vero fronte ſerenare videbaris, ſed totum radicitus excuſſiſſe, affligentiumque amore & reverentia commutaſſe.

Recurſabat tum animo meo quam acres doloris aculeos afflictis infigere ſoleat priſtinæ felicitatis recordatio. Cenſent enim hujus mundi Sapientes infortunii genus eſſe infeliciſſimum, aliquando fuiſſe felicem: Veterem inſuper ferendo injuriam, nec ulciſcendo, invitari, & accerſi novam. Recurſabat iterum hanc fortunæ procellam ab iis in te excitam, quos omni bonorum, & dignitatum genere cumulaveras; quos ut extolleres, omnes tuæ authoritatis & felicitatis nervos, & machinas commoveras, ita ut videreris potiſſimum felix fuiſſe, ut iſtos felices faceres, honoribus abundaſſe, ut iſtos honorares, & beares.

Adverſa fortuna omnibus artificiis uſa eſt, ut amarior, & infeſtior tibi incumberet. Sed quo fuit illa in te affligendo induſtrior, eo fuiſti in ea toleranda generoſior: Quo crudelius tela ſua infigebat, eo lætius excipiebas. Quo contumelioſius inſultabant inimici tui, eo conſtantius & tacebas, & iis parcebas. Ad quid hæc adverſæ fortunæ ſtratagemmata? Ut patientiæ vere chriſtianæ pulcherrima ſpecimina ederes: ut magnificentius de ipſa triumphares, & ea triumphata, tuis caſibus glorioſior, ut tandem contigit, reſurgeres. Sic balſamum inciſum liquorem nobis fundit ſuaviſſimum; ſic frumentorum ſemina gelu, & nivibus operta & preſſa fæcundantur; ſic aquis diluvii Arca non obruebatur, ſed iis ſupernatans, fluctibus, & procellis in altum tollebatur.

Iſta, & innumera ejuſmodi. quæ prætermitto, ſentiendo longe copioſius, quam ſcribendo, me multo magis in tui admirationem rapuerunt, quam Purpuræ tuæ lumina, mihique honorificentiſſimum eſſe perſuaſerunt aliquod ingenii mei monumentum poſteritati relinquere, quo conſtaret, me tanto Cardinali virtutum omnium theſauro locupletiſſimo, literarum ſanctarum columini, Urbani VIII. ſummi Pontificis nepoti, familiariter notum fuiſſe; dumque Orbem chriſtianum ſapientiſſimis conſiliis ſuis regeret, Regum & Principum Legatis reſponſa daret, mei, laborumque meorum curam interpoſuiſſe.

Memores igitur diuturnæ tuæ erga nos benevolentiæ, & eorum, quorum occaſione hoc opus aggreſſi ſumus, illius frontem radiis, & fulgoribus nominis tui micare, & vallari grato animo voluimus. Leviuſculum, fateor, munus; ſed humilitas noſtra præſtare magna non poteſt, nec iis eget Eminentia Tua. Veruntamen ſi calculos ſubducens animum meum adjungas, ut de tua benignitate confido, juſtum pondus deprehendes.

AU-

AUCTORIS AD LECTOREM CATHOLICUM

PRÆFATIO.

In qua exponit qua occaſione motus tam multos ordinationum libellos, omnium Nationum, & omnium Sæculorum in variis Bibliothecis latitantes; adeo ſtudioſe conquiſivit: Quo conſilio conquiſitos inter ſe, & cum Scholaſticorum Sententiis comparavit; & exercitationes ex hac comparatione prodeuntes cum ipſis Ritualium libellis in lucem edidit.

CUm anno ſalutis ſexcenteſimo triceſimo nono ſupra milleſimum Romam profectus eſſem, ab Eminentiſſimo, & Religioſiſſimo Cardinale Franciſco Barberino vocatus, paucis poſt adventum meum diebus voluit me cuidam Theologorum Congregationi adeſſe, in qua juſſu ſummi Pontificis Urbani VIII., Franciſci Cardinalis Patrui, Græcorum Euchologium recenſebatur, ſingulæque ipſius periodi diligenter expendebantur, & ad fidei Catholicæ canonem, & ſtateram examinabantur. Cum primum huic Congregationi adſcriptus ſum, cœpta erat in Græcorum Ordinationes inquiſitio. Varii Theologi varias judicii ferendi rationes inibant. Mihi non ſatis tutum videbatur ex ſolis Doctorum Scholaſticorum dictatis de re tanti momenti pronuntiare; Experiebar enim eos nulla Græcorum morum ſcientia tinctos, nulla linguæ Græcæ cognitione aſperſos, nunquam illis in mentem veniſſe, ut inquirerent, quæ, quot, qualeſve eſſent Græcæ Ordinationes. Æquum non judicabam ad eorum ſola axiomata, tamquam ad lapidem lydium, iſtas Ordinationes exigere, quæ cum eis conſentiunt, probare; quæ diſſentiunt, eo ipſo ſtatim ut ſpuria improbare, & ab Ordinationum choro eliminare. Sane quoties obverſabantur animo Eccleſiæ Orientalis imago, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, inferiorumque Miniſtrorum, & Monachorum ordines, Ceremoniarum Liturgicarum, aliorumque ejuſmodi conſtans & pertinax obſervatio, in variis populis, ſermone, moribus, & habitatione quam longiſſime diſſitis conſimilis, & prope uniuſmodi: Religio mihi erat ex ſolis eorum hominum decretis, qui ne leviſſima quidem earum rerum cognitione imbuti fuiſſent, de rebus tantis judicium ferre.

Diffidentia illa, quam de Doctoribus Scholaſticis hac in cauſa conceperam, mihi videbatur eorum placitis diſerte comprobari; ita ut ſi ali-

ter apud me ſtatuiſſem, contra id , quod dictis , & exemplo ſuo docent , facturus viderer . Fere enim quotquot eorum doctrina , & ingenii acumine maxime celebrari ſolent , conveniunt, Miniſtri baptiſmo expreſſionem non eſſe abſolute neceſſariam : Baptiſmum etiam valere forma deprecativa datum , eo quod ſibi perſuadeant , Eccleſiam Orientalem baptizando , eam formam uſurpare : Quamquam autem hoc falſum ſit; forma enim Baptiſmi Orientalis, ut & Latina, eſt indicativa; Attamen tanta eſt apud eos præſumpta Græcæ conſuetudinis opinio , ut eam eſſe validi Sacramenti certum argumentum pronuntiare non dubitent , velut nos docent , cæteris innumeris brevitatis cauſa prætermiſſis , ſummi Theologorum apices , Thomas in 4. diſtinct,3. art. 2. quæſt.2. reſp. ad 1. Scotus in 4: diſt.3. qu. 2. ſæpius , ſed potiſſimum celeberrimus Franciſcus Suarez ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων to. 3. in tertiam partem S.Thomæ diſp.21. ſect.1. & 2. Similiter igitur in cauſa , quam agimus , Scholaſticorum placita adamuſſim ſequitur , qui eam ſecundum ſola eorum placita examinare , & judicare refugit . Cum enim ſolos Ordinationum Latinarum ritus ſuo tempore vulgatos præ manibus , & oculis habuerint, eorum plerique multa ſtatuerunt , quæ ſi abſolute & univerſe concedantur , actum eſt de Græcis Ordinationibus , inanes fructus pariunt , omni gratia Evangelica caſſos ; nulla materia ; nulla forma inſtructæ ſunt : Ordinationum potius umbras dices, & ſomnia , quam veram, & ſolidam Sacramenti ſubſtantiam . Quemadmodum igitur cognoſcentes axioma ſuum de Baptiſmi forma , atque etiam de Miniſtri expreſſione in actu Baptiſmi non convenire Eccleſiæ Orientalis baptiſmo , illud ita correxerunt , & reformarunt , ut Eccleſiæ Orientalj nullum ex eo incommodum inferretur . Sic dubitandum non eſt eos ita animatos fuiſſe , ſi poſtmodum illis Græcæ Ordinationis ritus innotuiſſent , ut decreta ſua correcturi fuiſſent , & proviſuri , ne quod ex iis præjudicium Eccleſiæ Orientali crearetur . Quapropter illorum mentem aſſequitur , & placita amplectitur , qui de iſtis Ordinationibus judicaturus , axiomatis , quæ de latinis condiderunt , uſquequaque non adhæret , ne iis mordicus inhærens, Orientis Ordinationes vanas eſſe & inanes aſſerere cogatur,quod profiteri ſcholaſticorum maxima pars horruiſſet .

Mihi igitur hæc animo verſanti videbatur aliam examinis viam ineundam eſſe , in qua nullum ſubeſſet erroris periculum , ſed veritatis inveniendæ certa fiducia . Duplex autem mihi tum occurrebat . Prior inquirendum eſſe, qua ratione Eccleſia Romana poſt exortum, & divulgatum ſchiſma, Græcos Sacerdotes , & Epiſcopos ſchiſmati renuntiantes in ſinu ſuo excepiſſet . Nam ſi eos exceptura , iterum in Diaconos , Sa-

cerdo-

cerdotes, & Epiſcopos non ordinabat, procul omni errore, & dubio Græcorum ordinationes approbavit: & confirmavit. Quis autem Catholicus, quidquid olim diſputaverint Doctores Scholaſtici, hanc conſequentiam improbabit? Antecedentis iſtius demonſtratio occaſionem dedit primæ operis noſtri parti contexendæ. Tota enim in hoc demonſtrando verſatur. Summos Pontifices continuis poſt exortum ſchiſma decretis, & actionibus ſuis Græcas ordinationes probaſſe, & ab Adverſariorum impugnationibus vindicaſſe,

Altera ineundi iſtius examinis via poſt priorem ſecuriſſima mihi videbatur, comparatio rituum, ſecundum quos Græci nunc & poſt divulgatum ſchiſma ſacras ſuas Ordinationes celebrant, cum iis ritibus, quos ante exortum ſchiſma obſervare ſolebant. Nam ſi utrique iidem ſunt, nec eſt inter utroſque alicujus momenti variatio, procul omni dubio, ſicut ſufficientes, & legitimi erant ritus, quibus Græci ante ſchiſma ordinabantur; ita ſufficientes, & legitimi erunt ritus, quibus poſt ſchiſma ordinantur. Difficultas erat nanciſci tantæ antiquitatis Euchologia, ſeu libellos ſacrarum Ordinationum Rituales. Superata tamen difficultas eſt, duoque præ cæteris mihi tradita ſunt Euchologia, de quibus dubitari non poterat, quin ætatem illam antecederent. Alia etiam mihi ſuppeditata ſunt, quæ ad eam ætatem proxime accedebant, alia denique, quæ ab ea longius recedebant. Hæc luſtro, ſibi invicem comparo, antiquiſſimos cum recentioribus, utroſque cum mediis; nec inter hæc magni momenti diſcrimina deprehendo. Itaque apud me concludebam, ſi Rituales antiqui legitimi erant, quod nemo ſanæ mentis negare poterat, recentiores quoque eſſe legitimos, utroſque eſſe æqua ratione aut admittendos, aut refutandos, præſertim cum omnes veluti conſpirent in earum rerum omiſſione, in quibus totam iſtius Sacramenti ſubſtantiam Scholaſticorum plerique reponunt.

Euchologia quoque illa utilitati publicæ alio modo profecerunt. Nam cum pariſios reverſus de rebus ejuſmodi familiariter cum R. P. Jacobo Goartio Dominicani Ordinis Presbytero doctiſſimo ſermones conferrem, eum monui, Romæ conſervari antiquiſſima Euchologia, & quibus in Bibliothecis laterent, indicavi, ut Euchologii Græci vulgaris editionem, quam meditabatur, & interpretationem Latinam, quam tum confecerat, ditare, & illuſtrare poſſet; quod poſtea egregie, & abunde præſtitit.

Nacti quoque ſumus penitiſſimi Orientis ſacras Ordinationes, Syrorum, videlicet, Maronitarum, qui Catholici ſunt, & Libanum Montem incolunt: Neſtorianorum, qui per Syriam, Babyloniam, Perſidem,

dem, extremoſque Indos diſperſi Chriſtianum nomen, & Religionem profitentur: Et Jacobitarum, quorum non modo in Syriæ pleriſque locis magnus eſt numerus, ſed etiam per Aegyptum, & Aethiopiam, cis ultraque Aequinoctialem circulum, Zonamque torridam latiſſime diffunduntur. Qua ratione in iſtarum gentium rituales libellos inciderimus, Præfationibus, quas unicuique ritui præpoſuimus, a nobis explicatur; ideo hæc adnotaſſe nunc ſufficit. In iiſdem autem Præfationibus uniuscujuſque gentis mores religioſos enarramus; quando, & quoties cum Romana Eccleſia reconciliati ſunt; quos Reges & Principes in India habuerunt, quando funditus apud eos principatus interiit, multaque ejusmodi, ex variarum hiſtoriarum lectione, & comparatione colligimus. Lectorem autem hic obiter monemus iſtorum Schiſmaticorum Ordinationes ab Eccleſia Romana probatas eſſe, & quotidie probari. Nec hoc tantum, ſed univerſam Eccleſiam olim ab initio damnatæ hæreſis, & Schiſmati idem præſtitiſſe, eorumque Clericos reſipiſcentes, & ad Eccleſiam redeuntes, poſt ſolam hæreſis ſuæ, & Schiſmatis abjurationem, & anathematizationem cum exercitio Ordinum, quos a ſuis acceperant, in ſinum recepiſſe, & foviſſe.

Interea dum hanc collationem inſtituo, & Græcos iſtos Ordinationum ritualesdeſcribo, Pariſios, vix novem menſibus Romæ commoratus, revocor ab Eminentiſſimo Cardinale Richelio, qui tum ſolus Gallicæ Monarchiæ habenas conſilio ſuo moderabatur, unicuique pro animi libidine ἐπιδοὺς ἀγαθόν τε κακόν τε. Revocationis cauſas ignoro. Sed ei parere neceſſe eſt, etiam dura præſcribenti, cujus arbitrio altiſſima, & aſperrima quæque ſubſidunt; quique non æſtimari juſtum, & ſanctum quod ipſi lubet, indignabundus audit. In Galliam reverſus, Ordinationum ſacrarum non me cepit oblivio, animo ſæpe recurrunt, eumque pulſant. Videbam cum Ritualibus Græcorum antiquis, & hodiernis convenire, quæ S. Dionyſius de Ordinationibus tradit in libris de Hierarchia Eccleſiaſtica; quæ etiam S. Clemens in Conſtitutionibus Apoſtolicis. Conſiderabam ambos præſertim convenire in omiſſione eorum omnium, quæ ſola ſubſtantialia ſacris Ordinibus adeo multi tradiderunt Scholaſtici. Idem experiebar fieri ab antiquis Patribus omnibus tam Latinis, quam Græcis, apud quos altiſſimum ſilentium omnium in quibus Scholaſtici plerique tradunt Diaconatus, Presbyteratus, & Epiſcopatus ineſſe materias, & formas. Quapropter animum ſubiit deſiderium inquirendi, an etiam antiquiſſimi Rituales Latini recentioribus hac in cauſa ſimiles eſſent. Rationibus enim jam explicatis ductus, ſuſpicabar multas ceremonias lapſu temporis Ritualibus additas fuiſſe, quibus Scholaſtici pleri-

plerique, præteritis antiquis, materias, & formas Sacramentales aſſignarunt. Suſpicionem meam augebat exemplar Ritualis antiqui, quem ex Italia mecum aſportaveram, aliuſque Romæ editus in Gregoriano Sacramentario, in quibus multa ejuſmodi omittuntur, aut ad alias Ordinationes transferuntur.

Itaque varias Bibliothecas luſtro manuſcriptis divites, non modo Lutetiæ, quæ ejuſmodi Bibliothecis abundat, ſed etiam aliis in locis, prout occaſio, ſorſue ferebat. Inceſſebat etiam animum meum Ritualium Poenitentialium cupido. Quot quot igitur occurrunt Pænitentiæ, aut Ordinationum bonæ notæ Rituales libelli, ex ſcribo. Jam prope quadriennium effluxit, cum Opere poenitentiali defunctus ſum, atque cum eo Poenitentiales libellos lectu dignos publici juris feci. Sermone igitur de his prætermiſſo, dum innumeros Codices huc, & illuc verſo, & inſpicio, incidunt in manus meas nonnulli antiquiſſimi. In illis id, quod ſuſpicabar, deprehendo, omiſſionem, ſcilicet, eorum omnium, in quibus Scholaſticorum vulgus ſacrarum Ordinationum materias, & formas inhærere credit. Simillimæ ſunt iis, quos nobis exhibet S. Clemens in Conſtitutionibus Apoſtolicis; multiſque additamentis carent quæ in Dionyſianis, & omnibus Græcis Ritualibus leguntur. Quapropter a dictatis Scholaſticorum magis, quam ipſi Græci recedunt. Si quis autem variorum ſæculorum rituales invicem comparaverit, non injucunde animadvertet, quo ſæculo unumquodque additamentum Ordinationibus acceſſerit. Hinc alio argumento probatur, quod jam ex Ritu Græco demonſtravimus, non eſſe exigendas ad Scholaſticorum omnia Decreta Græcorum Ordinationes. Nam non ſolum ipſæ damnatione periclitarentur, ſed etiam Latinorum omnes antiquæ, cum non minus hæc decreta illæ evertant, quam Græcæ.

At vice verſa, ſi omnes illæ Ordinationes ſimul conjungantur, & diligenter examinentur, evidenter colligetur, quantum ad Sacramentum Ordinis attinet, veritas iſtius axiomatis in ſcholis vulgatiſſimi, materias, & formas Sacramentorum eſſe perpetuas, nec unquam mutandas. Ubique enim in Sacris Diaconatus, Presbyteratus, & Epiſcopatus Ordinationibus Latinis, Græcis, Syris, Ægyptiis, antiquis, hodiernis, mediis, conſpicies manus impoſitionem, & orationem unicuique gradui convenientem: In antiquiſſimis vero omnibus, præter hæc duo, nihil aliud occurret, quod cum aliqua probabilitatis ſpecie rationem materiæ & formæ induere poſſit. Orientales primi novos ritus antiquis materiis, & formulis addiderunt; ut qui Dionyſianos, quos Græci omnes, Syrique ſequuntur, cum clementis conſtitutionibus, &

utraſ-

utraſque cum Latinis antiquis, & recentioribus comparaverit, experietur. Addiderunt & Latini longe plures, ſed multo ſerius, & paulatim, longoque annorum decurſu.

Quare ad conciliandas cum latinis Græcorum ordinationes, non opus eſt diſtinguere in Ordinationum cauſa, ut recentiores Theologi ſubtiliſſime faciunt, Sacramenta, in ea, quorum materias & formas Chriſtus in ſpecie & in hypotheſi, & in ea quorum materias, & formas in genere tantùm, & in theſi inſtituit, & deſignavit; ſingularem verò harum rerum deſignationem, & applicationem Eccleſiæ commiſit: ſeu in ea, in quibus quod formalis rationem tenet, Chriſtus in particulari & nominatim edidit & expreſſit, quod verò materialis & ſigni, in genere tantum imperavit, illius verò particularem deſignationem & demonſtrationem Eccleſiæ prudenti Oeconomiæ inſtituendam reliquit, & commendavit. Nam ſi quis omnium populorum, & omnium ſeculorum ordinationes inter ſe conferat, & componat, ſtatim animadvertet ab omnibus, & omni tempore eos omnes obſervatos eſſe ritus, quorum & Sacra Scriptura, & antiqui recentioreſque Patres meminerunt. Quidni igitur in ſolis iſtis ritibus Apoſtolicis perpetuis, & inviolatis, materiæ, & formæ iſtius Sacramenti, ejuſque partium commode conſtituentur; cæteri vero, ratione quorum Eccleſiæ variarum regionum a ſe invicem differunt, atque etiam una & eadem Eccleſia vario tempore a ſe ipſa, ſanctis, & prudentibus variarum Eccleſiarum inſtitutionibus tribuentur, non autem Sacramenti ſubſtantiæ, & neceſſitati. Quo circa mihi ſerio in hanc meditationem incumbenti nulla mihi videtur amplius in iſtius diſtinctionis hac de cauſa uſurpandæ, & excolendæ urgens occaſio. Quod enim Latinam Eccleſiam cum Græca, & Orientali in hoc Sacramento committere videbatur, cujus conciliandæ cauſa inventa eſt, ſomnium eſſe, cui rerum antiquarum incuria, & ignoratio cauſam dedit, oculata experientia demonſtratur.

Hæc eſt poſterior examinis ratio, ad quam exigendas eſſe judicabamus hodiernas Græcorum Ordinationes, eaque conſtituit ſecundam Operis noſtri partem. Univerſa enim operis hujus ſecunda pars nihil aliud eſt, quam collectio variorum Ordinationis rituum ex antiquis codicibus Latinis, Græcis, & Syris decerpta, & verbo tenus exſcripta, ut ex ejus lectione, & examine diſcat lector quæ fuerint Eccleſiarum hac in cauſa antiquæ, & recentiores traditiones, & auditis partibus, cauſaque cognita, judicium ferat. Nihil in ea parte noſtrum eſt, omnia antiqua, ex Archivis, & ſcriniis Eccleſiarum petita. Addidimus his Simeonis Theſſalonicenſis Archiepiſcopi libellum de Sacramento Ordinis;

eo

eo quod Græcorum ritus non modo diligenter deſcribit, verum etiam unius cujuſque ritus rationes elegantes, morales, & myſticas appoſite tradit. Huic conjunximus Gabrielis Philadelphienſis Metropolitæ de Sacris Græcorum Ordinationibus libellulum eo qnod univerſam de hoc Sacramento doctrinam compendioſe admodum, & Scholaſticorum more explicet, cui ſubjunximus brevem dignitatum Eccleſiaſticarum notitiam, ſeu Catalogum ex antiquo codice exſcriptum, magis ne periret, quam quod neceſſarium eſſet. Quamquam nec hic tractatus haberi poſſit à ſcopo noſtro alienus. Cum autem multa paſſim occurrant, veſtium ornamentorum inſtrumentorum dignitatum, rituumve vocabula, in Ritualibus tam Græcis, quam Syris, quæ Latinis iſtorum morum inſuetis negotium faceſſere poſſunt, ea ad finem uniuſcuiuſque Ordinationis Græcæ, vel Syræ non indiligenter explicamus.

Fini quoque Ordinationum Latinarum libellos duos Auxilii de Ordinationibus à Papa Formoſo factis, nondum editos, diu tamen multumque à viris doctis deſideratos adtexuimus, quibus lux maxima effunditur illuſtriſſimæ quæſtioni, quæ ante ſeptingentos ferme, & quinquaginta annos in Eccleſia Romana, magna animorum contentione in utramque partem agitata eſt, tam in theſi, quam in hypotheſi: An ſcilicet Ordinationes à Formoſo Papa celebratæ, validæ eſſent, an iterandæ. Plurimi enim eas adeo improbarunt, ut iterarint: Alii, ſed numero pauciores, eodem tempore probarunt, quorum unus erat Auxilius, cujus edimus in Formoſi defenſionem opuſcula. Sed eodem tempore, atque etiam multis ſeculis ante, & poſt illud tempus, generalius quæſitum eſt; atque ἴσον ἴσῳ diſputatum; An Ordinationes contra Canonum præſcripta factæ, eſſent validæ, an iterandæ. Plurimi eas iterarunt, credentes, non ſufficere Ordinationem, ut rata ſit, & efficax, eſſe factam ab Epiſcopis Catholicis, & juxta Rituales ab Eccleſia præſcriptos, ſed etiam fieri debere ſecundum Canones Ordinatoribus, & Ordinandis à Conciliis ſecundum tempora latos. Inſidebat igitur eorum animo ea ſententia, quam modo explicavimus, quæque hodiernis Theologis eſt communiſſima; Eccleſiam ſcilicet quorumdam Sacramentorum materias particulares decretis reſtringere, aut ampliare poſſe, ſpiritumque Sanctum ita decretis illis ſeſe attemperare, ut ſecundum ea vim ſuam exerat, aut comprimat, & ſic quæ Eccleſia ligaverit, alliget, quæ ſolverit diſſolvat.

Hæc quæſtio ſui obſcuritate, & perplexis ambagibus, Eccleſiæ Doctores diutiſſime diſtinuit, atque etiam vexavit. Tandemque quadrigentis abhinc annis communi conſenſu, re maturius conſiderata, concluſerunt, & definierunt, Canones ab Eccleſia ſecundum tempora, &

occaſiones de his rebus conditos, Ordinationis ſubſtantiam, & efficaciam non afficere, ſed tantum executionem; ordines conferendi, aut collatos exercendi potentiam non auferre, ſed tantum legitimam authoritatem.

Duæ iſtæ partes baſis ſunt & fundamentum, cui potiſſimum innituntur Exercitationes, quæ operis noſtri tertiam, & poſtremam partem conſtituunt, ſedulò enim examinatis his antiquis, & recentioribus Sacrarum Ordinationum Codicibus, & conſideratis Summorum Pontificum continuis pro Ordinationibus Orientalium decretis, ea cum variis Sanctorum Patrum ſententiis, & utraque cum pleriſque Scholaſticorum Doctorum placitis contulimus. Cum autem in eo ſtudio nonnihil nos exercuiſſemus, videreturque nobis utriuſque ritus, Occidentalis, & Orientalis, maximus in rebus Subſtantialibus eſſe conſenſus, nec opus eſſe perplexis, & impeditis Scholaſticorum diſtinctionibus, ut alter in alterius gratiam rediret, ſed ſponte, & αὐτομάτως nulliſque cum ambagibus ſeſe mutuo amplecterentur, tandem decrevimus, exercitationem noſtram ulterius protendere, & omnes quæſtiones, quæ de Ordinationibus in ſcholis agitari ſolent, ſecundum hæc principia veluti ad Aurificis trutinam examinare, & expendere, ſtudiumque noſtrum in lucem edere; ut ſi Lectori Catholico luberet, eandem comparationem, & Exercitationem inſtituere, eo nonnihil juvaretur,

Viſum eſt præterea ab inſtituto opere non fore alienum, ſi connecteremus Exercitationem de antiquis, & primigeniis ſub Epiſcopo dignitatibus Eccleſiaſticis, nempe, Archipresbyteris, Archidjaconis, Oeconomis, Defenſoribus, & Græcorum Chartophylace; & in ea veluti ad coronidem univerſo operi imponendam exponeremus, quæ fuerint uniuſcujuſque dignitatis, tam ſecundum Latinos, quam ſecundum Græcos, origines incrementa, & miniſteria: quanta fuerit authoritas, qua ratione variis ſæculis variata eſt, aucta, imminuta, & immutata.

Denique Lectorem, in cujus manus hoc opus inciderit tituli meminerit, monemus: Exercitationes, videlicet, nos ſcribere, non deciſiones, adumbrationes delineare, non rei expreſſiones jactare, inſtructiones ad litigioſarum de Ordinationibus quæſtionum dijudicationem ſuppeditare, nihil decretorio judicio ſtatuere. Sapientis cujuſdam vulgò fertur apophtegma, Exercitationem omnia poſſe. Verum mediocritatis & tenuitatis ingenii noſtri conſcii, hoc nobis non arrogamus. Tanta cordi non ineſt confidentia. Quapropter ſi legenti offendiculum aliquod occurrat, illud aut removeat, aut benigne excuſet, deprecamur, de eo non ex verbis, ſed ex mente, & conſilio noſtro ſententiam ferens.

Con-

Conſilium nobis fuit illi prodeſſe, non obeſſe, illum adjuvare, non in errorem inducere; Traditionem antiquam cum recentiore & hodierna conferre, & utramque ex mutuo lumine illuſtrare. Si forte caligine aliqua offuſa eſt, eam priſtino nitori & ſplendori reſtituere: Si aliquo ſitu obducta, eum detergere. In hoc conatu, ſi quando nos cæcutire, & labi deprehendat, quod ſæpe nobis contigiſſe nòn inviti credimus, porrecta manu benigne nos erigat, averſos in rectam viam reducat. Nam, ut ſcribit S. Dionyſius ad Demophilum. διδάσκεσθαι οὐ τιμωρεῖσθαι χρὴ τοὺς ἀγνοοῦντας, ὥσπερ καὶ τοὺς τυφλοὺς οὐ κολάζομεν, ἀλλὰ καὶ χειραγωγοῦμεν. *Ignorantes docendi ſunt, non puniendi; quemadmodum cæcos non punimus, ſed manu ducimus.* Quidquid de Lectoris erga nos modeſtia contingat, hoc opus noſtrum, & quæcumque hactenus ſcripſimus, aut in poſterum, Deo dante, ſcripturi ſumus, Apoſtolicæ Sedi corrigenda, expungenda, eradenda, aut penitus delenda toto affectu ſubjicimus. Animo enim fixum, & immotum ſedet, nihil unquam privatim, aut publice ſcribere, quantum memoria, & ſtudio recolere, aut mente prævidere potero, quod Eccleſia Romana olim improbaverit, aut aliquando improbatura ſit.

Permiſſio R. P. Generalis.

FRanciſcus Bourgoing Presbyter Præpoſitus Generalis Congregationis Oratorii Jeſu Chriſti Domini noſtri, juxta Regium diploma datum 14. Julii 1642, quo Bibliopolis omnibus prohibetur ne libros ejuſdem Congregationis imprimant, aut venales exponant citra noſtram licentiam, Permittimus Gaſparo Meturas Pariſienſi Bibliopolæ, ut librum, qui inſcribitur: *Commentarius de Sacris Eccleſiæ Ordinationibus ſecundum antiquos, & recentiores Latinos, Græcos, Syros & Babylonios*, Authore Joanne Morino, Congregationis Oratorij Domini Noſtri Jeſu Chriſti Presbytero, imprimere, ac libere divendere poſſit. Datum Pariſiis prid. non. Auguſti 1655. *Franciſcus Bourgoing.*

APPROBATIO OPERIS.

NOs ſubſignati Doctores Theologi Sacræ Facultatis Pariſienſis legimus *Commentarium de Sacris Eccleſiæ Ordinationibus* Joannis Morini Congregationis Oratorii Presbyteri opus polymitum & ocellatum contextum erudita manu Theologi, Philologi, Antiquarii, & Scholaſtici, & quem variæ lucubrationes dudum publico commendarunt.

Majeſtatem totius operis, & argumentum perpetuum prior in fronte libri pagina explicat, cæteræ exequuntur. Ritus Sacros, & ceremonias veteris, & novæ Romæ, & primarum ſedium inter ſe confert, & annotat, & in tanta rituum diverſitate fidem eandem, & illibatam. Hinc porrò enatas quæſtiones maximæ operæ, ex variante diſciplina Religionis, & praxi, cote ſubtili diſputatricis Theologiæ agitat, & explanat. opus in maximum Eccleſiæ decus ceſſurum judicamus, teſtati nil in eo contineri, quod Fidei Catholicæ adverſetur. Datum Pariſiis die 18. Febr. an. 1655. *Chaſtellain. Chapelas, Curatus S. Jacobi.*

COmmentarium de Sacris Ordinationibus Authore Joanne Morino Bleſenſi ex Congregatione Oratorii Domini Noſtri Jeſu Chriſti Presbytero legi non minore cum fructu, quam voluptate. Opus eſt ſummæ plenum eruditionis, & ſtudioſæ Eccleſiaſticorum rituum perſcrutationis, in quo non probabiliter tantum, quod unicum pollicitus erat, ſed certius accurata Doctrinæ, & diſquiſitionis indagine multa perſuadet, quæ circa inaugurationem Miniſtrorum Sacrorum huc uſque agitata ſunt. Leget & quivis alius ſine ullo erroris periculo. Ita cenſui Academiæ Pariſienſis Doctor Theologus, pridie Non: Auguſti an. 1655. & ſubſcripſi.

Margaritus Gauquelin.

Hactenus Morinum recitavi; Unde nullo negocio judicare poteris in eadem ipſum, qua nos, quod pertinet ad minores, & Sacros Ordines, Paleſtra inſudaſſe. Propterea æquum nobis viſum eſt alienis perfrui laboribus, quin tamen laudem, & gloriam nobis unis quæramus. Quoniam autem laudatus Commentarius nonnullis ſcatet mendis, & multa in eo deſiderantur, quæ a Cl. Scriptore omiſſa ſunt, ſive quod fini, quem is ſibi præfixerat, illa peropportuna haudquaquam judicaverit, ſive quod monumenta ex quibus ea colligenda erant, habere minime potuerit, ſive demum ex ignoratione linguarum Orientalium quædam ſibi excidere paſſus eſt, ſeu invito exciderunt, hinc, ut Ritualem librum Sacrarum Ordinationum antiquarum, & recentiorum omnium Eccleſiarum (ſive iſtæ a Romana Eccleſia veritatis magiſtra, & unitatis centro ſejunctæ ſint, ſive cum illa adhuc fæderis chriſtiani jure ſint conſo-

ciatæ,)

ciatæ,) integrum publici juris faciamus, & Codicem Liturgicum Eccleſiæ Univerſæ, quoad hanc etiam Ritualem partem, perficiamus, emendare tentabimus, quæ correctione digna videbuntur, omiſſa ſupplere, atque defectus implere conabimur, itaut Eruditi Morini Commentarium integrum habeant, & perfectum, variiſque monumentis adauctum, & ditatum;quæ omnia cum uno volumine in Quarto,uti dicunt, quamvis maximæ molis concludi nequeant, cenſuimus librum hunc Octavum Codicis noſtri in plures tribuere partes ordinem ſecuti, qui & commodior, & opportunior videbitur.

Sed ſatis Præfatus ſum, pluribus enim tuas graviſſimas diſturbari curas nefas judico, quæ autem illæ ſint, & quorſum tendant,patiaris ſi tuis verbis recitem quibus ſi bene memini, Superiori menſe Te loquentem audivi in magna noſtri Gymnaſii aula in collegarum tuorum, meorumque plenario Concilio.

Cum primum hujus noſtræ Accademiæ regimen ſuſcepi, intellexi quantum mihi oneris imponeretur, ut egregiæ in eam voluntati, quam tot collatis beneficiis SS. D. N. BENEDICTUS XIV. P. M. demonſtravit, facerem ſatis, ac non indignus ſucceſſor viderer eo Anteceſſore, quem honoris cauſa nomino, Clemente Cardinali Argenvillerio, qui illam integro ſeptennio eſt moderatus, cuique bonæ Artes, ac diſciplinæ quantum debeant, vobis omnibus perſpectum, atque exploratum eſſe non ignorabam.

In hanc igitur curam toto animo incubui, ut quando, pro mearum virium tenuitate, non implerem quæ huic tantæ ſufficerent expectationi, mea ſaltem Adminiſtratio, pro æquo, & bono æſtimanda, non inutilis judicaretur.

Neque operæ propterea, neque diligentiæ me peperciſſe, vos ipſi Teſtes prope modum eſtis, quorum in conſpectu hæc omnia a me cæpta, & confecta ſunt, quæ videtis.

Scholas nimirum Superiores in commodiorem, amplioremque locum translatas conſpicitis; amplum ſuperjus, & perornatum Conclave perfectum, in quo Phyſices experimenta fieri commodiſſime poſſunt, &

ejuſmodi Inſtrumenta decentiſſime aſſervantur, quorum ampla ſupellex eſt, inque dies inſtructior.

Ad Chemiam autem quod attinet, quæ ut aptiori, atque utiliori methodo impoſterum traderetur, ſummopere ſtudui, elaboratorjum, ut vocant, *vetus*, abſolutum, perfectumque videtis, atque aliud itidem, in quo exhalationis experimenta ſine ullo adminiſtrorum, & ſpectantium detrimento, aut periculo aguntur.

Si vero de Mineralium collectione, quæ in propatulo iam vobis eſt, verba facienda ſunt, nihil certe tota Etruria, nihil tota hac Pontificia Ditione, ac finitimis Regionibus reperiri hujuſmodi rerum potuit, quod huc invectum non ſit, cum aliis quamplurimis, quæ ad naturalem hyſtoriam illuſtrandam maxime faciunt.

Hortum autem Botanicum, quem, ut in eam, quam cernitis, formam coleretur, ornaretur, augeretur jam à ſeptennio ante elaboraveram, ut multo nunc ornatior, cultiorque eſſet, curavi diligentjſſime, ubi quam plurima herbarum genera aptiſſimo ordine poſita vireſcunt, a veſtinis quoque, à Pelignis, & Marſis conquiſita, & quamplurima in Horti Domo inſunt comparata vaſa vitrea, in quibus omnigena ſervantur ſemina, quæ non modo a propinquis, verum etiam a longinquis exteris Nationibus advehuntur, quorum omnium Index locupletiſſimus iam publicam lucem aſpexiſſet, ſi licuiſſet per Collegij pecuniam, quæ plurima hujus anni curriculo in ſumptus neceſſarios expenſa eſt.

His vero omnibus adiungendum eſt certe illud, quod, meo quidem Judicio, maximum fortaſſe Rei noſtræ Litterariæ incrementum feret, ſcilicet inſtitutum nuper ſtudioſæ inventuti premium, honoris nempe Laureæ, pro Iurisprudentia, & pro Medicina, quæ digniſſimis Adoleſcentibus quotannis diſtribuentur, quod nobis enixe optantibus, atque ſuadentibus, inſigne quoque Theologorum Collegium retro Elapſis diebus pro Sacris ſtudiis decreviſſe multopere commendamus. Hæc certe honoris, & virtutis publica, ac perpetua teſtificatio, quantum ad excitanda iuvenilia ingenia valéat, quantum ad inflammandam Studiorum contentionem, per Voſmetipſos agnoſcere iam poteſtis.

Ea tamen cum percenſeo, nihil mihi, nihil duobus mihi in munere adjunctis Sociis, viris Illuſtriſſimis, auſim arrogare, ſed cuncta Beneficentiſſimo Pontifici accepta referantur, neceſſe eſt, cuncta egregiis, quæ apud nos Reliquit, exemplis Cardinalis Ampliſſimus Arcenvillerius, cuncta omnium Noſtrorum Illuſtriſſimorum Collegarum menti, ac voluntati, qui nobis ad agendum ſtimulos addiderunt præclariſſimos. Nec levem vobis habemus gratiam, Profeſſores Doctiſſimi, qui veſtris

vigi-

vigiliis, ac laboribus operam noſtram magis fructuoſam reddidiſtis, quique novis immortalibus Litterarum monumentis Accademiæ famam extollitis, cum hoc ipſo meo tempore (quod fortunæ meæ tribuendum eſt) a veſtrum nonnullis ea edita ſint volumina, quæ apud Exteros fidem facient luculentiſſimam, Romana ſtudia eſſe in priſtinum nitorem, ac dignitatem, veſtris potiſſimum ingeniis reſtituta.

Adminiſtrationis itaque meæ, quæ viginti tantum Menſium ſpatio continetur, Rationibus hoc modo, pro debito in Collegas noſtros obſequio, rite expoſitis, illius nunc inſtante fine, lætiſſime mihi mandatam curam Succeſſori propediem tradam meo, qui ex nobis omnibus deſignari contigerit, quorum unuſquiſque & illam, accademiam nempe, me poterit ſapientius moderari, & in illuſtri jam, & florenti collocatam ſtatu ſervabit diligentiſſime, ac nova fortaſſe bonarum Artium acceſſione, quam Animo jam moliebar, amplificabit.

Ut finem demum dicendi faciam, illud reſtat, cujus rei cauſa huc conveniſtis, ut nimirum in hac Collegii Noſtri, & Veſtrorum omnium frequentia, illos collaudem Adoleſcentes, qui ſtudiorum ſuorum præmium, hanc Lauream merverunt, quod pro eorum virtute facio quam libentiſſime. Digniſſimos certè hoc honore illos cenſeo, eoſque hortor, ut pulcherrimam in ſtudiis contentionem Remittant numquam, maiorem ſemper laudem conſecuturi. &c.

Hactenus tua verba, ſi probe teneo, recitavi, quare ſpes vera nos non fallit Te Rectore, BENEDICTO XIV. Patrono, Argenvillerio Duce, noſtram Accademiam priſtino decori reſtitutam priſtinis privilegijs condecorandam. Vale ac Tibi boniſque omnibus vive. Dabam idibus Auguſti 1755.

BE-

BENEVOLO LECTORI

PRÆFATIO.

Quoniam vero Cl. viri Johannis Morini Commentarium integrum de Sacris Ordinationibus nova Editione donare, & Codici Liturgico intexere decrevi, primum Libri VIII. volumen dedi Latinorum Ordinationibus. Prodeunt ergo in hoc volumine Ritus ſacrarum Ordinationum Latinæ Eccleſiæ, quas Johannes Morinus in parte ſecunda ſui Commentarii vulgavit. Quibuſdam Ordinibus quaſdam ſubjeci adnotationes plerumque depromtas ex Cl. Franciſco Antonio Vezzoſi Clerico Regulari Theatino meritiſſimo & in noſtro Gymnaſio hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Profeſſore doctiſſimo in nova elaboratiſſima operum ven. Card. Thomaſii editione, quam is publico bono dedit. Codices Petavianos, quos Morinus laudat, in Bibliotheca Vaticana nobis verſare contigit, quemadmodum & Sacramentaria Gregoriana; Rituales, ſeu Pontificales plures libros manu exaratos in Bibliothecis Barberina, & Vallicellana de Urbe conſului; a multis referendis, ſeu variantibus Lectionibus obſervandis conſulto abſtinui, contentus quoſdam tantum ordines ex Cl. Edmundo Martenio mutuare, quos in Appendicem ſeu Supplementum conjeci; quemadmodum & adnexui Ritum Sacrarum Ordinationum ex Pontificali Romano Clementis VIII. & Urbani pariter VIII. auctoritate vulgato excerptum, quo Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudioſi modernos etiam ritus edocti, hos cum antiquis conferant, & ita unum eundemque Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſpiritum in Romana Eccleſia ſemper obtinere nullo negocio videant. Plures Ritus cum editos a variis Scriptoribus, cum nondum publica donatos luce in hoc vo-

lu-

lumine recitare omiſi, cum ne juſtam excederet molem, tum quod haudquaquam opportunum cenſui, ſi Deus vires dederit, & otium, atque e Reipublicæ Literariæ bono eſſe judicabimus in ſupplementis Codicis omnes referam.

Sed ut Johannis Morini conſilium in edendis Latinis Ordinationibus notum habeas, placuit hoc loco ipſius Præfationem recitare, ſic autem habet.

PRÆFATIO

In Rituales Latinos Sacrarum Ordinationum, ex antiquis variarum Provinciarum Codicibus exſcriptos, & nunc primum editos; qua Auctoris ſcopus in Ritualium iſtorum inquiſitione, & editione explicatur.

CUm Ordinationum Græcarum tenorem, & formulas meditarer, easque cum Latinis vulgatis compararem, diſcrimen inter utraſque maximum deprehendi, potiſſimum in inſtituta comparatione innixus multorum, & celebrium Scholaſticorum axiomatis. Videbam enim ex iis neceſſario conſequi Orientales omnes prorſus Sacerdotio deſtitui; cum nihil eorum, quæ ſubſtancialia credunt Ordinibus magni illi, & famoſi Scholaſtici a Græcis, cæteriſque Orientalibus in Ordinum collatione obſervetur. Hoc tamen abſurdiſſimum, & dictu horrendum mihi videbatur; contrarium inſuper Eccleſiæ Romanæ menti, & ejus quotidianæ praxi, ut ex iis, quæ tota parte prima hujus operis demonſtravimus manifeſtiſſimum eſt. Mihi præterea viſa eſt abſurditas multo major, cum oculis vidi antiquiſſimorum rituum Græcorum cum hodiernis conformitatem; qui non minus a vulgatis latinis diſſentiunt, quam recentiores. Secundum enim iſtorum Doctorum Princi-

pia ſequeretur Antiquos Patres, qui Conciliis Generalibus interfuerunt, non minus eſſe Sacerdotio ſpoliandos, quam neoterici Græci, cum eædem ſint utriuſque Ordinationis formulæ. Videbam etiam paucos quoſdam Doctores, ſed recentiores, quibus hoc diſcrimen innotvit, iſtorum Scholaſticorum Sententias amplectentes; difficultatem hanc conciliare equidem, ſed ita ut in multis aqua, ut dicitur, illis hæreret. Alios non longe plures, recentiores quoque, rationem inire, qua res tam diſpares ad concordiam non difficulter adducunt; ſed rationem illam novam eſſe, & inventam videri, magis, ut avertatur difficultas, quam, ut diſſolvatur, velut apud Tragicos Poetas dii ἀπὸ μηχανῆς ἐπιφανέντες cum argumenti exitum explicare non poſſunt.

Quum hæc animo verſarem, tandem judicavi confugiendum eſſe ad antiquiſſimos Latinorum Rituales, mihi perſuadens vix fieri poſſe, vel potius fieri non poſſe, ut in rebus ſubſtantialibus ab antiquis Græcis differrent. Speravi quoque hac arte me in fontes diſcriminis, quod maximum putatur, & revera tale eſt, ſi Scholaſticorum ſyllogiſmis ſtatur, digitum intendere poſſe. Nec in utroque me fefellit opinio. Antiquiſſimi enim Rituales Latini Græcis antiquis ſunt ſimillimi: Nihil eſt in illis, quod ſubſtantiale cenſeri poſſit, quod in his ſimiliter non reperiatur, ita ut argumentorum, quibus ſcholaſtice Ordinationes Græcæ impugnantur, nullum veſtigium, nulla umbra in antiquiſſimis Latinorum Ritualibus appareat. Hodierni quoque diſcriminis fons, & ſcaturigo eadem opera recluditur. Hoc enim factum eſt, eo quod Pontifices Romani poſteriores, atque etiam Græci, nonnullas ceremonias antiquis ritibus addiderunt, ut ordinis ritum magnificentiorem, auguſtiorem, & commendatiorem redderent, quas poſtmodum Scholaſtici nonnulli in vulgatis Ponti-

tifi-

tificalibus deprehendentes, & more ſuo materias, & formas Ordinationum indagantes, ſuperadditas illas ceremonias Apoſtolis coævas judicarunt, & vere Apoſtolicis in ſcriptura a Spiritu Sancto laudatis prætulerunt. Hæc animadverſio non conjecturis, ſed certiſſimis argumentis, & experientia demonſtratur. Tota enim a Scholaſtice petita argumentatio, non veritate, ſed imaginario fundamento nititur, unde nonnumquam factum eſt, ut in ejuſmodi rebus neque cælum, neque terram, ut dicitur, attigerint. Si Codices antiquos Latinos cum Græcis antiquis, & utroſque cum recentioribus Latinis, & Græcis: Si hos omnes iterum cum Latinorum, & Græcorum Patrum, & Canonum dictis comparemus, evidentiſſime deprehendemus antiquos Latinos eodem modo ordines contuliſſe, quo antiqui Græci; utroſque præterea eodem modo nunc quo majores ſui: Ritualeſque recentiores Latinos, & Græcos, non tantum cum antiquis conſentire, verum etiam cum Patrum, & Canonum dictis, & ſententiis. Nihil eſt enim in antiquis vel leviſſimi momenti, quod recentiores tam Latini, quam Græci non contineant. Sed multa ſunt in recentioribus prudenter & religioſe ſuperaddita, quæ licet ad rei ſubſtantiam nullo modo ſpectent, imprudenter tamen, prætermiſſis, & contemptis ſubſtantialibus, a nonnullis, & magni nominis Scholaſticis, ut ſola neceſſaria in ratiociniis ſuis habita ſunt, & deprædicata.

Hæc nunc monuiſſe ſufficiat; pluribus enim iſta erunt nobis explicanda in diſputationibus, quas his Ritualibus ſubjungemus: Erunt enim Rituales iſti libelli, quibus mirifice conſonant omnia Patrum Canonumque dicta, diſputationum noſtrarum certiſſimum, & indubitatum fundamentum. Rituales autem ſive Pontificales ejuſmodi libellos Latinos nacti ſumus permultos, & variorum ſeculorum; quoſdam etiam ſum-

ma antiquitate admodum venerandos. Iſtorum Ritualium comparatione, quæ ſunt Apoſtolicæ traditionis facile diſtinguuntur ab adſcitis poſtea: Adſcitorum quoque varia ſecula non difficile dignoſcuntur. Duos jam editos propter ſummam antiquitatem, & quia breves ſunt, huc tranſtulimus, ut ex opere noſtro, veluti ex fæcundo penu, depromat lector quæcumque ad hanc materiam pertinere poſſunt. Ab omnium antiquiſſimo viſum eſt nobis initium ducere, licet ſolum Ordinum Sacrorum materiam nobis repræſentet; formas autem nomine tantum benedictionis indicet. Preces enim, quibus concipiebantur, vulgatiſſimæ erant, nec ulla tum erat in ea Provincia de precibus ejuſmodi controverſia, ſicut in materia, quam ideo definiunt, ut ſit omnibus Epiſcopis unus idemque Ordinandi Ritus. Ritualis ille liber, vel qui Ritualis vicem tenere poteſt, deſumitur ex Concilio Carthaginenſi IV, quem tanti Rituales ſubſequentes fecerunt, ut omnes illum citent, & ab ejus Canonibus ne latum quidem unguem diſcedant. Interrogationes præterea continet Presbytero in Epiſcopum ordinando faciendas, ejuſque fidei profeſſionem. Cætera omittuntur, ut in formulis Ordinationum communibus contenta, & Canonum brevitati parum commoda, qui vel nova tantum ſtatuunt, vel antiqua corrigunt, vel dubia explicant, & definiunt.

Ritualium noſtrorum textum non ſemper integrum repræſentamus, ut opus noſtrum minore pomœrio definiamus, neve ſæpius idem repetendo Lectori faſtidium creemus. Ideo paſſim initia Orationum, Præfationum, Admonitionum, aliorumque ſermonum exſcripſiſſe contenti, Lectorem ad Rituales præcedentes remittimus, in quibus ea, quæ ibi omittimus, integre deſcribuntur: Remiſſio illa fit potiſſimum ad ordinem antiquum Romanum, quem ſæpe præ oculis habebamus, cum Ri-

Ritualium iſtorum deſcriptioni vacaremus. Denique liber ille ſepiſſime editus eſt, omniumque manibus teritur: quapropter cætera ejuſdem generis quiſque cum eo facile comparare poterit. Quamquam nec hoc ſit neceſſe, cum prope omnia, quæ prætermittimus, in Ritualibus præcedentibus hic inſertis verbum e verbo exprimantur.

Hactenus Morinus, cui plura addere hoc loco peropportunum haud cenſemus, lemmatum ergo, & monumentorum elenchum eorum, quæ in hoc volumine continentur, accipe Lector benevole, & noſtra qualicumque cænula contentus, Deum O. M. ſupplex precare, ut vires, atque ſubſidia congrua ſuggerat ad Codicem integrum vulgandum, ſiquidem in majorem ipſius gloriam ſit ceſſurus, eo enim omnis noſtra dirigitur intentio. Vale.

SERIES EORUM

Quæ in hoc volumine continentur.

Sacrarum Ordinationum Ritus ex Concilio Carthaginenſi quarto depromptus. Pag. 1

Sacrarum Ordinationum Ritus ex antiquiſſimo, & venerando undecim Seculorum codice decerptus. 4

Sacrarum Ordinationum Ritus ex Codice Nongentorum annorum ætate ſuperante decerptus. 19

Sacrarum Ordinationum Ritus ex antiquiſſimo Corbejenſi Codice octingentorum annorum ætatem longe ſuperante decerptus. 30

Ordo qualiter in Romana Eccleſia Diaconi, & Presbyteri ordinandi ſunt, Menſis primi, quarti, ſeptimi, & decimi Sabbatorum die in duodecim lectionibus ad S. Petrum, ubi Miſſæ celebrantur. 34

Sa-

Sacrarum Ordinationum Ritus ex antiquiſſimo Bibliothecæ Vaticanæ Codice decerptus. 41
Sacrarum Ordinationum Ritus ex antiquiſſimo Corbejenſis Monaſterii Codice deſcriptus. 48
Ordo qualiter in Romana Eccleſia Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi ordinandi ſunt. 57
Sacrarum Ordinationum Ritus ex antiquiſſimo Rotomagenſis Eccleſiæ annorum ſaltem octingentorum Codice Anglicano decerptus. 59
Sacrarum Ordinationum Ritus ex antiquiſſimo Remenſis Eccleſiæ annorum octingentorum Codice deſcriptus. 77
Ordo, qualiter in Eccleſia Romana Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri ordinandi ſunt. 80
Sacrarum Ordinationum Ritus ex antiquiſſimo Senonenſi Codice decerptus. 85
Ordo, qualiter in Romana Eccleſia Presbyteri, Diaconi ordinandi ſunt. 88
Sacrarum Ordinationum Ritus ex Manuſcripto annorum prope ſeptingentorum Codice decerptus. 94
Electio quomodo a Clero, & a Populo eligitur Epiſcopus in propria Sede cum conſenſu Regis, Archipræſulisque, omniumque de Populo. 110
Sacrarum Ordinationum Ritus ex antiquo octingentorum annorum Codice Thuano decerptus. 119
Ordo, qualiter in Romana Sedis Apoſtolicæ Eccleſia, Presbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi ordinandi ſunt. 123
Sacrarum Ordinationum Ritus ex Codice annorum ſeptingentorum ætatem ſuperante decerptus. 130
Ordo, qualiter in Romana Eccleſia Diaconi, Presbyteri eligendi ſunt, Menſe primo, quarto, ſeptimo & decimo. 139
Ritus antiquus electionis, examinis & Ordinationis Epiſcopalis. 160

Sacra-

Sacrarum Ordinationum Ritus ex duobus Codicibus Bellovacenſibus, quorum unus eſt ſexcentorum, & quinquaginta annorum, alter paulo poſterior, decerptus. 164

Sacrarum Ordinationum Ritus, ex Codice annorum circiter quingentorum exſcriptus. 169

Excerpta quædam e duobus Codicibus, ante annos quinquaginta ſupra quadringentos ſcriptis, quæ ad ſacras Ordinationes ſpectant. 185

Ordo, qualiter in Romana Eccleſia Subdiaconi, vel Diaconi, & Presbyteri ordinandi ſunt. 188

Electa quædam Miſcellanea ſacras Ordinationes ſpectantia, de variis Pontificalibus, ſive Sanctorum Officiorum Ordinibus ab hinc annos quadringentos ſcriptis decerpta. 194

Auxilius de Ordinationibus a Formoſo Papa factis. 207

Ejuſdem auxilii de eadem quæſtione tractatus, qui Inferſor, & Defenſor dicitur. Præfatiuncula ad modum Interrogationis, & Reſponſionis. 230

Appendix. Ordo Primus. Ex ms. Pontificali Inſignis Eccleſiæ Apamienſis in Syria, quem vulgavit Martenius lib. 1. *cap.* 8. *art.* XI. 277

Ordo qualiter in Romana Eccleſia Diaconi, Presbyteri eligendi ſunt. 280

Ordo Secundus. Ex ms. Pontificali inſignis Eccleſiæ Moguntinæ, annorum circiter 400. *quod extat in Bibliotheca Regia n.* 3870. *hunc vulgavit Martenius laudatus Ord. XVI.* 297

Ordo Tertius. Ex ms. Pontificali Romano Bibliothecæ Colbertinæ n. 4160. Apud Martenium in ordine eſt XVII. 320

Ordo Quartus. Ex Pontificali Romano Clementis VIII. primum nunc denuo Urbani VIII. auctoritate recognito. 331

AD-

ADPROBATIO.

Poterit imprimi, ſi iis ita videbitur ad quos pertinet.

Nicolaus Maria de Vecchis Rector deputatus.

BRevi ſane abſolvimus examen hujus *Primæ partis libri octavi de Ordine*, cum in ea Cl: Auctor Joſephus Aloyſius Aſſemanus in noſtro Archigymnaſio Sapientiæ Linguarum Orientalium, & Eccleſiaſticarum de Chriſtianorum Sacris Inſtitutionum Profeſſor recudi curet celeberrimi *Joannis Morini Sacras Ordinationes*. Suam tamen ipſe meretur laudem, cum illas *emendare tentabimus*, *quæ correctione digna videbuntur*, *omiſſa ſupplere*, *atque defectus implere conabimur*, *itaut eruditi Morini Commentarium integrum habeant*, *&* *perfectum*, *variiſque monumentis adauctum*, *&* *ditatum*. Sunt Auctoris verba, quæ plene adimplevit minime aberrando a principiis Catholicæ Fidei, & Chriſtianorum morum. Quare, ſi permiſerit Rmus P. F. Auguſtinus Orſi S. P. A. Magiſter, hæc ipſa *Prima Pars* in publicam lucem proferri poteſt, & debet propter Literatorum utilitatem. Ita cenſeo ex Cœnobio S. Euſebii de Urbe die 14. Auguſti 1755.

Ego P. Fridericus de Judice Abbas Cæleſtinorum, ac Sacrorum Dogmatum Publicus Profeſſor.

Ego P. Antonius Franciſcus Vezzoſi Præpoſitus C. R. & Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ in Archigymnaſio Romano Prof. publ.

Ego Silverius Orbini in eodem Archigymnaſio J. V. Prof. Pub.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Pal. Apoſtol.

F. M. de Rubeis Patriarcha Conſt. Viceſg.

IMPRIMATUR,

Fr. Vincentius Elena Ordinis Præd. Reverendiſs. Patris Mag. Sacri Pal. Apoſt. Soc.

CO-

SACRÆ ERUDITIONIS
AMATORIBUS

HÆREDES BARBIELLINI.

JOHANNIS MORINI Viri Cl. *Commentarius* aureus *de Sacris Ordinationibus* cum rarus evaſiſſet, quoniam precioſus, e Rei Literariæ Publicæ bono fore cenſuimus, ſi tanti viri præclariſſimum opus nova editione donaretur, atque pulvere, quo aurum quodvis obduci conſuevit, excuſſo, ſplendidius illud adpareret, & defectus, quos in ipſo Eruditi homines obſervarunt, ſupplerentur. Arduam provinciam in ſe ſuſcepit Cl. *Joſeph Aloyſius Aſſemanus*, qui & *Codici* ſuo *Liturgico* celeberrimum opus intexere conſtituit, & Notis illuſtrare, atque inſigni Monumentorum acceſſione ditare. Cum enim Syrorum, & Ægyptiorum Ordinationes mancas, ac mutilas deprehendiſſet, Armenas autem penitus deſiderari; His in nova editione locum dedit, & reliquas integras ex Codicibus MSs. vulgavit, atque nova verſione donatas digeſſit recenſuit. Latinas Ordinationes adauxit, varioſque ordines à Morino prætermiſſos vulgavit. Græcis Ordina-

tio-

tionibus Conſtitutiones variorum Pontificum, maxime BENEDICTI XIV. feliciter Regnantis, præmiſit. Exercitationes Morinianas Notis, ac Præfationibus illuſtravit, atque hæc omnia ita perficere curavit, ut & Morinum integrum habeant omnes, & Codicis Liturgicis Eccleſiæ Univerſæ editionem non interrumperet; & qui ſubſcripſerunt contractui ſocietatis inito ab anno 1749. cum *Nicolao Brondio* Bibliopola, cui nos ſuffecti ſumus, inſertum illum haberent, & ii, qui contractui hujuſmodi m. non ſubſcripſerunt, ſejunctum, atque ſeorſim à Codice Liturgico, ipſum ſibi comparent. Prodit itaque Tomus primus Commentarii præfati complectens *Latinas Ordinationes*, qui Codicis Liturgici eſt Tomus octavus. Sub prælo vero ſunt Syrorum Ordinationes. Editionem & Morini, & Codicis Liturgici brevi abſolvere decrevimus, ſi Deo bene favente operam noſtram utilem Reipublicæ Literariæ gratamque perſpexerimus. Veſtrum erit igitur Sacræ Eruditionis Amatores, ut conatus noſtros juvetis ſymbolam conferentes, quo ſumtus graviſſimos pro Editione neceſſarios ſubeamus, &c. Romæ in foro Paſquini ad ſignum S. PII QUINTI Kal. Septembris 1755.

CODEX LITURGICUS
ECCLESIÆ UNIVERSÆ
LIBER VIII.
DE SACRIS ORDINATIONIBUS
PARS PRIMA.
SACRÆ LATINORUM ORDINATIONES.

SACRARUM ORDINATIONUM

Ritus ex Concilio Carthaginenſi quarto depromptus.

QUI Epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur, ſi natura ſit prudens, ſi docibilis, ſi moribus temperatus, ſi vita caſtus, ſi ſobrius, ſi ſemper ſuis negotiis cavens, ſi humilis, ſi affabilis, ſi miſericors, ſi literatus, ſi in lege Domini inſtructus, ſi in Scripturarum ſenſibus cautus, ſi in Dogmatibus Eccleſiaſticis exercitatus; & ante omnia, ſi Fidei documenta verbis ſimplicibus aſſerat, ideſt, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum unum Deum eſſe confirmans, totamque Trinitatis Deitatem coeſſentialem, & conſubſtantialem, & coæternalem, & coomnipotentem prædicans: ſi ſingularem quamque in Trinitate perſonam plenum Deum, & totas tres perſonas unum Deum. Si incarnationem divinam non in Patre, neque in Spiritu Sancto factam, ſed in

filio tantum credat, ut qui erat in divinitate Dei Patris filius, ipſe fieret in homine hominis matris filius: Deus verus ex Patre, homo verus ex Matre, carnem ex Matris viſceribus habens, & animam humanam rationalem; ſimul in eo ambæ naturæ, ideſt, Deus, & homo, una perſona, unus Filius, unus Chriſtus, unus Dominus, Creator omnium, quæ ſunt, & autor, & Dominus, & rector cum Patre, & Spiritu Sancto, omnium creaturarum. Qui paſſus ſit vera carnis paſſione; mortuus vera corporis ſui morte, reſurrexit vera carnis ſuæ reſurrectione, & vera animæ reſumptione, in qua veniet judicare vivos, & mortuos. Quærendum etiam ab eo, ſi novi, & veteris Teſtamenti, ideſt, Legis, & Prophetarum, & Apoſtolorum unum, eumdemque credat autorem, & Deum. Si Diabolus non per conditionem, ſed per arbitrium ſit malus. Quærendum etiam ab eo ſi credat hujus, quam geſtamus, & non alterius carnis reſurrectionem. Si credat judicium futurum, & recepturos ſingulos pro his, quæ in carne geſſerunt, vel pænas, vel gloriam. Si nuptias non improbat; ſi ſecunda matrimonia non damnet, ſi carnium perceptionem non culpet; ſi Pænitentibus reconciliatis communicet, ſi in baptiſmo omnia peccata, ideſt, tam illud originale contractum, quam illa, quæ voluntarie admiſſa ſunt, dimittantur. Si extra Eccleſiam Catholicam nullus ſalvetur.

Cum in his omnibus examinatus, inventus fuerit plene inſtructus, tunc cum conſenſu Clericorum, & Laicorum, & conventu totius Provinciæ Epiſcoporum, maximeque Metropolitani vel authoritate, vel præſentia ordinetur Epiſcopus. Suſcepto in nomine Chriſti Epiſcopatu, non ſuæ delectationi, nec ſuis moribus, ſed his Patrum definitionibus acquieſcat. In cujus ordinatione etiam ætas requiritur, quam Sancti Patres in præeligendis Epiſcopis conſtituerunt. Dehinc diſponitur qualiter Eccleſiaſtica officia ordinantur.

Epiſcopus cum ordinatur, duo Epiſcopi ponant, & teneant

neant Evangeliorum codicem ſupra caput, & cervicem ejus, & uno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi, qui ad ſunt, manibus ſuis caput ejus tangant.

Presbyter cum ordinatur, Epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper caput illius teneant.

Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur.

Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, Patenam de Epiſcopi manu accipiat vacuam, & Calicem vacuum. De manu vero Archidiaconi urceolum cum aqua, & mantile, & manutergium.

Acolythus, quum ordinatur, ab Epiſcopo quidem doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat. Sed ab Archidiacono accipiat Ceroferarium cum cereo, ut ſciat ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari. Accipiat & urceolum vacuum ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam Sanguinis Chriſti.

Exorciſta cum ordinatur accipiat de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo, Accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manus ſuper Energumenum, ſive baptizatum, ſive Catechumenum.

Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum Epiſcopus ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium. Poſthæc ſpectante plebe, tradat ei codicem, de quo lecturus eſt, dicens ad eum. Accipe, & eſto Lector verbi Dei, habiturus, ſi fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum eis, qui verbum Dei miniſtraverint.

Oſtiarius cum ordinatur, poſt quam ab Archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat converſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat ei Epiſcopus claves Eccleſiæ

de altario, dicens: ſic age, quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clavibus recluduntur.

Pſalmiſta, ideſt, Cantor, poteſt abſque ſcientia Epiſcopi, ſola juſſione Presbyteri, officium ſuſcipere cantandi, dicente ſibi Presbytero: Vide, ut quod ore cantas, corde credas, & quod corde credis, operibus probes.

Sanctimonialis Virgo, cum ad conſecrationem ſuo Epiſcopo offertur, in talibus veſtibus applicatur, qualibus ſemper uſura eſt, profeſſioni, & Sanctimoniæ aptis.

SACRARUM ORDINATIONUM

Ritus ex antiquiſſimo, & venerando undecim Seculorum codice decerptus.

IN Bibliotheca viri ampliſſimi D. Petavii Senatoris Parlamenti Pariſienſis integerrimi codex eſt omnium codicum Ritualium, quos nobis videre contigit, antiquiſſimus: Accurate admodum ſcriptus, literis uncialibus majoribus, bene quadratis, & ſplendide efformatis. In gratiam Eccleſiæ Pictavienſis videtur olim deſcriptus: Nullius enim Sancti præter Hilarii Miſſam ſpecialiter continet, ipſius nomine in orationibus, in Præfatione, & infra actionem, expreſſo; cæteræ communes ſunt. In Memento quoque poſt Coſmam, & Damianum Hilarii fit memoria, & Martini: Codicem illum Gallicum fuiſſe dubitari non poteſt, cum in Miſſa pro Regibus Francorum, & in variis orationibus imperium Romanum nunquam commemoretur, ſed perpetuo Deus in eo pro Regni Francici proſperitate exoretur. Itaque mihi videtur, Codex ille poſt annum 511., ſed ante annum 560. in Gallia ſcriptus Galliſque nondum in unum populum cum Francis coaleſcentibus. Ter enim pro Regno Francorum nominis, *preces fiunt: alias* pro Francorum principatu, *alias*, pro Principibus Francorum, *& ſemel*, pro ſalute, & in-

& incolumitate Regni Francorum. *Codex ille vetuſtate, & characteris magnificentia adeo venerandus, e Gallia migravit Stokolmium Suecorum Regiam, a Chriſtina incomparabili Suecorum Principe, cum innumeris aliis auro redemptus. Magna illa Regina Vernante juventutis flore mortalium genus exemplo ſuo docuit, glorioſius eſſe Regnum faſtidire, quam poſſidere. Non placuit illi hoc maximi Regis decretum:* Nunquam imperium vivus amittam, idemque erit Regni mei, qui & Spiritus finis: *Nemo tamen hactenus regno ſe lubens abdicavit, cui eventus omnes ex ſententia proceſſerint, quemque facti tandem, non pœnituerit. Conſilia enim hominum magis moderatur fortuna, quam humana ſapientia. Imo recte Poeta.* Neſcia mens hominum fati, ſortiſque futuræ. *An caſuum, quibus humana rotantur, gnara, omnibus caverit, poſteri narrabunt. Incipit antiquiſſimus ille, & pulcherrimus Codex a Sacris Clericorum Ordinationibus, ſed initio aliquid deeſt. Dictio iſta ſupereſt,* recluduntur, *ex præcedentibus periodis deperditis. Poſtea ſequitur totius Ordinationis ritus integer in hunc modum. Admonitus eſto, Lector, nos multa verba, atque etiam phraſes, quæ non abs re judicari poſſent Scribarum errata, & allucinationes non correxiſſe, Exemplaris vetuſtate, &* χαλλιγραφία *cohibitos. Deinde earum repetitio ſuaſit, nobis id factum eſſe, non ſcribæ incogitantia, aut paragrammate, ſed ex vulgato idiomate Gallico, quod tunc Latinum erat, necdum, quod poſtea contigit, univerſum Germanicorum populorum barbarie fœdatum.*

INCIPIT DE SACRIS ORDINIBUS.

Oſtiarius cum ordinatur, poſtquam ab Archidiacono inſtructus fuerit qualiter in domo Dei debeat converſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat ei Epiſcopus claves Eccleſiæ de altari dicens: Sic age quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ iſtis clavibus recluduntur (1).

ACO-

(1) *Hæc deſiderantur apud Morinum, ſed extant apud V. Card. Thomaſ.*

ACOLITUS cum ordinatur, ab Archidiacooo quidem doceatur qualiter officio ſuo agere debeat: ſed ab ipſo Arɔhidiacono accipiat ceroferarium cum cereo; ut ſciat ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari: accipiat & orciolum vacuum ad ſuggerendum vinum Euchariſtia Corporis Chriſti.

Exorciſta cum ordinatur, accipiat de manu Epiſcopi libellum in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo: Accipe & commenda: & habeto poteſtatem imponendi manus ſuper energumenum ſive baptizatum, ſive catechumenum,

Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus ei benedicat, manum ſuper caput illius ponat. Per &c.

Presbyter, cum ordinatur, Epiſcopus ei benedicat, manum ſuam ſuper caput ejus teneat: etiam omnes Presbyteri qui præſentes ſunt, manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper caput illius teneant.

Epiſcopus cum ordinatur, duo Epiſcopi manus eorum ſuper caput ejus ponant; & teneant Evangeliorum codicem ſupra cervicem ejus: & uno ſuper eum infundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi qui adſunt, manibus ſuis ſuper caput ejus teneant.

Benedictio Uſtearii. (1).

DEum Patrem omnipotentem ſuppliciter deprecemur: ut hunc famulum ſuum benedicere dignetur; quem in officii Uſtearii eligere dignatus eſt: ut ſit ei fideliſſima cura in die-

(1) Eædem orationes in Ordine Romano pro his, & ſequentibus Ordinibus uſque ad Epiſcopatum. Eædem illam orationes habentur in pervetuſto Miſſali Bibliothecæ Regiæ num. 386. ad cujus oram hoc loco ita legitur. *Helias Scotigena ſic faciebat: & Epiſcopus Ugo Secundum ordinem Romanum.* Hi Epiſcopi erant Ecoliſmenſes: Helias quidem tempore Caroli Calvi; Hugo vero medio ſæculo decimo. Itaque hic ritus eſt Gallicanus, non Romanus. Mabill. *Contrarium potius crediderim eſſe ex prædictis concludendum: ritus enim iſte Sacrarum ordinationum Romanus*

diebus ac noctibus ad diſtinctionem horarum certarim (l. certarum), ac invocandum nomen Domini. Per &c.

Alia.

Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere digneris famulum tuum hunc Uſtiarium: ut inter Ianitores Eccleſiæ paret obſequia; & inter partem tuam mereatur habere mercedem. Per &c.

Benedictio Acolyti.

DOmine Sancte, Pater omnipotens ætene Deus, qui Moyſen & Aaron locutus es, ut accenderetur lucerna in tabernaculo teſtimonii: ſic benedicere & ſanctificare digneris hunc famulum tuum, ut ſit Acolytus in Eccleſia tua. Per &c.

Præfatio Lectoris.

ELigunt te fratres tui: ut ſis Lector in domo Dei tui: & agnoſcas officium tuum, ut impleas illud: potens eſt enim Deus, ut augeat tibi gratiam. Per &c.

Benedictio Lectoris.

Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere digneris famulum tuum hunc *nom. illum* in officium Lectoris: ut aſſiduitate lectionum diſtinctus atque ordinatus curis modolis, ſpiritali devotione lingua reſonet Eccleſiæ.

PRÆ-

nus videtur, non Gallicanus, ſi præſertim illum conferas cum Gelaſiano, quod & ipſe Mabillonius agnoverat, quum Liturgiæ Gallicanæ lib. 3. num. 7. ſcripſit de, hoc Miſſali Francorum: ſed nec diffitendum quædam eſſe (*in hoc ſcilicet Miſſali*) ad modum Ordinum Gelaſiani, & Gregoriani. ORDINATIONUM quippe RITUS, ET PRECATIONES eædem reperiuntur in ordine Romano. *Typographum forſan illius ſententiæ ordinem adulteraſſe dicendum*. Ita cl. Vezzoſi.

Præfatio Exorciſtæ.

DEum Patrem omnipotentem ſupplices deprecamur; ut hunc famulum ſuum *nom. ill.* benedicere dignetur in officio Exorciſtæ, ut ſit ſpiritalis Imperator ad abjiciendos dæmones de corporibus obſeſſis cum omni nequitia eorum multiformi. Per &c.

Benedictio Exorciſtæ.

Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere digneris famulum tuum hunc *nom. ill.* in officio Exorciſtæ: ut per impoſitionis manuum & oris officium, eum eligere digneris: & imperium habeat ſpirituum immundorum coercendorum: & probabilis ſit medicus Eccleſiæ tuæ, gratiæ curationum virtute confirmatus.

ALLOCUTIO.
Ad Subdiaconum Ordinandum.

Exhibeatur in conſpectu Epiſcopi patena (1) *& calix vacuus & dicat ei Epiſcopus:*

VIde cujus miniſterium tibi traditur. Et ideo ſi uſque nunc fuiſti tardus ad Eccleſiam, ammodo debes eſſe aſſiduus. Si uſque nunc ebrioſus, amodo ſobrius. Si uſque nunc inhoneſtus, amodo caſtus. Oblationes, quæ veniunt in Altario, panes propoſitionis appellantur. De ipſis oblationibus tantum debet in Altario poni, quantum populo poſſit ſufficere; ne aliquid putridum in Sacrario maneat. Pallæ vero quæ ſunt in ſubſtraturio (2) in alio vaſe debent lavi; in alio corporales pallæ. Ubi pallæ corporales lavatæ fuerint, nullum lenteamen Ibidem aliud debet lavi: ipſa aqua in Beptiſterio debet ver-

(1) Huc ſpectat can. 6. Tolet. VIII.

(2) Ideſt, quibus ſternitur altaris planities: *corporales*, quæ Corpus Chriſti proxime tangunt. *Mabill. Vide Du-Cangium ad vocem* Subſtratorium.

vergi. Ideo te admoneo: tu ita te exhibe: ut Deo placere poſſis. *Et trades ei calicem & patenam.*

Præfatio Ordinationis Subdiaconi.

Oremus Deum & Dominum noſtrum: ut ſuper ſervum ſuum *nom. ill.* quem ad Subdiaconatus officium evocare dignatus eſt, infundat benedictionem & gratiam ſuam: ut in conſpectu ſuo fideliter ſerviens, deſtinata Sanctis præmia conſequatur. Per Dominum.

Benedictio Subdiaconi.

Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere digneris famulum tuum hunc *nom. ill.* quem ad Subdiaconatus officium eligere dignatus es: uti eum Sacrarium tuum ſancto ſtrenuum ſollicitumque cæleſti militiæ inſtituas; & ſanctis Altaribus fideliter ſubminiſtret: & requieſcat ſuper eum Spiritus ſapientiæ & intellectus, Spiritus conſilii & fortitudinis, Spiritus ſcientiæ & pietatis. Repleas eum Spiritu timoris tui: ut eum in miniſterio divino confirmes: ut obediens atque dicto parens, tuam gratiam conſequatur. Per Dominum.

ALLOCUTIO AD POPULUM.
In Ordinatione Diaconi.

Dilectiſſimi fratres, quamlibet poſſint ad ordinationem Eccleſiaſtici miniſterii promovendam, ſibi ipſa ſufficere privilegia Sacerdotum: attamen quia probabilior & noſtra apud Dominum converſatio eſt; & eorum quorum honor augetur, major eſt gratia; ſi id quod arbitria noſtra eligunt, etiam veſtræ confirmet dilectionis adſenſus. Idcirco filio noſtro *illo* cupio ad officium Diaconatus in conſortium noſtrum divinitatis auxilium promovere. An eum dignum hoc officio cenſeatis, ſcire deſidero: & ſi veſtram apud meam concor-

dat electio ; teſtimonium quod vultis, vocibus adprobate ; Per Dominum.

Oratio ad Diacon. ordinand.

Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hunc famulum ſuum, quem ad officium Diaconatus vocare dignatur, benedictionem gratiæ clementer effundat; & conſecrationis adulta propitius dona conſervet: ut preces noſtras clementer exaudiat; & quæ noſtro ſunt geranda ſervitio, ſuo benigno proſequatur auxilio: & quem ſacris Miniſteriis exequendis pro noſtra intelligentia credimus offerendum, ſua potius electione juſtificet. Per Dominum.

Conteſtatio.

Adeſto, quæſumus, omnipotens Deus, honorum dator, ordinum diſtributor, officiorumque diſpoſitor: qui in te manens, innovas omnia, & cuncta diſponis per Verbum Virtutem Sapientiamque tuam Jeſum Chriſtum Filium tuum Dominum noſtrum, ſempiterna providentia præparas, & in ſingulis quibuſque temporibus aptanda diſpenſas. Cujus corpus Eccleſiam tuam cæleſtium gratiarum varietate diſtinctam, ſuorumque connexa diſcretione membrorum, per legem totius mirabilem compagis unitam, in augmentum templi tui creſcere dilatarique largiris: ſacri muneris ſervientem trinis Gradibus Miniſtrorum nomini tuo militare conſtituens: electis ab initio Levi filiis, qui myſticis operationibus domus tuæ fidelibus excubiis permanentes, hæreditatem benedictionis æternæ ſorte perpetua poſſiderent. Super hunc famulum tuum, quæſumus, Domine, placatus intende: quem tuis ſacris ſerviturum, in officium Diaconi ſuppliciter dedicamus. Et nos quidem tanquam homines divini ſenſus & ſummæ rationis ſignare, hujus vitam, quantum poſſumus, æſtimamus. Te autem, Domine, quæ nobis ſunt ignota, non tranſeunt: te occulta non fallunt. Tu cognitor pectorum, tu ſcrutator es anima-

marum. Tu veraciter in eum cæleſte potes adhibere judicium: & velut indignis donare quæ poſcimus. Emitte in eum quæſumus, Domine, Spiritum Sanctum in opus Miniſterii fideliter exequendi: munere ſepteformis tuæ gratiæ roboretur. Abundet in eum totius forma virtutis, auctoritas, modeſtia, pudor, conſtans innocentiæ & ſpiritalis obſervantia diſciplinæ. In moribus ejus præcepta tua fulgeant: ut ſuæ caſtitatis exemplo imitatione ſanctæ plebis adquirat: & bonum conſcientiæ teſtimonium perferens, in Chriſtus firmus & ſtabilis perſeveret: digniſque ſucceſſionibus de inferiore Gradu, per gratiam tuam potiora capere mereamur. Per Dominum noſtrum.

Exaudi, Domine, ſupplicum preces: & devoto tibi pectore famulantes perpetua defenſione cuſtodi: ut nullis perturbationibus impediti, liberam ſervitutem tuis ſemper exhibeamus officiis. Per Dominum noſtrum.

Ad Conſumman. Diaconat. Officium.

Commune votum communis proſequatur oratio: ut hii totius Eccleſiæ prece, qui in Diaconatus miniſterii præparatur, Levitici benedictionis, & ſpiritali converſatione præfulgens, gratia ſanctificationis eluceat. Per Dominum.

Benedictio ſequitur.

Domine ſancte ſpei, fidei, gratiæ, & profectuum munerator, qui in cæleſtibus & terrenis Angelorum miniſteriis ubique diſpoſitis, per omnia elementa voluntatis tuæ defendes affectum; hunc quoque famulum tuum *illo* ſpeciali dignare inluſtrare aſpectu: ut tuis obſequiis expeditus, ſanctis Altaribus Miniſter purus adcreſcat: & indulgentia purior, eorum Gradu, quos Apoſtoli tui in ſeptinario numero, Beato Stephano duce ac prævio, Sancto Spiritu auctore elegerunt, dignus exiſtat: & virtutibus univerſis, quibus tibi ſervire oportet,

tet, inſtructus compleat. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

ALLOCUTIO AD POPULUM
In Ordinatione Presbyteri.

QUoniam, dilectiſſimi fratres, Rectores navem & navigium deferendis eadem eſt vel ſecuritatis ratio vel timoris: communis eorum debet eſſe ſententia; quorum cauſa communis exiſtet. Ne fruſtra a Patribus remineſcimur inſtitutum; ut de electione eorum, qui ad regimen Altaris adhibendi ſunt, conſoletur & populos: quia de actu & converſatione præſenti, quod nonnunquam ignoratur a pluribus, ſcitur a paucis: & neceſſe eſt, ut facilius quis obedientiam exhibeat ornato; cui adſenſum præbuerit ordinando. Fratris noſtri & Conpresbyteri converſatio, quantum noſſe mihi videor, probata ac Deo placita eſt; & digna (ut arbitror) Eccleſiaſtici honoris augmentum: ſed ne unum fortaſſe vel paucos aut decipiat adſenſio, aut fallat affectio; ſententia eſt expectanda multorum. Itaque quid de ejus actibus aut moribus noveritis, quid de merito cenſeatis. Deo teſte conſolemus. Debet hanc fidem habere caritas veſtra; quam ſecundum præceptum Evangelii, & Deo exhibere debitis & proximo: ut huic teſtimonium Sacerdoti magis pro merito, quam pro affectione aliquid tribuatis. Et qui devotione omnium expectamus, intelligere tacentes non poſſumus. Scimus tamen quod eſt acceptabilius Deo, aderit per Spiritum Sanctum conſenſus unus omnium animorum. Et ideo electionem veſtram debetis voce publica profiteri. Per Dominum.

Oratio ad Presbyteros ordinandos.

Oremus, dilectiſſimi, Deum patrem omnipotentem: ut ſuper hunc famulum ſuum, quem ad Presbyterii munus eligit, cæleſtia dona multiplicet: & quæ ejus dignatione ſuſcipiunt, ejus exequantur auxilio. Per Dominum.

Item

Item alia.

Exaudi nos Deus ſalutaris noſter: & ſuper hunc famulum tuum benedictione Spiritus Sancti, & gratiæ Sacerdotalis effunde virtutem: ut quem tuæ pietatis ſuſpectibus offerimus conſecrandum, perpetua muneris tui largitate proſequaris. Per &c.

Conſecratio.

Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, honorum omnium dignitatum, quæ tibi militant, diſtributor, per quem proficiunt univerſa; per quem cuncta firmantur, amplificatis ſemper in melius naturale rationalis incrementis, per ordinem congruam rationem diſpoſitum: unde Sacerdotales Gradus, & officia Levitarum Sacramentis myſticis inſtituta creverunt. Ut cum Pontifices Summos regendis populis præfeciſſes, ad eorum ſocietatis & operis adjumentum ſequentis ordinis viros & Secundæ Dignitatis elegeris. Sic in eremo per LXX. virorum prudentium mentes Moyſi ſpiritum propagaſti: quibus ille adjutoribus uſus in populo, innumeras multitudines facile gubernavit. Sic & Eleazaro & Ithamar filiis Aaron paternæ plenitudinis abundantiam transfudiſti: & ad hoſtias ſalutares, & frequentioris officii Sacramenta ſufficeret meritum Sacerdotum. Hac providentia, Domine, Apoſtolis Filii tui Doctores fidei comites addediſti, quibus illi orbem totum Secundis Prædicatoribus impleverunt. Quapropter infirmitati quoque noſtræ, Domine, quæſumus, hæc adjumenta largire: qui tanto magis fragiliores ſumus, tanto his plurius indigemus. Da, quæſumus, omnipotens Pater in hoc famulo tuo *illo* Ptesbyterii dignitatem: innova in viſceribus ejus Spiritum Sanctitatis. Acceptum a te, Deus, ſecundi meriti munus obteneat: cenſuramque morum exemplo ſuæ converſationis inſinuet. Sit providus cooperator ordinis noſtri: eluceat in eum totius forma juſtitiæ: ut bonam rationem diſpenſationis ſibi creditæ redditurus, æternæ beatitudinis præmia conſequatur. Per &c.

Con-

Conſummatio Presbyterii.

Sit nobis, Fratres, communis oratio: ut hic, qui in adjutorium & utilitatem veſtræ ſalutis eligitur, Presbyteratus benedictionem divini indulgentia muneris conſequatur: ut Sancti Spiritus Sacerdotali dona privilegio virtutum, ne impar loco deprehendatur, obteneat per ſuum. Per Dominum.

Item Benedictio.

Sanctificationum omnium Auctor, cujus vera conſecratio, plena benedictio eſt: tu, Domine, ſuper hunc famulum *illo*, quem Presbyterii honore dedicamus, manum tuæ benedictionis eum infunde: ut gravitate actuum, & cenſura vivendi probet ſe eſſe Seniorem, his inſtitutus diſciplinis, quas Tito & Timotheo Paulus expoſuit: ut in lege tua die ac nocte, omnipotens, meditans, quod elegerit, credat; quod crediderit, doceat; quod docuerit, imitetur: juſtitiam, conſtantiam, miſericordiam, fortitudinem in ſe oſtendat: exemplum probet; admonitionem confirmet; ut purum atque immaculatum Miniſterii tui donum cuſtodiat: & per obſequium plebis tuæ Corpus & Sanguinem Filii tui immaculata benedictione transformet: & inviolabili caritate in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, in die juſtitiæ æterni judicii, conſcientia pura, fide plena, Spirito Sancto plenus perſolvat. Per Dominum.

Conſecratio manus.

Conſecrentur manus iſtæ & ſanctificentur per iſtam unctionem, & noſtram benedictionem: ut quæcunque benedixerint, benedicta ſint, & quæcunque ſanctificaverint, ſanctificentur. Per Dominum.

Item alia.

Unguantur manus iſtæ de oleo ſanctificato & Chriſmate ſanctificationis. Sicut unxit Samuel David in Regem & Prophetam; ita unguantur & conſummentur in nomine Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, facientes imaginem ſanctæ Cru-

Crucis Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti: qui nos a morte redemit, & ad regna cælorum perducit. Exaudi nos, pie Pater, omnipotens æterne Deus: & præſta quid te rogamus & oramus. Per &c.

EXHORTATIO AD POPULUM
Cum Epiſcopus ordinatur.

SErvanda eſt, dilectiſſimi Fratres, in exceſſu Sacerdotum, & antiquæ Eccleſiæ, ut decidentibus aliis quidem digniſſime ſubrogentur; per quorum doctrina fides Catholica, & religio Chriſtiana ſubſiſtat: ne ovili Domini prædo violentus irrumpat; & diſperſas abſque Paſtore oves fur nocturnus invadat. Receptu itaque diſpenſatione Dei Sacerdoti veſtro, ſollicite vobis agendum eſt: ut in locum defuncti, talis Succeſſor præparetur Eccleſiæ; cujus pervigili cura, & inſtanti ſollicitudine ordo Eccleſiæ, & credentium fides in Dei timore melius convaleſcat. Qui præcipiente Apoſtolo, in omni doctrina formam boni operis ipſe præbeat: cuique habitus, ſermo, vultus, inceſſus, doctrina virtus ſit: qui vos ut Paſtor bonus fide inſtruat, exemplum patientiæ doceat, doctrinam religionis inſtituat, in omni opere bono confirmet caritatis exemplum. Secundum voluntatem ergo Domini in locum ſanctæ memoriæ *illi nom.* virum venerabilem *Ill.* teſtimonio Preſbyterorum & totius Cleri, & conſilio civium ac conſiſtentium credimus eligendum virum (ut noſtis) natalibus nobilem, moribus clarum, religione probum, fide ſtabilem, miſericordia abundantem, humilem, juſtum, pacificum, patientem, caritatem habentem, tenacem, cunctiſque Sacerdos eligenda ſunt bonis omnibus exuberantem. Hunc ergo, dilectiſſimi Fratres, teſtimonii boni operis electum, digniſſimum Sacerdotium conſonantes laudibus, clamate & dicite: Dignus eſt.

ORA-

ORATIONES ET PRECES
De Epiſcopis ordinandis.

OREmus, dilectiſſimi nobis; ut his viris ad utilitatem Eccleſiæ providendis benignitas omnipotentis Dei gratiæ ſuæ tribuat largitatem. Per Dominum.

Exaudi, Domine, ſupplicum preces: ut quod noſtrum gerendum eſt miniſterium, tua potius virtute firmetur. Per Dominum noſtrum.

Propitiare, Domine, ſupplicationibus noſtris: & inclinato ſuper hos famulos tuos cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionis tuæ in eos effunde virtute. Per Dominum.

Collectio ſequitur.

Deum, totius ſanctificationis ac pietatis Auctorem, qui plagationem ſuam, & ſacrificia, & ſacra conſtituit, Fratres dilectiſſimi, deprecemur, uti hunc famulum ſuum, quem exaltare in Eccleſia, & Seniorum Cathedra (concordibus ſua inſpiratione judiciis, & effuſis ſuper plebem ſuam votis fidelibus ac vocum teſtimoniis) voluit imponi, conlocans eum cum Principibus populi ſui: ad eorum nunc precem univerſam eumdem Summum Sacerdotium debita honoris plenitudine, chariſmatum gratia, ſanctificationum ubertate, ac præcipue humilitatis virtute locupletet: ut Rector potius non extollatur; ſed in omnibus ſe, quantum eſt major humilians, ſit in ipſis quaſi unus es illis: omnia judicii Domini noſtri non pro ſe tantum, ſed & pro omni populo, qui ſollicitudini ſuæ creditur, contremiſcens: ut qui meminerit de Speculatorum manibus omnium animas requirendas, pro omnium ſalute pervigilet, paſtorali erga creditas ſibi oves Domini diligentiæ ejus ſemper ſe flagrantiſſimum adprobans. Te delictorum adigitur præfuturus, ex omnibus electus, ex omnibus univerſis ſacris

ſa-

ſacrandiſque idoneus fiat ſub hac, quæ eſt homini per hominem poſtrema benedictio conſummata atque perfecta ſuæ conſecrationis, noſtræ ſubplicationis adtentiſſime concordiſſimiſque omnium precibus adjuvemur: omnium pro ipſo oratio incumbat; cui exorandi pro omnibus pondus imponitur. Impetret ei affectus totius Eccleſiæ virtutem, pietatem, ſanctificationem, & cæteras Summi Sacerdotii ſacras dotes univerſæ Eccleſiæ profuturas, Domino Deo noſtro (qui ſacrorum munerum profluus fons eſt, qui dat omnibus adfluenter) quod Sacerdoti pio affectu poſcitur ad exundandam in omnibus ſanctificationem ſuorum omnium, promptiſſime ac pleniſſime conferentem. Per Dominum noſtrum Jeſum.

Conſecratio.

Deus honorum omnium, Deus omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſacris famulantur ordinibus; Deus, qui Moyſem famulum tuum ſecreti familiaris affectu inter cætera cæleſtis documenta culturæ, de habitu quoque indumenti Sacerdotalis inſtituens, electum Aaron myſticò amictu veſtire inter ſacra juſſiſti: ut intelligentiæ ſenſum de exemplis priorum caperet ſecutura poſteritas; ne eruditio doctrinæ tuæ ulli deeſſet ætati: cum & apud veteres reverentiam ipſam ſignificationum ſpecies obtineret; & apud nos certiora eſſent ex perimenta rerum, quam ænigmata figurarum. Illius namque Sacerdotii anterioris habitus, noſtræ mentis ornatus eſt: & Pontificalis gloria non jam nobis honorem commendat veſtium, ſed ſplendorem animarum. Quia & illa, quæ tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, potius quæ ipſis erant intelligenda poſcebant. Et idcirco famulis tuis, quos ad Summi Sacerdotii miniſterium elegiſti, hanc, quæſumus, Domine, gratiam largiaris: ut quicquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, & multimodi operis varietate ſignabant; hoc in horum moribus actibuſque clareſcat. Comple, Domine, in Sacerdo-

tibus tuis myſterii tui ſummam : & ornamentis totius glorificationis inſtructos, cæleſtis unguenti flore ſanctifica. Hoc, Domine, copioſe in eorum caput influat : hoc in oris ſubjecta decurrat : hoc in totius corporis extrema deſcendat : ut tui Spiritus virtus & interiorum ora repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in his (eo) conſtantia fidei, puritas dilectionis, ſinceritas pacis. Sint ſpecioſi munere tuo pedes horum ad evangelizandum pacem, ad evangelizandum bona tua. Da eis, Domine, miniſterium reconciliationis in verbo & in factis & in virtute & ſignorum & prodigiorum. Sit ſermo eorum (ejus) & prædicatio non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus & virtutis. Da eis, Domine, claves regni cælorum: utantur nec glorientur poteſtate, quam tribues in ædificationem non in deſtructionem. Quodcunque ligaverint ſuper terram, ſit ligatum & in cælis; & quodcunque ſolverint ſuper terram, ſit ſolutum & in cælis. Quorum detinuerint peccata, detenta ſunt; & quorum dimiſerint, tu demittas. Qui benedixerit eis, ſit benedictus : & qui maledixerit eis, maledictionibus repleatur. Sint ſervi fideles & prudentes, quos conſtituas tu, Domine, ſuper familiam tuam : ut dent illis cibum in tempore neceſſario : ut exhibeant omnem hominem perfectum. Sint ſollicitudine impegri : ſint ſpiritu ferventes : oderint ſuperbiam : diligant veritatem, nec eam unquam deſerant aut laſſitudine aut timore ſuperati. Non ponant lucem ad tenebras, nec tenebris lucem. Non dicant malum, bonum; nec bonum, malum. Sint ſapientibus & inſipientibus debitores : & fructum de profectu omnium conſequantur. Tribuas eis, Domine, Cathedram Epiſcopalem ad regendam Eccleſiam tuam & plebem univerſam. Sis eis auctoritas : ſis eis poteſtas : ſis ei firmitas. Multiplices ſuper eos benedictionem & gratiam tuam : ut ad exorandam ſemper miſericordiam tuam tuo munere idonei, tua gratia poſſint eſſe devoti. Per Dominum &c.

Super oblata.

Suſcipe, Domine, munera, quæ tibi offerimus pro famulo tuo *Illo*: & propitius in eodem tua dona cuſtodi.

Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus pro *Illo* famulo tuo, quem ad Pontificalem gloriam promovere dignatus es, quæſumus Domine, placatus accipias: ut quod divino munere conſecutus eſt, tua in eo protectione firmetur. Per Dominum noſtrum.

Adeſto, miſericors Deus: ut quod actum eſt noſtræ ſervitutis officio, tua benedictione firmetur. Per &c.

Item alia.

Eccleſiam tuam, Domine, benignus inlumina: ut & gratis tui proficiat ubique ſucceſſus: & grati fiant nomini tui, te gubernante, Paſtores. Per Dominum (1).

SACRARUM ORDINATIONUM RITUS
Ex Codice Nongentorum annorum ætate ſuperante decerptus.

POſt hunc Codicem antiquiſſimus eſt Sacramentarium quoddam Gelaſianum ex eadem Bibliotheca Petaviana deprompıum & nobis perhumane commodatum. Antiquiſſimum iſtum Sacramentorum librum deſcripſimus in fine commentarii noſtri hiſtorici de Adminiſtratione Sacramenti Pænitentiæ (2) *ubi varios manuſcriptos libros, quibus in eo opere uſi ſumus, enarramus:*

(1) Orationes illæ poſtremæ titulum *Super oblata* ſequentes, ſunt orationes Ordinatione facta ad Miſſam complendam dicendæ. Poſtea ſequitur in antiquiſſimo illo Codice ritus conſecrationis Virginum, in cujus fine datur ei pallium cum his verbis, *Accipe puella pallium, quod perferas ſine macula ante Tribunal Domini Noſtri Jeſu Chriſti, cui flectitur omne genu Cæleſtium, & Terreſtrium & infernorum.* Succedit benedictio, & conſecratio veſtimentorum viduæ. Deinde Ritus viduæ caſtitatem profitentis. De Abbate nihil habet Codex: *Hactenus Morinus pagin.* 217. *Cæterum hos Ritus nos in alio Codicis Libro referemus.*

(2) De eo quædam diximus in Diſſertat. de Origin. Liturg. tom. IV. præfixa ſectione 6.

mus: Ideo plura hic non addemus. In iſto Codice poſt Miſſam Sabbati ante II. *Dominicam Quadrageſimæ ſic legitur.*

ORDO,
Qualiter in Romana Sedis Apoſtolicæ Eccleſia Presbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi eligendi ſunt.

Menſis (1) *primi.*, IIII. VII. & X. *Sabbatorum die in* XII. *Lectiones ad Sanctum Petrum, ubi Miſſæ celebrantur. Poſt quam* (2) *Antiphonam ad Introitum dixerint, data oratione, adnunciat Pontifex in Populo dicens:*

AUxiliante Domino Deo, & Salvatore Noſtro JESU CHRISTO.

Iterum dicit:

Auxiliante Domino Deo Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, Elegimus in ordine Diaconi, *ſive* Presbyteri, *illum* Subdiaconum de Titulo *illo*. Si quis autem habet aliquid contra hos viros, pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat: Veruntamen memor ſit communionis ſuæ.

Et poſt modicum intervallum mox incipiunt omnes: Kyrie eleiſon *cum Lætania. Hac expleta aſcendunt ipſi electi ad Sedem Pontificis: & benedicit eos, a quo vocati ſunt, & deſcendunt. Stant in ordines ſuos, benedictione percepta.* Per Dominum. *Sequitur oratio de Benedict. require ipſam in quarto, aut* X. *Menſe.*

AD

(1) *Menſis primi*, hoc eſt Martii, *quarti*, Junii ſcilicet, *ſeptimi*, Septembris, *& Decimi*, Decembris nimirum, *Sabbatorum diebus in duodecim Lectiones &c.* Ita locus ille interpretetur ex vetuſtiſſimis Ritualibus de ſacris Ordinibus, quorum plures occurrunt apud Martenium de antiquis Eccleſiæ Ritibus lib. 1. cap. 8. artic. 9. Ita cl. Vezzoſi.

(2) *S. Cæleſtinus conſtituit, ut Antiphona ante ſacrificium caneretur.* Ita legitur in MS. apud Bollandum VI. Aprilis pag. 544.

AD ORDINANDOS PRESBYTEROS.

OREmus, Dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem: ut ſuper hos famulos ſuos, quos ad Presbyterii munus elegit, cæleſtia dona multiplicet: & quæ ejus dignatione ſuſcipiunt, ejus exequantur auxilio. Per Dominum &c.

Exaudi nos Deus Salutaris noſter, & ſuper hos famulos tuos benedictionem Sancti Spiritus, & gratiæ Sacerdotalis effunde virtutem: Ut quos tuæ pietatis aſpectibus offerimus conſecrandos, perpetuam muneris tui largitatem conſequantur. Per &c.

Conſecratio.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus honorum omnium, dignitatum, quæ tibi militant, diſtributor. Per quem proficiunt univerſa (1), per quem cuncta firmantur amplificatis ſemper in melius naturæ rationalis incrementis per ordinem congrua ratione diſpoſitum. Unde Sacerdotalis gradus, & officia Levitarum Sacramentis myſticis inſtituta creverunt: ut cum Pontifices Summos regendis populis præfeciſſes, ad eorum Societatis, & operis adjumentum, ſequentis ordinis viros, & ſecundæ Dignitatis eligeres. Sic in Eremo per 70. virorum prudentium mentes Moyſe Spiritum propagaſti: quibus ille adjutoribus uſus in populo innumerasmultitudines facile gubernavit. Sic & Heleazaro, & Ithamar filiis Aaron paternæ plenitudinis abundantiam transfudiſti, & ad hoſtias ſalutaris officia Sacramenta ſufficeret meritum Sacerdotum.

Hac

(1) Morinus hæc omittit & nonniſi ſequentia habet = &c. omnia prorſus, ut in Sacramentario S. Gregorii, ſed hæc pluraliter enunciantur. Verum ubi in Sacram. Greg. legitur. *Ut ad Hoſtias Salutares, & frequentioris officii Sacramenta miniſterium ſufficeret Sacerdotum* Mal. in antiquo illo Codice, *& ad Hoſtias ſalutaris officia Sacramenta ſufficeret meritum Sacerdotum*, & pro *probus Cooperator*, legitur *Providi Cooperatores*.

Hac providentia Domine Apoſtolis filii mi Doctores fidei Comites addidiſti: quibus illi orbem totum ſecundis Prædicatoribus impleverunt. Quapropter infirmitati quoque noſtræ Domine quæſumus hæc adjumenta largire qui quanto magis fragiliores ſumus, tanto his plurius indigemus. Da quæſumus omnipotens Pater in hos famulos tuos Presbyterii dignitatem: Innova in viſceribus eorum Spiritum ſanctitatis; acceptum a te Deus ſecundum meriti munus obtineant: cenſuramque morum exemplo ſuæ converſationis inſinuent. Sint providi cooperatores noſtri ordinis: luceat in eis totius forma juſtitiæ, ut bonam rationem diſpenſationis ſibi creditæ reddituri, æternæ beatitudinis præmia conſequantur. Per &c.

Conſummatio Presbyteri.

Sit nobis fratres, communis oratio: ut ii, qui in adjutorium & utilitatem veſtræ ſalutis eliguntur Presbyteratus benedictionem divini indulgentia muneris conſequantur: ut ſancti Spiritus ſacerdotalia dona privilegio virtutum, ne imparis loco depræhendantur, obtineant. Per ſuum &c.

Item Benedictio.

Sanctificationum omnium Auctor, cujus vera conſecratio, cujus plena benedictio eſt: Tu Domine ſuper hos famulos tuos, quos Presbyterii honore dedicamus, manum tuæ benedictionis his infunde: ut gravitate actuum, & cenſura vivendi probent ſe eſſe Seniores, his inſtituti diſciplinis, quas Tito, & Timotheo Paulus expoſuit: ut in lege tua die, ac nocte, Omnipotens, meditantes, quod elegerint, & credant: quod crediderint, doceant, quod docuerint, imitentur: juſtitiam, conſtantiam, miſericordiam fortitudinem in ſe oſtendant, & exemplo probent, admonitione confirment: ut purum atque immaculatum Miniſterii tui donum cuſtodiant, & per obſequium plebis tuæ Corpus, & Sanguinem Filii tui immacula-

tà benedictione transforment: & inviolabili charitate in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, in die juſtitiæ æternæ judicii, conſtantia pura, fide plena, Spiritu Sancto pleni perſolvant. Per &c. (1)

Capitulum, S. Gregorii Papæ.

SIcut qui invitatus renuit, quæſitus refugit ſacris eſt Altaribus removendus: ſic qui ultro ambit, vel importunus ſe ingerit, eſt procul dubio repellendus: Nam qui nititur ad altiora conſcendere, quid agit, niſi ut creſcendo decreſcat? cur non perpenditur, quia benedictio illi in maledicto convertitur, qualiter ad hoc, ut fiat hæreticus promovetur?

Ad Ordinandos Diaconos.

ORemus, Dilectiſſimi Deum Patrem Omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quos ad officium Diaconatus vocare dignatur, benedictionem gratiæ ſuæ clementer effundat, & conſecrationis adultæ propitius dona conſervet.

OREMUS

Sequitur Oratio.

DOmine Deus preces noſtras clementer exaudi, ut quæ noſtro ſunt gerenda ſervitio, tuo benignus proſequaris auxilio, & quos ſacris miniſteriis exequendis, pro noſtra intelligentia credimus offerendos; tua potius electione juſtifices.

Con-

(1) Morinus pag. 218. ſubdit = plura non habet hoc loco de Presbyterorum Ordinatione, ſed infra iterum, quæ exhibebimus, cum quæ ſequuntur relata fuerint. Succedit Diaconi Ordinatio, cui præponitur Capitulum ex S. Gregorio excerptum, *ſicut qui invitatus renuit &c.* quod alia Sacramentaria, & Pontificalia ordinationi Subdiaconi præponere ſolent = Capitulum integrum nos ex MS. Codice hic vulgamus.

Conſecratio.

ADeſto quæſumus Omnipotens Deus, honorum dator (1), ordinum diſtributor; officiorumque diſpoſitor. Qui in te manens innovas omnia, & cuncta diſponis per verbum virtutem, ſapientiamque tuam Jeſum Chriſtum Filium tuum Dominum noſtrum ſempiterna providentia præparas, & ſingulis quibuſque temporalium aptanda diſpenſas. Cujus corpus Eccleſiam tuam cæleſtium gratiarum varietate diſtincta ſuorumque connexa diſcretione membrorum, per legem totius mirabilem compagis unitam, in augmentum templi tui creſcere dilatarique largiris: Sacri numeris ſervitutem trinis gradibus Miniſtrorum nomini tuo militare conſtituens: electis ab initio Levi filiis, qui myſticis operationibus domus tuæ fidelibus excubiis permanentes hæreditatem benedictionis æternæ ſorte perpetua poſſiderent. Super hos quoque famulos tuos quæſumus Domine placatus intende: quos tuis ſacris ſerrituros in officium Diaconii ſuppliciter dedicamus. Et nos quidem tamquam homines divini ſenſus, & ſummæ rationis ignari, horum vitam, quantum poſſumus, æſtimamus. Te autem Domine, quæ a nobis ſunt ignota non tranſeunt: Te nota non fallunt. Tu cognitor pectorum. Tu ſervator, es animarum. Tu veraciter in eis cæleſte potes adhibere judicium, & velut indignis donare, quæ poſcimus. Emitte in eos quæſumus Domine Spiritum Sanctum: quo in opus Miniſterii fideliter exequendi munere ſeptiformis tuæ gratiæ roborentur. Abundet in eis totius forma virtutis, auctoritas modeſta, pudor conſtans innocentiæ, & ſpiritalis obſervantia diſciplinæ. In moribus præcepta tua fulgeant, ut ſuæ caſtitatis exemplo imitatione ſanctæ plebis adquirant: & bonum conſcientiæ teſtimonium præferen-

(1) Morinus ibid. omittit ſeq. ſcribens = ſimilia prorſus ſunt iis, quæ habentur in Sacramentario S. Gregorii unica Periodus diverſimode legitur: Tu es ſcrutator animarum, tu veraciter in eis cæleſte potes adhibere judicium, & velut indignis donare, quæ poſcimus. Emitte &c. Ἀμέσως ſequitur: *Ad Conſummandum Diaconi officia* =

rentes, in Chriſto firmi, & ſtabiles perſeverent: digniſque ſucceſſibus de inferiore gradu per gratiam tuam potiora capere mereamur. Per &c.

Ad conſumand. Diacon: officia.

Commune votum, communis oratio proſequatur: ut hi totius Eccleſiæ prece, qui in Diaconatus miniſterio præparantur, Leviticæ benedictionis, & ſpiritali converſatione præfulgentes gratia ſanctificationis eluceant. Per &c.

Sequitur benedictio.

Domine Sanctæ Spei, fidei, gratiæ, profectuum munerator, qui in cæleſtibus, & terrenis Angelorum miniſteriis ubique diſpoſitis, per omnia elementa voluntatis tuæ diffundis effectum: hos quoque famulos tuos noſtri ſpeciali dignare aſpectu; ut tuis obſequiis expediti, ſacris Altaribus Miniſtri puri adcreſcant: & indulgentia puriores, eorum gradu, quos Apoſtoli tui in ſeptenarium numerum Beato Stephano Duce, atque prævio Sancto Spiritu auctore, elegerunt, digni exiſtant: & virtutibus univerſis, quibus tibi ſervire oportet, inſtructi complaceant. Per &c. (1).

(1) Hœc tantum de ordinationibus eo manuſcripti loco, ſed poſt ritum dedicationis Eccleſiæ cap. 95. De ordinationibus hæc iterum leguntur. Ita Morinus pag. 218.

XCV. INCIPIT ORDO
De (1) ſacris Ordinibus (2) benedicendis.

H*Æc (3) autem ſingulis Gradibus obſervanda ſunt tempora (4) ſi ab infantia Eccleſiaſticis (a) Miniſtris nomen dederit, inter Lectores uſque in vigeſimum ætatis annum continuata obſervatione perduret (5). Si majori ætate jam acceſſerit, ita*

(a) Miniſtris in ord. Rom. Miniſteriis.

(1) Sacri ordines vocantur illic omnes Eccleſiaſtici Ordinis gradus. Vide Menardum. Adnot. 683.

(2) *De ſacris ordinibus benedicendis*, hoc eſt ritus *conferendi Eccleſiaſticos Ordines*, benedicere enim ſacros Ordines in veterum chartis idem denotat in re præſenti, ac ad ordinis Eccleſiæ gradus aliquos promovere.

(3) In libro Pontificali Egberti Eboracenſis apud Martene de Antiq. Eccleſ. ritibus lib. 1. par. 11. cap. 8. cap. 9. pag. 350, & in Pontificali Caturcenſi apud eumdem pag. 380. perantiquis ſane Eccleſiæ monumentis, quorum unum nongentorum creditur annorum, alterum octingentorum integra hæc de temporum intervallis inter Eccleſiaſticos Ordines conferendos inſtitutio Innocentio Pontifici Summo tribuitur hac inſcriptione. *Incipit ſermo Innocentii Papæ de ſeptem gradibus Eccleſiæ ordinandis.* Verum Zoſimi Rom. Pont. illam eſſe conſtat in epiſt. ad Heſychium Salonitanum cap. 3, quæ epiſt. juſta Petri Couſtant. recenſionem col. 968. eſt illius Pontificis 9. De his vero quæ in eadem hac inſtitutione occurrunt, conſuli poterunt Siricii epiſt. ad Himerium Tarraconenſem Epiſcopum cap. 9. Gregor. Turonenſis Hiſt. Franc. lib. 4. cap. 6. & Canones Hibernenſes cap. 19. lib. 1. apud d'Acherium Spicilegii tom. 4. *Ita Vezzoſi*.

(4) *Siricius epiſtola prælaudata cap. 9.* Quicumque itaque ſe Eccleſiæ vovit obſequiis a ſua infantia ante pubertatis annos baptizari, & lectorum debet miniſterio ſociari. *Ita Vezzoſi*.

(5) *Zoſimus*, ſi major jam, & grandævus acceſſerit &c. *Siricius vero cap.* x. Qui vero jam ætate grandævus melioris propoſiti converſione provocatus ex laico ad ſacram militiam venire feſtinat deſiderii ſui fructum non aliter obtinebit, niſi eo quo baptizatur tempore ſtatim Lectorum, aut Exorciſtarum numero ſocietur. *Obſerva veterem primævę Eccleſię diſciplinam in Clerum non admittendi, niſi eos, qui ſtatim a Baptiſmo Eccleſię ſervitio ſeſe mancipaverint*. Ita Vezzoſi.

ita tamen ut poſt Baptiſmum ſtatim ſe divinæ militiæ deſiderat mancipari, ſive inter Lectores, ſive inter Exorciſtas quinquennio teneatur: & exinde Acolythus, vel Subdiaconus quatuor annis ſtet: & ſic ad benedictionem Diaconatus, ſi meretur accedat. In quo ordine quinque annis ſi inculpate ſe geſſerit, hærere debet: (1) ex ſuffragantibus meritis ſtipendiis per tot Gradus, datis propriæ fidei documentis, Presbyterii Sacerdotium poterit promereri. De quo loco, ſi illum exactior ad bonos mores vita perduxerit, Summum Pontificatum ſperare debebit, hac tamen lege ſervata, ut neque Bigamus, neque (2) pœnitens ad hos Gradus poſſit admitti. Sane ut etiam (3) Defenſores Eccleſiæ, qui ex Laicis fiunt, ſupradicta obſervatione teneantur, ſi meruerint eſſe in ordine Clericatus.

Epiſcopus cum ordinatur duo Epiſcopi ponant, & (4) teneant

(1) Zoſimus, & duo prælaudata Pontificalia apud Martene habent. *Exinde ſuffragantibus meritis &c.*

(2) *Neque pœnitens*, qui ſcilicet ob patratum grave crimen publicæ penitentiæ ſeſe ſubmiſerat; hi porro ab Eccleſiaſticis Ordinibus arcebantur: quemadmodum innumeri fere ea de re Conciliorum Canones fidem faciunt. Ab hac lege eximendos volunt aliqui, quibus lubenter adſentirer, eos, qui pro levi culpa, ardenti in Deum pietate, publicam ſponte pœnitentiam ſuſcipiebant. Conſule Ed. Martene de antiquis Eccl. ritibus lib. 1. par. 11. cap. 8. art. 11. num. 5. Cætera ad Clerum, & Ordines Eccleſiæ recipiendos una cum Bigamis, & pœnitentibus, nec admittebantur Hæretici, & Schiſmatici, neque Neophiti, neque Clinici, ſive Grabatarii, neque ſervi, neque milites, neque curiales, neque illiterati, neque corpore vitiati, neque illegitimi, de quibus omnibus videſis prælaudatum art. 11. Ed. Martene. *Ita Vezzoſi*.

(3) Defenſores Eccleſiæ, *qui fuerint ſatis conſtat, illi enim erant*, quibus Eccleſiæ bona ut curarent demandabatur, qui Eccleſiæ jura defendebant, & pauperum curam gerebant: quique modo e Clericis, modo e Laicis eligebantur. Vide Du-Cangium ad eam vocem in Gloſſario: Ita Vezzoſi.

(4) Ritum tenendi Librum Evangeliorum ſuper caput illius, qui in Epiſcopum ordinatur, improbat amalarius lib. 11. de Offic. Eccleſiaſt. cap.

neant Evangeliorum Codicem ſuper caput ejus, & uno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi, qui adſunt, manibus ſuis caput ejus tangant.

Presbyter cum ordinatur (1) *Epiſcopum eum benedicentem, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes* (2) *ſunt.*

Diaconus cum ordinatur (3) *ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat: reliqui vero Sacerdotes juxta manum Epiſcopi ſuper caput illius ponant: quia non ad Sacerdotium, ſed ad Miniſterium conſecratur.*

Subdiaconus cum ordinatur, quia manuum impoſitionem non accipit, Patenam de manu Epiſcopi accipiat vacuam, & Calicem vacuum: de manu vero Archidiaconi accipiat urceolum cum aqua, & aquimanile (4) *ac* (5) *manutergitum.*

Aco-

cap. XIV utpote qui neque veteri auctoritate comprobetur, neque Apoſtolica traditione, aut canonica auctoritate. Quæ quantum a vero abludant fuſe demonſtrant de ſacris Ordinationibus agentes, & qui Greg. M. ſacram, & Pontificale Romanum animadverſionibus, & commentariis inluſtrarunt. *Ita Vezzoſi*.

(1) Epiſcopum eum benedicentem, etiam *apud Menardum*. Epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput ejus tenente. etiam.

(2) Præſentes ſunt, *apud Menardum additur*, manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper caput ejus teneant. *Ita Vezzoſi. Morinus pag.* 218. *aſteriſcum hic interſerit adnotans,, omiſſa ſunt nonnulla verba, quæ ex aliis Codicibus ſupplenda*,,.

(3) Iterum Amalarius heic emendandus, dum cap. XII. memorati lib. II. improbat quendam libellum docentem ſolum ab Epiſcopo imponendas eſſe manus in capite illius, qui Diaconus ordinatur, contenditque omnes, qui adſunt, Presbyteros eidem manus ſuper caput imponere neceſſe eſſe, cum in Actibus Apoſtolorum legatur cap. 6. omnes Apoſtolos manum poſuiſſe ſuper caput illorum, qui Diaconi eligebantur. Verum quod unus tantum Epiſcopus in ordinatione Diaconi eum ritum exerceat ſtatuit Concil. Carthag. IV. can. IV. cujus canonis ipſiſſima verba ſunt præſens hicce ſacramentarii ordo. *Diaconus cum ordinatur &c. Ita Vezzoſi*.

(4) *Aquimanile*, illic vocatur vas, in quo aqua ſupra manus ad lavandum infuſa cadens recipitur, quod vulgo Bacinum appellamus. Conſule Du-Cangium ad hanc vocem. *Ita Vezzoſi*,

(5) Hoc eſt *mantile* vel *mantele* tergendis manibus idoneum.

Acolytus cum ordinatur ab Epiſcopo quidem doceatur qualiter ſe in officio ſuo agere debeat: ſed ab Archidiacono accipiat Ceroferarium cum cereo, ut ſciat ſe ad accendenda luminaria Eccleſiæ mancipari: accipiat & urceolum vacuum ad ſuggerendum vinum in Euchariſtia Corporis Chriſti.

Exorciſta cum ordinatur accipiat de manu Epiſcopi libellum in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo: Accipe, & commenda & habeto poteſtatem imponendi manum ſuper energumenum, ſive baptizatum ſive catechumenum.

Lector cum ordinatur faciat de illo verbum Epiſcopus ad plebem, indicans ejus fidem atque ingenium. Poſt hæc ſpectante plebe tradat ei Codicem, de quo lecturus eſt, dicens ad eum: Accipe, & eſto verbi Dei relator habiturus, ſi fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum his, qui verbum Dei miniſtraverunt.

Oſtiarius cum ordinatur poſtquam ab Archidiacono inſtructus fuerit qualiter in Domo Dei debeat converſari, a (1) *ſuggeſtione Archidiaconi tradat ei Epiſcopus claves Eccleſiæ de Altari, dicens ei:* Sic age quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ iſtis clavibus recluduntur.

Pſalmiſta, ideſt Cantor poteſt abſque ſcientia Epiſcopi, ſola juſſione Presbyteri, officium ſuſcipere cantandi; dicente ſibi Presbytero, vide, ut quod ore cantas, corde credas, & quod corde credis, operibus probes. Sanctimonialis virgo cum ad conſecrationem ſui Epiſcopi offertur, in talibus veſtibus applicetur, qualibus ſemper uſura eſt, profeſſioni, & ſanctimoniæ aptis.

Item. Benedictiones ſuper eos, qui ſacris ordinibus benedicendi ſunt. Præfatio oſtiarii &c. (2)

SA-

(1) *A ſuggeſtione* apud Menardum correctius legitur *ad ſuggeſtionem*.

(2) Præfationes illæ, & benedictiones vix aliquo verbulo ab antiquis jam enarratis, aut enarrandis differunt. Imprudenter in eo Codice omiſſæ ſunt, quæ ad Exorciſtam ſpectant. Quæ vero ad Diaconum & Presby-

te-

SACRARUM ORDINATIONUM
Ritus ex antiquiſſimo Corbejenſi Codice octingentorum annorum ætatem longe ſuperante decerptus.

SEcundum duos præcedentes Codices antiquiſſimus mihi videtur ille, ex quo ſequentem ritum deſcripſimus. Optimus ille Codex nunc pertinet ad Monachos S. Germani de Pratis vulgo nuncupatos in Suburbano Pariſienſi; olim Abbatiæ fuit S. Petri Corbejenſis, & a Monachis illius Abbatiæ vocabatur Miſſale S. Eligii: Poſterius tamen deſcriptum fuiſſe ex quorumdam Sanctorum commemoratione, qui poſt Eligium vixerunt, colligitur. Hunc Codicem abhinc annos decem in lucem edidit, recenſuit, variiſque, & utiliſſimis notis illuſtravit Hugo Menardus Sancti Germani Monachus. Quapropter illius ampliore deſcriptione ſuperſedebimus. Antequam publici juris fieret in eum incideramus, & quæ ad ſacras ordinationes ſpectant, exſcripſeramus: Eas tum propter antiquitatis majeſtatem, & venerationem, tum propter Lectoris commodum, aliis ejuſdem generis inſerere, licet aliunde eas recuperare poſſit, non fore inutile judicavimus.

In-

terum, hic omiſit Amanuenſis, quia ſupra retulerat. Sed poſt benedictionem Subdiaconi, refert loco non ſuo conſecrationem manus Presbyteri, iis prorſus verbis, quæ mox in Codice Corbejenſi deprehendes. Poſtea in eodem Codice ſequuntur Miſſæ in Natalitiis conſecrationis Diaconi, & Presbyteri. Sequitur Oratio de Epiſcopis ordinandis. *Oremus Dilectiſſimi &c.* omnia ut in Codice Corbejenſi ſequente, præter Epiſcopi conſecrationem, quæ eadem eſt cum ea, quæ in ordine Romano edita eſt quamque ex antiquiſſimo Codice Gallicano ſupra exhibuimus. Itaque, nihil in eo eſt, de Unctione manus & pollicis, & aliis, quæ in Codice Romano fuſe deſcripta leguntur. Poſthæc ſequitur in eo Codice Virginum conſecratio, quæ ut ibi adnotatur in Epiphania, vel II. Feria Paſchæ, aut in Apoſtolorum Natalitio celebratur. = Hactenus Morinus. Vide ſi placet Tom. IV. Codicis noſtri Liturg. pag. *92. 93.* & ſeqq. & Cl. Vezzoſi laudatum.

Incipit ordo ad ſacros Ordines benedicendos.

Majores gradus ante Evangelium; Minores vero poſt Communionem dantur. Et minores quidem Dominicis diebus ſi neceſſe eſt: Majores autem in Sabbatis duodecim lectionum per quatuor tempora tantummodo.

Ordinatio Oſtiarii.

Oſtiarius cum ordinatur poſt quam ab Archidiacono inſtructus fuerit qualiter in Domo Dei debeat converſari ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat ei Epiſcopus claves Eccleſiæ, dicens, ſic age qnaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ iſtis clavibus recluduntur. Et tradat ei Diaconus oſtium Eccleſiæ.

Præfatio Oſtiarii.

Deum Patrem Omnipotentem ſuppliciter deprecamur &c. *ut ſupra in primo Codice.*

Benedictio ejuſdem.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris hunc famulum tuum *ill.* Oſtiarium, ut inter Janitores Eccleſiæ paret obſequia, & inter electos tuos partem tuæ mereatur habere mercedis. Per Dominum &c.

Ordinatio Lectoris.

Lector cum ordinatur &c. *plane ut antiquo Rotomagenſi infra.* Dei ſui, *hic*, Dei tui, *melius.*

Benedictio Lectoris.

Domine Sancte Pater &c. *ut in eodem Rotomag.* ornatus, *hic*, ordinatus.

Ordinatio Exorciſtæ.

Exorciſta cum ordinatur accipiat de manu Epiſcopi libel-

bellum, in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo, accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manum ſuper Energumenum, ſive Baptizatum, ſive Catechumenum.

Præfatio Exorciſtæ.

Deum Patrem omnipotentem ſupplices deprecamur, ut hunc famulum ſuum *ill.* benedicere &c. *prorſus ut in eodem Rotomagen.*

Benedictio Exorciſtæ.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus benedicedicere digneris hunc famulum tuum *ill.* in officium exorciſtæ, & ad impoſitionem manuum, & oris officium eum eligere digneris, ut imperium habeat ſpirituum immundorum coercendorum, & probabilis ſit Medicus Eccleſiæ gratiæ curationum virtute confirmatus. Per Dominum &c.

Ordinatio Acolythi.

Acolythus cum ordinatur, primum ab Epiſcopo doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat; ſed ab Archidiacono accipiat Ceroferarium cum Cereo, ut ſciat ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari, ita ſibi dicente.

Accipite hoc geſtatorium luminis, ut per illud valeatis Adverſariorum tenebras effugare, & verimum lumen, quod illuminat omnem hominem venientem in mundum, fideliter invenire.

Accipiat & urceolum vacuum ad fundendum vinum in Euchariſtia Corporis Chriſti.

Benedictio Acolythi.

Omnipotens ſempiterne Deus, fons lucis, & origo bonitatis, qui per Jeſum Chriſtum filium tuum, lumen verum mun-

mundum illuminaſti, ejuſque paſſionis myſterio redemiſti, benedicere dignare hunc famulum tuum, quem in Acolythi officium conſecramus, poſcentes tuam clementiam, ut ejus mentem, & lumine ſcientiæ illuſtres, & pietatis tuæ rore irriges, ut ita perceptum miniſterium peragat, qualiter ad æternam remunerationem pervenire mereamur. Per eumdem Dominum noſtrum &c.

Ordinatio Subdiaconi
Cap. Sancti Gregorii (1).

Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, Patenam de manu Epiſcopi accipiat vacuam, & Calicem vacuum: De manu Archidiaconi accipiat urceolum cum aquamanili, ac manutergium. Exhibeatur in conſpectu Epiſcopi Patena, & Calix vacuus, & dicat Epiſcopus.

Vide cujus miniſterium tibi traditur &c. *cætera prorſus ut in Rotom. ſequente.* Pallæ, quæ ſunt in ſubſtratorio in alio vaſe debent lavari, in alio Corporales Pallæ. Ubi Pallæ corporales lavatæ fuerint, nullum linteamen ibidem aliud debet lavari. Et ipſa aqua in Baptiſterio debet vergi. Ideo te admoneo: Tu talem te exhibe, ut Deo placere poſſis; Et tradat ei Calicem, & Patenam.

Ordinatio Subdiaconi.

Oremus Deum, ac Dominum noſtrum, ut ſuper ſervum ſuum *ill.*, quem ad Subdiaconatus officium vocare dignatus eſt, infundat benedictionem, & gratiam ſuam, ut in conſpectu ſuo fideliter ſerviens, prædeſtinata Sanctis præmia conſequatur, auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat Deus &c.

Benedictio Subdiaconi.

Domine Sancte, Pater omnipotens æterne Deus, benedicere

(1) *Sicut, qui invitatus* &c. Vide ſupra; Morinus integrum hic exhibet.

cere digneris famulum tuum hunc, quem ad Subdiaconatus officium eligere dignatus es &c. *ut in Rotom., & præcedentibus.*

ORDO QUALITER IN ROMANA
Eccleſia Diaconi, & Presbyteri ordinandi ſunt, Menſis primi, quarti, ſeptimi, & decimi Sabbatorum die in duodecim lectionibus ad S. Petrum ubi Miſſæ celebrantur.

POſtquam Antiphonam ad introitum dixerint, data oratione venit Archidiaconus, & offert eum, qui ordinandus eſt Pontifici, ita dicens.

Poſtulat Sancta Mater Eccleſia Catholica, ut hunc præſentem Subdiaconum ad onus Diaconii, vel Diaconum ad onus Presbyterii ordinetis.

Interrogat Epiſcopus: ſcis illum dignum eſſe? Reſpondet offerens. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcio, & teſtificor ipſum dignum eſſe ad hujus onus officii.

Et tunc annuntiat Pontifex Populo, dicens, Auxiliante Domino Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, eligimus in ordinem Diaconii, ſive Presbyterii *ill.* Subdiaconum, ſeu Diaconum de titulo *ill. ill.* Presbyterum de titulo *ill.* Si quis autem habet aliquid contra hos viros, pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat: Verumtamen memor ſit conditionis ſuæ.

Et poſt modicum intervallum, mox incipiunt omnes Kyrie eleiſon cum Litania. Hac expleta aſcendunt ipſi Electi ad Sedem Pontificis, & benedicit eos ad quod vocati ſunt: & deſcendentes ſtant in ordine ſuo benedictione percepta.

Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur. Ad ordinandum Diaconum, & Presbyterum prima oratio dicitur, legendo: Et

ſe-

ſequitur oratio. Et non dicitur. Vere dignum in Conſecratione.

Oremus dilectiſſimi Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hunc famulum ſuum, quem in ſacrum ordinem dignatur aſſumere, benedictionis ſuæ gratiam clementer effundat, eique donum conſecrationis indulgeat, per quod eum ad præmia æterna perducat, auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto. Qui cum eo vivit, & regnat &c.

Oremus.

Exaudi Domine preces noſtras, & ſuper hunc famulum tuum Spiritum tuæ benedictionis emitte, ut cæleſti munere ditatus, & tuæ gratiam poſſit Majeſtatis acquirere, & bene vivendi aliis exemplum præbere, Per Dominum noſtrum &c. in unitate ejuſdem &c

Conſecratio.

Adeſto quæſumus omnipotens Deus, honorum dator, ordinum diſtributor, officiorumque diſpoſitor. Qui in te manens innovas omnia, & cuncta diſponens per verbum, virtutem, ſapientiamque tuam Jeſum Chriſtum filium tuum Dominum noſtrum ſempiterna providentia præparas, & ſingulis quibuſque temporibus aptanda diſpenſas. Cujus corpus Eccleſiam tuam cæleſtium gratiarum varietate diſtinctam, ſuorumque connexam diſcretione membrorum per legem mirabilem totius compagis unitam in augmentum templi tui creſcere, dilatarique largiris, ſacri muneris ſervitutem trinis gradibus Miniſtrorum nomini tuo militare conſtituens. Electis ab initio Levi filiis, qui in myſticis operationibus domus tuæ fidelibus excubiis permanentes, hæreditatem benedictionis æternæ ſorte perpetua poſſiderent. Super hunc quoque famulum tuum, quæſumus Domine, placatus intende, quem tuis ſacrariis ſerviturum in officium Diaconi ſuppliciter dedicamus. Et nos qui-

dem tamquam homines divini ſenſus, & ſummæ rationis ignari, hujus vitam, quantum poſſumus exiſtimamus. Te autem Domine, ea quæ nobis ſunt ignota, non tranſeunt; Te occulta non fallunt. Tu cognitor ſecretorum; Tu ſcrutator es cordium: Tu ejus vitam cæleſti poteris examinare judicio, quo ſemper prævales, & admiſſa purgare, & ea, quæ ſunt agenda concedere. Emitte in eum Domine quæſumus Spiritum Sanctum, quo in opus Miniſterii tui fideliter exequendi, ſeptiformis gratiæ tuæ munere roboretur. Abundet in eo totius forma virtutis, auctoritas modeſta, pudor conſtans, innocentiæ puritas, & ſpiritalis obſervatio diſciplinæ. In moribus ejus præcepta tua fulgeant, ut ſuæ caſtitatis exemplo imitationem ſancta plebs acquirat, & bonum conſcientiæ Teſtimonium proferens, in Chriſto firmus, & ſtabilis perſeveret, digniſque ſucceſſibus de inferiori gradu per gratiam tuam capere potiora mereatur. Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum &c.

Quando Stolam eum induis, dices.

Per hoc ſignum vobis Diaconatus officium humiliter imponimus, ut firmamentum menſæ divinæ, tamquam ſuſtentacula columnarum eſſe poſſitis, & præcones Regis cæleſtis irreprehenſibiliter exiſtere mereamini.

Presbyter cum ordinatur, Epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper caput ejus teneant.

Oratio ad Presbyteros ordinandos.

Oremus dilectiſſimi Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hunc famulum ſuum, quem ad Presbyterii munus elegit, cæleſtia dona multiplicet: & quæ ejus dignatione ſuſcipit ipſius ex equatur auxilio, auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto.

Ore-

Oremus.

Exaudi nos quæſumus Domine Deus noſter, & ſuper hunc famulum tuum benedictionem Sancti Spiritus, & gratiæ Sacerdotalis effunde virtutem, ut quem tuæ pietatis aſpectibus offerimus conſecrandum, perpetua muneris tui largitate proſequaris. Per Dominum &c.

Conſecratio.

Domine Sancte, Pater omnipotens æterne Deus honorum auctor, & diſtributor omnium dignitatum, per quem proficiunt univerſa, per quem cuncta firmantur &c. *ut in præcedentibus. Sed in iis legitur*, ſufficeret meritum Sacerdotum, *hic vero*, miniſterium ſufficeret Sacerdotum, *ibi* plurius, *hic* pluribus, *ibi* providus cooperator, *hic* probus cooperator, *ibi* cenſuraque, *hic* cenſuramque, *ibi* qui tanto magis, *hic* quia tanto magis.

His veſtis, & caſulam.

Benedictio Patris, & Filii, & Spiritus Sancti deſcendat ſuper te, ut ſis benedictus in ordine Sacerdotali, & offeras placabiles hoſtias pro peccatis, atque offenſionibus Populi, omnipotenti Deo. Cui ſit honor, & gloria in ſæcula ſæculorum.

Conſecratio manus.

Conſecrentur manus iſtæ, quæſumus Domine, & ſanctificentur per iſtam unctionem, & noſtram benedictionem, ut quæcumque benedixerint, benedicta ſint, & quæcumque ſanctificaverint, ſanctificentur. Per &c.

Epiſcopus cum ordinatur.

Duo Epiſcopi ponant, & teneant Evangeliorum Codicem ſuper caput ejus, & uno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi, qui adſunt, manibus ſuis caput ejus tangant. *Ora-*

Oratio ad ordinandos Epiſcopos.

Oremus dilectiſſimi nobis, ut his viris ad utilitatem Eccleſiæ providendam Electis, benignitas Omnipotentis Dei, gratiæ ſuæ tribuat largitatem. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum &c.

Benedictio Epiſcoporum.

Adeſto ſupplicationibus noſtris Omnipotens Deus: Et quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio virtutis impleatur effectu. Per &c.

Alia.

Propitiare Domine ſupplicationibus noſtris: Et inclinato ſuper hunc famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis benedictionis tuæ in eo effunde virtutem. Per &c.

Conſecratio.

Deus honorum omnium, Deus omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſacratis famulantur ordinibus, Deus qui Moyſen famulum tuum ſecreti familiaris affatu inter cætera cæleſtis documenta culturæ, de habitu quoque indumenti Sacerdotalis inſtituens, electum Aaron myſtico amictu veſtiri inter ſacra juſſiſti, ut intelligentiæ ſenſum de exemplis Priorum caperet ſecutura poſteritas, ne eruditio doctrinæ tuæ ulli deeſſet ætati: Cum & apud veteres reverentiam ipſa ſignificationum ſpecies obtineret, & apud nos certiora eſſent experimenta rerum, quam ænigmata figurarum. Illius namque Sacerdotii anterioris habitus noſtræ mentis ornatus eſt, & Pontificalem gloriam non jam nobis honor commendat veſtium, ſed ſplendor animarum: quia & illa, quæ tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potius, quæ in ipſis erant intelligenda poſcebant. Et id circo huic famulo tuo quem ad Summi Sacerdotii miniſterium elegiſti, hanc quæſumus Domine gratiam largiaris, ut quid-

quidquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, in multimodi operis varietate ſignabant, hoc in ejus moribus, actibuſque clareſcat. *Hic accipis Chriſma.* Comple Domine in Sacerdote tuo myſterii tui ſummam, & ornamenti totius glorificationis inſtructum, cæleſtis unguenti flore ſanctifica ✠ *Hic mittatur Chriſma ſuper caput ejus.* Hoc Domine copioſe in ejus caput ✠ influat, hoc in oris ſubjecta ✠ decurrat, hoc in totius corporis extrema deſcendat, ut tui Spiritus virtus, & interiora ejus repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in eo conſtantia fidei, puritas dilectionis, ſinceritas pacis, tribuas ei Domine Cathedram Epiſcopalem ad regendam Eccleſiam tuam, & plebem univerſam. Sis ei authoritas, ſis ei firmitas, ſis ei poteſtas. Multiplices ſuper eum benedictionem, & gratiam tuam, ut ad exorandam ſemper miſericordiam tuam, tuo munere ſemper idoneus, tua gratia poſſit eſſe devotus. Per &c.

Si Papa ordinatus eſt, hæc addi debent in loco ubi ſcriptum eſt.

Et idcirco huic famulo tuo, quem Apoſtolicæ Sedis Præſulem, & Primatem omnium, qui in orbe terrarum ſunt Sacerdotum, ac univerſalis Eccleſiæ tuæ Doctorem dediſti, & ad Summi Sacerdotii miniſterium elegiſti, hanc quæſumus Domine gratiam largiaris.

Super Oblata.

Hæc hoſtia, Domine, quæſumus, emundet noſtra delicta, & ſacrificium celebrandum ſubditorum tibi corpora, menteſque ſanctificet. Per Dominum noſtrum &c.

Infra actionem.

Hanc igitur oblationem ſervitutis noſtræ, ſed & cunctæ familiæ tuæ, quam tibi offerimus etiam pro famulo tuo *ill.*

quem

quem ad Epiſcopatus ordinem promovere dignatus es, quæſumus Domine, ut placatus accipias, & propitius in eo tua dona cuſtodias, ut quod divino munere conſecutus eſt, divinis effectibus exequatur, dieſque noſtros &c.

Ad Complendum.

Hæc nos Communio, Domine, purget a crimine, & cæleſtis remediis faciat eſſe conſortes. Per &c.

Oratio in Nat. Papæ.

Deus, qui licet ſis magnus in magnis, mirabilia tamen glorioſus operaris in minimis, concede mihi indigno famulo tuo, ſacris convenienter ſervire myſteriis: atque in omnibus tua miſericordia protegat, quem conſcientiæ reatus accuſat. Per Dominum &c.

Alia.

Deus, qui Populis tuis indulgentia conſulis, & amore dominaris, da Spiritum Sapientiæ, quibus dediſti regimen diſciplinæ, ut de profectu Sanctarum ovium fiant gaudia æterna Paſtorum. *Per Dominum noſtrum &c.*

Super Oblata.

Hoſtiam tibi, Domine, laudis exolvo ſuppliciter implorans, ut quod immerito mihi contuliſti intercedente Beato Petro Apoſtolo tuo propitius exequaris.

Præfatio.

Vere dignum, & juſtum eſt, æquum, & ſalutare, nos tibi ſemper, & ubique gratias agere, Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, ut quia in manu tua, dieſque noſtri vitaque conſiſtit, ſicut honorem nobis indignis largiris miniſterii, ſic quoque tribuas rationabilis obſequii propitius incremen-

mentum, & tua dona in nobis cuſtodias, ut ejus ſuffragiis apud te ſemper reddar acceptus, cujus me vice hodie Eccleſiæ tuæ præeſſe voluiſti. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum &c.

Ad complendum.

Corporis Sacri, & pretioſi Sanguinis repleti libamine, quæſumus Domine Deus noſter, ut gratiæ tuæ munus, quod nobis immeritis contuliſti, intercedente Beato Petro Apoſtolo tuo propitius muniendo cuſtodias. Per Dominum &c.

Sequitur in eodem Codice Miſſa propria in die ordinationis quotannis dicenda; ſed quia editus eſt Codex integer, eam prætermittimus.

SACRARUM ORDINATIONUM.
Ritus ex antiquiſſimo Bibliothecæ Vaticanæ Codice decerptus.

Codex ille Sacramentorum de circulo anni a S. Gregorio expoſitus, unde Ordinationum iſte ritus decerptus eſt, antiquus plurimum fuit, ut teſtatur qui illum edi curavit Angelus Rocca Apoſtolici Sacrarii Præfectus, ferebatque Codex ille in ipſo limine deſcriptum fuiſſe: ex authentico Bibliothecæ Cubiculi. *Scilicet Pontificalis, idem etiam præfert codex præcedens: Quo ſane demonſtratur duos illos antiquos Codices ex libris Secretarii Baſilicæ Sanctorum Petri, & Pauli deſcriptos eſſe, quibus Romani Pontifices ad officiorum Eccleſiaſticorum operationem utebantur. Itaque de illius fide, & ſinceritate, non ſecus ac de præcedente nullus eſt dubitandi locus. Liber ille Sacramentorum reperitur tom.* 5. *operum S. Gregorii editionis Romanæ, anni ni fallor* 1593. *& Pariſienſis anni* 1605. *quas poſteriores imitatæ ſunt. Tanta eſt utriuſque conformitas in omnibus Ordinationibus, præterquam in Epiſcopali, ut verba Syllabæque omnes, & verborum ordo ubique prope ſint eadem, vixque tan-*

 tilla

tilia compareat examinantibus differentia. Qua propter uno deſcripto, cenſeatur, & alter deſcriptus. Vtriuſque ſimiliter idem eſt titulus.

Incipit ordo ad ſacros ordines benedicendos.

Majores gradus ante Evangelium. Minores vero poſt communionem dantur. Et minores quidem Dominicis diebus ſi neceſſe eſt: Majores autem in Sabbatis duodecim lectionum per quatuor tempora tantummodo. *Cætera ſimiliter hæc admodum paucula, ſi tantum excipias. In Ordinatione Acolyti omittuntur verba, quæ Ceroferario dicuntur, cum ipſi cereus traditur.* Accipite hoc geſtatorium luminis &c. *Ideo in titulo Ordinationis Acolyti uno tenore dicitur poſt*, mancipari, accipiet, & urceolum vacuum ad fundendum vinum in Euchariſtia Corporis Chriſti, *quæ in præcedente referuntur poſt hæc verba*. Accipe hoc geſtatorium.

In Ordinatione Subdiaconi poſt hæc verba, & tradat ei Calicem, & Patenam, *non additur titulus*.

Ordinatio Subdiaconi.

In ordinatione Subdiaconi. Etenim dicitur: Vere dignum in Conſecratione. *in præcedente*. & non dicitur, vere dignum in Conſecratione. *Quæ videntur contradicentia. Poſtea conſecratio incipit*. Vere dignum &c. *quæ præcedens codex omittit in Conſecratione. In Conſecratione Diaconi*. Bonorum dator. *præcedens*, honorum. *Iterum*. Tuis ſacris Altaribus, *præcedens* tuis ſacrariis. *In Vaticano omittuntur verba in traditione ſtolæ prolata, atque ipſa ſtolæ traditio. In quo procul dubio aberravit, & ceſpitavit Amanuenſis.*

In Ordinatione Presbyteri: in Conſecratione bonorum auctor, *præcedens* honorum auctor. *Poſtea* ſecundis prædicationibus, *præcedens* ſecundis prædicatoribus. *Hallucinatio Librarii, legendum* Prædicatoribus. *Iterum*. Hic imponitur ei caſula, *præcedens*. Hic veſtis, & caſulam. *Poſtea ſequitur ordinatio Epicopi in Codice Vaticano in hunc modum.*

Exa-

Examinatio in Ordinatione Epiſcopi ante Litaniam facienda.

Antiqua Sanctorum Patrum inſtitutio docet, & præcipit, ut is, qui ad ordinem Epiſcopatus eligitur; maxime, ut legimus in Canone Cartaginenſi, antea diligentiſſime examinetur cum omni charitate, de fide Sanctæ Trinitatis, & interro getur de univerſis Cauſis, vel moribus, quæ huic regimini congruunt, & neceſſaria ſunt retinere ſecundum Apoſtoli dictum: Manus nemini cito impoſueris: Et ut etiam is, qui eſt ordinandus, antea erudiatur qualiter ſub hoc regimine conſtitutum oporteat etiam verſari in Eccleſia Dei, ut inexcuſabiles ſint, qui ei manus ordinationis imponunt.

Eademque authoritate, & præcepto interrogamus te, dilectiſſime frater, charitate ſincera, ſi omnem prudentiam tuam, quantum tua capax eſt natura, divinæ Scripturæ ſenſibus accommodare volueris? *Reſp. ita*. Ex toto corde volo in omnibus conſentire, & obedire.

Interr. Vis ea, quæ ex divinis Scripturis intelligis, plebem cui ordinandus es, & verbis docere, & exemplis? *Reſp.* Volo.

Interr. Vis mores tuos ab omni malo temperare, & quantum poteris Domino adjuvante ad omne bonum commutare. *Reſp.* Volo.

Interr. Vis caſtitatem, & ſobrietatem cum Dei auxilio cuſtodire, & docere. *Reſp.* Volo.

Vis ſemper in divinis eſſe negotiis mancipatus, & a terrenis negotiis, vel lucris turpibus eſſe alienus, quantum te hæc humana fragilitas conſentiat poſſe? *Reſp.* Volo.

Interr. Vis humilitatem, & patientiam in temetipſo cuſtodire, & alios humiliter docere. *Reſp.* Volo.

Tunc dicatur ei. Vis eſſe ſubditus huic noſtræ Sedi, atque obediens? *Reſp.* Volo.

Hæc & omnia cætera bona tribuat tibi Dominus, & cuſtodiat te, atque corroboret in omni bono.

Et reſpondeant omnes. Amen.

Interr. Credis ſecundum intelligentiam tuam, & capacitatem ſenſus tui, Sanctam Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum Omnipotentem, totamque in Trinitate Deitatem coeſſentialem, & conſubſtantialem, coæternum, & coomnipotentem, uniuſque voluntatis, poteſtatis, & majeſtatis, Creatorem omnium creaturarum, a quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, quæ ſunt in cælo, & in terra, viſibilia, & inviſibilia, & ſpiritualia?

Reſp. Aſſentio, & ita credo.

Interr. Credis ſingulam quamque perſonam in Sancta Trinitate, unum verum Deum, plenum, atque perfectum.

Reſp. Credo.

Interr. Credis ipſum Filium Dei, Verbum Dei: & naturaliter natum de Patre conſubſtantialem, coomnipotentem, & coæqualem per omnia Patri in divinitate, temporaliter natum de Spiritu Sancto, & Maria ſemper Virgine cum anima rationali, duas habentem Nativitates, unam ex Patre æternam, alteram ex Matre temporalem, Deum verum, & hominem verum, proprium in utraque natura, atque perfectum, non adoptivum nec phantaſmaticum unicum, & unum Filium Dei in duabus naturis, ſed unius perſonæ ſingularitate, impaſſibilem, & immortalem divinitate: in humanitate pro nobis, & pro ſalute noſtra paſſum, vera carnis paſſione, & ſepultum, & reſurgentem a mortuis tertia die, vera carnis reſurrectione. Die Quadrageſimo poſt reſurrectionem cum carne, qua ſurrexit, & anima, aſcendiſſe in Cælum, & ſedere ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos, & mortuos, & reddentem unicuique ſecundum opera ſua, ſive bona fuerint, ſive mala? *Reſp.* Aſſentio, & per omnia credo.

Interr. Credis etiam Spiritum Sanctum plenum, & perfectum

ctum verumque Deum a Patre, & Filio procedentem, coæqualem, & coeſſentialem, & coomnipotentem, & coæternum Patri, & Filio? *Reſp.* Credo.

Interr. Credis Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam unam eſſe veram Eccleſiam, in qua unum datur verum baptiſma, & vera omnium remiſſio Peccatorum? *Reſp.* Credo.

Interr. Anathematizas omnem hæreſim extollentem ſe adverſus hanc Sanctam Eccleſiam Catholicam.

Reſp. Anathematizo.

Interr. Credis etiam veram reſurrectionem ejuſdem carnis, quam nunc geſtas, & vitam æternam. *Reſp.* Credo.

Interr. Credis etiam novi, & veteris Teſtamenti, Legis, & Prophetarum, & Apoſtolorum, unum eſſe auctorem Deum, & Dominum omnipotentem? *Reſp.* Credo.

Hæc tibi fides augeatur a Domino ad veram, & æternam beatitudinem, dilectiſſime Frater in Chriſto. Et reſpondeant omnes. Amen.

Interr. Dilectiſſimi Fratres elegiſtis hunc ill. Presbyterum ad Epiſcopum? Ipſum elegimus omnes. Et hoc ter.

Item Epiſcopus: eſt dignus, & juſtus hoc ſubire miniſterium? Reſp. dignus eſt, juſtus eſt. Et hoc ter.

Iterum Epiſcopus: auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto, & Beato Petro Apoſtolo intercedente, volumus hunc ill. Fratrem noſtrum ordinare ad Epiſcopum, ſi vobis omnibus placet.

Reſp. Placet nobis omnibus. Et hoc tertio. Iterum Epiſcopus, Orate pro nobis.

EPISCOPUS cum ordinatur.

Duo Epiſcopi ponant, & teneant Evangeliorum Codicem ſuper caput ejus, & uno ſuper eum fundente benedictionem: reliqui omnes Epiſcopi, qui adſunt, manibus ſuis caput ejus tangant. Hoc facto accipiat Patenam cum oblatis, & Calicem cum vino, & dat ei dicens: Accipe poteſtatem offerre Sacrificium Deo, Miſſamque celebrare tam pro vivis, quam pro defunctis.

Ora-

Oratio ad ordinandos Epiſcopos.

OREmus dilectiſſimi nobis, ut his viris ad utilitatem Eccleſiæ providendam electis, benignitas Omnipotentis Dei, gratiæ ſuæ tribuat largitatem. Per Dominum.

Benedictio Epiſcoporum.

Adeſto ſupplicationibus noſtris omnipotens Deus, & quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis impleatur effectu. Per &c.

Alia.

Propitiare Domine ſupplicationibus noſtris: & inclinato ſuper hunc famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionis tuæ in eo effunde virtutem. Per Chriſtum Dominum noſtrum &c.

Ad Annulum dandum.

Memor ſponſionis, & deſponſationis Eccleſiaſticæ, & dilectionis Domini Dei tui in die, qua aſſecutus es hunc honorem, cave ne obliviſcaris illius. Accipe ergo Annulum diſcretionis, & honoris, fidei ſignum, ut quæ ſignanda ſunt, ſignes: Et quæ aperienda ſunt, prodas: Quæ liganda ſunt, liges: Quæ ſolvenda ſunt, ſolvas: utque credentibus per fidem baptiſmatis, lapſis autem, ſed pœnitentibus, per myſterium reconciliationis januas regni cæleſtis aperias: Cunctis vero de theſauro Dominico nova & vetera proferas, ut ad æternam ſalutem omnibus conſulas, gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, cui cum Patre, & Spiritu Sancto eſt honor, & gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Ad Baculum dandum.

Accipe Baculum Sacri Regiminis ſignum, ut imbecilles conſolides, titubantes confirmes, pravos corrigas in viam ſalutis æternæ, habeaſque poteſtatem attrahendi dignos, & corrigendi indignos, cooperante Domino noſtro Jeſu Chriſto, cui

cum

cum Patre in unitate Spiritus Sancti eſt virtus, & imperium. Per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Conſecratio.

Deus bonorum omnium, Deus omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſacratis famulantur ordinibus. Deus, qui Moyſen famulum tuum ſecreti familiaris affatu &c. *Prorſus ut in præcedente Codice. Sed male hic,* ut quidquid ille, vel anima, *legendum* velamina. *Statim poſt finitæ conſecrationis verba*, tua gratia poſſit eſſe devotus. Per &c. *Sequitur.*

Super oblata.

Hæc hoſtia, Domine quæſumus, emundet noſtra delicta, & ſacrificium celebrandum ſubditorum tibi corpora, menteſque ſanctificet. Per &c.

Infra Actionem.

Hanc igitur oblationem ſervitutis noſtræ &c. *ut in præced.*

Ad Complendum.

Hæc nos communio Domine purget a crimine, & cæleſtis remedii faciat eſſe conſortes. Per Dominum &c.

Statim ſequitur Miſſa in Natali Papæ, quæ ne ſyllaba quidem differt ab ea, quæ ex præcedente Codice deſcripta eſt.

Oratio in Nat. Papæ.

DEus, qui licet ſis magnus &c. *Alia.*

Deus, qui Populis tuis &c. *Super oblata.* Hoſtiam tibi tibi Domine laudis exolvo &c.

Præfatio.

Vere dignum &c. ut quia in manu tua.

Ad Complendum.

Corporis Sacri, & pretioſi Sanguinis &c.

Sequitur quoque hic Miſſa propria in die annuo Ordinationis, eadem prorſus, quæ in præcedente. Sed hic abeſt ſolemnis benedictio. Iſta, & ſimilia, quia propoſitum nobis ſcopum non ſpectant, prætermittimus.

SA-

SACRARUM ORDINATIONUM.

Ritus ex antiquiſſimo Corbejenſis Monaſterii Codice deſcriptus.

QUod aliis Codicibus raro, huic feliciter contigit, ut ſcilicet temporis quo ſcriptus eſt, æra adnotetur. Hæc præſtitit in ipſo libri limine Scriptor ſimul, & Collector. Ego, *inquit*, Rodradus miſericordia Dei indigens, victus Hilmeradi Antiſtitis juſſionibus, vinctuſque Epiſcopalis auctoritatis excommunicationibus 4. Non. Martii Sacerdotalis miniſterii trepidus ſuſcepi officium anno incarnationis Dominicæ 853. Indictione 1. Epacta 7. Concurrente 7. Termino Paſchali 4. Kal. Aprilis. Quicumque hanc Ordinationis meæ adnotatiunculam legeris, & per hunc Codicem Dominici Corporis conſecrationem recitaveris, quæſo precibus adjutus, dicatum Chriſto exhibere ſacerdotium, & ſupernæ viſionis conſequi merear bravium. *Creatus eſt igitur Rodradus Presbyter anno Chriſti 853., tumque, vel paulo ante, aut paulo poſt Sacramentorum librum collegit, & deſcripſit. Characteres illius anni, quos adſcripſit omnes præter unum anno conveniunt. Anno enim Chriſti 853. Indictio erat prima: Epactæ ſeptem. Eſt enim aureus numerus 18. ſive penultimus cycli decemnovennalis, cum quo in antiqua ſupputatione concurrunt ſemper Epactæ ſeptem, ut altero poſt anno redeunte Enneadecacteride, ſaltui quem vocant Lunæ, ſive diei ab anno Lunari exemptili locus detur. Terminus Paſchalis, ſive luna decima quarta tum incidit in 4. ante Kal. Aprilis. Eſt enim cycli ſolaris annus 22. litera Dominicalis A. Numerus aureus 18. Igitur Novilunium ex antiquo computo commiſſum eſt 17. Kal. ejuſdem Menſis, & conſequenter terminus Paſchalis incidit in 4. Kal. Aprilis feria quarta, & Paſca celebratum eſt 4. Non. Aprilis. Sed concurrens dies erat ſextus, non ſeptimus, ut vult Autor. Concurrentes dies in vetuſtiſſimo computo erant vice literæ Dominicalis, eorumque circulus annuus eodem plane*

modo

modo vertebatur. Verum litera Dominicalis diem Dominicum notat toto anno. Sed concurrens, notat tantum feriam IX.*Kal. Aprilis, ſive diem Martis* 24. *Quando igitur ſic loquuntur; Hoc anno concurrens eſt tertius, quartus &c. ideſt hoc anno* 24. *dies Martis eſt feria tertia, feria quarta &c. Hinc facile illis erat feriam termini Paſchalis, & ipſum Paſcha eruere, cum dies ille* 24. *ſit ſemper Paſchati proximus. Hæc omnia recte anno* 853. *conveniunt, ſed* 24. *Martis illo anno fuit feria Sexta, non Sabbato.*

Collegit Rodradus magna cum diligentia, quæ in libro Sacramentorum Sancti Gregorii Papæ habebantur, ſpuriaque a legitimis pro ſententia ſua diſcrevit, ut teſtatur in præfatione ſecundæ partis. Nam multa reperit in aliis Sacramentorum Libris Gregorii nomen præferentibus, quæ non judicavit eſſe S. Gregorii, ſed poſterius ab aliis Patribus inventa, & addita, de quibus ſecundam libri partem compoſuit. Præfatio iſta eadem eſt, quæ reperitur ante ſecundum librum Sacramentorum Grimoldi Abbatis, quem Jacobus Pamelius in Liturgicis ſuis edi curavit. Non eſt tamen idem opus, quod Rodradus compoſuit, & Grimoldus, ut multis demonſtrat Hugo Menardus Præfatione in Gregorianum Sacramentarium. Quidquid ſit, id, quod de ſacris ordinationibus ex Rodrado edimus apud Grimoldum non deprehenditur. Teſtatur autem in eadem præfatione, quæ de inferioribus ordinationum gradibus in ſecunda parte refert, ea ſe non deprehendiſſe in S. Gregorii Codicibus. Addimus etiam, & benedictiones ab Epiſcopo ſuper Populum dicendas: nec non & illud, quod in præfato Codice Beati Gregorii ad gradus inferiores in Eccleſia conſtituendos non habetur. *Hæc fuit Rodradi ſententia: ſed aliorum Codicum Rodrado multo antiquiorum auctores legitimum S. Gregorii fœtum judicarunt eos libros, qui utroſque gradus, ſuperiores, & inferiores complexi ſunt.*

Initium Codicis, eſt hujuſmodi. Incipit liber Sacramentorum de circulo anni expoſitus a S. Gregorio Papa Romano, qua-

qualiter Miſſa Romana celebratur, hoc eſt in primis introitus qualis fuerit &c. *plane ut in Gregorianis*, *quos Menardus*, *&* *Pamelius ediderunt*: *Poſt canonem*, *videlicet poſt hæc verba*. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miſerere nobis. *Semel tantum dicta*, *immediate ſequitur* Benedictio Epiſcoporum, *quos excipit Presbyterorum*, *&* *Diaconorum*. *Quibus peractis ſequitur*, *ut apud Pamelium*, *&* *Menardum Miſſarum officium a Vigilia Nativitatis incipiens*.

Benedictio Epiſcoporum.

Adeſto ſupplicationibus noſtris omnipotens Deus, & quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis impleatur effectu. Per Dominum &c.

Alia.

Propitiare Domine ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis benedictionis tuæ in eo effunde virtutem. Per Dominum &c.

Conſecratio.

Deus bonorum omnium: Deus omnium dignatum, quæ gloriæ tuæ ſacratis famulantur ordinibus; Deus qui Moyſen famulum tuum ſecreti familiaris affatu, inter cætera cæleſtis documenta culturæ, de habitu quoque indumenti Sacerdotalis inſtituens, Electum Aaron myſtico amictu veſtiri inter ſacra juſſiſti, ut intelligentiæ ſenſum, de exemplis Priorum caperet ſecutura Poſteritas, ne eruditio doctrinæ tuæ ulli deeſſet ætati: Cum & apud veteres reverentiam ipſa ſanctificationum ſpecies obtineret, & apud nos certiora eſſent experimenta rerum, quam ænigmata figurarum: Illius namque Sacerdotii auctoris habitus noſtræ mentis ornatus eſt, & Pontificalem gloriam non jam nobis honor commendat veſtium, ſed ſplendor animarum. Quia & illa, quæ tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potius, quæ in ipſis erant intelligenda poſcebant. Et

idcir-

idcirco huic famulo tuo, quem ad ſummi Sacerdotii miniſterium elegiſti, hanc, quæſumus Domine, gratiam largiaris, ut quidquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gemmarum; in multimodi operis varietate ſignabant, hoc in ejus moribus, actibuſque clareſcat.

Comple in Sacerdote tuo myſterii tui ſummam, & ornamentis totius glorificationis inſtructum, cæleſtis unguenti flore ſanctifica, ✠, Hoc Domine copioſe in ejus caput influat ✠, hoc in oris ſubjecta decurrat ✠. Hoc in totius corporis extrema deſcendat, ut tui Spiritus virtus, & interiora ejus repleat, & exteriora circumtegat. Abbundet in eo conſtantia fidei, puritas dilectionis, ſinceritas pacis. Tribuas ei Cathedram Epiſcopalem ad regendam Eccleſiam tuam & plebem univerſalem. Sis ei auctoritas, ſis ei firmitas, ſis poteſtas. Multiplices ſuper eum benedictionem, & gratiam tuam, ut ad exorandam miſericordiam tuam, tuo munere ſemper idoneus, tua gratia poſſit eſſe devotus. Per Dominum &c.

Super Oblata.

Hæc hoſtia, quæſumus Domine, emundet noſtra delicta, & ſacrificium celebrandum ſubditorum tibi corpora, menteſque ſanctificet. Per Dominum &c.

Præfatio.

Hanc igitur oblationem ſervitutis noſtræ, ſed & cunctæ familiæ tuæ, quam tibi offerimus etiam pro famulo tuo *ill.*, quem ad Epiſcopatus ordinem promovere dignatus es: Quæſumus Domine, ut placatus accipias, & propitius in eo tua dona cuſtodias, ut quod divino munere conſecutus eſt, dignis effectibus exequatur, dieſque noſtros in tua pace diſponas.

Ad Completam.

Hæc nos communio Domine: purget a crimine, & cæle-

ſtis remedii faciat eſſe conſortes. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum &c.

Oratio ad ordinandum Presbyterum.

Oremus dilectiſſimi Deum, Patrem omnipotentem, ut ſuper hunc famulum ſuum, quem ad Presbyterii munus elegit, cæleſtia dona multiplicet, auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo &c.

Alia.

Exaudi nos, quæſumus Domine Deus noſter, & ſuper hunc famulum tuum benedictionem Sancti Spiritus, & gratiæ Sacerdotalis effunde virtutem, ut quem tuæ pietatis aſpectibus offerimus conſecrandum, perpetua muneris tui largitate proſequaris. Per Dominum noſtrum. In unitate ejuſdem Spiritus Sancti &c.

Conſecratio.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, honorum auctor, & diſtributor omnium dignitatum: per quem proficiunt univerſa; per quem cuncta firmantur, amplificatis ſemper in melius naturæ rationalis incrementis per ordinem congrua ratione diſpoſitum. Unde, & Sacerdotales gradus, atque officia Levitarum, ſacramentis myſticis inſtituta creverunt. Ut cum Pontifices Summos regendis Populis præfeciſſes, ad eorum ſocietatis, & operis adjumentum ſequentis ordinis viros, & ſecundæ dignitatis eligeres. Sic in Eremo per ſeptuaginta Virorum prudentium mentem, Moyſi ſpiritum propagaſti, quibus adjutoribus uſus ille in populo innumeras multitudines facile gubernavit. Sic in Eleazaro, & Ithamar paternæ plenitudinis abundantiam transfudiſti, ut ad hoſtias ſalutares, & frequentioris officii ſacramenta miniſterium ſufficeret Sacerdotum. Hac providentia, Domine Apoſtolis filii tui Doctores

fidei

fidei comites addidiſti, quibus illi orbem totum ſecundis Prædicatoribus impleverunt. Quapropter infirmitati quoque noſtræ, Domine, hæc adjumenta largire, qui quanto magis fragiliores ſumus, tanto his pluribus indigemus. Da quæſumus Pater, in hunc famulum tuum Presbyterii dignitatem. Innova in viſceribus ejus Spiritum ſanctitatis, acceptum a te Deus ſecundi meriti munus obtineat, cenſuramque morum exemplo ſuæ converſationis inſinuet. Sit probus cooperator ordinis noſtri: Eluceat in eo totius forma juſtitiæ, ut bonam rationem diſpenſationis ſibi creditæ redditurus, æternæ beatitudinis præmia conſequatur. Per Dominum &c.

Oratio ad ordinandum Diaconum.

Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hunc famulum ſuum, quem in ſacrum ordinem dignatur aſſumere, benedictionis ſuæ gratiam clementer effundat, eique donum conſecrationis indulgeat, per quod eum ad præmia æterna perducat, auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo &c.

Alia.

Exaudi Domine preces noſtras, & ſuper hunc famulum tuum Spiritum tuæ benedictionis emitte, ut cæleſti munere ditatus & tuæ gratiam poſſit majeſtatis adquirere, & bene vivendi aliis exemplum præbere. Per &c.

Conſecratio.

Adeſto quæſumus omnipotens Deus, honorum dator &c. *omnia prorſus, ut jamjam ex Corbejenſi Codice deſcripſimus. Ibi* exiſtimamus, *hic* æſtimamus. *Ad finem ibi*, quo in opus miniſterii tui, *hic*, qui in opus miniſterii tui. *Sed ſcribendum*, quo; *Paulo poſt initium ſcribitur*, unitate, *ſed menda eſt, legendum; ut in Corbejenſi, & aliis*, unitam.

Ni-

Nihil præterea in hoc Codice de majoribus ordinibus. Omittitur ſtolæ traditio, cum verbis, quæ tunc ordinando dicuntur. Exemplaria Sacramentarii Gregoriani, quibus uſus eſt Rodradus plura non continebant. Sed manca ſane fuerunt: Nam ſtolæ traditio antiquiſſima eſt, & diutiſſime ante Gregorium uſurpata. Deinde non modo alia Gregoriana exemplaria, verum etiam Gelaſiana, ordines inferiores complectebantur, quos ille in ſecunda parte, velut a S. Gregorio prætеrita, & ab aliis Sanctis Patribus ſuperaddita repoſuit. Itaque dicendum eſt Rodradum, & poſt ipſum Grimoldum, imperite admodum eorum, quæ Gregoriana erant, electionem feciſſe. In ſecunda parte Rodradus inferiores ordines, & ſplendidius multo quam majores, & fuſius, diſtinctiuſque in hunc modum deſcripſit.

Ordinatio Hoſtiarii.

Oſtiarius cum ordinatur, poſt quam ab Archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in Domo Dei debeat converſari ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat in Epiſcopus claves de altari, dicens: Sic age, quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ iſtis clavibus recluduntur, & tradat ei Diaconus oſtium Eccleſiæ.

Præfatio Oſtiarii.

Deum Patrem omnipotentem ſuppliciter deprecamur, ut hunc famulum ſuum *ill.* benedicere dignetur, quem in officium Oſtiarii eligere dignatus eſt, ut ſit ei fideliſſima cura in diebus, ac noctibus ad diſtinctionem horarum certarum ad invocandum nomen Domini. Adjuvante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat Deus, in unitate Spiritus Sancti per omnia ſæcula ſæculorum.

Benedictio ejuſdem.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedi-

ce-

cere digneris hunc famulum tuum *ill.* Oſtiarium, ut inter Janitores Eccleſiæ paret obſequia, & inter electos tuos partem tuæ mereatur habere mercedis. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum &c.

Ordinatio Lectoris.

Lector cum ordinatur faciat de illo verbum Epiſcopus ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium. Poſt hæc ſpectante plebe tradat ei Codicem, de quo lecturus eſt, dicens: accipe, & eſto verbi Dei relator, habiturus, ſi fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum his, qui verbum Dei miniſtraverint: Eligunt te fratres tui, ut ſis Lector in Domo Dei tui, & agnoſcas officium tuum, & impleas illud. Potens eſt enim Deus, ut augeat tibi gratiam.

Benedictio Lectoris.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris famulum tuum hunc in officium Lectoris, ut aſſiduitate Lectionum diſtinctus, atque ornatus, & agenda dicat, & opere dicta compleat, & in utroque Sanctæ Eccleſiæ conſulat. Per Dominum noſtrum &c.

Ordinatio Exorciſtæ.

Exorciſta cum ordinatur, accipiat de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo: Accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manum ſuper Energumenum, ſive Baptizatum, ſive Catechumenum.

Præfatio Exorciſtæ.

Deum Patrem omnipotentem, ſupplices deprecemur, ut hunc famulum ſuum *ill.* benedicere dignetur in officium Exorciſtæ, ut ſit ſpiritalis Imperator ad abijciendos Dæmones de

cor-

corporibus obſeſſis, cum omni nequitia eorum multiformi, adjuvante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat &c.

Benedictio Exorciſtæ.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris hunc famulum tuum *ill.* in officium Exorciſtæ, ut per impoſitionem manuum, & oris officium, eum eligere digneris, ut imperium habeat Spirituum immundorum coercendo, & probabilis ſit Medicus Eccleſiæ, gratiæ curationum virtute confirmatus. Per Dominum &c.

Ordinatio Acolythi.

Acolythus cum ordinatur, primum ab Epiſcopo doceatur, qualiter in officio ſuo agere debèat. Sed ab Archidiacono accipiat Ceroferarium cum Cereo, ut ſciat ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari. Accipiat & urceolum vacuum ad fundendum vinum in Euchariſtia Corporis Chriſti.

Benedictio Acolythi.

Omnipotens ſempiterne Deus, fons lucis, & origo bonitatis, qui per Jeſum Chriſtum Filium tuum, lumen verum, mundum illuminaſti, ejuſque Paſſionis myſterio redemiſti, benedicere dignare hunc famulum tuum, quem in Acolythi officium conſecramus, poſcentes tuam clementiam, ut ejus mentem, & lumine ſcientiæ illuſtres, et pietatis tuæ rore irriges, ut ita perceptum miniſterium te auxiliante peragat, qualiter ad æternam remunerationem pervenire mereatur. Per eundem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, qui tecum vivit, &c.

ORDO QUALITER IN ROMANA ECCLESIA *Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi ordinandi ſunt.*

Menſis 1. 4. 7. & 10. Sabbatorum die in duodecim lectionibus ad S. Petrum, ubi Miſſæ celebrantur; poſt quam Antiphonam ad Introitum dixerint, data oratione annuntiat Pontifex in Populum dicens.

Auxiliante Domino Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, Eligimus in ordinem Diaconi, ſive Presbyterii *ill.* ſive *ill.* Diaconum de titulo *ill.* Presbyterum de titulo *ill.* Si quis autem habet aliquid contra hos Viros pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat; verumtamen memor ſit communionis ſuæ. Et poſt modicum intervallum, mox incipiunt omnes Kyrie eleiſon, cum Letania. Hac expleta aſcendunt ipſi Electi ad Sedem Pontificis, & benedicit eos, ad quod vocati ſunt. Et deſcendentes ſtant in ordine ſuo benedictione percepta.

Capitulum S. Gregorii.

Sicut qui invitatus renuit, quæſitus refugit, ſacris eſt Altaribus removendus. Sic qui ultro ambit, vel importunus ſe ingerit, eſt procul dubio repellendus. Nam qui nititur ad altiora conſcendere, quid agit niſi, ut creſcendo, decreſcat? Cur non perpendit, quia benedictio illi in maledictum convertitur, quia ad hoc ut fiat hæreticus, promovetur.

Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, Patenam de manu Epiſcopi accipiet vacuam, & calicem vacuum. De manu Archidiaconi accipiat urceolum cum aquamanili, & manutergio.

Ad Subdiaconum ordinandum.

Exhibeatur in conſpectu Epiſcopi Patena, & Calix vacuus, & dicat Epiſcopus, vide cujus miniſterium tibi traditur: & ideo

ſi uſque nunc fuiſti tardus ad Eccleſiam, a modo debes eſſe aſſiduus. Si uſque nunc ſomnolentus, modo vigil. Si uſque nunc ebrioſus, a modo ſobrius. Si uſque nunc inhoneſtus, a modo caſtus. Oblationes, quæ veniunt in Altarium panes propoſitionis appellantur. De ipſis oblationibus tantum debet in Altare poni, quantum Populo poſſit ſufficere, ne aliquid putridum in Sacrario remaneat. Pallæ vero, quæ ſunt in Subſtratorio, in alio vaſe debent lavari, in alio Corporales Pallæ. Ubi Pallæ Corpovales lavatæ fuerint, nullum linteamen ibidem aliud debet lavari. Ipſa aqua in Baptiſterio debet vergi. Ideo te admoneo, Tu talem te exhibe, ut Deo placere poſſis. Et tradat ei Calicem, & Patenam.

Ordinatio Subdiaconi.

Oremus Deum, ac Dominum noſtrum, ut ſuper Servum ſuum *ill.* quem ad Subdiaconatus officium vocare dignatus eſt, infundat benedictionem, & gratiam ſuam, ut in conſpectu ſuo fideliter ſerviens prædeſtinata Sanctis præmia conſequatur, auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat Deus, in unitate Spiritus Sancti. Per omnia ſæcula ſæculorum.

Benedictio Subdiaconi.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris famulum tuum hunc, quem ad Subdiaconatus officium dignatus es eligere, uti eum Sacrario tuo Sancto ſtrenuum, ſollicitumque cæleſti militiæ inſtituas, & ſanctis Altaribus fideliter ſubminiſtret, & requieſcat ſuper eum Spiritus ſapientiæ, & intellectus, Spiritus conſilii, & fortitudinis, Spiritus ſcientiæ, & pietatis; Repleas eum Spiritu timoris tui, & eum miniſterio divino confirmes, ut obediens, facto, atque dicto parens, tuam gratiam conſequatur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum &c.

Quæ

Quæ de ordinationibus habet eo loco ſic finiunt, & loco vacuo relicto, pagina ſequente, Miſſa de Sancta Trinitate ſequitur. Has ordinationes integras deſcripſimus ob exemplaris antiquitatem, & characteris elegantia, licet a ſimilibus jam deſcriptis nulla in re differant.

SACRARUM ORDINATIONUM

Ritus ex antiquiſſimo Rotomagenſis Eccleſiæ annorum ſaltem octingentorum Codice Anglicano decerptus.

Codex ille magnificentiſſime deſcriptus eſt. Initio inſignium feſtorum prima pagina tota literis aureis, & verſicoloribus perfecte quadratis ſcripta eſt: Rubricæ quoque omnes, ſive tituli quadrato charactere, & unciali. Univerſa denique ſcriptura octavi Sæculi characterem ſapit, & genium. Nonnulla ex eo decerpſimus in libro noſtro de Pœnitentia, hincque data occaſione ibidem eum deſcripſimus: Quapropter nunc pauca ſufficiunt. In Anglia, & pro Anglia ſcriptum olim fuiſſe certo videtur colligi ex nonnullis Sanctis, quorum in illo fit mentio, ut Sancti Svvithuni Grimbaldi, & Sanctæ Ætheldrich. Deinde ex coronatione Regis, in qua hæc habetur oratio. Super hunc famulum tuum *ill.* quem ſupplici devotione in Regnum Anglorum, ſive Saxonum pariter elegimus, benedictionum tuarum dona multiplica &c. *Quæ ſequuntur ex eo Codice ante plures annos deſcripſimus.*

Oratio ad Capillaturam.

OMNIPOTENS ſempiterne Deus, reſpice propitius ſuper hunc famulum tuum N. quem ad novam tondendi gratiam vocare dignatus es, tribuens ei remiſſionem omnium peccatorum, atque ad cæleſtium donorum pervenire conſortium. Per Dominum &c.

Oratio ad Clericum faciendum.

Oremus dilectiſſimi fratres, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum pro hoc famulo ſuo N., qui ad deponendam comam capitis ſui pro ejus amore feſtinat, ut donet ei ſpem ſanctam, qui habitum religionis in eo perpetuum conſervet, & a mundi impedimento, vel ſeculari deſiderio cor ejus defendat, ut ſicut immutatur in vultu, ita manus dextera ejus, ei virtutis tribuat incrementa, & ab omni cæcitate humana oculos ejus aperiat, & lumen ei æternæ gratiæ concedat. Qui &c.

Alia. Adeſto Domine ſupplicationibus noſtris, & hunc famulum tuum N. benedicere dignare, cui in tuo ſancto Nomine habitum ſanctæ Religionis imponimus, ut te largiente, & devotus in Eccleſia perſiſtere, & vitam percipere mereatur æternam. Per &c.

Dum Tondes eum dicas hanc Antiphonam, Hic accipiet, &c. Sequatur oratio, Omnipotens ſempiterne Deus propitiare peccatis noſtris, & da, ut ab omni, &c.

Ad barbam tondendam.

Deus cujus ſpiritu creaturæ, &c. *ut in Rom. edito.*

Oratio poſt raſam barbam.

Deus, qui Eccleſiam tuam novo ſemper fœtu multiplicas, concede famulo tuo N., qui divini timoris, & amoris inſtinctu exteriora pubertatis abſcidit, ut tuorum omnium intervenientibus Sanctorum meritis, carnis petulantiam, non ſolum verbotenus, ſed intima cordis conſcientia in ſancta perſeverans converſatione, te eum ubique præcedente, & ſubſequente, calcare, & contemnere * vitam mereatur æternam. Per Dominum &c.

Incipit ordo de ſacris ordinibus benedicendis.

Pſalmiſta, ideſt Cantor, poteſt abſque ſcientia Epiſcopi, ſola juſſione Presbyteri officium ſuſcipere cantandi, dicente ſibi Presbytero, vide ut quod ore cantas, corde credas, & quod corde credis opere probes.

Ordinatio Hoſtiarii. Primus gradus.

Hoſtiarius cum ordinatur, poſt quam ab Archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat converſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi, tradat ei Epiſcopus claves Eccleſiæ de Altari dicens.

Sic age, quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ iſtis clavibus recluduntur. Et tradat ei Diaconus hoſtium Eccleſiæ.

Benedictio Hoſtiarii.

Deum Patrem omnipotentem ſuppliciter deprecemur, ut hunc famulum ſuum *ill.* benedicere dignetur, quem in officium Hoſtiarii eligere dignatus eſt, ut ſit ei fideliſſima cura in domo Dei diebus, ac noctibus, ad diſtinctionem horarum certarum, ad invocandum nomen Domini, adjuvante Domino Deo noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat Deus, in unitate &c.

Alia. Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris hunc famulum tuum *ill.* Hoſtiarium, ut inter Janitores Eccleſiæ pareat obſequio, & inter Electos tuos partem tuæ mereatur habere mercedis. Per Dominum &c

II. *Gradus. Oratio Lectoris.*

Lector cum ordinatur faciat de illo verbum Epiſcopus ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium. Poſt

hæc

hæc ſpectante Plebe tradat ei Codicem, de quo lecturus eſt, dicens ad eum: Accipe, & eſto Verbi Dei relator, habiturus, ſi fideliter, & utiliter impleveris officium tuum partem cum his, qui verbum Dei miniſtraverunt. Eligunt te Fratres tui, ut ſis Lector in domo Dei tui, & officium tuum agnoſcas, & impleas illud: Potens eſt enim Deus, ut augeat tibi gratiam. Quod ipſe præſtare dignetur, qui cum Patre &c.

Benedictio Lectoris.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris hunc famulum tuum *ill.* in officium Lectoris, ut aſſiduitate Lectionum diſtinctuſ, atque ornatus, & agenda dicat, & dicta opere compleat, & in utroque Sanctæ Eccleſiæ conſulat. Per &c.

III. *Gradus. Ordinatio Exorciſtæ.*

Exorciſta cum ordinatur accipiat de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo: Accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manum ſuper Energumenum, ſive Baptizatum, ſive Catechumenum.

Benedictio Exorciſtæ.

Deum Patrem omnipotentem, ſupplices deprecemur, ut hunc famulum ſuum benedicere dignetur in officium Exorciſtae, ut ſit ſpiritalis Imperator ad abijiciendos Dœmones de corporibus obſeſſis, cum omni nequitia eorum multiformi, adjuvante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat &c.

Item alia. Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus benedicere digneris hunc famulum tuum *ill.* in officium Exorciſtæ, ut

ut per impoſitionem manuum, & officium oris,eum eligere digneris, ut imperium habeat Spirituum immundorum coercendorum, & probabilis ſit Medicus Eccleſiæ tuæ, gratia curationum virtute confirmatus. Per &c.

IV. *Gradus. Ordinatio Acolythi.*

Acolythus cum ordinatur, primum ab Epiſcopo doceatur, qualiter in officio ſuo agere debeat, & ab Archidiacono accipiat Ceroferarium cum Cereo, ut ſciat ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari. Accipiat, & urceolum vacuum ad fundendum vinum in Euchariſtiam Corporis Chriſti.

Benedictio Acolythi.

Omnipotens ſempiterne Deus, fons lucis, & origo bonitatis, qui per Jeſum Chriſtum Filium tuum, qui eſt lumen verum, mundum illuminaſti, ejuſque Paſſionis myſterio redemiſti, benedicere dignare hunc famulum tuum *ill.* quem in Acolythi officium conſecramus, poſcentes clementiam tuam, ut mentem, & cor ejus lumine ſcientiæ inluſtres, & pietatis tuæ rore irriges, ut ita perceptum miniſterium te auxiliante peragat, qualiter ad æternam remunerationem pervenire mereatur. Per Dominum &c.

Item alia. Domine Sancte Pater omipotens æterne Deus,qui per Jeſum Chriſtum Filium tuum in hunc mundum lumen claritatis miſiſti, & in Cruce paſſionis tuæ triumphans Sanguinem, & Aquam ex latere tuo pro Genere humano dignatus es effundere, & per Apoſtolos tuos in hoc ſeculo lumen gratiæ ſpiritalis miſiſti, ita benedicere digneris hunc famulum tuum *ill.* in officium Acolythi, ut ad accendendum claritatis Eccleſiæ tuæ lumen, & ad ſuggerendum vinum, & aquam ad conficiendum Sanguinis tui myſterium in offerendo Euchariſtiam ſanctis Altari-

taribus tuis fideliter ſubminiſtret. Accende Domine ejus mentem, & cor ad amoris tui deſiderium, & gratiam tuæ miſerationis in eo tua virtute confirma. Per &c.

ORDO

Qualiter Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi ordinandi ſunt, Menſis primi, quarti, ſeptimi, & decimi, Sabbatorum die, in duodecim lectionibus, ubi miſſæ celebrantur. Finita bene dictione, antequam Evangelium legatur, annuntiat Pontifex in Populum dicens.

AUXILIANTE Domino Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, eligimus in ordinem Diaconi, ſive Presbyteri, *ill.* Subdiaconum, ſive Diaconum de titulo *illo*, *ill.* Presbyterum ad titulum *ill.* Si quis autem habet aliquid contra hos Viros pro Deo, & propter Dominum cum fiducia exeat; & dicat, verumtamen memor ſit communionis ſuæ. Deinde accedant, qui ordinandi ſunt, & proſternant ſe ante Altare, & dicatur Litania, qua expleta erigant ſe, & inclinati ſtant ante Epiſcopum, & benedicantur ab eo, ut in ſequentibus ſcriptum habetur.

Ordinatio Subdiaconi.

Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, Patenam de manu Epiſcopi accipit vacuam, & Calicem vacuum; de manu vero Archidiaconi accipiat Urceolum cum aquamanili, & manutergio: Et dicat Epiſcopus Subdiacono. Vide cujus miniſterium tibi traditur, & ideo ſi uſque nunc fuiſti tardus ad Eccleſiam, a modo debes eſſe aſſiduus. Si uſque nunc ſomnolentus, a modo vigil: ſi uſque nunc ebrioſus, a modo ſobrius: ſi uſque nunc inhoneſtus, a modo caſtus. Oblationes, quæ veniunt in altari panes propoſitionis appellantur: De ipſis oblationibus tantum debet in altari poni, quantum

po-

populo poſſit ſufficere, ne aliquid putridum in ſacrario remaneat. Pallæ vero, quæ in ſubſtratorio fiunt in alio vaſe debent lavari, in alio corporales pallæ. Ubi pallæ corporales lavatæ fuerint, nullum aliud linteamen ibidem lavari debet. Ipſa aqua in baptiſterium debet vergi: Ideo te admoneo, ut talem te exhibeas, ut placere poſſis Deo.

Benedictio Subdiaconi.

OREmus Deum, ac Dominum noſtrum, ut ſuper ſervum ſuum, quem ad Subdiaconatus officium vocare dignatus eſt, infundat benedictionem, & gratiam ſuam, ut in conſpectu ſuo fideliter ſerviens prædeſtinata Sanctis præmia conſequatur auxiliante D. N. Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat Deus in unitate Spiritus Sancti.

Alia.

Domine Sancte Pater Omnipotens æterne Deus, benedicere digneris hunc famulum tuum ill., quem ad Subdiaconatus officium vocare dignatus es, uti eum Sacrario tuo ſancto ſtrenuum, ſollicitumque cæleſti militiæ inſtituas, & ſanctis altaribus fideliter ſubminiſtret, & requieſcat ſuper eum Spiritus ſapientiæ, & intelligentiæ; Spiritus conſilii, & fortitudinis, Spiritus ſcientiæ, & pietatis. Repleas eum Spiritu timoris tui, & eum miniſterio divino confirmes, ut obediens facto, atque dicto parens. tuam gratiam conſequatur. Per Dominum.

V. Gradus. Ordinatio Diaconi.

Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat, reliqui vero Sacerdotes juxta manum Epiſcopi caput illius tangant, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur.

Oratio ad Ordinandum Diaconum.

ORemus, dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hunc famulum ſuum ill., quem in ſacrum ordinem Diaconatus officii dignatur aſſumere, benedictionis ſuæ gratiam clementer infundat, eique donum conſecrationis propitius indulgeat, per quod eum ad præmia æterna perducat, auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat, per omnia &c.

Alia.

Exaudi, Domine, preces noſtras, & ſuper hunc famulum tuum ill. Spiritum tuæ benedictionis emitte, ut cæleſti munere ditatus, & tuæ gratiam majeſtati poſſit adquirere, & bene vivendi aliis exemplum præbere. Per Dominum.

Alia.

Domine Deus omnipotens, preces noſtras clementer exaudi, ut quæ noſtro ſunt gerenda ſervitio; tuo benignus proſequaris auxilio, & quos ſacris myſteriis exequendis pro noſtra intelligentia credimus offerendos, tua potius electione juſtifices. Per Dominum &c.

Alia.

Adeſto quæſumus omnipotens Deus: honorum dator &c. *ut ſupra in ſecundo Codice, uno, aut altero tantum verbulo, quod hic adnotari non meretur.*

Oratio ad Stolas, vel Planetas benedicendas.

DEus invictæ virtutis triumphator, & omnium rerum creator, ac ſanctificator, intende proprtius preces noſtras, & has Stolas, ſive Planetas Leviticæ, ac Sacerdotalis gloriæ miniſtris tuis fruendas tuo proptio ore benedicere, ac ſanctificare, conſecrareque digneris, omneſque eis utentes, tuiſque miniſteriis a nobis indignis conſecratis, vel conſecrandis aptos,

& tibi in eis devote, & amabiliter ſervientes, gratas efficere concedas, & nunc, & per infinita ſecula ſeculorum. Amen.

Poſtea imponatur Stola ſuper humerum Levitæ, & dicatur hæc oratio.

In nomine Sanctæ Trinitatis, & unicæ divinitatis accipe Stolam, quam tibi Dominus per humilitatis noſtræ famulatum, & per manus noſtras accipiendam præparavit, per quam ſcias ſarcinam Domini Dei tui cervicibus tuis impoſitam, & humilitatem; atque in adminiſtrationem te eſſe connexum, & per quam te cognoſcunt fratres tui Miniſtrum Dei eſſe ordinatum, ut qui in Diaconatus miniſterio es conſtitutus, Leviticæ benedictionis ordine clareſcas, & ſpirituali converſatione præfulgens gratia ſanctificationis clareſcas. Sed & in Chriſto Jeſu ſtabilis perſeveres, ac firmus, quatenus hoc, quod per hanc ſtolam ſignificatur, in die diſtricti judicii, ante Tribunal Domini ſine maculas repreſentari valeas, ipſo auxiliante cui eſt honor, & gloria in ſecula ſeculorum.

Poſtea tradat ei Epiſcopus Sanctum Evangelium dicens: Accipe iſtud volumen Evangelii, lege, & intellige, & aliis trade, & tu opere adimple.

Conſecratio manuum Diaconi de oleo, atque chriſmate.

Conſecrentur manus iſtæ, quæſumus Domine, & ſanctificentur per iſtam unctionem, tuamque benedictionem, ut quæcumque benedixerint benedicta ſint, & quæcumque ſanctificaverint, ſanctificata ſint. Per &c.

Oratio ad conſummandum Diaconatus officium.

Commune votum permaneat, communis oratio proſequatur, ut hic totius Eccleſiæ prece, qui in Diaconatus miniſterium præparatur, & Leviticæ benedictionis ordine clareſcat, & ſpiritua-

rituali converſatione præfulgens per gratiam ſanctificationis eluceat, Per &c.

Item alia.

Domine Sancte, ſpei, fidei, gratiæ, & profectuum munerator, qui in cæleſtibus, & terrenis miniſteriis Angelorum ubique diſpoſitis per omnia elementa voluntatis tuæ diffundis effectum, hunc quoque famulum tuum *ill.* ſpeciali affectu intueri digneris, ut tuis obſequiis expeditus, ſanctis Altaribus purus miniſter clareſcat, & indulgentia purior, gradu eorum, quos Apoſtoli tui in ſeptenario numero, beato Stephano duce atque Spiritu Santo autore, elegerunt, dignus exiſtat, & virtutibus univerſis, quibus tibi ſervire oportet, inſtructus polleat. Per Dominum &c.

VI. Gradus. Ordinatio Presbyteri.

Presbyter cum ordinatur, Epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput ejus ponente, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper illius ponant caput.

Oratio ad ordinandum Epiſcopum.

Oremus, Dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hunc famulum ſuum, quem ad Presbyterii munus elegit, cæleſtia dona multiplicet, & qui ejus dignationem ſuſcipit, ejus exequatur auxilium. Per &c.

Alia.

Exaudi nos quæſumus Domine Deus noſter, & ſuper hunc famulum tuum ill. &c. *ut ſupra in Corbejenſi primo.*

Hic mutatur Stola, ſequitur oratio.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, bonorum autor, & diſtributor omnium dignitatum, quæ tibi militant: Per te proficiunt univerſa, per te cuncta firmantur. *Cætera ut*

ſu-

ſupra in Corbejenſi primo, niſi, quod hic ſcribitur. Sacerdotalis ordo, mentem, ſacrum miniſterium quæſumus hæc, qui quanto famulum tuum ill., ut acceptum, *Corbejenſem Codicem hoc loco cum verbis noſtris comparans varietatis lectionem facile intelligit, ſed leviſſimæ ſunt differentiæ*.

Benedictio, vel conſecratio manuum Sacerdotis ante unctionem Chriſmatis.

Benedic Domine, & ſanctifica has manus Sacerdotis tui ill. ad conſecrandas hoſtias, quæ pro delictis, atque negligentiis populi offeruntur, & ad cætera benedicenda, quæ ad uſus Populi neceſſaria ſunt, & præſta quæſumus, ut quæcumque ſacraverint, ſacrentur, Salvator mundi, qui vivis, & regnas.

Conſecratio manuum Sacerdotis de oleo, & Chriſmate.

Conſecrentur manus iſtæ, quæſumus Domine, de oleo Sancto, & ſanctificentur per iſtam unctionem, ſanctamque benedictionem, ut quæcumque benedixerint, benedicta ſint, & quæcumque ſanctificaverint, ſanctificata permaneant. Per &c.

Conſecratio Capitis cum Oleo.

Ungatur, & conſecretur caput tuum cæleſti benedictione in ordine Sacerdotali, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Pax tibi. *Reſp.* Et cum ſpiritu tuo.

Tunc veſtiatur caſula. Sequitur oratio.

Benedictio Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti deſcendat ſuper te, & hac Sacerdotali veſte indutus, protectus, & munitus eſſe valeas ab omnibus impugnationibus malignorum ſpiri-

ri-

rituum, & ſis benedictus, & offeras hoſtias placabiles pro peccatis, atque offenſionibus Populi omnipotenti Deo, cui eſt honor, & gloria.

Ad conſumandum Presbyteri officium.

Sit nobis communis oratio, Fratres, ut hic, qui in adjutorium, & utilitatem veſtræ ſalutis eligitur Presbyteratus benedictionem divini muneris indulgentia conſequatur, & Sancti Spiritus Sacerdotalia dona privilegio virtutum, ne impar loco deprehendatur, obtineat.

Item alia.

Deus ſanctificationum omnium autor, cujus vera conſecratio plena benedictio eſt ſuper hunc famulum tuum ill. quem ad Presbyterii honorem ad ill. Eccleſiam dedicamus, gratiam tuæ benedictionis infunde, ut gravitate actuum probet ſe eſſe omnium ſeniorem, his inſtitutis diſciplinis, quas Tito, & Timotheo Paulus inſtituit, ut in lege tua omnipotens Deus, die ac nocte meditans, quod legerit, credat, quod crediderit, doceat, & quod docuerit, imitetur. Juſtitiam, conſtantiam, miſericordiam, fortitudinem in ſe oſtendat, probet, ammonitione confirmet, ut purum, atque immaculatum myſterii donum cuſtodiat, & per obſequium plebis tuæ corpore, & ſanguine filii tui immaculata benedictione transformetur ad inviolabilem charitatem, & in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, in die juſti, & æterni judicii, conſcientia pura fide plena, Spiritu ſancto plenus appareat, te largiente. Qui vivis &c.

Incipit ordinatio Epiſcopi. Septimus Gradus incipit.

Epiſcopum, qui ordinandus eſt, duo Epiſcopi per manus de Secretario, antequam Evangelium legatur, deducant ante altare, & eo inibi proſternato, ab Archiepiſcopo inchoetur,

tur Litania. qua finita, & eo erecto ponatur Evangelium ſuper ſcapulas ejus, & has dicant Epiſcopi ſuper ipſum orationes.

Oremus.

Dilectiſſimi nobis, ut huic viro ill. ad utilitatem Eccleſiæ provehendo benignitas omnipotentis Dei gratiæ ſuæ tribuat largitatem. Per Dominum.

Alia.

Adeſto ſuplicationibus noſtris omnipotens Deus, ut quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis impleatur effectu. Per &c.

Alia.

Propitiare Domine ſupplicationibus noſtris: Et inclinato ſuper hunc famulum tuum ill. cornu gratiæ Sacerdotalis, bedictionis tuæ in eo effunde virtutem. Per Dominum.

Solus vero Archiepiſcopus hanc dicat Conſecrationem cæteris adſtantibus, & duobus Epiſcopis Evangelium ſuper ipſum, qui ordinandus eſt tenentibus.

Deus honorum omnium, Deus omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſacratis famulantur ordinibus. Deus, qui Moyſen famulum tuum ſecreti familiaris affatu, inter cætera cæleſtis documenta culturæ, de habitu quoque indumenti Sacerdotalis inſtituens, electum Aaron myſtico amictu veſtiri inter ſacra juſſiſti, ut intelligentiæ ſenſum de exemplis Priorum caperet ſecutura poſteritas, ne eruditio doctrinæ tuæ ulli deeſſet ætati: Cum & apud veteres reverentiam ipſa ſignificationum ſpecies obtineret, & apud nos certiora eſſent experimenta rerum, quam ænigmata figurarum. Illius namque Sacerdotii anterioris habitus, noſtræ mentis ornatus eſt, & Pontificalem gloriam non jam nobis honor commendat veſtium, ſed ſplendor animarum, quia, & illa, quæ tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potius, quæ in ipſis erant intelligenda poſcebant. Et proinde huic famulo tuo, quem ad ſummi Sacerdotii miniſterium elegiſti,

ſti, hanc quæſumus Domine, gratiam largiaris, ut quidquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, in multimodi operis varietate ſignabant, hoc in ejus moribus, actibusque clareſcat. *Hic accipis Chriſma*. Comple Domine in Sacerdote tuo myſterii tui ſummam, & ornamentis totius glorificationis inſtructum eum cæleſtis unguenti flore ſanctifica. *Hic mittatur Chriſma ſuper caput ejus*. Hoc Domine copioſe in ejus caput influat, hoc in oris ſubjecta decurrat, hoc in totius corporis extrema deſcendat, ut tui Spiritus virtus, & interiora ejus repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in eo conſtantia fidei, puritas dilectionis, ſinceritas pacis, ſint ſpecioſi munere tuo pedes ejus ad Evangelizandam pacem, ad Evangelizandum bona tua. Da ei Domine myſterium reconciliationis in verbis, & factis; & virtutibus, & ſignis, & prodigiis. Sit ſermo ejus, & prædicatio non in perſuaſibilibus humanæ Sapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus, & virtute. Da ei, Domine, claves Regni Cælorum, utatur, nec glorietur poteſtate, quam tribuis in ædificationem, & non in deſtructionem; Quodcumque ligaverit ſuper terram ſit ligatum & in Cælis, & quodcumque ſolverit ſuper terram, ſit ſolutum & in Cælis. Quorum detinuerit peccata, detenta ſint, & quorum dimiſerit, tu dimittas. Qui benedixerit ei, ſit benedictus, & qui maledixerit ei, maledictionibus repleatur. Sit fidelis ſervus, & prudens, quem conſtituas Dominum ſuper familiam tuam, ut det illis cibum in tempore neceſſario, & exhibeat omnem hominem perfectum. Sit ſollicitudine impiger. Sit ſpiritu fervens, oderit ſuperbiam, diligat veritatem, nec eam unquam deſerat, aut laſſitudine, aut timore ſuperatus. Non ponat lucem tenebras, nec tenebras lucem. Non dicat bonum malum, nec malum bonum. Tribuas ei, Domine, Cathedram Pontificalem ad regendam Eccleſiam tuam, & plebem univerſam. Sis ei authoritas, ſis firmitas, ſis ei poteſtas. Multiplices ſuper eum benedictionem, & gratiam tuam, ut ad exorandam miſericor-

ricordiam tuam tuo ſemper munere idoneus, tua gratia poſſit eſſe devotus. Per &c.

Item alia ſuper Epiſcopum.

Pater Sancte, omnipotens Deus, qui per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ab initio cuncta creaſti, & poſtmodum in fine temporum ſecundum pollicitationem, quam Abraham Patriarcha noſter acceperat, Eccleſiam quoque Sanctorum Congregatione fundaſti, ordinatis rebus, per quas legibus a te datis diſciplinæ religio regeneretur. Præſta ut hic famulus tuus ſit miniſteriis, cunctiſque fideliter geſtis officiis dignus, ut antiquitus inſtituta Sacramentorum myſteria poſſit celebrare, per te in ſummum, ad quod aſſumitur, Sacerdotium conſecretur. Sit ſuper eumdem benedictio tua, licet manu noſtra ſit. Præcipe Domine huic paſcere oves tuas, ac tribue, ut commiſſi gregis cuſtodia ſollicitus paſtor invigilet. Spiritus huic Sanctus cæleſtium Chariſmatum diviſor adſiſtat, ut ſicut ille electus gentium Doctor inſtituit, ſit juſtitia non indigens, benignitate pollens, hoſpitalitate diffuſus, ſervet in exhortationibus alacritatem, in perſecutionibus fidem, in charitate patientiam, in veritate conſtantiam, in hæreſibus, ac vitiis omnibus odium ſciat, in æmulationibus neſciat: In judiciis gratioſum eſſe ſinas, & gratum eſſe concedas. Poſtremo a te largitore diſcat, quæ ſalubriter tuos doceat, Sacerdotium ipſum opus eſſe exiſtimet, non dignitatem. Proficiant ei honoris augmenta, etiam ad incrementa meritorum, ut per hæc ſicut apud nos nunc adſciſcitur in Sacerdotium, ita apud te poſt ea adſciſcatur in regnum. Per Dominum &c.

Benedictio de Septiformi Spiritu.

Spiritus Sanctus ſeptiformis veniat ſuper te; & virtus Altiſſimi ſine peccato cuſtodiat te, & omnis benedictio, quæ in

ſcripturis ſanctis ſcripta eſt, ſuper te veniat. Confirmet te Deus Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, ut habeas vitam æternam, & vivas in ſecula ſeculorum. Amen.

Conſecratio Manuum Epiſcopi ab Archiepiſcopo, Oleo ſancto, & Chriſmate.

Ungantur manus iſtæ, & ſanctificentur, & in te Deum deorum ordinentur. Ungo has manus oleo ſanctificato, & Chriſmate unctionis purificato, ſicut unxit Moyſes verbo oris ſui manus S. Aaron germani ſui, & ſicut unxit Spiritus Sanctus per ſuos flatus, manus ſuorum Apoſtolorum, ita ungantur manus iſtæ, & ſanctificentur, & conſecrentur, ut in omnibus ſint perfectæ in nomine tuo, Pater, Filiique tui, atque æterni Spiritus Sancti, qui es unus, ac ſummus Dominus omnium vivorum, & mortuorum, manens in ſecula ſeculorum.

Hic mittatur oleum ſuper caput ejus.

Ungatur, & conſecretur caput tuum cæleſti benedictione in ordinem Pontificalem in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Pax tibi. *Reſp.* Et cum ſpiritu tuo.

Benedictio Baculi ut alii volunt.

Tu baculus noſtræ, & rector per ſecula vitæ.
Iſtum ſanctifica pietatis jure bacillum.
Quo mala ſternantur, quo ſemper recta regantur.

Hic detur baculus, ſequatur Oratio.

Accipe baculum paſtoralis officii, & ſis in corrigendis vitiis ſæviens, in ira judicium ſine ira tenens: Cum iratus fueris, miſericordiæ reminiſcens. *Item*

Item alia.

Accipe baculum ſacri regiminis ſignum, ut imbecilles conſolides, titubantes confirmes, pravos corrigas, rectos dirigas in viam ſalutis æternæ, habeaſque poteſtatem erigendi dignos, & corrigendi indignos, cooperante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit.

Cum datur Annulus, hæc Oratio dicatur.

Accipe ergo annulum diſcretionis, & honoris, fidei ſignum, ut quæ ſignanda ſunt ſignes, & quæ aperienda ſunt, prodas, quæ liganda ſunt, liges, quæ ſolvenda ſunt, ſolvas: atque credentibus per fidem baptiſmatis, lapſis autem, & pænitentibus per miniſterium reconciliationis, januas reconciliationis aperias; cunctis vero de Theſauro Dominico nova, & vetera proferas ad æternam ſalutem omnium conſolator, gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit, & regnat.

Additio in Conſecratione.

Deus honorum omnium, Deus omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſacris famulantur ordinibus, huic famulo tuo ill., quem Apoſtolicæ Sedis Præſulem, & Primatem Sacerdotum, ac Eccleſiæ tuæ Doctorem dediſti, & ad ſummi Sacerdotii miniſterium elegiſti, hanc quæſumus Domine gratiam largiaris, ut Cathedram Pontificalem ad regendam Eccleſiam tuam, & plebem univerſam aſcendat. Per &c.

Hic mittatur in Cathedram Epiſcopalem, & hæc Oratio dicatur.

OMnipotens Pater Sancte, Deus æterne, tu omnem ordinem dignatus es in cæleſtibus ſedibus ordinare, in cælo Domine in æternum permanet verbum tuum, ubi Angelos,

& Archangelos ſuo tibi ordine manciparis, & in veteris Teſtamenti privilegio Moyſen, & Aaron, & Samuel inter eos in Sacerdotibus tuis, qui invocant nomen tuum, Patriarchas, & Prophetas per unguinem ordinaſti; in novo per filium tuum Jeſum Chriſtum Apoſtolos Sanctos, & præcipuè Apoſtolum Petrum in cathedram honoris univerſæ Eccleſiæ præpoſuiſti, & Mathiam ejuſdem conſortem in Apoſtolatum, atque Cathedram enumeraſti, & in numerum Sanctorum omnium Apoſtolorum evocaſti, quæſumus pro tua immenſa miſericordia in noſtris temporibus, da tuam gratiam fratri noſtro ill. ad inſtar Sanctorum Apoſtolorum tuorum Sedentium in Cathedra honoris, & dignitatis, ut in conſpectu majeſtatis tuæ dignus honore appareat. Per Dominum &c.

Alia.

Domine Jeſu Chriſte, tu præelegiſti Apoſtolos tuos, ut doctrina ſua nobis præeſſent, ita etiam vice Apoſtolorum hunc Epiſcopum doctrinam docere, & benedicere, & erudire digneris, ut immaculatam vitam, & illæſam conſervet. Per omnia ſecula ſeculorum.

Benedictio ejuſdem Sacerdotis.

Populus te honoret, adjuvet te Dominus, quidquid petieris, præſtet tibi Deus cum honore, cum caſtitate, cum ſcientia, cum largitate, cum charitate, cum nobilitate. Dignus ſis, juſtus ſis, humilis ſis, ſincerus ſis, Apoſtolus Chriſti ſis. Accipe benedictionem, & Apoſtolatum, qui permaneat in die iſta, & in die futura. Angeli ſint ad dexteram tuam, Apoſtoli coronati ad ſiniſtram. Eccleſia ſit mater tua, & altare ſit Deus Pater tuus, ſint Angeli amici tui, ſint Apoſtoli fratres tui, & Apoſtolatus tui gradum cuſtodiant. Confirmet te Deus in Juſtitia, in ſanctitate, in Eccleſia ſancta. Angeli recipiant te, & pax tecum indiſcrepabilis per Redemptorem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit, & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

SACRARUM ORDINATIONUM.

Ritus ex antiquiſſimo Remenſis Eccleſiæ annorum octingentorum Codice deſcriptus.

IN Bibliotheca Eccleſiæ Metropolitanæ Remenſis extat antiquiſſimus admodum Sacramentorum Liber Gregorianus præclare ſcriptus, atque ut facile colligitur ante annos octingentos. In codicis limine proſtat S. Gregorii imago in Cathedra ſedentis, egregie, & ſplendide depicta, habens a latere verſus caput columbæ effigiem, & ſub pedibus hos verſus literis aureis inſcriptos.

Spiritus æthereo deſcendens Sanctus Olympo
Gregorium Papam fecundat famine ſacro,
Quo valeat Corpus Chriſti, Sanguiſque ſacrari.

Pallium humeris ſuper ſacras veſtes geſtat aureum, quod ſub imo ſtomacho in angulum deſinit, a quo rurſus pendet ad genua. In illa parte inferiori, quæ a ſtomacho ad genua, & ultra dejicitur, tres ſignatæ ſunt cruces, & duarum partium, quæ a collo deſcendentes ſubtus ſtomachum uniuntur, unaquæque duabus crucibus ſignatur. Præterea circa unamquamque crucem quatuor puncta alba, & illuſtria notantur. Planeta rotunda eſt ſuper brachia ad carpum uſque collecta, qualem non ſolum omnes antiquæ imagines Pontificum, & Presbyterorum, verum etiam, quæ ſuperſunt in majoribus Eccleſiis antiquæ Planetæ, ſeu caſulæ nobis repræſentare ſolent. Initio Canonis eſt imago Chriſti in cruce pendentis, quatuor clavis in cruce affixi cum hoc titulo: J. H. S. Nazarenus Rex Judeorum. Similes Crucifixi imagines in locis inſignoribus ejuſdem Eccleſiæ viſuntur.

Initio eximii iſtius voluminis ante Miſſæ præfationem deſcriptus eodem quo cætera charactere Sacrarum Ordinationum ritus in hunc modum.

Or-

Ordinatio Oſtiarii.

OSTIARIUS cum ordinatur, poſtquam ab Archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat converſare: Ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradet ei Epiſcopus claves Eccleſiæ de altari dicens: Sic age, quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ iſtis clavibus recluduntur, & tradit ei Diaconus oſtium Eccleſiæ.

Præfatio Oſtiarii.

DEum Patrem omnipotentem ſuppliciter deprecamur, ut hunc famulum ſuum ill. benedicere dignetur, quem in officium Oſtiarii eligere dignatus eſt, ut ſit ei fideliſſima cura in diebus, ac noctibus ad diſtinctionem horarum certarum ad invocandum nomen Domini. Per &c.

Benedictio Oſtiarii.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus benedicere digneris hunc famulum tuum nomen ill. Oſtiarium, ut inter janitores Eccleſiæ paret obſequia, & inter electos tuos partem tuæ mereatur habere mercedis. Per &c.

Ordinatio Lectoris.

Lector cum ordinatur faciat de illo verbum Epiſcopus, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium. Poſt hæc ſtante plebe tradet ei codicem, de quo lecturus eſt, dicens: Accipe, & eſto verbi Dei relator, habiturus ſi fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum his, qui verbum Dei miniſtraverint. Eligunt te fratres tui, ut ſis Lector in domo Dei tui, & agnoſcas officium tuum, ut impleas illud. Potens eſt enim Deus, ut augeat tibi gratiam. Per &c.

Benedictio Lectoris:

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, famulum tuum hunc nomen ill. in officio Lectoris benedicere digneris, ut aſſiduitate Lectionum deſtinatus, atque ornatus, cujus modulis ſpirituali devotione gratiam reſonet Eccleſiæ. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum &c.

Ordi-

Ordinatio Exorciſtæ.

Exorciſta cum ordinatur accipiat de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo. Accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manum ſuper Energumenum ſive baptizatum, ſive catechumenum.

Prefatio Exorciſtæ.

Deum Patrem omnipotentem ſupplices deprecemur, ut hunc famulum ſuum nomen ill. benedicere dignetur in officium Exorciſtæ, ut ſit ſpiritualis Imperator ad abjiciendos Dæmones de corporibus obſeſſis cum omni nequitia eorum multiformi. Per Dominum &c.

Benedictio Exorciſtæ.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus benedicere digneris famulum tuum hunc nomen ill. in officio Exorciſtæ, ut per impoſitionem manuum, & oris officium eum eligere digneris, & imperium habeat ſpirituum immundorum coercendorum, & probabilis ſit Medicus Eccleſiæ, gratiæ curationum virtute confirmatus. Per &c.

Ordinatio Acolythi.

Acolytus cum ordinatur primum ab Epiſcopo doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat. Sed ab Archidiacono accipiat Ceroferarium cum cereo, ut ſciat ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari, & accipiat urceolum vacuum ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam Corporis Chriſti.

Benedictio Acolythi.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus qui per JeſumChriſtum filium tuum in hunc mundum lumen claritatis miſiſti, & in cruce paſſionis ſuæ triumpho ſanguinem, & aquam ex latere pro genere humano dignatus es fundere: Et per Apoſtolos tuos in hoc ſeculo lumen gratiæ ſpiritualis miſiſti: ita benedi-

nedicere digneris hunc famulum tuum ill. in officio Acolythi, ut ad accendendum claritatis tuæ ... & ad ſuggerendum vinum, & aquam ad conficiendum ſanguinis tui offerendo Euchariſtiam ſacris altaribus tuis fideliter ſubminiſtret. Accende Domine ejus mentem ... & cordis adam reſtitui cæleſtia, & gratiæ miſerationis tuæ virtute confirma. Per &c.

ORDO,

Qualiter in Ecclesia Romana Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri ordinandi ſunt.

MENSIS primi, quarti, ſeptimi, & decimi, Sabbatorum die in 12. Lectiones ad S. Petrum ubi Miſſa celebratur, poſt quam Antiphonam ad introitum dixerint, data oratione adnuntiat Pontifex in populo dicens; Auxiliante Domino Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, eligimus in ordine Diaconii, ſive Presbyterii illum Subdiaconum, ſive Diaconum de titulo illo. Si quis autem habet aliquid contra hos viros pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat: Verumtamen memor ſit communionis ſuæ. Modicum intervallum mox incipiunt omnes Kyrie eleiſon cum Litania. Hac expleta aſcendunt ipſi Electi ad Sedem Pontificis, & benedicit eos, a quo vocati ſunt, & deſcendunt: Stant in ordinibus ſuis benedictione accepta.

CAPITULUM S. GREGORII.

Sicut qui invitatus renuit &c. *Ut ſupra.*

Ad Subdiaconos ordinandos.

Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, Patenam de manu Epiſcopi accipiat vacuam, & calicem vacuum, de manu Archidiaconi accipiat urceolum cum aquamanili, ac manutergium.

Ordi-

Ordinatio Subdiaconi.

Exhibeatur in conſpectu Epiſcopi patena, & calix vacuus, & dicat Epiſcopus; Vide cujus miniſterium tibi traditur: Et ideo ſi uſque nunc fuiſti tardus ad Eccleſiam, a modo debes eſſe aſſiduus. Si uſque nunc ebrioſus, a modo ſobrius, ſi uſque nunc inhoneſtus, a modo caſtus; oblationes, quæ veniunt in Altario, panes propoſitionis appellantur. De ipſis oblationibus tantum debet in Altario poni, quantum populo poſſit ſufficere, ne aliquid putridum in ſacrario remaneat. Pallæ vero, quæ ſunt in ſubſtratorio, in alio vaſe debent lavi, in alio corporales pallæ. Ubi pallæ corporales lavatæ fuerint, nullum linteamen ibidem aliud debet lavi. Ipſa aqua in baptiſterio debet vergi. Ideo te admoneo, tu ita te exibe, ut Deo placere poſſis. Et tradit ei calicem, & patenam.

Benedictio Subdiaconi.

Oremus Deum, ac Dominum noſtrum, ut ſuper ſervum ill. quem ad Subdiaconatus officum evocare dignatus eſt, infundat benedictionem, & gratiam ſuam, ut in conſpectu ſuo fideliter ſerviens, prædeſtinata ſanctis præmia conſequatur.

Item benedictio eorumdem.

Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere dignare hunc famulum tuum, &c. *ut in ordine Romano edito, excepto quod hic omnia in ſingulari leguntur. Deinde omittitur.* Excubitores. *Statim poſt hanc benedictionem ſequitur.*

Ad Diaconum ordinandum.

Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur.

Præfatio Diaconi.

Oremus dilectiſſimi Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper famulum ſuum, quem ad officium Diaconatus vocare di-

gnatus eſt, benedictionem gratiæ ſuæ clementer effundat, & conſecrationis adultæ propitius dona conſervet, ut preces noſtras clementer exaudiat, & quæ noſtro ſunt gerenda ſervitio, ſuo benigno conſequatur auxilio, & quem ſacris miniſteriis exequendis pro noſtra intelligentia credimus offerendum, ſua potius electione juſtificet. Per &c.

Conſecratio ejuſdem.

Eadem eſt, quæ ſupra in Corbejenſi primo, & in ordine Romano edito, atque etiam in aliis ſupra expoſitis, ſi pauciſſima excipias veluti. Diſcretione membrorum: Tu ſcrutator es animarum: Tu veraciter in eum cæleſte potes adhibere judicium, & velut indignis donare, quæ poſcimus. Emitte in eum quæſumus Domine &c. *Quæ ab aliis aliquantulum variant. Omnia vero ut in Corbejenſi Codice ad ſingularem perſonam diriguntur: omnia plane, ut in antiquiſſimo ſupra exſcripto.*

Ad conſumandum Diaconatus officium.

Commune votum, communis oratio proſequatur, ut hic totius Eccleſiæ prece, qui in Diaconatus miniſterio præparatur, Leviticæ benedictionis ordine clareſcat; & ſpirituali converſatione præfulgens gratia ſanctificationis eluceat. Per Dominum &c.

Sequitur benedictio. Oremus.

Domine ſancte fidei, ſpei gratiæ, & profectuum remunerator &c. *exacte ut in ordine Romano edito, & ſupra in antiquiſſimo deſcribitur. Finita benedictione, nullo verbo interpoſito ſequitur.*

Presbyter cum ordinatur Epiſcopo eum benedicente, & manus ſuper caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui preſentes ſunt, manus ſuas juxta manus Epiſcopi ſuper caput illius teneant.

Allocutio ad Populum ad ordinandum Presbyterum.

Quoniam dilectiſſimi fratres &c. *prorſus in ordine Roma-*

no

no edito, & ſupra in eodem antiquiſſimo Codice. Sed poſt illa verba ad finem. Et ideo Electionem veſtram debetis voce publica profiteri; *ſtatim ſequitur, ut in antiquiſſimo Codice.*

Oratio ad Ordinandum Presbyterum.

Oremus dilectiſſimi Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hunc famulum ſuum ill. quem ad Presbyterii munus elegit, cæleſtia dona multiplicet, & quæ ejus dignatione ſuſcipiunt, ejus exequantur auxilio. Per &c.

Item. Oremus.

Exaudi nos ſalutaris noſter, & ſuper hunc famulum tuum ill. benedictionem Spiritus Sancti, & gratiæ Sacerdotalis effunde virtutem, ut quem tuæ pietatis aſpectibus offerimus conſecrandum, perpetua muneris tui largitate proſequaris. Per &c.

Conſecratio. Dominum vobiſcum. Et Reliqua.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, honorum omnium dignitatum, quæ tibi militant diſtributor, per quem proficiunt univerſa &c. *prorſus ut in ordine Romano edito, atque etiam in tribus primis ſuperioribus codicibus. Finita Conſecratione, ſtatim in Codice ſequitur.*

Ad conſumandum Presbyteratus Officium.

Sit nobis frater communis oratio, ut hic, qui in adjutorium, & utilitatem veſtræ ſalutis eligitur, presbyteratus benedictionem divini indulgentia muneris conſequatur, ut Sancti Spiritus Sacerdotalia dona privilegio virtutum, nę impar loco deprehendatur, obtineat. Per &c.

Item Benedictio. Oremus.

Deus ſanctificationum omnium autor, cujus vera conſecratio, plena benedictio eſt, &c. *ut in ordine Romano edito: ſed ibi refertur ſecundo ſub titulo Conſecrationis. Supra relata eſt in antiquiſſimo Codice. Habetur ut in illo Codice ſingulariter, non pluraliter, ut in edito Romano. Statim ſequitur.*

Hic induas eum Planeta, dicens.

Benedictio Patris, & Filii, & Spiritus Sanctus deſcendat ſuper te, & ſis benedictus in ordine Sacerdotali, & offeras placabiles hoſtias pro peccatis, atque offenſionibus Populorum potenti Deo, cujus honor, & gloria.

Poſt hæc ungens ei manus dicens, Conſecrentur manus iſtæ, quæſumus Domine, & ſanctificentur per iſtam unctionem, & noſtram benedictionem, ut quæcumque benedixerint, benedicta ſint, & quæcumque ſanctificaverint, ſanctificentur. Per &c.

Sequuntur in illo Sacramentorum Codice orationes Miſſæ ſuper oblata, Præfatio infra actionem, ad complendum ſupra populum, quibus finitis additur.

Ad ordinandum Epiſcopum.

Epiſcopus cum ordinatur duo Epiſcopi ponant, & teneant Evangeliorum Codicem ſuper caput ejus, & uno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi qui adſunt manibus ſuis caput ejus tangant.

Allocutio ad Populum ad ordinandum Epiſcopum.

Servanda eſt, dilectiſſimi fratres in exceſſu Sacerdotum &c. *prorſus in ordine Romano edito. Eam quoque habes ſupra in antiquiſſimo Codice ſub hoc titulo.* Exhortatio ad Populum cum Epiſcopus ordinatur. *Statim ſequitur in Codice poſt hæc verba.* Et dicite, dignus eſt.

Benedictio Epiſcopi.

Oremus dilectiſſimi nobis, ut his viris ad utilitatem Eccleſiæ providendis benignitas omnipotentis Dei gratiæ ſuæ tribuat largitatem. Per &c.

Item alia.

Exaudi Domine ſupplicum preces, ut quod noſtro gerendum eſt miniſterio tua potius virtute firmetur. Per &c.

Item

Item alia.

Propitiare Domine ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hos famulos tuos cornu gratiæ Sacerdotalis benedictionis tuæ in eo effunde virtutem. Per Dominum.

Conſecratio.

Deus honorum omnium, dignitatum, quæ Eccleſiæ tuæ ſacris famulantur ordinibus; Deus qui Moyſen, &c. *ut in ordine Romano edito: ſed poſt illa verba*, unguenti flore ſanctifica, *hæc ſequuntur*, hoc Domine † copioſe in eorum caput influat. Hoc in oris ſubjecta decurrat. Hoc † in totius corporis extrema deſcendat, ut tui Spiritus virtus, & interiorum ora repleat, & exteriora circumtegat. *Ut in antiquiſſimo Codice ſupra habes deſcripta. Poſt poſtrema Conſecrationis verba, poſſint eſſe devoti. Per: ſubjungitur.*

Dehinc ſequitur.

Injunctio manuum, & dicit, ungantur manus iſtæ, &c. *& finit Ritus in hæc verba.* Præſta, ut quod te rogamus, exoremus. Per. *Ut in ordine Romano edito. Statim ſequitur* Miſſa in ordinatione Epiſcopi, *nihil poſtea quod huc pertineat.*

SACRARUM ORDINATIONUM.

Ritus ex antiquiſſimo Senonenſi Codice decerptus.

Codex unde ſequentes Ordinationes exſcriptæ ſunt antiquiſſimus etiam mihi videtur. Non eſt Sacramentarium integrum, ſed ſolemnes quaſdam actionum Pontificalium formulas continet e Sacramentario ſelectas. Incipit ab orationibus ſuper Pænitentes in Capite Quadrageſimæ conceptis, quarum initium, ut & Litaniæ, magnifice admodum ſcribuntur: ſequuntur ordinationes cum hoc titulo: Qualiter ſacri ordines fieri debeant: *Deinde primus titulus, qui eſt Oſtiarii ſplendide ſcribitur. Multa alia ſolemnia habet a Pontificibus ſimiliter peragi ſolita. Codex ille pertinuit olim ad Eccleſiam Senonenſem, ut manifeſtum*

ſtum eſt ex variis locis, præſertim ex iis, in quibus de Regum, & Reginarum agitur coronatione. Subſcripſerunt enim manu propria iis locis, ſed variis temporibus viginti, & aliquot Epiſcopi Provinciæ Senonenſis, nomenque ſuum libro inſcripſerunt, his fere verbis omnes. Ego Epiſcopus N. promitto debitam ſubjectionem, & reverentiam Sanctæ Matri Eccleſiæ Senonum, ſuiſque Præſulibus, ore promitto, & manu confirmo. *Antiquiſſimi Præſulum ſic ſubſignatorum ſunt Gislebertus Meldenſis, qui creatus eſt Epiſcopus anno* 1004., *& Fulbertus Carnutenſis anno* 1007. *Nominum autem illæ inſcriptiones animi gratia Codici factæ videntur, non aliqua legis neceſſitate. Neque enim factæ ſunt in loco ordinationis, neque in loco alio ad id ex induſtria præparato, ſed prout ſors tulit in margine inferiori, & ſuperiori, quæ ſolent eſſe omni ſcriptura vacuæ. Longe autem Codicis iſtius ſcriptura ſuperat hoc tempus; conijcerem ſub Ludovico Pio Imperatore, aut regnantibus ipſius filiis exaratum eſſe cum coronationis, & unctionis Regum, & Reginarum ordinem exhibeat. Olim fuit Abbatiæ Ciſtercienſis de Valle-Gratioſa nuncupatæ in agro Pariſienſi. Nunc ad virum clariſſimum, & omnimodæ ſupellectilis antiquæ curioſum D. Vion d' Erovval pertinet, a quo, ut quæ liberet, deſcriberem, mutuo accepi, ſic ſe Textus habet.*

Qualiter ſacri Ordines fieri debeant. Ordinatio Oſtiarii.

OSTIARII cum ordinantur poſt quam ab Archidiacono inſtructi fuerint, qualiter in domo Dei debeant converſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat eis Epiſcopus claves de altari, dicens &c. *ut in Rom. edito, & aliis.*

Præfatio Oſtiarii.

Deum Patrem omnipotentem ſuppliciter deprecamur, ut hos famulos ſuos ill. &c. *ut in Rom. edito, finit.* Adjuvante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat Deus in unitate Spiritus Sancti Per &c. *ut antiquus Rotomag.*

Bene-

Benedictio eorundem.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus benedicere digneris famulos tuos ill. &c. *ut in Rom. edito, & Rotomag. antiquo, aliiſque.*

Ordinatio Lectoris.

Lectores cum ordinantur &c. *plane ut in antiquo Rotomag. ſed hic pluralis numerus uſurpatur.*

Benedictio Lectorum.

Plane ut in antiquo Rotomag. ſed plurali numero.

Ordinatio Exorciſtæ.

Exorciſtæ cum ordinantur accipiant de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente eis Epiſcopo. Accipite &c. *ut in antiquo Rotomag. & aliis.*

Præfatio Exorciſtæ.

Deum Patrem &c. *Plane ut in antiquo Rotomag. ſed plurali numero, titulus tantum differt.*

Benedictio Exorciſtæ.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris hos famulos tuos ill. in officium Exorciſtæ, & per impoſitionem manuum, & oris officium eos eligere digneris, ut imperium habeant ſpirituum immundorum coercendorum, & probabiles ſint Medici Eccleſiæ, gratiæ curationum, virtute confirmati. Per Dominum. *Vix uno, aut altero verbo a ſecunda benedictione differt, quæ in antiquo Rotomag.*

Ordinatio Acolythi.

Acolythi cum ordinantur, primum ab Epiſcopo doceantur qualiter in officio ſuo agere debeant, ſed ab Archidiacono accipiant Ceroferarium &c. *ut in antiquo Rotomag.*

Benedictio Acolythi.

Omnipotens ſempiterne Deus, fons lucis, &c. *plane ut in antiquo Rotomag. in priore benedictione, nam ſecunda hic abeſt.*

CA-

CAPITULUM S. GREGORII.

Sicut qui invitatus renuit, &c.

Subdiaconi cum ordinantur, quia manus impoſitionem non accipiunt, patenam de manu Epiſcopi accipiant vacuam, & calicem vacuum. De manu Archidiaconi accipiant urceolum cum aqua manili, ac manutergium.

Ordinatio Subdiaconi.

Exhibeatur in conſpectu Epiſcopi patena, ac calix vacuus, & dicat Epiſcopus: Videte cujus miniſterium vobis traditur, &c. *ut ſupra in antiquo Remenſi. Sed hic plurali numero.* Lavari *quoque hic ſcribitur, ſed in Remenſi* lavi. *In fine hic & tradat eis.*

Præfatio Subdiaconi.

Oremus Dominum, ac Deum noſtrum &c. *ut in antiquo Rotomagenſi, & Remenſi titulus tantum differt.*

Benedictio Subdiaconi.

Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris famulos tuos hos, quos ad Subdiaconatus officium eligere dignatus es, ut eos ſacrario tuo &c. *ut in antiquo Rotomag. in ſecunda benedictione, ſed hic omnia plurali numero.*

O R D O,

Qualiter in Romana Eccleſia Presbyteri, Diaconi ordinati ſunt.

MEnſis primi, quarti, quinti, ſeptimi, & decimi, Sabbatorum die in duodecim lectionibus ad Sanctum Petrum, ubi Miſſæ celebrantur. Poſtquam Antiphonam ad Introitum dixerint, data oratione adnuntiat Pontifex in populum dicens: Auxiliante Domino Deo Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, eligimus hos viros in ordinem Diaconii, ſive Presbyterii, ſi quis autem habet aliquid contra hos viros pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat. Verumtamen memor ſit communionis

ſuæ.

ſuæ. Et poſt modicum intervallum mox incipiunt omnes Kyrie eleiſon, cum Litania. His expletis aſcendunt ipſi electi ad Sedem Pontificis, & benedicit eos, ad quod vocati ſunt, & deſcendentes ſtant in ordine ſuo, benedictione ſua percepta.

Præfatio Diaconi.

Oremus dilectiſſimi Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quos in ſacrum ordinem dignatur aſſumere, benedictionis ſuæ gratiam clementer effundat, eiſque donum conſecrationis indulgeat, per quod eos ad præmia æterna perducat, auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit.

Oratio.

Exaudi Domine preces noſtras, & ſuper hos famulos tuos Spiritum tuæ benedictionis emitte, ut cæleſti munere ditati, & tuæ gratiam majeſtatis poſſint acquirere, & bene vivendi aliis exemplum præbere. Per &c.

Conſecratio.

Dominus vobiſcum. *Reſp.* Et cum ſpiritu tuo.

Surſum corda. *Reſp.* Habemus ad Dominum.

Gratias agamus Domino Deo noſtro. *Reſp.* Dignum, & juſtum eſt. Vere dignum, & juſtum eſt &c. æterne Deus, Honorum dator, ordinum diſtributor &c. *ut in ordine Rom. edito, voculis quibuſdam exceptis, ita quoque in antiquiſſimo, & aliis. Quæ ſequuntur hæc verba*, Te occulta non fallunt. *Se habent prorſus, ut in edito Romano. Sed pro* mitte *habet codex noſter*, Emitte, *& pro*, obſervantia, obſervatio. *Poſt conſecrationem ſtatim ſequitur ordinatio Presbyterorum. Nihil de ſtola: omiſerat hoc Amanuenſis, ſed folio uno ante Ordinationum initium alia manu, ſed minus accurata in loco vacuo ſuppletum eſt in hunc modum.*

Benedictio ad Stolas, vel Planetas.

Deus invictæ virtutis triumphator, & omnium rerum Creator, ac ſanctificator, intende propitius preces noſtras, & has

has ſtolas, ſive planetas Leviticæ, ac Sacerdotalis gloriæ miniſtris tuis fruendas tuo proprio ore benedicere, conſecrareque digneris: Omneſque eis utentes, tuiſque miniſteriis a nobis indignis, vel conſecrandis aptos; & tibi devote, & amabiliter ſervientes gratos efficere concedas, & nunc, & per infinita ſecula ſeculorum: Amen.

Habetur ſupra plane iiſdem verbis in antiquo Codice Rotomagen.

Ad Presbyterum ordinandum.

Oremus dilectiſſimi Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quos ad Presbyterii munus elegit, cæleſtia dona multiplicet, & quod ejus dignatione ſuſcipiunt, ipſius exequantur auxilio, adjuvante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo &c.

Oratio.

Exaudi nos quæſumus Domine Deus noſter, & ſuper hos famulos tuos benedictionem Sancti Spiritus, & gratiæ Sacerdotalis effunde virtutem, ut quos tuæ pietatis aſpectibus offerimus conſecrandos, perpetuam muneris tui largitatem conſequantur. Per Dominum &c.

Conſecratio.

Dominus vobiſcum. *Reſp.* Et cum Spiritu tuo.

Surſum corda. *Reſp.* Habemus ad Dominum. Gratias agamus Domino Deo noſtro. *Reſp.* Dignum, & juſtum eſt &c. æterne Deus, honorum auctor, & diſtributor omnium dignitatum, per quem proficiunt univerſa, per quem cuncta firmantur, amplificatis ſemper in melius naturæ rationalis incrementis per ordinem congrua ratione diſpoſitum. Unde & Sacerdotales gradus, atque officia Levitarum Sacramentis myſticis inſtituta creverunt: ut cum Pontifices ſummos regendis populis præfeciſſes, ad eorum Societatis, & operis adjumentum ſequentis ordinis viros, ſecundæ dignitatis eligeres. Sic in Eremo per 70. virorum prudentium mentes Moyſi ſpiritum

pro-

propagaſti, quibus ille adjutoribus uſus in populo innumeras multitudines facile gubernavit. Sic in Eleazarum, & Ithamar filios Aaron paternæ plenitudinis abundantiam transfudiſti, ut ad hoſtias ſalutares, & frequentioris officii Sacramenta miniſterium ſufficeret Sacerdotum. Hac providentia Domine Apoſtolis filii tui Doctores, fidei Comites addidiſti, quibus illi totum orbem ſecundis prædicatoribus impleverunt. Quapropter infirmitati quoque noſtræ, Domine, hæc adiumenta largire, quia quanto fragiliores ſumus, tanto magis his pluribus indigemus. Da quæſumus Domine Pater, in hos famulos tuos Presbyterii dignitatem, innova in viſceribus eorum Spiritum ſanctitatis, acceptum a te Deus ſecundi meriti munus obtineant, cenſuramque morum exemplo ſuæ converſationis inſinuent. Sint probi cooperatores ordinis noſtri, & luceat in eis totius forma juſtitiæ, ut bonam rationem diſpenſationis ſibi creditæ redditurí, æternæ beatitudinis præmia conſequantur. Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, qui tecum vivit, & regnat Deus in unitate ejuſdem Spiritus Sancti. Per omnia ſecula ſeculorum.

Hic veſtis Caſulam, ita dicendo.

Benedictio Patris, & Filii, & Spiritus Sancti deſcendat ſuper te, & ſis benedictus in ordine Sacerdotali, & offeras placabiles hoſtias pro peccatis, atque offenſionibus populi omnipotenti Deo, cui eſt honor, & gloria in ſecula ſeculorum.

Conſecratio manuum.

Conſecrentur manus iſtæ, quæſumus Domine, & ſanctificentur per iſtam unctionem, & noſtram benedictionem, ut quæcumque benedixerint, benedicta ſint, & quæcumque ſanctificaverint, ſanctificata ſint.

Statim ſequitur cum titulo ſplendido Benedictio Epiſcopalis ad Miſſam.

Adeſto ſupplicationibus noſtris Omuipotens Deus, & quod no-

noſtræ humilitatis gerendum eſt miniſterio tuæ virtutis impleatur effectu. Per &c.

Ad dandum Evangelium.

Accipe hoc Evangelium, & ito doce omnes gentes.

Oratio ſuper eum dicenda.

Propitiare Domine ſupplicationibus noſtris, ut inclinato ſuper hunc famulum tuum cornu gratiæ tuæ Sacerdoatlis, benedictionis tuæ in eo effunde virtutem.

Conſecratio.

Dominus vobiſcum. *Reſp.* Et cum Spiritu tuo.

Surſum corda. *Reſp.* Habemus ad Domiuum. Gratias agamus Domino Deo noſtro. *Reſp.* Dignum & juſtum eſt. Vere dignum & juſtum eſt &c. æterne Deus honorum omnium: Deus omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſacratis famulantur ordinibus: Deus, qui per Moyſen famulum tuum ſecreti familiaris affatu, inter cætera cæleſtis documenta culturæ, de habitu indumenti Sacerdotalis inſtituens, electum Aaron myſtico amictu veſtiri inter ſacra juſſiſti &c. *prorſus ut in edito Romano ordine, atque ut ſuperius jam relatum (hoc tantum excepto quod poſt* velamina, *additur hic* veſtium) *uſque ad hæc verba.* Comple in Sacerdote tuo, *quæ ſic ſe habent* comple in Sacerdote tuo myſterii tui ſummam, & ornamentis totius glorificationis inſtructum, cæleſtis unguenti flore ſanctifica ✠ *Hic infundatur Chriſma ſuper caput.* Hoc Domine copioſe in ejus caput influat: ✠ hoc in oris ſubiecta decurrat ✠ hoc in totius corporis extrema deſcendat ✠ uti tui Spiritus virtus, & interiora ejus repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in eo conſtantia fidei, puritas dilectionis, ſinceritas pacis. Tribuas ei Cathedram Epiſcopalem ad regendam Eccleſiam tuam, & plebem univerſam. Sis ei anctoritas, ſis firmitas, ſis poteſtas. Multiplices ſupe r eum benedictionem & gratiam tuam, ut ad

exo-

exorandam miſericordiam tuam, tuo munere ſemper idoneus, tua gratia poſſit eſſe devotus. Per &c.

Ad virgam dandam.

Accipe virgam Paſtoralem ad regendum ſanctæ ill. Eccleſiæ populum, & Paſtoraliter in omnipotentis Dei ſervitio corroborandum.

Ad annulum dandum.

Accipe annulum ſacræ devotionis quo inſignitus ſponſam Dei ſinceriter cuſtodias, & populum ſanctum Dei divinis effectibus abundare facias.

Secreta.

Hæc Hoſtia quæſumus Domine, emundet noſtra delicta, & ad Sacrificium celebrandum ſubditorum tibi corpora, menteſque ſanctificet. Per &c.

Infra actionem.

Hanc igitur oblationem ſervitutis noſtræ ſed & cunctæ familiæ tuæ, quam tibi offerimus etiam pro famulo tuo ill. quem ad Epiſcopatus ordinem promovere dignatus es. Quæſumus Domine ut placatus accipias, & propitius in eo tua dona cuſtodias, & quod divino munere conſecutus eſt, divinis effectibus exequatur, dieſque noſtros.

Ad complendum.

Hæc nos Domine communio purget a crimine, & cæleſtis remedii faciat eſſe conſortes. Per &c.

His plura non habet Codex, ſed aliquot poſtea titulis verſus libri medium hæc habentur, quæ huc pertinere poſſunt.

Oratio ad Capillaturam.

Omnipotens ſempiterne Deus, reſpice propitius ſuper hunc famulum tuum ill. quem ad novam tondendi gratiam vocare dignatus es, & tribue ei perſeverantem tibi placendi famulatum, atque cæleſtium bonorum conſortium. Per Dominum &c.

Ora-

Oratio ad Clericum faciendum.

Oremus dilectiſſimi fratres &c. *ut ſupra in antiquo Rotomag. ſi excipias quod pro* ſpem ſanctam, *ſcribitur hic* Spiritum Sanctum, *quod melius eſt.*

Benedictio. Adeſto Domine ſupplicationibus noſtris &c. *ut in antiquo Rotomag.* Dum tondes eum dic, A. Tu es Domine, qui reſtitues hæreditatem meam. V. Dominus pars hæreditatis A. Hæc eſt generatio. Et gloria.

Oratio poſt Tonſionem.

Præſta omnipotens Deus huic famulo tuo ill., cujus hodie capitis comam pro divino amore depoſuimus, ut in tua dilectione perpetuo maneat, & eum ſine macula in ſempiternum cuſtodias.

Oratio ad Barbas tondendas.

Deus cujus Spiritu creatura omnis incrementis adulta congaudet, exaudi preces noſtras ſuper hunc famulum tuum ill., juvenilis ætatis decore lætantem, & primis auſpiciis ad tondendum: Præſta Domine, ut in omnibus protectionis tuæ munitus auxilio, cæleſtem benedictionem accipiat, ut & præſentis vitæ proſperitate gaudeat, & æternæ. Per &c.

SACRARUM ORDINATIONUM
Ritus ex Manuſcripto annorum prope ſeptingentorum Codice decerptus.

Hic Codex olim pertinuerat ad Monaſterium S. Petri de Corbeja ad fluvium Sommonam, & in illius gratiam, & uſum primo ſcriptus eſt. Nunc eſt penes Monachos S. Germani in Suburbio Pariſienſi. In Calendario iſtius Codicicis ad Idus Martias ſcriptum eſt, ſed alia manu, alioque Atramento.

Abbatis Domini ſtat mentio ſancta Ratoldi
Iſtum qui fecit ſcribere quippe librum.

Dein-

Deinde in margine exteriori recentiſſima manu, hic fuit 26. Abbas hujus loci, qui obiit anno Domini 986. id. Martii. *Videtur tamen eſſe nonnihil vetuſtior, aut ſaltem Ratoldum Abbatis dignitate diu potitum eſſe, & ſtatim a dignitate adepta librum hunc deſcribi curaſſe. Scribitur enim c. 26. in coronatione Regis*. Reſpice propitius ad preces noſtræ humilitatis, & ſuper hunc famulum tuum, quem ſupplici devotione in Regnum N. Albionis, totius videlicet Francorum pariter eligimus *Et paulo poſt*, & totius Albionis Eccleſiam deinceps cum plebibus ſibi annexis, ita enutriat, ac doceat &c. regale ſolium videlicet Francorum ſceptra non deſerat, ſed ad priſtinæ Fidei, paciſque concordiam eorum animos te opitulante reformet, ut utrorumque horum populorum debita ſubjectione fultus, condigno amore glorificatus per longum vitæ ſpatium &c. *Hæc autem de nullo alio Francorum Rege dici poſſunt, quam de Ludovico quarto, cujus Mater erat Eadgina, ſive Ogina, Alſtani Angloſaxonum Regis filia, quæ audita Caroli Simplicis conjugis ſui in carcerem per Heritbertum Comitem conjectione, in Angliam ad Patrem cum Ludovico filio ſuo confugit. Unde longo poſt tempore a Principibus Francorum evocatus, paterni Regni ſceptra capeſſivit. Ludovicus autem ille ideo tranſmarinus vulgo dictus, obiit anno 955. Itaque videtur omnino Codex ille regnante iſto Rege ſcriptus fuiſſe: ac conſequenter ann. 955. præceſſiſſe. Nec repugnat Character. Eſt enim admodum ſimilis ei, qui vulgaris erat ſeculo præcedente. Experientia demonſtratur ab anno ſeptingenteſimo ad nongenteſimum uno prope, & eodem charactere ſcriptum in Europa fuiſſe, niſi quod in Italia præter Romanum characterem, uſurpatus eſt etiam character Longobardicus. Ideo ex charectere ſolo difficile eſt de Codicis ætate ſpeciale judicium ferre. Pronuntiari poteſt hic codex annos excedit ſeptingentos, fieri tamen poteſt per characterem, ut nongentos. Specialis annus, aut huic vicinus aliis indiciis inquirendus eſt. In codice antiquiſſimo Senonenſi, de quo ſupra, legitur*

tur eadem Regis coronatio, ſed quam quæ Rotaldi eſt, multo minus ampla. Hæc oratio in Senonenſi reperitur, ſed quæ de Albione dicuntur ab eo Codice abſunt, eo quod Codex Senonenſis antequam Carolus in carcerem conjiceretur, ſcriptus eſt.

Codex iſte Ratoldi eſt integer: Initio omnium capitum habetur index, quadrigenta triginta quatuor complectens capita, quæ poſtea ſecundum indicis ordinem exponuntur. Plurimum variat ab ordine cæterorum Sacramentariorum. Incipit ab Eccleſiæ, & Altarium dedicatione: Calendarium continet multis Sanctis inter textum, ſed corpori libri inſertum, quadrageſimo ſcilicet capite. In Calendario iſto nulli numeri aurei infixi. Artificium iſtum Novilunii inveniendi, aut nondum inventum erat, aut nondum Calendaria omnia pervaſerat. Deinde quadrageſimo primo capite habet, quod in aliis prope omnibus eſt principium: Nempe, In nomine Domini incipit liber Sacramentorum de circulo anni a S. Gregorio Papa Romano editus &c. *prorſus, ut in præcedentibus: Præfatio, & Canon Miſſæ ſequuntur, quæ* 41. *caput conficiunt, deinde Miſſa in Vigilia Nativitatis & ſic deinceps: ſed dominicas poſt Pentecoſtem annuis feſtis Martyrum Ordine miſcet, licet iis reſpondere non poſſint, cum modo citius, modo tardius contingant. Iſte Codex omnes Ordinationes continet ſed diffuſius, quam reliqui, utpote recentior: Capite* 100. *& ſeqq. ſic exponuntur*

Oratio ad Clericum faciendum.

Oremus dilectiſſimi fratres D. N. J. C. pro hoc famulo ſuo N., qui ad deponendam comam capitis ſui pro ejus amore feſtinat, ut donet ei Spiritum Sanctum, qui habitum religionis in eo perpetuum conſervet, & a mundi impedimento, vel ſeculari deſiderio cor ejus defendat, ut ſicut immutatur in vultu, ita manus dexteræ ſuæ ei virtutis tribuat incrementa: ut ab omni cæcitate humana oculos ejus aperiat, & lumen ei æternæ gratiæ concedat. Qui vivit &c.

Alia

Alia. Adeſto Domine ſupplicationibus noſtris, & hunc famulum tuum benedicere dignare, cui in tuo ſancto nomine habitum ſacrae Religionis imponimus, ut te largiente, & devotus in Eccleſia perſiſtere, & vitam percipere mereatur æternam. Per Dominum.

Dum Tondes eum dicis Antiphonam.

A. Tu es Domine qui reſtitues mihi hæreditatem meam.

V. Dominus pars hæreditatis meæ, cum gloria. A. Hæc eſt generatio, cum gloria. A. Hic accipiet benedictionem a Domino. *Pſalm.* Domini eſt terra.

Oratio poſt Tonſionem.

Præſta omnipotens Deus huic ſamulo tuo &c. (1)

Oratio ad Barbas tondendas.

Deus, cujus Spiritu &c. *ut ſupra.*

Incipit Sermo Innocentii Papæ de 7. Gradibus Eccleſiæ.

Hæc autem ſingulis gradibus obſervanda ſunt tempora: ſi ab infantia Eccleſiaſticis myſteriis noſtra didicerit exempla, & inter lectores uſque in 20. annum continuata obſervatione perduraverit, & ... ætati jam acceſſerit. Ita tamen ut poſt baptiſmum ſtatim ſe divino cultui mancipare deſiderat, & ſive inter Lectores, ſive inter Exorciſtas quinque annis teneatur. Et tunc Acolythus, vel Subdiaconus quatuor annis ſit: & ſic ad benedictionem Diaconatus, ſi mereatur accedat. In quo ordine quinque annis ſi inculpabiliter vixerit, hærere debet, ut melius inveniat. Exinde ſuffragantibus meritis per tot gradus, datis propriæ fidei documentis, ſi accuratior vita illum ad bonos mores perduxerit, ſummum Pontificatum ſperare debebit, hac tamen lege ſervata, neque Bigamus, neque revertens, ſive Pænitens, a maximis criminibus ad hos gradus poſſit admitti.

(1) Ut in Senonenſi, Morinus pag. 244. integram refert ſicuti & ſequentes.

Alioquin defenſores Eccleſiæ, qui ex Laicis fiunt unius uxoris viri, ſi in ſupradicta obſervatione teneantur: Et ſi vita, & moribus, & ſcientia Scripturarum meruerint, in ordine Clericatus admittere debent.

Sabbato in duodecim Lectiones ad S. Petrum dicit Epiſcopus: Oremus. *Et Diaconus*: Flectamus genua.

Populum tuum, Domine quæſumus propitius reſpice, atque ab eo flagella tuæ iracundiae clementer averte. Per Dominum &c.

Incipit Ordinatio Clericorum.

Hic dentur claves queat ut captare fideles. Oſtiarii cum ordinantur, poſtquam ab Archidiacono inſtructi fuerint, qualiter in domo Dei debeant converſari; Tunc vocet Archidiaconus omnes nominatim coram Epiſcopo, & ad ſuggeſtionem ejus tradat eis Epiſcopus claves Eccleſiæ de Altari dicens. Sic agite quaſi reddituri Deo rationem pro his rebus, quae iſtis clavibus recluduntur. Et ducat eos Archidiaconus ad oſtium Eccleſiæ, & dicat. Per hoc oſtium traditur vobis miniſterium, ut ſitis Janitores templi Dei, habeatiſque poteſtatem recipiendi bonos, & recipiendi indignos.

Præfatio ſuper Oſtiarium.

Deum Patrem omnipotentem ſuppliciter deprecemur &c. *ut in aliis. Benedictio ejuſdem.* Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus benedicere digneris hos famulos &c. *ut in aliis. Modo legatur lectio Deuteron., deinde Reſponſorium. Dicit Epiſcopus* Oremus. *Diacon.* Flectamus genua. Deus, qui nos in tantis periculis conſtitutos, pro humana ſcis fragilitate non poſſe ſubſiſtere: Da nobis ſalutem mentis, & corporis, ut ea, quæ pro peccatis noſtris patimur, te adjuvante vincamus. Per Dominum &c.

Ordinatio Lectoris.

Codex hic dabitur Lectori rite legendus. Lectores cum ordinantur faciat de illis verbum Epiſcopus ad plebem, indicans

cans eorum fidem ac vitam, atque ingenium. Poſthæc ſpectante plede tradat eis Codicem Eſaiæ prophetæ, de quo lecturi ſunt, dicens. Accipite, & eſtote verbi Dei relatores &c. *ut in aliis: finit.* Potens eſt Deus, ut augeat vobis fidem.

Conſecratio Lectorum.

Domine Sancte &c. *ut in aliis.*

Modo legatur lectio Deuteronom., deinde Reſponſorium, dicit Epiſcopus Oremus. *Diacon.* ut ſupra.

Collecta. Protector noſter aſpice Deus, ut qui malorum noſtrorum pondere premimur, percepta miſericordia libera tibi mente famulemur. Per &c.

Ordinatio Exorciſtarum.

Exorciſmalis datur hic ex more libellus.

Exorciſtæ cum ordinantur accipiant de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente illis Epiſcopo, Accipite, & commendate memoriæ, & habetote poteſtatum imponendi manum ſuper Energumenum, ſive baptizatum, ſive Catechumenum.

Conſecratio Exorciſtæ.

Deum Patrem omnipotentem ſupplices deprecemur, ut hos famulos ſuos N. benedicere dignetur in officio Exorciſtarum, ut ſint ſpirituales Imperatores ad abiiciendos dæmones de corporibus obſeſſis cum omni nequitia eorum multiformi. Adjuvante Domino.

Benedictio. Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris hos famulos tuos N. in officium Exorciſtæ, ut per impoſitionem manuum, & oris officium eos eligere digneris, ut Imperium habeant &c. *ut in aliis omnibus.*

Lectio Machabeorum, Et reſpons.

Coll. Adeſto quæſumus Domine ſupplicationibus noſtris,

ut eſſe te largiente mereamur, & inter proſpera humiles, & inter adverſa ſecuri. Per &c.

Ordinatio Acolythorum.

Urceus hic vacuus tripode, denturque regendo.

Accolythi cum ordinantur, primum ab Epiſcopo doceantur, qualiter in officio ſuo agere debeant: ſed ab Archidiacono accipiant Ceroferarium cum Cereo, ut ſciant ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari, ita dicente.

Accipite hoc geſtatorium luminis, ut per illud valeatis Adverſariorum tenebras effugare, & veriſſimum lumen, quod inluminat omnem hominem venientem in hunc mundum fideliter invenire.

Detur eis urceum vacuum, Accipite urceum ad effundendum vinum in Euchariſtia Corporis Chriſti.

Benedictio Acolythorum. Omnipotens ſempiterne Deus, fons lucis, & origo bonitatis &c. *ut ſupra ſæpius, ſed hic poſt* mentes, *additur*, & corda.

Conſecratio Acolythorum. Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, qui per Jeſum Chriſtum filium tuum in hunc mundum lumen claritatis miſiſti, & in Cruce paſſionis tuæ triumphum, Sanguinem, & aquam ex latere pro genere humano dignatus es fundere, & per Apoſtolos tuos in hoc ſeculo lumen gratiæ ſpiritualis miſiſti: Ita benedicere digneris hos famulos tuos in officio Acolythi, ut accendendum caritatis Eccleſiæ tuæ, & ad ſuggerendum vinum, & aquam ad conficiendum Sanguinem tuum in offerenda Euchariſtia, ſanctis altaribus tuis fideliter ſubminiſtrent. Accende Domine eorum mentes, & corda ad amori tui cæleſte, & gratiæ, miſerationis tuæ virtute confirma. Per Dominum &c.

CA-

CAPITULA S. GREGORII.

Sicut qui invitatus renuit, quæſitus refugit, ſacris eſt altaribus removendus: &c. *ut ſupra*.

Lectio libri Sapientiæ. *Reſp*. ut ſupra. *Coll*.

Preces Populi tui Domine, quæſumus clementer exaudi, ut qui juſte pro peccatis noſtris affligimur, pro tui nominis gloria miſericorditer liberemur. Per &c.

Hic Calicem, Patenam, cum Syndone ſiſtat & Orcam.

Ordinatio Subdiaconi.

Subdiaconi vero cum ordinantur, quia manus impoſitionem non accipiunt, Patenam de manu Epiſcopi accipiant vacuam; urceolum cum aqua, ac manutergium; exhibeantur in conſpectu Epiſcopi Patena, & calix vacuus & dicat Epiſcopus.

Videte cujus miniſterium vobis traditur: Et ideo ſi uſque nunc fuiſtis tardi ad Eccleſiam, modo debetis eſſe aſſidui. Si uſque nunc inhoneſti, a modo caſti: ſi uſque nunc ſomnolenti, a modo vigiles: ſi uſque nunc ebrioſi, a modo ſobrii. Oblationes quæ veniunt in altari panes propoſitionis appellantur. De ipſis oblationis tantummodo debet in altari poni quantum populo poſſit ſufficere, ne aliquid putridum in ſacrario remaneat. Pallæ vero, quæ ſunt in ſubſtratorio, in alio vaſe debent lavari, in alio corporales. Ubi pallæ, vel corporales lavatæ fuerint, nullum linteamen ibidem aliud debet lavari, & ipſa aqua in baptiſterio debet vergi. Ideo vos admoneo, ut tales vos exhibeatis, ut Deo placere poſſitis. Et tradet eis Calicem, & Patenam.

Ordinatio Subdiaconorum.

Oremus Deum, ac Dominum noſtrum, ut ſuper ſervos N. *ut ſupra*, *ſed hic in plurali*.

Benedictio Subdiaconi. Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris famulos tuos hos, quos ad Subdiaconatus officium eligere dignatus es, ut eos ſacrario tuo ſancto ſtrenuos, ſolicitoſque cæleſti militiæ inſtituas, & ſanctis altaribus fideliter ſubminiſtrent, & requieſcat ſuper eos ſpiritus Domini, ſpiritus ſapientiæ, & intellectus. Amen. Spiritus conſilii, & fortitudinis, Amen, ſpiritus ſcientiæ, & pietatis, Amen. Reple eos ſpiritus timoris tui &c. *ut in aliis*.

Ordo qualiter ordinandi Romæ

Menſis primi, quarti, ſeptimi, & decimi Sabbatorum die in duodecim lectionibus ad S. Petrum, ubi Miſſæ celebrantur; Poſt quam Antiphonam, & Introitum dixerint, data oratione, dicat Archidiaconus taliter.

Poſtulat ſancta Mater Eccleſia Catholica, ut hos præſentes Subdiaconos ad onus Diaconii, vel Diaconos, ad onus Præsbyterii ordinetis. Interroget Epiſcopus, ſcis illos dignos eſſe. Reſpondeat Archid. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcio, & teſtificor ipſos dignos eſſe ad hujus onus officii.

Poſtea adnuntiat Pontifex populum dicens.

Auxiliante Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto elegimus in ordine Diaconii, ſive Presbyterii illum Subdiaconum, vel Diaconum. Tunc nominat illos de titulo S. Mariæ, vel S. Petri, & aliorum. Si quis autem habet aliquid contra hos viros pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat. Verumtamen memor ſit communionis ſuæ. *Et p ſt modicum intervallum, dicat hanc orationem*.

Oremus fratres chariſſimi, ut Deus omnipotens gratiam Sancti Spiritus ſui ſuper nos, Electoſque noſtros dignetur fundere, ut in domo illius ſancta digne majeſtati illius deſignatis ordinibus miniſtrent, ipſo adjuvante, qui vivit, & regnat Deus &c.

Alia. Ad preces noſtras, quæſumus Domine propitiatus intende, & Levitæ tui ſacris altaribus ſervientes, & fidei veritate fundati, & mente ſint ſpirituali conſpicui Per &c.

Incipit Clerum Litaniam.

Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Chriſte audinos. S. Maria, ora. S. Michael, ora. S. Gabriel, ora. S. Raphael, ora. Omnes Sancti Angel. orate. S. Joannes, ora. S. Petre, ora. S. Paule, ora. S. Andrea, ora. Omnes S. Apoſtoli, orate. S. Stephane, ora. S. Line, ora. S. Clete, ora. Omnes Sancti Martyres, orate. S. Sylveſter, ora. S. Leo, ora. S. Ambroſi, ora. S. Auguſtine, ora. Omnes Sancti Confeſſores orate. S. Felicitas, ora. S. Agnes, ora. S. Agatha. Omnes S. Virgines, orate. Omnes Sancti, orate. Propitius eſto. Libera nos Dom. Per adventum tuum: Libera nos Dom. Per nativitatem tuam. Libera nos Dom. Per Circumciſionem tuam. Libera nos Dom. Per baptiſmum tuum. Libera nos Domine. Per jejunium tuum - Libera nos Domine. Per Crucem tuam. Libera nos Dom. Peccatores, te rogamus. Ut Apoſtolicum noſtrum. Ut Regem noſtrum. Ut Epiſcopum noſtrum. Fili Dei, te rog. Agnus Dei, qui tollis. Chriſte audi nos.

Finita Litania, ſurgat Epiſcopus ad orationem. Lectio, & Reſponſ. Quali ut ſupra.

Collecta. Quæſumus omnipotens Deus, vota humilium reſpice, atque ad defenſionem noſtram, dexteram tuæ majeſtatis extende. Per Dominum &c.

Ordinatio Diaconorum.

Diaconi vero cum ordinantur, ſolus Epiſcopus, qui eos benedicit, manum ſuper capita illorum ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecrantur.

Ora-

Oratio ad ordinandum Diaconum. Omnes Epiſcopi dicant has.

Oremus dilectiſſimi Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos N. quos in ſacrum ordinem dignatur aſſumere, benedictionis ſuæ gratiam clementer effundat, eiſque donum Conſecrationis indulgeat, per quod eos ad præmia æterna perducat auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto.

Alia. Exaudi Domine preces noſtras, & ſuper hos famulos tuos ſpiritum tuæ benedictionis emitte, ut cæleſti munere ditati, & tuæ gratiam poſſint majeſtatis adquirere, & bene vivendi aliis exemplum præbere. Per &c.

Item alia. Domine Deus omnipotens preces noſtras clementer exaudi, ut quæ noſtro ſunt gerenda ſervitio, tuo benignus proſequaris auxilio, & quos ſacris miniſteriis exequendis pro noſtra intelligentia credimus offerendos, tua potius electione juſtifices. Per &c.

Conſecratio. Adeſto quæſumus omnipotens Deus honorum dator, ordinum diſtributor &c. *ut in antiquiſſimo Corbejenſi, & ſupra ſæpius. Sed hic Diaconi pluraliter offeruntur. hic* compaginis æſtimamus, *alii* exiſtimamus. *hic* miniſterii tui, *in aliis* abeſt. *hic* authoritas modeſtia. *Male legendum ut in aliis,* modeſta, *hic* per gratiam, *alii addunt.* tuam.

Benedictio ad ſtolas, ſive ad Planetas Sacerdotales, ſeu Leviticas.

Deus invicte virtutis triumphator, & omnium rerum creator, ac ſanctificator, intende propitius preces noſtras: Et has ſtolas, ſive planetas Leviticæ, ac Sacerdotalis gloriæ Miniſtris tuis fruendas, tuo proprio ore ✠ benedicere ✠ ac ſanctificare, conſecrareque digneris, omneſque eis utentes, tuiſque

que myſteriis a nobis indignis conſecratis, vel conſecrandis, & tibi in eis devote, & amabiliter ſervientes gratos efficere concedas & nunc, & per infinita ſeculorum ſecula.

Modo ponendæ ſunt ſtolæ in humero.

Per hoc ſignum tibi Diaconatus officium humiliter imponimus, ut firmamentum Menſæ divinæ tamquam ſubſtentacuculum columnarum eſſe poſſit, & præco regis cæleſtis inreprehenſibiliter exiſtere merearis.

Benedictio poſt ſtolas ſuper omnes.

In nomine ſanctæ Trinitatis, & unicæ divinitatis: Accipite ſtolas, quas vobis Dominus per humilitatis noſtræ famulatum, ſeu & per manus noſtras accipiendas præparavit. Per quas ſciatis ſarcinam Domini Dei veſtri cervicibus veſtris impoſitas, & ad humilitatem, atque adminiſtrationem vos eſſe connexos, & per quas vos cognoſcant fratres veſtri Miniſtros Dei eſſe ordinatos. Ut qui in Diaconatus miniſterio eſtis conſtituti Leviticæ benedictionis ordine clareſcatis, & ſpirituali converſatione præfulgentes gratia ſanctificationis eluceatis, ſed & in Chriſto Jeſu firmi, & ſtabiles perſeveretis, quatenus hoc quod per has ſtolas ſignificatur in die diſtricti judiciis ante Tribunal Domini ſine macula repræſentare valeatis. Ipſo adjuvante cui eſt honor, & gloria in ſecula.

Alia. Domine ſanctæ ſpei, fidei, gratiæ, profectuum munerator, qui in cæleſtibus, & terrenis miniſteriis Angelorum ubique diſpoſitis per omnia elementa voluntatis tuæ diffundis affectum: hos quoque famulos tuos ſpeciali affectu intueri digneris, ut tuis obſequiis expediti ſanctis altaribus miniſtri puri clareſcant, & indulgentiæ prioris gradu eorum quos Apoſtoli tui in ſeptenarium numerum Beato Stephano duce, atque Spiritu Sancto autore elegerunt, digni exiſtant, & virtutibus univerſis quibus tibi ſervire oportet, inſtructi polleant.

Ad conſummandum Diaconatus officium.

Commune votum permaneat, communis oratio proſequatur,

tur, ut hi totius Eccleſiæ prece, qui in Diaconatus miniſterio præparantur, & Leviticæ benedictionis ſpiritualis converſationis præfulgentes per gratiam ſanctificationis eluceant. Per.

Huc uſque V. Gradus.

Miſſa in die Conſecrationis Diaconi.

Ad preces noſtras quæſumus Domine propitiatus intende, & Levitæ tui ſacris altaribus ſervientes, & fidei veritate fundati, & mente ſint ſpirituali conſpicui. Per &c.

Super Oblata. Suſcipe quæſumus Domine hoſtias Levitarum tuorum quibus Mentium integritates tuo nomini conſecratas, & terrenis contagiis expiari, & cæleſtibus contuliſti propinquare conſortiis. Per Dominum noſtrum.

Infra Actionem. Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus pro famulis tuis, quos ad Diaconatus ordinem promovere dignatus es, quæſumus Domine placatus ſuſcipias, ut quod eis divino munere contuliſti, in eis propitiatus dona cuſtodi, dieſque noſtras.

Benedictio. Benedicat vos Deus miſericordia plenus pietate immenſus, majeſtate glorioſus, virtute præcipuus. Multiplicetur pax in diebus veſtris ſaturitas in tempore, temperies in aere, fructus in germine, ut dum vos pius miſerator locupletat, & in ſuam hereditatem propitius introducat. Amen.

Benedicat in vobis Dominus imagines quas plaſmavit, & det miſericordiam, quam promiſit, cuſtodiatque animas veſtras quas redemit, ſervando gratiam quam profudit, ut impleatis quæ præcepit, & ille cuſtodiat, quod donavit *Amen*. Quod ipſe.

Poſtcommunio. Hæc nos Communio Domine, purget a crimine, & cæleſtibus remediis faciat eſſe conſortes. Per Dominum &c.

Legatur lectio Danielis. & Diacon. ut ſupra.

Coll. Actiones noſtras quæſumus Domine, & aſpirando præveni, & adjuvando proſequere, ut cuncta noſtra operatio,

& a te

& a te ſemper incipiat, & per te cœpta finiatur. Per Dominum &c.

Item ad Miſſam dicat Epiſcopus.

Dominus vobiſcum. Diaconus. ut ſupra. *Coll.*

Deus, qui tribus pueris mitigaſti flammas ignium, concede propitius, ut nos famulos tuos non exurat flamma vitiorum. Per Dominum &c.

Ordinatio Presbyterorum.

Presbyteri cum ordinantur, Epiſcopo eos benedicente, & manus ſuper capita eorum tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas ſuper ſcapulas eorum teneant, & Archidiaconus nomina eorum, & Sanctorum titulorum, locis in congruis, prout decet, denominat.

Oratio ſuper Presbyteros dum ordinantur.

Oremus dilectiſſimi Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quos ad Presbyterii munus elegit, cæleſtia dona multiplicet, & quæ ejus dignatione ſuſcipiunt, ipſius digne exequantur auxilio. Per Dominum &c.

Alia. Exaudi nos Domine Deus noſter, & ſuper hos famulos tuos benedictionem S. Spiritus, & gratiæ Sacerdotalis effunde virtutem, ut quos tuæ pietatis aſpectibus offerimus conſecrandos perpetua muneris tui largitate conſequaris. Per &c.

Conſecratio Presbyteri. Dominus vobiſcum. *Reſp.* Et cum ſpiritu tuo. Surſum corda. *Reſp.* Habemus ad Dominum. Gratias agamus Domino. *Reſp.* Dignum, & juſtum eſt. Vere, quia dignum, & juſtum eſt æquum, & ſalutare, nos tibi ſemper, & ubique gratias agere, Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, honorum autor, & diſtributor omnium dignitatum &c. *prorſus ut in antiquiſſimo Corbejenſi, ſemeltantum hic eſt*, quæſumus, *quod a Corbejenſi abeſt. Deinde hic ubique locutio in plurali, quaſi plures proponantur ordinandi; In Corbejenſi in ſingulari. Statim finita Conſecratione ſequitur.*

Modo convertat ſtolam in collo, & induatur Caſula.

Per hæc indumenta, ſtolam, & Caſulam ſalutis indui merearis, & æternæ perpetuitatis plenitudinem cum ſanctis Sacerdotibus Chriſto miniſtrante capeſcere valeas.

Benedictio poſt Caſulas ſuper omnes.

Benedictio Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti deſcendat ſuper vos, & in his Sacerdotalibus veſtibus induti, protecti, & muniti eſſe valeatis ab omnibus impugnationibus malignorum Spirituum, & ſitis benedicti in nomine Domini noſtri, & in virtute Spiritus Sancti, in ordine Sacerdotali, & offeratis hoſtias placabiles pro peccatis, atque offenſionibus omnipotenti Deo, cui eſt honor, & gloria.

Conſecratio manuum. Conſecrentur manus iſtæ, quæſumus Domine, de oleo Sancto, & de Chriſmate Sancto, & ſanctificentur per iſtam unctionem, ſanctamque benedictionem, ut quæcumque benedixerint, benedicta ſint, & quæcumque ſanctificaverint, ſanctificata permaneant.

Vngatur caput. Ungatur caput tuum, & conſecretur cæleſti benedictione in ordine Sacerdotali, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Pax tibi.

Item benedictio manuum Sacerdotum.

Benedic Domine has manus, & ſanctifica Sacerdotum tuorum ill. ad conſecrandas hoſtias, quæ pro delictis, atque negligentiis populi offeruntur, & ad cætera benedicenda, quæ ad uſus Populi neceſſaria ſunt, & præſta quæſumus, ut quæcumque benedixerint, benedicantur, & quæcumque ſacraverint, ſacrentur Salvator.

Conſummatio. Presbyterorum. Sit nobis communis oratio fratres, ut hi, qui in adjutorium, & utilitatem veſtræ ſalutis eliguntur, Presbyteratus benedictionem divini muneris indulgentia conſequantur, & Sancti Spiritus ſacerdotalia dona privilegio virtutum, ne impares loco deprehendantur, obtineant. Per Dominum &c.

Item

Item alia. Sanctificationum omnium autor, cujus vera conſecratio, cujus plena benedictio eſt. Tu Domine ſuper hos famulos tuos *ill.* quos Presbyteratus honore dedicamus, gratiam tuæ benedictionis infunde, ut gravitate actuum probent ſe eſſe omnium ſeniores, his inſtituantur diſciplinis, quas Tito, & Timotheo Paulus inſtituit, ut in lege tua omnipotens Deus die, ac nocte meditantes quod legerint, credant; quod crediderint, doceant, & quod docuerint imitentur. Juſtitiam, conſtantiam, miſericordiam, fortitudinem in ſe oſtendant, exemplo probent, admonitione confirment, ut purum, atque immaculatum miniſterii donum cuſtodiant, & per obſequium plebis tuæ, vel corpus, corpore, vel ſanguine Filii tui immaculata benedictione transformentur, & inviolabilem charitatem, & in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, in die Juſtitiæ æterni judicii, conſcientia pura, fide plena, Spiritu Sancto pleni appareant. Per Dominum.

Modo legatur Epiſtola, Tractus, & Evangelium.

Et tunc offerant omnes ſacras oblationes.

Super oblata. Præſentibus ſacrificiis Domine jejunia noſtra ſanctifica, ut quod obſervantia noſtra profitetur extrinſecus, intrinſecus operetur.

Præfatio. V. D. &c. æterne Deus illuminator, & redemptor animarum noſtrarum. Qui nos per primum Adam abſtinentiæ lege violata paradiſo ejectos, fortioris jejunii remedio ad antiquæ patriæ beatitudinem per gratiam revocaſti, noſque pia inſtitutione docuiſti, quibus obſervationibus a peccatis omnibus liberemur. Quem laudant Angeli.

Benedictio. Deus fons indulgentiæ ſuſcipiat propitius litationem abſtinentiæ veſtræ. Amen.

Impleat corda veſtra ſuarum delectationibus hoſtiarum, & det vobis poſſe ſuis parere præceptis. Amen.

Ut quod non poteſtis carnali ex infirmitate perficere, ipſius

ipſius gratiæ ubertate mereamini adimplere. Amen.

Quod ipſe præſtare dignetur.

Ad complendum. Sanctificationibus tuis omnipotens Deus, & vitia noſtra curentur, & remedia nobis æterna proveniant. Per.

Poſtea ſequitur in Codice Miſſa in annua die Ordinationis, ſive Conſecrationis Presbyteri, quæ propoſito noſtro nihil omnino conducit. Deinde ceteras anni Dominicas, & feſta proſequitur Codicis autor. Ordinationem autem Epiſcopi longe alio loco, & ſolam refert, capite ſcilicet 15. in ipſo fere Codicis initio. Diffuſe autem, & minute admodum, ritus omnes, & eorum circumſtantias explicat, quarum nonnullæ, & admodum probabile eſt, paucis antequam ſcriberetur ille Codex, invaluerant. Sacramentaria enim iſto ducentis annis vetuſtiora, atque etiam recentiora earum nullam faciunt mentionem. Quicquid ſit, en ordinationis Epiſcopalis, ut continetur in illo Codice, ritus integer.

ELECTIO

Quomodo a Clero, & a Populo eligitur Epiſcopus in propria Sede cum conſenſu Regis, Archipræſuliſque, omniumque Populo.

DOmino, Francorumque meritis coæquandum Patri Patrum, Domino N. Præſuli Summo, cunctus Clerus, omniſque populus Sanctæ *ill.* Eccleſiæ multimodam in Domino optamus ſalutem. Igitur quoties aliqua plebs veſtræ ditioni ſubdita a proprio fuerit viduata Paſtore, non aliunde, niſi a vobis eſt implorandum auxilium, quem ad hoc divina præordinavit Majeſtas, ut non ſolum veſtros ſpecialiter paſcatis filios, ſed etiam Rectores non habentibus, & ſpirituali pabulo indigentibus Paſtores tribuatis. Quapropter ad veſtræ ſanctitatis paternitatem fiducialiter noſtras fundimus preces, poſcentes videlicet, ut hunc *ill.* ſummæ honeſtatis humilem

ve-

veſtrum famulum, nobis Pontificem ordinare dignemini. Cujus converſationem, & mores in quantum cognovimus laudamus, & ad tam dignum opus idoneum teſtificamus. Et quandiu ad benedictionem Epiſcopali immunes ſumus, ejus doctrina, & exemplo roborati, ad viam ſalutis Domino miſerante, quaſi perdita ovis, & inventa, redituros nos credimus. Quod decretum noſtris manibus roboratum *ill.* Eccleſiæ veſtræ vobis dirigere ſtatuimus. Anno Incarnat. Domini, & Epiſcopatus veſtri, & Regis *ill.* annis illorum. Indictione tali. Datarum tali.

Oratio ab Archiepiſcopo dicenda poſt Electionem ſuper Electum, & ſuper ſe.

Oremus, fratres, ut Deus, & Dominus noſter Jeſus Chriſtus, nos, & Electum noſtrum gratia Spiritus Sancti inluſtrare dignetur. Per Dominum.

Sequitur ammonitio Epiſcopi.

Hæc ſolita mente, & ſtudio vigilanti conſerva, & tibi commiſſis nota facere cura, ut unanimes uno ore conlaudetis Dominum de ſuis erga vos beneficiis, cui exhibendus eſt honor & gloria, per omnia.

Promiſſio. In nomine Altithroni Conditoris, regis aeterni, ego N. humilis Chriſti famulus licet indignus ad Epiſcopalem *ill.* Eccleſiae ſedem electus ad regendam eam, deoque ſervatam, ſuppliciter confiteor cum omnipotentis Dei Auxilio, & quantam voluerit mihi gratiam ſuperna Sapientia revelare, & vitam commodare in hoc ſeculo, quod ego Sanctæ Salvatoris mundi *ill.* & venerando Patriarchæ *ill.*, ejuſque ſucceſſoribus, quem ſuperna prævidet gratia, & nobis prædeſtinat in Patrem, devota, & fideli mente ſemper deſervire, & obedire deſidero, ſtabilemque me eſſe permanentem ſine aliqua diſſimulatione, & deceptatione omnibus diebus, quamdiu ſpiritus eſt in naribus meis, & vita comes fuerit, nunquam ad dexteram, neque ad ſiniſtram ab illa ſede *ill.* Eccleſiæ,

quæ

quæ caput eſt, ſed ſine aliquo ſcrupulo diabolicæ fraudis, & humili devotione, & ſincera mente, illo præfato petri *ill.* & ſucceſſoribus ejus, quem divina gratia ad illam ſanctam Sedem prædeſtinavit Epiſcopum, deſervire, & obedire omnibus viribus meis Deo omnipotenti confiteor. Et illam ſanctam Apoſtolicam Fidem, quam Patres noſtri digne ſervaverunt cum omni humilitate, & obedientia divina ſimul, & humana, ſicut Prædeceſſores mei ipſa Sede ſancta Eccleſiæ Chriſti ſubjecti ſunt, ſemper ſervare me velle humiliter per omnia fateor. Et quod illi hic, & ibi juſte plebi Dei prædicaverunt, & cuſtodiendo impleverunt, hoc prædicare, & obſervare non ceſſo, favente, & volente pio Domino, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto.

Item ammonitio poſt promiſſionem.

Memor ſis ſponſionis, & deſponſationis Eccleſiaſticæ, & dilectionis Domini Dei tui in die, qua aſſecutus es hunc honorem. Cave ne oblíviſcaris illius.

Benedictio ad Annulum Epiſcopi.

Creator, & conſervator humani generis, dator gratiæ ſpiritualis, largitor æternæ ſalutis, tu Domine permitte tuam benedictionem ſuper hunc annulum, ut armata virtute cæleſtis defenſionis proficiat illis ad æternam ſalutem.

Hic detur annulus in digito.

Accipe ergo annulum diſcretionis, & honoris fidei ſignum, ut quæ ſignanda ſunt, ſignes, & quæ aperienda ſunt, aperias, quæ liganda ſunt, liges, quæ ſolvenda ſunt, ſolvas; atque credentibus per fidem baptiſmatis, lapſis autem, ſed Pęnitentibus per miniſterium reconciliationis januas regni cæleſtis aperias: cunctis vero de theſauro Dominico, nova, & vetera proferas, ad æternam ſalutem omnibus, conſolatus gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui cum Patre, & Spiritu Sancti vivit, & regnat.

Be-

Benedictio Baculi.

Tu Baculus noſtræ, & Rector per ſecula vitæ.
Iſtum ſanctifica pietatis jure bacillum.
Quo mala ſternantur, quo ſemper recta regantur.

Hic detur Paſtoralis Baculus.

Accipe baculum ſacri regiminis ſignum, & imbecilles conſolides, titubantes confirmes, pravos corrigas, rectos dirigas in viam ſalutis æternæ, habeaſque poteſtatem erigendi dignos, cooperante Domino noſtro Jeſu Chriſto.

Item alia datio. Accipe baculum Paſtoralis officii, & ſis in corrigendis vitiis ſæviens: in ira judicium ſine ira tenens, cum iratus fueris, miſericordiæ reminiſcens. Per.

Modo ſurgendi ſunt, & incipiatur Introitus.

Eligit te Dominus ſibi in Sacerdotem. *Pſal.* Exaudiat te Deus. *Ad* ℟. Mittat tibi. *Al.* ſicut fuit cum Moyſi. *Pſal.* Exaudiat te Deus. *A.* Benedixit te hodie Deus. *Pſal.* Deus Deorum.

Oratio ad Miſſam in die.

Oremus dilectiſſimi nobis, ut huic viro ad utilitatem Eccleſiæ provehendo benignitas omnipotens Dei gratiæ ſuæ tribuat largitatem. Per. *Epiſtola* Chariſſimi, fidelis ſermo. Si quis Epiſcopatum deſiderat. ℟. memor ſit omnis Sacrificii tui. ℣. Mittat tibi Dominus. ℟. Immola Deo. *Tr.* Deſiderium. *All.* Diſpoſuit. *All.* Diffuſa eſt gratia.

Hic ordinandus eſt Epiſcopus antequam legatur Evangelium poſt Alleluja. Et tunc debent duo Epiſcopi deducere illum per manus extra Secretarium in præſentia Archiepiſcopi ante Altare, & proſternens ſe, & ceteri faciant Litaniam. Finita tenentes librum Evangelii ſuper ſcapulas, & Archiepiſcopus benedicant eum.

Adeſto ſupplicationibus noſtris omnipotens Deus, & quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis impleatur effectu. Per.

Alia. Propitiare ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionis tuæ in eo effunde virtutem. Per Dominum.

Conſecratio ab Archiepiſcopo ſolo dicenda.

Deus honorum omnium, Deus omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſacris famulantur ordinibus: Deus, qui Moyſen famulum tuum ſecreti familiaris affatu inter cetera cæleſtis, &c. *prorſus ut in aliis Corbejenſibus, & aliis jam ſæpius hic editis: ſed poſt hæc verba.* puritas dilectionis, ſinceritas pacis, *& ad finem hæc inſeruntur, quæ in duobus quoque antiquiſſimis, & in antiquo Rotomagenſi, & in Caetani ſimiliter referuntur.*

Sint ſpecioſi munere tuo pedes ejus ad Evangelizandam pacem, ad Evangelizandum bona tua. Da ei Domine myſterium reconciliationis in verbis, & factis, & virtutibus & ſignis, & prodigiis. Sit ſermo ejus prædicatio, non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus, & virtutis. Da ei Domine claves regni Cælorum. Utatur, nec glorietur poteſtate, quam tribuis in ædificationem, non in deſtructionem. Quodcumque ligaverit ſuper terram, ſit ligatum & in cælis. Et quodcumque ſolverit ſuper terram, ſit ſolutum & in cælis. Quorum detinuerit peccata, detenta ſint, & quorum dimiſerit, tu dimittas. Qui benedixerit ei, ſit benedictus, & qui maledixerit ei, maledictionibus repleatur. Sit fidelis ei ſervus, & prudens, quem conſtituas Dominum ſuper familiam ſuam, ut det illis cibum in tempore neceſſario, ut exhibeat omnem hominem perfectum. Sit ſollicitudine impiger, ſit ſpiritu fervens. Oderit ſuperbiam, diligat veritatem, nec eam unquam deſerat, aut laſſitudine, aut timore ſuperatus. Non ponat lucem tenebras, nec tenebras lucem. Non dicat malum bonum, nec bonum malum. Sit ſapientibus, & inſipientibus debitor, & fructum de profectu omnium conſequatur. Tribuas ei Domine Cathedram Epiſco-

ſcopalem &c. *ut in aliis omnibus ad finem uſque. Altera conſecrationis formula, quæ ſequitur, habetur quoque in antiquo Rotomagenſi eodem modo.*

Item alia ſuper Epiſcopo.

Pater Sancte omnipotens Deus, qui per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ab initio cuncta creaſti, & poſtmodum in fine temporum ſecundum pollicitationem, quam Abraham Patriarcha noſter acceperat, Eccleſiam quoque Sanctorum Congregatione fundaſti, ordinatis rebus, per quas legibus a te datis diſciplinæ religio regeneretur: Præſta ut hic famulus tuus ſit miniſteriis, cunctiſque fideliter geſtis officiis dignus, ut antiquitus inſtituta Sacramentorum poſſit myſteria celebrare: Per te in ſummum ad quod aſſumitur Sacerdotium conſecretur: ſit ſuper eumdem benedictio tua, licet manu noſtra ſit. Præcipe Domine huic paſcere oves tuas, ac tribue, ut commiſſi gregi cuſtodia ſolicitus Paſtor invigilet: Spiritus huic ſanctus tuus cæleſtium Chriſmatum diviſor adſiſtat, ut ſicut ille electus gentium Doctor inſtituit, ſit juſtitia non indigens, benignitate pollens, hoſpitalitate diffuſus: ſervet in exhortationibus alacritatem, in perſecutionibus fidem, in charitate patientiam, in veritate conſtantiam. In hæreſibus, ac vitiis omnibus odium ſciat, in æmulationibus neſciat. In judiciis gratioſum eſſe ſinas, & gratum eſſe concedas. Poſtremo omnia a te largiter diſcat, quæ ſalubriter tuos doceat. Sacerdotium ipſum opus eſſe exiſtimet, non dignitatem. Proficiant ei honoris augmenta, etiam ad incrementa meritorum, ut per hæc ſicut apud nos nunc adſciſcitur in Sacerdotium, ita apud te poſtea adſciſcatur in regnum. Per Dominum.

Tunc debet ei manus unguere.

Unguantur manus iſtæ, & ſanctificentur, & in te Deo Deorum ordinentur. Unguo has manus oleo ſanctificato, & chriſmate unctionis purificato, ſicut unxit Moyſes verbo oris

 ma-

manus Sancti Aaron germani ſui, & ſicut unxit Spiritus Sanctus per ſuos flatus manus omnium Sacerdotum: & ſicut Jeſus Salvator omnium noſtrorum ſanctas manus ſuorum Apoſtolorum, ita unguantur manus, & ſanctificentur, & conſecrentur, ut in omnibus ſint perfectæ, in nomine tuo, Pater, filiique, atque æterni Spiritus Sancti, qui es unus, ac ſummus Deus omnium vivorum, & mortuorum, manens in ſecula ſeculorum. *Tunc debet ei caput ungere.* Unguatur, & conſacretur caput tuum cæleſti benedictione in ordine Pontificali. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Pax tibi. *Reſp.* Et cum ſpiritu tuo.

Domine Jeſu Chriſte, ut præelegiſti Apoſtolos tuos, ut doctrina nobis præeſſent, ita etiam vice Apoſtolorum Epiſcopos doctrinam docere, & benedicere, & erudire digneris, ut immaculatam vitam, & illæſam conſervent, quatenus Spiritus Sanctus ſeptiformis veniat ſuper eos,& ſuper nos omnes, & virtus altiſſimi ſine peccato una cuſtodiat nos, & omnis benedictio, quæ in Scripturis ſanctis ſcripta eſt ſuper nos pariter veniat, & confirmet nos Deus Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, ut habeamus vitam æternam in ſecula ſeculorum.

Et tunc legatur Evangelium ſecundum Lucam.

In illo tempore facta eſt contentio. *Et tunc offerat Panem, & Vinum ipſe, & omnes, offert.* Inveni David ſervum meum. Memor ſit Dominus. *Off.* Gloria, & honore.

Super oblata. Hæc Hoſtia, Domine quæſumus mundet noſtra delicta, & ad ſacrificium celebrandum ſubditorum tibi corpora, menteſque ſanctificet.

Infra actionem. Hanc igitur oblationem ſervitutis noſtræ, ſed & cunctæ familiæ tuæ, quam tibi offerimus, etiam pro famulo tuo *ill.* quem ad Epiſcopatum ordinem promovere dignatus es, quæſumus Domine, ut placatus accipias, ac propitius in eo tua dona cuſtodias, ut quod divino conſecu-

tus

tus eſt munere, divinis effectibus exequatur, dieſque noſtros in tua.

Benedictio Epiſcopalis in die.

Deus qui Populis indulgendo conſolaris, da ſpiritum Sapientiæ, quibus tradidiſti regimen diſciplinæ. *Amen.* Et de profectu Sanctarum ovium fiant gaudia æterna Paſtorum, & de electione eorum gaudeant ſimul in æternum. *Amen.*

Et quidem dierum noſtrorum numeros, temporumque menſuras, Majeſtatis tuæ poteſtate diſpenſas, ad humilitatis noſtræ reſpice ſervitutem, & pacis tuæ abundantiæ tempora noſtra prætende, & conſerva. *Amen.*

Collatis quoque in nos per gratiam tuam propitiare muneribus, & quem feciſti gradu Epiſcopali ſublimem, fac operum perfectione tibi eſſe placabilem. *Amen.*

Atque in eum affectum dirige cor plebis, & Præſulis, ut nec Paſtori obedientia gregis, nec gregi unquam deſit cura Paſtoris. *Amen.*

Quod ipſe præſtare dignetur.

Et tunc communicant omnes Epiſcopi ad manus Archiepiſcopi.

Com. Letificabimur in ſalutari tuo, & in nomine Domini Dei noſtri magnificabimur. *Com.* Beatus ſervus.

Ad complendum. Plenum, quæſumus Domine, in nobis remedium tuæ miſerationis operare, & tales nos eſſe perfice, ut propitius nos ubique fovere digneris. Per Dominum &c.

Tunc mittendus eſt in Cathedra, & hæc dicenda oratio.

Omnipotens Pater Sancte, Deus æterne, Tu omnem ordinem dignatus es in cæleſtibus Sedibus ordinare, ut ait Pſalmiſta, Domine in æternum permanet Verbum tuum in cælo, Angelos, & Archangelos ſuo tibi ordine mancipari; in veteris Teſtamenti privilegio, Moyſen, & Aaron, & Samuel inter eos in Sacerdotibus ſuis, qui invocant nomen ejus Patriarchas, Prophetas perungi ordinaſti: In novo per filium

tuum Jeſum Chriſtum, Apoſtolos Sanctos ſuis omnibus elegiſti. Primum Petrum Apoſtolum in Cathedra honoris, & Mathiam ejuſdem conſortem in Apoſtolatum, atque Cathedram honoris enumeraſti, & in numero Sanctorum omnium Apoſtolorum evocaſti, & ut Spiritus Sanctus ait per Prophetam. In Cathedra Seniorum laudent Dominum: divino nutu æque de aliis hæc illis contigerunt. Et tu Domine pro tua immenſa miſericordia in noſtris temporibus: Da ſimilem gratiam fratri noſtro ill. ad inſtar Sanctorum Apoſtolorum tuorum ſedentium in Cathedra honoris, & dignitatis, ut in conſpectu Majeſtatis tuæ dignus honore appareat. Per eumdem.

Orationes, quæ dicendæ ſunt a Domno Papa ſuper Archiepiſcopum ante Pallium.

Deus omnipotens Pater, qui non propriis ſuffragantibus meritis, ſed ſola ineffabili gratiæ tuæ largitate, iſtum famulum tuum ill. populo tuo præeſſe juſſiſti, tribue eum per gratiam Spiritus Sancti tui tibi digne perſolvere miniſterium Sacerdotalis officii, & Eccleſiaſticis convenienter ſervire miniſteriis, plebemque commiſſam ad gloriam tui nominis, te in omnibus protegente, gubernare concede. Per Dominum.

Item alia. Deus innocentiæ reſtitutor, & amator, dirige hunc famulum tuum ill. Spiritus tui fervore, ut in fide inveniatur ſtabilis, & operibus tuis efficax. Illuminare eum lumine ſapientiæ: munda eum, & ſanctifica. Da ei conſilium rerum, doctrinam ſanctam, ut qui eum inter ſummos Sacerdotes voluiſti numerare: Concede ut quod humano ore eum voluiſti vocari, hoc in conſpectu tuo per gratiam tuæ pietatis poſſit fieri, ut cum Electis tuis æternæ vitæ beatitudinem percipere mereatur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum. *Hic detur Pallium.*

Conſecratio per Pallium.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, Rex Regum, & Dominus Dominantium, clementiam tuam humiliter

ter exoramus, nec non & unigeniti filii tui Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui omnes æterno Pontificatu ſupereminens, ſolus ſine macula Sacerdotale miniſterium implevit, ſimulque Sancti Spiritus, cujus ſeptiformis gratia largiente, a minoribus uſque ad majora per gradus aſcendentem ſupernæ pietatis tuo gremio gratanter ſuſcipias. Et quia nobis indignis, quos Sedis Apoſtolicæ, ſummæque Miniſtros ſervitutis non exigentibus meritis, ſed dono clementiæ tuæ conſtituiſti, ſalutaribus indumentis, ad ſacri altaris officium foras veſtitus in præſenti apparet, ab omnibus criminum contagiis caſtigatus perpetua ſpiritus tui ſanctificatione intus impleri mereatur; vivique fontis fluentibus irrigatum, virtutum fructibus creſcere, & coram omnibus clareſcere concedas, ut ejus vita, aliis poſſit exempla præbere. Sit ei honor Pallii ornamentum animæ: & unde advenit faſtigium viſibile, inde floreſcat amor inviſibilis. Tua divina potentia eum corroboret, tui filii virtus viſcera ejus fecundet, tui ſpiritus gratia interiora ejus impleat: Per te firmitatem Fidei Catholicæ non ſolum ſibimet ſervandi, ſed etiam alios docendi cauſa conſervet. Per te Cathedræ Epiſcopalis Eccleſiæ univerſalis ſcutum, non ſolum a ſpiritibus, ſed etiam a corporalibus hujus ſeculi adverſitatibus habere mereatur. Per te Apoſtolicæ dignitatis in cælis, & in terris ſolvendi, & ligandi non ſolum corpora, ſed & animas divina ditatus gratia dominium ſuſcipiat, ut ita dignis ſucceſſibus devote degens ad deſtinata Sanctis præmia perveniens, æternam accipiat beatitudinem. Per.

SACRARUM ORDINATIONUM.

Ritus ex antiquo octingentorum annorum Codice Thuano decerptus.

HÆC ex antiquo Miſſali annorum circiter octingentorum. Sane omnino ſcriptus eſt ante ſeptingentos annos. Pertinet ad Bibliothecam Thuanam. Notatur n. 537. inſcribitur

int-

initio. In nomine Domini incipit liber Sacramentorum de circulo anni a S. Gregorio Papa Romano editus, qualiter Miſſa Romana celebratur. *Præclare ſcribitur, & initium quinque primis paginis magnificentiſſime. In aliquot foliis, quæ initium illud præcedunt, eadem manu, charactere, & atramento deſcripta ſunt, quæ ſequuntur. Pluribus iſtum Codicem deſcripſimus in Commentario noſtro hiſtorico de Sacramento Pænitentiæ ubi varios Codices, quibus uſi fueramus, enarramus pag.* 72.

Exhortatio, & ordo Profeſſionis ordinandorum Sacerdotum.

Primitus cum venerint ordinandi Clerici ante Epiſcopum, debet Epiſcopus inquirere unumquemque, ſi natura prudens, vel ſi Electus a Populo ſit, ſi literatus, ſi bene doctus, quoniam ſi cæcus cæco ductum præbet, ambo in foveam cadunt: Et Apoſtolus, ſi quis ignorat, ignorabitur. Si docibilis, ſi moribus temperatus, ſi vita caſtus, ſi ſobrius, ſi domui ſuæ bene præeſſe ſciat, ſi ſacerdotes, & teſtes habeat bonos, qui eum teſtificentur ad hunc gradum dignum eſſe accipiendum. Et ante omnia, ſi fidei documenta pleniter ſciat. Et tunc demum in conſpectu Epiſcopi, vel Cleri, ſive populi polliceri debet, quæ ſubter inſerta ſunt, ideſt, ut orationem Dominicam, & credo in Deum intelligat, & fidem Catholicam, quam S. Athanaſius, & cæteri Sancti Patres compoſuerunt, pleniter ſciat, & populis rationabiliter tradat. Et ut ſacras ſcripturas quotidie meditetur, & Populum doceat, ut intentus ſit lectioni aſſiduæ, ut caſtitatem ſervet, ut fæminas ſecum habitare, aut domum ſuam frequentare non permittat: ut teſtes ſecum habeat aſſidue, qui ſuum converſationis teſtimonium reddant. Ut eleemoſinarius, hoſpitalis, humilis, benignus, miſericors, largus, Eccleſiaſticus prædicator, viſitator infirmorum, & carcerum reclusorum, ſive opprimentium ſit. Inſuper ut Eccleſiam ſuam in officiis divinis, ideſt, in Miſſis, Nocturnis Matutinis, primis, vel ſecundis, tertiis,

ſextis, noniſque, Veſperis Completoriis, frequentare non negligat, & hæc officia, prout melius poteſt peragat cum Clericis Religioſis, & luminariis, & fabricis, & ſignis, & inſtructuris, tam bene, & pleniter, atque rationabiliter, prout poteſt, ornet. Ut populum ad eam, vel ad ſe venientem bene recipiat, & inſtruat. Ut baptiſmum non faciat, niſi duobus temporibus, ideſt, Paſcha, & Pentecoſten, niſi cauſa infirmitatis. Ut infirmos viſitet ungendo eos oleo Sancto, & oret pro eis oratione convenienti. Ut canones pleniter diſcat, & intelligat. Ut Eccleſia una, ideſt, ſua cui ordinatus eſt, contentus ſit. Ut ſupplantator alicujus Sacerdotis per aliquod ingenium occulte, vel manifeſte non fiat. Ut ſine juſſione ſui Epiſcopi extra ſuam Eccleſiam non proficiſcatur. Ut decimas ad alterius Eccleſiam pertinentes non uſurpet.

Incipit Ordo de Sacris Ordinibus.

Oſtiarii cum ordinantur, poſtquam ab Archidiacono inſtructi fuerint, qualiter in domo Dei debeant converſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat eis Epiſcopus claves Eccleſiæ de altari dicens; ſic agite quaſi reddituri Deo rationem pro his rebus, quæ iſtis clavibus recluduntur. Et tradat eis Archidiaconus oſtium Eccleſiæ.

Benedictio Oſtiarii. Oratio.

Deum Patrem omnipotentem ſuppliciter deprecemur, ut hos famulos ſuos benedicere dignetur, quos in officium Oſtiarii eligere dignatus eſt, ut ſit eis fideliſſima cura in diebus, ac noctibus ad diſtinctionem horarum certarum ad invocandum nomen Domini, adjuvante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat Deus in unitate Spiritus Sancti per omnia ſecula ſeculorum.

Item benedictio ejuſdem. Dominus vobiſcum – Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus benedicere digneris hos famulos Oſtiarios, ut inter Janitores Eccleſiæ pareant ob-

ſequia, & inter Electos tuos partem tuæ mereantur habere mercedis. Per Dominum.

Ordinatio Lectoris.

Lectores cum ordinantur, faciat de illis verbum Epiſcopus ad plebem, indicans eorum fidem, ac vitam, atque ingenium. Poſthaec expectante plebe tradat eis Codicem, de quo lecturi ſunt, dicens. Accipite, & eſtote verbi Dei relatores, habituri ſi fideliter, & utiliter impleveritis officium partem cum his, qui verbum Dei miniſtraverint. Eligunt vos fratres veſtri, ut agnoſcatis officium veſtrum, & impleatis illud. Potens eſt enim Deus, ut augeat vobis gratiam.

Benedictio Lectoris. Oratio. Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris famulos tuos hos in officium Lectoris, ut aſſiduitate Lectionum diſtincti, atque ornati, & agenda dicant, & dicta opere compleant, & in utroque ſanctæ Eccleſiæ conſulant. Per Dominum.

Ordinatio Exorciſtæ.

Exorciſtæ cum ordinantur, accipiant de manu Epiſcopi Libellum, in quo ſcripti ſunt exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo. Accipite, & commendate memoriæ, & habetote poteſtatem imponendi manum ſuper Energumenum ſive baptizatum, ſive Cathecumenum.

Præfatio Exorciſtæ. Oratio. Deum Patrem omnipotentem ſupplices deprecemur, ut hos famulos ſuos benedicere ✠ dignetur in officium Exorciſtarum, ut ſint ſpirituales Imperatores ad abiiciendos Dæmones de corporibus obſeſſis cum omni nequitia eorum multiformi. Adjuvante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat Deus in unitate Spiritus Sancti per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Benedictio Exorciſtæ. Dominus vobiſcum. Domine Sancte Pater, omnipotens æterne Deus, benedicere ✠ digneris hos famulos tuos in officium Exorciſtæ, ut per impoſitionem manuum, & oris officium eos eligere digneris, ut impe-

imperium habeant ſpirituum immundorum coercendo, & probabiles ſint medici Eccleſiæ, gratiæ curationum virtute confirmati. Per.

Ad Acolythum.

Acolythi cum ordinantur, primum ab Epiſcopo doceantur, qualiter in officio ſuo agere debeant, ſed ab Archidiacono accipiant Ceroferarium cum cereo, ut ſciant ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari. Accipiant & urceolum vacuum, ad fundendum vinum in Euchariſtiam Corporis Chriſti.

Benedictio ad Acolythum. Oratio. Omnipotens ſempiterne Deus, fons lucis, & origo bonitatis, qui per Jeſum Chriſtum filium tuum, lumen verum mundum illuminaſti, ejuſque paſſionis myſterio redemiſti, benedicere ✠ dignare hos famulos tuos, quos in Acolythi officium conſecramus. Poſcentes tuam clementiam, ut eorum mentes, & lumine ſcientiæ illuſtres, & pietatis tuæ rore irriges, ut ita perceptum miniſterium, te auxiliante peragant, qualiter ad æternam remunerationem pervenire mereantur. Per eumdem Dominum &c.

O R D O

Qualiter in Romana Sedis Apoſtolicæ Eccleſia, Presbyteri, Diaconi, vel Subdiaconi ordinandi ſunt.

MEnſis primi, quarti, ſeptimi, & decimi Sabbatorum die in duodecim lectionibus ad Sanctum Petrum ubi Miſſæ celebrantur. Poſtquam Antiphonam ad Introitum dixerint, prætermiſſo Kyrie eleiſon, data oratione, adnuntiat Pontifex in Populum dicens. Auxiliante Domino Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, eligimus hos viros ad ſacros Ordines promovendos in ordinem Diaconii, ſive Presbyterii, illum Subdiaconum, ſive Diaconum de titulo illo: Illum Presbyterum de titulo illo: Si quis autem habet aliquid

contra hos viros pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat. Verum tamen memor ſit communionis ſuæ. Ergo quia nihil illis objicitur oremus pro eiſdem viris, ut Dominus noſter Jeſus Chriſtus tribuat eis donum conſacrationis, & Spiritus Sancti, ad laudem nominis ſui, & utilitatem ſanctæ Eccleſiæ. Et poſt modicum intervallum. Mox incipiunt omnes Kyrie eleiſon cum Litania. Hac expleta aſcendunt ipſi electi ad ſedem Pontificis, & benedicit eos, ad quod vocati ſunt, & deſcendentes ſtant in ordine ſuo benedictione percepta.

CAPITULUM S. GREGORII PAPÆ.

Sicut qui invitatus renuit, quæſitus refugit, ſacris eſt altaribus removendus, ſic qui ultro ambit, vel importune ſe ingerit, eſt procul dubio repellendus. Nam qui nititur ad altiora conſcendere, quid agit niſi ut creſcendo decreſcat? Cur non perpendit, quia benedictio illi in maledictum convertitur, quia ad hoc ut fiat Hæreticus promovetur. Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, Patenam de manu Epiſcopi accipiat vacuam, & Calicem vacuum: De manu Archidiaconi accipiat Urceolum cum aquamanili, ac manutergio.

Ad Subdiaconum ordinandum.

Exhibeatur in conſpectu Epiſcopi Patena, & Calix vacuus; Et dicat Epiſcopus. Videte cujus vobis miniſterium traditur, & ideo ſi uſque nunc fuiſtis tardi ad Eccleſiam, a modo debetis eſſe aſſidui. Si uſque nunc ſomnolenti, a modo vigiles. Si uſque nunc ebrioſi, a modo debetis eſſe ſobrii; Si uſque nunc inhoneſti, a modo caſti. Oblationes, quæ veniunt in altari, Panes propoſitionis appellantur. De ipſis oblationibus tantum debet in altari poni, quantum populo poſſit ſufficere, ne aliquid putridum in Sacrario remaneat. Pallæ vero, quæ ſunt in ſubſtratorio, in alio vaſe debent lavari, in alio corporales pallæ. Ubi pallæ corporales lavatæ fuerint,

rint, nullum linteamen ibidem aliud debet lavari. Ipſa aqua in baptiſterium debet vergi. Ideo vos admoneo, ut tales vos exhibeatis, ut Deo placere poſſitis, & tradat ei Calicem, & Patenam.

Ordinatio Subdiaconi. Oremus Deum, ac Dominum noſtrum, ut ſuper ſervos ſuos ill. quos ad Subdiaconatus officium vocare dignatus eſt, infundat benedictionem, ✠ & gratiam ſuam, ut in conſpectu ſuo fideliter ſervientes, prædeſtinata ſanctis præmia conſequantur, auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat Deus in unitate Spiritus Sancti, per omnia ſecula ſeculorum.

Benedictio Subdiaconi. Dominus vobiſcum. Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus ✠ benedicere digneris famulos tuos hos quos ad Subdiaconatus officium eligere dignatus es, ut eos ſacrario tuo ſancto ſtrenuos, ſollicitoſque cæleſtis militiæ inſtituas, & ſanctis altaribus fideliter ſubminiſtrent, & requieſcat ſuper eos ſpiritus ſapientiæ, & intellectus, Spiritus conſilii, & fortitudinis, Spiritus ſcientiæ, & pietatis; Repleas eos Spiritu timoris tui, & eos miniſterio divino confirmes, & obedientes facto, atque dicto parentes tuam gratiam conſequantur. Per Dominum noſtrum.

Oratio ad ordinandum Diaconum.

Dominus vobiſcum.

Oremus dilectiſſimi Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quos ad ſacrum ordinem dignatur aſſumere ✠ benedictionis ſuæ gratiam clementer effundat, eiſque donum conſecrationis indulgeat, per quod eos ad præmia æterna perducat, auxiliante Domino Jeſu Chriſto.

Alia Oratio. Exaudi Domine preces noſtras, & ſuper hos famulos tuos Spiritum tuæ ✠ benedictionis emitte, ut cæleſti munere ditati, & tuæ gratiam poſſint majeſtatis acquirere, & bene vivendi aliis exemplum præbere. Per Dominum.

Conſecratio. Adeſto quæſumus omnipotens Deus, hono-

rum.

rum dator, ordinum diſtributor, offi ciorumque diſpoſitor, qui in te manens innovas omia, & cuncta diſponis, per verbum, veritatem, ſapientiamque tuam Jeſum Chriſtum Filium tuum Dominum noſtrum ſempiterna providentia præparas, & ſingulis quibuſque temporibus aptanda diſpenſas. Cujus corpus Eccleſiam tuam cæleſtium gratiarum varietate diſtinctam, ſuorumque connexam diſcrimine membrorum, per legem mirabilem totius compaginis unitam, in augmentum templi tui creſcere, dilatarique largiris; ſacri muneris ſervitutem trinis gradibus miniſtrorum nomini tuo militare conſtituens, electis ab initio Levi filiis, qui myſticis operationibus domus tuæ fidelibus excubiis permanentes, hereditatem benedictionis æternæ ſorte perpetua poſſiderent: ſuper hos quoque famulos tuos, quæſumus Domine placatus intende, quos tuis ſacrariis ſerrituros in officium Diaconii ſuppliciter dedicamus. Et nos quidem tamquam homines divini ſenſus, & ſummæ rationis ignari, horum vitam, quantum poſſumus æſtimamus. Te autem Domine ea, quæ nobis ſunt ignota, non tranſeunt. Te occulta non fallunt. Tu cognitor ſecretorum. Tu ſcrutator es cordium, tu eorum vitam cæleſti poteris examinare judicio, quo ſemper prævales, & admiſſa purgare, & ea, quæ ſunt agenda concedere. Emitte in eos quæſumus Domine Spiritum Sanctum, quo in opus miniſterii fideliter exequendi ſeptiformis gratiæ munere roborentur. Abundet in eis totius forma virtutis, autoritas modeſta, pudor conſtans, innocentiæ puritas, & ſpiritualis obſervatio diſciplinæ. In moribus eorum præcepta tua fulgeant, ut ſuæ caſtitatis exemplo, imitationem ſancta plebs acquirat. Et bonum conſcientiæ teſtimonium proferentes, in Chriſto firmi, & ſtabiles perſeverent, digniſque ſucceſſibus de inferiori gradu per gratiam tuam capere potiora mereantur. Per Dominum noſtrum.

Oratio quando Diaconus capit ſtolam. Accipe ſtolam candidam, ut agnoſcas officium tuum, & impleas illud. Potens eſt enim Deus augere tibi gratiam. *Ora-*

Oratio ad ordinandum Presbyterum.

Dominus vobiſcum.

Oremus dilectiſſimi Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quos ad Presbyterii munus elegit, cæleſtia dona multiplicet, auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto; qui cum eo vivit, & regnat Deus per omnia ſecula ſeculorum.

Alia. Exaudi nos quæſumus Domine Deus noſter, & ſuper hos famulos tuos ✠ benedictionem Sancti Spiritus, & gratiæ Sacerdotalis effunde virtutem, ut quos tuæ pietatis aſpectibus offerimus conſecrandos, perpetua muneris tui largitate conſequaris. Per Dominum &c.

Conſecratio. Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, honorum autor, & diſtributor omnium dignitatum, per quem proficiunt univerſa, per quem cuncta firmantur, amplificatis ſemper in melius naturæ rationalis incrementis per ordinem congrua ratione diſpoſitum; unde & ſacerdotales gradus, atque officia Levitarum ſacramentis myſticis inſtituta creverunt, ut cum Pontifices Summos regendis populis præfeciſſes, ad eorum ſocietatis, & operis adjumentum, ſequentis ordinis viros, & ſecundæ dignitatis eligeres. Sic in eremo per ſeptuaginta virorum prudentium Mentem Moyſis Spiritum propagaſti, quibus ille adjutoribus uſus in populo, innumeras multitudines facile gubernavit. Sic in Eleazaro & Ithamar paternæ plenitudinis abundantiam transfudiſti, ut ad hoſtias ſalutares, & frequentioris officii Sacramenta miniſterium ſufficeret Sacerdotum. Hac providentia Domine Apoſtolis filii tui Doctores fidei comites addidiſti, quibus illi orbem totum ſecundis prædicatoribus impleverunt. Quapropter infirmitati quoque noſtræ, Domine, hæc adjumenta largire, qui quanto magis fragiliores ſumus, tanto his pluribus indigemus. Da quæſumus Pater in hos famulos tuos Presbyterii dignitatem, innova in viſceribus eorum Spiritum Sancti-

ctita-

ctitatis. Acceptum a te Deus ſecundi meriti munus obtineant, cenſuramque morum exemplo ſuæ converſationis inſinuent. Sint probi cooperatores ordinis noſtri. Eluceat in eis totius forma juſtitiæ, ut bonam rationem diſpenſationis ſibi creditæ reddituri, æternæ beatitudinis præmia conſequantur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Conſecratio manuum Sacerdotis. Conſecrentur manus iſtæ, quæſumus Domine, & ✠ Sanctificentur per iſtam unctionem, & noſtram ✠ benedictionem, ut quæcumque benedixerint, benedicta ſint, & quæcumque ſanctificaverint, ſanctificentur.

Item alia. ✠ Benedic Domine, & ſanctifica has manus Sacerdotis tui ad conſecrandas hoſtias, quæ pro delictis, atque negligentiis populi offeruntur, & ad cætera benedicenda, quæ ad uſus populi neceſſaria ſunt. Et præſta quæſumus omnipotens Deus, ut quæcumque benedixerint, benedicta ſint, & quæcumque ſanctificaverint, ſanctificata ſint. Qui vivis, & regnas Deus per omnia ſecula ſeculorum Amen.

Mementote fratres, & filii hujus diei veſtræ conſecrationis: habentes quoque ſemper memoriam mei.

Benedictio Epiſcoporum.

Adeſto ſupplicationibus noſtris omnipotens Deus, & quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis impleatur effectu. Per Dominum &c.

Alia. Propitiare Domine ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionis tuæ in eo effunde virtutem. Per Dominum noſtrum.

Conſecratio. Deus honorum omnium, Deus omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſacratis famulantur ordinibus, Deus qui Moyſen famulum tuum ſecreti familiaris affatu inter cætera cæleſtis documenta culturæ, de habitu quoque indumenti Sacerdotalis inſtituens, electum Aaron myſtico amictu ve-

ſtiri

ſtiri inter ſacra juſſiſti; ut intelligentiæ ſenſum de exemplis priorum caperet ſecutura poſteritas, ne eruditio doctrinæ tuæ ulli deeſſet ætati, cum & apud veteres reverentiam ipſa ſignificationum ſpecies obtineret, & apud nos certiora eſſent experimenta rerum, quam ænigmata figurarum. Illius namque Sacerdotii anterioris habitus, noſtræ mentis ornatus eſt. Et pontificalem gloriam, non jam nobis honor commendat veſtium, ſed ſplendor animarum. Quia & illa, quæ tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potius, quæ in ipſis erant intelligenda poſcebant. Et idcirco huic famulo tuo, quem ad Summi Sacerdotii miniſterium elegiſti, quæſumus Domine, gratiam largiaris, ut quidquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, in multimodi operis varietate ſignabant, hoc in ejus moribus, actibuſque clareſcat. Comple in Sacerdote tuo myſterii tui ſummam, & ornamentis totius glorificationis inſtructum, cæleſtis unguenti flore Sanctifica ✠. Hoc Domine copioſe in ejus caput influat ✠, (1) hoc in oris ſubjecta decurrat ✠, hoc in totius corporis extrema deſcendat, ut tui Spiritus virtus, & interiora ejus repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in eo conſtantia fidei, puritas dilectionis, ſinceritas pacis. Tribuas ei Cathedram Epiſcopalem ad regendum Eccleſiam, & plebem univerſam. Sis ei autoritas, ſis ei firmitas, ſis ei poteſtas. Multiplices ſuper eum benedictionem, & gratiam tuam, ut ad exorandam miſericordiam tuam, tuo munere ſemper idoneus, tua gratia poſſit eſſe devotus. Per &c.

Super oblata. Hæc hoſtia Domine quæſumus, emundet noſtra delicta, & ſacrificium celebrandum ſubditorum tibi corpora, menteſque ſanctificet. Per Dominum &c.

(1) *Hic eſt in margine Codicis, ſed alia plane, & recentiore manu dum datur annulus.* Accipe annulum fidei ad Confirmandam Eccleſiam Sanctam Dei. *dum baculus datur.* Accipe baculum ſalutis, ut ſcias timentium corda reprimere, & infirmantium relevare in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Infra actionem. Hanc igitur oblationem ſervitutis noſtræ, ſed & cunctæ familiæ tuæ, quam tibi offerimus etiam pro famulo tuo ill. quem ad Epiſcopatus ordinem promovere dignatus es, quæſumus Domine, ut placatus accipias, & propitius in eo tua dona cuſtodias, ut quod divino munere conſecutus eſt, divinis effectibus exequatur. Dieſque noſtros.

Ad completa. Hæc nos communio Domine purget a crimine, & cæleſtis remedii faciat eſſe conſortes. Per Dominum &c.

SACRARUM ORDINATIONUM

Ritus ex Codice annorum ſeptingentorum ætatem ſuperante decerptus.

Codicem illum, cum Romæ eſſem utendum mihi conceſſit ſenex venerabilis doctus, piuſque Conſtantinus Caetanus Abbas, vir dum viveret, Literarum, & antiquitatis amans. Ordinem continet divinorum officiorum ab Italo Romæ vicino compoſitum. Proprie non eſt ordo Romanus, nonnunquam enim illum refert, ab eoque ſuos diſſentire aſſeverat. Nonnunquam etiam librum Sacramentorum commemorat, eoque Lectorem remittit. Sed illius autor in Diœceſi Romæ contermina vixit: Ideo Romanos ritus ſui temporis perpetuo explicat, & quando ſui variabant, aliquando adnotat. Idem etiam fatebitur, de ordine Romano jam pluries in Bibliotheca Patrum edito, qui eum diligenter verſaverit. Noſter iſto eſt multo brevior, ſimplicior, ceremonias conciſe magis, & anguſte enarrans, præcedentibus tamen multo diffuſior. Scripturæ character annis ſeptingentis non potuit eſſe minor. Ceremonias ut communes, & vulgo uſitatas explicat, quæ ab annis prope ſexcentis obſoleverunt. Verbi cauſa Sabbato Paſchæ, ubi baptiſmi ritum explicat, ſic monet. Illud autem de parvulis providendum eſt, ne poſtquam baptizati fuerint ullum cibum accipiant, neque lactentur ſine ſumma neceſſitate, antequam communicent Sacra-

cramento Corporis Chriſti. *Eamd em admonitionem, & iiſdem verbis, & eodem loco, proponit Romanus ordo editus. Cum enarrat ritum Miſſæ ſolemnis ab Epiſcopo celebratæ Presbyteros nobis repræſentat in altari concelebrantes, & Diaconos cum Presbyteris de manu Epiſcopi celebrantis Corpori, & Sanguini Jeſu Chriſti communicantes, qui ritus in Oriente huc uſque celebris eſt, ſed in Occidente abhinc ſexcentos annos vix illius memoria, ſi Ordinationum ſolemnitatem excipias, in qua antiqui moris umbram aliquam videre eſt. Præter hanc ſolemnitatem poſtremi hunc morem diu obſervarunt Summi Pontifices cum Cardinalibus in majoribus feſtis Miſſam celebrantes. Verba quibus hæc effert Codex, non videtur ſupervacaneum huc referre.* Statimque Epiſcopo dicente per omnia ſecula ſeculorum; accipiat *Archidiaconus* benedictionalem librum, & converſus ad populum, dicat; humiliate vos ad benedictionem, & Clero reſpondente: Deo Gratias, porrigat Epiſcopo librum. Expleta autem benedictione, veniens Presbyter accipiat pacem ab Epiſcopo, eamdem caeteris oblaturus. Diaconus vero ſumens Calicem, ac Patenam porrigat, quam ille Acolytho ad tenendum præbeat. Ipſe autem Diaconus tenens Calicem, & fiſtulam ſtet ante Epiſcopum uſque dum ex Sanguine, & Corpore Chriſti quantum voluerit ſumat, & ſic Calicem, & fiſtulam Subdiacono commendet. Quo protinus in ſiniſtrum cornu altaris pergente, Acolytus ibi cum Patena coram Epiſcopo conſiſtat: Presbyteri vero, & Diaconi oſculando Epiſcopum Corpus Chriſti ab eo manibus accipiant in ſiniſtra parte altaris communicaturi. Subdiaconi autem oſculando manum Epiſcopi, ore accipiant Corpus Chriſti ab eo. Poſt quam vero Diaconi in ſiniſtro cornu altaris de Sanguine Chriſti communicaverint, venientes Subdiaconi ordinatim accipiant Sanguinem ab Archidiacono, manus ejus oſculantes. Et idem Archidiacono nimis caute procurandum eſt, ne quid in calice, aut Patena Sanguinis vel Corporis Chriſti remaneat. *Ex*

antiquo præterea more, & perpetuo Epiſcopus populo benedicebat triplici benedictione, dicto ſolemniter, per omnia ſecula ſæculorum, non autem ut nunc moris eſt, poſt ultima Miſſæ verba, cujus nunc veſtigia apparent cum Corpus Chriſti in Miſſa propter tum communicaturam plebem conſecratur. Audivi in quibuſdam Eccleſiis Cathedralibus occurrente ſolemniore aliquo feſto Epiſcopum eodem Miſſæ loco ex antiquis libris populo benedicere. Fiſtula autem, cum qua Chriſti Sanguis ſumitur, utitur nonnunquam Pontifex cum ſolemniſſime celebrat, hocque ut inuſitatum, & grande quid ſuſpicitur, quod erat antiquitus tritum, & vulgatum. Plura ſunt ejuſmodi quibus Codicis antiquitas commendari poteſt. Ordine Romano edito duabus de Cauſis mihi videtur antiquior, primum quod ille omnia prope hujus verba contineat, ſed pluribus in locis, & fere ubique multa inſuper addat, quod in hujuſmodi libris certæ novitatis eſt argumentum. Deinde quod ille hoc ſit longe ordinatior. His accedit, quod hic rituum antiquorum mentionem faciat, de quibus ille ſilet, utpote obſoletis. Codex noſter multis erat mutilatus; atque etiam ab initio. Sacrarum tamen ordinationum præter pauca, & pauci momenti nihil deperiit. Quæ superſunt, ab iis in hunc modum ordiuntur, atque Codex, ut nunc extat, ſic incipit.

Oremus dilectiſſimi fratres Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum pro famulo ſuo, qui ad deponendam comam capitis ſui pro ejus amore feſtinat, ut donet ei Spiritum Sanctum, qui habitum Religionis in eo perpetuum conſervet, & a mundi impedimento, vel ſeculari deſiderio cor ejus defendat, ut ſicut immutatur in vultu, ita manus dextera ejus, ei virtutis tribuat incrementa, & ab omni cæcitate ſpirituali vel humana, oculos ejus aperiat, & lumen ei æternæ gratiæ concedat: Qui vivis.

Dum tondes eum dicis Antiphonam. Tu es Deus, qui reſtitues mihi hereditatem meam. *Verſ.* Dominus pars hereditа-

ditatis meæ, & Calicis mei. Et repetant, Tu es Deus. Gloria Patri, & repetatur. Tu es Deus. *Antiphon.* Hic accipiet benedictionem a Domino, & miſericordiam a Deo ſalutari ſuo; quia hæc eſt generatio quærentium Dominum. *Pſalm.* Domini eſt terra uſque in finem.

Oratio. Omnipotens ſempiterne Deus, propitiare peccatis noſtris, & ab omni ſervitute ſecularis habitus hunc famulum tuum N. emunda, ut dum ignominiam ſecularis habitus deponit, tua ſemper in eum perfruatur gratia, & ſicut ſimilitudinem coronæ tuæ eum geſtare fecimus in capite, ſic tua virtute hereditatem ſubſequi mereatur æternam in corde. Per &c.

Poſtquam Tonſuratus fuerit.

Præſta quæſumus omnipotens Deus, ut hic famulus tuus N. cujus hodie comam capitis pro divino amore depoſuimus, in tua dilectione perpetuo maneat, & eum ſine macula in ſempiternum cuſtodias. Per &c.

Oratio ad barbam tondendam.

Deus cujus providentia omnis creatura incrementis adulta congaudet, preces noſtras ſuper hunc famulum tuum N. juvenilis ætatis decore lætantem, & primis auſpiciis attondendum, exaudi, ut in omnibus protectionis tuæ munitus auxilio, ævoque largiori provectus, cæleſtem benedictionem accipiat, & præſentis vitæ preſidiis gaudeat, & futuræ. Per Dominum &c.

Incipit de officiis Clericorum, de ſingulis ſeptem Ordinibus.

Oſtiarium oportet percutere cymbalum, & aperire Eccleſiam, & Sacrarium, & librum aperire ei, qui prædicat.

Lectorem oportet legere ea, quæ prædicat, & lectiones cantare, & benedicere panem, & omnes fructus novos.

Exorciſtam oportet abjicere Dæmones, & dicere populo, qui non communicat, ut det locum; & aquam in miniſterio effundere.

Aco-

Acolythum oportet Ceroferarium ferre, & luminaria accendere, & vinum & aquam in Euchariſtiam miniſtrare.

Subdiaconum oportet præparare aquam ad adminiſtrationem altaris, & miniſtrare Diacono.

Diaconum oportet miniſtrare ad altare, & baptizare.

Sacerdotem oportet offerre, & benedicere, præeſſe, prædicare; & baptizare.

Epiſcopum oportet judicare, interpretari, & conſecrare, conſummare, ordinare, offerre, & baptizare.

Hæc autem ſingulis gradibus obſervanda ſunt tempora.

Si ab infantia Eccleſiaſticis miniſteriis ſtudium dedit inter lectores, uſque viceſimum ætatis annum continua obſervatione perduret. Si majore ætate jam acceſſerit, ita tamen ut poſt baptiſmum ſtatim ſe divinæ militiæ deſiderat mancipare, ſive inter Lectores, ſive inter Exorciſtas quinquennio teneatur, ac deinde Acolytus, vel Subdiaconus, quatuor annis ſtet, & ſic ad benedictionem Diaconi, ſi mereatur, accedere. In quo ordine quinque annis inculpate, ſi ſe geſſerit, hærere debet. Exinde ſuffragantibus meritis per tot gradus datis Presbyterii, Sacerdotium poterit promereri. De quo loco ſi illum exactior ad bonos mores vita perduxerit, ſummum Pontificatum ſperare debebit: hac tamen lege ſervata, ut digamus, neque Pœnitens ad hos graduspoſſit admitti. Sane ut etiam defenſores Eccleſiæ, qui ex Laicis fiunt, ſuperdicta obſervatione teneantur, ſi meruerint in ordine eſſe Clericatus. Paulus Apoſtolus præcipit Timotheo: manus cito nemini impoſueris, neque communicaveris peccatis alienis. Quid eſt, cito nemini manus impoſueris, niſi ante maturitatis ætatem, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam diſciplinæ? Et ſicut boni operis comparat fructum, qui rectum ſcrutatur in legendo Sacerdote judicium; ita gravi ſemetipſum afficit damno, qui in ſuæ dignitatis collegio ſublimat indignum.

Pſal-

Pſalmiſta, ideſt Cantor, poſtquam ab Archidiacono inſtructus fuerit, qualiter in domo Domini converſari debeat, ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat ei Epiſcopus claves Eccleſiæ dicens ei: Sic agite quaſi reddituri Deo rationem pro his rebus, quæ his clavibus recluduntur.

Et tradat eis Archidiaconus oſtium Eccleſiæ dicens.

Deum Patrem omnipotentem, fratres chariſſimi, ſuppliciter deprecemur, ut hos famulos ſuos N. benedicere dignetur, quos in Officium Oſtiariorum eligere dignatus eſt, ut ſit eis fideliſſima cura diebus, ac noctibus, ad diſtinctionem horarum certarum, ad invocandum nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti. *Oremus*, & Diaconus. *Flectamus genua*, *levate*. Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere dignare hos famulos tuos N. in officium Oſtiarii, ut inter Janitores Eccleſiæ pareant obſequio, & inter electos tuos partem tuæ mereantur habere mercedis.

Ordinatio Lectoris.

Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum ad plebem Epiſcopus, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium; poſt hæc expectante plebe, tradat ei Codicem, de quo Lecturus eſt, dicens ad eum:

Accipite, & eſtote verbi Dei relatores, habituri, ſi fideliter, & utiliter impleveritis officium veſtrum, partem cum his, qui verbum Dei miniſtraverunt.

Pronuntiatio. Eligunt vos Fratres veſtri, ut ſitis Lectores in domo Dei veſtri, & agnoſcatis officium veſtrum, & impleatis illud. Potens eſt enim Deus, ut augeat vobis gratiam perfectionis æternæ. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui cum eo, & Spiritu Sancto vivit & regnat Deus.

Præfatio Lectoris. Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos N., quos in ordinem Lectorum dignatur aſſumere, benedictionem ſuam clementer effundat, quatenus diſtincte legant, quæ in Eccleſia legen-

legenda ſunt, & eadem operibus impleant. *Oremus*, & Diaconus: *Flectamus genua. Levate.*

Benedictio ejuſdem. Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere dignare hos famulos tuos N. in officium Lectorum, ut aſſiduitate lectionum diſtincti ſint, atque ordinati, & agenda dicant, & dicta opere compleant, ut in utroque ſanctæ Eccleſiæ exemplo, ſanctitati ſuæ conſulant. Per Dominum noſtrum.

Ordinatio Exorciſtæ.

Exorciſta cum ordinatur, accipiat de manu Epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt Exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo: Accipite, & commendate memoriæ, & habetote poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos ſive baptizatos, ſive Catechumenos.

Præfatio. Deum Patrem omnipotentem, fratres chariſſimi, ſupplices deprecemur, ut hos famulos ſuos N. benedicere dignetur in officium Exorciſtarum, ut ſint ſpirituales Imperatores ad abjiciendos dæmones ex corporibus obſeſſis, cum omni nequitia eorum multiformi per Unigenitum Filium ſuum Dominum noſtrum, qui vivit, & regnat Deus in unitate Spiritus Sancti. Per &c.

Oremus. Et Diaconus: *Flectamus genua. Levate.* Sequitur Benedictio.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere dignare hos famulos tuos N. in officium Exorciſtarum, ut per impoſitionem manuum, & oris officium, poteſtatem, & imperium habeant abjiciendi Spiritus immundos, & probabiles ſint Medici Eccleſiæ tuæ, gratia curationum, virtuteque cæleſti confirmati. Per Dominum noſtrum.

Ordinatio Acolythi.

Acolythus cum ordinatur, primum ab Epiſcopo doceatur, qualiter in officio ſuo agere debeat, & accipiat ab eo Ceroferarium, dicente ſibi Epiſcopo. Accipite Ceroferarium

cum

cum cereo, & ſciatis vos ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari.

Accipiat & urceolum vacuum, dicente ſibi. Accipite urceolum ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam Sanguinis Chriſti.

Præfatio. Deum Patrem omnipotentem, fratres chariſſimi, ſuppliciter deprecemur, ut hos famulos ſuos N. benedicere dignetur in ordinem Acolythorum, quatenus lumen viſibile manibus præferentes, lumen quoque ſpirituale moribus præbeant.

Oremus. Et Diaconus. *Flectamus genua.* Sequitur. Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, qui per Jeſum Chriſtum Filium tuum, & Apoſtolos ejus, in hunc mundum lumen claritatis miſiſti, quique ut mortis noſtræ antiquum aboleres chirographum, glorioſiſſime illum Crucis vexillo affigi, ac Sanguinem, & aquam ex latere illius pro ſalute generis humani effluere voluiſti; benedicere dignare hos famulos tuos N. in officium Acolythorum, ut ad accendendum lumen Eccleſiæ tuæ, & ad ſuggerendum vinum, & aquam ad conficiendum Sanguinem Chriſti Filii tui, in offerenda Euchariſtia, ſanctis altaribus tuis fideliter ſubminiſtrent. Accende, Domine, mentes eorum, & corda ad amorem gratiæ tuæ, ut illuminati vultu ſplendoris tui fideliter tibi in Sancta Eccleſia inſerviant. Per Dominum.

Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, qui ad Moyſen, & Aaron locutus es, ut accenderentur lucernæ in tabernaculo teſtimonii, benedicere, & ſanctificare dignare hos famulos tuos, ut ſint Acolythi in Eccleſia. Per &c.

Omnipotens ſempiterne Deus, fons lucis, & origo bonitatis, qui per Jeſum Chriſtum Filium tuum, lumen verum, mundum illuminaſti, eumque Paſſionis myſterio redemiſti, benedicere dignare hos famulos tuos N., quos in officium Acolythorum conſecramus, poſcentes clementiam tuam, ut eo-

eorum mentes & lumen ſcientiæ illuſtres, & pietatis tuæ rore irriges, ut ita perceptum miniſterium, te auxiliante peragant, qualiter ad æternam remunerationem pervenire mereantur. Per Dominum noſtrum.

Ordinatio Subdiaconi.

CAPITULUM S. GREGORII.

Sicut qui invitatus renuit, quæſitus refugit, ſacris eſt altaribus admovendus; ſic qui ultro ambit, vel importunus ſe ingerit, eſt procul dubio repellendus. Nam qui nititur ad altaria conſcendere indignus, quid agit, niſi ut creſcendo decreſcat? Cur non perpendit quia benedictio illius in maledictum convertitur? Quia ad hoc ut fiat hæreticus promovetur?

Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, Patenam de manu Epiſcopi vacuam accipiat; ſimiliter & Calicem vacuum; de manu vero Archidiaconi accipiat urceolum cum aqua manili, ac manutergium dicente ſibi Epiſcopo.

Videte cujus miniſterium vobis traditur; & ideo ſi uſque nunc fuiſtis tardi ad Eccleſiam, ja modo debetis eſſe aſſidui. Si uſque nunc ebrioſi, a modo ſobrii. Si uſque nunc inhoneſti, a modo caſti. Oblationes, quæ veniunt ad altare, panes propoſitionis appellantur. De ipſis oblationibus tantum debet in altari poni, quantum populo poſſit ſufficere; ne aliquid putridum in Sacrario remaneat. Pallæ vero, quæ ſunt in ſubſtratorio altaris, in alio vaſe debent lavari, in alio corporales pallæ. Ubi autem pallæ corporales lotæ fuerint, nullum linteamen ibidem debet lavari, ipſa aqua in baptiſterium debet mergi. Ideo admoneo, ut vos exhibeatis ita ut Deo placere poſſitis.

His dictis, ſequitur Præfatio.

Oremus Deum ac Dominum noſtrum, fratres chariſſimi, ut ſupra famulos ſuos N., quos ad Subdiaconatus officium vocare

care dignatus eſt, infundat benedictionem ſuam, & gratiam, ut in conſpectu ejus fideliter ſervientes prædeſtinata Sanctis præmia conſequantur.

Oremus. Et Diaconus: *Flectamus genua*.

Benedictio Subdiaconi. Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere dignare hos famulos tuos, quos ad Subdiaconatus officium eligere dignatus es, eos in Sacrario tuo ſancto ſtrenuos ſolicitoſque cæleſti militiæ inſtituas excubitores, ſanctiſque altaribus tuis fideliter ſubminiſtrent, & requieſcat ſuper eos Spiritus ſapientiæ & intellectus; Spiritus conſilii & fortitudinis; Spiritus ſcientiæ & pietatis. Repleas eos Spiritu timoris tui, & eos miniſterio divino confirmes, ut obedientes facto, atque dicto parentes, tuam gratiam conſequantur. Per &c.

ORDO

Qualiter in Romana Eccleſia Diaconi, Presbyteri eligendi ſunt, Menſe primo, quarto, ſeptimo & decimo.

SAbbatorum die in duodecim lectionibus ** S. Petrum ** Poſtquam Antiphonam ad Introitum dixerint, data oratione, & expletis omnibus ex more, veniat Archidiaconus, & offerat eum Pontifici, qui ordinandus eſt, ita dicendo.

Poſtulat mater Eccleſia, ut hunc præſentem Subdiaconum ad onus Diaconi ** vel Presbyterii ordinetis. *Interrog*. Scis illum dignum eſſe? ℟. *Off*. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcio, & teſtificor ipſum dignum eſſe ad hujus onus officii. Et tunc annuntiat ante Evangelium Pontifex in populo, dicens ad omnes.

Auxiliante Domino Deo & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, eligimus hunc in ordinem Diaconi. Si quis autem habet aliquid contra illum, pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat; Verumtamen memor ſit conditionis ſuæ.

Tunc proſternat ſe Pontifex cum Archidiacono ante al-

tare ſuper ſtramenta cum his, qui conſecrandi ſunt ** la imponat Letaniam qu * * * at * ſe, & aſcendant..... ad Sedem Pontificis, & benedicat eos ad quod vocati ſunt, & deſcendant, & ſtent in ordine ſuo. Benedictione accepta, Archidiaconus imponat Evangelium, & cætera ex more. Et omnes, qui ordinati ſunt, oblationes deferant ad manus Epiſcopi, & ab eo conſecratas accipiant.

Ordinatio Diaconi.

Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manus ſuper caput ejus ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur, & alloquitur populum his verbis.

Commune votum, communis oratio proſequatur, ut hi per totius Eccleſiæ precem, quia in Diaconatus miniſterio præparantur, Leviticæ benedictionis ordine clareſcant, & ſpirituali converſatione præfulgentes, gratia ſanctificationis eluceant, præſtante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum Patre.

Præfatio. Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos N. quos ad officium Diaconatus aſſumere dignatus eſt, benedictionis ſuæ gratiam clementer effundat, & conſecrationis indultæ propitius dona conſervet, & preces noſtras clementer exaudiat, ut quæ noſtro gerenda ſunt miniſterio, ſuo benignus protegantur auxilio, & quos ſacris miſteriis exequendis pro noſtra intelligentia credimus offerendos, ſua electione juſtificet.

Oremus. Et Diaconus: *Flectamus genua. Oratio.*

Adeſto quæſumus, omnipotens Deus, honorum dator, ordinumque diſtributor, ac officiorum diſpoſitor, qui in te manens innovas omnia, & cuncta diſponis per verbum, virtutem, ſapientiamque tuam, Chriſtum Filium tuum Dominum noſtrum, ſempiterna providentia præparans, & ſingulis quibuſque temporibus aptanda diſpenſans: cujus corpus Ecle-

cleſiam videlicet tuam, cæleſtium gratiarum varietate diſtinctam, ſuorumque connexam diſtinctione membrorum, per legem mirabilem totius compaginis unitam, in augmentum templi tui creſcere, dilatarique largiris, ſacri muneris ſervitutem trinis gradibus miniſtrorum nomini tuo militare conſtituens, electis ab initio levi filiis, qui in myſticis operationibus, domus tuæ fidelibus excubiis permanentes, hereditatem benedictionis æternæ ſorte perpetua poſſiderent. Super hos quoque famulos tuos N. quæſumus Domine, placatus intende, quos tuis Sacrariis ſerviturus in officium Diaconi ſuppliciter dedicamus. Et nos quidem tamquam homines Divini ſenſus, & ſummæ rationis ignari, horum vitam, quantum poſſumus, æſtimamus. Te autem, Domine, ea quæ nobis ſunt ignota, non tranſeunt, te occulta non fallunt: Tu cognitor es ſecretorum: Tu ſcrutator es cordium: Tu eorum vitam cæleſti poteris examinare judicio, quo ſemper prævales, & admiſſa purgare, & ea quæ ſunt agenda, concedere. Emitte in eos, quæſumus Deus, Spiritum Sanctum, quo miniſterii fideliter exequendi, ſeptiformis gratiæ tuæ munere roborentur. Abundet in eis totius forma virtutis, autoritas modeſta, pudor conſtans, innocentiæ puritas, & ſpiritualis obſervantia diſciplinæ. In moribus eorum præcepta tua fulgeant, ut ſuæ caſtitatis exemplo imitationem ſanctæ plebis acquirant, & bonum conſcientiæ teſtimonium præferentes, in Chriſto firmi & ſtabiles perſeverent, digniſque ſucceſſibus de inferiori gradu per gratiam tuam capere potiora mereantur. Per Dominum &c.

Ad conſummandum Diaconi officium cum ſtola.

Accipe ſtolam tuam, imple miniſterium tuum, potens eſt enim Deus, ut augeat tibi gratiam ſuam, qui vivit.

Alia. Accipe ſtolam candidatam de manu Domini, ab omnibus vitiorum ſordibus purificatus in conſpectu divinæ Majeſtatis, ut omnibus vita converſationis tuæ præbeat exemplum,

plum, plebſque dicata Chriſti nomine poſſit imitando te, imitationem acquirere juſtam.

Benedictio poſt acceptam ſtolam.

Exaudi Domine preces noſtras, & ſuper hos famulos tuos N. Spiritum tuæ benedictionis emitte, ut cæleſti munere ditati, & tuæ majeſtati gratiam poſſint acquirere, & bene vivendi aliis exemplum præbere. Per &c.

Alia. Domine Sancte, ſpei, fidei, gratiæ, & profectuum remunerator, qui cæleſtibus, & terrenis Angelorum miniſteriis ubique diſpoſitis, per omnia elementa voluntatis tuæ diffundis effectum; hos quoque famulos tuos N. ſpeciali dignare illuſtrare affectu, ut tuis obſequiis expediti ſacris altaribus miniſtraturi puri accreſcant, & indulgentia tua puriores, eorum gradu, quos Apoſtoli tui in ſeptenario numero B. Stephano duce ac prævio, Spiritu Sancto auctore elegerunt, digni exiſtant, & virtutibus univerſis, quibus tibi ſervire oportet, inſtructi complaceant. Per &c.

Ordinatio Presbyteri.

Poſt Lectionem autem, & Tractum, atque Letaniam, parato electo, qui Presbyter ordinandus eſt, Diaconi more orarium tantum, & præſentantibus eum, atque ducentibus duobus Diaconibus uſque ad Presbyteros, & duo Presbyteri ducant ad Sedem Pontificis; & ipſe ſe erigens interrogat, ſi juſtus, & dignus ſit. Illis autem atteſtantibus, eundem dignum & juſtum eſſe, Dei gratia. Eo inclinato imponat manum ſuper caput ejus, & omnes Presbyteri, qui cum eo aſſunt pariter, & ille dat orationem ſuper eum.

Allocutio ad Populum.

Quoniam, dilectiſſimi fratres, rectori navis, & navigio deferendis, eadem eſt vel ſecuritatis ratio, vel timoris, communis eorum debet eſſe ſententia, quorum cauſa communis exiſtit. Nec fruſtra a Patribus reminiſcimur inſtitutum, ut de electione eorum, qui ad regimen altaris adhiben-

bendi ſunt, conſulatur & populus: quia de actu & converſatione præſentandi, quod nonnunquam ignoratur a pluribus, ſcitur a paucis, & neceſſe eſt ut facilius quis obedientiam exhibeat ordinato, cui aſſenſum præbuerit ordinando. Fratrum noſtrorum, & Presbyterorum N. converſatio, quantum mihi videtur, probata, ac Deo placita eſt, & digna, ut arbitror, Eccleſiaſtici honoris augmento. Sed ne unum fortaſſe, vel paucos aut decipiat aſſenſio, aut fallat affectio, ſententia eſt expectanda multorum. Itaque quod de eorum actibus aut moribus noveritis, quid de merito cenſeatis, Deo teſte, conſulimus. Debet hanc fidem charitas veſtra habere, quam ſecundum præceptum Evangelii, & Deo exhibere debetis, & Proximo, ut his teſtimonium Sacerdotii magis pro merito, quam affectione aliqua tribuatis, & qui devotionem omnium expectamus, intelligere tacentes non poſſumus. Scimus tamen quid eſt acceptabilius Deo, ſi aderit per Spiritum Sanctum conſenſus omnium animorum, & ideo electionem veſtram debetis publica voce profiteri.

Præfatio. Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos N; quos ad Presbyterii munus elegit, cæleſtia dona multiplicet, & quod ejus dignatione ſuſcipiunt, ipſius conſequantur auxilio.

Oremus, & dicat *Flectamus genua*. Sequitur. Exaudi nos; quæſumus Domine Deus noſter, & ſuper hos famulos tuos N. benedictionem Sancti Spiritus, & gratiæ ſpiritualis infunde virtutem, ut quos tuæ pietatis aſpectibus offerimus conſecrandos, perpetua muneris tui largitate proſequaris.

Per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Dominus vobiſcum. Et cum, Surſum corda. Habemus ad Dominum. Gratias agamus Domino Deo noſtro. Dignum. *Vere dignum* & juſtum eſt, æquum & ſalutare, nos tibi ſemper & ubique gratias agere, Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, honorum dator, & diſtributor om-

omnium dignitatum, per quem proficiunt univerſa, per quem cuncta firmantur, amplificatis ſemper in melius naturæ rationalis incrementis per ordinem congrua ratione diſpoſitum. Unde & ad Sacerdotales gradus, atque officia Levitarum Sacramentis myſticis inſtituta creverunt, ut cum Pontifices Summos regendis populis præfeciſſes, ad eorum ſocietatis, & operis adjumentum, ſequentis ordinis viros, & ſecundæ dignitatis eligeres. Sic & in eremo per ſeptuaginta virorum prudentium mentes Moyſis ſpiritum propagaſti: quibus ille adjutoribus uſus, in populo innumerabiles multitudines facile gubernavit. Sic Eleazaro & Ithamar filiis Aaron paternæ plenitudinis abundantiam transfudiſti, ut ad hoſtias ſalutares, & frequentioris officii Sacramenta miniſterium ſufficeret Sàcerdotum. Hac providentia, Domine, Apoſtolis filii tui Doctores fidei comites addidiſti, quibus illi orbem totum ſecundis prædicatoribus impleverunt. Quapropter infirmitati quoque noſtræ, Domine quæſumus hæc adjumenta largire, qui quanto fragiliores ſumus, tanto his pluribus indigemus. Da, quæſumus omnipotens Deus in hos famulos tuos N. Presbyteri dignitatem. Innova in viſceribus eorum Spiritum ſanctitats, ut acceptum a te, Deus, ſecundi meriti munus obtineant, cenſuramque morum exemplo ſuæ converſationis inſinuent. Sint providi cooperatores ordinis noſtri: Eluceat in eis totius forma juſtitiæ, ut bonam rationem diſpenſationis ſibi creditæ reddituri, æternæ beatitudinis præmia conſequantur. Per eumdem. In unitate ejuſdem.

Hic reflectatur Orarium ſuper humerum dexterum, dicens ad eum.

Accipe jugum Dei, jugum enim ejus ſuave eſt, & onus ejus leve.

Hic veniens cum Caſula dicit: Stola innocentiæ induat te Dominus.

Sequitur benedictio. Deus ſanctificationum omnium au-

auctor, cujus vera conſecratio, plenaque benedictio eſt. Tu, Domine, ſuper hos famulos tuos N., quos Presbyterii honore dedicamus, munus tuæ benedictionis infunde, ut gravitate actuum, & cenſura vivendi probent ſe ſeniores, his inſtitutis diſciplinis, quas Tito, & Timotheo Paulus expoſuit, ut in lege tua die, ac nocte meditantes, quod legerint credant, quod crediderint doceant, quod docuerint imitentur. Juſtitiam, conſtantiam, miſericordiam, fortitudinem in ſe oſtendant, exemplo probent ammonitionem, & confirment, ac purum, & immaculatum miniſterii ſui donum cuſtodiant, & per obſequium plebis tuæ, panem, & vinum in corpus, & ſanguinem filii tui immaculata benedictione transforment, & inviolabili charitate in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, in die juſti, & æterni judicii, conſcientia pura, fide plena, Spiritu Sancto pleni perſolvant. Per eundem. In unitate ejuſdem Spiritus Sancti.

Expleta autem oratione, ac capiens oleum faciat ✠ ſuper manus ambas, ita dicendo.

Conſecrare, & ſanctificare digneris, Domine, manus iſtas per iſtam unctionem, ut quæcumque conſecraverint, conſecrentur, & quæcumque benedixerint benedicantur, & ſanctificentur, in nomine Domini Jeſu Chriſti.

Hoc facto, accipiat Patenam cum oblatis, & Calicem cum vino, dicat: Accipe poteſtatem offerre ſacrificium Deo, Miſſamque celebrare tam pro vivis, quam pro Defunctis in nomine Domini.

Benedictio. Benedictio Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti deſcendat ſuper vos, ut ſitis benedicti in ordine Sacerdotali, & offeratis placabiles hoſtias pro peccatis, atque offenſionibus populi omnipotenti Deo, cui eſt honor, & gloria. Per omnia.

Poſtea ſequitur in Codice: Orationes ad Abbatem faciendum, vel Abbatiſſam, *quas ultro prætermittimus. Ora-*

tionibus iſtis finitis, ſuccedit ritus conſecrationis Epiſcopalis in hunc modum.

In Chriſti nomine incipit ordo advocandum, & examinandum, ſeu conſecrandum Epiſcopum.

Sabbati die circa Veſperam, ſedente Domino Apoſtolico in atrio juxta Eccleſiam, venit Archipresbyter indutus Caſula cum Clericis illius Eccleſiæ, cui Electus conſecrandus eſt; & flectens genua ante Apoſtolicum, benedictionem petit dicendo:

Jube Domine benedicere. *Reſp.* Apoſtolicus, nos regat & ſalvet cæleſtis conditor aulæ. Archipresbyter autem ſurgens procedit paululum, & iterum petens benedictionem, genua flectit, & dicit: Jube Domine. *Reſp.* Nos Dominus ſervet, cuſtodiat atque gubernet.

Tertia vero vice benedictionem ſimili modo petit, dicens: Jube Domine. *Reſp.* Gaudia Cælorum det nobis Rector eorum.

Benedictione completa, interrogat eos Domnus Apoſtolicus: Omnia recte, quod vos fatigaſtis fratres? *Reſp.* Ut Deus & Dominus noſter concedat nobis Paſtorem. *Interr.* Habetis veſtrum? *Reſp.* Habemus. *Interr.* Eſt de ipſa Eccleſia, an de alia? *Reſp.* De ipſa. *Interr.* Quo honore fungitur? *Reſp.* Presbyteratus. *Interr.* Quot annos habet in Presbyteratu? *Reſp.* Decem. *Interr.* Habuit conjugium? ℟. Minime. *Interr.* Diſpoſuit Domui ſuæ? ℟. Diſpoſuit. *Interr.* Quid vobis complacuit in ipſo? ℟. Sanctitas, caſtitas, humilitas, benignitas, & omnia, quæ placabilia ſunt. *Interr.* Habetis decretum? ℟. Habemus. Et dicit Apoſtolicus: Legatur. Tunc profertur decretum, & legitur hoc modo.

Beatiſſimo Papæ, & Apoſtolicæ Sedis dignitate conſpicuo, Clerus, & Populus illius Eccleſiæ, totius devotionis famulatum.

Credimus non latere Apoſtolatus veſtri celſitudinem, quod

quod noſtra Eccleſia ſuo ſit viduata Paſtore, ac propter hoc ſolatio proprii ſit deſtituta Rectoris, Quapropter ne Paſtore abſente Grex Dominicus perfidorum luporum morſibus pateret, & ne improbi raptoris fieret præda, communi voto atque conſenſu eligimus nobis in Pontificem illum Presbyterum noſtræ Eccleſiæ: Virum utique prudentem, hoſpitalem, ornatum moribus, caſtum, ſobrium, & manſuetum: Deo, & hominibus per omnia placentem, quem ad Apoſtolatus veſtri dignitatem mittere curavimus, unanimiter poſtulantes, & obſecrantes a veſtra Majeſtate nobis illum ordinare Pontificem, quatenus autore Domino, nobis velut idoneus Paſtor præeſſe valeat, & prodeſſe, noſque ſub ſacro ejus regimine Domino ſemper militare poſſimus. Ut autem omnium noſtrum vota in hanc electionem convenire noſcatis, huic canonico decreto propriis manibus roborando ſubſcripſimus.

Ego ill. ff. Ego ill. ff.

Hoc lecto proſequitur Apoſtolicus.

Videte ne aliquam vobis promiſſionem fecerit: Sciatis, quia Simoniacum eſt, & contra Canones. *Reſp.* Abſit. Et dicit: Ducatur.

Tunc venit ipſe Electus, Planeta indutus, & ter benedictionem petit, ſicut ſuperius. Benedictione expleta, interrogat eum Apoſtolicus:

Omnia recte quod te fatigaſti, frater? Quod ego dignus non fui, iſti Confratres mei elegerunt me ſibi præeſſe Paſtorem. *Interr.* De ipſa Eccleſia es, an de alia? *Reſp.* De ipſa. *Interr.* Quo honore fungeris? *Reſp.* Presbyteratus. *Interr.* Quot annos habes in Presbyteratu? *Reſp.* Decem. *Interr.* Habuiſti Conjugium? *Reſp.* Minime. *Interr.* Diſpoſuiſti Domui tuæ? *Reſp.* Diſpoſui. *Interr.* Qui libri leguntur in Eccleſia tua? *Reſp.* T. Eptaticus Prophetarum, Evangelium, Apocalypſis, Epiſtolæ Pauli, & reliqui. *Interr.* Noſti Canones? *Reſp.* Doce nos, Domine.

Et dicit Apoſtolicus: Vide ordinationes ſi feceris, ut certis temporibus facias, ideſt, primi, quarti, ſeptimi, & decimi menſis, Bigamos, aut Curiales, aut de ſervili conditione, ad ſacrum Ordinem non promoveas. A Simoniaca vero hæreſi te omnino cuſtodias. Tamen dabitur tibi edictum de ſcrinio noſtro qualiter debeas conſecrari. Vide autem ne aliquam promiſſionem pro hac cauſa feceris, quia Simoniacum eſt; & contra Canones. *Reſp.* Abſit. Et dicit PP: Tu videris. Quia ergo omnium in te vota conveniunt, hodie abſtinebis & cras, Deo annuente, conſecraberis.

Primo vero die progreditur Domnus Apoſtolicus cum Electo, & Clero, & cuncto Populo ad Eccleſiam. *Tunc Cantores incipiunt Introitum*. Elegit te Dominus ſibi in Sacerdotem magnum, & aperiens theſaurum ſuum optimum, & abundare te faciet omnibus bonis. *Pſalmus* Exaudiat te Dominus. *Finito introitu* non dicatur Kyrie, ſed Gloria in Excelſis. *Quo finito*, dicitur: Pax vobis. *Reſp.* Et cum ſpiritu tuo.

Oratio. Adeſto ſupplicationibus noſtris omnipotens Deus, ut quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis impleatur effectu. Per.

Finita Oratione. Sedeat Domnus Papa in ſua Sede, facto ibi ſilentio, fiat examinatio talis.

Antiqua Sanctorum Patrum inſtitutio docet, & præcipit, ut is, qui ad ordinem Epiſcopatus eligitur, maxime ut legimus in Canone Carthaginenſi, antea diligentiſſime examinetur cum omni charitate, de fide Sanctæ Trinitatis, & interrogetur de diverſis cauſis, vel moribus, quæ huic regimini congruunt, & neceſſaria ſunt retineri ſecundum Apoſtoli dictum: Manus cito nemini impoſueris: & ut etiam is, qui eſt ordinandus antea erudiatur, qualiter ſub hoc regimine conſtitutum oporteat converſari in Eccleſia Dei: Irreprehenſibiles ſint, qui ei manus ordinationis imponunt. Eadem itaque auctoritate, & præcepto interrogamus te, dilectiſſime frater, cha-

charitate ſincera, ſi omnem prudentiam tuam, quantum tua capax eſt natura, Divinæ Scripturæ ſenſibus accommodare volueris. *Reſp.* Ita ex toto corde volo in omnibus obedire, & conſentire. *Interrog.* Vis ea, quæ ex Divinis Scripturis intelligis, plebem, cui ordinandus es, & verbis docere, & exemplis? *Reſp.* Volo. *Interrog.* Vis traditiones orthodoxorum Patrum, ac Decretales Sanctæ & Apoſtolicæ Sedis conſtitutiones reverenter ſuſcipere, docere, atque ſervare? *Reſp.* Volo. *Interrog.* Vis Beato Petro, cui a Domino data eſt poteſtas ligandi, atque ſolvendi, ejuſque Vicario, ſucceſſoribuſque ejus fidem, & ſubjectionem exhibere? *Reſp.* Volo. *Interrog.* Vis mores tuos ab omni malo temperare, & quantum poteris, Domino adjuvante, ad omne bonum commutare? *Reſp.* Volo. *Interrog.* Vis ſemper in Divinis eſſe negotiis mancipatus, & a terrenis negotiis, vel lucris turpibus alienus, quantum te humana hæc fragilitas conſenſerit poſſe? *Reſp.* Volo. *Interr.* Vis caſtitatem, & ſobrietatem cum Dei auxilio cuſtodire. *Reſp.* Volo. *Interr.* Vis humilitatem, & patientiam in temetipſo cuſtodire, & alios ſimiliter docere? *Reſp.* Volo. *Interr.* Pauperibus, & Peregrinis omnibus indigentibus vis eſſe propter nomen Domini affabilis, & miſericors. *Reſp.* Volo.

Tunc dicatur ei. Hæc omnia & cætera bona tribuat tibi Dominus, & cuſtodiat te, atque corroboret in omni bonitate. *Reſp.* Amen. *Interr.* Credis ſecundum intelligentiam, & capacitatem ſenſus tui Sanctam Trinitatem Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum omnipotentem, totamque in Trinitate Deitatem, coeſſentialem & conſubſtantialem, coæternam, & coomnipotentem, unius voluntatis, poteſtatis, & majeſtatis, Creatorem omnium creaturarum, a quo omnia, in quo omnia, per quem omnia, quæ ſunt in Cælo, & in Terra, viſibilia, & inviſibilia, & ſpiritualia? *Reſp.* Aſſentio, & ita credo. *Interr.* Credis ſingulam quamque in Sancta Trinitate

tate perſonam, unum verum Deum, plenum & perfectum? *Reſp.* Credo. *Interr.* Credis ipſum Filium Dei, Verbum Dei æternaliter natum de Patre, conſubſtantialem, coomnipotentem, & coæqualem per omnia Patri in Divinitate, temporaliter natum de Spiritu Sancto, & Maria ſemper Virgine cum anima rationali: Duas habentem nativitates, unam ex Patre æternam, alteram, ex Matre temporalem. Deum verum, & hominem verum, proprium in utraque natura, atque perfectum, non adoptivum, nec phantaſticum, ſed unicum & unum Filium Dei, in duabus, & ex duabus naturis, ſed in unius perſonæ ſingularitate, impaſſibilem, immortalem Divinitate, ſed in humanitate pro nobis & pro ſalute noſtra paſſum vera carnis paſſione, ac ſepultum, ac reſurgentem a mortuis tertia die, vera carnis reſurrectione. Die quadrageſimo poſt reſurrectionem cum carne, qua reſurrexerat, cum anima aſcendiſſe in Cælum, & ſedere ad dexteram Dei Patris. Inde venturum judicare vivos, & mortuos, & redditurum unicuique ſecundum opera ſua, ſive bona fuerint, ſive mala. *Reſp.* Aſſentio, & per omnia credo. *Interr.* Credis etiam in Spiritum Sanctum, plenum, & perfectum, verumque Deum, a Patre, & Filio procedentem, coæqualem, & coeſſentialem, coomnipotentem, & coæternum per omnia Patri, & Filio? *Reſp.* Credo. *Interr.* Credis hanc Sanctam Trinitatem, non tres Deos, ſed unum Deum omnipotentem, æternum, inviſibilem, & incommutabilem? *Reſp.* Credo. *Interr.* Credis Sanctam Catholicam & Apoſtolicam unam eſſe veram Eccleſiam, in qua unum datur baptiſma, & vera omnium remiſſio peccatorum? *Reſp.* Credo. *Interr.* Anathematizas etiam omnem hæreſim extollentem ſe adverſus hanc Sanctam Eccleſiam Catholicam? *Reſp.* Facio, vel anathematizo. *Interr.* Credis etiam veram reſurrectionem carnis, quam nunc geſtas, & vitam æternam? *Reſp.* Credo. *Interr.* Credis etiam Novi, & Veteris Teſtamenti, Legis, & Prophetarum, & Apoſtolorum,

unum

unum eſſe autorem Deum ac Dominum omnipotentem? *Reſp.* Credo.

Tunc dicatur ei. Hæc tibi fides augeatur a Domino, ad veram, & æternam beatitudinem, dilectiſſime frater in Chriſto. *Reſp.* Amen. Hæc ſolicita mente, & ſtudio vigilante conſerva, & tibi commiſſis nota facere cura, ut unanimes uno ore collaudetis Deum de ſuis erga vos beneficiis, cui exhibendus eſt honor, & gloria, per omnia ſecula ſeculorum. *Reſp.* Amen.

Ita quoque examinatus, & plene inſtructus, cum conſenſu Clericorum, & Laicorum, ac Conventus totius Provinciæ Epiſcoporum, maximeque Metropolitani autoritate, & præſentia, ordinetur. Nullis detur invitis Epiſcopus, niſi Cleri, plebis, ordinis, conſenſus, & deſiderium requiratur.

His ita peractis duo Epiſcopi cooperatores ordinis ſacri reducant ipſum electum in Sacrarium. Tunc egreditur Archidiaconus cum Acolythis, & Subdiaconibus, & induit ipſum Electum Cambagos, Sandalia, Dalmaticam, Planetam, & Manicas.

Interim legitur Apoſtolus de Epiſtola B. Pauli Apoſtoli ad Timotheum.

Chariſſime, fidelis ſermo, ſi quis Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat. Oportet ergo Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, unius uxoris virum, ſobrium, prudentem, pudicum, ornatum, hoſpitalem, doctorem; non vinolentum, non percuſſorem, ſed modeſtum, non litigioſum, non cupidum, ſuæ domui bene præpoſitum, filios habentem ſubditos cum omni caſtitate. Si quis autem domui ſuæ præeſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ Dei diligentiam habebit. Non neophytum, ne in ſuperbiam elatus, in judicium incidat Diaboli. Oportet autem illum & teſtimonium habere bonum ab his qui foris ſunt, ut doctrinam Dei ornet in omnibus.

Me-

Memor ſit omnis ſacrificii ..... Mittat tibi auxilium ..... Alleluja . Et .... Diffuſa eſt gratia . Deſiderium animæ ejus .

Quando induitur Sandaliis dicatur oratio ab Epiſcopis .

Omnipotens ſempiterne Deus , qui es initium , & finis , fac iſtum famulum tuum N. , fratrem ſcilicet noſtrum tua benedictione calceari pedibus iſtis , in præparationem Evangelii pacis .

Ad Manicas . Immenſam clementiam tuam rogamus omnipotens & piiſſime Deus , ut manus iſtius famuli tui N. ſcilicet fratris noſtri , ſicut exterius obducuntur manicis iſtis, ſic interius aſpergantur rore tuæ benedictionis , ut quæcumque per eas ſint benedicenda , vel conſecranda, per te benedicantur , & conſecrentur . Qui vivis .

Ad Dalmaticam . Deus bonorum omnium autor , & largitor , guberna famulum tuum hunc N. fratrem noſtrum , ut ſicut hoc typico indumento priſcorum Patrum ritu latiora veſtimenta præſentialiter perſtringunt , ita mentis ejus vanæ & vagæ cogitationes, ne in effectum periculoſum proveniant, te protegente coërceantur . Præſtante .

Epiſcopo vero deſignato , ſolemniter præparato , duo Epiſcopi caſulis induti deportent eum ſuperius juxta altare , & convertens ſe Ordinator ad populum , faciat ſermonem : ſi velit . Deinde imponat Clerus Litan. , & proſternat ſe Ordinator electi ſimul cum Electo , & ceteris Epiſcopis ante altare ſuper ſtramenta uſque dum dicit ſchola *Agnus Dei* . Ut autem ſurrexerint , duo Epiſcopi ponunt , & tenent Evangeliorum Codicem ſuper verticem ejus , & inter ſcapulas clauſum ; & uno fundente ſuper eum benedictionem , reliqui omnes Epiſcopi , qui adſunt, manibus ſuis caput ejus tangunt , & dicat Ordinator .

Oratio . Adeſto ſupplicationibus noſtris omnipotens Deus , & quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio ,

tuæ

tuæ virtutis compleat effectu. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum &c.

Oremus, dilectiſſimi nobis, ut huic viro utilitati Eccleſiæ providens benignitas omnipotentis Dei gratiæ ſuæ tribuat largitatem. Per eum qui &c.

Oratio. Propitiare, Domine, ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum N. cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionis tuæ in eum effunde virtutem. Per Dominum &c.

Tunc incipit alta voce. Per omnia ſecula ſeculorum. Amen. Dominus vobiſcum. *Reſp*. Et cum ſpiritu tuo. Surſum corda. *Reſp*. Habemus. Gratias agamus Domino Deo Noſtro. *Reſp*. Dignum, & juſtum eſt. V. D. æterne Deus. Honor omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſanctis famulantur ordinibus: Deus, qui Moyſen famulum tuum ſecreti familiaris affatu inter cetera cæleſtis documenta culturæ, de habitu quoque indumenti Sacerdotalis inſtituens electum Aaron myſtico amictu veſtiri inter ſacra juſſiſti, ut intelligentiæ ſenſum de exemplis priorum caperet ſecutura poſteritas, ne eruditio doctrinæ tuæ ulli deeſſet ætati; cum & apud veteres reverentiam ipſa ſignificationum ſpecies obtineret, & apud nos certiora eſſent experimenta rerum, quam ænigmata figurarum. Illius namque Sacerdotii interioris habitus, noſtræ mentis ornatus eſt, & Pontificalem gloriam non jam nobis honor commendat veſtium, ſed ſplendor animarum: Quia & illa, quæ tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potius, quæ in ipſis erant intelligenda, poſcebant. Et idcirco huic famulo tuo, quem ad ſummi Sacerdotii miniſterium elegiſti, hanc, quæſumus Domine, gratiam largiaris, ut quidquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, & in multimodi operis varietate ſignabant: Hoc in ejus moribus, actibuſque clareſcat. Comple in Sacerdote tuo myſterii tui ſummam, & ornamentis totius glorificationis inſtructum, cæleſtis unguen-

guenti flore ſanctifica. *Hic mittatur Chriſma* in capite ejus in modum ✠, & dicatur.

Ungatur, & conſecretur caput tuum cæleſti benedictione in ordine Pontificali. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Pax tibi. *Reſp.* Et cum Spiritu tuo. Hoc, Domine, copioſe in ejus caput influat: hoc in oris ſubjecta decurrat, ut tui Spiritus virtus, & interiora ejus repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in eo conſtantia fidei, puritas dilectionis, ſinceritas pacis. Sint ſpecioſi munere tuo pedes ejus ad Evangelizandum pacem, ad evangelizandum bona tua. Da ei, Domine, miniſterium reconciliationis, in verbo & in factis, in virtute ſignorum, & prodigiorum. Sit ſermo ejus, & prædicatio non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus, & virtutis. Da eis, Domine, claves Regni cælorum, ut utatur, non glorietur poteſtate, quam tribuis in ædificationem, non in deſtructionem. Quodcumque ligaverit ſuper terram, ſit ligatum & in cælis, & quodcumque ſolverit ſuper terram, ſit ſolutum & in Cælis: Quorum detinuerit peccata, detenta ſint, & quorum dimiſerit, tu dimittas. Qui benedixerit ei, ſit benedictus, & qui maledixerit ei, maledictionibus repleatur. Sit fidelis ſervus, & prudens, quem conſtituas tu, Domine, ſuper familiam tuam, ut det illis cibum in tempore opportuno, & exhibeat omnem hominem perfectum. Sit ſollicitudine impiger, ſit ſpiritu fervens, oderit ſuperbiam, humilitatem diligat, nec eam unquam deſerat, cum laudibus, aut timore ſuperatus. Non ponat lucem tenebras, nec tenebras lucem: non dicat malum bonum; ſit ſapientibus, & inſipientibus debitor, ut fructum de profecto omnium conſequatur. Tribuas ei, Domine, Cathedram Epiſcopalem, ad regendam Eccleſiam tuam, & plebem univerſam. Sis ei autoritas, ſis ei poteſtas, ſis ei firmitas, multiplices ſuper eum benedictionem, & gratiam tuam, ut ad exorandam miſericordiam tuam tuo munere ſemper ido-

idoneus, tua gratia poſſit eſſe devotus. Per Dominum noſtrum &c.

Conſecratio manuum. Ungantur manus iſtæ de oleo ſanctificato, & criſmate ſanctificationis, ſicut unxit ſamuel David in Regem & Prophetam, ita ungantur & conſecrentur in nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti, facientes imaginem Sanctæ Crucis Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, qui nos a morte redemit, & ad Regna Cælorum perduxit. Exaudi nos, pie Pater omnipotens æterne Deus, & præſta, ut quod te rogamus, exoremus. Per &c.

Completa benedictione, confirmet pollicem conſecrati cum chriſmate, dicens.

Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui te Pontificatus ſublimari voluit dignitate, ipſe te chriſmate, & myſticæ delibationis liquore perfundat, & ſpiritualis benedictionis ubertate fæcundet, ut quidquid benedixeris, benedicatur, quidquid ſanctificaveris, ſanctificetur, & conſecratæ manus iſtæ, vel pollicis impoſitio, cunctis proficiant ad ſalutem. Per &c.

Benedictio annuli. Creator & Conſervator humani generis, dator gratiæ ſpiritualis, largitor æternæ ſalutis: Tu, Domine, permitte tuam benedictionem ſuper hunc annulum, ut quicumque hoc ſacroſanctæ fidei ſigno inſignitus incedit, in virtute cæleſtis defenſionis, ad æternam vitam ſibi proficiat. Per &c.

Quando datur annulus dicatur: Accipe annulum diſcretionis, & honoris, fidei ſignum, ut quæ ſignanda ſunt, ſignes, & quæ aperienda ſunt, perdas, quæ liganda ſunt, liges, quæ ſolvenda ſunt, ſolvas; atque credentibus per fidem baptiſmatis, lapſis autem, & Pænitentibus per miniſterium reconciliationis januas Regni cæleſtis aperias, cunctis vero de theſauro Dominico nova, & vetera proferas, ad æternam ſalutem hominibus, conſolatus gratia Domini noſtri.

Ad annulum digito imponendum. Accipe annulum, fidei ſcilicet ſignaculum, quatenus ſponſam Dei, ſanctam videlicet Eccleſiam, intemerata fide, ornate, illibate cuſtodias.

Benedictio Baculi. Deus, ſine quo nihil poteſt benedici, vel conſecrari, hunc baculum benedicere dignare, ut quotieſcumque famulus tuus illum geſtando, & te in corde tenendo, per hunc ſuſtentetur & tuæ benedictionis ubertate repleatur. Per &c.

Cum datur Baculus, dicit. Accipe baculum ſacri regiminis ſignum, ut imbecilles conſolides, titubantes confirmes, pravos corrigas, rectos dirigas in viam ſalutis æternæ, habeasque poteſtatem eligendi dignos, & corrigendi indignos, cooperante Domino noſtro.

Tunc dat oſculum. Pontifici, & Diaconibus omnibus. Tenens eum Archidiaconus deponat in Presbyterium, & dat oſculum Epiſcopis, Presbyteris, & tunc jubet eum Dominus Pontifex in capite ſedium Epiſcoporum ſedere. Dominus vero Pontifex redit ad ſedem. Dum autem ſederit, lavat manus, & ponens incenſum in Thymiamaterio dat benedictionem, & ille imponat Evangelium *Secundum Marcum*.

In illo tempore circuibat Jeſus in civitate docens, & convocavit duodecim, & cæpit eos mittere binos, & dabat illis poteſtatem Spirituum immundorum, & præcepit eis, ne quid tollerent in via, niſi virgam tantum, non peram, non panem: neque in Zona æs, ſed calceatos ſandaliis, & ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis: Quocumque introjeritis in domum, illic manete, donec inde exeatis. Et quicumque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes inde excutite pulverem de pedibus veſtris in teſtimonium illis. Et exeuntes prædicabant, ut Pœnitentiam agerent, & dæmonia multa ejiciebant, & ungebant oleo multos ægros, & ſanabantur.

Item aliud ſecundum Lucam. Facta eſt contentio.

Offertor. Benedic anima mea. *Off. Secreta.*

Suſcipe, Domine, munera, quæ tibi offerimus pro famulo tuo ill., ut propitius in eodem tua dona cuſtodias. Per Dominum &c.

Alia. Hæc hoſtia, quæſumus Domine, emundet noſtra delicta, & ad ſacrificium ſubditorum tibi corpora, menteſque ſanctificet. Per Dominum.

Infra actionem. Hanc igitur oblationem ſervitutis noſtræ, ſed & cunctæ familiæ tuæ quam tibi offerimus, etiam pro famulo tuo N., quem ad Epiſcopatus ordinem promovere dignatus es, quæſumus Domine, ut placatus accipias, & propitius in eo tua dona cuſtodias, ut quod divino munere conſecutus eſt Divinis effectibus exequatur: Dieſque noſtros.

Benedictio. Benedicat tibi Dominus cuſtodiens te, ſicut voluit ſuper populum ſuum conſtituere Pontificem; ita & in praeſenti ſeculo felicem, & æternæ felicitatis faciat eſſe conſortem. ℟. Amen. Clerum, ac populum, quem ſua voluit opitulatione in tua ſanctione congregari, ſua diſpenſatione, & tua adminiſtratione per diuturna tempora faciat feliciter gubernare. ℟. Amen.

Quatenus divinis monitis parentes, adverſitatibus carentes, bonis operibus exuberantes, tuo miniſterio fide obſequentes, & in præſenti ſeculo pacis tranquillitate fruantur, & tecum æternorum civium conſortio potiri mereantur. ℟. Amen.

Cum autem venerit ad communicandum, Dominus Pontifex porriget ei formatam, atque ſanctam oblationem integram, ſuſcipienſque eam Epiſcopus, ipſe ea communicat ſuper altare. Quod vero reſiduum fuerit, ſibi reſervat denuo ad communicandum unoquoque die, uſque quadraginta diebus expletis.

Et poſtmodum juſſus a Domino Pontifice, communicat populum cum cæteris Epiſcopis.

Com. Meſſis quidem multa, Operarii autem pauci.

Rogate ergo Dominum Meſſis, ut mittat Operarios in Meſſem ſuam.

Col. Lætabimur.

Ad complendum. Plenum quæſumus Domine, in nobis remedium tuæ miſerationis operare, & tales nos eſſe perfice propitius, & ſic foveri, ut tibi in omnibus placere valeamus. Per Dominum &c.

Poſtea ſequitur Miſſa pro Epiſcopo in ipſius ordinatione; qua finita ſequitur alia pro eodem Epiſcopo *in die* ordinationis ſuæ anniverſario; quibus ſuccedit.

Benedictio ſacrarum veſtium in hunc modum.

Item Benedictio veſtimentorum. Sacerdotalium, ſive Leviticorum, atque ſequentium ordinis miniſtrantium.

Omnipotens ſempiterne Deus: qui per Moyſen famulum tuum Pontificalia veſtimenta, atque Levitica ad explendum in conſpectu tuo miniſterium eorum, & ad decorem ſeu laudem nominis tui fieri decreviſti: Adeſto propitius invocationibus noſtris; & hæc indumenta famuli, & Sacerdotis tui, deſuper gratia tua irrigante, tua ingenti benedictione per noſtræ humilitatis ſervitutem purificare, benedicere, & conſecrare digneris, ut divinis cultibus, & ſacris miniſteriis apta & benedicta exiſtant. His quoque ſacris veſtibus Sacerdotes, vel Levitæ tui induti, defenſi ab omnibus impulſionibus, ſeu tentationibus malignorum Spirituum eſſe mereantur, tuiſque miniſteriis apte & condigne ſervire, & inhærere, in hiſque placide & devote tribue perſeverare. Per &c.

Benedictio ad Albam, Planetam, ſtolam, & cingula.

Domine Deus, Pater omnipotens, Rex & magnificus triumphator, qui per Sanctos Patres noſtros, qui tibi in Sacerdotali ordine placuerunt, diverſi ordinis ornamenta, & veſtimenta Sacerdotalia fieri, & his ornari Sacerdotes tibi ſervientes juſſiſti: Exaudi propitius orationem noſtram, &

hanc

hanc Planetam famuli tui, ac Poderem, ac cingulum, orariumque, dextera tua ſancta benedicere, conſecrare, ſanctificare, & purificare digneris, quatenus hæc veſtimenta miniſtris, & Levitis, ac Sacerdotibus tuis ad Divinum cultum ordinandum, explendumque, proficiant, ſanctiſque altaribus tuis munde, & ornate in his ſacris veſtibus miniſtraturi, irreprehenſibiles in actu & veſtitu, interius exteriuſque appareant, tibique ſolido puro corde, & mundo corpore, omnibus diebus vitæ ſuæ, irreprehenſibiliter Sanctorum Patrum exempla ſequentes, ſervire valeant, hiſque ſacris miniſteriis ſecundum tuam voluntatem, quando tibi placuerit, expletis, cæleſtis regni gloriam cum omnibus ſibi commiſſis percipere mereantur. Per Dominum &c.

Benedictio ſtolarum.

Deus invictæ virtutis triumphator, & omnium rerum creator ac ſanctificator, intende preces noſtras, & hanc ſtolam, ſive mappulam, vel Planetam Leviticæ, ac Sacerdotalis gloriæ Miniſtris tuis fruendis tuo proprio ore benedicere ac ſanctificare, & conſecrare digneris, omneſque eis utentes, tuiſque miniſteriis a nobis indignis conſecrandos, aptos, & tibi cum eis devote, & amabiliter ſervientes, gratos efficere dignare. Per &c.

Item Benedictio Corporalium.

Domine Deus, qui jam ſanctificare dignatus es hoc genus ſpecierum, quando eo dignatus es involui Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti unigeniti tui in beata Paſſione: Concede, quæſumus per eumdem Dominum, nobis quamquam indignis famulis tuis, ut præſens linteum cœleſti benedictione ſanctum & aptum fiat Dominico ſepulchro, altari videlicet tuo, ut placabiliter poſſit in eo poni Corpus, & Sanguis ejuſdem Domini noſtri Jeſu Chriſti: qui eſt vita omnium fideliter ſumentium, & vivit & regnat tecum Deus in unitate.

Alia. Clementiſſime Domine, inenarrabilis virtus, cujus

jus myſteria arcanis mirabilibus celebrantur, tribue quæſumus, ut hoc linteamen tuæ propitiationis benedictione ſanctificetur, ad conſecrandum ſuper illud Corpus, & Sanguinem Dei, & Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui tecum vivit, & regnat &c.

RITUS ANTIQUUS ELECTIONIS, EXAMINIS ET ORDINATIONIS EPISCOPALIS.

Mihi ante duodecim, aut tredecim annos luſtranti Bibliothecam eruditiſſimi Domini de Montchac Tholozatis Archiepiſcopi, libris raris copioſam, contigit incidere in antiquam quamdam Canonum collectionem, vitulina charta conſcriptam, cujus character annorum ſaltem ſexcentorum ætatem arguebat. In fine ad textus erat ritus iſte Ordinationis Epiſcopalis, ſi bene memini, ejuſdem characteris & antiquitatis. Eo lecto dignum judicavi, quem exſcribi curarem. Eoque multos poſt annos relecto, dignum quoque judicavi qui hic inſereretur. Proprie docetur in eo modus electionis Epiſcopalis, & præſentationis electi, qui tum fiebat Archiepiſcopo, ratioque ſcrutinii, & examinis electi, ut ad Ordinationem admitteretur. Nam ea quæ ad Ordinationem ſpecialiter pertinent, obiter, & uno prope verbo ſignificantur. Plura ad Ordinationum materiam ſpectantia non adtexebantur. Hoc fragmento qualecumque ſit. Lector fruatur. Illi multis de cauſis utile fore cenſui. Nonnulla de origine, & Officiis Epiſcoporum antecedebant in illo Codice, quæ ſequuntur, magna ex parte decerpta verbetenus ex c. 5. lib. 2. 5. Iſidori de Officiis Eccleſiaſticis, & Rabani Mauri lib. 1. c. 4. de Inſtitut. Clericorum, & nonnullis Canonibus, quæ, ut hic non neceſſaria prætermiſi.

Ordo qualiter in Sancta Romana Eccleſia Epiſcopus Ordinatur.

Dum a civitate, & loco Epiſcopus fuerit defunctus, populo

pulo civitatis eligitur alius, & fit a Sacerdotibus, Clero, vel populo decretum; & veniunt ad Archiepiſcopum, adducentes ſecum & ſuggeſtionem, hoc eſt, rogatorias Literas, ut eis Epiſcopus conſecretur, quem ſecum deportant. Tunc Archiepiſcopus præcipit Sacellario, vel numenclatori, ut eum ad Archidiaconum dirigat, quatenus inqnirat illum de quatuor capitulis, ſecundum Canones, ideſt de Arſenoquita, quod eſt coitus cum maſculo, pro ancilla Deo ſacrata, quæ a Franciſ nonna dicitur: Pro quadrupedibus, & muliere alio viro conjuncta; aut ſi conjugem habuit ex alio viro, quæ a Græcis dicitur Deuterogamia, & dum nihil eorum ipſe vir conſcius fuerit, Evangeliis ad medium deductis, jurat ipſe electus Archidiacono; & poſt hæc traditur Subdiacono, & pergit cum præfato clero ad aulam Sanctæ Matris Eccleſiæ, ibique ſupra ejus ſacratiſſimum Corpus confirmat, quod non cognoviſſet ſuperius nominata capitula. Alia vero die nunciatur ab Archidiacono, ſicut actum eſt. Tunc Archiepiſcopus induit ſe pallio, & ſedet in ſede; & vocatis ad ſe Epiſcopis, & Presbyteris, jubet eos ſecum conſedere. Stante autem univerſo Clero, præcipit Sacellario ſuo, ut plebs Civitatis ingrediatur; & ille dum perrexerit ad eos introducendum, eligit ex illis, ideſt ex Sacerdotibus, perſonam, qui reddat rationem, dum fuerit interrogatus; & dum fuerint introducti, iuterrogantur ab Archiepiſcopo ſic: Quid eſt, fratres, quod vos fatigaſtis? Illireſpondent: Ut nobis Domine; concedas patronum. Reſpondet Archiepiſcopus: Habetis Virum? Reſpondent: Habemus. Quo honore fungitur? Reſpondent: Diaconus eſt, vel Presbyter, aut quod fuerit. Iterum interrogantur: Quot annos habet in Diaconatu, aut Presbyteratu? Reſpondent: quot. Tunc Archiepiſcopus dicit: De ipſa Eccleſia eſt, an de alia? Reſpondent: de ipſa; & ſi dixerint de alia; dicit Archiepiſcopus: Dimiſſionem habet ab Epiſcopo ſuo? Reſpondent: habet; & mox offerunt eam.

Deinde Archiepiſcopus dicit: Conjugem habuit, aut diſpoſuit de domo ſua? Reſpondent, ſi habuit, aut non, & ſi de domo ſua diſpoſuit. Archiepiſcopus dicit: Quid vobis complacuit de eo? Reſpondent: Caſtitas, hoſpitalitas, benignitas, & omnia bona, quæ Deo ſunt placita. Archiepiſcopus dicit: Videte, fratres, ne aliquam promiſſionem feciſſet vobis. Scitis, quod ſimoniacum, & contra Canones eſt. Reſpondent: Abſit a nobis. Archiepiſcopus dicit: Vos videritis. Et iterum dicit: Habetis Decretum? Reſpondent: Habemus. Et dum eum offerunt, jubet Sacellario, ut relegatur; & dum relectus fuerit, jubet Archiepiſcopus introducere Electum. Dum vero introductus a Subdiacono fuerit, a longe tertia vice ſe infra proſternit. Tunc Archiepiſcopus dicit: Protegat nos Dominus. Reſpondent omnes: Amen. Archiepiſcopus interrogat eum: Quid te fatigaſti, frater? Reſpondet: Ad quod non ſum dignus: Iſti confratres mei me adduxerunt. Et dicit: Quo honore fungeris? Reſpondet: Diaconus, aut Presbyter ſum, vel cujuſque gradus eſt: & interrogat eum Archiepiſcopus: Quot annos habes in Diaconatu, aut Presbyteratu? Reſpondet, quot. Iterum interrogat eum Archiepiſcopus. Habuiſti conjugem, aut de domo tua diſpoſuiſti? Ille reſpondet, ſi habuit, aut non, & ſi de domo ſua diſpoſuit. Iterum interrogatur, ſi aliquam dationem aut promiſſionem feciſſet. Reſpondet: Abſit. Iterum dicit ei: Quales Codices in Eccleſia tua leguntur? Reſpondet: Octateucum Regnorum, Prophetarum, Actus Apoſtolorum, Evangelium & Apoſtolorum Epiſtolæ, atque Apocalypſis. Et iterum interrogant eum: Noſti Canones? Et reſpondet: Doce nos Domine. Archiepiſcopus, dicit Ordinationem ſi feceris, aptis temporibus fac; ideſt primo, quarto, ſeptimo, & decimo menſe. Bigamos, & Curiales ad ſacros Ordines ne promoveas: attamen dabitur tibi edictum de ſcrutinio quomodo debeas converſari. Tunc præcipit Archidiacono Archi-

chiepiſcopus, & relegit petitionem, quam ipſe electus a populo Archiepiſcopo offert; & dum relecta fuerit, dicit Archiepiſcopus: Quoniam vota omnium interveniunt. Hodie te abſtinebis, & craſtino, ſi placuerit Deo, conſecraberis. Reſpondet Archidiaconus: Juſſiſti Domine, & dat ipſi electo oſculum Archiepiſcopus, & egreditur foras.

Alia vero die, quæ eſt Dominica, procedit Archiepiſcopus in Eccleſia, ibique Epiſcopi, & Presbyteri cum eo, vel cæteri ordines Clericorum conſiſtunt. Et ingreditur Archiepiſcopus ſecretarium, & jubet Scholam pſallere, proceditque de Secretario cum omni decore in Eccleſia ipſa, ſicut mos eſt. Completo vero Introitu, non dicunt tunc Kyrie eleiſon, ſed mox Archiepiſcopus dat orationem. Deinde legitur Apoſtolus ad Timotheum. Chariſſime, fidelis ſermo: Si quis Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat &c. Et dum pſallitur Graduale, egreditur Archidiaconus cum Acolytis, & Subdiaconis, & induit eum Dalmaticam Planetam & Campobos, & introducit eum; dumque introductus fuerit, vocat eum Archiepiſcopus ſic: Clerus, & plebs conſentiens Civitatis illius cum adiacentibus Parochiis ſuis elegerunt hunc Diaconum, vel Presbyterum, Epiſcopum ſibi conſecrari; Oremus itaque pro eodem viro, ut Deus & Dominus Jeſus Chriſtus tribuat ei Cathedram Epiſcopalem ad regendam Eccleſiam ſuam, & plebem univerſam. Deinde Schola incipit: Kyrie eleiſon cum Litania, proſtrato Archiepiſcopo cum Epiſcopis, & ipſo electo, infra, ante altare. Completa vero Litania, ſurgunt, & benedicit eum. Benedictione expleta, dat oſculum Archiepiſcopo, & tenens eum Archidiaconus, deportat illum, & ſic dat oſculum Epiſcopis ac Presbyteris; & tunc jubet eum Archiepiſcopus ſuper omnes Epiſcopos ſedere. Et dum ſederit, dicitur Alleluja, vel Tractus; deinde Evangelium, & expletur Miſſa. Dum vero venerit ad communicandum, Archiepiſcopus porrigit ei for-

matam, atque ſacratam oblationem, & ea ſuſcipiens ipſe Epiſcopus, communicat ex illa ſuper Altare, & cæterum ex ea ſibi reſervat ad communicandum uſque ad dies quadraginta, & poſtmodum ex præcepto Archiepiſcopi communicat omnem populum.

SACRARUM ORDINATIONUM

Ritus ex duobus Codicibus Bellovacenſibus, quorum unus eſt ſexcentorum, & quinquaginta annorum, alter paulo poſterior, decerptus.

Codex prior ſcriptus eſt circa annum Chriſti milleſimum aut paulo poſt, Regnante Roberto Rege, & Conſtantia Regina, Rotgerio Bellovacenſi Epiſcopo, & Joanne Romano Pontifice, ut colligitur ex Litaniis, in quibus orationes habentur pro Rege Roberto, Conſtantia Regina: Epiſcopo Rotgerio, & Joanne Pontifice. Poſterior eſt priori ſimillimus, annis forte centum, aut aliquot junior. Utrumque comparavimus cum Ordine Romano edito; Ideo neutrius textum integrum referemus, ne idem ſæpius repetendo lectori faſtidium creemus, ſed tantum ea, in quibus ab Ordine Romano diſſidet, aut quæ nobis notatu digna viſa ſunt.

Incipit Ordo ad Sacros Ordines Benedicendos.

Menſis primi, quarti, ſeptimi, & decimi, Sabbatorum die in duodecim Lectionibus, ad Sanctum Petrum, ubi Miſſæ celebrantur, poſtquam Antiphonam ad Introitum dixerint, data oratione, venit Archidiaconus, & offert eos, qui ordinandi ſunt Pontifici.

Poſtulat Sancta Mater Eccleſia Catholica, ut hos præſentes electos noſtros, ad quod vocati ſunt, veſtra Sanctitas promovere dignetur.

Interroget Epiſcopus: ſcis illos dignos eſſe? Reſpondet offerens. Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcio, & teſtificor ipſos dignos eſſe.

Re-

Reſpondet Epiſcopus: Non ſufficit unius teſtimonium; Niſi alios interrogemus. Tunc venit Pontifex juxta Ambonem, & annunciat in populum dicens. Auxiliante Domino Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto verum dicit. Auxiliante Domino Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, Eligimus in ordinem Subdiaconi ill., Diaconii ill., ſive Presbyterii de titulo ill. Si quis autem habet aliquid contra hos viros, pro Deo & propter Deum cum fiducia exeat & dicat; Verumtamen memor ſit communionis ſuæ. Proſequatur Pontifex ad plebem. Orate fratres, ut nos, & Electos noſtros gratia Spiritus Sancti illuſtrare dignetur. Et poſt modicum intervallum, mox incipiunt omnes Kyrie eleiſon cum Litania.

Hac expleta, aſcendunt ipſi Electi ad ſedem Pontificis, & benedicit eos ad quod vocati ſunt. Et deſcendentes ſtant in ordine ſuo, benedictione percepta.

Poſterior Codex omnia prope ſimiliter.

Sequuntur Ordinationes Oſtiarii, Lectoris & Exorciſtæ, quæ eadem ſunt cum Ordine Romano edito, & conſequenter ſæpius ſupra relatæ. In ordinatione Lectoris hic eſt Ordo. Lectores cum ordinantur, faciat de illis verbum Epiſcopus ad plebem, indicat eorum fidem, ac vitam, & ingenium. Poſt hæc ſpectante plebe tradat eis Codicem, de quo lecturi ſunt dicens: Accipite, & eſtote verbi Dei relatores &c. *ut in Ordine Romano.* Eligunt vos fratres veſtri, ut ſitis lectores in domo Dei veſtri, & agnoſcatis officium veſtrum, & impleatis illud: Potens eſt enim Deus, ut augeat in vobis gratiam ſuam, quod ipſe dignetur adimplere. *Omititur Praefatio. In ordinatione Oſtiarii* tradat eis Epiſcopus claves Eccleſiæ de altari, *Omittitur* de altari. *In poſteriore Codice, eadem quoque. Si quæ variant ab ordine Romano, ea mihi viſa ſunt nullius momenti.*

Ordinatio Acolythi.

Convenit prorſus cum Ordine Romano, & jam non ſemel, ut & aliæ, ſuperius deſcripta eſt. Archidiaconus poſt datum

Cero-

Ceroferarium, & cereum, ait, Acolythis : Accipite hoc geſtatoriumluminis, ut per illud valeatis Adverſariorum tenebras effugare, & veriſſimum lumen, quod illuminat omnem hominem venientem in mundum, fideliter invenire. *Poſtea :*

Accipiant & urceolum vacuum ad infundendum vinum in Euchariſtiam Corporis Chriſti: *Ad Acolythos ſermo non dirigitur. Præfatio omittitur, & Benedictio ea eſt, quæ in Ordine Romano tertio loco collocatur.* Omnipotens ſempiterne Deus, fons lucis, & origo bonitatis &c. *Eodem modo iſta ſe habent in poſteriori Codice.*

Ad Subdiaconum ordinandum.

Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipiunt, Patenam de manu Epiſcopi accipiant vacuam, & Calicem vacuum: De manu vero Archidiaconi accipiant urceolum cum aqua manili, ac manutergium. Exhibeatur in conſpectu Epiſcopi Patena, & Calix vacuus, & dicat Epiſcopus: Videte cujus miniſterium vobis traditur. Et ideo ſi uſque nunc fuiſtis tardi ad Eccleſiam, a modo debetis eſſe aſſidui. Si uſque nunc ſomnolenti, a modo vigiles. Si uſque nunc ebrioſi, a modo ſobrii. Si uſque nunc inhoneſti, a modo caſti. Oblationes, quæ veniunt in Altare, panes propoſitionis appellantur &c. *quæ ſæpius ſupra deſcripta ſunt. Tandem ſic concluditur.* Ideo vos admoneo, tales vos exhibere, ut Deo placere poſſitis. Et tradat eis Calicem, & Patenam. *Eadem in poſteriori Codice.*

Benedictio Subdiaconi. Oremus Deum ac Dominum &c. *Ea eſt, cui in Ordine Romano præfigitur titulus* Præfatio.

Item Benedictio Subdiaconi: Domine Sancte Pater omnipotens Deus, benedicere dignare &c. *Eadem quæ in Ordine Romano habetur ſub titulo* Benedictio eorundem, *ſed omittitur dictio :* Excubitores.

Ad Diaconum Ordinandum.

Diaconi cum ordinantur, ſolus Epiſcopus qui eos benedicit,

dicit, manum ſuam ſuper caput illorum ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecrantur. Ad ordinandum Diaconos, & Presbyteros, prima Oratio dicatur legendo, & ſequitur collecta: Deinde conſecratio, & non dicitur: Vere dignum, in conſecratione Diaconi. *Sic in poſteriori Codice.*

Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quos in ſacrum Ordinem dignatur aſſumere, benedictionis ſuæ gratiam clementer effundat, eiſque donum conſecrationis indulgeat, per quod eos ad præmia æterna perducat, auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit &c.

Col. Oremus. Exaudi Domine preces noſtras &c., *ut in Ordine Romano.*

Conſecratio. Adeſto quæſumus omnipotens Deus, honorum dator, ordinum diſtributor, officiorumque diſpoſitor. *Cetera prorſus, ut in Ordine Romano. Sæpius ſupra deſcribitur.*

Quando ſtolam eum induis, ſic dicis: Per hoc ſignum tibi Diaconatus officium humiliter imponimus, ut firmamentum menſæ Divinæ tamquam ſuſtentacula columnarum eſſe poſſis, & Præco Regis cæleſtis irreprehenſibiliter exiſtere merearis.

Sic finitur ritus Ordinationis Diaconi in utroque Codice. Sed in poſteriore adnotatum erat in extrema margine, alia manu, & charactere poſt hæc omnia. Tunc porrigit Epiſcopus eis textum Evangelii, ita dicens: Accipite licentiam legendi Evangelium in Eccleſia Dei. Sequitur tractus a Cantore excelſa voce levatus. Et legitur Evangelium.

Orationes ad ordinandum Presbyterum.

Presbyteri cum ordinantur, Epiſcopo eos benedicente, & manum ſuper capita tenente, etiam omnes Presbyreri, qui præ-

præſentes ſunt, manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper capita eorum teneant.

Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quos ad Presbyterii munus elegit, cæleſtia doua multiplicet, & quæ ejus dignatione ſuſcipiunt, ipſius exequantur auxilio. Auxiliante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat &c. *Sic per omnia poſterior Codex.*

Oremus. Exaudi nos quæſumus Domine Deus noſter, & ſuper hos famulos tuos benedictionem Sancti Spiritus, & gratiæ Sacerdotalis infunde, ut quos tuæ pietatis aſpectibus offerimus conſecrandos, perpetua muneris tui largitate proſequaris. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum &c.

Hic mutas Stolam, *ita quoque & in poſteriori Codice.*

Dominus vobiſcum. *Reſp.* Et cum ſpiritu tuo. Surſum corda. *Reſp.* Habemus ad Dominum. Gratias agamus Domino Deo noſtro. *Reſp.* Dignum, & juſtum eſt. Vere dignum & juſtum eſt &c. Honorum author, & diſtributor omnium dignitatum &c. *ut in Ordine Romano ſupra ſæpius deſcribitur.*

Hic veſtis, & caſulam. Benedictio Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti deſcendat ſuper te, & ſis benedictus in ordine Sacerdotali, & offeras placabiles hoſtias pro peccatis, atque offenſionibus populi, omnipotenti Deo, cui eſt honor, & gloria in ſecula ſeculorum.

Conſecratio manus, in poſteriore Codice legitur manuum.

Conſecrentur manus iſtæ, quæſumus Domine, & ſanctificentur per iſtam unctionem, & noſtram benedictionem, ut quæcumque benedixerint, benedicta ſint, & quæcumque ſanctificaverint, ſanctificentur.

Nihil prœterea eſt in iſto Codice quod ad ordinationem Presbyteri pertineat, aut referri poſſit, licet reſiduum pagi-

næ,

næ, quod amplum eſt, vacuum ſit. Longo poſt tempore, aliquis in illo vacuo orationem inſcripſit, ſed quæ ad ordinationem non ſpectat. Abeſt ordinatio Epiſcopi, poſtea ſequitur Ordo ad benedicendum Abbatem, in cujus oratione dicitur, ut qui per manus noſtræ hodie impoſitionem Abbas inſtituitur &c.

In Bellovacenſi poſteriore hæc adduntur. Benedictio. Benedicat in vos Dominus imaginem, quam plaſmavit, & det miſericordiam, quam promiſit. Amen. Cuſtodiat animas veſtras, quas redemit, ſervando gratiam, quam profudit. Amen. Ut & vos impleatis, quæ præcepit, & ille cuſtodiat, quod donavit. Amen. Quod ipſe præſtare dignetur, cui regnum &c. *In margine infima, alia manu, & charactere additum erat.* Poſtea dat eis Epiſcopus calicem, ita dicens. Accipite Calicem, & habetote poteſtatem, atque licentiam offerre ſacrificium Deo, tam pro vivis, quam pro defunctis fidelibus. *Sequitur Credo in unum Deum.*

Offerunt omnes panem, & vinum, & communicant ſe. *Traditio Calicis, &c. adnotabatur facienda poſt manuum conſecrationem.* Sequebatur in eodem Codice: *Incipit Ordo ad benedicendum Abbatem. Idem eſt Ordo ille cum eo, qui eſt in priore. Ideo in Oratione legitur, ut in præcedente, qui per manus noſtræ impoſitionem Abbas inſtituitur. Idem etiam de Abbatiſſa dicebatur, eadem enim Oratio utrique accommodatur. In utroque Codice omittitur Ordinatio Epiſcopi, quia forſan Codices illi pertinent ad Sedem Epiſcopalem, quæ conſecrandi Epiſcopos jus non habent.*

SACRARUM ORDINATIONUM
Ritus, ex Codice annorum circiter quingentorum exſcriptus.

P*Ertinet Codex ille ad Canonicos Regulares S. Victoris in Suburbano Pariſienſi. Inſcribitur:* Officium Epiſcopi cum benedictionibus Epiſcopalibus. *Illi impreſſæ ſunt hæ notæ:*

Lib. VIII. Par. I. Lat. Ordin. Y *G. G.*

G. G. 14. Mihi videbatur illius ſcriptio annos quingentos ſuperare, aut ſaltem ea ætate non eſſe junior. Nam in Litaniis, quas nonnunquam refert, Sanctorum Bernardi, Franciſci, & Dominici, nuſquam ſit mentio: Noviſſimus eſt Sanctus Dunſtanus. Multa ex eo Codice in Opere noſtro de Adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ deſcripſimus. Continet ille Codex amplam rituum Sacræ Ordinationis enarrationem; in qua multa peculiaria referuntur, ex quibus præcedentia illuſtrari poſſunt, & quæ ad veram Ordinationum ſubſtantiam pertinent, colligi. Quapropter mihi viſum eſt, non inutile fore, ſi integrum ritum, pauciſſimis exceptis, quæ ſæpius ſupra, & ubique eadem deprhenduntur, hic inſeremus.

Ad Clericum faciendum præfatio.

Oremus, dilectiſſimi fratres, *ut in Ordine Romano & ſupra.*

Oratio. Adeſto, Domine, ſupplicationibus noſtris, & hunc famulum tuum N. benedicere dignare, cui in tuo ſancto nomine ſignum ſacræ religionis imponimus, ut te largiente, & devotus in Eccleſia tua perſiſtere, & vitam percipere mereatur æternam. Per &c. *Ita & Roman: Ordo.* Dum tondes eum dices Antiph.. Tu es Domine, qui reſtitues hæreditatem meam mihi. Conſerva me. Hic accipiet benedictionem a Domino, & miſericordiam a Deo ſalutari ſuo. Domini eſt terra, cum Gloria Patri, & repetatur Antiphona. Sequitur Oratio.

Omnipotens ſempiterne Deus, propitiare &c. *ut in Ordin. Rom. & ſupra.*

Alia. Præſta quæſumus &c. *Ut in Ordine Romano & ſupra: ſequitur.*

Oratio ad barbam tondendam.

Deus, cujus providentia omnis creatura &c. *ut ſupra, & in Ordine Romano, ſed longe poſtea, peracta ſcilicet Acolith. ordinatione.*

Dum tondes eum, dices Antiph. Sicus ros hermon, qui de-

deſcendit in Sion, ſic deſcendat ſuper te Dei benedictio. Ecce quam bonum.

Sequitur Oratio. Omnipotens ſempiterne Deus, * hunc famulum tuum N., qui tibi primitias ſuæ offert juventutis; effunde, Domine, ſuper eum benedictionem tuam, ut in caput, barbamque ejus tranſeat, ſicut unguentum, quod deſcendit in barbam Aaron, ut in eadem benedictione, in via mandatorum tuorum ambulet, & cum eadem ad ſupremam ſenectutem perveniat. Per &c. *Eandem habet quoque Ordo Roman. ſequitur.*

Qualiter ordinandi ſunt Pſalmiſtæ, Hoſtiarii, Lectores Exorciſtæ, Acolythi, Subdiaconi, Diaconi, Sacerdotes, Menſis primi, quarti, ſeptimi, & decimi; Sabbatorum die in duodecim Lectionibus, in Eccleſia, ubi tunc Epiſcopus Miſſam celebrat, poſtquam Antiphonam ad Introitum dixerint, dictis orationibus uſquedum, Benedicite., cantatur Miſſa celebrata, Archidiaconus ſine caſula procedens, nomina eorum, qui ordinandi ſunt, præ manibus habens, humiliter reſpicit in Epiſcopum, & eum his verbis alloquitur.

Poſtulat hæc ſancta Eccleſia, Rev. Pater, hos viros ordinibus aptos conſecrari ſibi a V. Paternitate.

Reſponſio Epiſcopi. Vide, ut natura, ſcientia, & moribus tales per te introducantur, imo tales per nos in domo Domini ordinentur perſonæ, per quas diabolus procul pellatur, & Clerus Deo noſtro multiplicetur.

Archidiaconus. Quantum ad humanum ſpectat examen, natura, ſcientia, & moribus digni habentur, & Presbyteri cooperatores effici in his, Deo volente, poſſunt.

Tunc annuntiet Pontifex, vel cui ipſe præcepit, in Eccleſia publice, dicens.

Auxiliante Domino, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, præſentes fratres noſtri in ſacrum ordinem electi ſunt a nobis, & Clericis, huic Sanctæ Sedi famulantibus, alii ad officium

Presbyterii, alii ad officium Diaconi, vel Subdiaconi; quidam vero ad cæteros Eccleſiaſticos gradus. Proinde admonemus, & poſtulamus tam vos Clericos, quam cæterum populum, ut pro nobis, & pro illis puro corde, & ſincera mente apud Divinam clementiam intercedere dignemini, quatenus eos dignos faciat pro illis exaudire, & eos unumquemque in ſuo ordine eligere, & conſecrare per manus noſtras dignetur. Si quis autem habet aliquid contra hos viros pro Deo, & propter Dominum cum fiducia exeat, & dicat; verumtamen memor ſit communionis ſuæ.

Deinde vero Pontifex ſuper tapetia, & qui conſecrandi ſunt ſuper pavimentum proſternantur. At tunc agatur Litania dicatur, & inter alia.

Ut fratres noſtros ad ſacrum ordinem electos, in vera religione conſervare digneris. Te rogamus audi nos.

Hac expleta, Electi aſcendant ad Sedem Pontificis, per nomina vocati ab Archidiacono, & benedicat eos ad quod vocati ſunt.

Ordinatio Cantorum.

Pſalmiſtæ, ideſt Cantores, poſſunt abſque præſentia Epiſcopi, ſola juſſione Presbyteri, officium ſuſcipere cantandi, dante illis Presbytero, vel potius Epiſcopo, Antiphonarium in manus, ac dicente:

Videte, ut quod ore cantatis, corde credatis; & quod corde creditis, operibus probetis. *Eadem prorſus Ord. Rom. de Pſalmiſtis.*

Ordinatio Hoſtiariorum.

Finita prima oratione, & lectione, & Graduali vocentur ordinandi Hoſtiarii, ſinguli ex ſuo nomine ab Archidiacono, cum inſtructi fuerint, qualiter in domo Dei converſari debeant, tradat eis Epiſcopus claves Eccleſiæ de altari, dicens:

Sic agite, quaſi reddituri Deo rationem pro his rebus, quæ

quæ Eccleſiæ vobis commiſſæ clavibus includuntur.

Et Archidiaconus ducat eos ad hoſtium, & tradat eis.

Præfatio ſuper eos inclinatos.

Deum Patrem omnipotentem, fratres chariſſimi, ſuppliciter deprecemur, ut hos famulos ſuos quorum nomina hic recitantur &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra.*

Benedictio eorumdem. Epiſcopus. *Oremus.* Et Diaconus dicat: Flectamus genua *ſequitur, Levate.*

Domine ſancte Pater, &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra.*

Ordinatio Lectorum.

Finita ſecunda oratione, & lectione, & Graduali, vocentur ex nomine ordinandi Lectores ſinguli. Lectores cum ordinantur, faciat de illis verbum Epiſcopus ad plebem, indicans eorum fidem, ac vitam, atque ingenium. Poſtea tradat eis Lectionarium, in quo lecturi ſunt, dicens:

Accipite, & eſtote verbi Dei relatores, habituri, ſi fideliter & utiliter impleveritis officium veſtrum, partem cum his, qui verbum Dei miniſtraverunt.

Præfatio Lectorum. Oremus dilectiſſimi Deum omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quorum nomina hic recitantur, &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra.*

Benedictio eorumdem. Oremus, Diaconus Flectamus genua; *ſequitur, Levate.*

Oratio. Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere dignare hos famulos tuos in officium Lectorum, ut aſſiduitate lectionum diſtincti atque ornati, earum modulis ſpirituali devotione gratiam reſonent Eccleſiæ. Per.

Ordinatio Exorciſtarum.

Finita tertia oratione, lectione, & Graduali, vocentur ex nomine ordinandi Exorciſtæ ſinguli. Exorciſtæ cum ordinantur, accipiant de manu Epiſcopi libellum, i. officialem, in quo ſcripti ſint exorciſmi, dicente Epiſcopo:

Accipite, &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra.*

Præ-

Præfatio Exorciſtarum. Deum Patrem omnipotentem, fratres chariſſimi, ſuppliciter deprecemur, ut hos famulos ſuos, quorum nomina hic recitantur, N. benedicere dignetur in officium Exorciſtarum, ut ſint ſpirituales medici ad abjiciendos Dæmones de corporibus obſeſſis, cum omni nequitia eorum multiformi, præſtante Domino noſtro Jeſu Chriſto.

Benedictio eorumdem. Oremus, Diaconus, Flectamus genua, ſequitur, Levate.

Oratio. Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere dignare hos famulos tuos in officium Exorciſtarum, ut per impoſitionem manuum, & oris officium, eos eligere digneris, ut poteſtatem, & imperium habeant Spirituum immundorum ad coercendum, & probabiles ſint medici Eccleſiæ, gratia curationum, & virtute confirmati. Per.

Ordinatio Acolythorum.

Finita quarta lectione, & Graduali, ex nomine* ſinguli ordinandi Acolythi. Acolythi cum ordinantur primum ab Epiſcopo doceantur qualiter in officio ſuo agere debeant. Accipiant ceroferarium cum cereo, dicente Epiſcopo, ita:

Accipite, &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra.*

Deinde accipiant urceolum vacuum ab Epiſcopo dicente: accipe urceolum, &c.

Præfatio Acolythorum. Deum Patrem omnipotentem; fratres chariſſimi ſuppliciter deprecemur, ut hos famulos ſuos benedicere dignetur in officium Acolythorum, quorum nomina hic recitantur &c.

Sequuntur eædem orationes; ſed quæ in Ord. Rom., & ſupra eſt prima, hic eſt tertia: duo præterea, aut tria verba forſan Scriptoris vitio omittuntur in eadem oratione.

Poſt quintam orationem, & lectionem, & vocentur ordinandi Subdiaconi. Et quia manus impoſitionem non accipiunt,

piunt, Patenam vacuam, & Calicem vacuum accipiant de manu Epiſcopi, dicente eis Epiſcopo:

Videte cujus miniſterium vobis traditur, & ideo ſi uſque nunc fuiſtis tardi ad Eccleſiam, a modo debetis eſſe aſſidui. Si uſque nunc ſomnolenti, a modo vigiles. Si uſque nunc ebrioſi, a modo ſobrii. Si uſque nunc fuiſtis aliquo vitio polluti, a modo puri debetis eſſe & caſti. Ideo vos moneo, ut ita vos exhibeatis, & Deo placere poſſitis.

Poſtea vero ab Archidiacono tradatur eis tangendum urceolum cum aqua manili, atque manutergio.

Sequitur Præfatio eorum, & teneant capita inclinata coram Epiſcopo.

Oremus Deum ac Dominum noſtrum, fratres chariſſimi, ut ſuper hos famulos ſuos, quorum nomina hic recitantur, &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra.* Item benedictio, *ſed loco* Excubitorum, *habet* miniſtrorum.

Ordinatio Diaconorum.

Finita collecta, Deus qui tribus Pueris; & Epiſtola, & Tractu, Laudate Dominum; vocentur ordinandi Diaconi. Epiſcopus manum ſolus ſuper capita eorum ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecrantur.

Præfatio eorum. Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quorum nomina hic recitantur N., quos in ſacrum Ordinem dignatur aſſumere, benedictionis ſuæ gratiam clementer effundat, eiſque donum conſecrationis indulgeat, per quod eos ad præmia æterna perducat. Qui vivit.

Benedictio eorumdem. Oremus, & Diaconus. Flectamus genua, ſequitur. Levate.

Oratio. Exaudi Domine, &c. *ut in Ord. Rom.* Amen. Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo. Surſum corda. Habemus ad Dominum. Gratias agamus Domino Deo noſtro. Dignum & juſtum eſt.

Præ-

Præfatio. Vere dignum, & juſtum eſt, æquum & ſalutare, nos tibi ſemper, & ubique gratias agere, Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, honorum dator, ordinumque diſtributor, &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra*.

Quando Epiſcopus Diacono ſtolam imponit: accipe ſtolam tuam &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra*.

Tunc ſtola lævæ ejus circumdata, det Evangelium dicens: accipe poteſtatem legendi Evangelium in Eccleſia Dei tam pro vivis, quam pro Defunctis, in nomine Domini. Amen.

Commune votum, communis oratio proſequatur, ut hi totius Eccleſiæ prece, qui in Diaconatus miniſterium præparantur, Levitica benedictione, & ſpirituali converſatione præfulgent, es, gratia ſanctificationis eluceant. Per eundem &c.

Benedictio. *Oremus*. Domine ſancte Pater, ſpei, fidei, & gratiæ, profectuumque munerator, qui cœleſtibus, & terrenis myſteriis ubique diſpoſitis, per omnia elementa virtutis tuæ diffundis effectum, ut tuis obſequiis coadunati &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra*.

Ordinatio Presbyterorum.

Lecto Evangelio, vocentur qui ordinandi ſunt Presbyteri *** legitimi, natali, vita, & doctrina, perſonæ ſuæ Eccleſiæ veſtiti, ut Diaconi cum orario, & ſic ab Archidiacono præſententur Epiſcopo. Ille coram ſe inclinatis ponat manus ſuper capita ſingulorum, & Presbyteri, qui aderunt omnes levent dexteras cum Epiſcopo ſuper eos. Ipſe vero fundat preces pro ordinandis ad Deum.

Præfatio. Oremus dilectiſſimi fratres, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quorum nomina hic recitantur, quos ad Presbyterii munus elegit, dona cœleſtia multiplicet. Per Dominum Jeſum filium ſuum, qui cum eo vivit & regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Epi-

Epiſcopus: Oremus. Diaconus: Flectamus genua. Et ſequitur: Levate.

Exaudi nos, quæſumus Deus noſter, & ſuper nos famulos tuos benedictionem Sancti Spiritus, & gratiæ Sacerdotalis effunde virtutem, ut quos tuæ pietatis aſpectibus offerimus conſecrandos, perpetuam tui muneris largitatem conſequantur. Per Dominum noſtrum.

Per omnia ſæcula ſæculorum. Amen. Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo. Surſum corda. Habemus ad Dominum. Gratias agamus Domino Deo noſtro. Dignum & juſtum eſt.

Sequitur Præfatio. Omnipotens æterne Deus, honorum autor, & diſtributor omnium dignitatum &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra.*

Hic reflectat orarium ſuper humerum dextrum dicens ad eum: accipe jugum Domini: jugum enim Domini ſuave eſt, & onus ejus leve.

Quando Caſulam imponit illi:

Accipe veſtem Sacerdotalem, per quam charitas intelligitur. Potens eſt enim Deus, ut augeat tibi charitatem. Qui vivit.

Præfatio ad conſummationem Presbyteri. Sit nobis, fratres, communis oratio, ut hi, qui in adjutorium, & utilitatem veſtræ ſalutis eliguntur Presbyteri benedictionem divini muneris indulgentia conſequantur, & gratia Sancti Spiritus Sacerdotalia dona privilegio virtutum, ne impares loco honoris deprehendantur, obtineant. Per eum qui vivit &c.

Benedictio. Oremus, Deus ſanctificationum omnium autor, &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra. In fine* in virum perfectum, &c. appareant. *Alii legunt* perſolvant.

Expletis benedictionibus, faciat Epiſcopus crucem in manu ſingulorum de oleo & Chriſmate, dicens orationem:

Conſecrare, & ſanctificare quæſumus Domine, manus iſtas &c.

Deinde Patenam cum oblatis, & Calicem cum vino, det ſingulis dicens ad eos lenta voce:

Accipite poteſtatem offerre ſacrificium Deo Miſſamque celebrare tam pro vivis, quam & pro Defunctis, in nomine Domini.

Sequitur ultima Benedictio. Benedictio Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, deſcendat ſuper vos, ut ſitis benedicti in ordinem Sacerdotalem, offerentes placabiles hoſtias pro peccatis atque offenſionibus populi omnipotenti Deo, cui eſt honor, & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen. Pax Domini ſit ſemper vobiſcum.

Et oſculetur ſingulos; & omnes qui ordinati ſunt, oblationes deferant ad manus Epiſcopi.

Decretum, quod Clerus, & Populus firmare debet de electo Epiſcopo.

Venerando Sanctæ N. Eccleſiæ Metropolitano N. Clerus & Populus Eccleſiæ N. debitam ſubjectionem.

Veſtræ paternitati eſt cognitum, quantum temporis eſt, ex quo accidentibus variis eventibus Eccleſia N. ſuo ſit viduata Paſtore, ac deſtituta rectore. Quod non ſolum ad noſtrum, verum & ad veſtrum, ac omnis hujus Diœceſeos detrimentum pertinere dignoſcitur, cum totius Provinciæ ſollicitudinem Metropolitano conſtet eſſe commiſſam. Propterea elegimus illius Eccleſiæ Presbyterum nomine N. nobis ſufficientiſſime cognitum &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra.*

Ut autem omnium noſtrum vita in hanc electionem convenire noſcatis, huic Decreto canonico, promptiſſima voluntate, ſinguli manibus propriis roborantes ſubſcripſimus.

Incipit examinatio ordinandi Epiſcopi, quæ agenda die Dominica antequam Miſſa celebretur.

Antiqua Patrum inſtitutio docet, ac præcipit, ut is, qui

ad

ad ordinem Epiſcopatus eligitur, maxime ut legimus in Canone &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra. Sed illa omnia, quæ præcedunt in Ordine Romano, & ſupra, illud examen, & ſequuntur Decretum electionis, hic abſunt.*

Eadem autoritate, & præcepto interrogavi te, dilectiſſime frater, charitate ſincera, ſi omnem prudentiam tuam, quantum tua eſt capax natura, divinæ Scripturæ ſenſibus accommodare volueris.

Ita toto corde volo in omnibus obedire, & conſentire. *Interrogatio.* Vis ea, quæ ex divinis Scripturis intelligis, plebem, cui ordinandus es, & verbis docere, & exemplis? *Reſp.* Volo. *Interr.* Vis mores tuos ab omni malo temperare, & quantum potueris, Domino adjuvante, ad omne bonum commutare? *Reſp.* Volo. *Interr.* Vis caſtitatem, & ſobrietatem, cum Dei auxilio, cuſtodire, & docere. *Reſp.* Volo. *Interr.* Vis ſemper divinis negotiis eſſe mancipatus, & a terrenis negotiis, & lucris turpibus eſſe alienus, quantum humana fragilitas te conſenſerit poſſe? *Reſp.* Volo. *Interr.* Vis humilitatem, & patientiam in temetipſo cuſtodire, & alios ſimiliter docere? *Reſp.* Volo. *Interr.* Vis traditiones orthodoxorum Patrum, ac Decretales Sanctæ & Apoſtolicæ Sedis conſtitutiones veneranter ſuſcipere, docere, atque ſervare? *Reſp.* Volo. *Interr.* Vis Sanctæ N. Eccleſiæ fidem & ſubjectionem per omnia exhibere? *Reſp.* Volo. *Interr.* Vis pauperibus, & peregrinis, omnibuſque indigentibus eſſe propter nomen Domini affabilis & miſericors? *Reſp.* Volo. Tunc dicatur ei: Hæc omnia, & cætera bona tribuat tibi Dominus, & cuſtodiat te, atque corroboret in omni bono. Et reſpondeant omnes. Amen.

Interrogatio. Credis ſecundum intelligentiam tuam, & capacitatem ſenſus tui, Sanctam Trinitatem &c. *prorſus ut in Ord. Rom. & ſupra omnes illæ interrogationes & reſponſiones. Poſtquam dictum eſt ut in Ord. Rom. & ſupra:* Hæc tibi fides

augeatur a Domino, ad veram & æternam beatitudinem, dilectiſſime frater in Chriſto. Reſpondeant omnes: Amen, *ſtatim ſequitur*.

Ita examinatus, & pleniter inſtructus cum conſenſu Clericorum, Laicorum, ac Conventu totius Provinciæ Epiſcoporum, maximeque Metropolitani autoritate, aut præſentia, ordinetur in nomine Domini.

Qualiter ordinetur.

Finita examinatione, præparet ſe Dominus Archiepiſcopus, & cæteri cum eo ad celebrandam Miſſam. Interim autem qui ordinandus eſt, expectet extra chorum. Finito Graduali, eant duo Epiſcopi, adducant per manus electum Epiſcopum ante altare, ubi Dominus Metropolitanus ſtat. Quibus iſti ſtantibus coram eo, dicat Dominus Metropolitanus.

Clerus, & plebs de Civitate illa, cum adjacentibus Parochiis ſuis, rogat ſibi Epiſcopum conſecrari. Nunc autem a piiſſimo Domino noſtro N. conſentiente Clero, & Populo electus eſt venerabilis frater noſtro N. in hoc opus. Oremus itaque pro eo, ut & Deus & Dominus noſter Jeſus Chriſtus tribuat ei Cathedram Epiſcopalem, ad regendam Eccleſiam ſuam, & plebem univerſam.

Tunc duo Epiſcopi incipiant Litaniam, & inter alia dicant: Ut Fratrem noſtrum electum Pontificem in vera religione conſervare digneris. Te rogamus audi nos.

Interim autem Dominus Archiepiſcopus, & cæteri Epiſcopi, ſi aſſunt, proſternant ſe ſuper ſtramenta coram altari, & ordinandus humilius poſt Pontificem, uſque dum finiatur Litania. Finita autem Litania ſurgat Dominus Archiepiſcopus, & cæteri cum eo, & incipiat Hymnum: Veni Creator Spiritus. Quo finito accedat Sacrandus Epiſcopus, & ponat Dominus Archiepiſcopus caput ejus ſuper altare, & duo Epiſcopi ponant, & teneant textum Evangelii apertum ſuper caput

put ejus. Et Dominus Metropolitanus infundens benedictionem ſuper eo, dicat lenta voce.

Oremus dilectiſſimi nobis, ut huic viro N. ad utilitatem Eccleſiæ provehendo, benignitas omnipotentis Dei gratiæ ſuæ tribuat largitatem. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium ſuum, qui cum eo & Spiritu Sancto vivit & regnat Deus. Per. Amen. Oremus. Et Diaconus: Flectamus genua. Idem, Levate. Sequitur benedictio.

Propitiare Domine ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum N. cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionis tuæ in eum effunde virtutem. Per Dominum.

Per omnia ſæcula ſæculorum. Amen. Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo. Surſum corda. Habemus ad Dominum. Gratias agamus Domino Deo noſtro. Dignum & juſtum eſt. *Præfatio.* Vere dignum æterne Deus. Honorum omnium Deus, omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſacris famulantur ordinibus. Deus qui Moyſen, &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra. Poſt hæc verba*: ingenti rore ſanctifica, *legitur*, hic effundatur oleum ſuper caput ejus in modum crucis. *Deinde ſequitur immediate.* Hoc, Domine, copioſe in ejus caput influat &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra. Poſt illa verba, quæ finiunt Præfationem* tua gratia poſſit eſſe devotus. Per. *hæc ſequuntur.*

Oratio. Pater ſancte omnipotens Deus, qui per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ab initio cuncta creaſti, & poſtmodum in fine temporum ſecundum pollicitationem, quam Abraham Patriarcha noſter acceperat, Eccleſiam quoque Sanctorum congregatione fundaſti, ordinatis rebus, per quas legibus a te datis, diſciplinæ religio regeretur; præſta, ut hic famulus tuus ſit miniſteriis, cunctiſque fideliter gerendis officiis dignus, ut antiquitus inſtituta Sacramentorum poſſit myſteria celebrare. Per te in ſummum, ad quod ſumitur Sacerdotium, conſecretur. Sit ſuper eundem benedictio tua, licet

manu noſtra ſit porrecta. Præcipe, Domine huic paſcere oves tuas, ac tribue, ut in commiſſi gregis cuſtodiam ſolicitus Paſtor invigilet. Spiritus huic Sanctus tuus cæleſtium chariſmatum diviſor aſſiſtat, ut ſicut ille electus gentium Doctor inſtituit, ſit juſtitia non indigens, benignitate pollens, hoſpitalitate diffuſus. Servet in exhortationibus alacritatem, in perſecutionibus fidem, in charitate patientiam, in veritate conſtantiam, in hæreſibus; ac vitiis omnibus odium ſciat, in æmulationibus neſciat, in judiciis gratioſum eſſe ſinas, & gratum eſſe concedas. Poſtremo omnia a te largiter diſcat, quæ ſalubriter tuos doceat. Sacerdotium ipſum opus eſſe exiſtimet, non dignitatem. Proficiant ei honoris augmenta, etiam ad incrementa meritorum, ut per hæc ſicut apud nos, noſter aſciſcitur in Sacerdotium, ita apud te poſtea aſciſcatur in regnum. Per.

Benedictio de ſeptiformi ſpiritu.

Spiritus Sanctus ſeptiformis veniat ſuper te, & virtus Altiſſimi ſine peccato cuſtodiat te, & omnis benedictio, quæ in Scripturis ſanctis ſcripta eſt, ſuper te veniat. Confirmet te Deus Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus; ut habeas vitam æternam, & vivas in ſæcula ſæculorum. Amen.

Conſecratio manuum Epiſcopi Oleo ſancto & Chriſmate.

Ungantur manus iſtæ, & ſanctificentur, & in te Deo Deorum ordinentur. Ungo has manus oleo ſanctificato, & chriſmate unctionis purificato, ſicut unxit Moyſes verbo oris ſui manus ſancti Aaron germani ſui, & ſicut unxit Spiritus Sanctus per ſuos flatus, manus Sanctorum Apoſtolorum, ita ungantur manus iſtæ, & ſanctificentur, & conſecrentur, ut in omnibus ſint perfectæ in nomine tuo, Pater, Filiique tui, atque etiam Spiritus Sancti, qui es unus, ac ſummus Deus omnium vivorum, & mortuorum, manens in ſæcula ſæculorum. Amen.

Hic

Hic mittatur Chriſma ſuper caput ejus.

Ungatur & conſecretur caput tuum cœleſti benedictione in ordinem Pontificalem, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Pax tibi. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Hic imponatur capiti ejus Mitra.

Benedictio annuli. Sanctifica quæſumus Domine, annulum iſtum, ut famulus tuus geſtator illius, quem in ordinem Epiſcopalem Electum ſacravimus, fide ſit plenus, operatione ſincerus, in revelandis atque claudendis ſacris myſteriis, ſalubri ſemper conſideratione diſcretus. Per Dominum.

Cum datur annulus. Accipe annulum diſcretionis & honoris &c. *ut in Ord. Rom. & ſupra. In fine* ad æternam ſalutem, omnibus conſolatio factus, gratia &c.

Benedictio Baculi. Suſtentator humanæ imbecillitatis Deus, benedic baculum iſtud, & quod in eo exterius deſignatur, interius in moribus famuli tui N. tuæ propitiationis clementia operetur. Per.

Cum datur Baculus. Accipe Baculum Paſtoralis officii, & ſis in corrigendis vitiis pie ſæviens, judicium ſine ira tenens; cum iratus fueris, miſericordiæ reminiſcens.

Poſtea Dominus Metropolitanus, ut incepit, Miſſam peragat. Electus autem juxta præſcriptum ordinem conſecratus, inclinet ſe ad pedes ejus gratias referendo, quem duo ex Coepiſcopis per manus adducentes in locum, ubi voluerit, Miſſam celebret. Cum ad Sedem Epiſcopii ſui conſecratus Epiſcopus venerit, priuſquam in Cathedra ponatur, ab aliquo Epiſcopo, cui a Metropolitano injunctum fuerit, hæc Oratio ante ipſam Cathedram dicatur.

Deus honorum omnium, Deus omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſacris famulantur ordinibus, huic famulo tuo N. quem Apoſtolicæ Sedis Præſulem & Primatem Sacerdotum Eccleſiæ tuæ Doctorem dediſti, & ad ſummi Sacerdotii miniſterium elegiſti, hanc quæſumus Domine, gratiam largiaris,

ut

ut Cathedram Pontificalem ad regendam Eccleſiam tuam, & plebem univerſam aſcendat. Per.

Hic mittatur in Cathedram Epiſcopalem, & hæc Oratio dicatur.

Omnipotens Pater, Sancte, Deus æterne, Tu omnem ordinem dignatus es in cœleſtibus ſedibus ordinare: in Cœlo, Domine, in æternum permanet verbum tuum, ubi Angelos, & Archangelos ſuo tibi ordine mancipaſti, & in veteris Teſtamenti privilegio Moyſen, & Aaron in Sacerdotibus tuis; & Samuel inter eos, qui invocant nomen tuum, Patriarchas, & Prophetas ad conſulendum Populo tuo ordinaſti; in novo per Filium tuum Jeſum Chriſtum Apoſtolos Sanctos, & præcipue Apoſtolum Petrum in Cathedram honoris univerſæ Eccleſiæ propoſuiſti, & Mathiam ejuſdem conſortem in Apoſtolatum, atque Cathedram honoris annumeraſti, & in numerum Sanctorum omnium Apoſtolorum evocaſti; quæſumus pro tua immenſa miſericordia in noſtris temporibus da tuam gratiam fratri noſtro N. ad inſtar Sanctorum Apoſtolorum tuorum ſedentium in Cathedra honoris, & dignitatis, ut in conſpectu Majeſtatis tuæ dignus honore appareat. Per.

Alia. Domine Jeſu Chriſte, Tu præelegiſti Apoſtolos tuos, ut doctrina ſua nobis præeſſent; Tu etiam vice Apoſtolorum hunc Epiſcopum doctrinam docere, & benedicere, & erudire digneris, ut immaculatam vitam, & illæſam conſervet, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivis & regnas Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Benedictio ejuſdem Epiſcopi.

Populus te honoret, adjuvet te Deus: quidquid petieris præſtet tibi Dominus cum honore, cum caſtitate, cum ſcientia, cum largitate, cum charitate, cum humilitate dignus ſis, Apoſtolus Chriſti ſis. Accipe benedictionem, & Apoſtolatum, qui permaneant in die iſta, & in die futura. Angeli ſint ad dexteram tuam, & ad ſiniſtram tuam: Eccleſia ſit Mater tua. Sit

Deus

Deus Pater tuus, ſint Angeli amici tui, ſint Apoſtoli fratres tui, & Apoſtolatus tui gradum cuſtodiant. Confirmet te Deus in juſtitia, in ſanctitate, in Eccleſia ſancta. Angeli recipiant te, & pax tecum inſeparabilis, per Redemptorem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit, & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

Poſtea ſequitur in manuſcripto benedictio Monachorum &c.

EXCERPTA QUÆDAM E DUOBUS CODICIBUS, Ante annos quinquaginta ſupra quadrigentos ſcriptis, quæ ad ſacras Ordinationes ſpectant.

P*Riorem Codicem ab ampliſ. Viro D. Petavio ſupremæ Curiæ Pariſienſis Senatore, mutuo accepi. Pertinuerat olim ad Eccleſiam Moguntinenſem, ut colligitur ex juramento, quod Epiſcopus conſecrandus Eccleſiæ Moguntinæ præſtare jubetur:* Vis Eccleſiæ Moguntinæ, ſucceſſoribuſque meis fidem, & ſubjectionem exhibere:: *Deinde prima pagina verſa extat effigies Sancti Martini ſtantis, & Pontificaliter veſtiti: a cujus latere pingitur genibus flexis manibuſque junctis, Archiepiſcopus cum hac a latere inſcriptione:* Chriſtianus Archiepiſcopus: *In fine libri figura eſt Archiepiſcopi ſtantis cum hoc ſupra verticem titulo:* Chriſtianus Archiepiſcopus.: *qui librum porrigit Monacho, qui ibidem vocatur.* Fridericus Monachus. *Iſte librum ſcripſit Chriſtiano Archiepiſcopo Moguntinenſi, qui illi gratias agens his duobus verſibus inducitur.*

Hunc quia ſcripſiſti, præſtet tibi dextera Chriſti.
Ut pro ſudore, cœli potiaris honore.

Duo autem fuerunt eo nomine Archiepiſcopi Moguntini. Prior obiit anno 1180, *cujus duæ ſunt Epiſtolæ ad S. Hildegardem, & plures Hildegardis ad ipſum. Poſterior obiit anno* 1251. *& interfuit ann.* 1248. *coronationi Willelmi Romanorum Regis. In iſto Pontificali Codice in ordinatione Presbyteri, poſt conſecrationem ita legitur:*

Poſt hæc Epiſcopus offert Calicem cum Patena præparata cum hoſtia, & vino, duobus vel pluribus ad tangendum, dicens: Accipite poteſtatem offerre ſacrificium Deo, Miſſamque celebrare tam pro vivis, quam pro Defunctis, in nomine Domini. Amen.

Sequitur Benedictio. Benedictio Dei omnipotentis Patris &c. *ſtatim finita benedictione, jungitur hæc Rubrica.* Hic cantatur ultimus verſus Tractus, & Diaconus petita benedictione legat Evangelium, quo lecto omnes ordinati offerre tenentur. Miſſa perficitur ordine ſuo. Debent autem Presbyteri ſtantes juxta Epiſcopum ad altare attendere diligenter quando Epiſcopus ſignat Hoſtiam ut & ipſi ita faciant, quia omnes communicabant. Poſt Miſſam lavabunt manus cum ſale * aqua, & in piſcinam, vel in ignem ablutio effundatur.

Poſt hæc verba ſtatim ſequitur.

Ordo qualiter debeat Epiſcopus conſecrari, &c. Quemadmodum in conſecratione Presbyteri nuſquam habetur in illo Codice: Accipe Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis &c. *Sic in conſecratione Epiſcopi nuſquam dicitur*: Accipe Spiritum Sanctum. *Nihil imperative dicitur: omnia ſunt deprecatoria, exceptis*: Accipe baculum &c. Accipe annulum &c. Accipe Evangelium &c. Poſtea Epiſcopus dat oſculum Electo, & Electus Epiſcopis, & Presbyteris: Et ab Epiſcopis deducitur reverenter ad ſedendum, & Miſſa continuatur. Electus offerre debet duos cereos, duas amphoras vini, panes triticeos quinque. Cum ventum fuerit ad communicandum, Electus communicabit de manu Epiſcopi accipiens hoſtiam integram. Si quid reſiduum fuerit, ſervabit ſibi ad communicandum quotidie per triginta dies. Et poſt communione dicta, ſedent omnes, et Ordinator ad Ordinatum longiſſimam habet admonitionem.

In conſecratione Abbatis. Cum Epiſcopus Præfationem incipit, tum manum ponit ſuper caput ejus: & in fine Præfatio-

nis

nis dat ei regulam: Accipe regulam &c. Accipe baculum &c. *Sed in ejus benedictione hoc non fit. Poſt lectum Evangelium omnes offerunt.*

De poſteriore Codice excerpta.

Poſterior Codex ad Eccleſiam Rotomagenſem pertinet, atque inde mutuo accepi. Scriptus eſt tamen pro Eccleſia Rhemenſi, ut colligitur ex variis Sanctis, qui in eo invocantur, ſed præſertim ex Epiſcopi conſecratione, & Abbatis benedictione in quibus iſta leguntur: Vis beato Petro, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, ejuſque Vicario eſſe ſubditus ſecundum ſtatuta Patrum? *Reſp.* Volo. Vis Sanctæ Rhemenſi Eccleſiæ, mihique, et ſucceſſoribus meis obediens eſſe, et ſubditus? *Reſp.* Volo. Vis mihi et Eccleſiæ meæ profeſſionem facere, ſicut tui anteceſſores fecerunt? *Reſp.* Volo, et paratus in omnibus obedire.

Eandem ſponſionem facit Abbas, antequam benedicatur, & benedictione peracta. Ego N. humilis Cœnobii Beati *ill.* Abbas promitto tibi Pater N. & ſucceſſoribus tuis, atque Matri Eccleſiæ Rhemenſi debitam ſubjectionem, atque obedientiam ſecundum inſtituta Sanctorum Patrum. *Hunc Codicem judicabam ante annos quinquaginta ſupra quadringentos ſcriptum fuiſſe. In ordinatione Acolythorum hæc erat Rubrica.*

Acolythi cum ordinantur, primum ab Epiſcopo doceantur qualiter in officio ſuo agere ſe debeant, & ab Archidiacono accipiant Ceroferarium cum cereo, ut ſciant ſe ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari. Accipiant & urceolum vacuum ad infundendum vinum in Euchariſtiam Corporis Chriſti.

Manu recenti additum erat interlinealiter ad dictionem debeant &c. Epiſcopo dicente: Accipite Ceroferarium cum cereo, &c. *Deinde in margine e regione dictionis* mancipari, *ſcriptum erat charactere minutiore, ſed antiquo, & textui coævo:*

vo: Accipite hoc geſtatorium luminis, ut per illud valeatis Adverſariorum tenebras effugare, & veriſſimum lumen, quod illuminat omnem hominem venientem in mundum, fideliter invenire. Per Dominum.

Denique recenti Scriptura ſuper dictionem accipiant, *ſcriptum erat*: Accipite urceolum ad infundendum vinum, & aquam.

Benedictio Acolythorum.

Omnipotens ſempiterne Deus, fons lucis, & origo bonitatis, &c. *ut in Ordine Romano*.

ORDO
Qualiter in Romana Eccleſia Subdiaconi, vel Diaconi, & Presbyteri ordinandi ſunt.

Sequuntur ordinationes iiſdem prope verbis quibus in Ordine Romano. Subdiaconi quia manus impoſitionem non accipiunt, Patenam de manu Epiſcopi accipiant vacuam, & Calicem vacuum; de manu vero Archidiaconi accipiant urceolum cum aqua manili, & manutergium. Videte cujus miniſterium &c. *Rubrica notat*.

Pronuntiatur ſicut lectio dicenda.

Poſt Præfationem Subdiaconorum ſequitur. Tunc tradat eis Epiſcopus manipulos, dicens: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. *In margine ſcriptum charactere antiquo*. Accipe manipulum in manibus tuis, ad extergendas ſordes cordis, & corporis. *Nihil aliud illis traditur, nec Epiſtolarum liber, nec Tunica, nihil prorſus, ſed ſtatim ſequitur*. Tunc legatur Epiſtola, & cantetur Tractus.

Ad Diaconos ordinandos &c.

Ad Diaconos ordinandos facta examinatione, & accepta profeſſione, quærat Epiſcopus a circumſtantibus: Placet vobis hæc conſecratio? Quibus reſpondentibus, placet, perſe-

qui-

quitur Epiſcopus: commune votum communis oratio proſequatur &c. *ut in Ordine Romano, & ſæpius ſupra. Deinde*, Diaconi cum ordinantur, ſolus Epiſcopus, qui eos benedicit, manum ſuper capita ſingulorum ponat. Sacerdotes vero juxta manum Epiſcopi ſupra capita illorum manus ſuas non ponant, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecrantur. *In margine è regione verbi* ponat, *alio atramento, & ſcriptura recentiore dicens*: Accipite Spiritum Sanctum. *Sequitur Præfatio Diaconorum vulgata, quam excipit titulus* conſecratio Diaconorum ſicut lectio. *Et immediate poſt*. Adeſto quæſumus omnipotens Deus, *ut in Ordine Romano, & ſupra ſæpius, quam ſtatim excipiunt hæc verba*. Tunc induet eos ſtola, dicens ſingulis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, accipe ſtolam jucunditatis, quam immaculatam perferas ante Tribunal Chriſti, & agnoſcas officium tuum, & impleas illud: Potens eſt enim Deus tibi augere gratiam.

Sequitur Benedictio. Domine ſancte, ſpei, fidei, gratiæ, & profectuum &c. *Sæpius ſupra. Benedictione finita*. Tunc det illis Textum Evangeliorum dicens: Accipe poteſtatem legendi Evangelium in Eccleſia Dei. Tunc legatur Evangelium in Eccleſia Dei. *Sic finitur ordinatio Diaconi. Sed poſt priora hæc verba*. Eccleſia Dei, *nota eſt remiſſionis ad marginem, & in inferiori margine ſcriptura recenti, & atramento plane alio*, tam pro vivis, quam pro Defunctis in nomine Domini. Amen. Deinde tradat eis Epiſcopus Dalmaticam, dicens: Induat te Dominus veſtimento ſalutis, & indumento lætitiæ circumdet te ſemper. Et tunc qui lecturus eſt Evangelium, petit benedictionem dicens. Jube Domine benedicere. Epiſcopus vero dicit: Dominus ſit in corde & in ore tuo ad pronuntiandum Evangelium Chriſti in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Lecto Evangelio antequam dicatur: Dominus vobiſcum, dicit Archidiaconus. Recedant qui ordinandi ſunt Diaconi. Quo facto injungatur

eis

eis aliqua pœnitentia quotidiana pro obſervantia tanti myſterii.

Ordo Preſbyterorum.

Facta electione, & accepta profeſſione ordinandorum Preſbyterorum, dicat Epiſcopus: Sit nobis, quæſumus fratres, cummunis oratio &c. *ut in ordine Romano ſub titulo*: Allocutio ad Populum. *Deinde* Presbyteri cum ordinantur, Epiſcopo eos benedicente, & manum &c. *Sæpius ſupra relatum*: *Præfatio Presbyterorum ſicut lectio*. Hac Præfatione finita ſequitur, *Conſecratio Presbyterorum*: Honorum dator &c. *in ordine Romano, & ſæpius jam exſcripta eſt. Ea completa, ſequitur*. Hic reflectat ſtolam ſuper humerum dextrum, & dicat: Accipe jugum Domini Dei dicentis: Jugum meum ſuave eſt, & onus meum leve. Hic veſtiet caſula dicens: Veſte nuptiali induat te Dominus. ℞. Deo gratias. *Sequitur benedictio*, Deus ſanctificationum omnium autor, cujus vera conſecratio, plena benedictio eſt; Tu Domine ſuper hos famulos tuos, quos Presbyterii honore dedicamus &c., *ut in ordine Romano, & jam ſæpius, ea dicta ſequitur*: Conſecrare, & ſanctificare digneris Domine manus iſtas per iſtam unctionem, & noſtram benedictionem, ut quæcumque conſecraverint &c. Hoc facto accipiat Patenam cum oblatis, & Calicem cum vino, & det eis dicens: Acccipite poteſtatem &c. *ut in Ordine Romano, Immediate ſubjungitur benedictio*. Benedictio Dei Patris omnipotentis, & Filii, & Spiritus Sancti deſcendat ſuper vos, ut ſitis benedicti in ordine Sacerdotali, & offeratis placabiles hoſtias &c., *ut in Ordine Romano, & ſupra, ſequitur confeſtim*. Et convertat ſe Epiſcopus ad populum, & dicat. Dominus vobiſcum, & oremus, & dicatur offerenda. Poſtea proſequatur officium Miſſæ uſque ad pax Domini. Tunc dat ſingulis oſculum pacis, dicendo. Pax tibi: & communicent omnes Presbyteri. Presbyteri vero pro conſecratione ſua ſtantes ante altare fidem Sanctæ Trinitatis, quam prædicaturi ſunt, incipiant

piant ita: Credo in unum Deum Patrem &c. & ſic finiatur Miſſa ordine ſuo.

Ita ſe habet in illo Codice Presbyteri ordinatio. In margine inferiore poſt benedictionem adnotatur ſcriptura recenti, dicendum eſſe, Veni Creator, *Deinde in margine e regione iſtarum dictionum,* Accipe poteſtatem, *adnotatur ſcriptura antiqua, & ad textus antiquitatem accedente.* Accipe Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata &c. *& poſt completum ritum, legitur in margine manu recentiore adnotatum.* Et poſt ſumptionem corporis, & ſanguinis Jeſu Chriſti antequam dicatur Poſtcommunio: Tunc Epiſcopus trahat unicuique caſulam deorſum (habetur in textu juſſum Gallica dictio antiqua jus) per ſcapulas oſculans eum, & dicens: Pax Domini ſit ſemper tecum. Reſpondeat Ordinatus: & cum Spiritu tuo. Et per manus ſe commendet orationibus eorum, dicens: Ora pro me, Frater. Reſpondet Ordinatus. Dominus vobis retribuat.

Incipit Ordo, vel examinatio in Ordinatione Epiſcopi.

Primum faciat Clerus, & populus electionem Epiſcopi. Poſtquam autem electio Cleri, & populi, Domini quoque Metropolitani auctoritate corroborata fuerit, ipſe Electus Sacerdotalibus veſtimentis induatur præter caſulam, & pro caſula induatur Pluviali. Et ſic Comprovinciales Epiſcopi deducant eum per manus coram Metropolitano ad examinandum, ipſo Metropolitano ſedente in loco examinationis, dorſo verſo ad majus altare. Sedilia vero ipſorum ſint diſpoſita ante conſpectum Metropolitani in modum coronæ a dextris, & a ſiniſtris electi. Stantes autem Epiſcopi cum Electo infra coronam, offerant eum his verbis: Reverende Pater, poſtulat Sancta Mater Eccleſia, ut hunc præſentem Presbyterum ad onus Epiſcopatus ſublevetis. Et Metropolitanus reſpondet. Scitis, illum dignum eſſe? Epiſcopi: Quantum ad humanæ fra-

fragilitatis ſpectat examen, credimus, illum dignum eſſe. Et reſpondent omnes. Deo gratias. Tunc Metropolitanus.

Antiqua Sanctorum inſtitutio docet, & præcipit &c. *ut in Ordine Romano, & ſæpius ſupra. Sequuntur interrogationes Epiſcopo de more faciendæ, ibidem relatæ.*

Ita quoque examinatus, & plene inſtructus cum conſenſu Clericorum, & Laicorum, ac conventu totius Provinciæ Epiſcoporum; maximeque Metropolitani vel autoritate, vel præſentia ordinetur. Poſt hæc deducatur ante majus altare, & tunc faciat profeſſionem Archiepiſcopo ſuo, tenens ſcripturam in manu, & legat ſuper ſanctum altare. Tunc incipiat Cantor Introitum ad Miſſam, & electus ad Sacrarium deductus, veſtimentis, & inſignibus Pontificalibus * * lecto autem Evangelio, & toto officio uſque ad ſecretam peracto, duo ex Comprovincialibus Epiſcopis deducant eum per manus ad majus Altare, ante conſpectum Metropolitani. Et ſic in nomine Domini facta Litania, fiat conſecratio.

Hic incipit qualiter Epiſcopus ordinetur in Roma.

Epiſcopus cum ordinatur, primo progreditur Dominus Metropolitanus cum cuncto Clero ad Eccleſiam, ubi ipſam vult Ordinationem fieri. Veniens autem ante altare, mox ut vult indicat Cantori, & mox incipit Introitum. *Antiph.* Benedicat te Deus hodie. Cum Pſalmo, cum Gloria Patri. Cumque Introitum finierint, non dicitur Kyrie eleiſon, ſed Dominus Metropolitanus dicit. Gloria in excelſis Deo. Hoc finito, dicit. Pax vobis. Deinde det orationem. Et duo Epiſcopi ponant, & teneant Evangeliorum Codicem ſuper caput ejus, & uno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi, qui aſſunt, manibus ſuis caput ejus tangant. Hæ orationes dicantur mediocri voce: Adeſto ſupplicationibus noſtris &c. Oremus dilectiſſimi &c. Propitiare Domine &c. *Præfatio.* Vere dignum &c. Honor omnium dignitatum &c.

Hæc

Hæc omnia eodem modo, & ordine, quo in ordine Roman. & ſupra explicatum eſt. Cum dicitur illa Præfatio, unctio fit; ſed in ordine Romano unctio dicitur fieri in capite in modum crucis. In Codice noſtro abſunt iſta verba. Unctione facta, & verbis prolatis additur in Codice, & omnes Epiſcopi pertingant caput ejus manibus ſuis. *Poſtea ſequitur, ut in Ordine Romano.* Hoc Domine copioſe in ejus caput influat &c. *Statim poſt finem præfationis additur.* Tunc cantet Clerus communiter unguentum in capite, quod deſcendit in barbam, barbam Aaron: qnod deſcendit in ora veſtimenti ejus. Mandavit Dominus benedictionem in ſæculum. *Pſalm.* Ecce quam bonum, & quam jucundum. Per unumquemque verſum repetit Clerus communiter. *Hæc abſunt ab ordine Romano.*

Iſta verba ſtatim ſequitur benedictio Baculi. Tandem ſequitur Benedictio ſuper Epiſcopum, quæ additur in inferiori margine, ſed ſcriptura antiqua, & inferius adhuc charactere rubro: Hæc omnia fiunt poſt offertorium, & ante ſecretam Miſſæ.

Cum autem venerit ad communicandum Dominus Archiepiſcopus porrigit ei formatam, atque ſacratam hoſtiam integram, ſuſcipiens eam Epiſcopus, ex ea communicat ſuper Altare. Quod vero reſiduum fuerit, reſervetur ſibi denuo ad communicandum uno quoque die uſque ad quadraginta dies expletos; & poſt modum juſſus ab Archiepiſcopo communicet populum cum cæteris Epiſcopis&c. Finita Miſſa Archiepiſcopus det novo Epiſcopo librum Evangeliorum, ita dicendo: Accipe Evangelium, & vade &c. & dat ei oſculum, & cæteri Epiſcopi ſimiliter. Datur Epiſcopo ſcriptum, [quod Ordinationis acceptæ teſtimonium eſt, quod formata]dicitur. *Eadem plane eſt, quæ in Ordine Romano. Nullibi autem in toto ritu occurrit. Accipe Spiritum Sanctum.*

ELECTA QUÆDAM MISCELLANEA SACRAS ORDINATIONES SPECTANTIA,
De variis Pontificalibus, ſive Sanctorum Officiorum Ordinibus ab hinc annos quadringentos ſcriptis decerpta.

IN Bibliotheca Eccleſiæ Rotomagenſis conſervatur liber Pontificalis minoris formæ, & littera minutiore deſcriptus, cujus ætas non videtur annos trecentos excedere, in quo hæc habentur in Ordinatione Subdiaconi.

Adepturi, Fratres, hjuſmodi officium Subdiaconatus, ſedulo attendite quale myſterium vobis traditur. Subdiaconum oportet præparare vinum, & aquam ad adminiſtrationem altaris, & miniſtrare Diacono. Accedentes igitur Subdiaconi ordinandi, accipiunt Calicem vacuum cum Patena ſuperpoſita de manu Epiſcopi: Accipite poteſtatem miniſtrandi, ut augeat vobis Deus gratiam ſuam in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Poſtea dicat Epiſcopus in modum lectionis, quod ſequitur, legendo & ſedendo. Videte cujus miniſterium &c. *uſque ad hæc verba* Deo placere poſſitis. Poſtea ſtans &c. Oremus Deum &c. Domine Sancte Pater &c. *hoc eſt Prefatio, & Benedictio Subdiaconorum, ut in Ordine Romano, & ſæpius ſupra.*

Tunc imponit eis Epiſcopus Manipulos in ſiniſtris brachiis, dicens ſingulis quod ſequitur: Accipe Manipulum, per quem deſignatur fructus bonorum operum: Imple miniſterium tuum: Potens eſt enim Deus ut augeat tibi gratiam ſuam in nomine &c. Et Epiſcopus: Pax tibi. Et Ordinatus. Et cum Spiritu tuo. Et poſt exuta tunica Subdiaconi principaliter Epiſcopo miniſtrantis, Epiſcopus immittit illam cuilibet uſque ad ſcapulas, retrahens eam uſque ad ultimum, qui eam totaliter indutus, dicit quod ſequitur. Induat te Dominus veſti-

ſtimento ſalutis, & tunica juſtitiæ circumdet te ſemper in nomine &c. Tunc dicitur Collecta Miſſæ diei, & Collecta ſequens cum ea pro Ordinatis ſub uno per Dominum. *In margine ſcriptum eſt alia manu.* Accipe librum Epiſtolarum.

In Presbyteri Ordinatione.

Tunc omnibus Sacerdotibus ibi exiſtentibus ponentibus manum dexteram, ſuper illos ſuſpenſam tenentibus, quod eis per Cappellanum debet annuntiari, & Epiſcopus ponit utramque manum ſuper caput cujuslibet. Poſtea dicit ſuper eos hanc orationem manibus extenſis, & debet ſurgere. Oremus &c. *ut in Pontificali.*

Poſtquam Epiſcopus dixit: Accipe poteſtatem offerre ſacrificium &c. *ſubjungitur ſtatim,* ſequitur benedictio, ſuper eos plane dicenda. Benedictio &c. *ut in Pontificali in fine ante Communionem. De hinc offertorium dicitur. Poſtea antequam proferatur Agnus Dei,* dicatur ſolemnis Benedictio, quæ ſequitur. Omnipotens Deus ſua clementia vos benedicat, & ſenſum in vobis ſapientiæ ſalutaris infundet, & Catholicæ fidei vos documentis imbuat, & in Sanctis operibus per ſeverabiles reddat, & greſſus veſtros ab errore convertat, & viam pacis, & charitatis vobis oſtendat, quod ipſe præſtare dignetur, cujus regnum, & imperium ſine fine permanet in ſæcula ſæculorum. Amen. Et benedictio Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti deſcendat ſuper vos, & maneat ſemper &c. *Sequitur, Agnus Dei. Epiſcopus ſe ipſum, & alios communicet.* Et tunc ſucceſſive imponit manus ſuper capita ſingulorum inclinatas; dicendo cuilibet quod ſequitur. Accipe Spiritum Sanctum. Quorum remiſeritis &c. Poſtmodum extendens caſulam complicatam cujuslibet, induit quemlibet eorum manibus remanentibus junctis, dicendo ſic: Stola innocentiæ &c. Et eum oſculando dicit. Pax Domini, Amen, *Planetas, ut apparet, induuntur poſtquam ipſis dictum eſt. Accipe Spiritum Sanctum: Deinde, ante dictum fuerat.*

Quibus Planetas ſuper brachia plicatas tenentibus, & exiſtentibus coram Ordinatore, Epiſcopus admonet eos &c.

Ex libro Pontificali, literis majoribus, & elegantioribus ſcripto, qui pertinet ad Bibliothecam Collegii de Fuxo apud Toloſates: & inſcribitur: Liber Pontificalis officii.

Ex ordinatione Presbyteri. Poſtea Epiſcopus ſtans imponit manus ſuper capita ſingulorum, nihil dicens ſecundum conſuetudinem Romanæ Eccleſiæ: Et ſimiliter omnes Præsbyteri, qui aſſiſtunt. Secundum vero conſuetudinen quarumdam Eccleſiarum dicunt. Accipite Sanctum, quorum remiſeritis &c. Deinde depoſita Mitra, dicit cantando: Oremus, dilectiſſimi &c. *Ea pronuntiata.* Hic reflectat Orarium ſuper humerum dextrum, dicens: Accipite jugum Domini, Jugum enim ejus ſuave eſt, & onus ejus leve. Hic veſtit eos caſula plicata per ſingulos dicens. Accipe veſtem Sacerdotalem, per quam charitas intelligitur: Potens eſt enim Deus, ut augeat tibi charitatem, & opus perfectum. Deinde Epiſcopo incipiente, cantatur Hymnus, *Veni Creator Spiritus* &c. Orationem ſequentem aliqui cantant in tono Orationis; alii vero in tono Præfationis; Deus ſanctificationum omnium auctor, cui &c. *Ea dicta ungit manus: quo peracto,* accipit de altari Calicem cum vino, & Patenam cum Hoſtia Calici ſuper impoſitam, & tradit ei dicens cuilibet ſigillatim: Accipite poteſtatem offerre Sacrificium Deo, Miſſamque celebrare tam pro vivis, quam & pro defunctis, in nomine Domini. Poſt Communionem explicat eis Caſulas, ſive Planetas dicens cuilibet ſigillatim: Stolam innocentiæ induat te Dominus. Accipe veſtem Sacerdotalem per quam charitas intelligitur. Potens eſt enim Deus, ut augeat tibi charitatem, & opus perfectum. Si vero Presbyter fuerit Cardinalis, dat ei Dominus Papa annulum, ita dicendo: Ad honorem Domini noſtri Jeſu Chriſti, & Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, committimus tibi Eccleſiam N. cum Clero, & populo ſuo *Sequi-*

quitur Benedictio. Benedictio Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti deſcendat ſuper vos, ut ſitis benedicti in Ordine Sacerdotali, & offeratis placabiles hoſtias pro peccatis, atque offenſionibus populi omnipotenti Deo, cui eſt honor &c. *Hæc verba ſtatim ſubſequitur* Ordo ad Epiſcopum faciendum. *Omnia Ordinariis Pontificalibus prope ſimilia, ſi excipias.* Accipe Spiritum Santum *conſecrando dictum: quod in eo Codice nuſquam apparet.*

Ex Pontificali S. Mariæ Remenſis manuſcripto vix a trecentis annis, qui nigro coopertus eſt, cujus forma minore folio. In ordinatione Subdiaconi liber Epiſtolarum non datur; ſed Subdiaconus, cui Tunica remanet, ſtatim legit Epiſtolam, quam ſequitur Tractus.

Sic in eo de conſecratione virginum. Conſecratio ſacrarum virginum, quę in Epiphania vel in ſecunda feria Paſchę, aut in Apoſtolorum Natalitiis celebratur; Omnes, qui ad Sacros Ordines debent promoveri ante pronuntiationem Evangelii ab Epiſcopo debent conſecrari, quia prædicatio ſancti Evangelii debet per totum mundum diffundi. Virgines autem, & viduæ poſt lectum Evangelium debent velari, quia decet eas & per Evangelium prædicari. Virginem Epiſcopo Parentes cum oblatione offerant, & ille in volutam manum ejus in palla altaris recipiat, dicendo cum adſtantibus Antiphonam &c. *In fine Conſecrationis ſic legitur*. Deinde publica voce bannum Epiſcopalem imponat, ne quis eas a divino ſervitio ſub vexillo caſtitatis impediat, & ut bona ſua cum pace, & quiete poſſideant. Poſt hæc relinquentes puellis Cereos, ſtent inclinatæ uſque dum cummunicent, & Miſſa finiatur ordine ſuo. Poſtquam communicaverint, reſervet de ipſa Communione uſque in diem octavum, & tunc communicent.

In conſecratione Viduæ dicitur, quod a Presbytero velari poteſt; velum autem debet ipſamet ſibi imponere. Ad Miſſam cum velatis offerat, & communicet.

In

In alio Pontificali, cujus forma ſemel complicata; ſive in quarto, qui ligneo operculo tantum tegitur, & præcedente videtur paulo antiquior, libri Epiſtolarum Subdiacono traditi, nulla ſit mentio. Nulla in ordinatione Presbyteri iſtius formulæ. Accipe Spiritum Sanctum, quorumcumque remiſeritis &c. *Sed ſtatim poſt traditionem Calicis, Patenæ, & oblatæ. & verborum* Accipe poteſtatem offerre &c. *Sequitur* Benedictio Dei Patris &c. Tunc oſculetur ſingulos, dicens Pax Domini ſit ſemper vobiſcum, *Miſſa continuatur, & finita Miſſa, & data benedictione ſolemni, nullius poſtea rei ſit mentio. In Ordinatione Epiſcopi ſimiliter non legitur* Accipe Spiritum Sanctum.

In eodem Pontificali in fine Ordinationis Epiſcopi. Cum autem venerit ad communicandum Dominus Pontifex porrigit ei formatam, atque ſacratam oblationem integram: Suſcipiens eam Epiſcopus, ipſe ex ea communicat ſuper altare. Quod vero reſiduum fuerit, ſibi denuo ad communicandum unoquoque die, uſque ad quadraginta dies expletos, *reſervat.* & poſtmodum juſſus a Domino Pontifice, communicat populum cum cæteris Epiſcopis.

P R Æ F A T I O
IN DUOS AUXILII LIBELLOS,

Qua docetur unde accepti ſint: Quis fuerit Auxilius: Multa ex iis erui poſſe ad hiſtoriam quorumdam Pontificum illuſtrandam. Argumenta ipſius non ſemper ſcopum attingere. Actionem Stephani VII. Pontificis in Formoſum ancipitem eſſe. Ei Formoſum occaſionem amplam dediſſe. Nonnulla denique notantur, quæ in eo caute legenda ſunt.

QUum anno ſalutis milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo primo in itinere, quod tum agebam, Toloſa occurreret, in ea octiduum commoratus ſum. Interea dum Bi-

Bibliothecam Illuſtriſs. Præſulis D. de Monthal Archiepiſcopi Toloſani multis Codicibus manuſcriptis divitem luſtro, incidunt in manus meas hi Auxilii libelli charactere antiquo, ſi bene memini, deſcripti, & ad autoris ſeculum accedente. Multa tum exſcripſi, quæ mihi utilia fore prævidebam. Poſtea cum hoc opus ſub prælo ſudare inciperet, & de Operis mei ſcopo cum R. P. Vignero noſtrate, & noſtræ Congregationis Presbytero, viro eruditiſſimo, & antiquitatis, qua ſacræ, qua profanæ, indagatore ſolertiſſimo, & perſpicaciſſimo colloquerer, monuit me, ſe habere Auxilii libellos manu ſua exſcriptos ex Codice antiquo, quem forte fortuna in Monaſterio Lotharingico deprehenderat; Monaſterium indicavit, ſed illius non memini: Se poſtea apographum ſuum cum alio antiquo Codice, quem penes ſe habebat Reverendus P. Jacobus Sirmondus, Doctorum nemini incognitus, contuliſſe: Exemplar ſuum mihi roganti lubens conceſſit utendum, & edendum. Hinc, Lector, iſtos habui libellos, quos nunc tibi publice exhibeo. Papyrius Maſſonus poſterioris libelli titulos Cardinali Baronio Romam olim tranſmiſit, quos tanti fecit, ut eos, ne perirent, ultimo Annalium tomo adnexerit. Hunc libellum vocat Cardinalis: Acta Formoſi Papæ: eodem loco epiſtolam Auxilii ad Leonem Nolæ Epiſcopum integram exſcribit, ut etiam libelli capita ultima 29. & 30. Codices autem noſtri triginta duo Capitula nobis exhibent, prioremque libellum Baronio, & Papyrio prorſus incognitum.

Quis fuerit Auxilius, non liquet. Italus non fuit, ut ipſe teſtatur l. 2. c. 31. Ita enim ſibi objicit: *Porro cum ſis homo exteræ gentis, & apud nos humanæ vitæ ſubſidiis indigeas, quid ad te pertinet noſtris reſiſtere diſceptationibus*. Et paulo poſt: *Si advenis, & peregrinis Eccleſiæ Præpoſitos accuſare licet, vel judicare, aut præjudicare &c.* Hoc autem non diffitetur, imo reſponſo ſuo ſupponit; Dicit enim tantum ſe eſſe ex eo genere, quod Apoſtolus Petrus vocat, genus electum,

re-

regale Sacerdotium, gentem ſanctam, populum acquiſitionis, hoc ſibi ſufficere: ut a teſtimonio hac in cauſa perhibendo excludi non poſſit, velut eo loco pluribus legere potes. Cujas autem fuerit, difficile dictu eſt, cum hoc in libellis ſuis non indicet. Francum fuiſſe, vix dubitari poteſt; Sed eo tempore Franci nomine Germani non ſecus, ac Galli intelligebantur; Uter fuerit, non liquet, nec de hoc magnopere laborandum. In fine tamen ejuſdem capitis videtur negare, ſe exterum eſſe, quod initio conceſſerat. Presbyter autem erat, atque a Formoſo Papa ordinatus. ut ex initio cap. 31. colligi poteſt. Deinde id videtur probare, quod ab Epiſcopis de Canónibus, & eorum obſervatione conſulitur. Sed cap. ultimo libri primi utrumque evidenter docet, & ſe fuiſſe ſaltem Presbyterum, & a Formoſo ordinatum.

Ex his autem libellis multa erui poſſunt, quibus lumen affulget nonnullis maximi momenti geſtis Pontificum, Formoſi, Stephani ſeptimi, Joannis Noni, & Sergii Tertii, quæ obſcure admodum hiſtoricorum illius temporis partim negligentia, partim penuria, nobis tradita ſunt. Hinc conſtat Pontifices Stephanum, & Sergium probabiles cauſas, imo in ſpeciem graves, exautorandi Formoſi Ordinationes habuiſſe. Formoſus enim a Joanne Octavo Papa propter varia crimina depoſitus, & degradatus fuerat, & ad communionem laicam redactus, atque ab Epiſcopatu Portuenſi expulſus. Joannis Papæ ſententia in eum edita eſt 3. tomo Conciliorum Galliæ p. 432. Accuſabatur cum nonnullis aliis in Papæ Joannis vitam conſpiraſſe, in Caroli Calvi Imperatoris & Franciæ Regis ruinam conjuraſſe, Romam Saracenis prodere volviſſe, ut Papam illius excidio involveret, multaque alia crimina perpetraſſe, quæ in ſententia Joannis VIII. referuntur. Ob tam horrenda crimina Pontifex fugitivum & contumacem ab omni Miniſterio Sacerdotali, & Clericali deponit, & anathema in ipſum pronuntiat. Nec hoc Romæ pronuntiaſſe con-

tentus, ſententiam ſuam ad omnes Galliæ, & Germaniæ Epiſcopos Pontigone congregatos, litiſque proceſſum mittit per Legatos ſuos, eos que hortatur, ut ſententiam ſuam per univerſas diœceſes ſuas publicari curent, ut videre eſt præterea tom.3. Conciliorum part.1. cap. 5. Concilii Pontigonenſis. Cum autem Formoſus, & criminum ejus conſortes in criminibus, & contumacia perſeverarent, Joannes VIII. biennio poſt Trecas in Galliam venit, ubi congregata Synodo Epiſcoporum Galliæ, & Belgicæ, excommunicationem in Formoſum renovat, & conſentientibus, atque ſubſcribentibus omnibus Epiſcopis, eam iterum ipſe fulminat; ut legere eſt apud Aimonium l.5. c.37. & tom.3. Concil. Galliæ in Concil. Tricaſſ. II. cap. 4. Scribebat inſuper idem Pontifex ad varios Provinciarum Magnates, *ut a conſortio Formoſi anathematizati* diligenter ſibi caverent, ut videre eſt epiſtola iſtius Pontificis 305.

Opponebant equidem Formoſi fautores, Marinum Papam Joannis VIII. ſucceſſorem ab Anathemate Formoſum abſolviſſe, & ordinibus ſuis, atque Epiſcopatui redintegraſſe. Sed quidquid ſit de hac abſolutione, regerebant præterea Formoſi adverſarii, eum inique, & contra Canones procuraſſe, ut a Sede Portuenſi ad Romam transferretur; quod hactenus nunquam in hac Sede factum fuerat. Omnes enim Pontifices, ad Formoſum uſque, electi fuerunt ex Diaconis, & Presbyteris Romanis. Crimen illud translationis Epiſcopalis, Romanis moribus plane inſolens, aggravabat Formoſi jusjurandum, quo ſe nunquam Romam rediturum Papæ Joanni ſolemniter promiſerat: Non tantum autem redierat, verum etiam Pontificatum ambierat, & obtinuerat. Nec ſine exemplo ordinationes Formoſi iterarunt. Exemplum Stephani IV. ſe ſequi prætexebant, qui convocato magno Concilio Italorum, Francorum, & Germanorum Epiſcoporum, cum omnium conſenſu Conſtantini Papæ ordinationem irritam & caſſam declaravit, eo quod cum Laicus eſſet, ad Pontificatum ele-

electus fuerat, & paucis diebus, nullis prope ſervatis interſtitiis, omnes ordines ſuſceperat. Nec Conſtantini degradatione contenti fuerunt, ſed etiam omnes, qui ab eo ordinati fuerant, nihil ex ea ordinatione conſecutos eſſe declararunt, ideo iterum ordinandos eſſe, ſi Eccleſiæ, quibus deſtinati fuerant, eos inſtanter peterent. His, & ſimilibus argumentis & exemplis Pontifices illi auſum ſuum tuebantur. Nitebantur forſan aliis rationibus, quas Auxilius præterit, utpote iſtorum Pontificum adverſarius.

Nec eſt de illis reordinationibus, & ſuperordinationibus judicandum, ut nunc judicaretur: Nondum enim in rem judicatam tranſierat, & in fidei Catholicæ axioma, quamlibet ordinationem ſecundum Eccleſiæ ritum ab Epiſcopo ſecundum eundem ritum, ordinato celebratam, validam eſſe, & nullo caſu iterandam. Variæ erant, & contrariæ de hac re traditiones, variæ obſervationes, varia, & contraria Doctorum reſponſa. Hanc varietatem evidentiſſime, & luce meridiana clarius docent hi libelli, nec diſceptationem inter eos de ordinum executione tantum fuiſſe, ſed primò & principaliter de ipſa Ordinum ſubſtantia. Communi equidem ſententia, quantum ex eorum actis colligere eſt, omnes fatebantur, Ordinationes ſecundum præſcripta Canonum, & librorum Ritualium ab Epiſcopis Catholicis celebratas, nunquam eſſe repetendas. Sed de multis quæſtionibus, quæ in hac materia fieri ſolent, variæ erant ſententiæ, quæ nec illo ſæculo, nec duobus ſequentibus univerſaliter definitæ ſunt, & ideo variæ de his rebus leguntur obſervationes. Verbi gratia; An Ordinatio contra Canones uſurpata, eſſet ordinatio. An Epiſcopus depoſitus, degradatus, & ad communionem Laicam damnatus, ordinare poſſet. Alia erant dubia, ſed hæc duo potiſſimum illius temporis Pontifices vexaverunt, & ingentes tumultus excitarunt. Teſtimoniorum ab Auxilio pro ſententia ſua allatorum magna pars ſcopum non ferit, multaque,

quo-

quorum diverſa ratio, velut idem ſonarent, confundit; nec ſemper accurate ſatis examinat, an argumenta, quibus utitur, rem acu tangant. Verum iſta Lectoris jucicio penſitanda relinquimus.

In Stephani Pontificis actionem, qui Formoſum Papam mortuum in judicium vocavit, exhumari juſſit, & condemnatum, veſtibus Pontificalibus exui, tribuſque digitis amputatis, in Tiberim projici, plurimum invehitur; nec ipſe tantum, ſed recentiores plerique hoc facinus tragice exagerant; ideoque Pontificem illum injuriis, & opprobriis onerant, & dilacerant. Actio iſta anceps eſt, & pro vario conſpectu variam, & contrariam ſpeciem induit. Certo conſpectu ſpectata, crudelis, inhumana, barbara videtur. Plerique omnes hiſtorici, qui hactenus de hac actione ſcripſerunt, eam ſiniſtre conſpexerunt, ideoque Pontificem Stephanum innumeris conviciis nulla tantæ dignitatis habita reverentia, proſciderunt. At ſi alio conſpectu, eoque dextero, quis eam contempletur, juſta, & ſevera legum obſervatio apparebit, zeluſque pro diſciplina Eccleſiaſtica ſuſcipiendus; non ſecus ac ii laudantur, qui viris principibus, aut cognatis, atque etiam filiis ſontibus non pepercerunt, ſed de eorum criminibus juxta leges vindictam ſumpſerunt. Verum iſta in medio relinquamus, neutri præjudicium facientes. Per nos ſit hac in cauſa unicuique, velle ſuum, & conſpectus. Hoc ſolum velim Lectorem adnotare, totum iſtud Pontificum diſſidium ad fidem nullo modo ſpectaſſe. Duo tantum ſpectabat, quæ hominum opinationibus erant obnoxia, quorum unum in quæſtione ſingulari verſabatur. An formoſi ad Papatum promotio fuiſſe canonica. Pars una hoc affirmabat; negabat altera. Alterum in quæſtione univerſali, ſed nondum deciſa, & edicto peremptorio confirmata: An Epiſcopus depoſitus, & degradatus valide ordines conferret.

Monendus es præterea Lector, nonnulla eſſe apud hunc

 Au-

Autorem, quæ evidenter a veritate aliena ſunt; Iis notam inurere ſatis eſto; nam ad ea refutanda longum ſermonem texere, eſſet a ſcopo noſtro longiſſime aberrare. Lib. 1. c. 11. Oſium accuſat Novatianiſmi, & adverſus eum invehitur quatuor ſequentibus capitulis, ut & c. 23. lib. 2. eo quod Canone 1. & 2. Concilii Sardicenſis dixiſſe refertur, Epiſcopo, qui ſedem mutaverit fraude, & mercede aliqua, licet excuſationem afferat, quod plebs eum expetierit, ne laicam quidem communionem eſſe concedendam. At totum Concilium Sardicenſe, quod velut univerſale cenſetur, & unum cum Concilio Nicœno, Oſii ſententiam approbat, & confirmat; nec illi duo Canones Oſii eſſe cenſentur, ſed Concilii. *Placet ne hoc omnibus? Omnes Epiſcopi dixerunt Placet.* Deinde modus, quo pœnam illam infligunt Patres, adverſatur e diametro hæreſi Novatianorum. Oſtendit enim hanc pœnæ inflictionem, aut illius indulgentiam eſſe in eorum poteſtate; cujus veritatis negatio Novitianiſmum conſtituebat.

Præfatiuncula in lib. 2. & in reſponſione, ſcribit, ordinem, per puram coactionem ſuſceptum, valere, idque ſimili abſurdo probat, & illuſtrat; quod iterum repetit cap. ultimo libri. *Si quiſpiam*, inquit, *nolens credere in Chriſtum, per vim baptizatus fuerit, & poſtmodum in Chriſtum credere acquieſcit, numquid iterum baptizandus erit? Minime.* At ejuſmodi Baptiſmus, ſic & Ordo, characterem non imprimunt, ut docent Doctores omnes, & diſertiſſime traditur, extra c. Majores Eccleſiæ §. Item quæritur. De Baptiſmo, & ejus effectu. Nec facit ad rem Infantium baptiſmus: Quoniam ſicut ſine voluntate propria peccarunt, ita ſine voluntate ſua baptizantur, & baptiſmo purgantur.

Lib. 2. c. 12. 13. 14. 15. parum conſiderate loqui mihi videtur de obedientia, quæ Summo Pontificis jubenti debetur. Quamquam enim id, quod ſcribit verum forſan ſit in hypotheſi, quam tractat: tamen generaliter pronuntiatum

falſum eſt & periculoſum: Hoc erat cautius explicandum, & pronuntiandum. Eadem ratio eſt diſtinctionis, quam facit c. 18. lib. 2. inter Apoſtolicam Sedem, & in ea Præſidentes, cautius erat explicanda. Prætextu enim honoris conſervandi Throno Apoſtolico debiti, habenæ laxantur Convitiatoribus Pontificum, unde neceſſario, & evidenter convitia in Sedem ipſam reflectuntur.

Temere etiam mihi videtur c. 4. l. 2. condemnare Stephani Pontificis decretum. Nihil enim de Conſtantino, & ejus ordinationibus ſtatuit, niſi approbante, & laudante numeroſo Epiſcoporum Concilio, quos in eam rem ex Italia, Gallia, & Germania convocaverat: Omnes pedibus manibuſque iverunt in Stephani, & Cleri Romani ſententiam. Joannes XII. approbante Concilio Romano, annis circiter quinquaginta poſt Auxilium, longe aliter ſenſit de ſententia Stephani IV. in Conſtantinum Pſeudo-Papam. Nam Joannes ejus imitatione, & ejus facto in exemplum prolato, ſimilem prorſus in Leonem Pſeudo-Papam, & ab eo ordinatos, cum univerſi Concilii unanimi conſenſu, pronuntiavit ſententiam. Poſtquam enim ab omni miniſterio Epiſcopali eum depoſuit, ita de iis, quos ordinaverat, definit. *Eos vero, quos ipſe Leo Neophytus, & invaſor S. Catholicæ, & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ in quolibet Eccleſiaſtico Ordine provexit, Apoſtolica atque Canonica autoritate, & Synodali decreto in priſtinum revocamus gradum, quia ordinator eorum nihil ſibi habuit, nihil illis dedit. Sicut olim noſter Prædeceſſor piæ memoriæ Papa Stephanus ſententiam tulit de iis, qui ordinati fuerant a Conſtantino quodam Neophyto, & invaſore Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, & poſtmodum quoſdam eorum ſibi placabiles Presbyteros, aut Diaconos conſecravit*. Sententia autem actione prima Concilii in ordinatos a Leone Schiſmatico, ſeu VIII. lata fuerat, qua data Joannes Papa *præcepit ingredi eos in Concilium cum veſtimentis, planetis, atque ſtolis; & unumquem-*

quemque eorum in carthula ſcribere fecit hujuſmodi verba: Pater meus nihil ſibi habuit, nihil mihi dedit. Et ſic eos exutos privavit honore, quem dederat eis ipſe, invaſor, & Neophytus, atque Curialis, & revocavit eos in priſtinum gradum. Hæc præter Acta Concilii diſerte refert Sigebertus ad ann. 963. Sed Auxilius argumentis adverſariorum preſsus, qui Oſii in Concilio Sardicenſi, & Stephani Papæ in alio Concilio decreta illi objiciebant, in hæc incommoda ſeſe conjecit, attente, ut debuerat, non ſatis conſiderans, ſe cum Oſio, & Stephano Pontifice magna, & numeroſa Epiſcoporum Concilia condemnare.

Facilius forſan excuſari poterit, quod c. 25. & 27. l. 2., & c. 4. l. 2. Liberium Pontificem Hæreticum vocat, & Apoſtatam. Optimos enim habet autores ſibi in hac credulitate præeuntes, Sanctos ſcilicet Athanaſium, Hilarium, Hieronymum, & Autorem vetuſtum libri Vitas Pontificum continentis, a quo hauſit Auxilius quæ de Liberio refert. Tanti Viri hanc de Liberio opinionem conceperant, eo quod Liberius tædio exilii, & perſecutionum ab Arianis inflictarum crudelitate dejectus, tandem Athanaſii condemnationem ſubſcripſerit, licet hæreſim Arianam nunquam fuerit profeſſus. Tria crimina commiſerat Liberius, quæ famæ de ipſius hæreſi vulgandæ, ut ait Cardinalis Baronius ad annum 357. n. 42., occaſionem dederunt. *Quod victus labefactarit Sacerdotalem conſtantiam, injuſte contra S. Athanaſium ſubſcribendo: quodque communicaverit, ut ipſe fatetur, cum illis, quorum communionem hactenus exhorruiſſet: Sed quod etiam profeſſioni illi ſubſcripſerit, quæ licet Catholica videri poſſet, tamen voce illa Nicœna careret conſubſtantialitatis, quam majores omnes adverſus Arianos magna ſemper gloria defendiſſent.* Hujus infamiæ diſſeminationem non parum auxit oppoſitio, quam Clerus Romanus Duce Damaſo, & Cives Romani Catholici prope omnes fecerunt Liberio Papæ ab exilio Romam redeunti.

ti. Publicatis enim quæ humanitus illi contigerant, cum eo communionem colere noluerunt, ſed Felici II., ſeceſſione a Liberio facta, adhæſerunt; unde neces, exilia, & martyria multa contigerunt, Præfectis Conſtantii Imperatoris Ariani, in eos qui Liberii communionem amplecti nollent, ſævientibus. Qui hæc ſigillatim diſcere cupit, Cardinalis Baronii Annales legat ad annum Chriſti 557. n. 32. & ſequentibus. Card. Bellarmin. Controverſ. tom. 1. lib. 4. de Pontif. Rom. c. 9. Cum igitur ſententiæ ſuæ tantos habeat autores Auxilius, facile excuſandus eſt, ut & multi graves Autores qui ante, & poſt ipſum in eandem lapſi ſunt ſententiam, quos inter Sanctus Petrus Damianus Epiſcopus & Cardinalis Hoſtienſis, doctrina, pietate, & dignitate in Eccleſia celeberrimus.

AUXILIUS

De Ordinationibus a Formoſo Papa factis.

PRÆFATIUNCULA.

PRudens Lector, hæc de Scripturarum copiis, & Sanctorum Patrum documentis pauca defloravimus, ſcilicet: Quod ſi Epiſcopus a propria Sede fuerit pulſus, certa imminente neceſſitate, vel utilitate, in alia Eccleſia, quæ Præſulem non habet, inthronizari poſſit, non tamen abſque authoritate dumtaxat Romani Pontificis: & quod Ordinatio illa, quam Papa Formoſus fecit, rata & legitima eſſe probabiliter oſtendatur, etiamſi ipſe Formoſus, ut ajunt, non rite fuerit ordinatus. Quapropter cui plurima legere minime vacat, hæc breviter congeſta, ſi ſenſum intendat, ubertim ſufficere poſſe, non dubium eſt.

INCIPIUNT CAPITULA.

I. *Ablatio ex Epiſtola Anteri Papæ.*
II. *De Sancto Gregorio Nazianzeno.*
III. *Nomina Epiſcoporum, qui tranſmigraverunt ad aliam Sedem.*
IV. *De his & apud Chronica Græca.*
V. *Quod BB. Gregorius, atque Baſilius, ignari non fuerunt Nicœni Concilii.*
VI. *De vitanda Epiſcoporum tranſmigratione de Sede ad Sedem, ex Concilio Nicœno.*
VII. *Qualiter Chalcedonenſis Synodus idem Nicœnum intelligat.*
VIII. *Quod authoritate S. Leonis Papæ Chalcedonenſe Concilium ſit inſtitutum.*
IX. *Unde ſupra Cap. S. Leonis Papæ.*
X. *Gelaſii Papæ.*
XI. *Oſii Capitulum.*
XII. *Quod idem Oſius non Catholice dixerit, nec Laicam in fine communionem accipiat.*
XIII. *Sancti Auguſtini de hoc ipſo.*
XIV. *Interrogatio ſuper Oſii definitione dicentis, nec in fine Laicam communionem accipiat, & qui ſint Canones autoritate præditi.*
XV. *Quo fine ſuum ſapere Oſium concludit.*
XVI. *Ab hinc præclara ſequuntur teſtimonia, quibus Papæ Formoſi ordinatio rata, & legitima eſſe monſtratur. S. Leonis Papæ quod Pſeudo-Epiſcopi ſint abjiciendi, & quod eorum ordinatio poſſit rata conſiſtere.*
XVII. *Quia ſicut denuo baptizari quiſquam non poteſt,*

ita

ita nec denuo in ipſum conſecrari, ad Joannem Epiſcopum Ravennatis Eccleſiæ.

XVIII. Unde ſupra in Canonibus Apoſtolorum.

XIX. Anaſtaſii Papæ, quod eos, quos poſt damnationem ſuam vel baptizavit, vel ordinavit Acacius, nulla læſionis portio attingat, ad Anaſtaſium Imperatorem.

XX. Ejuſdem, quod mali bona miniſtrando ſibi tantummodo noceant, nec Eccleſiæ Sacramenta commaculent.

XXI. Unde ſupra S. Auguſtini contra Parmenianum Donatiſtam.

XXII. Quod Bonoſiaci Cleri cum ſuis honoribus ſine recepti. Innocentii Papæ.

XXIII. Nicœna Synodus Clericos, qui Cathari dicuntur, recipi jubet.

XXIV. De Anatolio licet male ordinato, tamen non expulſo.

XXV. De Liberio.

XXVI. Quod Vigilii ordinationes nemo removere auſus fuerit.

XXVII. Quod excepto Liberii ſacrilegio, quod peſſimum eſt, Vigilius pejora commiſiſſe dignoſcitur, quam Formoſus.

XXVIII. Quod qui Papæ Formoſi ſacram Ordinationem, nihil eſſe, vel fuiſſe cauſatur, Chriſtianæ Religionis ſit inimicus.

XXIX. Quod ſi æmulatoribus illis Papa Formoſus diſplicet, non externis & longinquis, ſed Romano Populo imputare debent.

XXX. Utrum vere ſit Sacerdos, aut Levita, vel Subdia-

conus, quid ad ſubvertendam eamdem ordinationem ſe cuiquam juramento conſtringit.
XXXI. *Ex Concil. Chalcedonenſi de conjuratione, vel conſpiratione.*
XXXII. *Quod ad faciendum iniquitatem nulli unquam ſit obtemperandum.*
XXXIII. *Quod illud Evangelicum, omnia quæ dixerint vobis ſervate, & facite, ſolummodo in bonam partem accipiendum ſit.*
XXXIV. *Quod ad ſcelera committenda nullius excommunicatio ſit obſervanda.*
XXXV. *De obſervanda excommunicatione.*
XXXVI. *De injuſta Paſtorali obligatione.*
XXXVII. *Unde ſupra in Salomone.*
XXXVIII. *Item ibidem.*
XXXIX. *Unde ſupra S. Gregorii Papæ.*
XL. *De univerſali Concilio expectando.*

CAPUT I.

Ablatio ex decretali Epiſtola Anteri Papæ.

NON tranſit de Civitate in Civitatem, vel de minori Civitate ad majorem, qui hoc non ſuo libitu, non ambitu, non propria voluntate facit, ſed aut vi, aut propria ſede pulſus, aut neceſſitate coactus, aut utilitate loci, aut populi, non ſuperbe, ſed humiliter transfertur. Non igitur migrat de Civitate ad Civitatem, qui non avaritiæ cauſa, non ſponte dimittit ſuam, ſed, ut jam dictum eſt, aut pulſus a ſede ſua, aut neceſſitate coactus, aut electione, aut exhortatione Sacerdotum, & populorum, ad aliam Civitatem transfertur, & inthronizatur. Hinc eſt, quod Euſebius de quadam parva Civitate, Apoſtolica authoritate, mutatus eſt Alexandriam. Felix quoque de Civitate, qua ordinatus erat, ele-

electione Civium, propter doctrinam, & bonam vitam, quam habebat, communi Epiſcoporum, & reliquorum Sacerdotum, ac populorum conſilio translatus eſt ad Epheſum. Hæc Anterus.

CAPUT II. *De Sancto Gregorio.*

Cæterum autem ſi quiſquam objectare tentaverit, quod idem Anterus ante Nicœnum fuerit Concilium, tandem diſcere non erubeſcat, quod Pater Sanctiſſimus, & Doctor mirabilis, Gregorium, dico vere Theologum, non paucis labentibus annis poſt Nicœnum Concilium, ob Eccleſiæ utilitatem de Civitate ad Civitatem migravit. Nam cum prius unius Civitatis Cappadociæ, quæ Samſima dicebatur, fuiſſet Epiſcopus, Beati Baſilii & aliorum Epiſcoporum hortatu, & conſenſu Nazianzo conſtitutus eſt, deinde Conſtantinopolim demigravit; neque enim audiendi ſunt qui eum Synodali judicio aſſerunt a Conſtantinopolitana Sede projectum. Verum eſt quia congregati ſunt Epiſcopi ſed non adverſus eum, ſed magis adverſus inthronizatores ejus, videlicet, quod ſine ſuorum conſenſu eum inthronizare auſi fuerint. Ipſe nimirum Sanctiſſimus Pater teſtificatur, cujus teſtimonium utique verum eſt, quod ſedem illam rite acceperit, eique recte præſederit, imo & precibus pulſatus fuerit, ut eam non deſereret, ſed propter aſſiduos corporis dolores, exteraſque infirmitates, curvamque ſenectam iſtiuſmodi precibus aſſenſum præbere noluit, reverſuſque ad quietem, & Philoſophicam vitam, quam ſemper amaverat, in qua multiplices, ac ſaluberrimos fructus afferens, quievit in Domino. Hæc autem partim reperiuntur in geſtis, quæ de vita ejus ſcripta ſunt, partim in Sermone ipſius, qui Syntactirius appellatur. Apertiuſque in homilia inveniuntur, quam ipſe de ſe apud Conſtantinopolim adverſus eos diſſeruit, qui eum ſedem illam deſideraſſe dicebant.

CAPUT III. *Nomina Epiſcoporum qui tranſmigraverunt ad aliam ſedem.*

Verumtamen quia de Epiſcoporum tranſmigratione facimus mentionem, reſtat ut & alios qui utilitate vel neceſſitate inthronizati ſunt, ad memoriam revocemus. Perigenes in Petris ordinatus Epiſcopus; ſed quoniam Cives ejus Civitatis eum ſuſcipere noluerunt, Romanæ Civitatis Epiſcopus juſſit eum inthronizari in Corinthum Metropolim, defuncto ejus Epiſcopo, eique, donec advixit, Eccleſiæ præfuit. Doſitheum Seleuciæ Epiſcopum Alexander Antiochenus Epiſcopus in Tharſum Ciliciæ demigravit. Reverentius ab Arcis Phoeniciæ in Tyrum migratus eſt. Joannes de Gordolyde mutatus eſt in Procoſo, & in ea præſedit Eccleſia. Palladius ab Helenopoli, mutatus eſt in Aſponiam: Alexander ab alia Helenopoli in Adriopoli mutatus eſt. Meletius prius in Sebaſtena Eccleſia præfuit, & poſtea Antiochiæ Præſul eſt conſtitutus. Theoſebius ab Apamia Aſiæ transfertur in Eudoxiopolim, quæ dudum Salambria vocabatur. Polycarpus de Urbe Antapriſtena Myſiæ in Nicopolim Thraciæ mutatus eſt. Obtimus ab Agardamia Phrygiæ in Antiochiam Piſidiæ migratus eſt. Sylvanus a Philippopoli Thraciæ mutatus eſt in Troada. Euſebius itaque Pamphili in Sexto Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libro Alexandrum unius Cappadociæ Civitatis Epiſcopum refert, quia cum veniſſet cauſa orationis Hieroſolymam, tentus ſit ab ejus Civibus, & in locum Narciſſi Epiſcopi conſtitutus, & de cætero omni vita ſua ipſi Eccleſiæ præſediſſet.

CAPUT IV. *De his autem, & apud Chronica Græca ita legitur.*

Imperante Romanorum, ſecundo anno, Artemio, qui eſt & Anaſtaſius, tertia decima Indictione, undecima die menſis Auguſti, translatus eſt de Metropoli Cyzico Germanus Archiepiſcopus Conſtantinopolim, adſtante Sanctæ Romanæ & Apoſtolicæ Sedis Apocriſario, Reverendiſſimo Pre-

ſbytero Michaelio, conſentientibus Epiſcopis, & omnibus Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, & cuncto Clero, vel Senatu. Quibus omnibus idem Presbyter talem fecit ſermonem. Divina enim gratia, quæ ſcit ſemper infirma erigere, & incompleta complere, tranſtulit, & ordinavit in ſacratiſſimam Sedem a Deo ſervatæ Civitatis Conſtantinopolitanæ, præſentem Germanum ſanctiſſimum Archiepiſcopum. Hæc autem non ideo prælibavimus, ut quaſi licitum ſit cuiquam Epiſcoporum de ſe transferre ad Sedem, niſi certa imminente neceſſitate, vel utilitate.

CAPUT V. *Quod BB. Gregorius, atque Baſilius non ignari fuerint Nicœni Concilii.*

His ita breviter commemoratis, revertamur ad ea, quæ paulo poſt ſuperius de B. Gregorio Theologo dicere cœperam. Nonne ſi quiſpiam temeritate accenſus, objicere præſumpſerit, quod Beatus Baſilius, & idem loculentiſſimus Doctor Gregorius, ignari fuerint Nicœni Concilii, & in hujuſmodi facto a Sancta Romana Eccleſia deviaverint, etiam imperitiæ cachinnum præbebit? Sed animadvertendum eſt, quod in hujuſmodi negotio iidem Sancti Patres, Nicœnos Canones ita intellexerint, quemadmodum Chalcedonenſis Synodus, nec non & Sanctiſſimus Leo, atque Gelaſius intellexiſſe noſcuntur, quod in conſequentibus liquidius apparebit.

CAPUT VI. *De vitanda Epiſcoporum tranſmutatione de Sede ad Sedem ex Concilio Nicœno.*

Propter multam perturbationem, & ſeditiones quæ fiunt, placuit conſuetudinem * omnibus amputari, quæ præter regulam in quibuſdam partibus videatur admiſſa, ita ut de Civitate in Civitatem, non Epiſcopus, non Presbyter, non Diaconus, transferatur. Si quis autem poſt definitionem ſancti, & magni Concilii tale quid agere tentaverit, & ſe hujuſmodi negotio manciparit, hoc factum prorſus in irritum du-

* *Omnimodis.*

ducatur, & reſtituatur Eccleſiæ, cui fuit Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ordinatus.

CAPUT VII. *Qualiter Chalcedonenſis Synodus, idem Nicœnum intelligat.*

Clericos in Eccleſia miniſtrantes, ſicut jam conſtituimus, in alterius Civitatis Eccleſia ſtatutos fieri non oportet; ſed contentos eſſe in quibus ab initio miniſtrare meruerunt, exceptis illis, qui proprias amittentes Provincias, ex neceſſitate ad aliam Eccleſiam tranſierint. Si quis autem poſt hanc definitionem ſuſceperit Clericum ad alium Epiſcopum pertinentem, placuit & ſuſceptum, & ſuſcipientem communione privari, donec is, qui migraverat Clerus *, ad propriam fuerit reverſus Eccleſiam.

CAPUT VIII. *Quod authoritate S. Leonis Papæ Chalcedonenſe Concilium ſit inſtitutum.*

Authoritate igitur, & Apocriſariis Beati Leonis Papæ, ut in ejus Epiſtolis legitur, Chalcedonenſe Concilium inſtitutum eſt, atque roboratum. Et propterea memoratus Papa, diſcrepare ab illo æſtimandus non eſt.

CAPUT IX. *Sancti Leonis Papæ.*

Si quis autem Epiſcopus civitatis ſuæ mediocritate deſpecta, adminiſtrationem loci celebrioris ambierit, & ad majorem ſe plebem quacumque ratione tranſtulerit, a cathedra quidem pelletur aliena, ſed carebit, & propria: ut nec illis præſideat, quos per avaritiam concupivit, nec illis, quos per ſuperbiam ſprevit. Suis igitur terminis quiſque contentus ſit, nec ſupra menſuram juris ſui affectet augeri.

CAPUT X. *Gelaſii Papæ.*

Quiſquis propriæ deſertor Eccleſiæ nullis exiſtentibus cauſis ad aliam putaverit tranſeundum, temereque ſuſceptus fuerit, & protervus reverendorum Canonum vel ipſe, vel receptor ejus, atque provector, inſtituta non fugiet, quæ de hujuſmodi præſumptoribus Sacri Canones præfixere ſervanda.

Audi-

* *Clericus.*

Audiſtis,o æquitatis judices? quomodo Chalcedonenſe Concilium, quod utique a Nicæno Concilio nullatenus deviat, ſtatuerit, quod abſque Provinciarum amiſſione, in alterius Civitatis Eccleſiam demigrandum non ſit. Nihilominus audiſtis, quod beatiſſimus Papa Leo cenſuerit, ut Epiſcopus Civitatis ſuæ mediocritate deſpecta, adminiſtrationem loci celebrioris ambire non debeat, nec per avaritiam ad majorem, ſe plebem transferre. Id ipſum autem & Papa Gelaſius, ut ſupra oſtenſum eſt, definire videtur. At vero ſi alicujus prædeceſſoris Pontificis capitulum ad hæc objicere quis præſumſerit, noverit Chalcedonenſem Synodum, necnon & Apoſtolicos Præſules, quorum teſtimonia prætulimus, Leonem dico, atque Gelaſium, cuncta præcedentium Patrum, quæ canonice inſtituta ſunt, melius conſideraſſe, atque tractaſſe, quam homines hujus temporis, & idcirco nemo eis præferendus eſt.

CAPUT XI. *Oſii Capitulum*.

Nonnulli tamquam validiſſimum murum objiciunt Oſium dicentem: Si quis Epiſcopus per avaritiam, aut ambitionem, & ut dominationem agat, ſedem mutaverit, nec laicam communionem habeat. Deinde in ſequenti Capitulo. Etiamſi talis extiterit, ut per fraudes, & quoſdam præmio, & mercede corruptos, excuſationem afferens, ut quaſi eum populi petere videantur, nec laicam in fine communionem accipiat.

CAPUT XII. *Quod idem Oſius non Catholice dixerit, nec laicam in fine Commuionem accipiat*.

Attendite, quæſo, veritatis amatores, quod dicturi ſumus; nam quod idem Oſius ait: ſi quis Epiſcopus per avaritiam, vel ambitionem, & ut dominationem agat, ſedem mutaverit, libenter amplectimur. Quod autem ſubjunxit: Nec laicam in fine communionem percipiat, æquis auribus audire non poſſumus. Ubi hoc didicit Oſius? preſertim cum in Synodo Nicæna, quæ inter omnes Synodos principatum tenet, in qua ipſe etiam cum Sanctis Patribus conſedit, tale quid non

habe-

habetur. Quin potius, ut ſupra intimatum eſt humanius definierunt, dicentes: Hoc factum prorſus irritum ducatur, & reſtituatur Eccleſiæ, cui fuit Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ordinatus. Ergo quod dictum eſt, nec in fine laicam communionem accipiat, non Catholicum, ſed Catharum ſonat. Cathari enim Græce, mundi dicuntur, cum prorſus ſint immundi. Iſti nimirum ſunt Novatiani hæretici, qui neminem poſt culpam pęnitentiam agere poſſe, dogmatizant. Contra quos Dominus per Prophetam clamat: Nolo mortem peccatoris, ſed ut convertatur, & vivat. Sunt & alia quamplurima, quibus oſtenditur, quod peccator etiamſi in extremo vitæ ſuæ poenitentiam petat, non ſit abjiciendus, nec deſperandus.

CAPUT XIII. *Sancti Auguſtini de hoc ipſo.*

Hinc eſt, quod B. Auguſtinus, cujus authoritas ad inſtar ſolis in tota fulget Eccleſia, exponens ad populum, quæ ſit blaſphemia in Spiritum Sanctum, dicit. Non omnem blaſphemiam, nec omne verbum contra Spiritum Sanctum prolata, debemus accipere, quæ in hoc ſeculo non remittantur, neque in futuro; ſed quamdam blaſphemiam, & quoddam verbum, videlicet cor impoenitens contra Spiritum Sanctum, quo in Eccleſia peccata dimittuntur. Verbum valde malum & nimis impium, ſive cogitatione, ſive etiam lingua ſua dicit, quem patientia Dei cum ad pęnitentiam adducit, ipſe ſecundum duritiem cordis ſui, & cor impoenitens theſaurizat ſibi iram in die iræ, & revelationis juſti judicii Dei. Hæc impoenitentia non habet remiſſionem neque in hoc ſeculo, neque in futuro, quia poenitentia impetrat remiſſionem in hoc ſeculo, quæ valeat in futuro. Sed quamdiu quiſquis in hac carne vivit, de eo judicari non poteſt. De nullo enim deſperandum eſt, quamdiu patientia Dei ad poenitentiam adducit. Paganus eſt hodie, quid ſi cras efficietur Chriſtianus? Judæus infidelis eſt hodie; quid ſi cras credet in Chriſtum? Hæreticus eſt; quid ſi cras ſequetur Catholicam veritatem? Schiſmaticus eſt hodie; quid

ſi cras

ſi cras amplectitur Catholicam veritatem?

CAPUT XIV. *Interrogatio ſuper Oſii definitione, dicentis: Nec Laicum in fine communionem accipiat: Et qui ſint Canones authoritate præditi.*

Et hoc non prætereundum exiſtimo: Nam teſte B. Papa Gelaſio in Epiſtola ad Anaſtaſium Imperatorem nulli alii Canones authoritate præditi ſunt, niſi quos Apoſtolica ſedes ſuo judicio roboraverit. Qua propter oſtendant, ſi poſſint, quis ex Apoſtolicis Patribus, quod Oſius dixit, nec in fine laicam communionem accipiat, firmaverit. Et quia tale aliquid oſtendere minime poſſunt, reſtat, ut ejuſmodi definitio, non Catholica, ſed ut dictum eſt, Cathara ſonet.

CAPUT XV. *Quo fine ſuum ſapere Oſius concluſit.*

Præterea quod adhuc de Oſio ſubjiciendum eſt, quoniam homines ſumus, non abſque gravi gemitu exprimere poſſumus. Iſte nimirum Oſius Cordubenſis Eccleſiæ præfuit Antiſtes, qui quondam Apoſtolicæ Sedis Apocriarius: una cum Vincentio, & Victore Presbyteris, ſancto, & magno Nicæno interfuit Concilio: Poſtmodum vero Sardicenſem Synodum cum ingenti Epiſcoporum numero feciſſe legitur, ubi Capitula, quæ per eum decurrunt, ſtatuta fuerunt. Hic autem uſque ad Conſtantii Imperat. tempus in corpore manſit. Ille quidem Conſtantius Arianæ perfidiæ particeps extitit. Orta itaque altercatione adverſus eamdem hæreſim, Epiſcopalis Legatio miſſa eſt ad Oſium in Hiſpania commorantem; dixitque ad eum: Tu, qui Nicænæ Synodo præſens adfuiſti, dic quæſo Omouſion ſicuti nos Catholici recte confitemur, ideſt unius cum Patre ſubſtantiæ filium: An ſicut Ariani garriunt Omiouſion, quod eſt ſimilis cum Patre ſubſtantiæ, filium trecenti decem & octo Patres confiteri decreverunt? Qui ſive per longam ætatem deſipiens, ſeu certe pro aſſentatione principis, reſponſum dediſſe perhibetur, utramque partem recte intendere, quæ confeſſa fuerit ſive Omouſion, ſive Omiouſion.

Lib. VIII. Par. I. Lat. Ordin.

* *Unitatem.*

Cujus ſententia ita ſtulte prolata, non ſolum a Catholicis, verum etiam ab Arianis, uno ore irriſa, atque refutata eſt. Denique in Civitate Corduba, in qua Epiſcopatum tenuit, poſt hujuſmodi reſponſum, nomen ejus infra Catholicos Epiſcopos anteceſſores, vel poſtdeceſſores ejus minime recitatur.

CAPUT XVI. *Ab hinc præclara ſequuntur teſtimonia, quibus Papæ Formoſi Ordinatio rata & legitima eſſe monſtratur. Sancti Leonis Papæ, quod Pſeudo-Epiſcopi ſint abjiciendi, & eorum ordinatio poſſit rata conſiſtere.*

Nulla ratio ſinit, ut inter Epiſcopos habeantur, qui nec a Clericis ſunt electi, nec a plebibus expetiti, nec a Provincialibus Epiſcopis cum Metropolitani judicio conſecrati. Unde cum ſæpe quæſtio de male accepto honore naſcatur, quis ambigat, nequaquam iſtis tribuendum eſſe, quod non doceatur fuiſſe collatum. Si qui autem Clerici ab iſtis Pſeudo-Epiſcopis in Eccleſiis ordinati ſunt, qui ad proprios Epiſcopos pertinebant, & ordinatio eorum conſueto judicio Præſidentium facta eſt, poteſt rata haberi, ita ut in ipſis Eccleſiis perſeverent. Aliter autem vana habenda eſt creatio, quæ nec loco fundata eſt, nec authoritate munita.

CAPUT XVII. *Sancti Gregorii Papæ, quia ſicut denuo baptizari quiſquam non poteſt, ita nec denuo in idipſum conſecrari, ad Joannem Epiſcopum Ravennatis Eccleſiæ.*

Illud autem, quod dicitis, ut is, qui ordinatus eſt, iterum ordinetur, valde ridiculum eſt, & ab ingenii veſtri conſideratione extraneum, niſi forte quod exemplum ad medium deducitur, de quo & ille judicatus eſt, qui tale aliquid feciſſe perhibetur. Abſit a fraternitate veſtra ſic ſapere: Sicut autem baptizatus ſemel iterum baptizari non debet; ita conſecratus ſemel, in eodem ordine iterum non valet conſecrari.

CAPUT XVIII. *Unde ſupra in Canonibus Apoſtolorum.*

Si quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, ſecundam manus impoſitionem acceperit ab aliquo, deponatur & ipſe

ipſe, & qui eum ordinare tentaverit, Nam eos, qui ab hujusmodi baptizati fuerint, vel etiam ordinati, neque fideles, neque Clericos eſſe, poſſibile eſt.

CAPUT XIX. *Anaſtaſii Papæ, quod eos, quos poſt damnationem ſuam vel baptizavit, vel ordinavit Acacius, nulla læſionis portio attingat, ad Anaſtaſium Imperatorem.*

Nam ſecundum Eccleſiæ Catholicæ conſuetudinem, ſacratiſſimum ſerenitatis tuæ pectus agnoſcat, quod nullum de his, vel quos baptizavit Acacius, vel quos Sacerdotes, ſive Levitas ſecundum Canones ordinavit, nulla eos ex nomine Acacii portio læſionis attingat, quod forſitan per iniquum tradita Sacramenti gratia, minus firma videatur. Nam & Baptiſmum, quod procul ſit ab Eccleſia, ſive ab adultero, ſive a fratre fuerit datum, ad percipientem munus pervenit illibatum. Quia vox illa, quæ ſonuit per columbam, omnem maculam humanæ pollutionis excludit, qua declaratur ac dicitur: Hic eſt; qui baptizat in ſpiritu, & igne. Nam ſi viſibiliter ſolis iſtius radii cum per loca fœditiſſima tranſeunt, nullius contactus inquinatione maculantur, multo magis illius, qui iſtum viſibilem fecit virtus, nulla Miniſterii indignitate contingitur. Nam & Judas cum fuerit ſacrilegus, atque fur, quidquid egit inter Apoſtolos pro dignitate commiſſa, beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimenta ſenſerunt, declarante hoc ipſo Domino manifeſtiſſima voce: Scribæ, & Phariſæi ſuper Cathedram Moyſi ſederunt, quæ dicunt, facite, quæ autem faciunt, facere nolite, dicunt enim, & non faciunt. Quidquid ergo in hominum profectum quilibet in Eccleſia pro officio ſuo videtur operari, hoc totum complet, & implet Divinitatis effectus. Ita ille, per quem Chriſtus loquitur, Paulus affirmat: Ego plantavi; Apollo rigavit, ſed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus: A Deo autem non quæritur quis, vel qualis prædicet, ſed quem prædicet, ut invidos etiam bene

Chriſtum prædicare confirmet, quo modo Diabolus ipſe dejectus eſt.

CAPUT XX. *Ejuſdem, quod mali bona miniſtrando, ſibi tantummodo noceant, nec Eccleſiæ Sacramenta commaculent.*

Ideo ergo & hic Acacius, cujus nomen dicimus eſſe reticendum, male bona miniſtrando, ſibi tantummodo nocuit. Nam inviolabile Sacramentum, quod per illum datum eſt, aliis perfectionem ſuæ virtutis obtinuit, ei autem obfuit. Quorumdam autem in tantum ſe extendit curioſa ſuſpicio, ut imaginetur, probato a Papa Felice judicio, poſtea inefficaciter in Sacramentis, quæ Acacius uſurpavit, egiſſe; ac perinde eos metuere, qui vel in conſecrationibus, vel in baptiſmate, myſteria tradita ſuſceperunt. Nam ſuperbia ſemper ſibi, non aliis facit ruinam.

CAPUT XXI. *Unde ſupra. Auguſtini contra Parmenianum Donatiſtam.*

Quod autem in libro Sapientiæ legitur: Spiritus Sanctus diſciplinæ effugiet fictum, & auferet ſe a cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu; ita intelligendum eſt ut deſit ſaluti ejus, miniſterium tamen non deſerat, quod per eum ſalutem operatur aliorum. Unde ait Apoſtolus: ſi enim volens hoc facio, mercedem habeo; ſi autem invitus, diſpenſatio mihi credita eſt; Ac ſi dicat: illis prodeſt quibus hoc diſpenſo, non mihi, qui fictus ſum.

CAPUT XXII. *Quod Bonoſiaci Clerici cum ſuis honoribus ſint recepti: Innocentii Papæ.*

Certum eſt, quod Bonoſiaci hæretici comparandi ſunt Judæis, eo quod Chriſtum Deum ex Patris ſubſtantia ante ſecula negent, ſicut Judæi, qui ejus Divinitatem negaverunt, & negant. Unde conſequens eſt, ut participium damnationis cum eis habeant, quorum errorem imitati ſunt. Et infra: Anyſii fratris quondam noſtri aliorumque Sacerdotum ſumma deliberatio hæc fuit, ut quos Bonoſus ordinaverat, ne cum

eo

eo remanerent, ac fieret non mediocre ſcandalum, ordinati reciperentur.

CAPUT XXIII. *Nicæna Synodus Clericos, qui Cathari dicuntur, ita recipi jubet.*

De his, qui ſe nominant Catharos, ideſt, mundos, ſi quando veniant ad Eccleſiam Catholicam, placuit Sancto, & magno Concilio, ut impoſitionem manus accipientes, ſic in Clero permaneant.

CAPUT XXIV. *De Anatolio licet male ordinato, tamen non expulſo.*

Sancto Flaviano Conſtantinopolitano Epiſcopo ob Catholicam fidem in exilium deſtinato, Anatolius, eo vivente, in ejus locum ordinatus eſt. Ad quem ſanctus Papa Leo ita loquitur: Deceſſore enim tuo beatæ memoriæ Flaviano, propter defenſionem Catholicæ veritatis ejecto, non immerito credebatur, quod ordinatores ſui contra Sacrorum Canonum inſtituta, viderentur ſui ſimilem conſecraſſe. Sed adfuit miſericordia Dei in hoc te diligens, atque confirmans, ut malis principiis bene utereris, & non te judicio hominum provectum, ſed Dei benignitate monſtrares. Quod vere ita accipiendum eſt, ſi hanc Divini muneris gratiam alia offenſione non perdas. His ergo relictis capitulis, o juſtitiæ dilectores, audiſtis liquidius, quod a Pſeudo-Epiſcopis ordinatio facta poſſit rata conſiſtere. Audiſtis etiam, quia ſicut denuo quiſque baptizari non debet, ita nec denuo in eodem Ordine conſecrari poteſt. Nihilominus autem audiſtis, quod eos, quos Acacius poſt damnationem ſuam ordinavit, nulla portio læſionis attigerit, eo quod mali bona miniſtrando, ſibi tantummodo noceant, miniſterium autem maculare non poſſint, quod talibus officiis Spiritus Sanctus præſideat author. Inde nimirum eſt, quod Bonoſiaci, qui ad Catholicam Eccleſiam redire voluerunt, cum suis honoribus recepti ſunt. Inde etiam Novatiani, ut fuerant ordinati, per manus impoſitionem ſuſci-

ſcipiuntur. Anatolius quoque, ut dictum eſt, magis ſacrilegus invaſor, quam Epiſcopus fuit ordinatus, & tamen a Sancto Papa Leone non condemnatur, ſed potius admonetur, quatenus Sacerdotalem benignitatem alia offenſione non perdat. Et iſti qui ſunt? vel cujus magiſterii, cujuſve authoritatis, qui ſacram Ordinationem a Catholico viro miniſtratam; & pluribus annis Deo fideliter famulantem, & Eccleſiaſtica officia chriſtiano populo miniſtrantem, non Catholice, ſed Apoſtatice ſubvertere nituntur?

CAPUT XXV. *De Liberio.*

Quis enim neſciat, quod Liberius, heu proh dolor! Arianæ hæreſi ſubſcripſerit, & per ejus tranſgreſſionem nefandiſſima ſcelera ſint commiſſa. Multitudo quoque Sacerdotum & clericorum interfecta ſit, & Martyrio coronata: reſidui vero Catholici non ſolum ab Eccleſiis, ſed etiam a balneis prohibiti ſint. Liberius autem Apoſtata factus vixit annos ſex, ordinationes tamen, quas fecit, in ſua ſtabilitate permanſerunt. Nec mirum; revera enim Judas, quamvis fur & ſacrilegus, quæ ſalubriter inter Apoſtolos geſſit, quiſquam redarguere non auſus fuit.

CAPUT XXVI. *Quod Vigilii ordinationes nemo removere auſus fuerit.*

Hinc eſt, quod Vigilii ordinationes nemo commovere auſus eſt. Iſtum namque ſcias eſſe Vigilium, qui prius Bonifacio Papæ inſidias molitus eſt, quatenus eo vivente Apoſtolicam dignitatem ſacrilegus obtineret. Sed reſiſtente Senatu, tale quid facere minime potuit. Poſtmodum vero ſolitis machinationibus Silverium Papam Apoſtolica dignitate exſpoliare aggreſſus eſt. Quod ille animadvertens, advocatis Epiſcopis, authoritate Sancti Spiritus, & Apoſtolica poteſtate, eum veluti Simoniacum & invaſorem, anathematis vinculis obligavit, & ille, ut mente conceperat, per Imperialem potentiam, ſimulque falſos teſtes eumdem Apoſtolicum Patrem ne-

nequiter condemnavit: Monachicis veſtibus, & ad Pontias in exilium deſtinavit, ſuſtentans eum pane tribulationis, & aqua anguſtiæ, ibique mortuus eſt, ac ſepultus, & Confeſſor effectus eſt; ad cujus corpus infirmi ſanabantur. Vigilius autem anathematis nexibus merito irretitus, inſuper & homicidii crimine nominatim infamatus, nefario auſu ſe Papam inſtituit. O ineffabilem Dei pietatem! Vigilius, qui jam deſperatus erat, ſervatur ad Pœnitentiam. Anthimum ſcilicet hæreticum Patriarcham, quem reconciliare ſpoponderat, reconciliare nolens, longo exilio, longaque afflictione maceratus, digna factis recepit; & ſic demum procul a patria defunctus quievit in Domino, ordinationes tamen ejus, ut dictum eſt, in ſua ſtabilitate manſerunt. Hæc enim, quæ de Silverio, & Vigilio retulimus, partim in Synodali decreto ejuſdem Silverii, partim in Pontificali libro habentur.

CAPUT XXVII. *Quia excepto Liberii ſacrilegio, quod peſſimum eſt, Vigilius pejora commiſiſſe dignoſcitur, quam Formoſus.*

His ita de compendio prælibatis, percunctari libet, quis horum deteriora commiſerit? Formoſus quidem, ut ajunt, ambitionis cauſa ab Epiſcopali ſede ad Apoſtolicum Thronum translatus eſt. Quod ſi objecerint, depoſitum fuiſſe, & poſtmodum reconciliatum; noverint quia plurimi Sacerdotum depoſiti fuerunt, & poſtmodum reconciliati, reconciliati inquam, non denuo in idipſum conſecrati. Quippe aliud eſt reconciliatio, & aliud conſecratio, nam qui ſemel conſecratur, denuo in idipſum conſecrari non poteſt; reconciliari tamen per dignam ſatisfactionem poteſt. Nonne quod plurimi Sacerdotum poſt depoſitionem reconciliati ſint, in authenticis apicibus ſufficienter habetur? Quod legentibus liquidius patet. His namque digeſtis Vigilium nefandiſſima perpetraſſe, ſi homines ſilent, ipſi etiam lapides clamabunt. Cujus execrabile ſcelus nemo imitari auſus eſt, vel audebit, niſi par-

ticeps

ticeps factus illius qui dicit: Ponam ſedem meam ad Aquilonem, & ero ſimilis Altiſſimo. Porro de ſede ad ſedem, vel de Civitate ad Civitatem Epiſcopos transferre, & in Decretalibus Litteris ob neceſſitatem, vel ob utilitatem conceſſum legimus, & plurimos Sacerdotum, etiam Sanctos, tale quid egiſſe, non dubium eſt. Ex quibus extat B.Gregorius Nazianzenus; ut ſupra retulimus. Hæc autem, prudens Lector, non ideo prælibare ſtuduimus, ut cuiquam Sacerdotum de ſede ad ſedem, vel de Civitate ad Civitatem, mutari licitum eſſe dicamus, ſed ut manus impoſitionem etiam a Pſeudo-Epiſcopis miniſtratam, ratam, & juſtam eſſe teſtimoniis comprobaremus.

CAPUT XXVIII. *Quod qui Papæ Formoſi Sacram Ordinationem nihil eſſe, vel fuiſſe cauſatur, Chriſtianæ Religionis ſit inimicus.*

Qua de re qui præfatam ordinationem falſam, & inanem eſſe, vel fuiſſe confingunt, eoque Sacerdotes, ac Levitas conſecrandos eſſe dogmatizant, quid aliud, quam Italiæ regiones longe lateque, ecce jam circiter viginti annos, abſque Chriſtiana Religione vixiſſe garriunt? Ac per hoc quid aliud reſtat, niſi ab ejuſmodi Epiſcopis per univerſam Italiam dedicatæ Eccleſiæ, altaria conſecrata, & Chriſmata ſolenniter inſtituta, prorſus perierint. Similiter autem tam ab Epiſcopis quam a cæteris Sacerdotibus, fontes in remiſſionem peccatorum ſanctificati, & Miſſarum ſolemnia tam in Dominicis diebus, quam in aliis feſtivitatibus fruſtra, ut blaſphemant, celebrata ſint. Oblationes quoque tam pro vivis, quam etiam pro defunctis, quod dictu nefas eſt, tamquam nugaces perierunt. Matutinæ ſeu Veſpertinæ, ac reliquarum preces horarum, velut ineptæ, non ſint exauditæ: Levitarum ac Subdiaconorum officia in vacuum adminiſtrata ſint: univerſa Eccleſia, quæ huic ordinationi Synodicum præbuit aſſenſum, pariter periclitetur, quippe non ſolum qui faciunt, ſed & qui conſentiunt

tiunt prava facientibus, parilem excipiunt vindictam. O incomparabile ſacrilegium! Quis enim de timentibus Deum æquis auribus hoc audire poterit? Ut non ſtatim Chriſtiano zelo commotus ſcandalizetur? Nonne linguam illam, quæ talibus implicatur blaſphemiis, melius fuerat particulatim dari avibus, quam in tantam prorumpere veſaniam? Scimus enim quia neceſſitatis cauſa etiam laico baptizare licet. Sed aliud eſt periculo mortis urgente laicum poſſe dare baptiſma, & longe incomparabiliter aliud eſt, ad Sacerdotum preces ac benedictiones, & chriſmatum admixtiones, & Cleri, ac populi votivas reſponſiones, fontes in remiſſionem peccatorum ſanctificatos, nihil prorſus, ut iſti volunt, ſanctificationis habuiſſe. Quis hoc, niſi hæreticus, dogmatizare audeat? Et quis talia per hujuſcemodi os loquitur, niſi de quo Dominus dicit: Ille homicida erat ab initio, & in veritate non ſtetit, quia veritas non eſt in eo: Cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax & pater ejus.

CAPUT XXIX. *Quod ſi æmulatoribus illis Papa Formoſus diſplicet, non externis, & longinquis, ſed Romano populo imputare debent.*

Porro ſi æmulatoribus illis Papa Formoſus iſtiuſmodi facto diſplicere videtur, ut non recte fuerit ordinatus; quibus hoc imputare debent; niſi Romano populo, qui eum elegerunt. Quibus hoc adſcribi oportet, niſi Clero, & Magnatibus Romanæ Urbis, qui libenter Dominici Corporis & Sanguinis Hoſtiam, donec advixit, ab eo percipere ſtuduerunt, eique per univerſas ſolemnitates, atque ſtationes ſolito more communicaverunt, & per omnia participes extiterunt? De cætero autem qui ſani capitis eſt, nihil omnino habere ſe dicit, quod de Formoſo illis imputare debeat, qui de longinquis terrarum ſpatiis, per mille, ut ita dicam, diſcrimina tremebundi, ad Apoſtolicam Sedem profecti ſunt, & ſacram ordinationem, ut moris eſt, magis ab Apoſtolo Petro, quam ab

ejus Vicario ſuſceperunt, imo a Sancto Spiritu ut Papa docet Anaſtaſius, quod jam ſupra commemoratum eſt.

CAPUT XXX. *Utrum vere ſit Sacerdos, vel Levita, vel Subdiaconus, qui ad ſubvertendam eandem Ordinationem ſe cuiquam juramento conſtrinxit.*

Igitur quia neceſſitate incumbente, de ſacris Ordinibus altercatio interpoſita eſt, percunctari congruum eſt, quid de eo cenſendum ſit, qui ſacræ Ordinationis, de qua nunc diſputatio ventilatur, nullam omnino conſecrationem habet, & tamen eandem ordinationem non ſolum nihil eſſe, nihil fuiſſe coram teſtibus profitetur, ſed etiam jure jurando ſubvertere pollicetur. Numquid nam hujuſmodi promiſſor inter ſacrilegos eſt deputandus, & male conjuratos, qui ſe ad facinus perpetrandum juramentis obligant. Revera enim tales mundana lex diſtrictius punit, & ſi Clerici fuerint, Eccleſiaſtico judicio a ſuis dejiciuntur honoribus, de quibus Canonica inſtitutio ita ſe habet.

CAPUT XXXI. *Ex Concilio Chalcedonenſi de Conjuratione, vel conſpiratione.*

Conjurationis crimen, vel conſpirationis, & ab exteris eſt omnino legibus prohibitum, multo magis hoc in Dei Eccleſia ne fiat, admonere conveniet. Si qui ergo Clerici, vel Monachi reperti fuerint conjurantes aut conſpirantes, aut inſidias ponentes Epiſcopis, aut Clericis; gradu proprio penitus abjiciantur. His ergo prolatis teſtimoniis, luce clarius apparet, quod iſtiuſmodi Sacerdos, aut Levita, vel Subdiaconus, inter ſacrilegos, & male conjuratos ſit habendus, nec non & canonico judicio reprobandus.

CAPUT XXXII. *Quod ad faciendum iniquitatem nulli unquam ſit obtemperandum.*

Nonnulli præterea ſuam Apologiam ita prætexunt, dicentes: Cur nobis ſubverſionem ordinationis hujus tempore imputandam eſſe decertatis? An ignoratis, quod ille præcipiat,

piat, cui in omnibus penitus obtemperandum, eſt? Abſit, inquam, abſit, ut cuiquam Deus ad faciendam iniquitatem obtemperandum eſſe mandaverit, cui Pſalmographus canit. Quoniam non volens iniquitatem tu es. Odiſti omnes qui operantur iniquitatem, perdes eos, qui loquuntur mendacium. Et ipſeDominus ad Hieremiam: Si ſeparaveris, inquit, pretioſum a vili, quaſi os meum eris. David quoque de ſe teſtatur, dicens: Non ſedi in Concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Odivi congregationes malignantium, & cum impiis non ſedebo.

CAPUT XXXIII. *Quod illud Evangelii: Omnia quæ dixerint vobis, ſervate, & facite; ſolummodo in bonam partem accipiendum ſit.*

Super Cathedra Moyſi, ait.Evangelium, ſederunt Scribæ, & Phariſæi, omnia quæcumque dixerint vobis, ſervate, & facite. Omnia enim hujuſmodi in loco ſolummodo in bonam partem accipienda ſunt. Alioquin Judæi, qui Scribarum, & Phariſæorum conſilio & hortatu Dominum crucifixerunt, immunes a tanto ſcelere eſſe debuerant. Sed quam graviter & qui dixerunt, & qui fecerunt peccaverint, & Scriptura teſtatur, & in poſteris eorum uſque ad mundi finem protelatur. Quod autem omnia non ſemper ad totum, ſed plerumque ad maximam partem, non tantum divini apices, quibus magis credendum eſt, ſed etiam gentilium librorum demonſtrat authoritas.

CAPUT XXXIV. *Quod ad ſcelera committenda nullius excommunicatio ſit obſervanda.*

Sed ſive, inquiunt, juſte, ſive injuſte obliget Paſtor, gregi timendum eſt, ne per elationem tumidæ reprehenſionis, culpa, quæ non erat, fiat. Vera quidem ſententia, ſed non ita intelligenda, ut illud, quod dicitur injuſte, ſic accipiendum ſit, tanquam in illis, quæ manifeſta ratione Deo inimica eſſe probantur, cuilibet Paſtori obtemperandum ſit. Ver-

bi gratia; Si te ad perjurium, falſum teſtimonium, ſacrilegium, vel homicidium excommunicando impulerit, numquid nam in talibus, vel eorum ſimilibus, Paſtoris excommunicatio timenda, vel facienda decernitur? Nequaquam. Quippe non ſolum qui faciunt, (Apoſtoli verba ſunt) ſed & qui conſentiunt facientibus, digni efficiuntur morte perpetua. Nam quod Paſtoribus ad illa, quæ Deo inimica ſunt, conſentire non debemus, teſtatur ipſe Salvator, qui cum ei Diſcipuli dicerent: Scis, quia Phariſæi audito verbo ſcandalizati ſunt? Ait: Sinite illos, cæci ſunt, duces cæcorum: Si cæcus cæco ducatum præbeat, nonne ambo in foveam cadunt? Ergo & qui ducit, & qui ſequitur ad male faciendum, cæci ſunt, & merito uterque in foveam damnationis cadunt. Et quo, inquiunt, pacto per Apoſtolum dicitur, qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit? Non eſt enim poteſtas niſi a Deo. Audiantque, in his enim, quæ Chriſtiana lex abominatur ac prohibet, nulli unquam poteſtati obedire, vel conſentire debemus; hoc eſt non materialibus carnis, non doloſis machinationibus, ſed rationabili reſponſione, atque humillima deliberatione. Quid multa? De Paſtoribus ad Apoſtolum revoca intentionem, qui dicit: Miniſter Dei eſt tibi in bonum. Cur addit in bonum, niſi quia miniſter Dei non eſt tibi in malum?

CAPUT XXXV. *De obſervanda excommunicatione; & quod aliud ſint Pontificales ſedes, & aliud præſidentes.*

Præterea ſi nos Eccleſiarum Paſtores de noſtris offenſionibus juſte, vel injuſte obligare voluerint, juſte videlicet, ſi noſtra præceſſerit culpa; injuſte vero, ſi non habuerimus culpam. Talis obligatio rectiſſime formidanda eſt, & diligentiſſime obſervanda, donec per ejus, qui obligavit, indulgentiam abſolvi mereamur. Nempe aliud ſunt Pontificales Sedes, & aliud Præſidentes. Proinde honor, & dignitas uniuſcujuſque ſedis regulariter obſervanda ſunt. Præſidentes autem

tem ſi deviaverint, per devia ſequendi non ſunt, hoc eſt ſi contra fidem, vel Catholicam Religionem agere cæperint, in talibus eos nequaquam ſequi debemus. In his autem, quæ rite dicunt, etiamſi non faciant, libenter eis obedire debemus. Hinc eſt, quod botros carpere, & ſpinas cavere debemus.

CAPUT XXXVI. *De jnjuſta Paſtoris obligatione.*

Beatus namque Hieronymus exponens Evangelii capitulum. Quæcumque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cælo, & quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in Cælo; ait: Iſtum locum non intelligentes Epiſcopi & Presbyteri, aliquid ſibi de Phariſæorum aſſumunt ſupercilio, ut vel damnent innocentes, vel ſolvere noxios ſe arbitrentur, cum apud Deum non ſententia Sacerdotum, ſed reorum vita quæratur. Hæc S. Hieronymus. Per Prophetam quoque dicitur: Mortificabant animas, quæ non moriuntur, & vivificabant animas, quæ non vivunt; non morientem quippe mortificat, ut ſanctus docet Gregorius, qui juſtum damnat, & non victurum vivificare nititur, qui reum ſupplicio abſolvere conatur.

CAPUT XXXVII, *Unde ſupra in Salomone.*

Sicut avis in contrarium volans, & Paſſer quilibet vadens, ſic maledictum fruſtra prolatum, ſuper illum qui miſit illud, veniet.

CAPUT XXXVIII. *Item ibidem.*

Anima, quæ benedicit, impinguabitur; qui autem fruſtra maledicit, ipſe in maledictione erit.

CAPUT XXXIX. *Unde ſupra Sancti Gregorii Papæ.*

In omni autem, quod de nobis extra dicitur, recurrere ad arcana mentis debemus; & ſi omnes vituperent, liber eſt tamen, quem conſcientia non accuſat. Quia & ſi omnes laudent, liber eſſe non poteſt, ſi hunc conſcientia accuſat.

CAPUT XL. *De univerſali Concilio expectando.*

Hæc igitur Scripturarum collatio fortaſſis ſupervacua

qui-

quibuſdam videtur, eo quod ad præſens tempus non ſit qui æquitatis depromat judicium. Neque enim juſtitiæ palmam apud eos obtinere poſſumus, qui contra nos ipſi ſibi ſunt judices, & teſtes, pariterque cauſidici. Attamen, juxta beati Hieronymi ſententiam, canimus nobis, & noſtris, ſcilicet, ut bono animo ſimus, & bonam nos cauſam habere, non nobis, ſed Sanctibus Patribus credamus, obſervantes quod ſcriptum eſt: Si Spiritus poteſtatem habentis aſcenderit ſuper te, locum tuum ne demiſeris. Et illud: Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam. Ideoque in ſacro ordine, quo conſecrati ſumus permanentes, præſtolamur, univerſalis Concilii æquiſſimum examen, authore illo, ad quem clamantes dicimus: Exurge Domine, & judica cauſam tuam. Cui eſt honor & gloria per infinita ſæcula ſæculorum.

EJUSDEM AUXILII.
DE EADEM QUÆSTIONE TRACTATUS.

Qui Infenſor, & Defenſor dicitur. Præfatiuncula ad modum Interrogationis, & Reſponſionis.

Interrogatio ſuper his, qui primo per vim poſtea voluntarie in eodem ordine conſecrati ſunt.

VEllem ſcire quod de illis congrua deliberatione cenſendum ſit, qui primo, ut ajunt, per vim, poſtea in eodem ordine voluntarie conſecrata ſunt? Eſto; primitus violentam manus impoſitionem acceperunt, ac per hoc hujuſcemodi noluerunt fungi Sacerdotio: Poſtmodum vero quia * miniſtrare Sacerdotium, præbuerunt aſſenſum, numquid nam in eodem ordine, in quo dudum per vim conſecrati fuerant, iterum conſecrari debuerunt? Nonne juxta Sanctorum Patrum definitionem, ſic nimirum cavenda eſt ſecunda manus impoſitio, quemadmodum ſecundus cavendus eſt baptiſmus? Sed, ajunt,

ajunt, prima illiuſmodi conſecratio, quamvis a Catholico Pontifice, tamen violenta fuit, & propterea pro nihilo ducenda eſt. Dic, quæſo, ſi quiſpiam per vim fortaſſis baptizatus fuerit nolens credere in Chriſtum, poſtmodum vero ſe in eum credere voluntarie profitetur? Ergo ne denuo baptizandus eſt? Non ita ſapiebat B. Alexander Patriarcha, quando S. Athanaſius adhuc puerulus, ſed utique jam baptizatus, ad oram maris quaſi Sacerdos, quamquam ludendo, vere puerulos baptizavit. Quid plura? Velut præfatus ſum de hujuſmodi ſententia * ad certam pertingere veritatem. Propoſitam ergo quæſtionem qui novit, obnixe nobis præſentibus dignanter aperiat; quoniam inter illos accipiet coronam, de quibus Danieli per Angelum dicitur: Qui autem docti fulgebunt quaſi firmamentum, & qui ad juſtitiam erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.

RESPONSIO.

Hujus quæſtionis anſas manifeſta ratio diſſolvit. Dicis enim: Si quiſpiam nolens credere in Chriſtum, per vim baptizatus fuerit, & poſtmodum in Chriſtum credere acquieſcet, numquid iterum baptizandus erit? Minime. Exemplum de Parvulis ſume, qui cum alienis manibus deferuntur, quantum in eis eſt, toto anniſu reluctantur, ne in Baptiſmatis fontem mergantur. Sed cum ad rationalem ſcientiam * a pertinxerint, etiamſi recordari nequeant quando baptizati ſunt, narrantibus: tamen indubitanter credunt, & Chriſtianam Religionem abſque Baptiſmi iteratione colere incipiunt. Hinc eſt quod B. Papa Leo dicit: Si nulla exiſtant indicia inter propinquos, & familiares, nulla inter Clericos atque vicinos, quibus hi, de quibus quæritur, baptizati fuiſſe doceantur; agendum eſt, ut renaſcantur, ne manifeſte pereant, quia quod non oſtenditur geſtum, ratio non ſinit, ut videatur itera-

* *A pervenerint.*

ratum. De his autem, qui ex Africa, vel ex Mauritania veniunt, & neſciunt, in qua ſecta ſunt baptizati, non ſe baptizatos neſciunt, ſed cujus fidei fuerint, qui eos baptizaverunt, ſe neſcire profitentur. Unde quoniam quolibet modo formam baptiſmatis acceperint, baptizandi non ſunt, ſed per manus impoſitionem, virtute Spiritus Sancti, quem ab hæreticis accipere non potuerunt, Catholicis copulandi ſunt. Nonne vides, quia Pater ſanctus, etiam ab ignotis hæreticis baptizatos, non iterum baptizandos eſſe, ſed per manus impoſitionem ſuſcipi jubet. Recolendum etiam, quod ſanctus Geneſius Arelatenſis Epiſcopus, cum eſſet Hiſtrio, fictus & ludens baptizatus fuerit; ſed cognita veritate, quæ Chriſtus eſt, ſine baptiſmatis iteratione, Chriſtianæ fidei, quam ſe credere fallaciter ſpoponderat, veraciter adhæſit. Sed ais: Parvuli baptizati, ſi in parva moriuntur ætate, non dubium eſt quod Paradiſi gaudia ſtatim percipiant; ille autem, qui perfectus ætate per vim baptizatus eſt, ſi prius ex hac vita ſubtrahitur, quam voluntarie credat in Chriſtum, numquid nam pro eo tamquam pro fideli orandum eſt? Præſertim cum Joannes Apoſtolus dicat: eſt peccatum ad mortem, non pro illo dico; ut quis roget. Peccatum quippe ad mortem, ut ait Auguſtinus, eſt fidem, quæ per dilectionem operatur, deſerere uſque ad mortem. Hujus quæſtionis nodus ita ſolvitur. Parvulis ptopterea non eſt imputandum quod reluctantes, nolenteſque baptizantur; quia nec dum ratione uti poſſunt, nec dum boni, malive diſtantiam noſſe valent. Illis autem, qui legitimam ætatem habentes, per vim baptizati ſunt, ſi prius moriantur, quam voluntarie in Chriſtum credant, ideo baptiſmus prodeſſe non poteſt, nec pro eis orandum eſt, quia & rationis capaces fuerunt, & diſtantiam inter verum, & falſum habere potuerunt. His ergo de compendio prælibatis; evidentius patet, ut ille qui per vim baptizatus eſt, ſi poſtea in Chriſtum credere voluerit, baptizandus iterum non ſit, ſed ma-

magis hortandus, ut quod invitus ſuſcepit, amando, & operando uſque in finem cuſtodiat. Igitur per hanc formulam intelligi datur, ut qui Sacrum Ordinem invitus accepit, ſi poſtmodum miniſtrare voluerit, ulterius jam in eodem ordine non ſit conſecrandus, ſed potius admonendus, ut quod per vim coactus ſuſcepit, per dilectionem reverenter miniſtrare ſtudeat.

Explicit Præſatiuncula.

Reverendiſſimo Domino Leoni Sanctæ Nolanæ Eccleſiæ Præſuli, Auxilius in Domino ſalutem.

Miſſa legatione aſſeris te violentas pati oppreſſiones, ut Epiſcopale Sacerdotium, quod olim a Papa Formoſo ſuſcepiſti, quaſi nihil ſit, irritum facias. Qua ex cauſa fateris te mirificæ ſolertiæ Francos, nec non & Beneventanæ Civitatis peritos conſuluiſſe viros, eorumque conſulta apud * reſcripta retinere, quæ te hujuſmodi tranſgreſſionem committere, manifeſta ratione prohibeant. Nihilominus autem cogis me objectionibus, quas adverſus eumdem Formoſum Papam, ejuſque ordinationes quidam objiciunt, dialogico ſchemate breviter reſpondere. Miſi quod jam in Opuſculo ejuſmodi altercationis cauſatus ſum. Attamen quia de una auri materia diverſæ conficiuntur ſpecies, quæ diverſis hominum voluntatibus placeant, orationibus tuis fultus faciam quod hortaris, ita dumtaxat, ut in unaquaque objectione prænotetur Infenſor, & reſponſione Defenſor. Non hic ſyllogiſmorum quæratur arcta concluſio, non perihermeniaca ſubtilitas, utpote qui diſcipuli ſumus Piſcatoris, hoc eſt, Apoſtoli Petri. Et quamquam in ejus Navicula ſedeamus, tempeſtatem patimur, invocantes Dominatorem omnium, ut imperet ventis, & mari, & fiat tranquillitas magna.

* *Te ſcripta.*

INCIPIUNT CAPITULA.

I. *Quod ordinatio, quam Papa Formoſus fecit, rata & legitima eſſe probabiliter oſtendatur, etiamſi ipſe Formoſus, ut ajunt, non rite fuerit ordinatus.*

II. *Teſtimonia, quæ Papa Anaſtaſius contulit, in defenſionem Ordinationum, quas hæreticus fecit Acacius.*

III. *Quod Spiritus Sanctus diſciplinæ effugiat fictum, miniſterium tamen ejus non deſerat.*

IV. *Quod Conſtantini Neophyti ordinatio, contra ſtatuta Sanctorum Patrum depoſita ſit.*

V. *Quod ejuſdem prævaricationis ſit iterata conſecratio cujus prævaricationis eſt iteratum baptiſmum.*

VI. *Quod ejuſdem prævaricationis ſit iterata conſecratio, cujus prævaricationis ſunt hæretici, qui Catholicos rebaptizare audent.*

VII. *Quod minor culpa, quam iterata conſecratio, infra hæreſeon denotationes inveniatur admixta.*

VIII. *Adverſus eos, qui ſe excuſant dicentes; inviti denuo in id ipſum conſecrati ſumus.*

IX. *Adverſus eos, qui dicunt: Non perdet Deus multitudinem peccatorum.*

X. *Ut qui ſemel & iterum in eodem gradu conſecratus eſt, a Sacro Miniſterio ſit excludendus.*

XI. *Ut juramento, quod ad ſcelus committendum pertinet, non ſit obſervandum.*

XII. *Ut ad Synodum, quæ manifeſte contra Catholicam rectitudinem agit, non ſit occurrendum.*

XIII. *Ut Præpoſitorum culpæ nec omnes tegendæ ſint, nec omnes denudandæ.*

XIV.

XIV. *Vt excommnnicatio, quæ ad committendum facinus pertinet, non ſit obſervanda.*

XV. *De eo, quod ſcriptum ſit, ſive juſte, ſive injuſte obliget Paſtor, gregi timendum eſt.*

XVI. *De eo, quod ſcriptum eſt: Omnia, quæ dixerint vobis, ſervate, & facite.*

XVII. *Quod ad peccandum nullius poteſtati ſit obtemperandum.*

XVIII. *Quod aliud ſint Pontificales ſedes, & aliud Præſidentes, & quia Præſidentes ſi deviaverint, per devia ſequendi non ſunt.*

XIX. *De eo, quod ſcriptum eſt, quæcumque ligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cœlo.*

XX. *Qualiter Formoſus poſt depoſitionem ſuam, Apoſtolica authoritate reconciliatus ſit.*

XXI. *Quia plurimi Sacerdotum depoſiti fuerunt, & poſtmodum reconciliati.*

XXII. *Vt quod incertum eſt, ſolius Dei judicio relinquendum ſit, & de Epiſcopis, qui de ſede ad aliam ſedem tranſlati ſunt.*

XXIII. *Quod Oſius non Catholice dixerit: Nec laicam in fine communionem accipiat.*

XXIV. *De eo, qui ſemel in aliqua Eccleſia lector extiterit.*

XXV. *Vt abſque neceſſitate, vel ceteris exiſtentibus cauſis Epiſcopus de ſede ad ſedem tranſire non debeat.*

XXVI. *Quod Formoſus quando inthronizatus eſt, non id, quo Epiſcopus erat, iterum accepit; Sed augumentum Apoſtolicæ dignitatis, quod non habebat, ſuſceperit.*

XXVII. *Vt qui ſimultates, & lites inter ſe habent, alter*

eorum adverſus alterum non poſſit teſtimonium proferre.

XXVIII. *Quod humanum judicium quatuor perſonis juſtiſſime compleatur.*

XXIX. *De Concilio, quod in Ravennate Vrbe pro Formoſo, ejuſque ordinatione factum eſt.*

XXX. *De ſcelere, quod in Cadaver Papæ Formoſi perpetratum eſt.*

XXXI. *Qud ad teſtificandum quæ recta ſunt, nullius gentis homo prohibendus ſit.*

XXXII. *Quod juramentum etiam per vim datum, ſi ad peccandum nen pertinet, irrefragabiliter ſit obſervandum.*

INCIPIT TEXTUS

CAPUT I. *Quod ordinatio, quam Papæ Formoſus fecit, rata & legitima eſſe probabiliter oſtendatur, etiam ſi ipſe Formoſus, ut ajunt, non rite fuerit ordinatus.*

I*Nfenſor*. Formoſus, propria relicta uxore, aliam abſtulit, hoc eſt, relicto Epiſcopatu, his qui recte ordinandi erant, Apoſtolicam abſtulit Sedem, & propterea reprobus, & fictus eſſe dignoſcitur. *Defenſor*. Non mihi curæ eſt quid fuerit Formoſus; ſed quod ordinatio, quam fecit; rata, & legitima eſſe indubitanter pateat. *Inf.* Formoſus non fuit Papa, ideoque ordinatio, quam fecit, pro nihilo ducenda eſt. *Def.* Non ſolum in Romano Regno, ſed etiam procul in barbaris nationibus divulgatum eſt, quod Formoſus per annorum curricula Apoſtolicus fuerit Pontifex; & idcirco de longinquis terrarum partibus Clerici ad Apoſtolorum Limina properantes, ſacram ordinationem, ut moris eſt, ab eo percipere ſtuduerunt. *Inf.* Tenuit quidem Apoſtolicam dignitatem, ſed fictus

fictus, ac reprobus, & non legitime ordinatus. *Def.* Non ad me pertinet utrum nam recte fuerit ordinatus, ſed pertinet ad me, ut ordinatio, quam fecit, rata & legitima eſſe liquidius oſtendatur. *Inf.* Si Formoſus fictus ac reprobus fuit, ordinatio, quam fecit, qua ratione ſtare poterit? *Def.* Illa videlicet ratione, qua Sanctiſſimus Leo Papa cenſuit, ut Pſeudo-Epiſcopi abjiciantur, & ordinatio eorum poſſit rata, conſiſtere. Nec non & illa ratione, qua Papa Anaſtaſius confirmavit, ut ordinationes, quas hæreticus Acacius, etiam poſtquam damnatus eſt, fecit, in ſua ſtabilitate permanerent. Ordinationes quoque Liberii innocuæ permanſerunt; imo & Vigilii ordinationes, qui non ſolum Simoniacus invaſor, ſed etiam anathematis nexibus merito irretitus, contra Canonicum fas, eſt ordinatus. Quod ita ſit, pene cunctis legentibus notum eſt. Sancto namque Flaviano propter Catholicam fidem in exilium deſtinato, Anatolius in ejus loco ab hæreticis ordinatus eſt, nec tamen a Sancto Papa Leone damnatus eſt, ſed admonitus. *Inf.* In Concilio Nicœno præfixum habetur, ut de Civitate ad Civitatem non Epiſcopus, non Presbyter, non Diaconus transferatur: Si quis autem tale quid agere tentaverit, & ſe hujuſcemodi negotio mancipaverit, hoc factum prorſus in irritum ducatur, & reſtituatur Eccleſiæ, cui fuit Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ordinatus. Sane quod ait hoc factum prorſus in irritum ducatur, utrumque intelligi oportet, ſcilicet, ut Epiſcopus de Civitate ad Civitatem non transferatur, & ſi translatus ordinationem fecerit, ipſa ordinatio prorſus in irritum ducatur. *Def.* Hic quidem nodus in junco quærendus non eſt. Quis videat, quod hujuſmodi definitio nihil obſcuritatis habeat, & nihil aliud intelligi poſſit, niſi prorſus irritum ducatur hoc, quod de Civitate ad Civitatem transferatur. De ordinatione, quam fecit, nihil omnino tetigit, quod ſequens articulus manifeſtius declarat dicens: & reſtituatur Eccleſiæ, cui fuit Epiſcopus, aut Pre-

Presbyter, aut Diaconus ordinatus. Si ergo reſtituitur Eccleſiæ, cui fuit Epiſcopus ordinatus, ordinatio, quam tunc fecit, quomodo irrita eſſe poteſt? *Inf.* Formoſus, ut dixi, fictus & reprobus ſacrum Ordinem ibi non habuit; quomodo aliis, teſte Papa Innocentio, largiri potuit? *Def.* Papa Innocentius hoc de hæreticis protulit, quod tamen non de omnibus hæreticis accipiendum eſt; juxta quod ipſe Bonoſiacos Clericos, quos tamen antequam damnaretur, Bonoſus ordinaverat, cum ſuis honoribus recipi aſſenſum præbuit. *Inf.* Miror qua fronte dogmatizare potes, ut reprobato Formoſo, ejus ordinatio conſiſtere poſſit, cum membra nullo modo ſine capite conſiſtant? & ut aliquid plus objiciam, quibus ergo imputandum eſt quod Formoſus fallax ac reprobus fuit, ſi ejus ordinatio illibata perſiſtit? *Def.* Romano ſcilicet Clero, ac Populo, qui eum elegerunt, atque donec advixit per omnia participes, imputandum eſt. Mihi autem, qui de longinquis terrarum ſpatiis ad Apoſtolorum Limina profectus ſum; & ſacram ordinationem, ut moris eſt, magis ab Apoſtolo Petro, quam ab ejus Vicario ſuſcepi, imo a Sancto Spiritu, ut Beatus Papa docet Anaſtaſius, ab his, qui ſanæ mentis ſunt, nihil adſcribendum eſſe decernitur. *Inf.* Nolo verborum ambages, ſed ſi vales, certis rebus oſtende, qualiter a ficto & reprobo conſecratore poſſit ordinatio juſta & idonea fieri. *Def.* Si Judex æquitatis adeſſet, jam te victum oſtenderet. Numquid non oblitus es teſtimonia, quæ breviter de Sancto Papa Leone, & Anaſtaſio, & de Liberio, pariterque Vigilio, etiam & de Anatolio contuli? *Inf.* Acacius rite ordinatus fuit, & ideo ejus ordinationes innocuæ permanſerunt. *Def.* Ipſe nimirum Decretalis Textus manifeſtius oſtendit, quod Pontifex Anaſtaſius de illis baptizatis, ordinatiſque dicat, quos hæreticus Acacius, poſtquam a Papa Felice damnatus eſt, baptizavit, & ordinavit. Similiter autem & de Liberio, qui Arianæ hæreſi ſubſcripſit, ſentiendum eſt. Jam ve-

vero de Vigilio quid dicendum eſt, qui non ſolum Simoniacus invaſor, verum etiam homicidii reus, & inſuper a Papa Silverio juſtiſſime anathematizatus, eumdemque Apoſtolicum Patrem Silverium in exilium deſtinavit, * & ſi ſacrilegum Papam inſtituit, ordinationes tamen, quas fecit, nemo removere auſus fuit.

CAPUT II. *Teſtimonia, quæ Papa Anaſtaſius contulit in defenſionem Ordinationum, quas hæreticus fecit Acacius.*

Inſ. Dum membra ſine capite, ut præfatus ſum, conſiſtere minime poſſint, mirari non ſufficio, qualiter ficti Ordinatores ratas ordinationes efficere valeant. *Deſ.* Qualiter hoc fieri poſſit, prædictus Pontifex Anaſtaſius probabilibus adſtruit documentis. Ait enim inter cætera, ſecundum Eccleſiæ Catholicæ conſuetudinem, nullum de his, vel quos baptizavit Acacius, vel quos Sacerdotes, ſive Levitas ſecundum Canones ordinavit, nulla eos ex nomine Acacii portio læſionis attingat. Hinc eſt, quod Baptiſmum, quod procul fit ab Eccleſia, ſive ab Adultero, vel a fure fuerit datum, ad percipientem, munus pervenit illibatum. Quia vox illa, quæ ſonuit per Columbam, omnem maculam humanæ pollutionis excludit, qua declaratur, ac dicitur: Hic eſt, qui baptizat in Spiritu, & igne. Nam ſi viſibiliter Solis iſtius radii cum per loca fœtidiſſima tranſeunt, nullius contactus inquinatione maculantur; multo magis illius, quæ iſtum viſibilem Solem fecit, virtus nulla miniſterii indignitate contingitur. Nam & Judas cum fuerit ſacrilegus, atque fur, quidquid egit inter Apoſtolos pro dignitate commiſſa, beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimenta ſenſerunt. Sic ille, per quem Chriſtus loquitur, Paulus affirmat: ego plantavi, Apollo rigavit, Deus autem incrementum dedit. Itaque neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus. A Deo autem non quæritur quis, vel qualis prædi-

dicet, ſed quem prædicet, ut invidos etiam bene Chriſtum prædicare confirmet, quomodo Diabolus ipſe dejectus eſt. Ideo ergo & hic, cujus nomen dicimus eſſe reticendum, male bona miniſtrando ſibi tantummodo nocuit; Nam inviolabile Sacramentum quod per illum datum eſt, aliis perfectionem ſuæ virtutis obtinuit, ei autem obfuit. Quorumdam autem ſe in tantum extendit curioſa ſuſpicio, ut imaginetur, prolato a Papa Felice judicio, poſtea inefficaciter in Sacramentis, quæ Acacius uſurpavit, egiſſe, ac perinde eos metuere, qui vel in conſecrationibus, vel in Baptiſmate miniſteria tradita ſuſceperunt.

CAPUT III. *Quomodo Spiritus Sanctus diſciplinæ effugiat fictum, tamen ejus miniſterium non deſerat.*

Inf. Quomodo ergo in Libro Sapientiæ ſcriptum eſt: Spiritus Sanctus diſciplinæ effugiet fictum, & auferet ſe a cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu? *Def.* Hoc Beatus Auguſtinus contra Parmenianum Donatiſtam ita exponit: Quod autem ſcriptum eſt, Spiritus Sanctus diſciplinæ effugiet fictum, ita intelligendum eſt, ut deſit ſaluti ejus; miniſterium tamen non deſerat, quo per eum ſalutem operatur aliorum: Unde dicit Apoſtolus: Si enim volens hoc facio, mercedem habebo; ſi autem invitus, diſpenſatio mihi credita eſt. Ac ſi dicat, illis prodeſt, quibus hoc diſpenſo, non mihi qui fictus ſum. *Inf.* Quod Spiritus Sanctus miniſterium ficti Sacerdotis non deſerat, aliud mihi exhibe teſtimonium. *Def.* Idem Auguſtinus in expoſitione in Joannem, ubi Dominum baptizatus eſt, latius ex eo apertiuſque diſputat. Ordinatio igitur, quam Beatus Formoſus fecit, quod rata, & legitima ſit, recte intelligentibus ecce ſatisfactum habetur. Nunc age, dic quibus documentis, vel qua authoritate præfatam ordinationem ſubvertere nitimini, & quod eſt deterius, in eodem gradu iterum conſecrare non formidatis? *Inf.* Omne, quod fal-

falſum eſſe decernitur, deſtruendum eſt, & propterea ordinationem, quæ vera eſt, unicuique pro ut ratio poſtulat, impertiri ſtudemus. *Def.* Video te puerili certamine ad ea, quæ jam diſcuſſa ſunt, & teſtimoniis comprobata, impudenter recurrere. Quod ideo quaſi ſecurus agis, quia deeſt juſtitiæ cenſor. Adeſt tamen Iſaiæ vaticinium: Væ qui dicitis bonum malum, & malum bonnm, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.

CAPUT IV. *Quod Conſtantini Neophyti ordinatio contra Statuta SS. Patrum, depoſita ſit.*

Inf. Non tibi novum videatur, ſi fictus ordinator, projicitur, ejuſque ordinatio refutatur. Siquidem Conſtantinus, ut in Pontificali libro legitur, qui ex Laico repente Neophytus, validaque manu armatus, Apoſtolicam Sedem nequiter invaſit, depoſitus eſt, & ita damnatus, ut etiam oculis privaretur: Ordinationem vero, quam fecit, in priſtinos depoſuerunt gradus. Epiſcopi namque iterum a Papa Stephano conſecrati ſunt. De Presbyteris vero, & Diaconibus præfixum eſt, ut ſi Civium ſuorum electiovellet, in eoſdem gradus, de quibus depoſiti ſunt, iterum a Papa Stephano conſecrarentur; ita dumtaxat, ut jure jurando promitterent, quatenus ad ampliorem honorem jam nullatenus promoverentur, ne talis error per injuriam pullularet. Statuerunt etiam, ut cuncta Eccleſiaſtica Sacramenta, quæ Conſtantinus peregerat, iteranda eſſent abſque Baptiſmo, & Chriſmate. *Def.* Nunquam exemplum a malis eſt ſumendum. Ex his enim, quæ in voluminibus leguntur, ea ſolummodo imitanda, vel facienda ſunt, quæ bona eſſe probantur, mala autem penitus execranda ſunt, & omnino cavenda. Inde eſt, quod Abel juſtus laudatur, & Cain * parricida condemnatur. Inde, inquam, eſt quod Sixtus Martyrio coronatur, & Liberius Ariana

* *Fratricida.*

na colluvione maculatur. Quo circa Conſtantinus, qui Neophytus, armiſque circumſeptus, Apoſtolicam ſibi Cathedram uſurpavit, jure damnatus, atque dejectus eſt. Jam vero quod eum oculis privarunt, non Apoſtolicum ſed Apoſtaticum eſt. Ordinationem quoque ejus non rectitudinis intuitu, ſed invidiæ zelo contra SS. Patrum ſanctiones, in priſtinos depoſuerunt gradus, addentes, & juramento conſtringentes, ut nullus de Presbyteris, ac Diaconibus ad ſuperiores gradus promoveretur. In qua deliberatione quid aliud intelligi datur; niſi retributionis timor, ſcilicet, ne quando ad faſtigium Apoſtolicæ dignitatis provecti, ſuam vindicarent injuriam? *Inf.* Iſtiuſmodi vindictam propterea inferre decreverunt, ut ambitionem a Sacro Ordine penitus amputarent. *Def.* Sicut morbus non valet expellere morbum, ita nec vitium poteſt excludere vitium. Bene, inquam, bene quod Neophytum ab Apoſtolica celſitudine projecerunt; ſed manifeſte in eis peccaverunt qui ſecundum Canones ordinati fuerant, & eos deponere non formidarunt, eoſque nefario auſu iterum in eadem ordinatione conſecrandos eſſe ſtatuerunt. Alioqui fruſtra Sanctiſſimus Leo Papa cenſuit, ut Pſeudo - Epiſcopi abjiciantur, & eorum ordinatio rata conſiſtere poſſit. Fruſtra enim Papa Anaſtaſius præfixit, ut ordinationes Acacii nulla portio læſionis attingeret. Imo & Liberii ordinationes atque Vigilii conſecrationes fruſtra illibatæ permanſerunt. Numne poſt Apoſtolos quis in Eccleſia major Beatiſſimo Papa Leone, ad cujus, ut ita dicam, cæleſtem rugitum diverſi ac plures hæretici exterriti ſunt atque fugati? Nec Papa Anaſtaſius eſt contemnendus, qui ſuos decretales apices Evangelicis pariter, Apoſtolicis teſtimoniis roboravit. Nec Sanctiſſimus Papa Gregorius eſt parvipendendus, qui ſcripſit, ut ſicut Baptiſmus iterari non debet, ita nec conſecratio iterari valeat. Quapropter ſi horum Patrum Statuta obſervanda non ſunt, ubi eſt ergo

quod

quod ſcriptum eſt, ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt patres tui? Et Apoſtolus: Licet nos, aut Angelus de Cælo aliud vobis Evangelizaverit, quam quod Evangelizavimus, anathema ſit? *Inſ.* Quod ejuſdem Neophyti ordinatio contra Statuta Patrum depoſita ſit, in Pontificali Libro expreſſum minime habetur. Quod autem Papa Stephanus Formoſum poſt ejus obitum depoſuerit, & quod neminem ex his, quos idem Formoſus ordinaverat, ſecum in Eccleſia veſtiri permiſerit, plurimi recolunt. *Def.* In eodem Pontificali Libro ſcriptum habetur, quod Liberius Arianæ hæreſi ſubſcripſerit, ſed non ibi additum, quod male fecerit. Nec de Vigilio additum eſt, quod male egerit in eo, quod Silverium Pontificem ſuum in exilium deſtinavit, & ſe Apoſtolicum inſtituit. Sed eos adverſus interdicta Scripturarum egiſſe, nemo ambigit. Ideo & de ordinatione præfati Conſtantini, quod nequiter depoſita fuerit, ſentiendum. Porro quod Formoſum poſt mortem depoſuerit, nihil ordinationi, quam fecit præjudicari poteſt, uti jam ſuperius ſeriatim inculcatum eſt. Eos namque, quos Stephanus ſecum in Eccleſia veſtiri prohibuit, Papa Theodorus, qui utique de Formoſi ordinatione non fuit, & veſtiri, & ſuum agere officium præcepit; ejuſque corpuſculum, quod pertinaciter ejectum fuerat, cum exultatione ad Apoſtolicam tumbam reduxit.

CAPUT V. *Quod ejuſdem prævaricationis ſit iterata conſecratio, cujus prævaricationis eſt iteratum baptiſma.*

Inſenſor. Eſt ne aliquid contra Catholicam regulam, ſi quiſquam in eodem Ordine iterum conſecratus fuerit? *Defenſor.* Ejuſdem procul dubio prævaricationis eſt iterata conſecratio, cujus prævaricationis eſt iteratum baptiſma. *Inſenſ.* Quis hoc dicit? *Def.* Sanctus Papa Gregorius ad Joannem Epiſcopum Ravennatis Eccleſiæ ſcripſit, dicens: Illud quod dicitis, ut is qui ordinatus eſt, iterum ordinetur, valde ri-

diculum eſt, & ab ingenii veſtri conſideratione extraneum, niſi forte quod exemplum ad medium deducitur, de quo & ille judicatus eſt, qui tale aliquid feciſſe perhibetur. Abſit enim a Fraternitate veſtra ſic ſapere. Sicut autem baptizatus ſemel, iterum baptizari non debet, ita conſecratus ſemel, in eodem ordine iterum conſecrari non valet. Hoc itaque non ſolum Beatus Gregorius, ſed etiam Canones teſtantur Apoſtolorum. Sanctus namque Iſidorus in Præfatione Canonici Collegii Apoſtolorum, Canones recipiendos eſſe, confirmat. Quod ſi cuiquam diſplicet, velit, nolit, Gregorius, cujus authoritas ad inſtar Solis in tota fulget Eccleſia, reſpuendus non eſt. *Inſ.* Major eſt Conciliorum authoritas, quam unius Papæ Gregorii *Deſ.* Nuſquam legitur, quod Catholica conſecratio in eodem Ordine iterum dari poſſit. Cæterum longe incomparabiliter melius Beatus Gregorius Conciliorum ſcita conſideraſſe, atque intellexiſſe dignoſcitur, quam homines noſtri temporis; ideoque illi nemo præferendus eſt.

CAPUT VI. *Quod ejuſdem prævaricationis ſit iterata conſecratio, cujus prævaricationis ſunt hæretici, qui Catholicos rebaptizare audent.*

Inſ. Iteratam in eodem gradu conſecrattonem, cujus prævaricationis eſſe putas? *Deſ.* Non putative, ſed veraciter ſcio, quod ejuſdem prævaricationis ſit iterata conſecratio, cujus prævaricationis ſunt hæretici omnes, qui Catholicos rebaptizare audent. An mente excidit, quia ſicut ſemel baptizatus, iterum baptizari non debet; ita & qui ſemel conſecratus eſt, in eodem ordine jam conſecrari non valet? *Inſ.* Itane levioribus offenſis oritur hæreſis? *Deſ.* Parumne tibi videntur, irritum facere ſacroſanctum miniſterium, per quod Divinæ Trinitatis fides percipitur, & Chriſtiana Religio indeſinenter colitur; & quaſi hoc non ſufficiat, iteratam manus impoſitionem ſuperadjicere non pertimeſcitis?

CA-

CAPUT VII. *Quod minor culpa, quam iterata conſecratio, infra hæreſeon denotationes inveniatur admixta.*

Inſ. Incredibile mihi videtur, ut errores, qui non uſquequaque noxii ſunt, inter hæreticas denotationes annumerari queant. *Def.* Sanctus Auguſtinus in libro de Hæreſibus ita commemorat: Coluthiani hæretici, a quodam Colutho dicti ſunt, qui dicebat, Deum non facere mala, contra illud, quod ſcriptum eſt: ego ſum Deus creans mala. Floriani quoque a Florino, qui e contrario dicebat, Deum creaſſe mala, contra id, quod dictum eſt: Fecit Deus omnia, & ecce bona valde. Ac per hoc quamvis contraria inter ſe dicentes, tamen ambo Divinis eloquiis reſiſtebant. Creat enim Deus mala, poenas juſtiſſimas irrogando; quod Coluthus non videbat; non autem malas creando naturas, atque ſubſtantias, in quantum ſunt naturæ atque ſubſtantiæ, uti Florinus errabat.

CAPUT VIII. *Adverſus eos, qui ſe excuſant dicentes: Inviti denuo conſecrati ſumus.*

Inſ. Si æqua lance penſetur Sacræ Ordinationis iteratio, non mihi, ſed illi adſcribendum eſt, qui me primam negare, & ſecundam conſecrationem ſuſcipere contulit. *Def.* O Domine, universorum Magiſter, quid ad hoc dicis: Sinite illos, coeci ſunt, duces coecorum. Si coecus coeco ducatum præſtet, nonne ambo in foveam cadunt? Ergo juxta hanc Domini ſententiam, ad male faciendum & qui ducit, & qui ſequitur coeci ſunt, & merito uterque in foveam damnationis cadunt. Tu autem vas electionis, per quem Chriſtus loquitur, quid dicis? Non ſolum qui prava faciunt, ſed & qui conſentiunt facientibus, digni efficiuntur morte perpetua. *Inſ.* Quid ergo adverſus eos agendum eſt, quibus reſiſtere minime poſſumus? *Def.* Illud, quod ait Salvator: Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occi-

occidere; ſed potius eum timete, qui poteſt & animam, & corpus perdere in gehennam.

CAPUT IX. *Adverſus eos, qui dicunt: Non perdet Deus multitudinem Peccatorum.*

Inſ. Numquid omnes, qui Formoſi conſecrationem nihil eſſe profeſſi ſunt, & in eodem ordine iterum conſecrati ſunt, ad inferna præcipitantur? Neque enim Deus tantam Epiſcoporum, Presbyterorum, atque Levitarum multitudinem perdet? *Def.* Quaſi Deus ad quorumlibet multitudinem, vel numeroſitatem reſpiciat, & non potius ad eos, de quibus ipſe loquitur: Ad quem reſpiciam, niſi ad humilem & quietum, & trementem ſermones meos? Et in Evangelio: Nolite, inquit, timere puſillus grex, quoniam complacuit Patri veſtro dare vobis regnum. Quid plura? Quod Deus multitudini prævaricatorum, niſi pœnitentiam egerint, non parcat, audi Apoſtolum Petrum dicentem: Si enim Deus Angelis peccantibus non pepercit, ſed rudentibus inferni detractos, in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reſervari: & originali mundo non pepercit, ſed octavum Noe juſtitiæ præconem cuſtodivit, Diluvium mundo impiorum inducens, exemplum eorum, qui impie acturi ſunt, ponens. Item, ſi Deus ad multitudinem malignorum reſpiceret, tot millia hominum in deſerto Sina non proſtraviſſet; atque utinam corpore tantum, & non anima. Unde in epiſtola Judæ legitur: *Jeſus*, populum Iſrael de terra Ægypti ſalvans, ſecundo eos, qui crediderunt, perdidit. Cæterum autem juſtitiæ prævaricatores imitandi non ſunt, juxta quod Mathatias dicit: & ſi omnes conſentiunt Regi Antiocho, ego, & Domus Patris mei non conſentiemus. Per Prophetam quoque dicitur: Noli æmulari inter malignantes, neque æmulatus fueris facientes iniquitatem. Tempore igitur Sanctiſſimi Patris Athanaſii, pene univerſus orbis ad Arianam hæreſim ſe contulit; & tamen pauciſſimi in Catholica fide perſeverantes, victoriæ palmam conſequuti ſunt.

CAPUT X. *Ut qui ſemel & iterum in eodem gradu conſecratus eſt, a ſacro miniſterio ſit excludendus.*

Inf. Qua ratione fateri auſus es, ut qui ſemel & iterum in eodem conſecratus fuerit, a ſacro miniſterio ſit excludendus? *Def.* Non a memetipſo, ſed, ut ſupra relatum eſt, a B. Gregorio, necnon & Apoſtolorum Canonibus tale quid audenter protuli. *Inf.* Ergo ne qui denuo baptizatus fuerit, Chriſtianitate pellendus eſt? *Def.* Nequaquam, ſed aliud eſt baptizatus, aliud conſecratus. Omnis enim, qui conſecratus eſt, baptiſmum dare poteſt; non tamen omnis qui baptizatur, conſecrationem vel ſibi habere, vel aliis dare poteſt. Hinc eſt quod baptizati bigami, ſi neceſſitas incumbit, baptizare poſſunt; ſacrum vero Ordinem Canonice accipere nequeunt. Cernis ne, quod Baptiſmus ad fidem pertineat, conſecratio autem ad Miniſterium, per quod ipſa fides percipitur, & Chriſtiana Religio celebratur? Et idcirco qui ejuſmodi ſacrilegium incurrit, a ſacro miniſterio eſt removendus. Adde etiam quod abſque baptiſmo nullus in Regnum Cælorum intrare poſſit; & ideo bis baptizatum a Chriſtianitate ſequeſtrari nefarium. *Inf.* Sacerdotes, qui tempore perſecutionis negaverunt, ſuis honoribus non ſunt expoliati. Iſti ergo propter iteratam manus impoſitionem, a Sacerdotio quomodo ſunt excludendi? *Def.* Aliter eſt; nam de Sacerdotibus, qui tempore perſecutionis negaverunt, non parva diſtantia eſt inter eos, qui abſque periculis, & eos, qui violenta oppreſſione negaverunt. Quod ita ſit, teſtis eſt Ancyranus Canon dicens * Presbyteri immolantes & iterum luctamen adeuntes, ſi hoc non per illuſionem aliquam, ſed ex veritate fecerunt, nec ante parentes, nec affectantes, atque ſuadentes, ut æſtimentur quidem tormentis aptari, ſed his viſu tamen, & habitu ſubjici, hos placuit honorem quidem retine-

* *Confer Can. I. Ancyrani Concilii.*

nere propriæ ſedis, offerre vero, aut alloqui populum; aut omnino Sacerdotalibus fungi officiis, non licere.

Item ex Concilio Nicœno, de his, qui in perſecutionibus negaverunt, & poſtmodum in Clero promoti ſunt.

Quicumque de lapſis ad ordinem Clerici promoti ſunt per ignorantiam, vel per ordinantium diſſimulationem, hoc Eccleſiaſticæ non præjudicat regulæ, cogniti namque deponantur. His itaque digeſtis, ad memoriam redit, quod Papa Innocentius, Ruſticium, qui iterata ordinatione Presbyter effectus eſt, noluerit in Eccleſia retineri. Scripſit enim Marciano Epiſcopo Naiſitano, dicens*: In Ravennati urbe mihi conſtituto, propter Romani Populi neceſſitates creberrimas, Germanius, qui ſe aſſerit Presbyterum, atque Lupentius, qui ſe Diaconum dicit, multorum talium quaſi legatione ſuſcepta, prece fuſa, dolores proprios exprimere geſtiverunt, aſſerentes ſe quidem Eccleſias in dilectionis tuæ conſtitutas Parochiis retinere, ſed tuam communionem non potuiſſe mereri, ea videlicet ratione, qua Ruſticius quidam nomine iterata ordinatione Presbyterium ſuſcepiſſet: & non levi impedimento ſit, dum aut illi dolent, hujuſmodi hominem in Eccleſia retineri, aut ille ſic peccare debere in alio arbitretur, quemadmodum in ſe agnoſcit eſſe peccatum. Similiter autem & illud recolendum, quod ſub habeatur Papa Gregorius, ad Joannem Epiſcopum Ravennatis Eccleſiæ ſcribens, dicit: illud quod dicitis: ut is qui ordinatus eſt, iterum ordinetur, valde ridiculum eſt, & ab ingenii veſtri conſideratione extraneum, niſi forte quod exemplum ad medium deducitur, de quo & ille judicatus eſt, qui tale aliquid feciſſe perhibetur. Nonne vides quod hujuſmodi tranſgreſſores etiam apud anteriores Patres jam judicati ſint?

CA-

* *Lege Epiſt. 21. S. Innoc.*

CAPUT XI. *Ut juramentum, quod ad ſcelus committendum pertinet, non ſit obſervandum.*

Inſ. Cum Summo Pontifici in omnibus ſit obediendum, tu e contrario dicis, ut quicumque ex Clero ſe illi juramento conſtrinxerit, quatenus ad ſubvertendam ordinationem adjutor exiſtat, Canonico ſit judicio plectendus. *Def.* Ad ſcelera committenda nulli unquam poteſtati obtemperandum eſt, quia odit Dominus omnes, qui operantur iniquitatem, & perdet eos, qui loquuntur mendacium. Et Apoſtolus: Non ſolum qui prava faciunt, ſed & qui conſentiunt facientibus, digni efficiuntur morte perpetua. *Inſ.* Quiſquam ne fidelium juramentum, quod ſemel ſpoponderit, audebit licenter irritum facere? *Def.* Juramentum, quod a peccato alienum eſt, prævaricari non debet. Juramentum autem, quod pertinet ad ſcelus committendum, obſervari nefas eſt. Ut cætera omittam, David ad preces Abigail flexus, remiſſius elegit perjurium incurrere, quam homicidium perpetrare. Herodes autem quia in jurejurando diſcretionem habere neglexit, homicidii barathrum incurrit. Attende, inquam, quid ex hoc Iſidorus cenſeat; ait enim: Non eſt conſervandum Sacramentum, quod male & incaute promittitur, veluti ſi quiſpiam adulteræ perpetuam cum ea manendi fidem polliceatur; tolerabilius eſt non implere Sacramentum, quam permanere in ſtupri flagitio. *Inſ.* Hujuſcemodi teſtimoniis non ſatis apparet, ut quiſque pro tali juramento a Sacro Ordine ſit removendus. *Def.* Poſt Nicœnum Concilium Chalcedonenſis Synodus auctoritatis retinet palmam. Illa nimirum cenſuit dicens, conjurationis, vel conſpirationis crimen & ab exteris legibus eſt omnino prohibitum, multo magis hoc in Eccleſia Dei ne fiat, admonere conveniet. Si qui ergo Clerici vel Monachi reperti fuerint conjurantes aut conſpirantes, aut inſidias ponentes Epiſcopis, aut Clericis, gradus proprius abjiciatur. Cernis ne quam ſublimi autoritate Clerici de quibus

ſermo exortus eſt, inter ſacrilegos & male conjuratos ſint habendi, & Canonico judicio reprobandi?

CAPUT XII. *Ut ad Synodum, quæ manifeſte contra Catholicam rectitudinem agit, non ſit occurrendum.*

Inf. Apoſtolicus Pontifex vocavit te ad Synodum, tu vero juſſionem ejus contemnens occurrere noluiſti. *Def.* Si aliquando ad vocem Lupi cucurrit ovis, & ego ad Synodum illam occurrere debui. Hic eſt quod Salvator ait: Oves Paſtorem ſequuntur, quia ſciunt vocem ejus; alienum autem non ſequuntur; ſed fugiunt ab eo, quia non noverunt vocem alienorum. An non ſunt Lupi, non ſunt alieni, qui præfatam ordinationem ſubvertentes, fere totam Italiam a pluribus annis veluti paganam abſque Chriſti religione vixiſſe blaſphemant? Dominus enim dixit, & fecit: Bonus Paſtor animam ſuam ponit pro ovibus ſuis; vos e contrario Dominicas oves Lupinis dentibus non tantum corpore, ſed quod eſt infelicius, & anima diſcerpere non erubeſcitis. Iſtud eſt quod B. Gregorius dolens dicit: Conſiderate quid de gregibus agatur quando Lupi Paſtores fiunt, contra quos Dei greges cuſtodire debuerant. Contempſi properare ad Concilium; ad quale Concilium? Scilicet ubi ſecundo baptiſmate baptizarer, ac per hoc non purificatus, ſed contaminatus exiſterem. Quam ob rem ſalubriter elegi cum David] verbis, & actu canere: Non ſedi in Concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Odivi congregationes malignorum, & cum impiis non ſedebo.

CAPUT XIII. *Quod Præpoſitorum culpæ nec omnes tegendæ ſint, nec omnes denudandæ.*

Inf. Præpoſitorum culpæ juxta reverentiam filiorum Noe, a ſubditis denudandæ non ſunt, ſed potius tegendæ. *Def.* Exemplum Sem, & Japhet, in eo quod Patris verenda cooperuerunt, diſcretione adjuncta, ita nos imitari oportet,

tet, ut nec ad dextram, nec ad ſiniſtram declinare videamur. Qua de re nec omnes Præpoſitorum culpæ tegendæ ſunt, nec omnes denudandæ. Ut cætera omittam, illa nimirum culpa, quæ Catholicæ Religioni officit, ſi aliter emendari non poteſt, procul dubio denudanda eſt, ne per eam ignaræ vel ſimplices animæ pereant. Quædam Præpoſitorum culpæ, teſte Pontificali libro, adeo ſuperabundant, ut apicibus tradantur, utique non ut imitentur, ſed ut a poſteris caveantur. Notum eſt enim, quod mala Præpoſitorum actio generaliter ſubditis noceat, eo quod peccata Regis redundent in regnum. Sed nunc de illa culpa ſpecialiter ſermo frequentatur, quæ meticuloſos, vel ſimplices in Catholica Religione ſupputat. Ita enim culpa non a ſubditis eſt denudata, ſed a ſuis authoribus magis exaggerata. Nos autem iſtiuſmodi noxæ nec favorem, nec aſſenſum porrigere audemus, ſed procul ab ea diſcedere debemus. Denique Apoſtolus Paulus, qui clamat, imitatores mei eſtote, in faciem reſtitit Apoſtolorum Principi Petro, quia reprehenſibilis erat, eo quod Gentiles in quibuſdam judaizare cogeret; quod claviger Regni Cælorum adeo libenter ſuſcepit, ut ei nullo modo contradiceret, & inſuper ejus documenta in ſua laudaret Epiſtola.

CAPUT XIV. *Ut excommunicatio, quæ ad facinus committendum pertinet, non ſit obſervanda.*

Inſ. Quomodo parvi pendens Apoſtolicam excommunicationem, celebrare Miſſarum ſolemnia præſumpſiſti? *Deſ.* Illa equidem excommunicatio, quæ ad ſacrilegium committendum pertinet, pro nihilo ducenda eſt, & nullatenus obſervanda. Quippe ſub hujuſcemodi occaſione cogitis me negare Sacerdotium, quod ecce jam circiter viginti annos per totam Auſoniam Domini Salvatoris regit Eccleſiam, & tam pro vivis, quam etiam pro defunctis Eccleſiaſtica officia, ut moris eſt, frequentare non ceſſat. Et quod eſt deterius, con-

ſentientes vobis iterum in eodem gradu conſecrare non formidatis. Iſta ne obſervanda excommunicatio?

CAPUT XV. *De eo quod ſcriptum eſt: ſive juſte, ſive injuſte obliget Paſtor, gregi timendum eſt.*

Inf. Sive juſte, ſive injuſte, ut S. Gregorius ait, obliget Paſtor, gregi timendum eſt, ne per elationem tumidæ reprehenſionis, culpa quæ non erat, fiat. *Def.* Si de noſtris negligentiis, noſtriſque offenſionibus excommunicatio facta fuerit, omnino formidanda eſt, & uſque ad dignam ſatisfactionem, vel indulgentiam penitus obſervanda. Cæterum vero in his, quæ manifeſta ratione Deo inimica eſſe probantur, nullius excommunicatio metuenda eſt, vel obſervanda. Verbi gratia; ſi me ad perjurium, falſum teſtimonium, ſacrilegium, vel homicidium, excommunicando impulerit; numquid nam in talibus, vel eorum ſimilibus Paſtoris excommunicatio timenda, vel facienda eſſe decernitur? Præſertim cum dicat Apoſtolus: Non ſolum qui prava faciunt, ſed & qui conſentiunt facientibus, digni efficiuntur morte perpetua. *Inf.* Hanc Apoſtoli ſententiam ecce jam bis objicere non vitaſti. *Def.* Si quando neceſſitas incumbit, non dico bis aut ter, ſed etiam centies unum idemque teſtimonium ſiniſtris argumentationibus fidenter opponam, nec immerito; Agoniſta enim contra diverſa inimicorum jacula uno utitur clypeo. *Inf.* Reſponde mihi quomodo hactenus ſuper Pontificum excommunicationibus iſtiuſmodi diſtinctionem nullus facere præſumpſit. *Def.* Ergo ne oblitus es teſtimonia, quibus paulo ſuperius declaratum eſt, non eſſe iniquis juſſionibus obtemperandum, nec ſiniſtris actibus conſentiendum? Secundum quod in iiſdem teſtimoniis legitur; Quoniam non Deus volens iniquitatem tu es; odiſti, Domine, omnes qui operantur iniquitatem, perdes eos, qui loquuntur mendacium. Et illud: Væ qui dicunt bonum malum, & malum bo-

bonum, & lucem tenebras, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Et illud: Si ſeparaveris pretioſum a vili, quaſi os meum eris. Et illud: Miniſter Dei eſt tibi in bonum. Interea & hoc recolendum, quoniam quidem ille qui dicit, juſte an injuſte obliget Paſtor, gregi timendum eſt; ipſe in eodem loco dicit. Sub magno moderamine Paſtores Eccleſiæ vel ſolvere ſtudeant, vel ligare. Plerumque contingit, ut hic Judicis locum teneat, qui ad locum vita, minime concordat, & ſæpe agitur, ut vel damnet immeritos, vel alios ipſe ligatus ſolvat. Et infra: Judicare autem digne de ſubditis nequeunt qui in ſubditorum cauſis ſua vel odia, vel gratiam ſequuntur. Unde recte per Prophetam dicitur: Mortificabant animas, quæ non moriuntur, & vivificabant animas, quæ non vivunt. Poſtremo autem nec illud oblivioni tradendum, quod Doctor gentium redarguens ait: Qui ergo alium doces, teipſum non doces: qui prædicas non furandum, furaris: qui dicis non mœchandum, mœcharis: qui abominaris Idola, ſacrilegium facis? Et Dominus in Evangelio: Medice cura te ipſum.

CAPUT XVI. *De eo, quod ſcriptum eſt: Omnia quæ dixerint vobis ſervate, & facite.*

Inf. Ubi eſt ergo illud Evangelium: ſupra Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi; omnia, quæ dixerint vobis, ſervate & facite. *Def.* Omnia hoc in loco ſolummodo in bonam partem accipienda ſunt; alioquin Judæi, qui Scribarum, & Phariſæorum conſilio, & hortatu Dominum crucifixerunt, immunes a tanto ſcelere eſſe debuerant, ſed quam graviter & qui dixerunt, & qui fecerunt peccaverint, & Scriptura teſtatur, & in poſteris eorum uſque ad finem mundi protelatur. Igitur quod omne non ſemper ad totum, ſed plerumque ad maximam partem referatur, teſtis eſt Hieronymus, ubi ad Damaſum de frugi, & luxurioſo filio diſputat.

CA-

CAPUT XVII. *Quod ad peccandum nullius poteſtati ſit obtemperandum.*

Inf. Cum aliis poteſtatibus reſiſtendum non ſit, eo quod non ſit poteſtas, niſi a Deo, & qui reſiſtit poteſtati Dei ordinationi reſiſtit, Apoſtolicæ poteſtati quæ procul dubio omnes humanas poteſtates excellit, in omnibus, quæ jubet reſiſtendum non eſt. *Def.* Omni humanæ poteſtati ſubditi eſſe debemus, & quam maxime Apoſtolicæ. Sed utique non in illis, quæ Chriſtiana lex abominatur ac prohibet, & Deo inimica eſſe monſtrantur, cui dicit Propheta: Quoniam non volens Deus iniquitatem tu es: odiſti Domine, omnes qui operantur iniquitatem, perdes eos, qui loquuntur mendacium. Et ipſe Dominus ad Hieremiam: Si ſeparaveris, inquit, pretioſum a vili, quaſi os meum eris.

CAPUT XVIII. *Quod aliud ſint Pontificales ſedes, & aliud Præſidentes, & quia Præſidentes per devia ſequendi non ſint.*

Inf. Sancta Romana Eccleſia ſuper Eccleſias primatum tenet, ideoque judicat omnes, & ipſa a nemine judicatur. Tu autem quis es, qui contra eam loqueris? *Def.* Abſit, ut ego infimus, vel potius vermis, contra eam loquar, ſed ut Deus donaverit, magis pro ea. Quæſo, diligenter attende quod dicturus ſum longe incomparabiliter. Aliud ſunt Pontificales Sedes, aliud præſidentes. Proinde honor & dignitas uniuſcujuſque Sedis venerabiliter obſervanda ſunt; Præſidentes autem ſi deviaverint, per devia ſequendi non ſunt; hoc eſt ſi contra fidem vel Catholicam Religionem agere cœperint, in talibus eos nequaquam ſequi debemus, quod plerumque apud Conſtantinopolitanam, & Alexandrinam Sedem contigit; In his autem, quæ jure dicunt, etſi non faciunt, libenter eis obedire debemus. Hinc eſt quod botros carpere, & ſpinas cavere jubemur. Quid multa? De Paſtoribus ad populum revoca intentionem. Qui dicit: Miniſter

Dei eſt tibi in bonum. Propterea ſubjunxit in bonum, quia Miniſter Dei non eſt tibi in malum.

CAPUT XIX. *De eo, quod ſcriptum eſt, quæcumque ligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cælo.*

Inf. Ligandi, atque ſolvendi poteſtas omnibus Epiſcopis cælitus eſt collata, præcipue tamen Apoſtolorum Vicario, qui vicem Apoſtoli Petri, & claves regni Cælitus tenet. Et idcirco, quomodolibet ligaverit, ligatum erit. *Def.* Non ita ſapit Divinæ legis Interpres Hieronymus exponens illud Evangelium: Quæcumque ligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cælo, & quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in Cælo; ait: Iſtum locum intelligentes Epiſcopi, & Presbyteri, aliquid ſibi aſſumunt de Phariſæorum ſupercilio, ut vel damnent innocentes, vel ſolvere noxios ſe arbitrentur, cum apud Deum non ſen-entia Sacerdotum, ſed reorum vita quæratur. Nec illud omittendum, quod per Prophetam dicitur: Mortificabant animas, quæ non moriuntur, & vivificabant animas, quæ non vivunt. Non morientem quippe mortificat, ut S. docet Gregorius, qui juſtum damnat, & non victurum vivificare nititur qui reum a ſupplicio abſolvere conatur. Item a Salomone: Sicut avis in coatrarium volans, & paſſer quolibet vadens, ſic maledictum fruſtra prolatum, ſuper illum, qui miſit illud, veniet. Item ibi: Anima, qnæ benedicit, impinguabitur; quæ autem fruſtra maledicit, ipſa in maledictione erit. Item S. Gregorii Papæ: In omni autem, quod de nobis extra dicitur, recurrere ad arcana mente debemus; & ſi omnes vituperent, liber eſt tamen, quem conſcientia non accuſat, quia etſi omnes laudent, liber eſſe non poteſt, ſi hunc conſcientia accuſat.

CAPUT XX. *Qualiter Formoſus poſt depoſitionem, Apoſtolica Authoritate reconciliatus ſit.*

Inf. Ecce jam ad littus cœptæ loquutionis propinquantes, vela deponimus, & Formoſus, qui procellas excitare non veritus eſt, a tanto diſcrimine velut immunis remanſit.

ſit. *Def.* Humano examine judicari nec debet, nec poteſt, qui jam in illius judicio eſt conſtitutus, qui eſt judex vivorum, & mortuorum: qui non ſecundum auditum aurium, neque ſecundum oculorum intuitum judicat, ſed ſecundum id, quod eſt ſcrutans corda, & renes Deus. *Inf.* Non te cognoſcere pigeat, quomodo per eum in Sancta Eccleſia, ubi ſumma concordia eſſe debet, ſcandali ſeminarium ſit exortum. *Def.* Formoſus, ut dixi, non ad me, ideſt, ad ordinationem, quam fecit, ſed ad eos pertinet, qui eum elegerunt, ordinaverunt, eique donec advixit, communicaverunt, & per omnia participes extiterunt; attamen fac, ut tibi rectum videtur. *Inf.* Formoſus poſt depoſitionem ſuam Epiſcopus eſſe non potuit, quanto minus Papa? *Def.* Sicuti verum eſt, quod Apoſtolica authoritate depoſitus fuerit, ita verum eſt quod Apoſtolica authoritate reconciliatus extiterit. *Inf.* Quando depoſitus eſt, mediantibus Sacroſanctis Evangeliis jure jurando concluſit, ut Romuleam Urbem nullatenus ingrederetur, ſuumque Epiſcopatum nullo modo reciperet, & proptcrea reconciliari minime potuit. *Def.* Iſtiuſmodi juramentum non ſolum a Chriſtianis, verum etiam ab Ethnicis cruentum, atque nefarium eſſe decernitur; revera enim nihil aliud in eo deprehenditur, niſi ut Limina Apoſtolorum Petri, & Pauli nunquam adoraret, nunquam ad reconciliationem accederet, ſuumque Epiſcopatum nunquam reciperet. Proh nefas? Hujuſmodi juramenti crudelitas, nec apud Paganos invenitur. Væ illis, qui tale Sacramentum ab eo per vim extorſerunt. Benignus ille, & miſericors Apoſtolicus Pater, qui eum reconciliare decrevit. *Inf.* Vere ne debuit Apoſtolicus Pontifex reconciliare hominem, qui ſe coram Epiſcopis proprio ore damnavit, & idcirco depoſitus fuit? *Def.* Poteram ad hæc opponere, quia cum ſe proprio ore damnavit non veraci profeſſione, ſed magno timore perterritus, interroganti ſe, quamvis non inculpabiliter, ſatisfecit, ſed ſufficit ei, quod poſtmodum Apoſtolica authoritate reconciliatus ſit. Audi etiam

etiam

etiam quid Alexander Papa ſuper hujuſcemodi occaſione Synodaliter cenſeat, dicens: Eſt etiam & hoc ad hanc ſanctam perlatum Sedem, quod pudet dicere, & non ſolum Sacerdotali, ſed etiam omni Chriſtiano nomini inimicum eſt; ideſt, quod nonnullos Epiſcopos, vel Sacerdotes, aut metu compellunt, aut vi extorquent, aut fraude decipiunt, aliquas confeſſionis ſuæ in aliud, quod non debent, aut pro ſuarum requiſitione rerum, aut, quod deterius eſt, pro alieni erroris ſecta ſcripturas facere, & propriis manibus roborare, & coram populo recitare, atque confiteri. Aliquos dicunt ergaſtulis, & carceribus recludi, ut ſaltem his territos inſidiis decipiant Domini Sacerdotes, & ſuis faciant voluntatibus ſubditos fieri. Has conſiderantes impietates, & pericula vitantes animarum, una cum omnibus Sacerdotibus, qui vobiſcum in hanc Sacram convenerunt Urbem, & cum omnibus hujus capitis membris, ſicut a beatis Apoſtolis, & reliquis Sanctis Patribus, & ſucceſſoribus eorum accepimus, ſtatuentes, decernimus, omnes qui Sanctos Patres perſequuntur, aut amovere, vel dilacerare manifeſtantur, infames eſſe, & alienos a liminibus Eccleſiæ uſque ad ſatisfactionem fieri. Ejuſdem * ſimiliter ſi hujuſmodi perſonis quædam ſcripturæ quoquo modo per metum, aut fraudem, aut per vim extortæ fuerint vel ut ſe liberare poſſint; quocumque ab eis conſcriptæ, vel roboratæ fuerint ingenio, nullum eis præjudicium, aut nocumentum provenire cenſemus, neque ullam eis infamiam, aut calumniam, aut a ſuis ſequeſtrationem bonis unquam, authore Domino, & Sanctis Apoſtolis, eorumque Succeſſoribus ſuſtinere, permittimus.

CAPUT XXI. *Quia plurimi Sacerdotum depoſiti fuerunt, & poſtmodum reconciliati.*

Inſ. Si tale quid ad lapſorum reconciliationem pertinet, exemplis confirma. *Deſ.* Plurimi namque Sacerdotum depo-

Supple *Epiſtolæ*.

ſiti fuerunt, & poſtmodum reconciliati: reconciliati, inquam, non denuo in idipſum conſecrati; quoniam quidem aliud reconciliatio, & aliud conſecratio. Nam qui reconciliatur, in gradum priſtinum reſtituitur; qui autem conſecratur, id quod non habet, accipit. Sed, ut dicere cœpi, Joannes Chryſoſtomus a duabus Synodis Orthodoxorum Epiſcoporum fuit judicatus, ſed iterum fuit reſtitutus Eccleſiæ ſuæ; nec non & Marcellus Epiſcopus Ancyræ Galatiæ depoſitus fuit, ſed poſtmodum proprium recepit Epiſcopatum. Aſclepius item judicatus a Synodo Eccleſiam ſuam poſtea recepit. Lucianus Epiſcopus Adrianopolites damnatus a Papa Juljo, recepit Eccleſiam ſui Epiſcopatus. Item Cyrillus Hieroſolymitanus depoſitus fuit, poſtea reconciliatus eſt Eccleſiæ ſuæ. Simili modo & Polychronium ejuſdem Eccleſiæ Hieroſolymitanæ Pontificem Xyſtus Papa damnavit, & iterum ipſe eum reconciliavit. Innocentius item Papa Photinum damnavit Epiſcopum, ſed ipſe eum poſtea in proprio reſtituit loco Eccleſiæ ſuæ. Itemque Miſenum Epiſcopum a Felice Papa damnatum Gelaſius Papa ſucceſſor illius & communicavit, & Eccleſiæ ſuæ reſtituit. Leontius autem, dum eſſet Presbyter, depoſitus fuit, ſed poſtea in Antiochia Patriarcha extitit. Gregorius vero Quartus Papa, Theodoſium, quem Eugenius ejus anteceſſor Presbyterii honore privaverat, Sanctæ Eccleſiæ Siguinæ conſecravit Epiſcopum. Ibas namque Epiſcopus judicatus fuit, ſed Sancta Synodus canonice ſuam illi reſtituit Eccleſiam. Rothadum vero Epiſcopum Sanctæ Sueſſionenſis Eccleſiæ a Synodo, cui Carolus interfuit Rex, condemnatum, & Soffrenium Placentinum Epiſcopum merito reprobatum, Nicolaus Papa una nobiſcum reconciliavit.

CAPUT XXII. *Ut id, quod incertum eſt, ſolius Dei judicio ſit relinquendum, & de Epiſcopis, qui de Sede ad aliam Sedem tranſlati ſunt.*

Inf. Formoſus, eſto reconciliatus fuerit, poſtmodum

vero humanæ laudis cupidus, propriam relinquens uxorem, alienam abſtulit, videlicet, relicto Epiſcopatu his, qui ordinandi erant, Apoſtolicam abſtulit Sedem. *Def.* Utrumnam humanæ laudis cupidus Apoſtolicum thronum conſcenderit, incertum eſt, ideoque ſolius Dei judicio relinquendum eſt. Attamen univerſa Romana Civitas, & omnes circumpoſitæ regiones, præcipuæ ſanctitatis eum fuiſſe commemorant, exceptis admodum paucis, qui eum infamare non erubeſcunt. Nec mirum, cum de Salvatore etiam ſcriptum ſit: Alii dicebant, quia bonus eſt; alii non, ſed ſeducit turbas. Cæterum vero quod in hujuſmodi translatione alienam uxorem non abſtulerit, probabilibus exemplis clareſcere poteſt. Omitto eos, qui ante Nicœnum Concilium de Sede ad aliam ſedem translati ſunt; numquidnam Gregorius Nazianzenus, homo ſanctiſſimus atque doctiſſimus, ignarus fuit ejuſdem Concilii, aut illud quiſquam melius intelligit, quam ipſe intellexiſſe dignoſcitur? Hic enim cum unius Civitatis, quæ Sazima dicebatur, fuiſſet Epiſcopus, conſilio, & hortatu Beati Baſilii, & aliorum Epiſcoporum, in oppido Nazianzo conſtitutus eſt, deinde Conſtantinopolim translatus eſt. Doſitheum Seleuciæ Epiſcopum Alexander Antiochenus Epiſcopus in Tarſum Ciliciæ demigravit. Reverentius ab Arcis Phæniciæ in Tyrum migratus eſt. Joannes de Gordo Lidiæ mutatus eſt in Proconiſſum, & in ea præſedit Eccleſia. Palladius ab Helenopoli mutatus eſt in Aſpamam. Alexander ab alia Helenopoli in Adrianopolim mutatus eſt. Meletius prius in Sebaſtena Eccleſia præfuit, & poſtea Antiochiæ præſul eſt conſtitutus. Theoſebius ab Apamia Aſiæ transfertur in Eudoxiopolim, quæ dudum Salambria vocabatur. Polycarpus de Urbe Antepriſtena Myſiæ, in Nicopolim Thraciæ mutatus eſt. Hierophilus de Trapezopoli Phrygiæ in Antiochiam migratus eſt. Optimus ab Agardamia Phrygiæ in Antiochiam Piſidiæ migratus eſt. Sylvanus a Philippopoli Thraciæ

ciæ mutatus eſt in Troada. Perigenes in Patris eſt ordinatus Epiſcopus; ſed quoniam Cives ejuſdem Civitatis eum recipere noluerunt * Romanæ Civitatis juſſit eum inthronizari in Corinthum Metropolim, defuncto ejus Epiſcopo, eique, donec advixit, Eccleſiæ præfuit. Euſebius itaque Pamphili in ſexto Eccleſiaſticæ hiſtoriæ libro, Alexandrum unius Cappadociæ Civitatis Epiſcopum refert, quia cum veniſſet cauſa orationis Hieroſolymam, tentus ſit ab ejus Civibus, & in locum Narciſſi Epiſcopi conſtitutus, & de cætero omni vita ſua ipſi Eccleſiæ præſediſſet. Germanus Archiepiſcopus de Metropoli Cyzico translatus eſt Conſtantinopolim, in qua translatione Presbyter Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Apocriſarius, nomine Michael, talem fecit ſermonem: Divina enim gratia, quæ dignatur infirma eligere, & incompleta complere, tranſtulit, & ordinavit in ſacratiſſimam Sedem a Deo conſervatæ Civitatis Conſtantinopolitanæ præſentem Germanum ſanctiſſimnm Archiepiſcopum. Aitardus quoque de Terraconenſi Epiſcopatu inthronizatus eſt in Turonenſi Archiepiſcopatu, dante Imperatore Carolo II., & conſentiente Papa Hadriano Secundo.

CAPUT XXIII. *Quod Oſius non Catholice dixerit: Nec Laicam in fine communionem accipiat.*

Inf. Oſius dicit: Si quis Epiſcopus per avaritiam vel ambitionem, & ut dominationem agat, Sedem mutaverit, nec laicam communionem habeat. Deinde in ſequenti capitulo: etiamſi talis extiterit, ut per fraudes, & quoſdam præmio, & mercede corruptos, excuſationem afferens, ut quaſi eum populi petere videantur, nec laicam in fine communionem accipiat. *Def.* Quod Oſius avaritiam, & ambitionem, dominationem, & fraudes prohibuit, libenter amplector. Quod autem ſubjunxit: nec laicam in fine communionem accipiat: non ſuſcipio, quoniam non Catholicum, ſed Catharum ſonat; Præſertim cum Dominus per Prophetam clamet: Nolo mortem

tem

tem peccatoris, ſed ut convertatur, & vivat. Et in Evangelio: Gaudium eſt, inquit, coram Angelis Dei ſuper uno Peccatore pœnitentiam agente, quam ſupra nonaginta novem juſtis, qui non indigent pœnitentia. Alias autem quo fine ſuum ſapere Oſius concluſerit, flere magis libet, quam verbis exprimere.

CAPUT XXIV. *De eo, qui ſemel in qualibet Eccleſia Lector extiterit.*

Inſ. Africanum Concilium ſtatuit, ut quicumque in Eccleſia ſemel legerit, ab alia Eccleſia ad Clericatum non admittatur. Etſi hoc de Lectoribus ſtatutum eſt, quo pacto Formoſus ab Epiſcopali Sede ad Apoſtolicum thronum transferri debuit. *Def.* Hoc etenim quod de Lectore objeciſti, non intelligendum eſt, ut qui ſemel in qualibet Eccleſia Lector extiterit, ulterius jam in alia Eccleſia nullatenus ad Clerum admitti poſſit. Sed manifeſtius in Africano Concilio, ubi Epigonius pro ſuo diſcipulo, ſimulque Alumno conqueritur, ſancitum eſt ut Clericum alienum nullus ſibi præripiat Epiſcopus, præter ejus arbitrium cujus fuerit. *Inſ.* Cœleſtinus Papa de Clericali electione ita delegavit, dicens: Cleri; ac plebis, & ordinis conſenſus, & deſiderium requiratur; tunc alter de altera requiratur, & eligatur Eccleſia, ſi de Civitatis ipſius Clericis, cui eſt Epiſcopus ordinandus, nullus dignus, quod evenire non credimus, poterit reperiri. Primum enim illi reprobandi ſunt, ut aliqui de alienis Eccleſiis merito præferantur. Habeat unuſquiſque ſuæ fructum militiæ in Eccleſia, in qua ſuam per omnia officia tranſegit ætatem: In aliena ſtipendia minime alter obrepat, nec alii debitam ſibi alter audeat vindicare mercedem. *Def.* Iſtiuſmodi Papæ Cæleſtini decretum laudabile juſtumque nemo ambigit; ſed aliquando accidit, ut certa imminente neceſſitate, vel certis exiſtentibus cauſis, Epiſcopus de Sede ad Sedem transferri licenter poſſit; quod jam ſupra latius intimatum eſt. Similiter autem

ad Clericatus officium ex alia Eccleſia tranſitur. Quod adeo verum eſt, ut etiam Papa Siricius Religioſos Monachos per canonicos gradus ad Epiſcopalem celſitudinem aſcendere ſtatuerit. Hinc eſt, quod S. Papa Gregorius ad Marianum ſcribit; ad ordinandum alia Monaſteria, ut ad Clericatus officium Monachi cum conſenſu Abbatis ex Monaſterio tolli debent. Quod ſi Abbas ſufficienter habeat Monachos, & dare noluerit, Epiſcopus, in cujus Parochia eſt, de his, qui ſupra fuerint, ſolertius tollat.

CAPUT XXV. *Ut abſque neceſſitate, vel certis exiſtentibus cauſis, Epiſcopus de Sede ad Sedem tranſire non debet.*

Inf. Jam vero quid ad hæc objicere poteris? * Nicœna ſiquidem Synodus definivit dicens: Propter multam perturbationem, & ſeductiones, quæ fiunt, placuit conſuetudinem omnimodis amputari, quæ præter regulam in quibuſdam partibus videatur admiſſa, ut de Civitate ad Civitatem non Epiſcopus, non Presbyter, non Diaconus transferatur. Quod ſi factum fuerit, prorſus irritum ducatur, & reſtituatur Eccleſiæ, cui fuit Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, ordinatus. *Def.* Tam magni Concilii ſententiam meæ parvitati exponere non licet. Audenter tamen dico, quod nulli unquam Nicœnos Canones rectius, vel ſubtilius conſiderare, atque intelligere valeant, quam Gregorius Nazianzenus; quem ſupra tetigimus, necnon & Chalcedonenſe Concilium, & Beatiſſimus Papa Leo, atque Gelaſius. *Inf.* Quod Gregorius Nazianzenus de Sede ad Sedem tranſierit, jam ſuperius objeciſti; nunc ſupereſt, ut reliqua ſubjiciantur. *Def.* Ut dicere cœpi, Chalcedonenſis Synodus, & Sanctiſſimus Papa Leo, atque Gelaſius, præfatam Nicœni Concilii regulam ita intelligere videntur.

Ex Chalcedonenſi Concilio. Clericos in Eccleſia miniſtran-

* *Lege Can. 15. Nicœn.*

ſtrantes, ſicut jam conſtituimus, in alterius Civitatis Eccleſiam ſtatutos fieri non oportet, ſed contentos eſſe, in quibus ab initio miniſtrare meruerunt, exceptis illis, qui proprias amittentes Provincias, ex neceſſitate ad aliam Eccleſiam transierint. Si quis autem Epiſcopus poſt hanc definitionem ſuſceperit Clericum ad alium Epiſcopum pertinentem, placuit & ſuſceptum, & ſuſcipientem communione privari, donec is, qui migraverat Clericus, ad propriam fuerit regreſſus Eccleſiam.

Leonis Papæ. Si quis autem Epiſcopus Civitatis ſuæ mediocritate deſpecta, adminiſtrationem loci celebrioris ambierit, & ad majorem ſe plebem quacumque ratione tranſtulerit, a Cathedra quidem pellatur aliena, ſed carebit & propria, ut nec illis præſideat, quos per avaritiam concupivit, nec illis, quos per ſuperbiam ſprevit. Suis igitur terminis quiſque contentus ſit, nec ſupra menſuram juris ſuis affectet & augeri.

Gelaſii Papæ. Quiſquis propriæ deſertor Eccleſiæ, nullis exiſtentibus cauſis, ad aliam putaverit tranſeundum, temereque ſuſceptus fuerit, & * protervus reverendorum Canonum vel ipſe, vel receptor ejus atque provector inſtituta non fugiet, quæ de hujuſmodi præſumptoribus Sacri Canones præfixere ſervanda. *Inf.* Hæc Capitula meis inſerviunt objectionibus. Video enim, quod Chalcedonenſe Concilium ſtatuerit, ut abſque Provinciarum amiſſione & neceſſitate, in alterius Civitatis Eccleſiam demigrandum non ſit, & quod Papa Leo cenſuerit, ut Epiſcopus Civitatis ſuæ mediocritate deſpecta, adminiſtrationem loci ſuperioris ambire non debeat, nec per avaritiam ad majorem ſe plebem transferre. Gelaſius quoque dicit, & nullis exiſtentibus cauſis, propriam deſerere Eccleſiam nemo audeat. Formoſus, qua ex neceſſitate, aut quibus exiſtentibus cauſis Eccleſiæ propriæ deſertor, Apoſto-

* *Promotus lege Gelaſii Epiſt. 9. c. 25.*

ſtolicum thronum conſcendere juſſus eſt? *Def.* Quibus exiſtentibus cauſis, vel qua neceſſitate Formoſus effectus ſit Papa, Clero, & Magnatibus Romanæ Civitatis ſcire convenit, qui nec Francorum, nec alterius gentis obſidione, vel impulſu coacti, ſed ſua ſponte eum eligere, atque inthronizare decreverunt. Illi enim non ob aliud eum elegiſſe ſe dicunt, niſi ob Eccleſiæ utilitatem. Ipſe autem ſe inthronizandi præbuit aſſenſum, quemadmodum plurimi Epiſcoporum feciſſe leguntur, quod jam paulo ſuperius intimatum eſt. *Inf.* Pene omnibus notum eſt, quod plurimorum Pontificum major ſit authoritas, quam paucorum. Quapropter in hac quæſtione magis obſervanda eſt Nicœna Synodus, quæ indifferenter & penitus de Sede ad Sedem transferendi conſuetudinem amputavit. *Def.* * Videte non intellexiſſe, quod Nicœna Synodus dicit: Placuit conſuetudinem omnimodis amputari, quæ præter regulam in quibuſdam partibus videtur admiſſa. Qualem, inquam, conſuetudinem placuit amputari? Illam ſcilicet, quæ præter regulam, hoc eſt, abſque rectitudine in quibuſdam partibus videtur admiſſa. Nonne diſcretione adhibita, quæ mater eſt omnium virtutum, idipſum & Concilium Chalcedonenſe adſtruere videtur in eo, quod dicit, Clericos in alterius Civitatis Eccleſia, ſtatutos fieri non oportere, exceptis illis, qui proprias amittentes Provincias ex neceſſitate ad aliam Eccleſiam tranſierint. Nec illud eſt abſimile, quod Beatiſſimus Papa Leo cenſuit, ut Epiſcopus Civitatis ſuæ mediocritate deſpecta, adminiſtrationem loci celebrioris ambire non debeat. Inde nimirum & Gelaſius dicit, ut quiſquam nullis exiſtentibus cauſis, propriæ deſertor Eccleſiæ ad aliam tranſire non debeat. Hoc modo etiam S. Gregorius Nazanzenus, non ignarus, nec contemptor Nicœni Concilii, de Sede ad Sedem translatus eſt. Porro qui nulla neceſſitate cogente, & nullis exiſtentibus cauſis, ſed ſolummodo avaritia,

vel

* *Videris.*

vel ambitione ad aliam Sedem transfertur, iſte procul dubio prævaricator rectitudinis eſt, & idcirco præter regulam tale quid admiſiſſe convincitur. *Inf.* Formoſus ergo, qui tantummodo avaritia, & ambitione Cathedram mutavit acrius eſt puniendus? *Def.* Quod ambiguum crimen ſolius Dei judicio ſit relinquendum, jamjam ſupra reſponſum eſt. *Inf.* Video te ſub colore cujuſdam tuitionis dogmatizare, quatenus Epiſcopalis tranſmigratio de Sede ad Sedem licenter fieri poſſit. *Def.* Abſit, ut ex meo ore procedat, quod quiſquam Epiſcoporum tale aliquid licenter agere poſſit, niſi certa imminente neceſſitate, vel certis exiſtentibus cauſis.

CAPUT XXVI. *Quod quando Formoſus inthronizatus eſt, non id quod Epiſcopus erat iterum acceperit, ſed augmentum Apoſtolicæ dignitatis, quod non habebat ſuſceperit.*

Inf. Hactenus hinc inde contractis Scripturarum malagmatibus languido capiti medicatus es, nunc autem ventum eſt ad inſanabile vulnus, cui nulla medela ſuccurrere valet. Formoſus quando acceſſit, ut Papa efficeretur, manus impoſitionem ita ſibi tribui præcepit, ac ſi Epiſcopus non eſſet, ac per hoc non ſolum Apoſtolicam dignitatem non acquiſivit, verum etiam id quod Epiſcopus erat, perdidit. *Def.* Hoccine eſt inſanabile vulnus, cui nulla medela ſubvenire poteſt? Nonne cujus oculus, juxta Evangelicam ſententiam, ſimplex eſt, in ejus manus impoſitione, non vulnus ſed dignitatis augmentum conſpicit; non detrimentum, ſed ſacri Ordinis incrementum. Ut enim hoc liquidius pateat, audi documentum. Nam quod Presbyter ipſum ſit, quod eſt Epiſcopus, teſtis eſt B. Hieronimus in Epiſtola 85. dicens: Audio quemdam in tantam erupiſſe vecordiam, ut Diaconos Presbyteris, ideſt Epiſcopis, anteferret. Nam cum Apoſtolus perſpicue doceat, eoſdem eſſe Presbyteros, quos Epiſcopos, quid patitur menſarum, & viduarum miniſter, ut ſuper eos ſe tumidus efferat, ad quorum preces Chriſti corpus Sanguiſque con-

ficitur? Audi teſtimonium: Paulus, & Timotheus ſervi Chriſti Jeſu omnibus ſanctis, qui ſunt Philippis, cum Epiſcopis, & Diaconibus. Et in actibus Apoſtolorum ad unius Eccleſiæ Sacerdotes ita Paulus loquitur: Attendite vobis, & cuncto gregi, in quo vos Spiritus S. poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Domini, quam acquiſivit ſanguine ſuo. Ac ne quis contentioſe in una Eccleſia plures Epiſcopos fuiſſe contendat, audi & aliud teſtimonium, in quo manifeſte comprobatur, eumdem eſſe Epiſcopum atque Presbyterum: Propter hoc reliqui te cretæ, ut ea quæ deerant, corrigeres, & conſtitueres per civitates Presbyteros, ſicut & ego tibi mandavi: ſi quis unius uxoris vir, ſine crimine filios habens fideles, non in accuſatione luxuriæ, aut non ſubditos. Oportet enim Epiſcopum ſine crimine eſſe, quaſi Dei diſpenſatorem. Et ad Timotheum: Noli negligere gratiam, quæ in te eſt, quæ tibi data eſt per impoſitionem manuum Presbyterii. Sed & Petrus in prima Epivola: Presbyteros, inquit, in vobis precor compresbyter, & teſtis paſſionum Chriſti, & futuræ gloriæ, quæ revelanda eſt. Quod autem poſtea, unus electus eſt, qui cæteris præponeretur, in ſchiſmatis remedium factum eſt, ne unuſquiſque ad ſe trahens Eccleſiam Chriſti irrumperet.* Huc uſque S. Hieronymus. Nos autem revertamur ad id, quod cœpimus. Ecce probabilibus documentis patefactum eſt, quod ipſum ſit Presbyter, quod eſt Epiſcopus. Igitur cum Presbyter manus impoſitionem accepit, ut cæteris proponatur, & ſpecialiter Epiſcopus appelletur; numquidnum in eo, quod eſt Presbyter, iterum conſecratur, & non potius in ejuſdem manus impoſitione augmentum Epiſcopalis* miniſterii, quod non habet, accipit. Sic itaque, ſic Formoſus in illa manus impoſitione, non id quod Epiſcopus erat, perdidit, ſed augmentum Apoſtolicæ dignitatis, quod non habebat, accepit. Hæc igitur ad ea, quæ ipſe de manus impo-

ſitio-

* *Rumperet.* * *Myſterii.*

ſitione objeceras, reſpondiſſe ſufficiat. Cæterum autem interrogavimus eos, qui præſentes fuerunt, quando Formoſus inthronizatus eſt, ſed dixerunt: Procul dubio falſiſſimum eſt, quod Formoſus in illa translatione manus impoſitionem acceperit; ſed quemadmodum in itinere ambulantes precibus effuſis Deum exorant; ita & nos Gubernatorem omnium exorantes, deduximus eum ad Apoſtolicam ſedem, ibique inthronizavimus eum; dantes congruam orationem.

CAPUT XXVII. *Ut qui ſimulantes, & lites inter ſe habent, alter eorum adverſus alterum non poſſit teſtimonium proferre.*

Inf. Adhuc ſuperſtites ſunt idonei teſtes, qui Formoſum non rite inthronizatum fuiſſe, ſed in eodem ordine, quem habebat, iterum ſibi manus impoſitionem tribui feciſſe, teſtificantur. *Def.* Hæc accuſatio penitus abſurda eſſe deprehenditur; alioquin juxta tuam ſententiam non fuerunt Epiſcopi, qui eum inthronizaverunt, ſed potius bruta animalia. Ego enim, & non pauci mecum, certo certius compertum habemus, quia hæc de Formoſo non alii referunt, niſi qui ſimultates, & inimicitias cum eo habuerunt. Et revera non ſolum divina, ſed etiam humana lex praecipit, ut qui jurgia, & lites ad invicem habere noſcuntur, alter eorum adverſus alterum teſtimonium proferre minime poſſit. Hinc eſt quod Anacletus Papa dicit: Accuſatores autem & teſtes eſſe non poſſunt, qui ante heſternum, aut nudius tertius diem inimici fuerunt, ne irati nocere cupiant, ne læſi ulciſci velint. Hinc etiam & Sixtus Papa ſcripſit: Non, inquiens, accuſatoribus ſuſpectis, vel de inimicorum domo prodeuntibus eſt credendum. Papa quoque Teleſphorus. Hi vero qui inimici * morantur, aut qui ſuſpecti habentur, minime recipiantur, quia eorum æmulatio lacerat innocentes.

CAPUT XXVIII. *Quod humanum judicium quatuor perſonis juſtiſſime comprobatur.*

Inſ. Fortaſſis coram judicibus pro Formoſo cauſam dicere velis, accuſatores præſto ſunt. Accede, ut quod hujus altercationis verum eſt, luculento examine clareſcat. *Deſ.* Non poſſumus juſtitiæ palmam obtinere apud eos, qui teſtes iidem ſunt, qui & judices, pariterque accuſatores; ſiquidem quatuor perſonis omne juſtiſſimum conſummatur judicium, accuſati videlicet; & accuſatoris, teſtium ſimul, & judicum. Neque enim de levioribus cauſis quæſtio ventilatur; proinde neceſſe eſt, ut authore Deo congregetur univerſale Concilium, & ad inſtar magni conſtantini, interſit Regis praeſentia, & tunc iſtiuſmodi ſcandalum ſedabitur, & Eccleſiæ pax inſtaurabitur.

CAPUT XXIX. *De Concilio, quod in Ravennati Vrbe pro Formoſo, ejuſque ordinatione factum eſt.*

Inſ. Verum in Ravennati Urbe congregata ſynodo, ſancitum eſt, ut tam Formoſus, quam ejus ordinatio in ſuo vigore ſtabilita permanerent. Quod non ſincera concordia, ſed auri copia inſtitutum eſt; ideoque pro nihilo ducendum eſt. *Deſ.* Ut opinor illud tibi contigit, quod ait Pſalmus. Foderunt ante faciem meam foveam, & ipſi inciderunt in eam. Nam quod delatis muneribus tale quid in illa Synodo ſtatutum fuerit, probare minime poteris. Nos autem, & plurimi nobiscum luce clarius compertum habemus, quod non ſolum Romuleæ civitatis, ſed omnes pene Italiæ Præſules memorato interfuere Concilio. Quapropter ſi favente Deo, Regalis poteſtas univerſale fecerit Concilium, quid de vobis cenſendum erit, qui tot Epiſcoporum ſanctiones irritas facere non veriti eſtis?

CAPUT XXX. *De ſcelere, quod in Cadaver Papæ Formoſi perpetratum eſt.*

Inſ. Stephanus, qui tertius a Formoſo extitit Papa, eumdem

dem Formoſum adeo reprobum eſſe judicavit, ut cadaver ejus de tumulo extrahi, & in Concilium pertrahi faceret, ibique eum priſtinis veſtibus denudantes, laico amictu velaverunt, & ferro duobus dexteræ digitis amputatis, in quodam peregrinorum tumulo ſepelierunt; nec multo poſt in Tiberinum fluvium præcipitarunt. *Def.* Sicuti belluæ humanitatis immemores, quomodo intellexerunt, ita & operati ſunt. Miſerrimi, ubi hoc didicerunt? præſertim cum Dominus non dixerit: Quæcumque ligaveritis ſub terra, vel ſub flumine; ſed ait: Quæcumque ligaveritis ſuper terram; erunt ligata & in cœlo. De talibus enim Apoſtolus dicit: Quidam zelum Dei habent, ſed non ſecundum ſcientiam. Proh ſcelus! Saltem poeticam attendere debuerunt ſententiam.. *Parce pias ſcelerare manus jam parce ſepulto*.. Verumtamen ſi hujuſmodi de ſede ad ſedem traslatio quodammodo illicita fuiſſet, nonne Eccleſiaſtica pietate tolerare, & non inauditis crudelitatibus exaggerare debuerant, & ſic demum advocata univerſali Synodo generaliter cenſerent, ut deinceps Romana civitas tale quid committere non auderet.

CAPUT XXXI. *Quod ad teſtificandum quæ recta ſunt, nullius gentis homo prohibendus ſit.*

Inf. Tandem aliquando ad te revertar. Porro cum ſis homo exteræ gentis, & apud nos humanæ vitæ ſubſidiis indigeas, quid ad te pertinet noſtris reſiſtere diſceptationibus? *Defenſ.* Notum tibi ſit, quoniam illius generis ſum quod Apoſtolus Petrus his laudibus extollit: Vos eſtis genus electum regale Sacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis, & quia iſte populus per univerſum orbem terrarum Chriſtum adorat & colit; propterea inter eos recipiendus ſum, & a veritate teſtificanda nuſquam excludendus. Quis enim neſciat, ex Hebræis fuiſſe Apoſtolos, qui ſanctum Evangelium ſua prædicatione in toto mundo coruſcare fecerunt? Et ut breviter concludam, nonne ſi doctor gentium etiam invidos bene

Chri-

Chriſtum prædicare confirmat, me, qui Sacerdotali compaſſione quæ recta ſunt teſtificor, prohibere quis poterit? *Inf.* Si advenis, & peregrinis Eccleſiæ præpoſitos accuſare licet, vel judicare, aut præjudicare, aut aliqua ſcriptura adverſus eos facere, fruſtra ergo in Pontificalibus Epiſtolis ita præfixum habetur. Anacletus, Deteriores ſunt ſubditi, qui Rectorum ſuorum, vel doctorum mores, vitamque carpunt, licet pravi ſint, his, qui ſubſtantias aliorum, prædiaque diripiunt; Et ideo juſte infames ſunt, & merito ab Eccleſia extorres fiunt. Doctor enim, vel quilibet, qui locum Paſtoris in Eccleſia tenet; ſi a fide exorbitaverit, eſt a fidelibus corrigendus, ſed pro reprobis moribus magis tolerandus, quam judicandus. Teleſphorus. Non ſuſcipiatur ovis in accuſationem adverſus Paſtorem, verum omnes, qui adverſus eum, qui locum Paſtoris tenet, armantur, infames eſſe cenſemus. Pius. Oves Paſtorem non reprehendant. Plebs Epiſcopum non accuſet, etiam ſi aliter fecerint, nam eorum judicium ſibi Deus voluit reſervari. Calliſtus. * Criminationes, conſpirationes, ſuſurrationes contra Doctorem vel qui locum ſuperioris tenet, nemo ſuſcipiat, quia non oportet filios Patres reprehendere, nec ſervos dominos lacerare. Non enim bene vivunt, qui Superiores detrahunt, vel reprehendunt; Magiſtri enim portandi ſunt, non reprehendendi, niſi in recta fide aberraverint. Nullus Doctor per ſcripturarum accuſetur, nec cuiquam accuſatori reſpondeat, qui ducit vitam reprehenſibilem, quoniam indignum eſt ut doctor indocto, ovi Paſtor reſpondeat. Ipſe. Sicut Laicus non eſt, qui legitime convictus, in accuſatione recipiendus, ſic nec Sacerdos ſine titulo criminari, vel teſtificari poteſt, quoniam maculoſus, & infamis eſt, accuſare non permittitur, & non ſolum hi, ſed & qui conſentiunt, rejiciendi. Huc uſque Calliſtus. Item Nicænum Concilium. Peregrina judicia generali ſanctione prohibe-

* *Hoc non extat in Epiſt. Callixti.*

hibemus, quomodo dignum eſt, ut ab extraneis judicetur, qui Provinciales, & a ſe electos debet habere judices. Audiſti, o defenſor, quid Pontificum authoritas ſuper hujuſcemodi accuſationibus cenſeat. Sunt & alia quamplura ad eumdem ſenſum pertinentia, quæ repli care faſtidium duxi. *Def.* Nullius Pontificis ſententiam veraciter opponere potes, ut ſcripturarum veritas interrogantibus non ſit narranda & exponenda. Iſta nimirum Capitula illis obviare probantur, qui quoslibet Eccleſiæ Præſules accuſare non erubeſcunt, aſſerentes eorum crimina facta, vel confictа, ſcilicet, quod aut homicidæ aut raptores, aut adulteri ſint, aut aliquid hujuſmodi, non quod in Decretalibus apicibus habeatur, ut veritas, quæ in ſacri voluminibus continetur, non ſit interrogantibus proferenda; & ſi neceſſe fuerit brevitatis cauſa in literis aſſumenda. Quod autem ſcriptum eſt, ut nullus adverſus aliquem Præſulem ſcripturas faciat, nulluſque doctor per ſcripta accuſetur, miror te ita ſentire velle, ut interrogantibus nos non audeamus ea, quæ reſpondenda ſunt, ex divinis libris in ſcedulis breviter aſſumere, eiſque ſatisfacere. Aliud namque eſt doloſas literas adverſus aliquem componere, ut eum aliquatenus lædere poſſit, & aliud eſt teſtimonia de Scripturis in unum conferre, quatenus veritatem quærentibus, ignorantia, quæ mater errorum eſt, nocere minime poſſit. Illud namque ad fraudis deceptionem pertinet, hoc autem ad veritatis cognitionem. Me autem quo pacto adverſus Patrum ſanctiones repugnare aſſeris, qui non aliquod crimen vel vitium cuiquam Præſuli inferre præſumo, ſed veritatem, quam in ſacris voluminibus didici, percunctantibus ſilentio tegere nefas æſtimo præſertim cum Pſalmographus dicat ad Deum; veritatem tuam non abſcondi in corde meo. Jeſus quoque filius Sirach dicit. In juſtitia agonizare pro anima tua, & uſque ad mortem certa pro juſtitia. Sanctus namque Iſidorus dicit: Teſtis falſus, & is, qui vera reticet, idem ſunt;

atta-

attamen pejor eſt teſtis falſus, qui lædit, quam qui veritatem teſtificari nolit; Nam ille malignus eſt, iſte inutilis. Ego itaque, ut dicere coepi, neminem accuſare, vel ad judicium trahere nitor; ſed veritatem, quam in ſcripturis legere potui, interrogantibus præſentibus per vivam vocem, abſentibus vero per ſtylum replicare curabo, ne talentum, quod meæ parvitati creditum eſt, defoſſum ſit, & ab eo, qui talenta confert, diſtrictius puniar. Alioquin incaſſum ſancti Doctores tot libros efficere ſtuduerunt, ſi recitandi non ſunt, & eorum veritas aſſerenda non eſt, maxime interrogantibus. Quis hoc vel fatuus dogmatizare audeat? Præterea quod ex eiſdem capitulis objicere voluiſti, ut Eccleſiæ Paſtor non ſit arguendus a fidelibus, niſi in fide erraverit, quis non videat, quod iſto te tuo gladio interficias? Ego quidem neminem arguere quæro, ſed ſi me quis iterum baptizare voluerit, errat in fide; aut non? Manifeſtum eſt quia errat, ac per hoc ſine dubio in Spiritu Sancto errat, per quem omnia Eccleſiæ Sacramenta ſanctificantur, & credentes baptiſmate purificantur, ſacriſque Ordinibus, per quos ipſa fides percipitur, inſtituuntur. Et revera quicumque in eum blaſphemaverit, niſi pænitendo ſe correxerit, non remittetur ei neque in hoc ſæculo, neque in futuro. Qua de re, ut ſancto placet Auguſtino, blaſphemia in Spiritu Sancto eſt, quæ non remittetur neque in hoc ſæculo, neque in futuro, cor impænitens, illius videlicet, qui abſque pænitentia in ſuis moritur peccatis. Ergo qui in ſacris Ordinibus, ut ſupra declaratum eſt, erraverit, niſi ab ejuſmodi errore pænitendo receſſerit, abſque dubio non remittitur ei, neque in hoc ſeculo, neque in futuro. Ecce de Sacerdotali conſecratione percontantibus veritatem, quæ in ſacris eloquiis paſſim habetur, pro viribus aggregare curavi, quamquam peregrinus, & advena ut ipſe fruſtra confingere non erubeſcis. De cætero autem jam quid aliud reſtat, niſi ut Dominatorem omnium invocantes, dicamus cum Propheta: Exurge Domine, judica cauſam tuam.

CA-

CAPUT XXXII. *Quod Juramentum etiam per vim datum, ſi ad peccandum non pertinet, irrefragabiliter ſit obſervandum.*

Inf. Calcata reverentia, velut obtectrator, me perjurium in currere aſſeris in eo, quod jurejurando ſpopondi, & ſecundum meum poſſe ordinationem, quam Formoſus fecit, ſubvertam. Fateor equidem quia violenter depreſſus juraveram, & ſecundum meum ſcire, & poſſe præfatæ ordinationis defenſor exiſterem. Sed quoniam in Apoſtolicis Pontificibus una eſt authoritas; ſicuti Papa Marinus eumdem Formoſum de juramento, quod invitus dederat, ſolvere potuit, ita & me Apoſtolicus Pater ab illius Sacramenti nexu diſſolvit, & juramenti ſponſione ligavit, ut eamdem ordinationem ſecundum meas vires ad nihilum redigam. *Def.* ſcripturarum teſtimoniis, & Patrum documentis ſuperius diffinitum eſt, ut ad male faciendum nemo Sacramento conſtringi debeat, & ſi aliquatenus factum fuerit non ſit obſervandum, ſed magis pænitentiæ ſubmittendum. Formoſus enim non juravit, ut cuiquam læſionem inferret, ſed* nequam anguſtatus jurando promiſit, ut Romuleam Urbem nunquam ingrederetur: ad reconciliationem ſui honoris nunquam accederet, ſuumque Epiſcopatum nunquam reciperet. Hoccine Sacramentum apud chriſtianos cuilibet imponi fas eſt? Nonne contra ſacram Religionem contrarium eſſe convincitur? Contra ſacram Religionem, in quod invitus juravit, ut Romuleam urbem nunquam introiret, hoc eſt, nunquam Apoſtolorum corpora Petri, & Pauli adoraret. Contrarium verò, in eo quod adjunxit, ut ad reconciliationem ſui honoris nunquam accederet, ſuumque Epiſcopatum nunquam reciperet. Rata ergo compaſſione Formoſum a tali juramento ſolvere decreverunt, juxta id quod Dominus ait: miſericordiam volo magis quam ſacrificium, & ſcientiam Dei pluſquam holocauſta. Tu autem aperi oculos cordis tui, & vide qualiter in eiſdem

tuis Sacramentis dupliciter prævaricator exiſtas. Juraſti enim, licet invitus, ut ipſe fateris, ut ordinationem illam ſecundum tuum ſcire, & poſſe adverſus æmulos defendas; quod utique non ad cujuſquam calamitatem, ſed ad utilitatem pertinet. Poſtmodum jam non invitus, ſed quibuſdam placere deſiderans, juraſti ut eamdem ordinationem ſecundum tuum poſſe ſubvertas, quod procul dubio ad malum faciendum attinet. Denique in Apoſtolicis Pontificibus unam eſſe authoritatem quis ambigat? Sed utique ad ligandum quo merito ligari debet, & ad ſolvendum quo merito ſolvi oportet. Alioquin fruſtra B. Gregorius dicit, judicare de ſubditis nequeunt, qui in ſubditis ſuis ſua vel odia, vel gratiam requirunt. Unde recte per Prophetam dicitur: mortificabant animas, quæ non moriuntur, & vivificabant animas, quæ non vivunt. Non morientem quippe mortificat, qui juſtum damnat, & non victurum vivificare nititur, qui reum ſupplicio abſolvere conatur. Et Hieronymus tractans illud Evangelicum, quæcumque ligaveritis ſuper terram, ait: Iſtum locum non intelligentes Epiſcopi, & Presbyteri, aliquid ſibi aſſumunt de Pharisæorum ſupercilio, ut vel damnent innocentes, vel ſolvere ſe noxios arbitrentur, cum apud Deum non ſententia Sacerdotum, ſed reorum vita quæratur. Patenter vero intelligi datur, quod nemo a te vinculo illius juramenti, quod ad bene faciendum præbueras, ſolvere potuerit. Juramentum autem, quod ad male faciendum dediſti, procul dubio non eſt obſervandum, ſed magis poenitentiae ſubmittendum. Interrogatio ſuper his, qui primo per vim, poſtea voluntarie in eodem ordine conſecrati ſunt; Vellem ſcire quid de illis congrua deliberatione cenſendum ſit, qui primo, ut ajunt, per vim, poſtea in eodem ordine conſecrati ſunt voluntarie? Eſto, primitus violentam manus impoſitionem acceperint, ac per hoc hujuſmodi voluerunt fungi Sacerdotio; poſtmodum æquanimiter miniſtrare Sacerdotium præbuerunt aſſenſum;

ſum; numquidnam in eo ordine, in quo dudum per vim conſecrati fuerant, iterum conſecrari debuerunt? Nonne juxta Sanctorum Patrum definitionem, ſic nimirum cavenda eſt ſecunda manus impoſitio, quemadmodum ſecundus cavendus eſt Baptiſmus? Sed ajunt. Prima illiuſmodi conſecratio quamvis a Catholico Pontiſice, tamen violenta fuit, & propterea pro nihilo ducenda eſt. Dic quæſo, ſi quiſpiam fortaſſis per vim baptizatus fuerit nolens credere in Chriſtum, poſtmodum vero ſe in eum credere voluntate profitetur, ergone denuo baptizandus erit? Non ita ſapiebat B. Alexander Patriarcha quando S. Athanaſius ad huc puerulus, ſed nunquam baptizatus, ad oram maris, quaſi Sacerdos, quamquam ludendo, vere puerulum baptizavit. Quid plura, vellem, ut præfatus ſum, de hujuſmodi ſententia ad certam pertingere veritatem. Propoſitam ergo quæſtionem qui movit obnixe nobis petentibus dignanter aperiat, quoniam inter illos accipiet coronam de quibus Danieli per Angelum dicitur: Qui autem docti fuerint, fulgebunt ſicut firmamentum; & qui juſtitia erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Reſponſio. Hujus quæſtionis ſenſus manifeſta ratio diſſolvit. Dicit: ſi quiſpiam nolens credere in Chriſtum, per vim baptizatus fuerit, & poſtmodum in Chriſtum credere adquieſcet, nunquid iterum baptizandus erit? Minime. Exemplum de parvulis ſume, qui alienis manibus deferuntur, & baptizantur; Quantum in eis eſt toto anniſu reluctantur, ne in Baptiſmatis fontem mergantur. Sed cum ad rationalem ſcientiam pertigerint, etiam ſi recordari nequeunt quando baptizati ſunt, narrantibus tamen indubitanter credunt, & Chriſtianam Religionem, atque baptiſmi rationem colere incipiunt. Hinc eſt quod B. Papa Leo dicit: Si nulla extent judicia inter propinquos & familiares, nulla inter Clericos atque vicinos, quibus hi, de quibus quæritur, baptizati fuiſſe doceantur, agendum eſt, ut renaſcantur, ne manifeſte pe-

reant quia quod non oſtenditur geſtum, ratio non ſinit ut videatur iteratum. De his, qui ex Africa, & Mauritania veniunt, & neſciunt in qua ſecta ſunt baptizati, non ſe baptizatos neſciunt, ſed cujus fidei fuerunt qui eos baptizaverunt, ſe neſcire profitentur. Unde quoniam quomodolibet formam baptiſmatis acceperint, baptizandi non ſunt, ſed manus impoſitione virtutem Spiritus Sancti * quam ab Hæreticis accipere non potuerunt.

APPENDIX

In qua ſacræ Latinorum Ordinationes nonnullæ A JOANNE MORINO omiſſæ exhibentur.

ORDO PRIMUS.

Ex ms. Pontificali Inſignis Eccleſiæ Apamienſis in Syria, quem vulgavit Martenius lib. 1. *cap.* 8. *art.* XI.

In nomine Domini, incipit ordo de ſeptem eccleſiaſticis gradibus.

OREmus. Flectamus genua. Levate.

Adeſto, Domine, ſupplicationibus &c.

Dum tondes eum, dicis antiphonam: Tu es, qui reſtitues mihi hæreditatem meam. ℣. Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei. *Et repetant*. Tu es Deus. Gloria Patri. *Et repetatur*. Tu es Deus.

Antiphona. Hic accipiet benedictionem a Domino, & miſericordiam a Deo ſalutari ſuo; quia hæc eſt generatio quærentium Dominum. *Pſal.* Domini eſt terra, *uſque in finem*.

Oratio. Omnipotens ſempiterne Deus, propitiare peccatis noſtris, *&c. ut in Pontificali Romano*.

Poſtquam tonſuratus fuerit.

Præſta, quæſumus omnipotens Deus, ut hic famulus &c.

Oratio ad barbam tondendam. Deus cujus providentia omnis creatura &c.

Pſalmiſta, ideſt cantor poſtquam ab archidiacono inſtructus fuerit; poteſt abſque conſcientia epiſcopi, ſola juſſione presbyteri, officium ſuſcipere cantandi, dicente ſibi Presbytero:

Vi-

Videte, ut quod ore cantatis, corde credatis; & quod corde creditis, operibus probetis.

Ordinatio Oſtiarii.

Oſtiarius cum ordinatur, poſtquam ab archidiacono inſtructus fuerit qualiter in domo Dei debeat converſari, ad ſuggeſtionem archidiaconi tradat ei epiſcopus claves eccleſiæ de altari dicens ei.

Sic age quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ iſtis clavibus recluduntur.

Et tradat ei archidiaconus oſtium eccleſiæ dicens:

Deum Patrem omnipotentem, fratres cariſſimi, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Oremus. *Et diaconus:* Flectamus genua. Levate.

Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Ordinatio Lectoris.

Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum ad plebem Epiſcopus, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium. Poſt hæc expectante plebe, tradat ei codicem de quo lecturus eſt, dicens ad eum:

Accipe, & eſto verbi Dei &c. *Pronuntiatio.* Eligunt te &c.

Præfatio Lectoris. Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, *&c. ut in Pontificali Romano.* Oremus. *Et diaconus.* Flectamus genua. Levate.

Benedictio ejuſdem. Domine ſancte, Pater omnipotens, benedicere, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Ordinatio Exorciſtæ.

Exorciſta cum ordinatur, accipiat de manu epiſcopi libellum, in quo ſcripti ſunt exorciſmi, & dicat ſibi epiſcopus.

Accipe, & commenda &c.

Præfatio ejuſdem. Deum Patrem omnipotentem, fratres cariſſimi, ſupplices deprecemur, *&c. ut in Ordine Romano.*

Ore-

Oremus. *Et diaconus.* Flectamus genua. Levate.

Sequitur Benedictio. Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere dignare, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Ordinatio Acolythi.

Acolythus cum ordinatur, primum ab epiſcopo doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat, & accipiat ab eo ceroferarium dicente ſibi epiſcopo:

Accipe ceroferarium cum cereo, & ſcias te ad accendenda eccleſiæ luminaria mancipari.

Accipiat & urceolum vacuum dicente ſibi: Accipe urceolum ad fundendum vinum & aquam in euchariſtiam Sanguinis Chriſti.

Præfatio. Deum Patrem omnipotentem, fratres cariſſimi, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Oremus. *Et diaconus.* Flectamus genua. Levate.

Sequitur. Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui ad Moyſen, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Omnipotens ſempiterne Deus, fons lucis, & origo bonitatis, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Ordinatio Subdiaconi.

Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, patenam de manu epiſcopi vacuam accipiat; ſimiliter & calicem vacuum. De manu vero archidiaconi accipiat urceolum cum aquamanili, ac manutergium, dicente ſibi epiſcopo:

Vide cujus miniſterium tibi traditur &c.

His dictis ſequitur præfatio. Oremus Deum ac Dominum noſtrum, fratres cariſſimi, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Oremus. *Et diaconus.* Flectamus genua. Levate.

Benedictio Subdiaconi. Domine ſancte, Pater omnipotens,

tens, æterne Deus, benedicere, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Hac oratione finita, tradat ei epiſcopus manipulum & tunicam, ſi paratam habuerit dicens: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. Amen.

ORDO
Qualiter in Romana Eccleſia Diaconi, Presbyteri eligendi ſunt.

M*Enſe primo, quarto, ſeptimo, & decimo, ſabbatorum die in duodecim lectionibus ſtatio ad S. Petrum. Poſtquam introitum dixerint, & cetera uſque ad Alleluja ſive tractum, veniat archidiaconus, & vocet eum qui ordinandus eſt in diaconem indutum quidem ſicut ſubdiaconus debet indui in miſſa ſine tunica, & offerat eum pontifici ita dicendo*:

Poſtulat mater eccleſia catholica, ut hunc præſentem ſubdiaconem ad onus diàconii ordinetis.

Interrogat epiſcopus: Scis illum dignum eſſe? *Reſpondet*: Quantum humana fragilitas noſſe ſinit; & ſcio & teſtificor ipſum dignum eſſe ad hujus onus officii.

Tuncannunciat pontifex in populo & clero dicens ad omnes:

Auxiliante Domino Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, eligimus hunc in ordinem diaconii. Si quis autem habet aliquid contra illum, pro Deo, & propter Deum, cum fiducia exeat, & dicat. Verumtamen memor ſit conditionis ſuæ.

Et tunc aliqui de circumſtantibus atteſtentur eum eſſe dignum & juſtum gratia Dei. Hoc peracto, ſi forte aliquis fuerit ibi ordinandus in ſacerdotem & ipſum quoque indutum more diaconi abſque dalmatica, vocet archidiaconus, & offerat pontifici ita dicendo:

Poſtulat mater eccleſia catholica, ut hunc diaconem ad onus presbyterii ordinetis, *& cetera repetantur ut ſupra uſque dum dicatur* memor ſit conditionis ſuæ. *Ubi & ſimili quoque*

que modo ſicut ſuperius atteſtabantur eum dignum eſſe & juſtum gratia Dei.

Hoc facto, Pontifex incumbat ſuper faudeſtolium, quod ei parari debet ante altare, vel proſternat ſe ſuper ſtramenta cum his qui conſecrandi ſunt in diacones ſive in ſacerdotes; & tunc cantetur letania. Prope vero finem letaniæ, ubi bis dicitur, Ut hos electos benedicere & conſecrare digneris, *& bis à choro repetitur, pontifex in utraque repetitione debet ſignare ipſos electos. Finita vero letania, erigat ſe pontifex, & aſcendat ad ſedem ſuam. Erigantur quoque & ipſi conſecrandi. Et tunc remanente inferius illo qui promovendus eſt in ſacerdotem; promovendus in diaconem per manum diaconorum deducatur ad ſedem in qua eſt pontifex: cui ipſe pontifex ſolus ante benedictionem manum ſuper caput ejus imponit: quia non ad ſacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur. Et alloquitur populum ſic.*

Commune votum communis oratio proſequatur: ut hi per totius eccleſiæ precem, quia in diaconatus miniſterio præparantur, Leviticæ benedictionis ordine clareſcant, & ſpirituali converſatione præfulgentes gratia ſanctificationis eluceant. Præſtante Domino noſtro Jeſu Chriſto.

Præfatio. Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem omnipotentem, *&c. ut in Ordine Romano.*

Oremus. *Et diaconus.* Flectamus genua. Levate.

Adeſto, quæſumus omnipotens Deus, honorum dator, ordinumque diſtributor, *&c. ut in Ordine Romano.*

Ad conſummandum diaconi officium cum ſtola quam imponit ei epiſcopus ſuper ſiniſtrum latus dicens:

Accipe ſtolam candidam de manu Domini, ab omnibus vitiorum ſordibus purificatus in conſpectu divinæ majeſtatis, ut omnibus vita converſationis tuæ præbeat exemplum, plebſque dicata Chriſti nomine poſſit imitando te imitationem acquirere juſtam.

Hic det ei librum evangeliorum dicens : Accipe poteſtatem legendi Evangelium in eccleſia Dei, tam pro vivis quam pro defunctis in nomine Domini. Amen.

Beneditio poſt acceptam ſtolam. Exaudi, Domine, preces noſtras, & ſuper hunc famulum tuum N. Spiritum tuæ benedictionis emitte : ut cæleſti munere ditatus, & tuæ gratiam poſſit majeſtatis adquirere, & bene vivendis aliis exemplum præbere. Per.

Hic tradatur ei dalmatica, & induatur. Hoc facto, oſculatis primum pedibus pontificis, det oſculum tam ipſi pontifici, quam epiſcopis, ſi forte aſſuerint, presbyteris & diaconibus; & poſtmodum deſcendat, & ſtet in ordine ſuo.

Ordinatio Presbyteri.

Conſummatis omnibus quæ ſupra diximus, de electione ejus, qui in preſbyterum eſt ordinandus, & completa diaconi benedictone, ſi forte eodem die diaconus ordinatus eſt. Ordinatur enim aliquando presbyter, ita quod eodem die non ordinetur diaconus, & è converſo. Tunc ille qui conſecrandus eſt in presbyterum à duobus diaconis deduci debet, & dextra lævaque teneri uſque ad presbyteros. Et duo presbyteri ſimiliter accipientes eum, deducant ad ſedem pontificis, ubi ipſo inclinato ante pontificem, erigat ſe pontifex, & imponat manum ſuper caput ejus, & omnes presbyteri qui adſunt cum eo pariter ſuper caput ipſius manus imponunt. Et pontifex dat orationem ſuper eum voce media, presbyteris idipſum proſequentibus voce ſuppreſſa.

Oremus dilectiſſimi Deum Patrem omnipotentem, &c. *ut in Ordine Romano.*

Oremus. *Et diaconus* : Flectamus genua. Levate.

Exaudi nos quæſumus Domine, &c. *ut in Ordine Romano.*

Hic elevet pontifex vocem ſuam in modum præfationis. Per omnia ſæcula ſæculorum. Amen. Dominus vobiſcum. Surſum corda. Gratias agamus Domino Deo noſtro. Vere di-

dignum, &c. Deus honorum auctor, & diſtributor omnium dignitatum, *&c. ut in Sacramentario S. Gregorii:*

Hic reflectat orarium ſuper humerum dextrum, dicens ad eum: Accipe jugum Domini. Jugum enim ejus ſuave eſt, & onus ejus leve.

Hic veſtiat eum caſula dicens: Stola innocentiæ induat te Dominus.

Benedictio. Deus ſanctificationum omnium auctor, cujus vera conſummatio, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Expleta autem hac oratione, accipiens oleum faciat crucem ſuper manus ambas ita dicens:

Conſecrare & ſanctificare digneris, Domine, manus iſtas per iſtam unctionem: ut quæcumque conſecraverint, conſecrentur; & quæcumque benedixerint, benedicantur & ſanctificentur, in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Hoc facto accipiat * *panem cum oblatis & calicem cum vino, det ei dicens:* Accipe poteſtatem offerre ſacrificium Deo, miſſamque celebrare, tam pro vivis quam pro defunctis in nomine Domini.

Si vero presbyter fuerit cardinalis, det ei Dominus papa annulum, ita dicens: Ad honorem Domini noſtri Jeſu Chriſti, & ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, committimus tibi eccleſiam N. cum clero & populo.

Benedictio. Benedictio Dei Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, deſcendat ſuper vos, ut ſitis benedicti in ordine ſacerdotali, & offeratis placabiles hoſtias pro peccatis atque offenſionibus populi omnipotenti Deo, cui eſt honor & gloria. Per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Hac benedictione completa, is qui presbyter eſt ordinatus, oſculatis primum pedibus pontificis, det oſculum tam eidem pontifici, quam epiſcopis, presbyteris, diaconibus, & ceteris miniſtris altaris qui affuerint. Poſtmodum aſcendat, & ſtet in

* *l.* patenam.

in ordine ſuo, & manus ſuas cum mica panis lavet; & tunc cantetur alleluja, *ſive tractus. Conſequenter legat diaconus evangelium, & cetera proſequentur ex more. Omnes vero qui ordinati ſunt oblationes deferant ad manus epiſcopi, & ab eo poſtmodum communicentur. Juxta morem vero Romanæ eccleſiæ presbyteri & diaconi cardinales quiſque duos cereos dextra lævaque tenere debent accenſos, & duos panes in manutergio inter brachia ſua poſitos, quos ſimul cum cereis poſt evangelium offerre debent pontifici.*

INCIPIT ORDO

Ad vocandum & examinandum, ſeu conſecrandum electum in epiſcopum juxta morem Romanæ eccleſiæ.

S*Abbati die circa veſperam ſedente Domino pontifice in atrio juxta eccleſiam, veniat archipresbyter illius eccleſiæ, cujus electus conſecrandus eſt, indutus alba & caſula, ſicut deberet miſſam cantare, quem junior diaconus cardinalis deducere debet, & tenere per manum dextram, & ſubdiaconus per manum ſiniſtram, & aliqui de clericis ejuſdem electi cum ſuperpelliciis vel cappis ipſum archipresbyterum modeſte & decenter proſequantur. Ut autem venit ante conſpectum pontificis, flectens genua ipſe archipresbyter ante pontificem, benedictionem petit ſic dicendo:* Jube domne benedicere. *Reſpondet pontifex:* Nos regat & ſalvet cæleſtis Conditor aulæ. *Archipresbyter autem ſurgens, procedit paululum, & iterum benedictionem petens genua flectit, & dicit:* Jube domne benedicere. *Reſp.* Nos Dominus ſervet, cuſtodiat, atque gubernet. *Tertia vero vice aliquantulum proprius accedens ſimili modo benedictionem petit & dicit:* Jube domne benedicere. *Reſp.* Gaudia cælorum det nobis Rector eorum.

Benedictione completa, interrogat eos Dominus pontifex: Omnia ne recte, quod vos fatigaſtis, fratres? *Reſp.* Deus & Dominus noſter concedat nobis paſtorem. *Interrogatio.* Habetis

betis veſtrum? *Reſp.* Habemus. *Interrogatio*. Eſt de ipſa eccleſia, an de alia? *Reſp.* De ipſa. *Si vero de alia eccleſia fuerit, Reſp.* De alia. *Interrogatio*. Quo honore fungitur? *Reſp.* Presbyteratus. *Interrogatio*. Quot annos habet in presbyteratu? *Reſp.* Decem. *Si plures vel pauciores in presbiteratu annos habeat, certum tempus reſpondebit. Interrogatio*. Habuit conjugium? *Reſp.* Minime. *Interrogatio*. Diſpoſuit domui ſuæ? *Reſp.* Diſpoſuit. *Interrogatio*. Quid vobis placuit in ipſo? *Reſp.* Sanctitas, caſtitas, humilitas, benignitas, & omnia quæ Deo placabilia ſunt. *Interrogatio*. Habetis decretum? *Reſp.* Habemus. *Et dicit pontifex legatur. Et tunc ipſe archipresbyter ſubſcritum decretum legat:*

Beatiſſimo papæ N. & apoſtolicæ ſedis dignitate conſpicuo, clerus & populus illius eccleſiæ totius devotionis famulatum.

Credimus non latere apoſtolatus veſtri celſitudinem, quod noſtra eccleſia ſuo ſit viduata paſtore, ac propter hoc ſolatio ſit proprii deſtituta rectoris. Quapropter ne paſtore abſente grex Dominicus perfidorum luporum morſibus pateret, & ne improbi raptoris fieret præda, communi voto atque conſenſu eligimus nobis in Pontificem illum presbyterum noſtræ eccleſiæ, virum utique prudentem, hoſpitalem, ornatum moribus, caſtum, ſobrium, manſuetum, Deo & hominibus per omnia placentem, quem ad apoſtolatus veſtri dignitatem mittere curavimus, unanimiter poſtulantes, & obſecrantes à veſtra majeſtate nobis illum ordinari pontificem; quatenus auctore Domino nobis velut idoneus paſtor præeſſe valeat & prodeſſe, noſque ſub ſacro ejus regimine Domino ſemper militare poſſimus. Ut autem omnium noſtrum vota in hanc electionem convenire noſcatis, huic canonico decreto propriis manibus roborando ſubſcripſimus. Ego ill. ſubſcripſi. Ego ill.

Hoc lecto, proſequitur Apoſtolicus. Videte ne aliquam vobis

vobis promiſſionem fecerit: ſciatis quia ſimoniacum eſt & contra canones *Reſp.* Abſit. *Et dicit*: Ducatur.

Tunc veniat ipſe electus eodem modo alba & planeta indutus, quem ſimiliter juxta morem Romanæ eccleſiæ junior diaconus à dextris & prior ſubdiaconus à ſiniſtris deducere debent. Cum autem ipſe electus venerit ante conſpectum pontificis, flectens genua benedictionem petit dicens: Jube domne benedicere. *Reſp. Pontifex.* Spiritus-ſancti gratia illuminare dignetur corda noſtra. *Et electus iterum flexo genu dicit*: Jube domne benedicere. *Reſpondet Pontifex*: Ignem ſui amoris accendat Dominus in cordibus noſtris. *Tertia vice proprius accedens, ſimiliter genuflexo dicit*: Jube domne benedicere. *Reſp. Pontifex*: Dominus cuſtodiat introitum tuum & exitum tuum.

Tunc interroget eum Pontifex: Omniane recte quod te fatigaſti, frater? *Reſp.* Quod ego uti. *ut ſupra &c.*

Et dicit Apoſtolicus. Vide ordinationes ſi feceris, ut certis temporibus facias, ideſt primi, quarti, ſeptimi, & decimi menſis. Bigamos aut curiales, aut de ſervili conditione ad ſacrum ordinem non promoveas. A ſimoniaca vero hæreſi te omnino cuſtodias: tamen dabitur tibi edictum de ſcrinio noſtro qualiter debeas converſari. Vide autem ne aliquam promiſſionem pro hac re feceris, quia ſimoniacum eſt & contra canones. *Reſp.* Abſit. *Et dicit pontifex*: Tu videris. Quia ergo omnium in te vota conveniunt, hodie abſtinebis, & cras Deo annuente conſecraberis.

Reſp. Præcepiſti.

Hoc facto diſcedunt ſinguli in loca ſua. Dominica vero die progreditur Dominus pontifex cum electo & clero & populo ad eccleſiam ubi ipſam vult fieri ordinationem; & ingreſſus ſacrarium, induit ſe veſtimenta pontificalia: Poſtea procedit de ſacrario cum diaconibus & reliquis miniſtris & epiſcopis, qui interſunt ordinationi; & ſedet in faudeſtolio ſuo, quod ſibi paratum

ratum eſt ante altare, habens faciem verſus majorem portam eccleſiæ. Ceteri quoque epiſcopi in faudeſtoliis hinc inde ſedent quaſi chorum facientes. Tunc ordinandus ſacris veſtibus indutus videlicet, amictu, alba, ſtola, cingulo & cappa, procedit à loco ubi indutus eſt, ducentibus eum per manus, uno diacono & ſubdiacono, & ſedet in faudeſtolio poſito in medio epiſcoporum, è contra reſpiciens ſedem ordinatoris, ſedentibuſque omnibus, & libros ordinationis præ oculis habentibus, pontifex electum ita ſcrutinando alloquitur media, epiſcopis idipſum proſequentibus voce ſuppreſſa.

Antiqua Ss. Patrum inſtitutio docet, *&c. ut in Ordine Romano, ſed poſt interrogationem*, Vis Beato Petro, &c. *hic habetur*: Vis eccleſiæ Apamienſi, mihi, meiſque ſucceſſoribus fidem obedientiam & reverentiam exhibere?

Reſp. Volo.

Ita igitur eo examinato & inſtructo, redit pontifex cum epiſcopis & cum miniſtris ſuis ad altare, & ipſe quoque electus ſimul accedit, & intereſt confeſſioni, quam facit pontifex more ſolito. Facta vero confeſſione, redit electus ad locum ubi fuerat indutus; & tunc cantor ſimul cum ſchola incipit introitum, qui debet cantari in illo die Dominico, & nec in oratione, nec in epiſtola, nec in cantu aliquo vel evangelio mutatur miſsa illius Dominicæ diei, ſed tota per ordinem juxta modernam conſuetudinem Romanæ eccleſiæ percompletur. Sciendum quoque quod poſt orationem Dominicæ diei, & poſt alias orationes, dicitur oratio, quæ ſpectat ad benedictionem electi. Secundum quoſdam vero hæc tantum miſsa, quæ ſequitur, cantatur.

Introitus. Benedicat te Deus hodie. Deus Deorum Dominus. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Gloria in excelſis Deo. *Quibus finitis, dicit pontifex:* Pax vobis. Et cum ſpiritu tuo.

Oratio pro electo. Adeſto, Domine, ſupplicationibus noſtris omnipotens Deus, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Lectio epiſtolæ B. Pauli *Apoſtoli ad Timotheum.* Cariſſime, fidelis ſermo, ſi quis epiſcopatum deſiderat, *&c. uſque* ut doctrinam Dei noſtri ornet in omnibus.

Graduale. Immola Deo ſacrificium laudis, & redde altiſſimo vota tua: Congregate illi ſanctos ejus qui ordinaverunt teſtamentum ejus ſuper ſacrificia.

Et dum iſta cantantur, egreditur diaconus, & ſubdiaconus cum acolythis qui eos præcedunt, & ipſum electum indutum tunica, dalmatica, planeta, cambagis, & ſandaliis, diaconus à dextris & ſubdiaconus à ſiniſtris conducunt uſque prope altare; & ibi duo epiſcopi accipientes eum, deportant uſque ad ſedem pontificis. Et tunc eo ſtante ante pontificem cum illis duobus epiſcopis, qui eum hinc inde quaſi ſuſtentant, circumſtantibus etiam ibidem aliis epiſcopis, ſi forte alii ſunt in ipſa conſecratione, ſurgit pontifex, & quaſi ad circumſtantes dicit hanc exhortationem.

Oremus, dilectiſſimi nobis, ut huic viro utilitati eccleſiæ providens benignitas omnipotentis Dei gratiæ ſuæ tribuat largitatem.

Hac oratione finita, deſcendit pontifex de ſede ſua, & vadit ante altare, & ibi procumbit ſuper faudeſtolio ſuo juxta latus altaris. Electus vero proſternit ſe ante altare ſuper ſtramenta, & ceteri quoque epiſcopi juxta eum ſe proſternunt; & tunc unus ſubdiaconus incipit letanias Kyrie eleiſon. Chriſte audi nos. *Et prope finem cum ſubdiaconus bis dicit*, Ut hunc electum benedicere, & conſecrare digneris, te rogamus audi nos, *& idem ab aliis bis reſpondetur; pontifex & epiſcopi in utraque repetitione ejuſdem verſus ſignant epiſcopum electum. Ubi vero dicitur* Agnus Dei, *ſurgit pontifex, & redit ad ſedem unde deſcenderat. Surgunt quoque epiſcopi, & elevantes electum deducunt eum ante præſentiam pontificis. Et pontifex accipiens textum evangeliorum ponit ipſum apertum ſuper ſcapulas electi, & dicit pontifex media voce hanc orationem: Epiſcopi quoque*

in

in aliis ipſum proſequuntur voce ſuppreſſa uſque in finem conſecrationis.

Propitiare, Domine, *&c. ut in Pontificali Romano.* Per omnia ſæcula ſæculorum. *Hic elevet vocem ſuam in modum præfationis.* Dominus vobiſcum. Surſum corda. Gratias agamus Domino Deo noſtro. Vere dignum & juſtum eſt, &c. æterne Deus, honor omnium dignitatum, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Hic capite ipſius electi circumligato linteo, fundat pontifex chriſma in coronam ejus in modum crucis; & inde cum pollice perungens totam coronam, dicit media voce.

Ungatur, & conſecretur caput tuum cæleſti benedictione in ordine Pontificali. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus-ſancti. ℟. Amen.

Pax tibi. Et cum ſpiritu tuo.

Hic ſimiliter dicat in modum præfationis: Hoc Domine copioſe, *&c. ut in Pontificali Romano. Et dicat media:* Per Dominum noſtrum, &c. *Et reſpondent omnes.* Amen.

Hac itaque benedictione completa, infundat conſecrator parum chriſmatis in dextram manum electi, de quo chriſmate liniens pollicem in modum crucis, conſecrat ipſum, & confirmat ungendo utramque manum eodem chriſmate ſic dicens media voce:

Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Tunc dat ei ordinator baculum epiſcopalem, quem ordinatus tangens extremis digitis propter chriſma quo manus habet perunctas, ſtatim dimittit, & in dando baculum dicit pontifex:

Accipe baculum paſtoralis officii, ut ſis in corrigendis vitiis pie ſæviens, judicium ſine ira tenens, in fovendis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquillitate ſeveritatis cenſuram non deſerens. ℟. Amen.

Hic annulum imponit digito ejus dicens: Accipe annulum

 fidei

fidei ſcilicet ſignaculum; quatenus ſponſam Dei, ſanctam videlicet eccleſiam, intemerata fide ornatus, illibate cuſtodias. ℟. Amen.

Tunc conſecrator accipiens textum evangeliorum deſuper ſcapulas conſecrati, ipſum clauſum dat ei, quem ipſe tangit extremis digitis, & tunc dicit conſecrator:

Accipe evangelium & vade, prædica populo tibi commiſſo: potens eſt enim Deus ut augeat tibi gratiam ſuam, qui vivit & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

His igitur rite peractis, conſecratus oſculatis pedibus pontificis, dat oſculum ipſi pontifici. Deinde oſculatis epiſcopis, presbyteris, diaconis, & ceteris miniſtris altaris qui adſunt, redit ad locum ubi fuerat indutus; & tunc canitur alleluia. ℣. Diffuſa eſt gratia, *vel* ℟. Deſiderium animæ ejus; *ſi fuerit in quadrageſima.*

Dum ergo cantatur alleluia *vel tractus, ipſe conſecratus lavat manus ſuas cum mica panis; & poſtea accipiens duos cereos, unum à dextra manu, alium à ſiniſtra, tenet eos accenſos donec legitur evangelium ſecundum Marcum.* In illo tempore circuibat Jeſus in circuitu docens, *&c. uſque* Et ungebant oleo multos infirmos & ſanabant.

Lecto evangelio, & cantato ſymbolo, eoſdem cereos adhuc accenſos & duos panes in manutergio poſitos inter brachia ſua, & ampullam vini, quam acolythus tenet, ſuper prædictos panes offert conſecratori ſuo, & rediens ad altare, perficit miſſam cum ipſo.

Offert. Benedic anima mea Domino.

Secreta. Suſcipe, Domine, munera, quæ tibi offerimus pro famulo tuo, ut propitius in eodem tua dona cuſtodias. Per.

Cum venerint ad communicandum, pontifex porrigit ipſi conſecrato ſacram oblationem integram, quam ipſe ſuſcipiens, dat ei oſculum. Et tunc accedens ad diaconum, ſuſcipit de manu ipſius Sanguinem Domini: deinde rediens ad locum ubi fuerat in ſacrificando, peragit miſſam ſuam. Com-

Communio. Meſſis quidem multa, operarii autem pauci: Rogate Dominum meſſis ut mittat operarios in meſſem ſuam.

Poſtcommunio. Plenum, quæſumus Domine, in nobis remedium tuæ miſerationis operare, & tales nos eſſe perfice propitius, & ſic foveri, ut tibi in omnibus placere valeamus. Per.

Sic igitur completa miſſa, antequam ipſe conſecrator recedat ab altari, conſecratus ad eum accedens inclinat tertio dicens: Multos annos, multos annos, multos annos. *Et tunc recepta benedictione à Pontifice, redit ad faudeſtolium ſuum, ubi amoto linteo quo caput ejus fuerat huc uſque colligatum, & terſa corona cum mica panis, quæ mica panis debet proiici in ignem, imponitur ei mitra, & ſic indutus pompoſe redit ad hoſpitium ſuum. Illud quoque ſciendum quoniam ipſe conſecratus à die ſuæ conſecrationis uſque ad quadraginta dies, ſi poſſibile eſt ſibi, unaquoque die debet cantare miſſam pro populo ſibi commiſſo.*

Edictum quod dat pontifex epiſcopo, cui benedicit, de quo ſuperius mentio facta fuit.

Dilecto fratri N. epiſcopo. Quoniam ut credimus, divino te nutu vocante, clerus & populus N. civitatis unanimiter elegerunt rectorem, & ad nos uſque perducentes, petierunt conſecrari epiſcopum; & ideo Deo annuente, per manus noſtræ impoſitionem epiſcopus conſecratus es; amodo, frater cariſſime, ſcias te maximum pondus ſuſcepiſſe laboris, quod eſt ſarcina regiminis animarum & commodis deſervire multorum, omniumque fieri minimum atque miniſtrum, & pro credito tibi talento in die divini examinis redditurum rationem. Nam ſi Salvator noſter dixit: non veni miniſtrari, ſed miniſtrare; & animam ſuam poſuit pro ovibus ſuis: quanto magis nos deſidioſi ſervi ſummi Patris-familias debemus maximo cum ſudore incumbere oves Dominicas à Summo nobis Paſtore conſignatas ad ovile Dominicum, ſuffragante divina gratia, abſque morbo vel macula perducere? Exhortamur

mur itaque dilectionem tuam, ut fidem, quam in exordio tuæ conſecrationis breviter lucideque digeſſimus, illibatam & inviolabilem cuſtodias; quia fides eſt fundamentum omnium virtutum.

Scimus autem quod ab infantia ſacris litteris eruditus & canonum inſtitutis es edoctus: attamen ad te breviter dirigendus eſt ſermo. Ordinationes ergo ſi quas feceris ſecundum canones atque apoſtolicam eccleſiam aptis temporibus fac, ideſt, menſis primi, & quarti, & ſeptimi, & decimi. Vide ut cito nemini manus imponas, ne communices peccatis alienis. Bigamos, aut curiales, aut ſervum cujuslibet ad ſacrum ordinem nequaquam promoveas, nec neophytum, ne ſecundum apoſtoli ſententiam elatus in laqueum vel voraginem incidat diaboli: ſed eos in ſacroſancta Eccleſia ordinare ſtude, qui ætatem habeant maturitatis, & apud Deum & homines fideliter vixerint, & deinceps vivere ſtudeant. Et hoc cavendum eſt tibi; quaſique venenum peſtiferum rejiciendum, ne avaritia ſurripiat cor tuum, ut per quodlibet munus acceptum manus impoſitionem alicui tribuas, & per ſimoniacam hæreſim, quam Salvator noſter omnimodis deteſtatur, in præceps ruas. Memento quia gratis accepiſti, gratis & da. Secundum enim Vatis alloquium, qui rejicit avaritiam & excutit manus ſuas ab omni munere, hic in excelſis habitabit, & munimenta ſaxorum ſublimitas ejus, panis ei datus eſt, aquæ ipſius fideles ſunt, regem in decore videbunt oculi ejus.

Confirmatio.

Temetipſum mitem caſtumque cuſtodi, in habitaculum tuum aut raro aut numquam mulieri ſit ingreſſus. Omnes puellas aut virgines Chriſti, aut æquanimiter ignora, aut æquanimiter dilige: nec de præterita caſtitate confidas, quia nec Samſone fortior, neque Salomone ſapientior eſſe poteris. Quando autem ob animarum lucrum viſitationis cauſa in collegium, vel infra ſepta ingreſſus fueris ancillarum Dei; non

non ſolus introeas, ſed tales tecum adhibe ſocios, de quorum contubernio non diffameris; quia oportet epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, & teſtimonium habere bonum ad omnes, ut ne quis ex eo ſcandalum ſumat. Scandalizanti videlicet unum ex puſillis ſcimus quanta animadverſio à Domino comparetur.

Prædicationi inſta, Verbum Dei plebi tuæ tibi commiſſæ affluenter melliflueque atque diſtincte in quantum rore cæleſti perfuſus fueris, prædicare non deſinas. Scripturas divinas ſæpius lege, immo, ſi poteſt fieri, lectio ſancta in manibus tuis maxime in pectore tuo ſemper inhæreat. Ipſam vero lectionem oratio interrumpat: ad vicem namque ſpeculi anima in ipſam ſedule reſpiciat, ut quæ vel incorrecta ſunt corrigat, vel quæ pulcra ſunt amplius exornet. Diſce quod ſapienter doceas eum qui ſecundum doctrinam eſt fidelem ſermonem, ut poſſis exhortari in doctrina ſana, & contradicentes revincere. Permane in his quæ credidiſti, & credita ſunt tibi eloquia Dominicæ diſpenſationis. Paratus ſemper eſto ad ſatisfactionem, nec confundant opera tua ſermonem tuum, ne cum in eccleſia loqueris tacitus quilibet tibi reſpondeat; cur ergo ipſe non facias quod jubes? Recognoſce, magiſter, qui turgidum ventrem ferre videris, mihi de jejuniis prædicas? Furta atque perjuria poſſunt etiam deteſtari latrones & avaritiam cupidi. Vita ſcilicet tua irreprehenſibilis fiat: in ipſa filii tui regulam ſumant, in ipſa quicquid minus correctum fuerit, corrigant: ex ipſa videant quod dirigant, cernant quod imitari feſtinent, ut ad exemplum tuum omnes fideli ſtudio vivere compellantur.

Sit erga ſubditos ſollicitudo laudabilis, exhibeatur cum manſuetudine diſciplina, cum diſcretione correptio. Iram benignitas mitiget, benignitatem zelus exacuet; & alterum ita ex altero condiatur, ut nec immoderata ultio ultra quam oportet affligat, nec iterum frangat rectorem diſciplinæ remiſ-

miſſio. Itaque boni te dulcem, pravi aſperum ſentiant correctorem. In qua videlicet correptione, hunc eſſe ordinem noveris obſervandum, ut perſonam diligas, & vitia proſequaris, ne ſi aliter agere fortaſſe volueris, tranſeat in crudelitatem correptio, & perdas per irremiſſam iram quos emendare per diſtinctionem debueras. Sic enim vulnera te convenit abſcindere, ut non poſſis ulcerare quod ſanum videtur, ne ſi plus quam res exigat, ferrum inciſionis impreſſeris, noceas cui prodeſſe feſtinas. Nec dicimus ut in te delinquentibus non te oſtendas ultorem, & vitia nutrire permittas, ſed hortamur ut in judicio ſemper miſericordia miſceatur, ut poſſis cum propheta fiducialiter dicere: miſericordiam & judicium cantabo tibi Domine. Sit in te paſtoralis pietas, amabiliſque dulcedo, & ſecundum canonum regulas ſevera diſtrictio, videlicet ut innocenter viventes leniter foveas, & inquietos perfidoſque feriendo à pravitate compeſcas. Nullius faciem in judicio aſpicias, ut nec divitem potentia ſua apud te extollere poſſit, nec pauper propter paupertatem humilitatemque ipſius exaſperatio tua de re quam ſuggeret humiliorem reddat. Subſtantiam eccleſiæ, quam diſpenſandam ſuſcipis, fideliter & diſcrete erogare non diſſimules. Scias te alienum eſſe diſpenſatorem, ut in te Dominicum impleatur eloquium dicens: Fidelis ſervus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam, ut det illis eſcam in tempore.

Hoſpitalitatem ſectare, miſericordem prout vires ſuppetunt pauperibus te exhibe: quia qui obturat aurem ad clamorem eorum, ut non exaudiat, ipſe clamabit, & non exaudietur. Viduæ; orphani, pupillique te benigniſſimum paſtorem atque tutorem ſe habere congaudeant. Oppreſſis defenſio tua ſubveniat. Illis autem qui opprimunt, vigor tuus efficaciter contradicat: & ita cuncta, Deo adjuvante, præmunias, ut lupus ſæviens ſequaceſque illius adhuc in carne vitam agentes, huc illucque debacchantes, & animas innocentium laniare

re cupientes, in ovile Dominicum ingrediendi ad edendas animas locum non habeant. Nullus te favor extollat, nulla adverſitas atterat: inſta ut nec in proſperis cor tuum elevetur, nec in adverſis in aliquo dejiciatur; ſed omnia & in omnibus caute, & cum diſcretione agere te volumus, ut abſque reprehenſione ab omnibus vivere comproberis. Sancta Trinitas fraternitatem tuam ſua protectione incolumen cuſtodiat, ut dum tali moderamine in Deo noſtro onus quod ſuſcepiſti peregeris, in die æternæ retributionis eo dicente audire merearis: Euge ſerve bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in guadium Domini tui.

INCIPIT ORDO

Qualiter Romanus pontifex apud Baſilicam B. Petri Apoſtoli debeat ordinari.

Primicerius cum ſchola inchoat antiphonam ad introitum: procedit electus de ſacrario cum ceroſtatis ſeptem, & cum eo epiſcopi, & cardinales, & ceteri clerici, induti ſollemni ritu, & veniunt ad confeſſionem B. Petri: & facta ibi litania, aſcendunt pariter ad altare. Tunc epiſcopus Albanenſis dat primam orationem ſuper electum dicens:

Adeſto, Domine, ſupplicationibus noſtris omnipotens Deus, ut quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis impleatur effectu. Per.

Deinde epiſcopus Portuenſis dat ſecundam orationem dicens: Propitiare, Domine, ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum cornu gratiæ ſacerdotalis, benedictionis tuæ in eum infunde virtutem. Per.

Poſt hoc defertur evangelium, & apertum tenetur ſuper caput electi à diaconibus. Tunc epiſcopus Oſtienſis conſecrat eum dicens:

Deus honor omnium dignitatum, *& cetera ſicut in conſecra-*

ſecratione epiſcopi continentur. Poſt hæc archidiaconus inponit ei pallium. Deinde aſcendit ad ſedem, & dat pacem omnibus ſacerdotibus & levitis. Quo facto, dicit: Gloria in excelſis Deo, *& ſic peragitur miſſa ordine ſuo.*

Item benedictio papæ de epiſcopo facti.

Orationem primam dat epiſcopus Albanenſis dicens:

Deus qui adeſſe non dedignaris, ubicumque devota mente invocaris, adeſto, quæſumus, invocationibus noſtris; & huic famulo tuo N. quem ad culmen apoſtolicum commune judicium tuæ plebis elegit, ubertatem ſupernæ benedictionis infunde, ut ſentiat ſe tuo munere ad hunc apicem pervenire. Per.

Orationem ſecundam dat epiſcopus Portuenſis. Supplicationibus noſtris omnipotens Deus effectum conſuetæ pietatis infunde, & gratia Spiritus tui hunc famulum tuum perfunde, ut qui in capite eccleſiarum noſtræ ſervitutis miniſterio conſtituitur, tuæ virtutis ſoliditate roboretur. Per.

Orationem tertiam dat Oſtienſis dicens: Deus qui apoſtolum tuum Petrum inter ceteros coapoſtolos tuos primatum tenere voluiſti, eique univerſæ chriſtianitatis molem ſuperimpoſuiſti: reſpice propitius, quæſumus, ſuper hunc famulum tuum, quem de humili cathedra violenter ſublatum ad thronum ejuſdem apoſtolorum principis ſublimamus: ut ſicut profectibus tantæ dignitatis augetur; ita virtutum meritis cumuletur: quatenus eccleſiaſticæ univerſitatis onus te adjuvante digne ferat, & à te qui es præmium & beatitudo tuorum meritorum vicem recipiat. Qui vivis.

Nota.

Idem ordo paucis exceptis, habetur in Pontificali Conſtantinopolitano ejuſdem circiter ætatis, adeo ut hic eum deſcribere non ſit neceſſe: obſervamus dumtaxat presbyteris in ſua ordinatione ex eodem Pontificali debere manus inungi chriſmate. In examine electi epiſcopi iſta reperitur interrogatio:

gatio: *Vis eccleſiæ S. Sophiæ & Patriarchæ ejuſdem canonice intranti ſucceſſoribus ejus fidem & ſubjectionem per omnia exhibere?* Denique conſecrato epiſcopo, *cum venerint ad communionem, domnus Pontifex porrigit ei ſacram oblatam integram; ſuſcipienſque eam epiſcopus, ipſe ex ea communicat ſuper altare, quod vero reſiduum fuerit ſibi reſervet denuo ad communicandum quotidie uſque ad quadraginta dies expletos, & poſtmodum juſſus à Domino pontifice, communicet populum cum ceteris epiſcopis.* In benedictione vero papæ ex epiſcopo facti defectu Oſtienſis epiſcopi archipresbyter tertiam dat orationem.

ORDO SECUNDUS.

Ex ms. Pontificali inſignis eccleſiæ Moguntinæ, annorum circiter 400. *quod extat in bibliotheca Regia n.* 3870. *hunc vulgavit Marten. laudatus Ord. XVI.*

In examine ſervandum.

E*Xaminentur debite ordinandi juxta qualitatem beneficiorum & ordinum, & inſufficientes non admittantur, & alii de jure non admittantur. Item non attendatur favor, dilectio, aut odium, ſed Deus & juſtitia præ oculis habeantur. Item non admittatur quiſquam niſi ſufficiens habens beneficium pro ſuſtentatione competente. Itam & qui portaverint litteras de patrimonio jurent ordinandi, & teſtimonium ſufficiens producant quod talia cuncta bona non ſint eis à vivis adhuc donata, ſed quod dandum ad ipſos exceſſione vera hereditaria devoluta, & ipſorum ſint propria & libera, & non aliaſſub aliquo eis data ſint colore, ſed quod eiſdem uti & gaudere debeant, poſſint, & velint, nec eadem bona dimittere aut reſtituere teneantur, nec velint, quouſque de beneficio ſufficienti, ut ſupra, eis fuerit proviſum; alioquin item præſentati per paſtores ad vicarias eccleſiarum parochialium**, *niſi eccleſiæ ſint incorporatæ. Item in-*

* Videtur deeſſe *applicentur*, aut quid ſimile.

*injungatur cuilibet ordinando quod pure confiteatur. Item confirmandis dicatur, quod adulti debeant confiteri, quia acceperunt donum Spiritus-ſancti. Item nullus * confirmatus debet tenere confirmandum, item nec vir uxorem vel e contra, &c.*

Ad celebrandos ſacros ordines, epiſcopus indutus plenis pontificalibus, cum debito miniſtro & ordine miſſam dicturus ad altare procedat. Et dicta prima collecta, vocentur ordinandi hoc modo per ſe vel per alium. Ad titulum S. Mariæ de domo Oſtiarii, Lectores, Exorciſtæ, Acolythi ordinandi procedant. *Et ſic fit ad omnes gradus ordinandos. Et ſedens ſuper ſedem ſuam legat, vel per alium legi faciat probibitionem iſtam.*

Auctoritate Domini noſtri Jeſu Chriſti & eccleſiæ, interdicimus publice & prohibemus diſtricte in virtute Patris, & Filii, & Spiritus-ſancti, & ſub pœna excommunicationis & anathematis, ne aliquis patiens ætatis defectum vel natalium, ad ſacros ordines auſu temerario accedere nunc præſumat, nullus niſi à nobis receptus, nullus per falſas litteras, & ſine licentia ſui epiſcopi vel prælati, nullus qui contraxerit cum aliqua per verba de præſenti, nullus apoſtata, nullus excommunicatus, nullus per ſaltum, nullus bigamus, nullus irregularis, nullus ſimoniacus, nullus epilepticus, vel aliquo membro mutilatus, vel corpore enormiter vitiatus, vel aliqua infirmitate incurabili prægravatus, item qualecumque aliud legittimum habuerit impedimentum, niſi prius fuerit ſecum miſericorditer diſpenſatum, item ne quis ad ſuſceptionem illius ordinis ſe ingerere præſumat, qui non fuerit canonice examinatus, & ne uno ordine ſuſcepto, alium ſine licentia debita recipere præſumat, & abſque fraude quacumque.

Lecta prohibitione iſta, epiſcopus abſolvat aſtantes dicens: Et nos abſolvimus ad cautelam omnes ordinandos hic à nobis ab excommunicationis vinculo, & cum eiſdem ſuper irregularitate

* f. *non confirmatus.*

tate diſpenſamus, & interdicta relaxamus. Inſuper & alias eccleſiaſticas & ſæculares perſonas hic præſentes à ſententiis & excommunicationibus generalibus, ſi quas inciderint, abſolvimus in quibus poſſumus & debemus ſecundum Deum & canones, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus-ſancti.

Deinde archidiaconus vel alter clericus, cui epiſcopus faciendum injunxerit, per modum lectionis dicat reſpiciens in epiſcopum.

Poſtulat ſancta mater eccleſia, Reverende Pater, hos viros ordinibus aptos conſecrari ſibi à veſtra paternitate.

Epiſcopus dicat: Vide ut natura, ſcientia, & moribus, tales per te introducantur, immo per nos tales in domo Domini ordinentur perſonæ, per quas diabolus procul pellatur, & clerus Deo noſtro multiplicetur.

Item clericus dicat: Quantum ad humanum ſpectat examen, natura, ſcientia, & moribus digni habentur, & probi cooperatores effici in iis, volente Deo, poſſunt.

Epiſcopus dicat: Auxiliante Domino Deo & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, elegimus hos fratres à nobis promovendos & Spiritus cooperante nobis gratia conſecrandos. Si quis autem habet aliquid contra illos, pro Deo & propter Deum cum fiducia exeat & dicat. Verumtamen memor ſit conditionis ſuæ.

Poſt hæc epiſcopus procumbat ſuper ſedem ſuam flexis genibus; & cantetur à duobus clericis letania; in qua loco ſuo ſurgat epiſcopus, & converſus ad ordinandos tenens baculum in manu dicat tribus vicibus: Ut ordinandos iſtos benedicere, ſanctificare & conſecrare digneris. Te rogamus audi nos. *Epiſcopus iſtud ter repetat, & poſtea ab illis clericis compleatur letania*. Ut Pontificem noſtrum, &c.

Iterum epiſcopus ponat ſe ſuper ſedem ſuam uſque ad finem letaniæ. Qua finita, ſedeat ſuper ſedem ſuam, & confirmet confirmandos. Quo facto, ordinandis tradat antiphonarium dicens:

Pp 2 Vi-

Videte ut quod ore cantatis, corde credatis; & quod corde creditis, operibus comprobetis.

Quo dicto, ſurgat, & dicat ſuper eos orationem:

Oremus, dilectiſſimi fratres, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, pro his famulis ſuis, qui ad deponendam comam &c.

Epiſcopus. Oremus. *Diaconus.* Flectamus genua. Levate.

Adeſto ſupplicationibus noſtris, & hos famulos tuos benedicere, &c.

Epiſcopus ſedeat, & dicat: Hic accipiet benedictionem à Domino, & miſericordiam à Deo ſalutari ſuo, quia hæc eſt generatio quærentium Dominum. Gloria Patri. Hic accipiet *repetitur. Et ad quemlibet tondendum repetitur antiphona.* Hic accipiet. *Quo facto, ſurgat, & dicat:*

Oremus. Omnipotens ſempiterne Deus, propitiare peccatis noſtris, & ab omni ſervitute ſæcularis habitus, &c.

Præſta quæſumus omnipotens Deus, his famulis tuis, quorum hodie comam capitum, &c.

Hic legatur prima lectio, & cantetur graduale. Quibus dictis, ſurgat epiſcopus, & dicat ſecundam collectam. Qua dicta, revertatur ad ſedem ſuam, & Oſtiariis pronunciet officium eorum dicens:

Oſtiarium oportet percutere cymbalum, & aperire eccleſiam, & ſacrarium, & librum ei qui prædicat.

Deinde tradat eis claves eccleſiæ, & dicat: Accipite has claves. Sic agite quaſi Deo reddituri rationem pro his rebus quæ iſtis clavibus recluduntur.

Tactis clavibus, currant ad oſtium eccleſiæ, & ad cordam campanæ, tangunt iſta. Revertuntur ad epiſcopum, qui dicat:

Oremus. Deum Patrem omnipotentem, fratres cariſſimi, ſuppliciter deprecemur, &c. Ad invocandum nomen Domini Jeſu Chriſti, qui venturus eſt judicare vivos & mortuos, & ſæculum per ignem. *Clerus.* Amen.

Epi-

Epiſcopus. Oremus. *Diaconus*: Flectamus genua. Levate. *Epiſcopus dicat orationem*. Domine ſancte Pater, *&c. ut in Pontiſ. Romano*. *Electus*. Amen.

Hic legatur ſecunda lectio, & cantetur graduale. Quo facto, epiſcopus dicat tertiam collectam. Qua dicta, revertatur ad ſedem ſuam, & lectoribus officium eorum pronunciet, & dicat:

Lectorem oportet legere ea quæ prædicat, & lectiones cantare, & benedicere panem & omnes fructus novos.

Deinde tradat eis librum in quo ſcriptæ ſunt lectiones; & dicat: Accipite, & eſtote verbi Dei ralatores, habituri, ſi fideliter & utiliter impleveritis officium veſtrum, partem cum his qui verbum Dei bene adminiſtraverint ab initio.

Quem cum ſinguli tetigerint, ſurgat epiſcopus, & dicat: Eligunt vos fratres veſtri, ut ſitis Lectores in domo Dei veſtri, & ideo agnoſcite officium veſtrum, & impleatis illud. Potens eſt enim Deus ut augeat vobis gratiam perfectionis æternæ in Chriſto Jeſu Domino noſtro.

Item epiſcopus dicat: Oremus, dilectiſſimi nobis, Deum Patrem omnipotentem, *&c. ut in Pontificali Romano*.

Epiſcopus. Oremus. *Diaconus*. Flectamus genua. Levate.

Epiſcopus dicat: Domine ſancte, Pater omnipotens æternæ Deus, *&c. ut in pontificali Romano*.

Hic legatur tertia lectio, & cantetur graduale. Quo facto, Epiſcopus dicat quartam collectam. Qua dicta, revertatur ad ſedem ſuam, & Exorciſtis officium eorum pronunciet, & dicat:

Exorciſtam oportet abjicere dæmones, & dicere populo qui non communicat, ut det locum, & aquam in miniſterio debet effundere.

Deinde tradat eis librum exorciſmorum, & dicat:

Accipite, & commendate memoriæ, & habetote poteſta-

ſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſive baptizatos, ſive catechumenos.

Quem cum ſinguli tetigerint, epiſcopus ſtando dicat:

Oremus, Deum Patrem omnipotentem, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Epiſcopus. Oremus. *Diaconus.* Flectamus genua. Levate.

Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, *&c. ut in Pontificali Romano. Clerus.* Amen.

Hic legatur quarta lectio, & cantetur graduale. Quibus dictis, epiſcopus dicat quintam collectam. Qua dicta, iterum ad ſedem ſuam revertatur, & Acolythis officium eorum pronunciet dicens:

Acolythum oportet ceroferarium ferre, & luminaria accendere, & aquam ad Euchariſtiam miniſtrare.

Quo dicto, tradat eis ceroferarium cum cereo non accenſo, & ampullam vacuam & dicat:

Accipite ceroferarium cum cereo, & ſciatis vos ad accendenda eccleſiæ luminaria mancipari.

Item epiſcopus dicat: Accipite urceolum ad fundendum vinum & aquam in Euchariſtiam Sanguinis Chriſti in nomine Domini. Amen.

Poſt hæc ſurgat epiſcopus, & dicat: Oremus. Deum Patrem omnipotentem, fratres cariſſimi, *&c. ut in Pontificali Romano cum tribus ſequentibus orationibus.*

His dictis, vertens ſe ad ordinatos epiſcopus, ſua admonitione reddat eos ad divinum officium ſeduios, & ut quotidie ſeptem pſalmos cum letania dicant. Hoc facto, revertantur ad monaſterium vel ambitum expectantes uſque ad finem miſſæ; & legatur quinta lectio, Angelus Domini, *& cantetur hymnus* Benedictus es Domine. *Quibus dictis, epiſcopus ſurgat, & ad populum converſus dicat:* Pax vobis. *Clerus.* Et cum ſpiritu tuo, *Epiſcopus.* Oremus. Deus qui tribus pueris *Collecta*

com-

completa, iterum revertatur ad ſedem ſuam; & Subdiaconi ordinandi vocentur. Ad titulum S. Mariæ de Domo Subdiaconi ordinandi procedant.

Subdiaconum oportet præparare aquam ad miniſtrationem altaris, & miniſtrare diacono.

Hoc dicto, ſurgat, & calicem vacuum ſuppoſita patena, ſequente eum clerico cum urceolo & aquamanili manutergio deſuper cooperto unicuique ordinandorum tangenda præſententur, & dicat:

Accipe patenam & calicem ſalutaris ad offerendum diacono ante altare Domini. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus-ſancti.

Interea chorus cantet. ℟. Fuerunt ſine querela. *Quo facto, converſus ad ordinandos, dicat:*

Videte cujus myſterium vobis traditur; & ideo ſi uſque nunc fuiſtis tardi ad eccleſiam, amodo debetis eſſe aſſidui: Si uſque nunc ſomnolenti, amodo vigiles: Si uſque nunc ebrioſi, amodo ſobrii: Si uſque nunc inceſti, amodo caſti. Ideo vos ammoneo ut tales vos exhibeatis, ut Deo placere poſſitis.

Oremus Deum ac Dominum noſtrum fratres cariſſimi, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Epiſcopus dicat: Oremus. *Diaconus.* Flectamus genua. Levate.

Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere dignare, *&c. ut in Pontificali Romano.*

His dictis, tranſeat per circuitum, & manipulum ad manum ſiniſtram cujuslibet imponat, dicens ad quemlibet ſingillatim:

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus-ſancti, accipe manipulum per quem deſignatur fructus bonorum operum in nomine Domini. Amen.

Interim chorus cantet. ℟. Regnum mundi. *Poſtea dicat epiſcopus ante altare verſus ordinatos.*

In-

Inveſtione harum manipularum ſubnixe te, Domine, deprecamur, ut hi famuli tui ſic operentur in temporali converſatione, quatenus exemplo piorum Patrum in futuro mereantur perenniter gaudere. Per Dominum, *Clerus*. Amen.

Hoc facto, iterum circueat, & ſubtile collo cujuslibet imponat dicens:

Induat te Dominus veſtimento ſalutis, & indumento juſtitiæ circumdet te ſemper in nomine Domini.

Interea chorus cantet. ℞. Felix namque. *Ultimus Subdiaconorum induatur ſubtili, qui poſtea legat epiſtolam. Deinde dicat eis epiſcopus, quod ex hinc adſtricti ſint ad dicendum ſeptem horas canonicas ſingulis diebus. Deindo revertantur ad locum unde vocati fuerant; & ultimus ex eis permaneat & legat epiſtolam. Et cantetur tractus uſque ad ultimum verſum. Sed ſi tractus non canitur, cantetur graduale, vel ſequentia uſque ad ultimum verſum, ubi ſileat chorus. Et diaconi ordinandi vocentur.*

Ad titulum S. Mariæ de Domo Diaconi ordinandi procedant.

Quibus ante epiſcopum per circuitum collocatis, officium eorum eis pronunciet, & dicat:

Diaconum oportet ſacerdotibus aſſiſtere, & miniſtrare ad altare, & baptizare, & in aliis ſacramentis eccleſiæ, atque evangelium aliamque ſcripturam novi teſtamenti pronuntiare, & prædicare verbum Dei.

Hoc dicto, ſurgat & tranſiens per circuitum capiti cujuslibet ambas manus ſuperponat, ad quemlibet dicens ſigillatim:

Spiritus-ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi ſine peccato cuſtodiat te in nomine Domini. Amen.

Interea chorus cantet offertorium: Elegerunt apoſtoli. *Completo circuitu reverſus ad altare dicat.*

Commune votum communis oratio proſequatur, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Epiſ-

Epiſcopus, Oremus. *Diaconus*, Flectamus genua. Levate. *Epiſcopus*. Exaudi quæſumus, Domine, preces noſtras, & ſuper hos famulos tuos, *&c. ut in Pontificali Romano*.

Deinde exaltet vocem per modum præfationis, & cantet: Per omnia ſæcula ſæculorum. Amen. Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo. Surſum corda. Habemus ad Dominum. Gratias agamus Domino Deo noſtro. Dignum & juſtum eſt. Bonorum dator, ordinum diſtributor, &c. *uſque* agenda concedere. *Hic epiſcopus extendat manum dextram ſuper ordinandos, & extenſam teneat uſque ad finem præfationis, & præfationem continuet*. Emitte in eos quæſumus, Domine, &c. *uſque* Potiora mereantur. Per. *Clerus*. Amen.

Iterum epiſcopus circuitum tranſeat, & ſuper humerum ſiniſtrum cujuslibet reflectat ſtolam, ad quemlibet dicens ſigillatim:

Accipe ſtolam tuam, imple miniſterium tuum, potens eſt enim Deus, ut augeat tibi gratiam ſuam, qui vivit & regnat cum Patre & Spiritu-ſancto in ſæcula ſæculorum. Amen. *Vel dicat ſic:*

Accipe ſtolam candidam de manu Domini ab omnibus vitiorum ſordibus purificatus in conſpectu divinæ majeſtatis, ut omnibus vita converſationis tuæ præbeatur exemplum, plebſque dicata Chriſti nomine poſſit imitando te imitatione acquirere vitam.

Interea chorus cantet antiphonam. Alma Redemtoris. *Poſt hoc iterum circueat, & dalmaticam collo cujuslibet imponat, ad quemlibet ſigillatim dicens:*

Induat te Dominus novum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt in juſtitia, & ſanctitate veritatis in nomine Domini. Amen.

Induat te Dominus veſtimento ſalutis, & indumento juſtitiæ circumdabit te.

Interea chorus cantet. ℟. Beatus vir Laurentius. *Epiſcopus*

pus cum textu evangeliorum iterum circueat, & cuilibet textum tangendum tradat, & ad quemlibet dicat.

Accipe poteſtatem legendi evangelium in eccleſia Dei, tam pro vivis quam pro defunctis in nomine Domini. Amen.

Interea chorus cantet. ℟. Levita Laurentius. *Poſt hæc epiſcopus reverſus ad altare dicat:*

Oremus. Exaudi, Domine, preces noſtras, & ſuper famulos tuos ſpiritum, *&c. ut ſupra, & in Pontificali Romano. Vel potius legatur ſequens benedictio.*

Domine, ſanctæ ſpei, fidei, gratiæ, & profectuum munerator, &c. *ut in Pontificali Romano.*

His peractis, cantetur ultimus verſus de tractu, vel graduali, vel ſequentia, ſicque diaconi recedant; & legatur evangelium per ultimum diaconum ordinatum. Quo lecto, cantetur Credo in unum, *ſi fuerit decantandum; ſin autem deoſculato libro evangeliorum, epiſcopus reſumens infulam, revertatur ad ſedem ſuam. Et preſbyteri ordinandi vocentur.*

Ad titulum S. Mariæ de Domo Presbyteri ordinandi procedant.

Sacerdotem oportet offerre, & benedicere, præeſſe, & prædicare, & baptizare.

Poſtea bini & bini epiſcopo preſententur. Quibus ſibi præſentatis, à circumſtantibus interroget hoc modo dicens: Sunt digni? *Reſpondent illi:* Digni ſunt. *Epiſcopus interroget:* Sunt juſti? *Reſpondent:* Juſti ſunt. *Dicat epiſcopus:* Dignos & juſtos faciet eos Dominus in ſuo ſancto ſervitio jugiter permanere. *Reſpondent:* Amen. *Statimque interrogat ordinandum dicens:* Vis presbyterii gradum in nomine Domini accipere? *Reſpondet ordinandus:* Volo. *Epiſcopus interrogat:* Vis in eodem gradu quantum prævales & humana fragilitas te permiſerit permanere? *Reſpondet:* Volo. *Epiſcopus interrogat:* Vis epiſcopo tuo ad cujus parrochiam ordinandus es obediens eſſe & conſentiens in licitis ſecundum canonica ſtatuta? *Reſpondet:*

Volo,

Volo, & hoc Deo & ſanctis ejus ita in præſenti promitto, prout ſcio, & adimplere valeo, ita me Deus adjuvet & ſancti ejus *Epiſcopus dicat*: Voluntatem tuam bonam & rectam ad perfectionem ſibi beneplacitam Deus perducere dignetur: *Reſponſio*: Amen.

Hoc per ordinem expedito, ſurgens de ſede ſua accedat ad ſacerdotes ordinandos, & mediocri voce incipiat antiphonam, & clerus proſequatur antiphonam: Accipite Spiritum-ſanctum. *Hoc incœpto, & clero totiens proſequente, donec epiſcopus circuitum perfecerit, imponat epiſcopus ambas manus capiti cujuslibet ſacerdotis, & dicat*: Spiritus-ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi ſine peccato cuſtodiat te. *Et prælati ſeu presbyteri huic officio aſſiſtentes in religione omnes ſequentes epiſcopum, ſimiliter ſacerdotibus ordinandis manus imponant: quo completo, epiſcopus dicat*: Oremus, dilectiſſimi, Deum Patrem, *&c. ut in Pontificali Romano*.

Deinde exaltet vocem per modum præfationis cantans:

Per omnia ſæcula ſæculorum. Amen. Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo. Surſum corda. Habemus ad Dominum. Gratias agamus Domino Deo noſtro. Dignum & juſtum eſt. Vere dignum & juſtum eſt, æquum & ſalutare, nos tibi ſemper & ubique gratias agere, Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, bonorum auctor, & diſtributor omnium dignitatum, &c. *ut in Pontificali Romano*.

Præfatione dicta, iterum epiſcopus ad ordinandos accedat, & incipiat ℟. Tollite jugum, *clero proſequente. Interea tranſeat epiſcopus, & ſuper utrumque humerum cujuslibet ordinandi reflectat ſtolam, & ad quemlibet dicat ſigillatim*:

Accipe jugum Domini, jugum enim ejus ſuave eſt, & onus ejus leve, in nomine Domini. Amen.

Deinde revertatur ad altare, & dicat hanc orationem:

Deus æternæ lucis inventor, omnipotentiam tuam ſupplici prece depoſcimus, ut hos famulos tuos jugo & onere tuo

gratiæ tuæ dono proſequaris, & inter adverſa ſemper & ubique tuearis. Per Dominum. *Clerus*. Amen.

Qua dicta, iterum accedat ad eos, & incipiat ℟. Sint lumbi. *Clero proſequente. Interea circueat epiſcopus, & caſulam collo cujuslibet ordinandi imponat, & dicat:*

In nomine ſanctæ Trinitatis, accipe veſtem ſacerdotalem, per quam caritas intelligitur, potens eſt enim Deus, ut augeat tibi caritatem & opus perfectum, in nomine Domini. Amen.

Quo facto adſtantes alloquitur epiſcopus.

Sit nobis, fratres, communis oratio, ut hi qui in adjutorium & utilitatem veſtræ ſalutis eliguntur, presbyteratus benedictionem divini indulgentia muneris conſequantur, & ut ſancti Spiritus gratia ſacerdotalia dona privilegio virtutum ne impares loco deprehendantur, obtineant.

Deinde epiſcopus dicat: Oremus. Deus ſanctificationum omnium auctor, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Poſt hoc reponat ſe ſuper ſedem ſuam, apportentur coram eo pelvis, aqua, & manutergium, & lavet manus ſuas. Quibus lotis, ſurgat, & converſus ad altare, flexis genibus incipiat, clero proſequente, Veni ſancte Spiritus. *Quo dicto, ſurgat, & cum oleo catechumenorum accedat ad ſacerdotes, & incipiat verſum.* Infunde unctionem tuam, *clero proſequente. Item chorus cantet ſequentiam* Sancti Spiritus aſſit. *Et ad quemlibet verſum ejuſdem repetatur* Infunde unctionem. *Et ſi multitudo ordinandorum requirit, addatur hymnus* Veni Creator, *& dum hæc cantantur, tranſeat epiſcopus, & de oleo prædicto manus cujuslibet ſacerdotis de pleno disjunctas perungat, ita tamen primo quod trahat à pollice dextro ad indicem ſiniſtrum tranſverſaliter; & poſtea à pollice ſiniſtro ad indicem dextrum trahat, ad quemlibet dicens ſingillatim:*

Conſecrare & ſanctificare digneris, Domine, manus iſtas per iſtam unctionem & noſtram benedictionem; ut quæcum-

que

que conſecraverint, conſecrentur; & quæcumque benedixerint, benedicantur, & ſanctificentur, in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Sequitur oratio. Deus, & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui vos hodierna die ad ſacerdotalem dignatus eſt eligere dignitatem, quique vos myſticæ delibutionis liquore perfudit, Spiritus-ſancti gratia vos clementer emundet, & ſpiritualis benedictionis ubertate confirmet. Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Qua dicta, accipiat calicem pro ſacramento præparatum ſuperpoſita hoſtia, & reverſus ad ordinandos, incipiat clero proſequente. ℟. Vere felicem præſulem. *Interim accipiat calicem ſic præparatum, dat eis inter digitos ad ſingulos dicens:*

Accipe poteſtatem offerre ſacrificium Deo, miſſamque celebrare, tam pro vivis quam pro defunctis in nomine Domini. Amen.

Sequitur oratio. Oremus. Deus cui omnis poteſtas & dignitas famulatur, da famulis tuis proſperum officii ſui ac dignitatis effectum, ut in confectione ſacri Corporis ac pretioſi Sanguinis dilecti Filii tui te ſuper omnia diligant, & in omnibus timeant, tibique jugiter placere contendant. Per.

Hoc facto, iterum accedat ad ordinandos, & incipiat clero proſequente ℟. Petre amas me. *Interim tranſiens epiſcopus, quemlibet ordinatum oſculetur, & dicat:* Pax tibi, frater, ora pro me. *Deinde recitet eis officium ſacerdotum.*

Presbyterorum ordo ſive ſacerdotum à filiis Aaron ſumſit exordium: qui enim ſacerdotes in veteri teſtamento dicebantur, hi nunc presbyteri appellantur. Sacerdos enim dicitur quaſi ſacra dos, vel ſacer dux, ſive ſacra dans. Presbyteri autem interpretantur ſeniores. Nam Græci ſeniores ætate presbyteros vocant. Nos autem merito & ſapientia presbyteros dicimus non ætate. His igitur ſicut & epiſcopis diſpenſatio myſteriorum Dei eſt commiſſa. Præſunt enim ec-

clesiæ

cleſiæ Dei, & in confectione Corporis & Sanguinis Domini, ac in prædicationis officio cum epiſcopis ſunt conſortes; ſed in hoc differunt, quod quædam majora & digniora epiſcopis ſunt commiſſa, ne à multis eccleſiæ diſciplina vindicata concordiam ſolveret, & ſcandala generaret. Oportet autem presbyteros ſicut & epiſcopos eſſe ſine crimine, & Domino per omnia laudabiliter deſervire.

Poſtremo fundat benedictionem ſuper eos; & reverſus ante altare dicat: Benedictio Dei Patris, † & Filii, † & Spiritus-ſancti, deſcendat ſuper vos, ut ſitis benedicti in ordine ſacerdotali, & offeratis placabiles hoſtias pro peccatis atque offenſionibus populi omnipotenti Deo, cui eſt honor & gloria. Per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Benedictione completa, omnibuſque rite completis, pontifex totum officium conſummando ſolemniter incipiat, ſi vult, ℟. Benedic, Domine, domum iſtam, & omnes habitantes in illa, ſitque in illa ſanitas, humilitas, &c. *Poſt hæc accedat ad altare epiſcopus, & converſus ad populum dicat*: Dominus vobiſcum. *Clerus*: Et cum ſpiritu tuo. *Epiſcopus*: Oremus. *Deinde cantetur offertorium; & procedatur in miſſa more conſueto. Provideatur etiam de hoſtiis pro communione ſacerdotum, & ſtatuantur ſacerdotes ordinati per circuitum altaris, ut videant, & faciant ſigna conjunctis manibus, quæ epiſcopus facit in canone & ultra. Dicto* Pater noſter, & Libera nos, quæſumus Domine. *Epiſcopus dicat*: Per omnia ſæcula ſæculorum. *Clerus*: Amen. *Sed antequam dicatur*: Et pax ejus. *Diaconus converſus ad populum dicat*: Humiliate vos ad benedictionem. *Clerus*: Deo gratias. *Epiſcopus ſuperpoſita mitra, baculum tenens in manu, converſus ad populum dicat benedictionem*:

Omnipotens Deus ſua vos clementia benedicat, & ſenſum vobis ſapientiæ ſalutis infundat. *Clerus*: Amen.

Epiſcopus iterum dicat: Catholicæ fidei vos documen-

tis enutriat, & in ſanctis operibus perſeverabiles reddat. *Clerus* : Amen.

Epiſcopus dicat : Greſſus veſtros ab errore convertat, & viam vobis pacis & caritatis oſtendat : *Clerus* : Amen.

Epiſcopus iterum dicat : Quod ipſe præſtare dignetur, cui regnum & imperium ſine fine permanet in ſæcula ſæculorum. *Clerus* : Amen.

Epiſopus benedicat populum : Et benedictio Dei omnipotentis Patris & Filii, & Spiritus-ſancti, deſcendat & maneat ſuper vos. *Clerus* : Amen.

Remotis ab Epiſcopo mitra & baculo, & converſus ad altare dividat hoſtiam, & cum particulam mittit in calicem, dicat : Et pax ejus ſit ſemper vobiſcum. *Clerus* : Et cum ſpiritu tuo. *Et cantetur* Agnus Dei *& communicet epiſcopus* : *quo facto, accedant preſbyteri ordinati, & dicant* Confiteor Deo. *Epiſcopus* Miſereatur tui, & Indulgentiam & remiſſionem. *Iis dictis communicet binos & binos, & poſtea cantetur communio. Cantata communione, epiſcopus converſus ad ſacerdotes, reſumtis chirothecis, mitra & baculo, dicat alta voce* :

Quia res quam tractaturi eſtis ſatis periculoſa eſt, fratres chariſſimi, moneo ut diligenter & honeſte totius miſſæ ordinem, & conſecrationem, & fractionem, atque communicationem ab aliis jam doctis ſacerdotibus diſcatis antequam miſſam cantare præſumatis.

Quo dicto, dicatur ipſis ut aliquas miſſas pro epiſcopo dicant. Poſt hæc dicat : Dominus vobiſcum. *Clerus* : Et cum ſpiritu tuo. *Et legatur collecta ad complendum. Et ſic compleatur miſſa more conſueto. Qua completa, epiſcopus tenens baculum in manu, convertat ſe ad ordinatos, incipiat* ℟. Ite in orbem. *Quo completo ſuper baptiſterium, ſeu in alio reverenti & decenti loco cum ſale & aqua manus ſacerdotum abluantur, ſicque ad propria revertuntur.* Amen. *Dum epiſcopus hoc reſponſorium incœpit, & ordinati cantantes proſecuti fuerint,*

moveat

moveat ſe epiſcopus cum ordinatis de choro, & ſacris veſtibus exuantur.

Sabbato quo cantatur Sitientes, *ſi epiſcopus celebrare voluerit Ordines, cantato introitu, &* Kyrie eleiſon, *dicatur letania. Qua finita, confirmentur pueri, & coma benedicitur & præciditur, & ordinentur Cantores ſeu Pſalmiſtæ. Poſtea ordinentur Oſtiarii, Lectores, Exorciſtæ, & Acolythi. Quibus omnibus ordinatis, dicat Epiſcopus:* Pax vobis, *& primam collectam de die ſub una concluſione. Poteſt & alias duas recitare quas voluerit ſub alia concluſione. Quibus dictis, ordinentur Subdiaconi: quibus ordinatis, legatur epiſtola, & cantetur Graduale. Quo cantato, ordinentur Diaconi, quibus ordinatis, legatur evangelium. Quo lecto, ordinentur Presbyteri. Quibus ordinatis, dicat epiſcopus:* Dominus vobiſcum. *Et reſponſo:* Et cum ſpiritu tuo. *Dicat,* Oremus, *& cantetur offertorium, & epiſcopus & presbyteri ordinati manus ſuas lavent cum aqua & ſale, quæ fundi debent in igne vel in alio loco reverenti, vel ſub altari, & extenduntur eis caſulæ ſicut moris eſt. Et quilibet debet offerre manum ſuam epiſcopo, & oſculari manum epiſcopi. Deinde epiſcopus intret ad altare, & proſequatur miſſam, & ſacerdotes locent ſe in circuitu altaris ſicut melius poſſunt, & dicant & faciant omnia ſigna ſicut epiſcopus. Et ſi non poſſunt omnes, non eſt vis. Et fiant omnia ſicut ſupra ſcriptum uſt.*

ORDO AD FACIENDUM CLERICUM,
ſive ad conferendam primam tonſuram.

EPiſcopus ſacris veſtibus indutus, vel ſine ſacris veſtibus, omni tempore & hora diei, pro ut maluerit, ordinandis coram eo conſtitutis indutis ſuperpelliceis dicat: Adjutorium noſtrum in nomine Domini, &c. Sit nomen Domini benedictum. *Deinde tradat eis antiphonarium dicens:* Videte ut quod ore canetis, &c. *Epiſcopus,* Oremus, dilectiſſimi fratres, Dominum J. C. &c. Adeſto, Domine, ſupplicationibus noſtris,

ſtris &c. *Hic epiſcopus cum clero ſibi aſſiſtente dicat pſalmum* Conſerva me, &c. *uſque* Dominus pars hæreditatis meæ. Tu es, Domine, qui, Gloria Patri. Tu es, Domine. Sicut erat. Tu es, Domine, *Item epiſcopus cum clero aſſiſtente dicat pſalmum* Domini eſt terra *&c. uſque* quia hæc eſt generatio quærentium Dominum. Gloria Patri. Hic accipiet. Sicut erat. Hic accipiet, &c. *Hic tondet eos, & ad quemlibet dicat ſigillatim* Hic accipiet, &c. *Poſtquam conſecrati ſunt dicat.* Oremus. Omnipotens ſempiterne Deus, propitiare peccatis noſtris. *Item alia.* Oremus. Præſta quæſumus omnipotens Deus ut hi famuli tui, &c. *Poſt hæc aſpergat eos aqua benedicta. & dicat:* In nomine Patris, † & Filii, † & Spiritus-ſancti † benedicti ſitis.

ORDO AD FACIENDUM ACOLYTHUM per ſe & ſine aliis Ordinibus.

C*Onſtitutis coram epiſcopo ordinandis, die Dominica aut in feſto alicujus apoſtoli, & ultra, infra miſſarum ſollemnia dicta collecta diei, dicat epiſcopus:* Adjutorium noſtrum, &c. Sit nomen Domini benedictum. *Hic pronuntiet Oſtiariis officium eorum dicens:* Oſtiarium oportet percutere cymbalum, &c. *ut ſupra. Niſi quod in ordinatione Lectoris præſcribitur, ut tradat eis librum miſſalem vel matutinalem in quo ſcriptæ ſunt lectiones. Et in fine hæc leguntur:* His ita peractis epiſcopus det benedictionem ſuam ſuper eos dicens: Benedicat vos divina majeſtas, una Deitas, Pater, & Filius, & Spiritus-ſanctus. Amen.

ORDO AD CONSECRANDUM EPISCOPUM.

D*Ie Dominica hora tertia ſint parati tres epiſcopi, conſecrator videlicet miſſam celebraturus, qui indui debet plenis indumentis vel ornamentis: & alii duo epiſcopi aſſiſtentes, qui indui debent dalmatica & ſubtili & deſuper pluviali, id eſt, cappa pro choro. Ipſe autem electus conſecrandus tantum induatur alba & deſuper pluviali. Conſecrator itaque, ut præ-*

m iſſum eſt; plenis ornamentis indutus cum debito & decenti ordine miniſtrorum ad altare procedat. Ipſi vero duo epiſcopi aſſiſtentes ipſum electum conſecrandum in medio eorum per manus ducant, & ipſum conſecratorem ſequantur; cui ſedenti ſuper ſedem ſuam, & converſo ad populum ipſum electum conſecrandum præſentent per hæc verba.

Reverende Pater, poſtulat ſancta mater eccleſia, ut hunc præſentem presbyterum ad gradus & onus epiſcopatus ſublevetis.

Conſecrator dicat. Scis illum dignum eſſe?

Aſſiſtentes. Quantum ad humanæ fragilitatis ſpectat examen, credimus illum dignum eſſe. *Clerus.* Deo gratias.

Et poſitis ſedibus ſuis contra aſpectum conſecratoris, ita quod in medio eorum ſedeat electus conſecrandus, reponant ſe. Et conſecrator ipſum conſecrandum plana voce, ſic tamen quod à circumſtantibus & ab ipſis epiſcopis aſſiſtentibus audiri poſſit, & intelligi poſſit, examinet in hæc verba.

Antiqua Patrum inſtitutio docet, *&c. ut in Pontificali Romano. Poſt hanc vero interrogationem*: Vis pauperibus &c. *hæc ſubjiciuntur.*

Conſecrandus ſuppoſitis duobus digitis manus dextræ ad textum evangeliorum, juret & dicat.

Et ego N. epiſcopus talis vel talis volo S. Romanæ eccleſiæ, & Domino N. ſummo Pontifici, Domino meo N. talis loci archiepiſcopo meo, eorumque catholicis ſucceſſoribus ſecundum decreta ſanctorum Patrum fidem & ſubjectionem exhibere: legatum Summi Pontificis & ſanctæ Romanæ eccleſiæ cum reverentia ſuſcipiam, eumque in ſuis neceſſitatibus fovebo conſilio, auxilio, & favore, bona fide. De biennio ad biennium ſanctam Romanam ſedem in propria perſona accedam, niſi mecum à Romano Pontifice ſuper eo fuerit diſpenſatum, vel alias juſto impedimento fuero impeditus. Vocatus ad ſynodum veniam. Bona eccleſiæ meæ fide-

deliter conſervabo, & diſſipata recuperabo & reſtaurabo. Hæc profiteor in his ſcriptis, & obſervare volo quantum humana ſinit fragilitas, ſic Deus me adjuvet, & hæc ſancta evangelia.

Conſecrator ſubjungat. Hæc omnia & cetera bona tribuat tibi Dominus, & cuſtodiat te, atque corroboret te in omni bono.

Reſpondeant Aſſiſtentes cum conſecrando. Amen.

Item conſecrator interroget: Credis ſecundum intelligentiam & capacitatem, *&c: ut in Pontificali Romano.*

Poſt hæc conſecrator ipſi conſecrando pronunciet officium Pontificale, & dicat:

Epiſcopum oportet judicare, interpretari, conſecrare, confirmare, ordinare, offerre, & baptizare.

Quo dicto, incipiatur introitus miſſæ Spiritus Domini. *Collecta.* Deus cui omne cor patet, & omnis voluntas, &c. *Item collecta ſub eodem* Per Dominum. Adeſto ſupplicationibus noſtris, omnipotens Deus, ut quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis propitius impleatur effectu. Per. *Epiſtola.* Unicuique datur manifeſtatio. *Graduale,* Beata gens. Alleluja. Veni ſancte Spiritus. *Sequentia* Veni ſancte Spiritus. *Ante penultimum verſum ſequentiæ, vel ante ultimum verſum tractus, ſi tempus fuerit quadrageſimale, ſileat chorus, & ipſi duo epiſcopi aſſiſtentes ipſum conſecrandum dum hæc cantabuntur ad armarium deducunt, dalmaticu, ſubtili, ſandaliis, cambagis, & deſuper pluviali indutum, ad chorum coram ipſo conſecratore iterum reducant; & ſurgens conſecrator converſus ad populum dicat:*

Oremus, dilectiſſimi nobis, ut huic viro utilitati eccleſiæ providens benignitas omnipotentis Dei gratiæ ſuæ tribuat largitatem. Per.

Poſt hæc conſecrator, epiſcopi, & ipſe conſecrandus flexis genibus procumbant ſuper ſedes ſuas, & dicatur letania, in

qua loco ſuo erigens ſe conſecrator, & converſus ad populum dicat : Ut electum iſtum & confirmatum in epiſcopum per miniſterium noſtrum bene † dicere, ſancti † ficare, & conſe † crare digneris. *Clerus* : Te rogamus audi nos. *Quo per epiſcopum ter dicto, & per clerum toties repetito, conſecrator reponat ſe & reſumatur letania*. Ut pontificem noſtrum. *Finita letania ipſi epiſcopi aſſiſtentes ſurgant, & texum evangeliorum apertum ſuper humeros conſecrandi adhuc procumbentis ponant & teneant; & erigens ſe conſecrator converſus ad populum dicat* : Propitiare, Domine, *&c. ut in Pontificali Romano*.

Hic conſecrator exaltet vocem in modum præfationis cantans : Per omnia ſæcula ſæculorum. Amen. Dominus vobiſcum. Deus honor omnium dignitatum, &c. *uſque* cæleſtis unguenti rore ſanctifica, *&c. ut in Pontificali Romano*.

Hic erigat ſe conſecrandus, & circumvolvatur caput ſuum albo panno lineo & mundo, ita quod corona ſua detecta remaneat, & conſecrator de ſacro chriſmate perungat coronam in longum & in latum dicens :

Ungatur & conſecretur caput tuum cæleſti benedictione in ordine Pontificali, In nomine Pa † tris, & Fi † lii, & Spiritus- † ſancti. (*In margine recentiori manu additur* : *Et alii duo aſtantes epiſcopi ſimiliter dicant* : Ungatur & conſecretur, &c. *& conſecrant*.) *Interea chorus cantet* : Unxit te Dominus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis. *Pſalm*. Eructavit cor. *Antiphona* Unxit, *& ad quemlibet verſum prædicti pſalmi repetatur Antiphona* Unxit te Dominus, *donec caput, manus, & pollex dexter ſufficenter fuerint peruncti. Sed peruncto capite, conſecrator cum nota reſumat præfationem* : Hoc, Domine, unguentum copioſe in caput ejus defluat, &c. *uſque* poſſit eſſe devotus, *ut in Pontificali Romano*.

Poſt iſta conſecrandus extendat ambas manus ſuas de plano disjunctas, & conſecrator palmam utriuſque manus cum chriſmate (in margine recentiori manu additur; & oleo ſancto prius permixtis) perungat dicens. Un-

Ungantur manus iſtæ de oleo ſanctificato & chriſmate ſanctificationis, ſicut unxit Dàvid Samuel in regem & prophetam; ita ungantur & conſecrentur, In nomine Patris, † & Filii, † & Spiritus-† ſancti, facientes imaginem ſanctæ crucis Salvatoris Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui nos à morte redemit, & ad regna cælorum perduxit. Exaudi nos, pie Domine, Pater omnipotens, æterne Deus, ut quod te rogamus miſericorditer exoremus, In nomine Domini. Amen.

Conſe † crare, & ſancti † ficare dignare, Domine Deus, manus iſtas in ordinem Pontificalem per iſtam unctionem & noſtram benedictionem, ut quæcumque conſecraverint, conſecrentur, & quæcumque benedixerint, benedicantur & ſanctificentur, in nomine Domini. Amen.

Item conſecrator pollicem dextrum tantum cum chriſmate perungat dicens:

Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui te ad pontificatus ſublimari voluit dignitatem, &c. *uſque* proficiat ad ſalutem in nomine Domini. Amen *ut in Pontificali Romano.*

Quibus ita peractis, complicet & confricet manus, ne de ſacro chriſmate aliquid decidat, & conſecrator abluat manus ſuas, & ipſi conſecrato per ordinem tradat & imponat chyrothecas, anulum, baculum, mitram ſuper caput, baculum paſtoralem, & textum evangeliorum.

Ad chyrothecas dicat: Immenſam clementiam tuam, omnipotens & piiſſime Deus, humiliter rogamus, ut manus hujus famuli tui ſicut exterius obducuntur manicis iſtis, ſic interius aſpergantur rore tuæ benedictionis, ut quæcumque per eas benedicenda vel conſecranda ſunt, per te benedicantur & conſecrentur. Per eumdem.

Ad impoſitionem annuli, dicat: Accipe anulum fidei tuæ, &c. *ut in Pontificali Romano.*

Ad porrectionem baculi, dicat: Accipe baculum paſtoralis officii &c. *ut in Pontificali Romano.*

Ad

Ad ſuppoſitionem mitræ. Pono ſignum in capite tuo, ut nullum præter ipſum Deum creatorem tuum amatorem admittas in nomine Domini. Amen.

Hic primo accipiat conſecrator textum evangeliorum de humeris conſecrati & tradat ipſi conſecrato, dicens:

Accipe evangelium ſanctum, &c. *ut in Pontificali Romano.*

Deinde conſecrator oſculetur conſecratum, & dicat; Pax tibi, cariſſime frater, ora Deum pro me. *Et ipſi epiſcopi aſſiſtentes ipſum conſecratum ſimiliter oſculentur, & dicant*: Pax tibi, cariſſime frater, &c. *Hic nota ſi chyrothecæ, anulus, baculus, & mitra prius benedicta non fuerint, antequam conſecrator ea porrigat, benedicat eadem benedictionibus hujuſmodi apparatis & deputatis. Item notandum quod in impoſitione chyrothecarum & mitræ inter palmas & chyrothecas, & inter coronam & mitram debet interponi lana alba & mundiſſima, ne chyrothecæ vel mitra ſacrum chriſma aliquatenus contingant ibidem.*

His expeditis, reſumatur ultimus verſus ſequentiæ, ſcilicet Da tuis fidelibus, *vel reſumatur ultimus verſus tractus, ſi tempus fuerit quadrageſimale, & legatur evangelium*: Si diligitis me, mandata: *cantetur* Credo in unum. *Offertorium* Comfirma hoc. *Hic procedat conſecratus ad altare, & offerat duos cereos accenſos, duos albos panes, & duas phialas plenas vino. (In margine recenti manu, nota hujuſmodi oblationes portantur per familiam electi, & in offerendo electus tangit cum manu.) quo facto, conſecrator in miſſa procedat more conſueto,*

Secreta. Hæc oblatio, Domine, &c. *Item alia.* Suſcipe Domine munera, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Dicta autem præfatione, ante principium canonis, ipſi duo epiſcopi aſſiſtentes cum conſecrato procedant ad dextram partem altaris, ita quod ſemper medius ſtet conſecratus, poſito libro miſſali ante ipſum, ſubmiſſa voce omnia verba canonis cum con-

conſecratore ſuo dicat, & ſigna quæ conſecrator facit infra canonem, ipſe conſecratus eadem ſigna faciat extenſa manu.

Infra actionem. Hanc igitur, *&c. ut in Pontificali Romano.*

Antequam dicatur: Et pax ejus ſit, &c. *Diaconus ad populum converſus dicat*: Humiliate vos ad benedictionem. *Clerus.* Deo gratias. *Conſecrator ad populum converſus, mitra ſuperpoſita, baculum manu tenens, & dicens*:

Benedicat te Dominus in ordine Epiſcopali, cuſtodienſque te ſicut voluit te ſuper populum ſuum conſtituere Pontificem, ita & in præſenti ſæculo & æternæ felicitatis te faciat eſſe conſortem. *Clerus.* Amen.

Conſecrator. Clerum & populum, quem ſua voluit opitulatione in tua ſanctione & tua amminiſtratione, per diuturna tempora te faciat in temporalibus & ſpiritualibus feliciter gubernare. *Clerus.* Amen.

Conſecrator. Quatenus divinis monitis parentes, adverſitatibus carentes, bonis operibus exuberantes, tuo miniſterio fide obſequentes, & in præſenti ſæculo pacis tranquillitate fruantur, & locum æternorum civium conſortio potiri mereantur. *Clerus.* Amen.

Conſecrator. Quod ipſe præſtare, &c. *Clerus.* Amen.

Conſecrator extenſa manu det benedictionem dicens: Benedictio omnipotentis, &c. *Clerus.* Amen. *Conſecrator*: Et pax ejus, &c. Agnus Dei, *& facta ſuſceptione Euchariſtiæ ab epiſcopo conſecratore, epiſcopus conſecratus accedat & dicat*: Confiteor Deo omnipotenti, &c. *Conſecrator*: Miſereatur tui. *Item epiſcopus.* Indulgentiam, &c. *Tunc communicet conſecratum Sacramento Euchariſtiæ, & poſtea cantetur communio* Factus eſt repente. *Complet.* Sacrificium ſalutis noſtræ. *Item ſub eodem.* Plenum in nobis, &c. *ut in Pontificali Romano. Deinde miſſa compleatur modo conſueto, & epiſcopi omnes ſimul ad armarium revertantur, & exuant ſacras veſtes, ſed ipſi aſſiſten-*

ſiſtentes caput conſecrati & manus de ſacro chriſmate cum pane duro & ſale diligenter purgent & extergant; & poſtea ipſe conſecratus indutus albis veſtibus de ſerico, equo ſuo ſuperducto, de eodem ad hoſpitium ſuum cum tali ſolemnitate & habitu honorifice revertatur.

Nota.

IN *Pontificali Chriſtiani archiepiſcopi Moguntini annis circiter 50. ante iſtum deſcripto ordinatio diaconi incipit ab his verbis:* Commune votum, *&c. prætermiſſo* Spiritus-ſanctus ſuperveniet in te, *&c. In ordinatione presbyteri poſt obedientiæ promiſſionem epiſcopo factam ab ordinando, omittuntur ea quæ de dando ſancto Spiritu hic præſcribuntur, incipitque ordinatio ab his verbis.* Oremus, dilectiſſimi Deum Patrem, &c. *In ordinatione vero epiſcopi poſt communionem hæc adduntur:* Cum ventum fuerit ad communicandum, electus communicabit de manu epiſcopi, accipiens hoſtiam integram. Si quid reſiduum fuerit, ſervabit ſibi ad communicandum quotidie per triginta dies. *Ac tandem poſt miſſam omnibus cum ſilentio reſidentibus ordinator ſic alloquitur conſecratum:* Dilecte nobis frater & coepiſcope, quoniam ut credimus divino te nutu vocante, clerus & populus civitatis, &c.

ORDO TERTIUS.

Ex ms. Pontificali Romano Bibliothecæ Colbertinæ n. 4160. Apud Martenium in ordine eſt XVII.

Q*Voniam autem convenit cum aliis, hinc excerpta quædam Selecta heic proferam, itaque poſt Benedictionem ſuper ordinatos dictam ſine nota: Benedictio Dei Patris &c. Hæc ſequitur Rubrica.*

Hac ordinatione & benedictione completa, is qui presbyter eſt ordinatus à domno Papa, oſculatis primum pedibus pontificis, det oſculum pacis tam eidem pontifici, quam epiſcopis,

piſ, presbyteris, & diaconis cardinalibus, poſt aliis prælatis & omnibus miniſtris altaris, qui aſſuerunt. Poſtmodum deſcendat ad locum ſtatutum, & manus ſuas lavet cum mica panis & aqua, quæ projici debet in profeſſorio, vel in igne, vel in alio loco reverenti, vel ſub altari; & epiſcopus lavet ſimiliter: Et tunc cantetur alleluja, *vel ultimus* ℣. *tractus. Conſequenter diaconus legat evangelium. Si cardinalis fuerit qui presbyter ordinatur, poſtquam laverit manus ſuas, jam ordinatus induit omnia pontificalia cum planeta plicata ſuper ſcapulas juxta morem Romanæ eccleſiæ. Presbyteri & diaconi cardinales vel alii quilibet duos cereos accenſos, & duos panes, & duas amphoras vini poſt evangelium offerre debent pontifici. Qua oblatione facta, presbyteri veniunt ad altare ad ſtandum à dextra lævaque altaris cum miſſalibus ſuis, & dicunt totum ſubmiſſa voce ſicut ſi celebrarent: Diaconi in loco diaconorum ſtent, antequam pontifex accedat ad altare ad ſacrificium offerendum. Et ſic ſtabunt donec pontifex communicaverit. Poſt communionem vero pontificis, ante perfuſionem ordinati flexis genibus, facta confeſſione, & oſculata dextra pontificis, ſacram communionem recipiunt de manu pontificis, recipiendo oſculum pacis ab eo, ſcilicet, presbyteri & diaconi: Sanguinem autem recipient de manu diaconi qui cantavit evangelium, & redeunt ad loca ſua circa altare. Si alius à Papa ordinationem faciat, communicabunt omnes ſacerdotes primo, diaconi ſecundo, & ſubdiaconi tertio de Corpore Domini tantum, & non de Sanguine, prout plenius habes in ordinario de officio Miſſæ. Completa vero miſſa Presbyteri ordinati ter genuflectendo, & ter exaltando vocem, ter coram domno Papa dicant*: Multos annos: *Tunc oſculetur eos dicens*: Pax Domini ſit vobiſcum. *Et commendet ſe eorum orationibus, & ſic parati pontificalibus ordinati presbyteri cardinales redeant ad domum pontificis, ſignando ſemper per viam ſicut faciunt epiſcopi quando conſecrantur. Et ſecundum morem modernum pontifex ſummus dat presbytero cardinali in conſiſtorio annulum dicens.*

Ad honorem Domini noſtri Jeſu Chriſti & beatorum apoſtolorum Petri & Pauli committimus tibi eccleſiam N. cum clero & populo ſuo.

Sequitur immediate rubrica de ordine Romano ad vocandum ſeu examinandum vel conſecrandum electum epiſcopum. Et reliqua. Hæc vocatio & alia quæ ſequuntur uſque ad rubricam illam (Dominica vero die , &c.) *non fiunt nec ſervantur hodie &c.*

Martenius per extenſum deſcribit, quæ in eo Ms. de Epiſcopali ordinatione continentur, quæ cum conveniant cum aliis ordinibus a nobis vulgatis, omittimus, ſolum ea hic ſeligenda duximus, quae de electione Romani Pont. habet Codex poſt Epiſcopi ordinationem, atque edictum eidem datum a Pontifice conſecratore: ita autem ſe habent.

INCIPIT ORDO

Qualiter Romanus Pontifex apud baſilicam Beati Petri Apoſtoli debeat ordinari.

I*N primis ipſe qui conſecrandus eſt mane diei Dominicæ veniat ad baſilicam B. Petri, in qua proceſſionaliter à canonicis recipietur, & facta reverentia eidem à cardinalibus & prælatis, ſicut fieri ſolet Romano pontifici, ſtans in medio dicat :* Sit nomen Domini benedictum, *juxta morem. Deinde vadat in capellam S. Gregorii, ubi dicta tertia calciabitur caligis & ſandaliis dicendo pſalmos.* Quam amabilia, *& ceteros qui ſolent dici. Deinde lotis manibus, induatur ornamentis quibus Romanus Pontifex uti ſolet in miſſarum ſolemniis, exceptis dumtaxat palleo & annulo pontificali. Erunt autem veſtimenta coloris tempori congruentis. Deinde ordinata ſolemni proceſſione, ſicut in præcipuis feſtis fieri ſolet, videlicet cardinalium prælatorum, & ceterorum ordinum, qui omnes debent habere indumenta coloris tempori congruentis; conſecrandus ipſe extenſa*

ſuper

ſuper eum mappa, procedat ſignando, ut moris eſt, ad majus altare, & ſtans poſt ipſum altare faciat confeſſionem. Notandum vero eſt quod in conſecratione Romani pontificis omittitur illa examinatio quæ ſuperius poſita eſt in conſecratione aliorum epiſcoporum, quæ incipit Antiqua ſanctorum Patrum, &c. *Facta vero confeſſione, ipſe conſecrandus ſedeat in faldiſtorio ſuo præparato inter altare & gradus pontificalis ſedis, & ſchola cantet* I*ntroitum &* Kyrie.

Interim epiſcopus Oſtienſis qui Romanum pontificem conſecrare debet, in aliquo apto loco prope altare calciet ſe caligis & ſandaliis, dicendo pſalmos Quam amabilia, &c. *Accipiat etiam omnia pontificalia ornamenta, ac ſi miſſam ſolemniter celebrare deberet. Accipiat quoque mitram ſimplicem vel pretioſam ſecundum exigentiam temporis. Et cantatis Introitu &* Kyrie, *conſecrator & ceteri epiſcopi cardinales, nec non alii archiepiſcopi & epiſcopi & qui de presbyteris preſentes ſunt accedant ad exequendum conſecrationis officium.*

Sciendum eſt autem quod in conſecratione Romani pontificis non pronuntiatur illud: Epiſcopum oportet, &c. *Nec dicitur illa oratio* Oremus dilectiſſimi nobis, *quæ dicuntur in conſecratione aliorum epiſcoporum. Sed conſecrandus verſa facie ad altare, aſſiſtentibus ei duobus diaconibus cardinabus, incumbere debet ſuper præparatum faldiſtorium inter gradus pontificalis ſedis & majus altare. Conſecrator etiam & ceteri epiſcopi cardinales nec non alii epiſcopi à dextris & à ſiniſtris ſuper ſua faldiſtoria, vel ſi ea non habent, ſuper tapetia procumbere debent. Et prior baſilicæ vel alius capellanus prior ſubdiaconorum incipiat & proſequatur letaniam cum cantu, reſpondentibus aliis capellanis & ceteris qui aſſiſtunt. Cum autem venerit ad illum locum,* Ut hunc conſecrandum benedicere, &c. *debet hoc dicere bis, & tam conſecrator quam omnes alii epiſcopi aſſiſtentes, elevata manu verſus conſecrandum, faciat ſuper eum bis ſignum crucis. Finita letania, erigant ſe omnes, &*

conſecrator ſtet in infimo gradu ſub ſede Papali, quæ eſt poſt altare, verſo vultu ad ipſum altare. Conſecrandus vero ſtet ſub gradu prædicto, verſa facie ad ipſum conſecratorem, aſſiſtentibus ipſi conſecrando diaconibus cardinalibus & acolythis: Stabunt autem juxta epiſcopum Oſtienſem à dextris & à ſiniſtris. Epiſcopus Albanenſis & epiſcopus Portuenſis induti pluvialibus & habentes oraria ſive ſtolas, & omnes alii epiſcopi in circuitu ſtabunt ad inſtar coronæ, tenentes ſinguli libros pontificales, in quibus ſcriptum eſt conſecrationis officium, quod ſinguli dicere debent ſubmiſſa voce.

Tunc epiſcopus Albanenſis dat primam orationem cum nota dicens. *Oremus.*

Propitiare, Domine, ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum N. cornu gratiæ ſacerdotalis, bene ✝ dictionis tuæ in eum effunde virtutem. Per Dominum.

Poſt hæc Oſtienſis epiſcopus ponit apertum librum Evangeliorum ſuper cervicem conſecrandi ſicut fit in conſecratione aliorum epiſcoporum, tenentibus ipſum duobus diaconibus cardinalibus uſque ad conſecrationem finitam. Libro ſic propoſito. Tunc conſecrator imponat manum dextram ſuper caput conſecrandi, nihil dicendo; & ſimiliter faciant omnes epiſcopi, qui aſſiſtunt. Poſt hæc ipſe Oſtienſis epiſcopus elevata voce dicat in modum præfationis. Per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen. *Et proſequatur præfationem illam.* Deus honor omnium dignitum, *ut ſupra in conſecratione epiſcopi, in qua oratione fit eleganter hæc additio ubi dicitur.* Et idcirco huic famulo tuo N. quem Apoſtolicæ ſedis præſulem & primatem omnium qui in orbe terrarum ſunt ſacerdotum, ac univerſalis Eccleſiæ doctorem dediſti, & ad ſummum ſacerdotii miniſterium elegiſti, hanc, quæſumus Domine, gratiam largiaris, &c. *ut ibi uſque* de profectu omnium conſequatur. *Conſequenter vero ubi dicitur*: Tribuas ei Domine, &c. *in conſuetudinem Romani Pontificis dicatur ſic*: Tribuas ei, Domine, cathedram Pontifi-

tificalem ad regendam Eccleſiam tuam, & plebem tuæ ſortis, intra mundi limites univerſam. Sis ei auctoritas, &c.

Conſecratione manuum facta, conſecrator immittit annulum in digitum annularem dextræ manus Papæ conſecrati dicens:

Accipe annulum, fidei ſcilicet ſignaculum: quatenus ſponſam Dei, videlicet ſanctam univerſalem Eccleſiam intemerata fide ornatus illibate cuſtodias.

Et deinde dat ei ſecundum modum præſcriptum librum Evangeliorum dicens:

Accipe Evangelium, & vade, prædica populo univerſo: potens eſt enim Deus augere tibi gratiam ſuam. Qui vivit.

Poſt hæc Arhidiaconus imponat ei pallium dicens:

Accipe pallium, plenitudinem ſcilicet Pontificalis officii, ad honorem omnipotentis Dei, & glorioſſimæ Virginis Mariæ genitricis ejus, & beatorum apoſtolorum Petri & Pauli, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ.

Deinde aſcendit Papa ad ſedem, & recipit ad oſculum pedis & oris omnes epiſcopos, presbyteros, & diacones cardinales, & alios prælatos. Quo facto, dicat: Gloria in excelſis Deo, *ſive* Dominus vobiſcum, *ſecundum quod tempus requirit. Ille autem epiſcopus cardinalis qui Papam conſecravit, conſecratione finita, deponit Pontificalia ornamenta, & aſſumpto ſibi pelliceo, pluviali, & mitra ſimplici, ſervit eidem, ut eſt moris in miſſa. Papa vero poſt* Dominus vobiſcum & Gloria in excelſis, *ſi eſt dicendum, dicit orationem Dominicæ alte, & aliam pro ſe ſecrete. Quibus dictis, reſidet in ſede, & prior diaconus cardinalis portans ferulam in manibus cum diaconibus, ſubdiaconibus, atque ſcrinariis, & judicibus, ſericis cappis indutis, deſcendit ante altare, & faciat duas acies; unam ex una parte, & unam ex reliqua equaliter dividendo, ponens primo diaconos juxta altare, ſecundo ſubdiaconos; tertio deorſum in choro judices, quarto ſcriniarios ordinate. Quo facto, ipſe diaconus ver-*

verſus ad eos ſtans ad pectorale dextrum ante crucifixum argenteum incipit laudem ſic alta voce in cantu quaſi legendo. Exaudi Chriſte. *Et judices, & ſcrinarii reſpondent ſimiliter in cantu quaſi legendo:* Domino noſtro N. à Deo decreto ſummo Pontifici & univerſali Papæ vita. *Item idem prior diaconus ſecundo:* Exaudi Chriſte. *& judices & ſcrinarii reſpondent ut prius, & ſic faciunt tertio. Item idem prior diaconus:* Salvator mundi. *Et judices & ſcrinarii reſpondent*: Tu illum adjuva. *Eodem modo dicitur tantum ſemel.* Sancte Gabriel. Sancte Raphael. Sancte Johannes Baptiſta. Sancte Petre. Sancte Paule. Sancte Andrea. Sancte Stephane. Sancte Leo. Sancte Gregori. S. Benedicte. S. Baſili. S. Saba. Sancta Agnes. Sancta Cecilia. Sancta Lucia. *Aliis reſpondentibus qualibet vice* Tu illum adjuva. *Quibus finitis, prior dicit* Kyrie eleiſon, *& illi reſpondent* Kyrie eleiſon. *Et hoc faciunt ſimiliter ſecundo. Et poſtea omnes, ſcilicet prior diaconus, & ſubdiaconus, & alii ſimiliter tertio ſimul dicunt una & alta voce* Kyrie eleiſon.

Laudibus ſic finitis, legitur epiſtola latina, & ſubſequitur græca ſuper pulpitum; & ita etiam fit de evangelio. Et ſic Miſſa ordine ſuo procedit uſque ad finem, & communicabit Papam cum ſolemnitate non ſuper altare ſed ad ſedem. Poſt miſſam dicit Papa: Sit nomen Domini benedictum, &c. *Et dat benedictionem. Quibus rite peractis, ipſe Papa & omnes cardinales, & alii prælati, & ſubdiaconi quilibet in gradu ſuo induentur veſtimentis pretioſis albi coloris, epiſcopi pluvialibus, presbyteri caſulis, diaconi dalmaticis, ſubdiaconi tunicellis, acolythi & alii capellani ſuperpelliceis. Patriarchæ, archiepiſcopi, epiſcopi & abbates pluvialibus. Et ſimiliter judices, ſcriniarii, præfecti, & advocati erunt induti pluvialibus, & ſcolenſes ſuperpelliceis. Papa vero cum planeta omnia pretioſa ornamenta habebit, & pallium, & mitram optimam, chyrothecas, & annulum pontificalem: & ornatus cum omnibus venit*

ad

ad portas ſive gradus eccleſiæ, & ibi ſedet in ſede ſibi præparata. Et prior diaconus cardinalium extrahit ei mitram, & ponit coronam, quæ vocatur Regnum, *in capite, toto clamante populo* Kyrie eleiſon. *Quo facto, quilibet cardinalis, prælatus cum hujuſmodi ornatu equitet equum coopertum panno albo. Subdiaconi vero, capellani, ſcrinarii & alii equitent ornate veſtiti, non tamen habebunt equos coopertos. Papa vero equitat equum magnum phaleratum & coopertum tantum ex parte poſteriori ac ſcarleto. Et poſtquam equitavit, fit ibi in eodem loco jactus pecuniæ ſeu miſſilium per ſeneſcallum vel alium ter: & poſtea Papa projicit. Sic autem omnibus equos aſcendentibus, prior diaconorum cum ferula ordinat proceſſionem hoc modo: Primo procedit equus Domini Papæ phaleratus. Secundo vadit ſubdiaconus cum cruce. Tertio* 12. *banderarii cum* 12. *vexillis rubeis, & duo alii cum duobus cherubim in lanceis. Quarto duo presbyteri præfecti navales induti pluvialibus. Quinto ſcrinarii, ſexto advocati, ſeptimo judices, octavo diaconus, cantores, nono diaconus & ſubdiaconus qui legerant epiſtolam & evangelium in græco, decimo abbates forenſes, undecimo epiſcopi, duodecimi. archiepiſcopi, decimo tertio abbates urbis, decimo quarto patriarchæ & epiſcopi cardinales, decimo quinto presbyteri cardinales, decimo ſexto diaconi cardinales, decimo ſeptimo Dominus Papa, & ſubdiaconus cum tobalia & ſerviens qui portat umbraculum. Proceſſione taliter ordinata, Dominus Papa cum ea per viam Papalem incedens revertitur Lateranum, ſed cum pervenerit ad turrim Stephani, quæ eſt in Panone, & hodie dicitur turris de Campo, unus de familia Papæ facit ibi alium jactum ſtando in aliquo loco eminenti, & ibi Dominus Papa ſtat, & veniunt illuc Judei cum lege facientes ei laudem, & offerunt legem ſibi ut adoret. Similiter dum pervenit ad palatium Emchii muſca in Ponga, unus de familia Papæ de dicto palatio facit unum jactum. Similiter faciat alium jactum cum pervenit ad ſanctum Marcum: ſimiliter cum pervenit*

venit ad ſanctum Marcum: ſimiliter cum pervenit ad S. Adrianum facit alium jactum de palatio ſanctæ Martinæ. Pervento autem ad plateam Lateranenſem, ducitur Apoſtolicus ad porticum, quæ vadit ad eccleſiam S. Johannis Lateranenſis, & ibi ante porticum ſtant. Prior Lateranenſis & canonici cum eorum comitiva, induti ſolemniter & cum cruce proceſſionali Papam cum deſcendit recipiunt; & faciunt eum ibi ſedere in quadam ſede marmorea quæ vocatur ſtercoraria, ad quam venientes omnes cardinales honorifice elevent eum, ut vere dicere poſſit: Suſcitat de pulvere egenum, & de ſtercore erigens pauperem, ut ſedeat cum principalibus, & ſolum gloriæ teneat. *Ipſe autem Dominus Papa ſtando juxta ipſam ſedem accipit tres pugillitas denarioram de gremio camerarii, & projicit inter populum dicens:* Argentum & aurum non eſt mihi, quod autem habeo hoc tibi do. *Et deinde priore & canonicis poſt euntibus, cantando ducitur per ipſam porticum ad eccleſiam baſilicæ Lateranenſis, ubi orat & dat benedictionem dicens:* Si nomen Domini, &c. *Et deponit Regnum, & aſſumit mitram, & ſedet in magna ſede poſt altare, ubi recipit prædictos priorem & canonicos Lateranenſes ad pedem & ad oſculum. Quo facto, ducitur ad palatium. Et dum venerit ad portam palatii unde intratur palatium per eccleſiam ibi ponitur faldiſtorium. Et ibi Papa ſedente, prior presbyterorum cardinalium cum ipſis presbyteris & judicibus & ſcrinaris ordinatis in filo facit laudem ſicut diaconus cardinalis fecerat in miſſa ante epiſtolam poſt orationem. Poſtea deducitur Papa à cardinalibus per palatium uſque ad portam eccleſiæ ſancti Sylveſtri, ubi ſunt duæ ſedes Porphyricæ. Et primo ſedet in una quæ eſt ad dextram, ubi prior baſilicæ S. Laurentiii dat ei ferulam, quæ eſt ſignum correctionis & regiminis, & claves ipſius baſilicæ & ſacri Lateranenſis palatii, in quibus deſignatur poteſtas claudendi & aperiendi, ligandi atque ſolvendi. Et cum ipſa ferula & aliis clavibus accedit ad aliam ſedem ſimilem quæ eſt ad ſiniſtram, & reſtituit*

eidem

eidem priori ferulam & claves, & incipit ſedere in illla ſecunda ſede, & poſtquam aliquantulum ſederit idem prior cingit eidem Domino Papæ Zonam de ſerio rubeo in qua debet pendere bursa purpurea, in qua ſunt 12. lapides pretioſi cum ſigillis & muſcus. Et dum in ipſa ſede ſedet, recipit officiales palatii ad pedem & ad oſculum. Recipit etiam poſtea de manu camerarii denarios argenteos valentes 10. ſol. pro reſinor. & projicit eos ſuper aſtantes; & hoc facit ter dicendo ſingulis vicibus: Diſperſit dedit pauperibus, juſtitia ejus manet in ſæculum ſæculi. *Et in iſtis duabus ſedibus debet Papa taliter ſe habere, ut videatur potius jacere quam ſedere, & nulla iſtarum ſedium nec etiam ſtercoraria erit cooperta vel parata, ſed nuda. Deinde ſurgens ducitur ad baſilicam S. Laurentii, quæ dicitur* Sancta Sanctorum, *ubi intrat, & ante altare ſuam orationem facit; & poſtea reducitur ad Capellam S. Sylveſtri, in quam intrat, ibique depoſitis pallio, & caſula, & chyrothecis, & accepto manto ad ſcupulas, ſedet in loco præparato; & dat cuilibet cardinalium, & prælato presbyterium ſolitum hoc modo: Ipſe papa ſedet in ſede, & quilibet cardinalium & prælatus, extracta ſibimet mitra, deferens eam in manu, vadit coram eo, & flexis genibus tenet mitram apertam ante Papam, qui ponit in illam pecuniam quam dat ei in uno ſcypho argenteo camerarius, & quam dicit liber cameræ, qui dicitur Politicus, & ille qui recipit pecuniam oſculatur genu Domini Papæ. Idem vero camerarius habet ante ſe magnam menſam coopertam tobalia, ubi ſunt hujuſmodi monetæ, & aſſiſtunt ipſi camerario clericus cameræ & duo mercatores. Ipſi vero camerarius & clericus cameræ ſunt in ſuperpelliciis. Dato presbyterio, idem Dominus Papa à duobus diaconis cardinalibus ducitur ad menſam ſolemniter præparatam; & ibi ſedet, epiſcopo cardinali ſibi dante aquam, & duobus diaconibus tobaliam tenentibus. Et eo loco, factaque benedictione menſæ, vadunt omnes ſedere. Sedet autem Papa in una menſa eminenti ſolus, diverſis & magnis vaſis aureis & ar-*

genteis ſuper menſam poſitis. In alia vero menſa, quæ eſt ad dextram, ſedent epiſcopi, & poſt eos presbyteri cardinales: in parte autem ſiniſtra diaconi cardinales. Et poſt menſas cardinalium erunt menſæ prælatorum & nobilium aliorum. Et attende quod Papa ſtabit dum comedet indutus, & calciatus, ut dictum eſt, & cum mitra; cardinales vero omnes habebunt ſuperpellicea cum camiſiis, & mantellis, & mitris albis ſimplicibus, & ita comedent: & omnes prælati ſimiliter. Coram Papa ſervient laici majores natu, & nobiliores qui præſentes erunt. Comeſtione ſumta, Papa lavabit manus, ut prius; & quilibet cardinalium ſimiliter ſedendo lavabit, ſerviente fundente aquam cardinali lavanti. Cardinales autem qui aſſiſtunt, teneant tobaliam, unus ex una parte lavantis, alter ex altera; & ſic ſibi ad invicem mutuo ſerviant. Quibus omnibus locis, & redditis gratiis, Papa reducitur à duobus cardinalibus ad cameram, ubi ſacris exutus veſtibus & diſcalciatus quieſcit. Cardinales vero & alii prælati redeunt ad hoſpitia ſua equites cum mitris parati ſicut in comeſtione ſteterunt.

Item benedictio Papæ de epiſcopo facti

Quæ exhibenda eſt eodem loco quo conſecratio facienda, videlicet inter ultimum Kyrie *miſſæ &* Gloria in excelſis *vel* Dominus vobiſcum. *Peractis ſcilicet prius omnibus aliis quæ conſecrationem præcedunt, ut ſupra, hoc addito, quod Papa cum aliis ornamentis accipiet annulum Pontificalem; & hoc excepto, quod epiſcopus Oſtienſis non induet Pontificalia ornamenta, nec fiet letania, ſtabunt autem dum hæc benedictio legitur tam Papa quam epiſcopus qui benedicit, ac alii cardinales & epiſcopi more & ordine indito ſuperius in conſecratione facienda. Orationem primam dat epiſcopus Albanenſis dicens.*

Oratio. Deus, qui adeſſe non dedignaris ubicumque devota mente invocaris, adeſto quæſumus invocationibus noſtris, & huic famulo tuo N. quem ad culmen Apoſtolicum commune judicium tuæ plebis elegit, ubertatem ſupernæ benedi-

nedictionis in funde, ut ſentiat ſe tuo munere ad hunc apicem perveniſse. Per Dominum.

Secundam orationem dat Portuenſis epiſcopus dicens:

Oratio. Supplicationibus noſtris, omnipotens Deus, effectum conſuetæ pietatis impende, & gratia Spiritus-ſancti hunc famulum tuum N. perfunde, ut qui in capite ceterorum noſtræ ſervitutis miniſterio conſtituitur, tuæ virtutis ſoliditate roboretur. Per Dominum.

Tertiam dat orationem Oſtienſis epiſcopus ita dicens:

Oratio. Deus qui Apoſtolum tuum Petrum inter ceteros coapoſtolos primatum tenere voluiſti, eique univerſæ chriſtianitatis molem ſuperimpoſuiſti; reſpice propitius, quæſumus, hunc famulum tuum N. quem de humili cathedra violenter ſublatum in thronum ejuſdem apoſtolorum principis ſublimamus; ut ſicut profectibus tantæ dignitatis augetur, ita virtutum meritis cumuletur: quatenus eccleſiaſticæ univerſitatis onus, te adjuvante, digne ferat, & à te qui es beatitudo tuorum meritam vicem recipiat. Qui vivis.

ORDO QUARTUS.

Ex Pontificali Romano Clementis VIII. primum nunc denuo Urbani VIII. auctoritate recognito.

De Ordinibus conferendis.

QUando Epiſcopus ordinationem facere diſpoſuerit, omnes qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, feria quarta ante ipſam ordinationem, vel quando Epiſcopo videbitur, ad civitatem evocentur. Epiſcopus autem Sacerdotibus, & alijs prudentibus viris, peritis divinæ legis, ac in Eccleſiaſticis functionibus exercitatis, ſibi aſcitis, ordinandorum genus, perſonam, ætatem inſtitutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inveſtiget, & examinet.

Nullus ad Subdiaconatus Ordinem ante vigeſimum ſecundum, ad Diaconatus ante vigeſimum tertium, ad Presbyteratus

tus ante vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum promoveatur. Sciant tamen Epiſcopi non ſingulos, in ea ætate conſtitutos, debere ad hos ordines aſſumi, ſed dignos dumtaxat, & quorum probata vita ſenectus ſit. Regulares quoque, nec in minori ætate, nec ſine diligenti Epiſcopi examine ordinentur.

Prima Tonſura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint; & fidei rudimenta edocti non fuerint; quique legere, & ſcribere neſciant, & de quibus probabilis conjectura non ſit, eos non ſæcularis judicii fugiendi fraude, ſed ut Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe.

Ad minores Ordines promovendi bonum à parocho, & a magiſtro ſcholæ, in qua educantur, teſtimonium habeant. Hi verò, qui ad ſingulos majores erunt aſſumendi, per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus, ac deſiderio eorum, qui volent promoveri, publicè in Eccleſia propoſitis; de ipſorum ordinandorum natalibus, ætate moribus, & vita à fide dignis diligenter inquirat, & litteras teſtimoniales, ipſam inquiſitionem factam continentes, ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat.

Minores Ordines ijs, qui ſaltem Latinam linguam intelligant, per temporum interſtitia, niſi aliud Epiſcopo magis expedire videretur; conferantur; ut eo accuratus, quantum ſit hujus diſciplinæ pondus, poſſint edoceri; ac in unoquoque munere, juxta præſcriptum Epiſcopi, ſe exerceant; idque in ea, cui aſcripti erunt, Eccleſia; niſi forte ex cauſa ſtudiorum abſint; atque ita de gradu in gradum aſcendant; ut in eis cum ætate vitæ meritum, & doctrina major accreſcat. Quod, & bonorum morum exemplum, & aſſiduum in Eccleſia miniſterium, atque major erga Presbyteros, & ſuperiores Ordines reverentia, & crebrior, quam antea corporis Chriſti Communio maxime comprobabunt. Cumque hinc ad altiores gradus, & ſacratiſſima myſteria ſit ingreſſus; nemo ijs initietur, quem non ſcientiæ

ſpes

ſpes majoribus Ordinibus dignum oſtendat. Hi verò non niſi poſt annum à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum, ad ſacros Ordines promoveantur: niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ utilitas judicio Epiſcopi, aliud expoſcat.

Subdiaconi, & Diaconi ordinentur, habentes bonum teſtimonium, & in minoribus Ordinibus jam probati, ac litteris, & ijs, quæ ad Ordinem exercendum pertinent, inſtructi. Qui ſperent, Deo auctore ſe continere poſſe; Eccleſiis, quibus aſcribentur, inſerviant; ſciantque maxime decere, ſi ſaltem diebus dominicis, & ſolemnibus, cum altari miniſtraverint, ſacram Communionem perceperint. Promoti ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem, ſi per annum ſaltem in eo non ſint verſati, ad altiorem gradum, niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere non permittantur. Duo ſacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus, conferantur.

Qui pie, & fideliter in miniſteriis ante actis, ſe geſſerint, & ad Presbyteratus Ordinem aſſumuntur, bonum habeant teſtimonium; & hi ſint, qui non modo in Diaconatu, ad minus annum integrum, niſi ob Eccleſiæ utilitatem, ac neceſſitatem, aliud Epiſcopo videretur, miniſtraverint; ſed etiam ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, ac adminiſtranda Sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur; atque ita pietate, & caſtis moribus conſpicui, ut præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eis poſſint expectari.

Illigitimi ſine diſpenſatione Apoſtolica, ad ſacros Ordines promoveri non poſſunt, ad minores tamen poſſunt ex dipenſatione ſui Epiſcopi ordinari: neque etiam furioſi, amentes, ſervi, homicidæ, irregulares, inſigni corporis vitio deformes, aut manci ordinari poſſunt.

Examinentur de ordine, in quo ſunt conſtituti, & quando, & à quo illum receperunt.

Clericus ſæcularis, quamvis alias ſit idoneus moribus, ſcien-

ſcientia, & ætate, ad ſacros Ordines non promoveatur; niſi prius legitime conſtet eum, beneficium Eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſtè ſufficiat, pacificè poſſidere. Id verò beneficium reſignare non poſſit, niſi facta mentione, quod ad illius beneficij titulum ſit promotus, neque ea reſignatio admittatur, niſi conſtito, quod aliunde vivere commode poſſit, & aliter facta reſignatio nulla ſit. Patrimonium verò, vel penſionem obtinentes ordinari poſthac non poſſint, niſi illi, quos Epiſcopus judicaverit aſſumendos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiarum ſuarum, eo quoque priùs perſpecto, patrimonium illud, vel penſionem verè ab eis obtineri, taliaque eſſe, quæ eis ad vitam ſuſtentandam ſatis ſint: atque illa deinceps ſine licentia Epiſcopi alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus poſſint, donec beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ſint adepti, vel aliundè habeant, unde vivere poſſint.

Advertat diligenter Pontifex, cum Ordines confert, ne in expreſſione formarum, vel collatione inſtrumentorum ipſorum Ordinum deficiat; frequenter Pontificale reſpiciat, & maturè procedat. Moneat ordinandos, quod inſtrumenta, quibus character imprimitur, tangant. Secretas moroſe dicat, ut ordinati ad Sacerdotium poſſint illas cum eo dicere, debent enim ex conſuetudine concelebrare, & etiam verba conſecrationis proferre.

Tempora ordinationum ſunt: Sabbata in omnibus Quatuor Temporibus. Sabbatum ante Dominicam de Paſſione, & Sabbatum ſanctum.

Clericatus, ſeu prima Tonſura, quocumque die, hora, & loco conferri poteſt.

Minores verò Ordines poſſunt dari ſingulis Dominicis, & feſtivis diebus duplicibus, ubicumque, in mane tamen.

Ordinandi omnes debent in Eccleſia ſe præſentare, cum tonſura, habitu, & paramentis Ordini ſuo convenientibus, & candelis in manu accenſis. Et cùm a Notario Epiſcopi nominati fuerint, reſpondeant Adſum, *& accedant ad locum ordinationis, ſecundum ordinem deſcriptionis.*

Ad-

Advertat quoque Pontifex, quod ſi unus tantùm ſit, per eum ad quemcumque Ordinem promovendus, illum admoneat, & alloquatur; non in plurali, ut textus dicit, ſed in ſingulari.

In Sabbatis Quatuor Temporum, in quibus fiunt ordinationes generales, Tonſuræ fieri debent poſt Kyrie eleiſon. *Deinde, dicta prima lectione, ordinantur Oſtiarij. Poſt ſecundam lectionem, Lectores. Poſt tertiam, Exorciſtæ. Poſt quartam, Acolythi. Poſt quintam, Subdiaconi. Finita Epiſtola, Diaconi. Et demum ante ultimum verſum Tractus, vel infra Octavam pentecoſtes, ante ultimum verſum Sequentiæ ordinatur Presbyteri.*

Si ordinationes fiant in Sabbato ante Dominicam de Paſſione, quia unica tantùm dicitur lectio Tonſuræ debent fieri immediate poſt Introitum. Omnes minores Ordines poſt Kyrie eleiſon. *Subdiaconi immediatè poſt Collectam. Diaconi poſt Epiſtolam. Presbyteri ante ultimum verſum Tractus.*

Idem ſervari poteſt, quandocumque dantur Ordines ſacri extra temporum, ex diſpenſatione Apoſtolica. Quod ſi fiat inter Paſcha, & Pentecoſten, Presbyteri ordinantur ante ultimum ℣. *Si inter Pentecoſten, & Septuageſimam, ordinantur ante* ℣. Allelùja. *Et antequam ad collationem ordinum procedatur, legitur mandatum Apoſtolicum, ſive ſupplicatio, cujus vigore Pontifici facultas conceditur ordinandi; quibus lectis, dicit Pontifex,* Deo Gratias; *& ad ordinationem procedit.*

Si vero Sabbato ſancto ordinationes fiant, officium incipitur a prima prophetia, & continuatur, prout in ordinario, uſque ad Litanias incluſive, in quibus, dicto, ut omnibus fidelibus, &c. *ſurgit ab accubitu Pontifex, & converſus ad ordinandos, eos benedicit, prout poſt Litanias infra ponitur; & Pontifex facit Confeſſionem, & dicto,* Kyrie eleiſon, *pro Miſſa, ordinat ad primam Tonſuram. Tum dicit,* Gloria in excelſis Deo, &c, *quo dicto ordinat ad quatuor minores Ordines. Deinde dicit orationem ordinariam, alia pro Ordinandis: quibus dictis Ordinat ad cum Subdiaconatum. Tum dicitur Epiſtola,*

ſtola, & ea dicta, ordinat Diaconus. Dicitur deinde Alleluja, *cum ſuo verſu, & prima pars Tractus, quibus dictis, ordinat Presbyteros, poſt quorum ordinationem dicitur verſus Tractus, Evangelium, & alia, prout in ordinario.*

Quando autem Pontifex extra Miſſarum ſolemnia eſt promoturus aliquos ad primam Tonſuram, vel ad quatuor minores Ordines, ſufficit quod habeat ſtolam ſupra rochetum, vel ſupra ſuperpelliceum (ſi ſit religioſus) & mitram ſimplicem. Cum autem eſt celebraturus pro ſacris Ordinibus conferendis, habere debet ſandalia, & omnia paramenta Pontificalia, & dicere Pſalmum. Quam dilecta, &c.

Ordinationes ſacrorum Ordinum, ſtatutis a jure temporibus, ac in Cathedrali Eccleſia, vocatis, præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis, publicè celebrentur; ſi autem in alio diœceſis loco, præſente Clero loci, dignior, quantum fieri poterit, Eccleſia ſemper adeatur.

Cum igitur ordinationes faciendæ ſunt, per Sacriſtam, ſeu alium, ad quem ſpectat, præparantur omnia, quæ neceſſaria ſunt pro Miſſa pontificali. Et demum cum tempus ordinationis inſtat, hora competenti Pontifex cappa magna indutus, Capellano illam poſt eum deferente, venit ad Eccleſiam, ubi ordinationes fieri debent, & accedens ante altare, genuflexus ibidem aliquamdiu orat. Deinde, vadit ad ſedem, ubi paramenta capere conſuevit, vel, ſi non ſit in Ecccleſia ſua, ad faldiſtorium, ad cornu Epiſtolæ ſibi paratum, ubi ſedens accipit omnia paramenta Pontificalia coloris tempori convenientis, & mitram ſimplicem, dicens: Pſalmum. Kyrie eleiſon, &c.

Pontifex ſic paratus, baculum Paſtoralem in ſiniſtra tenens, accedit ad gradus altaris, ubi depoſitis baculo, & mitra, facta altari reverentia cum profunda capitis inclinatione, facit cum miniſtris Confeſſionem. Interim cantatur a choro Introitus, & Kyrie eleiſon. *Finita Confeſſione, Pontifex aſcendit ad altare, illud in medio oſculatur, & textum Evangelij ad ſiniſtram; incen-*

incenſat altare more ſolito, reſumit mitram, & revertitur ad ſedem, ſeu ad faldiſtorium, ad cornu Epiſtolæ, ubi depoſita mitra, & verſa facie ad altare, oblato ſibi per miniſtrum libro, ex eo legit Introitum, & Kyrie eleiſon; *quibus dictis, ſedet cum mitra, donec perficiatur à choro ultimum* Kyrie eleiſon. *Quo finito, ſurgit Pontifex, & cum mitra ad faldiſtorium, ante medium altaris ſibi præparatum accedit & in illo ſedet, renibus altari verſis. Tum Archidiaconus vocat omnes ordinandos, dicens.* Accedant omnes, qui ordinandi ſunt. *Quibus ante altare coram Pontifice genuflexis, & in modum coronæ diſpoſitis, Archidiaconus publicè interrogat omnes, ſi ſint aliqui, qui forte non ſint confirmati; quia non debent ad ordinationem accedere, niſi prius confirmentur. Et, ſi aliqui confirmandi erunt, tunc depoſitis Pontifex annulis, & chirothecis, lavat manus, reaſſumit annulos, & confirmat, prout habetur ſupra folio primo * vel ſi non erunt aliqui confirmandi, palam interdicit per unum ex ſuis, ſub his verbis.*

Reverendiſſimus in Chriſto pater, & dominus, dominus, N. Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus N. ſub excommunicationis pœna præcipit, & mandat omnibus, & ſingalis, pro ſuſcipiendis Ordinibus hic præſentibus, ne quis forſan eorum irregularis, aut alias a jure, vel ab homine excommunicatus, interdictus, ſuſpenſus, ſpurius, infamis, aut alias a jure prohibitus, ſive ex aliena diœceſi oriundus, ſine licentia ſui Epiſcopi, aut non deſcriptus, examinatus, approbatus, & nominatus, ullo pacto audeat ad ſuſcipiendos ordines accedere. Et quod nullus ex ordinandis diſcedat, niſi Miſsa finita, & benedictione Pontificis accepta.

Demum ad ordinationem procedat.

DE CLERICO FACIENDO.

C*Lericus fieri poteſt etiam extra Miſſarum ſolemnia quocumque die, hora, & loco.*

* Vide Cod. Liturg. tom. 3.

Pro Clericis ordinandis, parentur forſices pro incidendis capillis, & bacile pro illis imponendis. Et quilibet ordinandorum habere debet ſuum ſuperpelliceum ſuper brachium ſiniſtrum, & candelam in manu dextra. Et vocantur omnes tonſurandi nominatim, & ſigillatim per notarium, & quilibet reſpondet, Adſum,

Quibus ante altare coram Pontifice in faldiſtorio cum mitra ſedente genuflexis, Pontifex ſurgit cum mitra, & dicit.

℣. Sit nomen Dòmini benedictum.

℟. Ex hoc nunc, & uſque in ſæculum.

℣. Adjutorium noſtrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cælum & terram.

Oremus fratres chariſſimi, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, pro his famulis ſuis, qui ad deponendum comas capitum ſuorum pro ejus amore feſtinant, ut donet eis Spiritum ſanctum, qui habitum religionis in eis in perpetuum conſervet, & a mundi impedimento, ac ſæculari deſiderio corda eorum defendat; ut, ſicut immutantur in vultibus, ita dextera manus ejus virtutis tribuat eis incrementa, & ab omni cæcitate ſpirituali, & humana oculos eorum aperiat, & lumen eis æternæ gratiæ concedat. Qui vivit & regnat cum Deo Patre in unitate ejuſdem Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Poſt hæc, ſedente Pontifice, ſchola inchoat, & proſequitur Antiphonam, & Pſalm. 8. ton.

Tu es Domine qui reſtitues hereditatem meam mihi.

Conſerva me Domine *&c. uſque* nec memor ero nominum eorum per labia mea.

Repetitur tota Antiphona. Tu es Domine.

Incepto Pſalmo, Pontifex cum forſicibus incidit unicuique extremitates capillorum in quatuor locis, videlicet in fronte, in occipitio, & ad utramque aurem, deinde in medio capitis aliquot crines cappillorum, & in bacile deponit, & quilibet, cum tondetur, dicit.

Domi-

Dominus pars hereditatis meæ, & calicis mei: tu es, qui reſtitues hereditatem meam mihi.

Omnibus tonſis, mitra depoſita, ſurgit Pontifex, & ſtans verſus ad illos, dicit.

Oremus. Preſta quæſumus omnipotens Deus, ut hi famuli tui, quorum hodie comas capitum pro amore divino depoſuimus in tua dilectione perpetuo maneant; & eos ſine macula, in ſempiternum cuſtodias. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Tunc ſchola inchoat, & proſequitur Antiphonam ſequentem. Qua incepta, Pontifex ſedet cum mitra. Antiphona 7. ton.

Hi accipient benedictionem à Domino: & miſericordiam à Deo ſalutari ſuo: quia hæc eſt generatio quærentium Dominum.

Domini eſt terra & plenitudo ejus &c.

Deinde repetitur tota Antiphona. Hi accipient, &c.

Qua finita, ſurgit ſine mitra Pontifex, & ad altare converſus, dicit.

Oremus. *Et miniſtri dicunt.* Flectamus genua. Levate.

Et mox ad tonſos genuflexos verſus Pontifex, dicit. Adeſto Domine, ſupplicationibus noſtris & hos famulos tuos bene✝dicere dignare, quibus in tuo ſancto nomine habitum ſacræ religionis imponimus; ut, te largiente, & devoti in Eccleſia tua perſiſtere, & vitam percipere mereantur æternam. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Tum Pontifex ſedet cum mitra, & accipiens in manum ſuperpelliceum, dicit ſingulis.

Induat te Dominus novum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt, in juſtitia, & ſanctitate veritatis.

Et mox imponit illud cuilibet, repetendo, Induat te &c. *immittens uſque ad ſcapulas, & immediatè trahens, ſi unum tantum ſit ſuperpelliceum; ſicque facit uſque ad ultimum, qui eo totaliter induitur; ſi verò quiſque ſuum ſuperpelliceum habeat*

beat ſinguli totaliter induuntur. Quo expedito, ſine mitra ſurgit Pontifex, & verſus ad illos dicit.

Oremus. Omnipotens ſempiterne Deus, propitiare peccatis noſtris, & ab omni ſervitute ſæcularis habitus hos famulos tuos emunda; ut dum ignominiam ſæcularis habitus deponunt, tua ſemper in ævum gratia perfruantur: ut, ſicut ſimilitudinem coronæ tuæ eos geſtare facimus in capitibus, ſic tua virtute hereditatem ſubſequi mereantur æternam in cordibus. Qui cum Patre, & Spiritu ſancto vivis, & regnas Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Deinde ſedet cum mitra Pontifex, & alloquitur eos ſub his verbis.

Filii chariſſimi, animadvertere debetis, quod hodie de foro Eccleſiæ facti eſtis, & privilegia clericalia ſortiti eſtis; cavete igitur, ne propter culpas veſtras illa perdatis; & habitu honeſto, boniſque moribus, atque operibus Deo placere ſtudeatis. Quod ipſe vobis concedat per Spiritum ſanctum ſuum. ℟. Amen.

Tum, ſuggerente Archidiacono, ordinati redeunt ad loca ſua.

DE MINORIBUS ORDINIBUS.

Quatuor minores Ordines dari poſſunt extra Miſſarum ſolemnia, diebus Dominicis, & Feſtivis duplicibus, ſed in mane tantum.

Ordinandi omnes ad quatuor minores Ordines eſſe debent ſuperpelliceis induti, cum candela in manu dextera.

DE ORDINATIONE OSTIARIORUM.

Pro Oſtiariis ordinandis parentur claves Eccleſiæ. Pontifex, Clericis ordinatis, ſurgit & cum mitra, ad ſedem, ſeu ad faldiſtorium, ad cornu Epiſtolæ, revertitur; ubi, depoſita mitra, & ad altare converſus, oblato ſibi libro, cantat primam Collectam, deinde ſedet; reaſſumit mitram; & cantatur prima Lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro, & can-

& candela ante Pontificem, qui ſedens cum mitra, ex eo legit Lectionem ipſam. Quibus finitis, ſurgit Pontifex, & cum mitra ad faldiſtorium ante medium altaris ſibi præparatum proficiſcitur, & in illo ſedet renibus altari verſis. Archidiaconus vocat ordinandos, dicens.

Accedant qui ordinandi ſunt ad officium Oſtiariorum.

Et mox notarius ſingulos nominatim vocat, & quilibet reſpondet. Adſum. *Omnibus in ſuperlliceis cum candelis in manibus coràm Pontifice genuflexis, Pontifex admonet illos, dicens.*

Suſcepturi, filii chariſſimi, officium Oſtiariorum, videte, quæ in domo Dei agere debeatis. Oſtiarium oportet percutere cymbalum, & campanam; aperire Eccleſiam, & ſacrarium; & librum aperire ei, qui prædicat. Providete igitur, ne per negligentiam veſtram, illarum rerum, quæ intra Eccleſiam ſunt, aliquid depereat; certiſque horis domum Dei aperiatis fidelibus; & ſemper claudatis infidelibus. Studete etiam, ut, ſicut materialibus clavibus Eccleſiam viſibilem aperitis, & clauditis; ſic, & inviſibilem Dei domum, corda ſcilicet fidelium, dictis, & exemplis veſtris claudatis diabolo, & aperiatis Deo; ut divina verba, quæ audierint, corde retineant, & opere compleant; quod in vobis Dominus perficiat per miſericordiam ſuam.

Hæ admonitiones non fiunt Cardinalibus, neque electis Epiſcopis.

Deinde, Pontifex accipit, & tradit omnibus claves Eccleſiæ, quas ſucceſſive manu dextra ſinguli tangant, Pontifice dicente.

Sic agite, qnaſi reddituri Deo rationem pro iis rebus; quæ his clavibus recluduntur.

Poſt hæc Archidiaconus, ſive alius Archidiaconi vice fungens, ducit eos ad oſtium Eccleſiæ, & facit illos claudere, & aperire; tradit etiam eis funem campanarum, faciens eos campanas

panas pulſare; deinde illos reducit ad Pontificem, quibus coram Pontifice genua flectentibus, ſtans cum mitra Pontifex verſus ad ipſos ordinatos, dicit.

Deum Patrem omnipotentem, fratres chariſſimi, ſuppliciter deprecemur, ut hos famulos ſuos bene ✝ dicere dignetur, quos in officium Oſtiariorum eligere dignatus eſt; ut ſit eis fideliſſima cura in domo Dei, diebus, ac noctibus, ad diſtinctionem certarum horarum, ad invocandum nomen Domini, adjuuante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat in unitate Spiritus ſancti Deus. Per omnia ſæcula ſæculorum. ℞. Amen.

Tum, mitra depoſita, ſtans Pontifex, & converſus ad altare, dicit.

Oremus. *Et miniſtri ſubjungunt.* Flectamus genua. ℞. Levate.

Et ſtatim verſus ad illos genuflexos, ſtans ſine mitra, dicit

Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, bene ✝ dicere dignare hos famulos tuos in officium Oſtiariorum, ut inter Ianitores Eccleſiæ tuo pareant obſequio, & inter electos tuos, partem tuæ mereantur habere mercedis. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum vivit, & regnat in unitate Spiritus ſancti Deus. Per omnia ſæcula ſæculorum. ℞. Amen.

Poſt hæc ordinati, ſuggerente Archidiacono redeunt ad loca ſua.

DE ORDINATIONE LECTORUM.

Pro Lectoribus ordinandis paretur liber Lectionum.

OStiariis ordinatis, Pontifex reaſſumpta mitra, accedit ad ſedem ſuam, vel ad faldiſtorium à parte Epiſtolæ. Interim cantatur primum Graduale, vel primum Alleluja, *ſi ſit infra Octavam Pentecoſtes, & Pontifex ſedens cum mitra, oblato ſibi libro; & candela, legit dictum Graduale, vel* Alleluja. *Quibus dictis, ſurgit, depoſita mitra, & verſus ad altare*

tare cantat ſecundam Collectam. Tum ſedet, reaſſumpta mitra & cantatur ſecunda Lectio. Interim accedunt duo cappellani cum libro, & candela ante Pontificem, qui ſedens cum mitra ex eo legit Lectionem ipſam. Quibus dictis, Pontifex revertitur ad faldiſtorium ante medium altaris poſitum, ubi ſedet cum mitra, & Lectores vocantur per Archidiaconum, hoc modo.

Accedant qui ordinandi ſunt ad officium Lectorum.

Et mox nominantur per notarium, ut ſupra dictum eſt. Quibus coram Pontifice cum candelis in manibus genuflexis, Pontifex admonet eos, dicens.

Electi filii chariſſimi, ut ſitis Lectores in domo Dei noſtri, officium veſtrum agnoſcite, & implete. Potens eſt enim Deus, ut augeat vobis gratiam perfectionis æternæ. Lectorem ſiquidem oportet legere ea quæ (*vel* ei qui) prædicat; & lectiones cantare; & benedicere panem, & omnes fructus novos. Studete igitur verba Dei, videlicet lectiones ſacras diſtincte, & aperte, ad intelligentiam, & ædificationem fidelium abſque omni mendacio falſitatis proferre; ne veritas divinarum lectionum incuria veſtra ad inſtructionem audientium corrumpatur. Quod autem ore legitis, corde credatis, atque opere compleatis; quatenus auditores veſtros, verbo pariter, & exemplo veſtro docere poſſitis. Ideoque, dum legetis, in alto loco Eccleſiæ ſtetis, ut ab omnibus audiamini, & videamini figurantes poſitione corporali, vos in alto virtutum gradu debere converſari; quatenus cunctis, a quibus audimini, & videmini, cæleſtis vitæ formam præbeatis, quod in vobis Deus impleat per gratiam ſuam.

Deinde Pontifex accipit, & tradit omnibus codicem de quo lecturi ſunt, quem manu dextera tangant, dicens.

Accipite, & eſtote verbi Dei relatores habituri, ſi fideliter impleveritis officium veſtrum, partem cum iis, qui verbum Dei bene adminiſtraverunt ab initio.

Quibus expeditis, & illis genuflexis, Pontifex ſtans cum mitra verſus ad eos, dicit.

Ore-

Oremus, fratres chariſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quos in Ordinem Lectorum dignatur aſſumere, bene † dictionem ſuam clementer effundat, quatenus diſtinctè legant, quæ in Eccleſia Dei legenda ſunt, & eadem operibus impleant. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium ſuum, qui cum eo vivit, & regnat in unitate Spiritus ſancti Deus, &c. ℞. Amen.

Tum Pontifex, mitra depoſita, ſtans converſus ad altare, dicit.

Oremus. *& miniſtri ſubjungunt.* Flectamus genua. ℞. Levate.

Deinde converſus ad ordinatos genuflexos, dicit, ſine mitra.

Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, bene†dicere dignare hos famulos tuos in officium Lectorum, ut aſſiduitate lectionum inſtructi ſint, atque ordinati; & agenda dicant, & dicta opere impleant, ut in utroque ſanctæ Eccleſiæ exemplo ſanctitatis ſuæ conſulant. Per Dominum &c.

Poſtea, ſuggerente Archidiacono, redeunt ordinati ad loca ſua.

DE ORDINATIONE EXORCISTARUM.

Pro Exorciſtis ordinandis paretur liber exorciſmorum, cujus loco dari poteſt Pontificale, vel Miſſale.

L*Ectoribus ordinatis, Pontifex reaſſumpta mitra, accedit ad ſedem ſuam, vel ad faldiſtorium, ad cornu Epiſtolæ, ubi ſedens cum mitra oblato ſibi libro, & candela, legit ſecundum Graduale, vel ſecundum* Alleluja, *ſi ſit infra octavam Pentecoſtes. Interim cantatur à choro ipſum Graduale, vel* Alleluja. *Quo finito, ſurgit Pontifex, depoſita mitra, & verſus ad altare cantat tertiam Collectam. Tum ſedet, reaſſumpta mitra, & cantatur tertia Lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro, & candela ante Pontificem, qui ex eo legit Lectionem ipſam. Quibus dictis revertitur ad faldiſtorium ante altare, & ſedet cum mitra. Exorciſtæ vero vocantur per Archidiaconum modo conſueto, dicendo.*

Ac-

Accedant, qui ordinandi ſunt ad officium Exorciſtarum.

Et ipſi ſingulatim nominantur per notarium, ut prius dictum eſt. Quibus coram Pontifice cum candelis in manibus genuflexis, Pontifex admonet eos, dicens.

Ordinandi, Filij chariſſimi, in officium Exorciſtarum, debetis noſcere quid ſuſcipitis. Exorciſtam etenim oportet abjicere dæmones, & dicere populo, ut, qui non communicat, det locum; & aquam in miniſterio fundere. Accipitis itaque poteſtatem imponendi manum ſuper energumenos, & per impoſitionem manuum veſtrarum, gratia Spiritus ſancti, & verbis exorciſmi, pelluntur ſpiritus immundi à corporibus obſeſſis. Studete igitur, ut, ſicut à corporibus aliorum dæmones expellitis, ita à mentibus, & corporibus veſtris omnem immunditiam, & nequitiam ejiciatis; ne illis ſuccumbatis, quos ab alijs, veſtro miniſterio, effugatis. Diſcite per officium veſtrum vitiis imperare, ne in moribus veſtris aliquid ſui juris inimicus valeat vindicare. Tunc etenim recte in alijs dæmonibus imperabitis, cum prius in vobis eorum multimodam nequitiam ſuperatis. Quod vobis Dominus agere concedat per Spiritum ſuum ſanctum.

Poſt hæc Pontifex accipit, & tradit omnibus librum in quo ſcripti ſunt exorciſmi, cujus loco tradi poteſt Pontificale, vel Miſſale, quem manu dextera tangunt, Pontifice dicente.

Accipite, & commendate memoriæ, & habete poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſive baptizatos, ſive cathecumenos.

Poſtea verò, omnibus devotè genuflexis, Pontifex cum mitra ſtans, dicit,

Deum Patrem omnipotentem, fratres chariſſimi, ſupplices deprecemur, ut hos famulos ſuos bene✝dicere dignetur, in officium Exorciſtarum; ut ſint ſpirituales imperatores ad abjiciendos dæmones de corporibus obſeſſis, cum omni nequitia eorum multiformi. Per unigenitum filium ſuum

Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui cum eo vivit & regnat in unitate Spiritus ſancti Deus &c.

Tum converſus ad altare, depoſita mitra, dicit.

Oremus. *Et miniſtri ſubjungunt.* Flectamus genua ℟. Levate.

Et mox converſus ad ordinatos genuflexos dicit.

Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, bene✝dicere dignare hos famulos tuos in officium Exorciſtarum; ut per impoſitionem manuum, & oris officium, poteſtatem, & imperium habeant ſpiritus immundos coercendi; ut probabiles ſint medici Eccleſiæ tuæ, gratia curationum virtuteque cæleſti firmati. Per Dominum &c.

Poſt hæc, ſuggerente Archidiacono, redeunt ad loca ſua.

DE ORDINATIONE ACOLYTHORUM.

Pro Acolythis ordinandis parentur candelabrum cum cereo extincto, & urceolus vacuus pro vino, pro Sacramento.

E*Xorciſtis ordinatis, Pontifex, reaſſumpta mitra, accedit ad ſedem ſuam, vel ad faldiſtorium, ad cornu Epiſtolæ, ubi ſedens cum mitra oblato ſibi libro, & candela, legit tertium Gradule, vel tertium* Alleluja, *ſi ſit infra octavam Pentecoſtes. Interim a choro cantatur ipſum Graduale, vel* Alleluja. *Quo finito, ſurgit Pontifex, depoſita mitra, & verſus ad altare cantat quartam Collectam. Tum ſedet, reaſſumpta mitra, & cantatur quarta Lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro, & candela ante Pontificem, qui ex eo legit Lectionem ipſam. Quibus dictis, Pontifex revertitur ad faldiſtorium, ante altare, ubi ſedet cum mitra. Acolythi verò vocantur per Archidiaconum.*

Accedant qui ordinandi ſunt ad officium Acolythorum.

Et mox nominantur per notarium, ut ſupra. Quibus coram Pontifice cum candelis in manibus genuflexis, Pontifex admonet eos, dicens.

Suſcepturi, filij chariſſimi, officium Acolythorum, penſate

ſate quod ſuſcipitis. Acolythum etenim oportet ceroferarium ferre; luminaria Eccleſiæ accendere; vinum, & aquam ad Euchariſtiam miniſtrare. Studete igitur ſuſceptum officium digne implere. Non enim Deo placere poteritis, ſi lucem Deo manibus præferentes, operibus tenebrarum inſerviatis, & per hoc aliis exempla perfidiæ præbeatis. Sed ſicut veritas dicit: Luceat lux veſtra coram hominibus; ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cælis eſt. Et ſicut Apoſtolus Paulus ait: In medio nationis pravæ, & perverſæ, lucete ſicut luminaria in mundo, verbum vitæ continentes. Sint ergo lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris, ut filij lucis ſitis. Abjiciatis opera tenebrarum, & induamini arma lucis. Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Ut filij lucis ambulate. Quæ ſit vero iſta lux, quam tantopere inculcat Apoſtolus, ipſe demonſtrat, ſubdens. Fructus enim lucis eſt in omni bonitate; & juſtitia, & veritate. Eſtote igitur ſolliciti, in omni juſtitia, bonitate, & veritate, ut, & vos, & alios, & Dei Eccleſiam illuminetis. Tunc etenim in Dei ſacrificio digne vinum ſuggeretis, & aquam, ſi vos ipſi Deo ſacrjficium per caſtam vitam, & bona opera oblati fueritis. Quod vobis Dominus concedat per miſericordiam ſuam.

Poſt hæc Pontifex accipit, & tradit omnibus candelabrum cum candela extincta, quod ſucceſſivè manu dextera ſinguli sangant, Pontifice dicente.

Accipite ceroferarium, cum cereo, & ſciatis vos ad accendenda Eccleſiæ luminaria mancipari, in nomine Domini. ℟. Amen.

Tunc accipit, & tradit eis urceolum vacuum; quem ſimiliter tangere debent; dicens communiter omnibus.

Accipite urceolum, ad ſuggerendum vinum, & aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti, in nomine Domini. ℟. Amen.

Poſtea, eis genuflexis permanentibus, Pontifex ſtans cum mitra verſus ad eos, dicit.

Deum Patrem omnipotentem, fratres chariſſimi, ſuppliciter deprecemur, ut hos famulos ſuos bene † dicere dignetur in ordine Acolythorum; quatenus lumen viſibile manibus præferentes, lumen quoque ſpirituale moribus præbeant: adjuvante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo, & Spiritu ſancto vivit, & regnat Deus &c.

Tum Pontifex ad altare ſe converſus, depoſita mitra, ſtans, dicit. Oremus. *Et miniſtri.* Flectamus genua. Levate. *Et mox Pontifex converſus ad eoſdem genuflexos, dicit.*

Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui per Jeſum Chriſtum, Filium tuum Dominum noſtrum, & Apoſtolos ejus in hunc mundum lumen claritatis tuæ miſiſti, quique ut mortis noſtræ antiquum aboleres chirographum, glorioſiſſimæ illum crucis vexillo affigi, ac ſanguinem, & aquam ex latere illius pro ſalute generis humani effluere voluiſti, bene † dicere dignare hos famnlos tuos in Officium Acolythorum, ut ad accendendum lumen Eccleſiæ tuæ, & ad ſuggerendum vinum, & aquam ad conficiendum ſanguinem Chriſti Filij tui in offerenda Euchariſtia, ſanctis altaribus tuis fideliter ſubminiſtrent. Accende, Domine, mentes eorum, & corda ad amorem gratiæ tuæ, ut illuminati vultu ſplendoris tui, fideliter tibi in ſancta Eccleſia deſerviant. Per eumdem Chriſtum Dominum &c.

Oremus. Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, qui ad Moyſen, & Aaron locutus es, ut accenderentur lucernæ in tabernaculo teſtimonii, bene†dicere dignare hos famulos tuos, ut ſint Acolythi in Eccleſia tua. Per Dominum &c.

Oremus. Omnipotens ſempiterne Deus, fons lucis & origo bonitatis, qui per Jeſum Chriſtum Filium tuum, lumen verum, mundum illuminaſti, ejuſque paſſionis myſterio redemiſti, bene † dicere dignare hos famulos tuos, quos

in

in officium Acolythorum conſecramus, poſcentes clementiam tuam, ut eorum mentes, & lumine ſcientiæ illuſtres, & pietatis tuæ rore irriges; ut ita acceptum miniſterium, te auxiliante, peragant, qualiter ad æternam remunerationem pervenire mereantur. Per eumdem Chriſtum Dominum &c.

Poſt hæc, ſuggerente Archidiacono, ordinati redeunt ad loca ſua.

DE SACRIS ORDINIBUS IN GENERE.

SAcri, & majores Ordines ſunt, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus, ad quos ordinati omnes debent communicare, ideo parentur pro eorum numero hoſtiæ parvæ conſecrandæ.

DE ORDINATIONE SUBDIACONI.

Pro ordinatione Subdiaconorum, parentur Calix vacuus, cum Patena ſuperpoſita, Vrceoli cum manutergio, & liber Epiſtolarum.

ACoIythis ordinatis, Pontifex reaſſumpta mitra, accedit ad ſedem ſuam, vel ad faldiſtorium ad cornu Epiſtolæ, ubi ſedens cum mitra, oblato ſibi libro, & candela, legit quartum Graduale; vel quartum Alleluja, *ſi ſit infra octavam Pentecoſtes; interim à choro cantantur ipſum Graduale, vel* Alleluja. *Quo finito, ſurgit Pontifex, depoſita mitra, & verſus ad altare cantat quintam Collectam.*

Tum ſedet, reaſſumpta mitra. & cantatur quinta Lectio. Interim accedunt duo capellani cum libro, & candela ante Pontificem, qui ex eo legit Lectionem ipſam. Quibus dictis, Pontifex revertitur ad ſedem ſuam, ante medium altaris; & Archidiaconus verſus ad ordinandos, dicit.

Accedant qui ordinandi ſunt Subdiaconi.

Et notarius unumquemque illorum vocat, dicens. N. ad titulum Eccleſiæ N. N. ad titulum patrimonij ſui. Frater N. profeſſus ordinis N. ad titulum paupertatis.

Et ſic de aliis; & quilibet vocatus, dicit. Adſum, *& accedit verſus Epiſcopum.*

De-

Debet autem quilibet ordinandorum in Subdiaconum indutus eſſe amictu, non tamen ſuper caput, alba, & cingulo, habere manipulum in manu ſiniſtra, tunicellam ſuper brachio ſiniſtro, & candelam in manu dextra.

Omnibus autem in Subdiaconos ordinandis competenti ſpatio coram Pontifice ſtantibus, Pontifex cum mitra ſedens admonet eos, (niſi omnes ſint religioſi, quia tunc iſta admonitio omittitur) dicens.

Filii dilectiſſimi, ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem promovendi, iterum atque iterum conſiderare debetis attentè, quod onus hodie ultro appetitis. Hactenus enim liberi eſtis, licetque vobis pro arbitrio ad ſæcularia vota tranſire; quod ſi hunc Ordinem ſuſceperitis, amplius non licebit a propoſito reſilire, ſed Deo, cui ſervire regnare eſt, perpetuo famulari; & caſtitatem, illo adjuuante, ſervare oportebit; atque in Eccleſiæ miniſterio ſemper eſſe mancipatos. Proinde, dum tempus eſt, cogitate, &, ſi in ſancto propoſito perſeverare placeat, in nomine Domini, huc accedite.

Illis tunc accedentibus, & coram Pontifice genuflexis, Archidiaconus vocat cæteros ordinandos, dicens.

Accedant qui ordinandi ſunt Diaconi, & Presbyteri.

Quibus accedentibus, Archidiaconus ordinat eos, videlicet, Diaconandos paratos amictu, alba, cingulo, & manipulo, ſtolam in manu ſiniſtra dalmaticam ſuper brachium ſiniſtrum & candelam in manu dextra tenentes, contra cornu Epiſtolæ altaris, faciebus altari verſis; & Presbyterandos paratos amictu, alba, cingulo, manipulo, ſtola in modum Diaconi, planetam ſuper brachium ſiniſtrum, manipulam, albam manu ſiniſtra, & candelam dextra tenentes contra faciem Pontificis, ac medium altaris; faciebus ſimiliter altari verſis. Quibus ſic ordinatis, Pontifex mitram in capite tenens procumbit ſuper faldiſtorium, in ſuperiori grado, ſive plano altaris paratum, & omnes ordinandi in locis ſuper tapetia proſternunt ſe; miniſtri

vero,

verò, & alij aſtantes genuflectunt, & ſchola incipit Litanias, choro reſpondente, vel ſi officium fiat ſine cantu, Pontifex dicit, miniſtris, & capellanis reſpondentibus.

KYrie eleiſon. Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon. Chriſte audi nos, Chriſte exaudi nos.

Pater de cælis Deus, Miſerere nobis. Fili Redemptor mundi Deus. Spiritus ſancte Deus. Sancta Trinitas unus Deus. Sancta Maria, Ora pro nobis. Sancta Dei Genitrix ora. Sancta Virgo Virginum. Sancte Michael. Sancte Gabriel. Sancte Raphael. Omnes ſancti Angeli, & Archangeli, orate. Omnes ſancti beatorum ſpirituum ordines, orate. Sancte Joannes Baptiſta. Omnes ſancti Patriarchæ, & Prophetæ, orate. Sancte Petre, ora. Sancte Paule. Sancte Andrea. Sancte Jacobe. Sancte Joannes. Sancte Thoma. Sancte Jacobe. Sancte Philippe. Sancte Bartholomæe. Sancte Matthæe. Sancte Simon. Sancte Thadæe. Sancte Matthia. Sancte Barnaba. Sancte Luca. Sancte Marce. Omnes ſancti Apoſtoli, & Evangeliſtæ, orate. Omnes ſancti Diſcipuli Domini, orate. Omnes ſancti Innocentes, orate. Sanctè Stephane, ora. Sancte Laurenti. Sancte Vincenti. Sancti Fabiane, & Sebaſtiane orate. Sancti Joannes & Paule, orate. Sancti Coſma & Damiane, orate. Sancti Gervaſi & Prothaſi, orate. Omnes ſancti Martyres orate. Sancte Silveſter, ora. Sancte Gregorii. Sancte Ambroſi. Sancte Auguſtine. Sancte Hieronyme. Sancte Martine. Sancte Nicolae. Omnes ſancti Pontifices, & Confeſſores, orate. Omnes ſancti Doctores, orate. Sancte Benedicte ora. Sancte Antoni. Sancte Bernarde. Sancte Dominice. Sancte Franciſce. Omnes ſancti Sacerdotes, & Levitæ, orate. Omnes ſancti Monachi, & Eremitæ, orate. Sancta Maria Magdalena, ora. Sancta Agatha. Sancta Lucia. Sancta Agnes. Sancta Cæcilia. Sancta Catharina. Sancta Anaſtaſia. Omnes ſanctæ Virgines & Viduæ, orate. Omnes Sancti & Sanctæ Dei, Intercedite pro nobis. Propitius eſto,

Parce

Parce nobis Domine. Propitius eſto, Exaudi nos Domine. Ab omni malo, Libera nos Domine. Ab omni peccato, Libera. Ab ira tua. A ſubitanea & improviſa morte. Ab inſidijs diaboli. Ab ira, & odio, & omni mala voluntate. A ſpiritu fornicationis. A fulgure & tempeſtate. A morte perpetua. Per myſterium ſanctæ Incarnationis tuæ. Per adventum tuum. Per Nativitatem tuam. Per Baptiſmum, & ſanctum Jejunium tuum. Per Crucem, & Paſſionem tuam. Per mortem, & ſepulturam tuam. Per ſanctam Reſurrectionem tuam. Per admirabilem Aſcenſionem tuam. Per Adventum Spiritus ſancti paracleti. In die Judicij. Peccatores, Te rogamus audi nos. Ut nobis parcas, Te rogamus. Ut nobis indulgeas. Ut ad veram pœnitentiam nos perducere digneris. Ut Eccleſiam tuam ſanctam regere, & conſervare digneris. Ut Domnum Apoſtolicum, & omnes Eccleſiaſticos ordines in ſancta religione conſervare digneris. Ut inimicos ſanctæ Eccleſiæ humiliare digneris. Ut Regibus, & Principibus Chriſtianis pacem, & veram concordiam donare digneris. Ut cuncto populo Chriſtiano pacem & unitatem largiri digneris. Ut noſmetipſos in tuo ſancto ſervitio confortare, & conſervare digneris. Ut mentes noſtras ad cæleſtia deſideria erigas. Ut omnibus benefactoribus noſtris ſempiterna buona retribuas. Ut animas noſtras, fratrum, propinquorum & benefactorum noſtrorum ab æterna damnatione eripias. Ut fructus terræ dare, & conſervare digneris. Ut omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris.

Hic datur benedictio, ſanctificatio, & conſecratio per Pontificem rebus conſecrandis, ut infra in locis propriis dicetur. Ut nos exaudire digneris. Te rogamus. Fili Dei. Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Miſerere nobis. Chriſte audi nos. Chriſte exaudi nos. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie ele-

eleiſon. *Poſtquam autem dictum fuerit in Litaniis.* Ut omnibus fidelibus defunctis, &c. ℟. Te rogamus audi nos.

Surgit Pontifex cum mitra ab accubitu, & ſe ad ordinandos vertens, & baculum paſtoralem in ſiniſtra manu tenens, ordinandis proſtratis manentibus, dicit.

Ut hos electos bene†dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos.

Secundo dicit. Ut hos electos bene † dicere, & ſancti † ficare digneris. ℟. Te rogamus audi nos.

Tertio dicit. Ut hos electos bene † dicere, ſanctificare, & conſe † crare digneris. ℟. Te rogamus audi nos.

Tum iterum ſuper faldiſtorium procumbit, ſchola perficiente Litanias. Ut nos exaudire digneris, *uſque ad finem. Quibus finitis, Pontifex ſurgens cum mitra ſedet ſuper faldiſtorium ante medium altaris, & Archidiaconus dicit alta voce.*

Recedant in partem, qui ordinandi ſunt Diaconi, & Presbyteri.

Quibus ad aliquem locum idoneum, unde Pontificem celebrantem videre poſſint, tranſeuntibus, ad ordinationem Subdiaconorum proceditur. Illis itaque coram pontifice, per ordinem, in modum coronæ, genuflexis, Pontifex admonet eos, dicens.

Adepturi, filij dilectiſſimi, officium Subdiaconatus ſedulo attendite, quale miniſterium vobis traditur. Subdiaconum enim opòrtet aquam ad miniſtèrium altàris præparare; Diàcono miniſtràre; pallas altaris, & corporàlia ablùere; Calicem, & Patenam in uſum ſacrificii eidem offere. Oblationes quæ veniunt in altare, panes propoſitionis vocantur. De ipſis oblationibus tantum debet in altare poni, quantum populo poſſit ſufficere, ne aliquid putridum in ſacrario remaneat. Pallæ, quæ ſunt in ſubſtratorio altaris, in alio vaſe debent lavari, & in alio corporales pallæ. Ubi autem corporales pallæ lotæ fuerint; nullum aliud linteamen debet lavari, ipſaque lotionis aqua in baptiſterium debet vergi. Studete

itaque, ut iſta viſibilia miniſteria quæ diximus; nitidè & diligentiſſime complentes, inviſibilia horum exemplo perficiatis. Altare quidem ſanctæ Eccleſiæ ipſe eſt Chriſtus, teſte Joanne, qui in Apocalypſi ſua altare aureum ſe vidiſſe perhibet, ſtans ante thronum, in quo, & per quem, oblationes fidelium Deo Patri conſecrantur. Cujus altaris pallæ & corporalia ſunt membra Chriſti, ſcilicet fideles Dei, quibus Dominus quaſi veſtimentis pretioſis circumdatur, ut ait Pſalmiſta, Dominus regnavit, decorem indutus eſt. Beatus quoque Joannes in Apocalypſi vidit Filium hominis præcinctum zona aurea, id eſt, ſanctorum caterva. Si itaque humana fragilitate contingat in aliquo fideles maculari: præbenda eſt à vobis aqua cæleſtis doctrinæ, qua purificati, ad ornamentum altaris, & cultum divini ſacrificij redeant. Eſtote ergo tales, qui ſacrificijs redeant. Eſtote ergo tales, qui ſacrificijs divinis, & Eccleſiæ Dei, hoc eſt, corpori Chriſti digne ſervire valeatis, in vera & catholica fide fundati; quoniam, ut ait Apoſtolus, Omnes quod non eſt ex fide, peccatum eſt, ſchiſmaticum eſt, & extra vnitatem Eccleſiæ eſt. Et ideo, ſi uſque nunc fuiſtis tardi ad Eccleſiam, amodo debetis eſſe aſſidui. Si uſque nunc ſomnolenti, amodo vigiles. Si uſque nunc ebrioſi, amodo ſobrii. Si uſque nunc inhoneſti, amodo caſti. Quod ipſe vobis præſtare dignetur, qui vivit, & regnat Deus in ſæcula ſæculorum &c.

Deinde Pontifex accipit, & tradit omnibus Calicem vacuum, cum Patena vacua ſuperpoſita, quem ſucceſſive manu dextera ſinguli tangunt, Pontifice dicente.

Videte cujus miniſterium vobis traditur; ideo vos admoneo, ut ita vos exhibeatis, ut Deo placere poſſitis.

Et Archidiaconus accipit, & tradit eis urceolos cum vino, & aqua, ac bacile cum manutergio, quæ omnia ſimiliter tangere debent.

Poſtea ſurgit Pontifex, & verſus ad populum ſtans cum mitra, dicit.

Ore-

Oremus Deum, ac Dominum noſtrum fratres chariſſimi, ut ſuper hos ſervos ſuos, quos ad Subdiaconatus officium vocare dignatus eſt, infundat bene✝dictionem ſuam, & gratiam, ut in conſpectu ejus fideliter ſervientes, prædeſtinata ſanctis præmia conſequantur, Adjuvante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum eo vivit, & regnat in unitate Spiritus ſancti Deus &c.

Tum depoſita mitra, converſus ad altare Pontifex, dicit. Oremus. *Et miniſtri.* Flectamus genua. ℟. Levate. *Et mox Pontifex verſus ad ordinandos genuflexos, dicit ſine mitra.*

Domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, bene✝dicere dignare hos famulos tuos, quos ad Subdiaconatus officium eligere dignatus es; ut eos in ſacrario tuo ſancto ſtrenuos, ſollicitoſque cæleſtis militiæ inſtituas excubitores, ſanctiſque altaribus tuis fideliter ſubminiſtrent; & requieſcat ſuper eos Spiritus ſapientiæ, & intellectus; Spiritus conſilij, & fortitudinis; Spiritus ſcientiæ, & pietatis; & repleas eos Spiritu timoris tui; & eos in miniſterio divino confirmes, ut obedientes facto, ac dicto parentes, tuam gratiam conſequantur. Per Dominum &c.

Tum Pontifex ſedens, accepta mitra, amictum qui in collo ordinandorum jacet, imponit ſuper caput ſingulis, dicens.

Accipe amictum, per quem deſignatur caſtigatio vocis. In nomine Pa✝tris, & Fi✝lij, & Spiritus ✝ ſancti ℟. Amen.

Tum immittit manipulum in ſiniſtrum brachium cuilibet, dicens. Accipe manipulum, per quem deſignantur fructus bonorum operum. In nomine Pa✝tris, & Fi✝lij, & Spiritus ✝ ſancti. ℟. Amen.

Poſt hæc induit quemlibem tunica, & ſi tantum unica ſit, immittit illam cuilibet ſolum uſque ad ſcapulas, ac retrahens poſtremum totaliter induit, dicens cuilibet.

Tunica jucunditatis, & indumento lætitiæ induat te Dominus. In nomine Pa✝tris, & Fi✝lij, & Spiritus✝ſancti. ℟. Amen.

Poſtea accipit, & tradit omnibus librum Epiſtolarum, manu dextera ipſum ſimul tangentibus, dicens.

Accipite librum Epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia ſancta Dei, tam pro vivis, quam pro defunctis. In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † ſancti. ℟. Amen.

Omnibus expeditis, ſuggerente Archidiacono, ordinati redeunt ad loca ſua, unus tamen de noviter ordinatis, tunica indutus dicet Epiſtolam ſuo tempore.

DE ORDINATIONE DIACONI.

Subdiaconis ordinatis, Pontifex, reaſſumpta mitra, accedit ad ſedem ſuam, vel ad faldiſtorium, ad cornu Epiſtolæ, ubi ſedens cum mitra, oblato ſibi libro & candela, legit Hymnum. Benedictus es, *vel* Alleluja, *cum verſu* Benedictus es, *ſi ſit infra octavam Pentecoſtes. Interim cantatur à choro dictus Hymnus, vel* Alleluja, *cum ſuo verſu ut ſupra. Quo finito, ſurgit Pontifex, depoſita mitra, & verſus ad altare, dicit in competenti tono* Gloria in excelſis Deo, *ſi ſit infra octavam Pentecoſtes, quod dum a choro perficitur, ſedet cum mitra. Quo finito, depoſita mitra ſurgit, & verſus ad populum dicit,* Pax vobis, *vel* Dominus vobiſcum, *ſi* Gloria in excelſis, *non ſit dicendum, & converſus ad altare cantat Orationem Miſſæ diei, cum Oratione pro ordinatis, & ordinandis, ſub uno,* Per Dominum noſtrum, *videlicet.*

Oremus. Exaudi, quæſumus Domine, ſupplicum preces, & devoto tibi pectore famulantes perpetua defenſione cuſtodi, ut nullis perturbationibus impediti, liberam ſervitutem tuis ſemper exhibeamus officijs. Per Dominum &c.

Finita oratione, ſedet Pontifex, reaſſumpta mitra, & oblato ſibi libro & candela, legit Epiſtolam. Interim per unum ex Subdiaconis noviter ordinatis cantatur Epiſtola. Qua finita, ſurgit Pontifex, & accedit ad faldiſtorium ante altare

cum

cum mitra, & ibi ſedet. Promovendi vero ad ordinem Diaconatus per Archidiaconum vocantur, dicendo.

Accedant, qui ordinandi ſunt ad Diaconatum.

Et mox ſingulatim nominantur per notarium, nulla tamen facta mentione de titulo. Eis igitur amictu, alba, cingulo, & manipulo paratis, ac ſtolam in ſiniſtra manu, & candelam in dextera, ac dalmaticam ſuper brachium ſiniſtrum tenentibus, & in modum coronæ coram Pontifice genuflexis, Archidianus offerens illos Pontifici, dicit.

Reverendiſſime pater, poſtulat ſancta mater Eccleſia Catholica, ut hos præſentes Subdiaconos ad onus Diaconii ordinetis.

Pontifex interrogat, dicens. Scis illos dignos eſſe? *Reſpondet Archidiaconus.* Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcio, & teſtificor ipſos dignos eſſe ad hujus onus officij. *Et Pontifex dicit.* Deo gratias.

Et ad eorum ordinationem procedit. In primis Pontifex cum mitra ſedens, clero, & populo annuntiat, dicens.

Auxiliante Domino Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto, eligimus hos præſentes Subdiaconos in ordinem Diaconii. Si quis habet aliquid contra illos, pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat; veruntamen memor ſit conditionis ſuæ.

Et facta aliquali mora, Pontifex convertens ſermonem ſuum ad ordinandos, admonet eos, dicens.

Provehendi, filii dilectiſſimi, ad Leviticum ordinem cogitate magnopere, ad quantum gradum Eccleſiæ aſcenditis. Diaconum enim oportet miniſtrare ad altare; baptizare, & prædicare. Sane in veteri lege ex duodecim una Tribus Levi electa eſt, quæ ſpeciali devotione tabernaculo Dei, ejuſque ſacrificiis, ritu perpetuo deſerviret. Tantaque dignitas ipſi conceſſa eſt, quod nullus, niſi ex ejus ſtirpe ad divinum illum cultum, atque officium miniſtraturus aſſurgeret; adeo, ut

grandi

grandi quodam privilegio hereditatis, & Tribus Domini eſſe mereretur, & dici: quorum hodie, filii dilectiſſimi, & nomen, & officium tenetis, quia in miniſterium tabernaculi teſtimonij, id eſt, Eccleſiæ Dei, eligimini in Levitico officio, quæ ſemper in procinctu poſita, inceſſabili pugna contra inimicos dimicat, unde ait Apoſtolus, Non eſt nobis colluctatio adverſus carnem, & ſanguinem: ſed adverſus principes, & poteſtates, adverſus mundi rectores tenebrarum harum, contra ſpiritualia nequitiæ, in cæleſtibus. Quam Eccleſiam Dei, veluti tabernaculum, portare, & munire debetis ornatu ſancto, prædicatu divino, exemplo perfecto. Levi quippe interpretatur additus, ſive aſſumptus. Et vos, filij dilectiſſimi, qui ab hereditate paterna nomen accipitis, eſtote aſsumpti a carnalibus deſiderijs, a terrenis concupiſcentijs, quæ militant adverſus animam; eſtote nitidi, mundi, puri, caſti, ſicut decet miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei, ut digne addamini ad numerum Eccleſiaſtici gradus; ut hereditas, & Tribus amabilis Domini eſſe mereamini. Et quia comminiſtri, & cooperatores eſtis corporis, & ſanguinis Domini, eſtote ab omni illecebra carnis alieni, ſicut ait Scriptura, Mundamini, qui fertis vaſa Domini. Cogitate beatum Stephanum, merito præcipuæ caſtitatis ab Apoſtolis ad officium iſtud electum. Curate, ut quibus Evangelium ore annuntiatis, vivis operibus exponatis, ut de vobis dicatur, Beati pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona. Habete pedes veſtros calceatos Sanctorum exemplis, in præparatione Evangelij pacis. Quod vobis Dominus concedat per gratiam ſuam. ℞. Amen.

Deinde, ſi non ſint ordinati Subdiaconi, ordinandi omnes proſternunt ſe, ubi genuflectebant, & Pontifice ante faldiſtorium ſuum genuflectente, dicuntur Litaniæ, & ordinandi per Pontificem benedicuntur, prout ſupra in ordinatione Subdiaconi dictum eſt. Poſt hæc ordinandis ab accubitu ſurgen-

gentibus, genuflexis tamen manentibus, Pontifex ſedens in faldiſtorio cum mitra, intelligibili voce alloquitur clerum, & populum, dicens.

Commune votum, communis oratio proſequatur; ut hi totius Eccleſiæ prece, qui ad Diaconatus, miniſterium præparantur, Leviticæ bene ✠ dictionis ordine clareſcant, & ſpirituali converſatione præfulgentes, gratia ſanctificationis eluceant; præſtante Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui cum Patre, & Spiritu ſancto vivit, ℟. Amen.

Deinde ſurgens cum mitra Pontifex, ſtans verſus ad ordinandos dicit, alta voce legendo.

Oremus, fratres chariſſimi, Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quos ad officium Diaconatus dignatur aſſumere, benedictionis ſuæ gratiam clementer effundat, eiſque conſecrationis indultæ propitius dona conſervet, & preces noſtras clementer exaudiat; ut quæ noſtro gerenda ſunt miniſterio, ſuo benignus proſequatur auxilio; & quos ſacris myſterijs exequendis pro noſtra intelligèntia credimus offerendos, ſua bene ✠ dictione ſanctificet, & confirmet. Per unigenitum Filium ſuum Dominum &c.

Deinde, depoſita mitra, extenſis manibus ante pectus, dicit.

Per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen. ℣. Dominus vobìſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. ℣. Surſum corda. ℟. Habemus ad Dominum. ℣. Gratias agamus Domino Deo noſtro. ℟. Dignum, & juſtum eſt.

Vere dignum, & juſtum eſt, æquum, & ſalutare: nos tibi ſemper, & ubique gratias agere, Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, Honorum dator, ordinumque diſtributor, atque officiorùm diſpoſitor, qui in te manens innovas omnia, & cuncta diſponis, per verbum, virtutem, ſapientiamque tuam Jeſum Chriſtum filium tuum Dominum noſtrum, ſempiterna providentia præparas, & ſingulis quibuſque temporibus aptanda diſpenſas. Cujus corpus, Eccle-

ſiam.

ſiam videlicet tuam cæleſtium gratiarum varietate diſtinctam, ſuorumque connexam diſtinctione membrorum, per legem mirabilem totius compaginis unitam, in augmentum templi tui creſcere, dilatarique largiris; ſacri muneris ſervitutem trinis gradibus miniſtrorum nomini tuo militare conſtituens; electis ab initio Levi filijs, qui in myſticis operationibus domus tuæ fidelibus excubijs permanentes, hereditatem benedictionis æternæ ſorte perpetua poſſiderent. Super hos quoque famulos tuos, quæſumus, Domine, placatus intende, quos tuis ſacris altaribus ſervituros in officium Diaconatus ſuppliciter dedicamus. Et nos quidem tanquam homines divini ſenſus, & ſummæ rationis ignari, horum vitam, quantum poſſumus, æſtimamus. Te autem, Domine, quæ nobis ſunt ignota non tranſeunt, te occulta non fallunt. Tu cognitor es ſecretorum; tu ſcrutator es cordium. Tu horum vitam cæleſti poteris examinare judicio quo ſemper prævales, & admiſſa purgare, & ea quæ ſunt agenda, concedere.

Hic ſolus Pontifex manum dexteram extendens, ponit ſuper caput cuilibet ordinando: & nullus alius, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecrantur, dicens ſingulis.

Accipe Spiritum ſanctum, ad robur, ad reſiſtendum diabolo, & tentationibus ejus. In nomine Domini.

Poſtea proſequitur in primo tono, extenſam tenens manum dexteram, uſque in finem præfationis.

Emitte in eos, quæſumus, Domine, Spiritum ſanctum quo in opus miniſterij tui fideliter exequendi ſeptiformis gratiæ tuæ munere roborentur. Abundet in eis totius forma virtutis, auctoritas modeſta, pudor conſtans, innocentiæ puritas, & ſpiritualis obſervantia diſciplinæ. In moribus eorum præcepta tua fulgeant; ut ſuæ caſtitatis exemplo imitationem ſanctam plebs acquirat; & bonum conſcientiæ teſtimonium præferentes, in Chriſto firmi, & ſtabiles perſeverent; digniſque ſucceſſibus de inferiori gradu per gratiam tuam capere potiora mereantur.

Quod ſequitur, dicit ſubmiſſa voce legendo ita tamen quod à circumſtantibus poſſit audiri. Per eumdem Dominum &c.

Poſt hæc Pontifex ſedens cum mitra cuilibet ordinando ante ſe genuflexo, ſtolam, quam ſinguli in manu habent, imponit ſucceſſive ſuper humerum ſiniſtrum, dicens ſingulis.

Accipe ſtolam ✝ candidam de manu Dei; adimple miniſterium tuum, potens enim eſt Deus, ut augeat tibi gratiam ſuam. Qui vivit & regnat in ſæcula ſæculorum ℞. Amen.

Faciens ſuper quemlibet eorum ſignum crucis, & miniſtri reflectent capita ſtolæ, & alligent ſub brachio dextro.

Poſt hæc Pontifex accipiens dalmaticam, induit ea quemlibet ſucceſſive, uſque ad humeros, & ſic ſit uſque ad ultimum, quem ea totaliter induit; & hoc, ſi una tantum ſit dalmatica. Si veo quilibet ſuam habet, tunc ſingulos ſua totaliter induit, dicens cuilibet.

Induat te Dominus indumento ſalutis, & veſtimento lætitiæ, & dalmatica juſtitiæ circumdet te ſemper. In nomine Domini. ℞. Amen.

Poſtremo Pontifex accipit, & tradit omnibus librum Evangeliorum, quem manu dextera tangunt, dicens.

Accipe poteſtatem legendi Evangelium in Eccleſia Dei, tam pro vivis, quam pro defunctis, In nomine Domini. ℞. Amen.

Quo facto, Pontifex ſtans ad altare converſus dicit, ſine mitra. Oremus. *Et miniſtri.* Flectamus genua. Levate.

Et vertens ſe ad ordinatos, dicit. Exaudi Domine, preces noſtras, & ſuper hos famulos tuos Spiritum tuæ bene ✝ dictionis emitte; ut cæleſti munere ditati, & tuæ majeſtatis gratiam poſſint acquirere, & bene vivendi aliis exemplum præbere. Per Dominum &c.

Oremus. Domine ſancte, Pater fidei, ſpei, & gratiæ, & profectuum remunerator, qui in cæleſtibus, & terrenis Angelorum miniſterijs ubique diſpoſitis, per omnia elementa

voluntatis tuæ diffundis effectum, hos quoque famulos tuos ſpirituali dignare illuſtrare affectu; ut tuis obſequijs expediti, ſanctis altaribus tuis miniſtri puri accreſcant, & indulgentia tua puriores, eorum gradu, quos Apoſtoli tui in ſeptenarium numerum, beato Stephano duce ac prævio, Spiritu ſancto auctore, elegerunt, digni exiſtant, & virtutibus univerſis quibus tibi ſervire oportet inſtructi, tibi complaceant. Per Dominum &c.

Deinde, cum tempus fuerit, aliquis de noviter ordinatis dalmatica indutus Evangelium dicet. Ordinati autem ſtatim, ſuggerente Archidiacono, redeunt ad loca ſua.

DE ORDINATIONE PRESBYTERI.

Pro ordinatione Presbyterorum parentur oleum Cathecumenorum; Calix cum vino, & aqua; Patena, & hoſtia deſuper poſita; medulla panis, & bacile cum buccali pro manibus abluendis, quas ſinguli ad ſuas mappulas extergunt.

Diaconis ordinatis, Pontifex ad ſedendum in ſede ſua, vel in faldiſtorio in plano juxta cornu Epiſtolæ accedit, & cantatur Tractus, uſque ad ultimum verſum excluſivè; vel ſi ſit infra octavam Pentecoſtes, Tractus, & Sequentia, uſque ad ultimum verſum, excluſive. Interim accedunt duo capellani cum libro, & candela ante Pontificem, qui ex eo legit ipſum Tractum, & Sequentiam, uſque ad ultimum verſum, excluſive. Deinde Pontifex cum mitra revertitur ante altare, ubi ſedet ſuper faldiſtorium.

Tunc Archidiaconus vocat ordinandos voce intelligibili, dicens.

Accedant, qui ordinandi ſunt ad ordinem Presbyteratus.

Et mox nominatim leguntur per notarium, prout ſupra dictum eſt, nulla tamen de titulo facta mentione. Tunc illi more Diaconorum parati, amictu, alba, cingulo, ſtola, & manipulo, tenentes planetas ſuper brachium ſiniſtrum complicatas

& in

& in manu dextera candelas, ac mappulas albas pro ligandis & lavandis manibus, ad Pontificem accedunt, & coram eo in modum coronæ ſe diſponunt. Tunc Archidiaconus præſentat ordinandos Pontifici, dicens.

Reverendiſſime pater, poſtulat ſancta mater Eccleſia Catholica, ut hos præſentes Diaconos ad onus Presbyterij ordinetis.

Et Pontifex interrogat, dicens. Scis illos eſſe dignos?

Reſpondet Archidiaconus. Quantum humana fragilitas noſſe ſint, & ſcio, & teſtificor ipſos dignos eſse ad hujus onus officii. *Pontifex dicit.* Deo gratias.

Et annunciat clero, & populo, dicens. Quoniam, fratres chariſſimi, rectori navis; & navigio deferendis eadem eſt, vel ſecuritatis ratio, vel communis timoris; par eorum debet eſſe ſententia, quorum cauſa communis exiſtit. Neque enim fuit fruſtra a Patribus inſtitutum, ut de electione illorum, qui ad regimen altaris adhibendi ſunt, conſulatur etiam populus: quia de vita, & converſatione præſentandi, quod nonnumquam ignoratur a pluribus, ſcitur a paucis; & neceſſe eſt, ut facilius ei, quis obedientiam exhibeat ordinato, cui aſſenſum præbuerit ordinando. Horum ſiquidem Diaconorum in Presbyteros, auxiliante Domino, ordinandorum converſatio (quantum mihi videtur) probata, & Deo placita exiſtit, & digna (ut arbitror) Eccleſiaſtici honoris augumento. Sed ne unum fortaſſe, vel paucos, aut decipiat aſſenſio, vel fallat affectio, ſententia eſt expetenda multorum. Itaque, quid de eorum actibus aut moribus noveritis, quid de merito ſentiatis, libera voce pandatis; & his teſtimonium Sacerdotij magis pro merito, quam affectione aliqua, tribuatis. Si quis igitur habet aliquid contra illos, pro Deo, & propter Deum, cum fiducia exeat, & dicat. Veruntamen memor ſit conditionis ſuæ.

Poſtea Pontifex, facta aliqua mora, convertens ſermonem ſuum ad ordinandos admonet eos, dicens.

Conſecrandi, filij dilectiſſimi, in Presbyteratus officium, illud digne ſuſcipere, àc ſuſceptum laudabiliter exequi ſtudeatis. Sacerdotem etenim oportet offerre, benedicere, præeſſe, predicare, & baptizare. Cum magno quippe timore ad tantum gradum aſcendendum eſt, ac providendum, ut cæleſtis ſapientia, probi mores, & diuturna juſtitiæ obſervatio ad id electos commendent. Vnde Dominus præcipiens Moyſi, ut ſeptuaginta viros de univerſo Iſrael in adjutorium ſuum eligeret, quibus Spiritus ſancti dona divideret ſuggeſſit; quos tu noſti, quod ſenes populi ſunt. Vos ſiquidem in ſeptuaginta viris, & ſenibus ſignati eſtis; ſi per Spiritum ſeptiformem, Decalogum legis cuſtodientes, probi, & maturi in ſcientia ſimiliter, & opere eritis. Sub eodem quoque myſterio, & eadem figura in novo Teſtamento Dominus ſeptuaginta duos elegit, ac binos ante ſe in prædicationem miſit; ut doceret verbo ſimul, & facto, miniſtros Eccleſiæ ſuæ, fide & opere debere eſſe perfectos; ſeu geminæ dilectionis, Dei ſcilicet, & proximi virtute fundatos. Tales itaque eſſe ſtudeatis, ut in adjutorium Moyſi; & duodecim Apoſtolorum, Epiſcoporum videlicet catholicorum, qui per Moyſen, & Apoſtolos figurantur, dignè, per gratiam Dei, eligi valeatis. Hac certe mira varietate Eccleſia ſancta circumdatur, ornatur, & regitur; cum alii in ea Pontifices, alii minoris ordinis Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi, diverſorum ordinum viri conſecrantur: & ex multis, & alternæ dignitatis membris unum corpus Chriſti efficitur. Itaque filij dilectiſſimi, quos ad noſtrum adjutorium fratrum noſtrorum arbitrium conſecrandos elegit, ſervate in moribus veſtris, caſtæ & ſanctæ vitæ integritatem. Agnoſcite quod agitis; Imitamini quod tractatis, quatenus mortis Dominicæ myſterium celebrantes, mortificare membra veſtra à vitiis & concupiſcentijs omnibus procuretis. Sit doctrina veſtra ſpiritualis medicina populo Dei; Sit odor vitæ veſtræ delectamen-

mentum Eccleſiæ Chriſti; ut prædicatione, atque exemplo ædificetis domum, id eſt, familiam Dei, quatenus nec nos de veſtra provectione, nec vos de tanti officij ſuſceptione damnari à Domino, ſed remunerari potius mereamur. Quod ipſe nobis concedat per gratiam ſuam. ℟. Amen.

Si non ſint factæ ordinationes Sebdiaconorum, vel Diaconorum, dicitur Litania, ut ſupra in ordinatione Subdiaconorum dictum eſt.

Poſt hæc ſurgunt omnes, & ordinandis coram Pontifice binis, & binis ſucceſſive genuflectentibus, Pontifex ſtans ante faldiſtorium ſuum cum mitra, & nulla oratione, nulloque cantu præmiſſis, imponit ſimul utramque manum ſuper caput cujuſlibet ordinandi ſucceſſive, nihil dicens. Idemque faciunt poſt eum omnes Sacerdotes, qui adſunt, quorum tres, aut plures planetis, vel ſaltem cum ſtolis parati, ſi commodè fieri poteſt, eſſe deberent. Quo facto, tam Pontifex, quam Sacerdotes, tenent manus dexteras extenſas ſuper illos. Et Pontifex ſtans cum mitra dicit.

Oremus, fratres chariſſimi; Deum Patrem omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, quos ad Presbyterij munus elegit; cæleſtia dona multiplicet; & quod ejus dignatione ſuſcipiunt, ipſius conſequantur auxilio. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Pontifex, depoſita mitra converſus ad altare, dicit. Oremus. *Et miniſtri.* Flectamus genua ℟. Levate.

Et mox converſus ad ordinandos, dicit. Exaudi nos, quæſumus, Domine Deus noſter, & ſuper hos famulos tuos bene ✝ dictionem ſancti Spiritus, & gratiæ Sacerdotalis infunde virtutem; ut, quos tuæ pietatis aſpectibus offerimus conſecrandos, perpetua muneris tui largitate proſequaris. Per Dominum noſtrum &c.

Tum extenſis manibus ante pectus, dicit. Per omnia ſæcula ſæculorum ℟. Amen. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et

cum

cum ſpititu tuo. ℣. Surſum corda. ℟. Habemus ad Dominum. ℣. Gratias agamus Domino Deo noſtro. ℟. Dignum, & juſtum eſt.

Vere dignum, & juſtum eſt, æquum, & ſalutare: nos tibi ſemper & ubique gratias agere, Domine ſancte, Pater omnipotens æterne Deus, Honorum auctor, & diſtributor omnium dignitatum; per quem proficiunt univerſa; per quem cuncta firmantur, amplificatis ſemper in melius naturæ rationalis incrementis, per ordinem congrua ratione diſpoſitum. Unde & Sacerdotales gradus, atque officia Levitarum, Sacramentis myſticis inſtituta creverunt: ut cum Pontifices ſummos regendis populis præfeciſſes, ad eorum ſocietatis, & operis adjumentum, ſequentis ordinis viros, & ſecundæ dignitatis eligeres. Sic in eremo per ſeptuaginta virorum prudentium mentes, Moyſi ſpiritum propagaſti, quibus ille adjutoribus uſus, in populo innumeras multitudines facile gubernavit. Sic & in Eleazarum, & Ithamarum filios Aaron paternæ plenitudinis abundantiam transfudiſti; ut ad hoſtias ſalutares, & frequentioris officij Sacramenta miniſterium ſufficeret Sacerdotum. Hac providentia, Domine, Apoſtolis filij tui Doctores fidei comites addidiſti, quibus illi orbem totum ſecundis prædicationibus impleverunt. Quapropter infirmitati quoque noſtræ, Domine, quæſumus, hæc adjumenta largire; qui quanto fragiliores ſumus, tanto his pluribus indigemus. Da, quæſumus, omnipotens Pater, in hos famulos tuos Presbyterij dignitatem; innova in viſceribus eorum Spiritum ſanctitatis; ut acceptum a te, Deus, ſecundi meriti munus obtineant; cenſuramque morum exemplo ſuæ converſationis inſinuent. Sint providi cooperatores ordinis noſtri; eluceat in eis totius forma juſtitiæ, ut bonam rationem diſpenſationis ſibi creditæ reddituri, æternæ beatitudinis præmia conſequantur.

Quod ſequitur, legat ſubmiſſa voce, ita tamen, quod à circumſtantibus audiri poſſit.

Per

Per eumdem Dominum noſtrum Jeſu Chriſtum Filium tuum, &c. ℟. Amen.

Pontifex ſedet, accepta mitra, & reflectit orarium, ſive ſtolam ab humero ſiniſtro cujuslibet, capiens partem, quæ retro pendet, & imponens ſuper dexterum humerum; aptat eam ante pectus, in modum crucis, ſingulis dicens.

Accipe jugum Domini, jugum enim ejus ſuave eſt, & onus ejus leve.

Poſtea imponit cuilibet ſucceſſive caſulam uſque ad ſcapulas, quam quilibet teneant ſuper humeros complicatam, a parte anteriori deorſum dependentem, ſingulis dicens.

Accipe veſtem Sacerdotalem, per quam charitas intelligitur; potens eſt enim Deus, ut augeat tibi charitatem, & opus perfectum. ℟. Deo gratias.

Surgit Pontifex ſine mitra, & omnibus genuflectentibus, dicit.

Deus ſanctificationum omnium auctor, cujus vera conſecratio, plenaque benedictio eſt, tu Domine, ſuper hos famulos tuos, quos ad Presbyterij honorem dedicamus, munus tuæ bene ✝ dictionis infunde, ut gravitate actuum, & cenſura vivendi probent ſe ſeniores, his inſtituti diſciplinis, quas Tito, & Timotheo Paulus expoſuit; ut in lege tua die ac nocte meditantes, quod legerint, credant; quod crediderint, doceant; quod docuerint, imitentur; juſtitiam, conſtantiam, miſericordiam, fortitudinem, ceteraſque virtutes in ſe oſtendant; exemplo præbeant; admonitione confirment; ac purum & immaculatum miniſterij ſui donum cuſtodiant; & in obſequium plebis tuæ, panem & vinum in corpus & ſanguinem filij tui immaculata benedictione transforment; & inviolabili charitate in virum perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti, in die juſti & æterni judicii Dei conſcientia pura, fide vera, Spiritu ſancto pleni reſurgant. Per eumdem Dominum noſtrum &c.

Tunc Pontifex ſine mitra ante altare converſus, flexis genibus incipit alta voce, ſchola proſequente hymnum. Veni

Veni creator Spiritus,
Mentes tuorum viſita,
Imple ſuperna gratia,
Quæ tu creaſti pectora.

Surgit Pontifex, & facit, ut in fine hymni habetur: interim ſchola proſequitur Hymnum; qui ſi propter ordinandorum multitudinem neceſſe fuerit, repetatur, omiſſo primo verſu.

Qui diceris Paraclitus,
Altiſſimi Dei Donum,
Fons vivus, ignis, charitas,
Et ſpiritualis unctio.

Tu ſeptiformis munere,
Digitus paternæ dexteræ,
Tu rite promiſſum Patris,
Sermone ditans guttura.

Accende lumen ſenſibus,
Infunde amorem cordibus,
Infirma noſtri corporis,
Virtute firmans perpeti.

Hoſtem repellas longius,
Pacemque dones protinus,
Ductore ſic te prævio
Vitemus omne noxium.

Per te ſciamus da Patrem,
Noſcamus atque Filium,
Te utriuſque Spiritum,
Credamus omni tempore.

Deo Patri ſit gloria.
Et Filio qui a mortuis.
Surrexit, ac Paraclito,
In ſæculorum ſæcula.

Dicto primo verſu; ſurgit Pontifex, & ſedet in faldiſtorio cum mitra; & depoſitis chirothecis, & annulo Pontificali reaſſumpto, ponitur ei gremiale, ſive mappula ſuper gremium, & ſinguli ordinandi ſucceſſive coram eo genua flectunt; & Pontifex cum oleo cathecumenorum inungit unicuique ambas manus ſimul junctas, in modum crucis, producendo cum pollice ſuo dextero in dictum oleum intincto duas lineas, videlicet a pollice dextræ manus uſquè ad indicem ſiniſtræ, & à pollice ſiniſtræ uſque ad indicem dexteræ, ungendo mox totaliter palmas; dicens, dum quemlibet inungit.

Conſecrare, & ſanctificare digneris, Domine; manus iſtas per iſtam unctionem, & noſtram bene ✝ dictionem.

℟. Amen.

Pontifex producit manu dextera ſignum crucis ſuper manus illius quem ordinat, & proſequitur.

Ut quæcumque benedixerint, benedicantur; & quæcum-

cumque conſecraverint, conſecrentur, & ſanctificentur, in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Et quilibet ordinandus reſpondet. Amen.

Tum Pontifex claudit, ſeu jungit manus cuilibet ſucceſſive, quas ſic conſecratas aliquis miniſtrorum Pontificis albo panniculo lineo ſimul, videlicet dexteram ſuper ſiniſtram alligat; & mox unuſquiſque ad ordinem ſuum redit; & ſic clauſas, & alligatas manus tenet. Omnium manibus unctis, & conſecratis, Pontifex pollicem mica panis tergit; tum tradit cuilibet ſucceſſive Calicem cum vino, & aqua & Patenam ſuperpoſitam cum Hoſtia, & ipſi illam accipiunt inter indices & medios digitos, & cuppam Calicis & Patenam ſimul tangunt, Pontifice ſingulis dicente.

Accipe poteſtatem offerre ſacrificium Deo, Miſſaque celebrare, tam pro vivis, quam pro defunctis. In nonine Domini. ℞. Amen.

His peractis, Pontifex lavat manus cum medulla panis, & aqua lotionis hujuſmodi projicitur in ſacrarium; Deinde cum mitra revertitur ad ſedem ſuam, vel ad faldiſtorium in cornu Epiſtolæ, in plano ſibi paratum, ubi ſedet cum mitra. Et chorus cantat ultimum verſum Tractus, vel Sequentiæ, ſive Alleluja. *Interim accedunt duo capellani ante Pontificem cum libro & candela, qui ex eo legit dictum ultium verſum Tractus, vel Sequentiæ ſive* Alleluja, *legit etiam ſecrete* Munda cor meum, *atque Evangelium.*

Interea unus ex Diaconis noviter ordinatis accedit ad altare cum textu Evangelij ante pectus, & dicit, Munda cor meum, &c. *& cantat Evangelium. Interim parantur per miniſtros Hoſtiæ ſuper altare, pro numero ordinatorum in ordinibus ſacris, qui omnes communicare debent, & proceditur in Miſſa ordine ſolito. Interea dum Offertorium cantatur, vel etiam prius, ordinati Sacerdotes poterunt lavare manus ſuas cum medulla panis, & aqua bene mundare, atque extergere*

mappulis illis, quibus ligatæ erant, & aqua ablutionis hujuſmodi projiciatur in ſacrarium.

Pontifex vero, Offertorio lecto, accepta mitra, vadit ad faldiſtorium ante medium altaris, & ibi ſedens accipit Offertorium ab omnibus ordinandis, qui omnes accedunt bini, & bini ad Pontificem, coram quo genuflexi offerunt illi ſingulas candelas accenſas, & oſculantur ejus manum, primo Presbyteri; tum Diaconi ſucceſſive, & alii ſuo ordine.

Accepto ſingulorum Offertorio, Pontifex lavat manus, & ſurgit ſine mitra, ac tollitur faldiſtorium, & proſequitur Miſſam.

Presbyteri vero ordinati, poſt Pontificem, vel hinc, & inde, ubi magis commodum erit, in terra genuflexi habeant libros coram ſe, dicentes. Suſcipe Sancte Pater, &c. *& omnia alia de Miſſa, prout dicit Pontifex: qui tamen bene advertat, quod ſecretas moroſe dicat, & aliquantulum alte, ita, ut ordinati Sacerdotes poſſint ſecum omnia dicere, & preſertim verba conſecrationis, quæ dici debent eodem momento per ordinatos, quo dicuntur per Pontificem.*

Secreta pro ordinatis, quæ dicitur cum ſecreta Miſſæ diei ſub uno. Per Dominum &c.

Tuis, quæſumus, Domine operare myſteriis, ut hæc tibi munera dignis mentibus offeramus. Per Dominum &c.

Cum Pontifex dixerit orationem. Domine Jeſu Chriſti qui, &c. *oſculatur altare, & dat primo ex ſingulis ordinatis cujuslibet Ordinis ſacri ad eum ſucceſſive accedenti, & altare prius ad dexteram Pontificis deoſculanti, pacem, dicens:* Pax tecum. *Cui ille reſpondet;* Et cum ſpiritu tuo.

Et quilibet illorum dat ſequenti ſui Ordinis ſecum ordinato, & ille alteri, & ſic uſque ad ultimum continuantur. Si autem ordinandorum parvus ſit numerus, Pontifex poterit dare pacem ſingulis.

Poſtquam vero Pontifex ſe communicaverit, & totum ſan-

ſanguinem ſumpſerit, priuſquam digitos abluat, accedunt ante altare Presbyteri, deinde Diaconi, tandem Subdiaconi: quibus ordinate diſpoſitis, & genuflexis, Pontifex facta reverentia Sacramento, & aliquantulum verſus cornu Evangelii ſe retrahens, ad eos ſe convertit, & ſinguli ex Diaconis, & Subdiaconis tantum dicunt ſubmiſſa voce.

Confiteor Deo, &c. *Et ſi officium fiat in cantu, unus de noviter ordinatis illud cantat.*

Et Pontifex ſtans capite detecto, verſus ad eos dicit intelligibili voce, niſi officium fiat in cantu.

Miſereatur veſtri omnipotens Deus, & dimiſſis peccatis veſtris, perducat vos ad vitam æternam. ℟. Amen.

Indulgentiam, abſolutionem, & remiſſionem peccatorum veſtrorum, tribuat vobis omnipotens, & miſericors Dominus. ℟. Amen.

Et manu dextra ſignum crucis ſuper eos communiter producit. Presbyteri ante communionem non dicunt confeſſionem, nec datur eis abſolutio, quia concelebrant Pontifici: propterea ſi non ſunt alij ordinati, Confeſſio, & Abſolutio prædictæ ommittuntur.

Tum accedunt ordinati ad ſupremum gradum altaris, bini & bini. Pontifex vero ponit plures Hoſtias conſecratas ſuper Patenam, quam ori cujuslibet communicandi ſupponit, & ſingulos communicat, cuilibet dicens.

Corpus Domini noſtri Jeſu Chriſti, cuſtodiat te in vitam æternam. *Quilibet reſpondet.* Amen. *Et priuſquam communionem ſumat; manum Pontificis Hoſtiam tenentem oſculatur.*

Unus miniſtrorum Pontificis ſtat juxta cornu Epiſtolæ altaris Calicem habens, non illum cum quo Pontifex celebravit, ſed alium cum vino, & mappulam mundam in manibus, ad quem ſinguli communicati accedunt, & ſe purificant, os extergunt, & ad partem ſe locant.

Omnibus communicatis, Pontifex extergit Patenam ſuper Calicem ſuum, ſuper eum digitos abluit, ſumit ablutionem, accipit mitram, & lavat manus.

Pontifex, lotis manibus, mitra depoſita, ſtans in cornu Epiſtolæ altaris, verſus ad illud inchoat in cantu, ſchola proſequente, Reſponſorium 8. ton. quod à Septuageſima uſque ad Paſcha dicitur ſine Alleluja.

Iam non dicam vos ſervos; ſed amicos meos, quia omnia cognoviſtis, quæ operatus ſum in medio veſtri, Alleluja. * Accipite Spiritum ſanctum in vobis Paraclitum, * Ille eſt quem Pater mittet vobis Alleluja. ℣. Vos amici mei eſtis, ſi feceritis, quæ ego præcipio vobis. * Accipite ℣. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto * Ille eſt, quem.

Incepto reſponſorio, Pontifex, accepta mitra, vertit ſe ad Presbyteros ordinatos, qui ante altare coram ipſo ſtantes profitentur fidem, quam prædicaturi ſunt, dicentes.

Credo in Deum, Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terræ. Et in Jeſum Chriſtum filium ejus unicum Dominum noſtrum. Qui conceptus eſt de Spiritu ſancto, natus ex Maria Virgine. Paſſus ſub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & ſepultus. Deſcendit ad inferos; tertia die reſurrexit à mortuis. Aſcendit ad cælos ſedet ad dextram Dei Patris omnipotentis. Inde venturus eſt judicare vivos, & mortuos. Credo in Spiritu ſanctum. Sanctam Eccleſiam Catholicam. Sanctorum Communionem. Remiſſionem peccatorum. Carnis reſurrectionem. Vitam æternam. Amen.

Quo finito, Pontifex cum mitra ſedens ſuper faldiſtorium, ante medium altaris, imponit ambas manus ſuper capita ſingulorum coram eo genuflectentium, dicens cuilibet.

Accipe Spiritum ſanctum; quorum remiſeris peccata, remittuntur eis; & quorum retinueris, retenta ſunt.

Deinde explicans caſulam, quam unuſquiſque habet ſuper humeros complicatam, induit illa quemlibet, ſingulis dicens

Stolam

Stolam innocentiæ induat te Dominus. *Et mox unuſquiſque iterum ad Pontificem accedit; & genuflexus ponit manus ſuas junctas inter manus Pontificis dicentis cuilibet, ſi ſuus eſt ordinarius.*

Promittis mihi, & ſucceſſoribus meis reverentiam, & obedientiam?

Et ille reſpondet. Promitto.

Si verò Pontifex non eſt ſuus Ordinarius, cum manus eorum inter ſuas tenet, ut præfertur, dicit ſingulis Presbyteris ſæcularibus. Promittis Pontifici Ordinario tuo, &c. *Singulis vero Regularibus.* Promittis Prælato ordinario tuo, &c.

Promittis Pontifici, vel Prælato, ordinario tuo, pro tempore exiſtenti reverentiam, & obedientiam.

Et ille reſpondet. Promitto. *Tunc Pontifex tenens manus illius inter ſuas, oſculatur unumquemque, dicens.*

Pax Domini ſit ſemper tecum. *Et ille reſpondet.* Amen.

His expletis; & eis ad ordinem ſuum reverſis Pontifex ſedens cum mitra, & baculo, admonet eos, dicens.

Quia res, quam tractaturi eſtis, ſatis periculoſa eſt, filii dilectiſſimi; moneo vos, ut diligenter totius Miſſæ ordinem, atque Hoſtiæ conſecrationem, ac fractionem, & communionem, ab aliis jam doctis Sacerdotibus diſcatis, priuſquam ad celebrandum Miſſam accedatis.

Pontifex ſurgit cum mitra, & baculo, & Presbyteris coram eo adhuc genuflexis benedicit, dicens voce competenti.

Benedictio Dei omnipotentis Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † ſancti deſcendat ſuper vos; ut ſitis benedicti in ordine Sacerdotali; & offeratis placabiles Hoſtias pro peccatis; atque offenſionibus populi omnipotenti Deo, cui eſt honor, & gloria per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Poſt hæc Pontifex; depoſita mitra, & amoto faldiſtorio, convertitur ad altare, proſequitur Miſſam, & cantatur Communio; & dicitur hæc Poſtcommunio pro ordinatis ſub uno Per Dominum, *cum Poſtcommunione Miſſæ diei.* *Poſt-*

Poſtcommunio. Quos tuis, Domine, reficis Sacramentis, continuis attolle benignus auxiliis; ut tuæ redemptionis effectum, & myſteriis capiamus, & moribus. Per Dominum noſtrum. &c.

Deinde dicitur Benedicamus Domino, *vel*, Ite Miſſa eſt, *prout tempus requirit, & per Pontificem*, Placeat tibi ſancta &c.

Quo dicto, Pontifex, accepta mitra, & baculo paſtorali, dat benedictionem ſolitam dicens. Sit nomen Domini benedictum &c.

Tum ſedet, & alloquitur ordinatos ſub his verbis.

Filij dilectiſſimi, diligenter conſiderate Ordinem per vos ſuſceptum; ac onus humeris veſtris impoſitum; ſtudete ſancte, & religioſe vivere, atque omnipotenti Deo placere, ut gratiam ſuam poſſitis acquirere; quam ipſe vobis per ſuam miſericordiam concedere dignetur.

Singuli ad primam Tonſuram, vel ad quatuor minores Ordines promoti dicite ſemel ſeptem Pſalmos pœnitentiales, cum Litaniis, Verſiculis, & Orationibus. Ad Subdiaconatum, vel Diaconatum, Nocturnum talis diei. Ad presbyteratum vero ordinati, poſt primam veſtram miſſam, tres alias Miſſas, videlicet, unam de Spiritu ſancto, aliam de beata Maria ſemper virgine, tertiam pro fidelibus defunctis dicite, & omnipotentem Deum etiam pro me orate.

Quod illi devote ſuſcipiunt, & reſpondent ſe facturos. Tum Pontifex convertit ſe ad altare, & dicit ſubmiſſa voce, Dominus vobiſcum. Initium ſancti Evangelij ſecundum Joannem. In principio, &c.

Signat altare, & ſe; & revertitur ad ſedem, vel ad faldiſtorium, ubi exuitur ſacris veſtibus. Ordinati etiam ad Presbyteratum dicunt idem Evangelium, & in loco convenienti ſacras veſtes deponunt, & cum eis alij ordinati.

DE CONSECRATIONE ELECTI IN EPISCOPUM.

NEmo conſecrari debet, niſi prius conſtet Conſecratori de commiſſione conſecrandi, ſive per litteras Apoſtolicas, ſi ſit extra curiam, ſive per commiſſionem vivæ vocis oraculo à ſummo Pontifice Conſecratori factam, ſi Conſecrator ipſe ſit Cardinalis:

Statuta die conſecrationis, quæ debet eſſe Dominica, vel natalitium Apoſtolorum, vel etiam feſtiva, ſi ſummus Pontifex hoc ſpecialiter indulſerit: & tam Conſecrator, quam Electus conveniens eſt, ut præcedenti die jejunent.

Conſecratio; ſi extra curiam Romanam fiat, in Eccleſia ad quam promoti fuerint, aut in provincia, ſi commode fieri poterit, celebretur.

In Eccleſia, ubi fiet conſecratio, ornantur duæ cappellæ, major pro Conſecrante, & minor pro Electo. Et in majori quidem; ſuper altari parato, ut eſt moris, erit crux in medio; & ad minus quatuor candelabra. In terra ad gradus altaris erunt tapetia ſtrata, ſuper quibus procumbit Electus, ſed Conſecrator, & alii genuflectunt.

Paratur etiam in loco propinquo, & congruo credentia pro Conſecratione, ſuper quam erat mappa munda; duo candelabra; vaſa ad abluendum manus, cum ſuis mantilibus, vas cum aqua benedicta, & aſperſorio; thuribulum cum navicella, coclearì, & incenſo, ſi officium ſit in cantu, alias non; ampullæ cum vino, & aqua pro ſacrificio; Calix, hoſtiaria cum hoſtiis; medulla panis pro abſtergendis manibus; ſanctum Chriſma.

Item paramenta omnia Pontificalia coloris, tempori & officio Miſſæ convenientis, videlicet, ſandalia, amictus, alba, cingulum, crux pectoralis, ſtola, tunicella, dalmatica, chirothecæ, planeta, mitra auriphrigiata, annulus Pontificalis, baculus paſtoralis, manipulus, & Gremiale.

Item paratur faldiſtorium ornatum pro Conſecratore; & tres ſedes pro Electo, & duobus Epiſcopis Aſſiſtentibus, Miſſale,

ſale, & Pontificale. Conſecrator habeat tres cappellanos ad minus, cum ſuperpelliceis, & duos ſcutiferos ad credentiam.

In capella vero minore pro Electo, quæ à majore debet eſſe diſtincta, paratur altare cum cruce, & duobus candelabris, & ſuper illud Miſſale, & Pontificale, ac paramenta omnia Pontificalia albi coloris, ut ſupra pro Conſecratore numerata ſunt; & ultra illa, pluviale album, & prope altare credentia minor cum mappa munda, & vaſis ad abluendum manus, & medulla panis ad extergendum manus, & caput.

Ponuntur etiam octo mappulæ ex duabus cannis panni linci ſubtilis, per medium ſciſſis in longitudinem, quarum duæ ſint longitudinis ſex palmorum quælibet, aliæ vero ſex, æqualis ſint quantitatis. Et candelæ ſaltam octo unius libræ quælibet, quarum quatuor ſuper altare Conſecrantis, duæ ſuper ejus credentiam, & duæ ſuper altare Electi ponuntur.

Annulus cum gemma benedicendus, & Electo tradendus, pecten eburneus. Et pro offertorio intortitia duo; quatuor librarum quodlibet, duo panes magni, & duo barilia vini; panes & barilia ornentur, duo, videlicet, videantur argentea, & duo aurea, hinc & inde inſignia Conſecratoris, & Electi habentia, cum capello, vel cruce, vel mitra pro cujuſque gradu & dignitate.

Adſint duo ad minus Epiſcopi Aſſiſtentes, qui induuntur rocheto, & ſi ſint Regulares, ſuperpelliceo, amictu; ſtola, pluviali, quæ cum reliquis paramentis ſint coloris tempori & officio Miſſæ congruentis,) & mitra ſimplici alba, & quiſque habeat ſuum Pontificale.

Hora igitur competenti Conſecrator, Electus, Aſſiſtentes Epiſcopi, & alii, qui conſecrationi intereſſe debent, ad Eccleſiam conveniunt, & Conſecrator, facta oratione ante altare, aſcendit ad ſedem, ſi ſit in Eccleſia ſua; vel accedit ad faldiſtorium in capella ſua, juxta cornu Epiſtolæ præparatum, & ibi de more paratur. Electus vero cum Aſſiſtentibus Epiſcopis

vadit

vadit ad capellam ſuam, & ibi capit paramenta opportuna, videlicet, ſi Miſſa cantatur; amictum, albam, cingulum, ſtolam in modum Sacerdotis, & pluviale. Si vero officium legitur, poterit, antequam dicta paramenta accipiat, capere ſandalia, & legere Pſalm. Quam dilecta &c. *Aſſiſtentes etiam Epiſcopi interim ſua paramenta prædicta capiunt. Omnibus itaque paratis, Conſecrator accedit ante altare, & ibi in medio ſedet ſuperfaldiſtorium, vertens renes altari. Electus verò cum ſuo bireto ducitur ſic paratus, medius inter Aſſiſtentes ſibi Epiſcopos paratos, & mitratos, & cum ante Conſecratorem pervenerit, nudato capite, illud profunde inclinando, ei reverentiam facit, Aſſiſtentes vero Epiſcopi eidem cum mitra caput aliquantulum inclinant.*

Tum ſedent in ſedibus ſuis, ante Conſecratorem, hoc modo. Electus contra faciem Conſecratoris, ita ut inter eos ſit competens diſtantia. Antiquior Epiſcopus Aſſiſtens ad dexteram Electi, junior ad ſiniſtram, ita tamen, quod ipſi Aſſiſtentes ad alterutrum facies vertunt. Cum ſic locati fuerint, & aliquantulum quieverint, ſurgunt, Electus ſine bireto; & Aſſiſtentes Epiſcopi ſine mitris, & ſenior Aſſiſtentium verſus ad Conſecratorem, dicit.

Reverendiſſime Pater, poſtulat ſancta mater Eccleſia Catholica, ut hunc præſentem Presbyterumad onus Epiſcopatus ſublevetis.

Conſecrator dicit. Habetis mandatum Apoſtolicum? *Reſpondet Epiſcopus ſenior Aſſiſtentium.* Habemus. *Conſecrator dicit.* Legatur.

Tum notarius Conſecratoris accipiens mandatum de manu Epiſcopi Aſſiſtentis; legit a principio ad finem. Interim ſedent omnes, tectis capitibus. Mandato per notarium perlecto, Conſecrator dicit.

Deo gratias. *Vel, ſi conſecratio ſit vigore litterarum Apoſtolicarum, per quas etiam juramenti per Electum præſtan-*

di receptio Conſecratori committitur, litteris ipſis lectis, antequam Conſecrator aliud dicat: Electus de ſede ſua veniens coram Conſecratore genuflectit; & legit juramentum de verbo ad verbum, juxta tenorem commiſſionis prædictæ præſtandum, in hunc modum, videlicet.

FORMA JURAMENTI.

EGo N. Electus Eccleſiæ N. ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero beato Petro Apoſtolo, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ, & Domino noſtro, Domino N. Papæ N. ſuiſque ſucceſſoribus canonice intrantibus. Non ero in conſilio, aut conſenſu, vel facto, ut vitam perdant, aut membrum; ſeu capiantur mala captione; aut in eos violenter manus quomodolibet ingerantur; vel injuriæ aliquæ inferantur, quovis quæſito colore. Conſilium verò, quod mihi credituri ſunt, per ſe, aut Nuntios ſuos, ſeu litteras, ad eorum damnum, me ſciente, nemini pandam. Papatum Romanum, & Regalia ſancti Petri adjutor eis ero ad retinendum, & defendendum, ſalvo meo ordine, contra omnem hominem. Legatum Apoſtolicæ ſedis in eundo, & redeundo honorifice tractabo, & in ſuis neceſſitatibus adjuvabo. Jura, honores, privilegia, & auctoritatem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, Domini noſtri Papæ & ſucceſſorum prædictorum, conſervare, defendere, augere, promovere curabo. Neque ero in conſilio, vel facto, ſeu tractatu, in quibus contra ipſum Dominum noſtrum, vel eandem Romanam Eccleſiam aliqua ſiniſtra, vel præjudicialia perſonarum, juris, honoris, ſtatus, & poteſtatis eorum machinentur. Et, ſi talia à quibuſcumque tractari, vel procurari novero, impediam hoc pro poſſe, & quanto citius potero, ſignificabo eidem Domino noſtro, vel alteri, per quem poſſit ad ipſius notitiam pervenire. Regulas ſanctorum Patrum, decreta, ordinationes, ſeu diſpoſitiones, reſervationes, proviſiones, & mandata Apoſtolica, totis viribus

ribus obſervabo, & faciam ab aliis obſervari. Hæreticos ſchiſmaticos, & rebelles eidem Domino noſtro, vel ſucceſſoribus prædictis pro poſſe perſequar, & impugnabo. Vocatus ad ſynodum, veniam, niſi præpeditus fuero canonica præpeditione. Apoſtolorum limina ſingulis (trienniis) perſonaliter per me ipſum viſitabo; & Domino noſtro, ac ſucceſſoribus præfatis rationem reddam de toto meo paſtorali officio, ac de rebus omnibus ad meæ Eccleſiæ ſtatum, ad cleri, & populi diſciplinam, animarum denique, quæ meæ fidei traditæ ſunt ſalutem quovis modo pertinentibus, & viciſſim mandata Apoſtolica humiliter recipiam & quam diligentiſſime exequar. Quod ſi legitimo impedimento detentus fuero, præfata omnia adimplebo per certum Nuntium ad hoc ſpeciale mandatum habentem, de gremio mei Capituli, aut alium in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum, ſeu alias perſonatum habentem; aut, his mihi deficientibus, per dioeceſanum Sacerdotem; & clero deficiente omnino, per aliquem alium Presbyterum ſæcularem, vel regularem, ſpectatæ probitatis, & religionis, de ſupradictis omnibus plene inſtructum. De hujuſmodi autem impedimento docebo per legitimas probationes ad Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem Proponentem in Congregatione ſacri Concilij, per ſupradictum Nuntium tranſmittendas.

Poſſeſſiones vero ad menſam pertinentes non vendam nec donabo, neque impignorabo; nec de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum conſenſu Capituli Eccleſiæ meæ, inconſulto Romano Pontifice. Et ſi ad aliquam alienationem devenero; pœnas in quadam ſuper hoc edita conſtitutione contentas, eo ipſo incurrere volo.

Conſecrator in gremio ſuo librum Evangeliorum ambabus manibus apertum tenens, inferiore parte libri Electo verſa, ab eo præſtationem hujuſmodi juramenti recipit; Electo adhuc coram eo genuflexo dicente.

Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Evangelia.

Et ipſum textum Evangeliorum ambabus manibus tangengente, tum, non prius, dicit Conſecrator. Deo gratias.

Ad hoc tempus ſingulorum trienniorum tenentur omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, atque Epiſcopi Itali, videlicet, vel ex Italicis inſulis, unde in Italiam commodius trajici poteſt; veluti Siculi; Sardi, Corſi, & alii adjacentium provinciarum Italiæ, atque etiam Dalmatiæ, & Græcarum, quæ e regione ipſis Italiæ, & Siciliæ oris ſunt.

Ad tempus ſingulorum quadrienniorum, Germani, Galli, Hiſpani, Belgæ, Boemi, Hungari, Poloni, Angli, Scoti, Iberni, & cæteri omnes, qui in Europa ſunt citra mare Germanicum, & Balticum, atque omnium inſularum maris Mediterranei.

Ad tempus ſingulorum quinquenniorum, qui intra Europæ fines ſunt his provinciis remotiores, atque etiam Africani littoribus noſtris adverſi, atque inſularum maris Oceani, Septentrionalis, & Occidentalis Europæ, atque Africæ, citra continentem novi orbis, tam qui nunc ſunt, quam qui ad Catholicam fidem per miſericordiam Dei aliquando redierint.

Ad tempus ſingulorum decenniorum Aſiatici, & qui extra Aſiam, & in aliis novis terris Orientalibus, Meridionalibus, Occidentalibus, & Septentrionalibus; tam in inſulis, quam in continentibus, & denique in quibuslibet mundi partibus exiſtentes.

Deinde Electo, & aſſiſtentibus, in locis ſuis (ut dictum eſt) ſedentibus, Conſecrator intelligibili voce legit ſequentem examinationem, quæ legi debet ſemper, ſicut jacet, in ſingulari, etiam ſi plures ſimul examinentur. Aſſiſtentes vero Epiſcopi ſubmiſſa voce dicunt, quæcumque dixerit Conſecrator, & omnes debent tunc mitras tenere, & ſedere.

EXA-

EXAMEN.

ANtiqua ſanctorum Patrum inſtitutio docet, & præcipit, ut is qui ad Epiſcopatus ordinem eligitur, ante diligentiſſime examinetur cum omni charitate, de fide ſanctæ Trinitatis; & interrogetur de diverſis cauſis, & moribus, quæ huic regimini congruunt, ac neceſſaria ſunt retineri ſecundum Apoſtoli dictum, Manus nemini cito impoſueris. Et ut etiam is, qui ordinandus eſt; erudiatur, qualiter ſub hoc regimine conſtitutum oporteat converſari in Eccleſia Dei; & ut irreprehenſibiles ſint, qui ei manus ordinationis imponunt. Eadem itaque auctoritate & præcepto, interrogamus te, dilectiſſime frater, charitate ſincera, ſi omnem prudentiam tuam, quantum tua capax eſt natura, divinæ Scripturæ ſenſibus accomodare volueris.

Tum Electus aliquantulum aſſurgens, detecto capite reſpondet. Ita ex toto corde volo in omnibus conſentire, & obedire.

Et hoc ſervabit ad omnes alias reſponſiones ſequentes. Et ſi plures Electi fuerint, ſucceſſive quiſque ſic reſpondet.

Interrogat Conſecrator. Vis ea, quæ ex divinis Scripturis intelligis, plebem, cui ordinandus es, & verbis docere, & exemplis? ℟. Volo.

Interrogatio. Vis traditiones Orthodoxorum Patrum, ac Decrètales ſanctæ & Apoſtolicæ ſedis conſtitutiones veneranter ſuſcipere, docere; ac ſervare. ℟. Volo. *Interrogatio.* Vis beato Petro Apoſtolo, cui à Deo data eſt poteſtas ligandi, ac ſolvendi; ejuſque Vicario Domino noſtro, Domino N. Papæ N. ſuiſque ſucceſſoribus, Romanis Pontificibus; fidem, ſubjectionem, & obedientiam, ſecundum canonicam auctoritatem, per omnia exhibere? ℟. Volo. *Interrogatio.* Vis mores tuos ab omni malo temperare, & quantum poteris; Domino adjuvante, ad omne bonum commutare? ℟. Volo. *Interrogatio.* Vis caſtitatem, & ſobrietatem cum Dei auxilio cuſtodire, & docere? ℟. Volo. *In-*

Interrogatio. Vis ſemper in divinis eſſe negotiis mancipatus, & a terrenis negotiis, vel lucris turpibus alienus, quantum te humana fragilitas conſenſerit poſſe? ℞. Volo. *Interrogatio*. Vis humilitatem, & patientiam in teipſo cuſtodire, & alios ſimiliter docere? ℞. Volo. *Interrogatio*. Vis pauperibus, & peregrinis, omnibuſque indigentibus eſſe propter nomen Domini affabilis, & miſericors? ℞. Volo. *Tunc dicit ei Conſecrator*. Hæc omnia, & cetera bona tribuat tibi Dominus, & cuſtodiat te, atque corroboret in omni bonitate. *Et reſpondent omnes*. Amen.

Interrogatio. Credis, ſecundum intelligentiam, & capacitatem ſenſus tui, ſanctam Trinitatem, Patrem, & Filium, & ſpiritum ſanctum, unum Deum omnipotentem, totamque in ſancta Trinitate deitatem, coeſſentialem; conſubſtantialem; coæternam, & coomnipotentem, unius voluntatis, poteſtatis, & majeſtatis, creatorem omnium creaturarum, a quo omnia, per quem omnia, & in quo omnia, quæ ſunt in cælo, & in terra, viſibilia, & inviſibilia, corporalia, & ſpiritualia. ℞. Aſſentio, & ita credo. *Interrogatio*. Credis ſingulam quamque in ſancta Trinitate perſonam unum Deum, verum plenum, & perfectum? ℞. Credo. *Interrogatio*. Credis ipſum filium Dei, verbum Dei æternaliter natum de Patre, conſubſtantialem, coomnipotentem, & coæqualem per omnia Patri in divinitate temporaliter natum de Spiritu ſancto ex Maria ſemper virgine, cum anima rationali, duas habentem nativitates, unam ex Patre æternam; alteram ex matre temporalem, Deum verum, & hominem verum, proprium in utraque natura, atque perfectum, non adoptivum, nec phantaſmaticum, ſed unicum, & unum filium Dei in duabus, & ex duabus naturis, ſed in unius perſonæ ſingularitate, impaſſibilem, & immortalem divinitate, ſed in humanitate pro nobis, & pro ſalute noſtra paſſum vera carnis paſſione, & ſepultum, ac tertia die reſurgentem a mortuis vera

vera carnis reſurrectione; die quadrageſimo poſt reſurrectionem cum carne, qua reſurrexit, & anima aſcendiſse ad cælum, & ſedere ad dexteram Patris, inde venturum judicare vivos, & mortuos, & redditurum unicuique ſecundum opera ſua, ſive bona fuerint, ſive mala? ℞. Aſsentio, & ita per omnia credo. *Interrogatio.* Credis etiam Spiritum ſanctum, plenum, & perfectum, verumque Deum, à Patre & Filio procedentem, coæqualem, & coeſsentialem, coomnipotentem, & coæternum per omnia Patri; & Filio? ℞. Credo. *Interrogatio.* Credis hanc ſanctam Trinitatem, non tres Deos, ſed unum Deum omnipotentem, æternum, inviſibilem, & incommutabilem? ℞. Credo. *Interrogatio.* Credis ſanctam, Catholicam, & Apoſtolicam, unam eſse veram Eccleſiam, in qua unum datur verum baptiſma, & vera omnium remiſſio peccatorum? ℞. Credo. *Interrogatio.* Anathematizas etiam omnem hæreſim extollentem ſe adverſus hanc ſanctam Eccleſiam Catholicam? ℞. Anathematizo. *Interrogatio.* Credis etiam veram reſurrectionem ejuſdem carnis, quam nunc geſtas, & vitam æternam? ℞. Credo, *Interrogatio.* Credis etiam novi, & veteris Teſtamenti, legis, & Prophetarum, & Apoſtolorum, unum eſse auctorem Deum, ac Dominum omnipotentem? ℞. Credo. *Poſtea Conſecrator dicit.* Hæc tibi fides augeatur a Domino, ad veram, & æternam beatitudinem, dilectiſſime frater in Chriſto. *Et reſpondent omnes*, Amen.

Expleto itaque examine, præfati Aſſiſtentes Epiſcopi ducunt Electum ad Conſecratorem, coram quo genuflexus, ejus manum reverenter oſculatur. Tunc Conſecrator, depoſita mitra, cum miniſtris ad altare converſus, facit ſolito more, Confeſſionem, Electo a ſiniſtris ejus manente; & omnes Epiſcopi ante ſedes ſuas ſtantes faciunt ſimiliter Confeſſionem cum Capellanis ſuis. Facta itaque Confeſſione, Conſecrator aſcendit ad altare, & oſculatur illud, & Evangelium in Miſſa dicendum; & in-

& incenſat altare, more ſolito. Deinde vadit ad ſedem ſuam, vel faldiſtorium; & procedit in Miſſa uſque ad Alleluja, *ſive ultimum verſum Tractus, vel Sequentiæ excluſive.*

Si vero Miſſa legitur, oſculato altari, & Evangelio omiſſa incenſatione, omnia prædicta legit in altari; & illis dictis ſive Miſſa legatur, ſive cantetur, redit cum mitra ad ſedendum in faldiſtorio, quod ante medium altaris ſibi reponitur.

Epiſcopi vero Aſſiſtentes ducunt Electum ad capellam ſuam & ibi depoſito pluviali, Acolythi induunt illum ſandalia, ipſo Pſalmos, & orationes conſuetas legente, ſi prius illa non accepit. Tum accipit crucem pectoralem, & ſtola ei aptatur, ut ab humeris dependeat. Deinde tunicella, dalmatica, caſula, & manipulo induitur, quibus indutus accedit ad ſuum altare, ubi ſtans in medio medius inter Epiſcopos Aſſiſtentes, detecto capite legit totum officium Miſſæ, uſque ad Alleluia, *ſive ultimum verſum Tractus, vel Sequentiæ excluſive, nec vertit ſe ad populum, cum dicit* Dominus vobiſcum, *ut in aliis Miſſis fieri ſolet.*

Propter ordinationes Epiſcoporum numquam mutatur officium diei, dicitur tamen poſt Collectam diei pro officio conſecrationis, Collecta pro Electo, ſub un. Per Dominum noſtrum &c.

Oratio. Adeſto ſupplicationibus noſtris, omnipotens Deus, ut quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis impleatur effectu. Per Dominum &c.

Finito Graduali, ſi Alleluja *dicitur, alioquin dicto Tractu, vel Sequentia, uſque ad ultimum verſum, excluſive, Conſecrator accedit ad faldiſtorium ante medium altaris, & ibi ſedet cum mitra, Aſſiſtentes vero Epiſcopi interim ducunt Electum ad Conſecratorem, cui Electus, depoſito bireto, caput profunde inclinans humilem reverentiam facit, Aſſiſtentes vero cum mitra ſe aliquantulum inclinantes, etiam Conſecratorem venerantur. Tum ſedent omnes, ut prius, & Conſecrator ſedens cum mitra, verſus ad illum: dicit.*

Epiſ-

Epiſcopum oportet judicare, interpretari, conſecrare, ordinare, offerre, baptizare, & confirmare.

Deinde omnibus ſurgentibus, Conſecrator ſtans cum mitra, verſus ad illum dicit.

Oremus, fratres chariſſimi, ut huic Electo, utilitati Eccleſiæ providens, benignitas omnipotentis Dei, gratiæ ſuæ tribuat largitatem. Per Chriſtum Dominum &c.

Et mox Conſecrator ante faldiſtorium ſuum, & aſſiſtentes Epiſcopi ante ſedes ſuas cum mitris procumbunt; Electus vero proſternit ſe a ſiniſtris Conſecratoris; miniſtri etiam, atque alij omnes genuflectunt.

Tum cantor, vel, ſi officium ſit legendo, Conſecrator incipit Litanias, dicens, Kyrie eleiſon &c. *proſequendo totas, prout ſupra in ordinatione Subdiaconi dictum eſt.*

Poſtquam autem dictum fuerit, Ut omnibus fidelibus defunctis, &c. ℟. Te rogamus audi nos.

Conſecrator ab accubitu ſurgens, ad Electum converſus, baculum Paſtoralem cum ſiniſtra tenens, dicit ſub voce Litaniarum. Primo. Ut hunc præſentem Electum bene † dicere digneris. ℟. Te rogamus audi nos.

Secundo dicet. Ut hunc præſentem Electum bene† dicere, & ſancti † ficare digneris. ℟. Te rogamus audi nos,

Tertio dicit. Ut hunc præſentem Electum bene † dicere, & ſancti † ficare, & conſe † crare digneris. ℟. Te rogamus audi nos.

Producendo ſemper ſignum crucis ſuper illum, idemque faciunt, & dicunt Aſſiſtentes Epiſcopi, genuflexi tamen permanentes.

Deinde iterum procumbit Conſecrator; & cantor, ſeu ipſe, qui prius dixit, eas proſequitur uſque ad finem. Ut nos exaudire digneris, &c.

Quibus finitis ſurgunt omnes, & Conſecratore ante faldiſtorium ſuum cum mitra ſtante, Electus coram eo genuflectit.

Tum Conſecrator, accepto libro Evangeliorum, illum apertum, adjuvantibus Epiſcopis Aſſiſtentibus, nihil dicens imponit ſuper cervicem, & ſcapulas Electi, ita quod inferior pars libri cervicem capitis Electi tangat, littera ex parte inferiori manente, quem unus ex capellanis Electi, poſt ipſum genuflexus, quouſque liber ipſe eidem Electo in manus tradendus ſit, continue ſuſtinet.

Deinde Conſecrator & Aſſiſtentes Epiſcopi ambabus manibus caput conſecrandi tangunt dicentes. Accipe Spiritum ſanctum. *Quo facto, Conſecrator ſtans, depoſita mitra, dicit.*

Propitiare, Domine, ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis, bene † dictionis tuæ in eum effunde virtutem. Per Dominum noſtrum &c.

Deinde, extenſis manibus ante pectus, dicit. Per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. ℣. Surſum corda. ℟. Habemus ad Dominum. ℣. Gratias agamus Domino Deo noſtro. ℟. Dignum, & juſtum eſt. Vere dignum, & juſtum eſt, æquum, & ſalutare: nos tibi ſemper, & ubique gratias agere, Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, honor omnium dignitatum, quæ gloriæ tuæ ſacris famulantur ordinibus. Deus, qui Moyſen famulum tuum ſecreti familiaris affatu inter cetera cæleſtis documenta culturæ, de habitu quoque indumenti Sacerdotalis inſtituens, electum Aaron myſtico amictu veſtiri inter ſacra juſſiſti, ut intelligentiæ ſenſum de exemplis priorum caperet ſecutura poſteritas, ne eruditio doctrinæ tuæ ulli deeſſet ætati. Cum & apud veteres reverentiam ipſa ſignificationum ſpecies obtineret, & apud nos certiora eſſent experimenta rerum, quam ænigmata figurarum. Illius namque Sacerdotii anterioris habitus noſtræ mentis ornatus eſt & Pontificalem gloriam non jam nobis honor commendat veſtium, ſed ſplendor animarum. Quia & illa; quæ tunc carnalibus blandiebantur ob-

obtutibus, ea potius, quæ in ipſis erant, intelligenda poſcebant. Et idcirco huic famulo tuo, quem ad ſummi Sacerdotii miniſterium elegiſti, hanc quæſumus, Domine, gratiam largiaris; ut quidquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, & in multimodi operis varietate ſignabant, hoc in ejus moribus, actibuſque clareſcat. Comple in Sacerdote tuo miniſterii tui ſummam, & ornamentis totius glorificationis inſtructum, cæleſtis unguenti rore ſanctifica.

Si in Romana curia ſit conſecratio, Subdiaconus Apoſtolicus, vel unus ex capellanis Pontificis ligat caput Electi cum una ex longioribus mappulis, de Octo ſuperius dictis; & Conſecrator, flexis genibus, verſus ad altare incipit, ceteris proſequentibus, hymnum. Veni Creator Spiritus &c.

Et dicitur uſque ad finem, prout habetur ſupra in ordinatione Presbyteri.

Finito primo verſu, ſurgit Pontifex, & ſedet in faldiſtorio ante medium altaris; capit mitram; deponit annulum, & chirothecas; reſumit annulum, & imponitur ei gremiale a miniſtris. Tum pollicem ſuum dexterum intingit in ſanctum Chriſma, & caput Electi coram ſe genuflexi inungit, formans primo ſignum crucis per totam coronam, deinde reliquum coronæ liniendo, interim dicens.

Ungatur, & conſecretur caput tuum, cæleſti benedictione, in ordine Pontificali.

Et producens manu dextera tertio ſignum crucis ſuper caput Electi, dicit. In nomine Pa✝tris, & Fi✝lii, & Spiritus✝ſancti ℞. Amen. ℣. Pax tibi. ℞. Et cum ſpiritu tuo.

Et ſi plures ſint conſecrandi, hoc in perſona cujuslibet ſingulariter repetit. Expleta unctione, Pontifex pollicem cum medulla panis paululum abſtergit; & finito hymno prædicto, depoſita mitra, ſurgit; & in priſtina voce proſequitur, dicens.

Hoc, Domine, copioſe in caput ejus influat; hoc in oris ſubjecta decurrat; hoc in totius corporis extrema deſcen-

cendat; ut tui ſpiritus virtus & interiora ejus repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in eo conſtantia fidei, puritas dilectionis, ſinceritas pacis. Sint ſpecioſi munere tuo pedes ejus ad evangelizandum pacem, ad evangelizandum bona tua. Da ei, Domine, miniſterium reconciliationis in verbo, & in factis, in virtute ſignorum, & prodigiorum. Sit ſermo ejus, & prædicatio, non in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus, & virtutis. Da ei, Domine, claves regni cælorum, ut utatur, non glorietur poteſtate, quam tribuis in ædificationem, non in deſtructionem. Quodcumque ligaverit ſuper terram; ſit ligatum & in cælis: & quodcumque ſolverit ſuper terram, ſit ſolutum & in cælis. Quorum retinuerit peccata, retenta ſint; & quorum remiſerit, tu remittas. Qui maledixerit ei, ſit ille maledictus; & qui benedixerit ei, benedictionibus repleatur. Sit fidelis ſervus, & prudens, quem conſtituas tu, Domine, ſuper familiam tuam; ut det illis cibum in tempore opportuno; & exhibeat omnem hominem perfectum. Sit ſollicitudine impiger; ſit ſpiritu fervens; oderit ſuperbiam; humilitatem, ac veritatem diligat, neque eam unquam deſerat, aut laudibus, aut timore ſuperatus; Non ponat lucem tenebras nec tenebras lucem; non dicat malum bonum, nec bonum malum. Sit ſapientibus, & inſipientibus debitor, ut fructum de profectu omnium conſequatur. Tribuas ei, Domine, cathedram Epiſcopalem, ad regendum Eccleſiam tuam, & plebem ſibi commiſſam. Sis ei auctoritas, ſis ei poteſtas, ſis ei firmitas. Multiplica ſuper eum bene ✝ dictionem, & gratiam tuam; ut ad exorandam ſemper miſericordiam tuam tuo munere idoneus, & tua gratia poſſit eſſe devotus.

Deinde ſummiſſa voce dicit legendo, ita quod à circumſtantibus audiri poſſit. Per Dominum noſtrum &c.

Poſt hæc Conſecrator inchoat, ſchola proſequente, Antiphonam.

Unguentum in capite, quod deſcendit in barbam, barbam

bam Aaron, quod deſcendit in oram veſtimenti ejus: mandavit Dominus benedictionem in ſæculum. *Pſ.* 132.

ECce quam bonum, & quam jucundum: * habitare fratres in unum &c. Gloria &c.

Deinde repetitur tota Antiph. Unguentum in capite &c.

Incepta Antiphona ante Pſalmum, imponitur ad collum Electi alia ex longioribus mappulis, de octo ſupradictis. Conſecrator ſedet; accipit mitram; & Electo ante ipſum genuflexo inungit ambas manus ſimul junctas cum Chriſmate, in modum crucis, producendo cum pollice ſuo dextero intincto duas lineas; videlicet à pollice dexteræ manus uſque ad indicem ſiniſtræ, & à pollice ſiniſtræ uſque ad indicem dexteræ; & mox inungat totaliter palmas Electi, dicens.

Ungantur manus iſtæ de oleo ſanctificato, & Chriſmate ſanctificationis, ſicut unxit Samuel David Regem, & Prophetam, ita ungantur, & conſecrentur.

Et producens manu dextera ter ſignum crucis ſuper manus Electi, dicit. In nomine Dei Pa † tris, & Fi † lii, & Spiritus † ſancti, facientes imaginem ſanctæ crucis Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, qui nos à morte redemit, & ad regna cælorum perduxit. Exaudi nos pie Pater omnipotens, æterne Deus, & præſta, ut, quod te rogamus, exoremus. Per eumdem Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Et proſequitur ſedens. Deus, & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui te ad Pontificatus ſublimari voluit dignitatem, ipſe te Chriſmate, & myſticæ delibutionis liquore perfundat, & ſpiritualis bene†dictionis ubertate fœcundet, quidquid bene † dixeris, benedicatur, & quidquid ſanctificaveris, ſanctificetur, & conſecratæ manus iſtius, vel pollicis impoſitio cunctis proficiat ad ſalutem. ℟. Amen.

Præmiſſis itaque expeditis, Conſecratus jungit ambas manus, & dexteram ſuper ſiniſtram tenet, & eas imponit mappulæ à collo dependenti. Conſecrator vero abſtergit paululum

cum medulla panis pollicem; & , depoſita mitra , ſurgit ; & benedicit baculum paſtoralem , ſi non ſit benedictus , dicens .

Oremus . Suſtentator imbecillitatis humanæ Deus , bene † dic baculum iſtum , & quod in eo exterius deſignatur , interius in moribus hujus famuli tui tuæ propitiationis clementia operetur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde illum aſpergit aqua benedicta .

Tum ſedens , accepta mitra , ſolus tradit illum Conſecrato coram eo genuflexo , capienti ipſum inter indices , & medios digitos , manibus non disjunctis , Conſecratore dicente .

Accipe baculum paſtoralis officii , ut ſis in corrigendis vitiis pie ſæviens , judicium ſine ira tenens , in fovendis virtutibus auditorum animos demulcens , in tranquillitate ſeveritatis cenſuram non deſerens . ℟. Amen .

Quo facto , depoſita mitra , ſurgit Conſecrator , & benedicit annulum, ſi non ſit prius benedictus , dicens .

Oremus . Creator , & conſervator humani generis , dator gratiæ ſpiritualis , largitor æternæ ſalutis , tu Domine , emitte bene † dictionem tuam ſuper hunc annulum ; ut quicumque hoc ſacro-ſanctæ fidei ſigno inſignitus inceſſerit , in virtute cæleſtis defenſionis ad æternam vitam ſibi proficiat . Per Chriſtum Dominum noſtrum . ℟. Amen .

Tum aſpergit ipſum annulum aqua benedicta ; ſedet cum mitra , & ſolus annulum in digitum annularem dexteræ manus Conſecrati immittit , dicens .

Accipe annulum , fidei ſcilicet ſignaculum ; quatenus ſponſam Dei , ſanctam videlicet Eccleſiam , intemerata fide ornatus , illibate cuſtodias . ℟. Amen .

Tum Conſecrator accipit librum Evangeliorum de ſcapulis Conſecrati ; & adjuvantibut ipſum Epiſcopis Aſſiſtentibus , tradit eum clauſum Conſecrato tangenti illum ſine apertione manuum , dicens .

Accipe Evangelium , & vade , prædica populo tibi commiſ-

miſſo; potens eſt enim Deus, ut augeat tibi gratiam ſuam, qui vivit & regnat in ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Demum Conſecrator recipit Conſecratum ad oſculum pacis ſimiliter & Aſſiſtentes Epiſcopi ſinguli, dicentes ipſi Conſecrato. Pax tibi. *Et ipſe reſpondet ſingulis.* Et cum ſpiritu tuo.

Tum Conſecratus medius inter Aſſiſtentes Epiſcopos, redit ad capellam ſuam, ubi abſtergitur ei ſedenti caput cum medulla panis, & cum panno mundo; deinde cum pectine mundantur, & complanantur capilli; poſtea lavat manus. Conſecrator verò in ſuo faldiſtorio manus lavat. Deinde procedit in Miſſa uſque ad Offertorium incluſive. Idem facit Conſecratus in capella ſua.

Dicto offertorio, Conſecrator ſedet cum mitra in ſaldiſtorio, ante medium altaris. Et Conſecratus veniens ex ſua capella, inter Aſſiſtentes Epiſcopos medius coram Conſecratore genuflectit; & illi offert duo intortitia accenſa; duos panes; & duo barilia vino plena, & Conſecratoris prædicta recipientis manum reverenter oſculatur.

Deinde Conſecrator lavat manus, & accedit ad altare, Conſecratus etiam ad poſterius cornu Epiſtolæ altaris ejuſdem accedit: & ibi ſtans medius inter Epiſcopos Aſſiſtentes ante ſe habens Miſſale ſuum, ſimul cum Conſecratore dicit, & facit omnia, prout in Miſſali: Et ponatur una Hoſtia conſecranda, pro Conſecrante, & Conſecrato, & vinum conſecrandum, in Calice, ſufficiens pro utroque.

Secreta ſequens dicitur cum Secreta Miſſæ diei ſub uno, Per Dominum, *per Conſecratorem.*

Secreta. Suſcipe, Domine, munera, quæ tibi offerimus, pro hoc famulo tuo; & propitius in eo tua dona cuſtodi. Per Dominum noſtrum &c.

Conſecratus dicit Secreta. Suſcipe, Domine, munera, quæ tibi offerimus pro me famulo tuo; & propitius in me tua dona cuſtodias. Per Dominum noſtrum &c.

In-

Infra actionem dicit Conſecrator. Hanc igitur oblationem ſervitutis noſtræ, ſed & cunctæ familiæ tuæ; quam tibi offerimus, etiam pro hoc famulo tuo, quem ad Epiſcopatus ordinem promovere dignatus es, quæſumus, Domine, ut placatus accipias, & propitius in eo tua dona cuſtodias; ut, quod divino munere conſecutus eſt, divinis effectibus exequatur; dieſque noſtros in tua pace diſponas; atque ab æterna damnatione nos eripi, & in electorum tuorum jubeas grege numerari. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Conſecratus dicit. Hanc igitur oblationem ſervitutis noſtræ ſed & cunctæ familiæ tuæ, quam tibi offerimus, etiam pro me famulo tuo, quem ad Epiſcopatus ordinem promovere dignatus es, quæſumus, Domine, ut placatus accipias, & propitius in me tua dona cuſtodias; ut, quod divino munere conſecutus ſum, divinis effectibus exequar, dieſque noſtros in tua pace diſponas; atque ab æterna damnatione nos eripi, & in electorum tuorum jubeas grege numerari. Per Chriſtum Dominum noſtrum &c.

Dicta Oratione, Domine Jeſu Chriſte, qui &c. *per Conſecratorem, & Conſecratum, Conſecratus accedit ad dexteram Conſecratoris, & ambo oſculantur altare; tum Conſecrator dat pacem Conſecrato, dicens.* Pax tecum. *Cui reſpondet Conſecratus.* Et cum ſpiritu tuo. *Et dat eam Aſſiſtentibus ſuis ſeniori primo, tum alteri, ſingulis dicens.* Pax tibi. *Et illi ſibi reſpondent.* Et cum ſpiritu tuo.

Deinde poſtquam Conſecrator corpus Domini ſumpſerit, non totum ſanguinem ſumit, ſed ſolum partem ejus cum particula Hoſtiæ in Calicem miſſa. Et priuſquam ſe purificet, communicat Conſecratum ante ſe in eodem cornu capite inclinato ſtantem, & non genuflectentem, prius de corpore, tum de ſanguine, deinde purificat ſe, poſtea Conſecratum. Tum abluit digitos ſuper Calicem, & ſumit etiam ablutionem; & aſſumpta mitra, lavat manus.

In-

Interim Conſecratus cum Aſſiſtentibus Epiſcopis accedit ad poſteriorem partem alterius cornu altàris; videlicet Evangelii, & ibi proſequitur Miſſam, ſicut Conſecrator in cornu Epiſtolæ.

Poſtcommunio, quæ dici debet cum Poſtcommunione diei, ſub uno. Per Dominum. &c.

Plenum, quæſumus Domine, in nobis remedium tuæ miſerationis operare; ac tales nos eſſe perfice propitius, & ſic fove, ut tibi in omnibus placere valeamus. Per Dominum noſtrum &c.

Deinde dicto, Ite Miſſa eſt, *vel*, Benedicamus Domino, *prout tempus requirit, Conſecrator dicto in medio altaris*, Placeat &c. *accepta ibidem mitra, ſi non ſit Archiepiſcopus, & in ſua provincia, ſtans verſus ad altare populo ſolemniter benedicit, dicens.* Sit nomen Domini benedictum, &c.

Data benedictione, reponitur faldiſtorium ante medium altaris, & Conſecrator cum mitra in eo ſedet: Conſecratus verò parvum biretum in capite tenens coram eo genuflectit. Tunc Conſecrator, depoſita mitra, ſurgit, & benedicit mitram, ſi non ſit benedicta, dicens.

Oremus. Domine Deus, Pater omnipotens, cujus præclara bonitas eſt, & virtus immenſa, a qua omne datum optimum, & omne donum perfectum, totiuſque decoris ornamentum, bene † dicere, & ſancti † ficare dignare hanc mitram hujus famuli tui Antiſtitis capiti imponendam. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Et mox eam aſpergit aqua benedicta, deinde ſedens cum mitra, adjuvantibus ipſum Aſſiſtentibus Epiſcopis, imponit eam capiti Conſecrati, dicens.

Imponimus, Domine, capiti hujus Antiſtitis & agoniſtæ tui galeam munitionis & ſalutis, quatenus decorata facie, & armato capite, cornibus utriuſque Teſtamenti terribilis appareat adverſariis veritatis, & te ei largiente gratiam, impugnator eorum robuſtus exiſtat, qui Moyſi famuli tui faciem ex tui ſermonis conſortio decoratam, lucidiſſimis tuæ claritatis

tatis ac veritatis cornibus inſigniſti, & capiti Aaron Pontificis tui tiaram imponi juſſiſti. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Deinde, ſi chirothecæ non ſint benedictæ, ſurgit Conſecrator, mitra depoſita, & eas benedicit dicens.

Oremus. Omnipotens Creator, qui homini ad imaginem tuam condito manus diſcretionis inſignitas, tanquam organum intelligentiæ, ad recte operandum dediſti; quas ſervari mundas præcepiſti, ut in eis anima digne portaretur, & tua in eis digne conſecrarentur myſteria, bene † dicere, & ſancti † ficare dignare manuum hæc tegumenta; ut quicumque miniſtrorum tuorum ſacrorum Pontificum his velare manus ſuas cum humilitate voluerit, tam cordis, quam operis ei, munditiam, tua miſericordia ſubminiſtret. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Et aſpergit eas aqua benedicta. Tunc extrahitur Conſecrato annulus Pontificalis; deinde ſedet Conſecrator, & accepta mitra, adjuvantibus Aſſiſtentibus Epiſcopis, imponit illas manibus Conſecrati, dicens.

Circumda, Domine, manus hujus miniſtri tui munditia novi hominis, qui de cælo deſcendit, ut quemadmodum Jacob dilectus tuus, pelliculis hœdorum opertis manibus, paternam benedictionem, oblato patri cibo, potuque gratiſſimo, impetravit, ſic & iſte, oblata, per manus ſuas hoſtia ſalutari, gratiæ tuæ benedictionem impetrare mereatur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum, qui in ſimilitudinem carnis peccati tibi pro nobis obtulit ſemetipſum.

Et ſtatim imponit ei annulum Pontificalem. Tum ſurgit Conſecrator, & accipit Conſecratum per manum dexteram, & primus ex Aſſiſtentibus Epiſcopis per ſiniſtram, & intronizant eum, ponendo ipſum ad ſedendum in faldiſtorio, de quo ſurrexit Conſecrator, vel, ſi id fiat in Eccleſia propria Conſecrati, intronizant eum in ſede Epiſcopali conſueta, & Conſecrator tradit ei baculum paſtoralem in ſiniſtra.

Dein-

Deinde verſus ad altare Conſecrator, depoſita mitra, ſtans incipit, cæteris uſque ad finem proſequentibus Hymnum.

Te Deum laudamus: * Te Dominum confitemur. &c.

Incepto hymno, Conſecratus ducitur ab Aſſiſtentibus Epiſcopis cum mitris per Eccleſiam, & omnibus benedicit, Conſecratore interim apud altare ſine mitra ſtante in eodem loco. Cum verò Conſecratus reverſus fuerit ad ſedem ſuam, ſeu faldiſtorium, iterum ſedet, quouſque finiatur hymnus prædictus; Aſſiſtentes deponunt mitras, & ſtant apud Conſecratorem.

Finito hymno, Conſecrator ſtans ſine mitra apud ſedem, ſeu faldiſtorium a parte dextera Conſecrati, dicit. Vel ſi Officium cantatur, incipit ſchola proſequente Antiphonam ton. 6. Firmetur manus tua, & exaltetur dextera tua, juſtitia, & judicium præparatio ſedis tuæ. Gloria Patri, &c.

Et repetitur tota Antiphona, qua finita, Conſecrator dicit. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus. Deus omnium fidelium paſtor, & rector, hunc famulum tuum, quem Eccleſiæ tuæ præeſſe voluiſti, propitius reſpice, da ei, quæſumus, verbo & exemplo, quibus præeſt proficere, ut ad vitam, una cum grege ſibi credito perveniat ſempiternam. Per Chriſtum Dominum noſtrum &c.

His dictis, Conſecrator, detecto capite, manet ad cornu Evangelii altaris, apud quem Aſſiſtentes ſtant ſine mitris.

Conſecratus vero ſurgit, & accedens cum mitra, & baculo paſtorali ante medium altaris, verſus ad illud, ſignans ſe cum pollice dexteræ manus ante pectus dicit. Sit nomen Domini benedictum. ℟. Ex hoc nunc & uſque in ſæculum.

Deinde faciens ſignum crucis a fronte ad pectus, dicit. Adjutorium noſtrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit cælum &c.

Tum elevans, ac jungens manus, & caput inclinans dicit. Benedicat vos omnipotens Deus. *Et cum dixerit* Deus, *vertit ſe ad populum, & tertio ſuper eum ſignans benedicit, dicens.* Pa† ter, & Fi† lius, & Spiritus † ſanctus. ℟. Amen.

Tum

Tum Conſecrator accipit mitram, ſtans in cornu Evangelii, verſa facie ad cornu Epiſtolæ, apud quem etiam ſtant Aſſiſtentes cum mitris, Conſecratus vero accedit ad cornu Epiſtolæ altaris & ibidem cum mitra, & baculo genuflexus, verſus ad Conſecratorem, dicit cantando. Ad multos annos.

Deinde accedens ante medium altaris, ubi iterum, ut prius genuflexus, dicit altius cantando. Ad multos annos.

Poſtea accedit ad pedes Conſecratoris, ubi tertio genuflexus, ut ſupra, iterum altius cantando dicit. Ad multos annos.

Tum Conſecrator recipit eum ſurgentem, ad oſculum pacis, & ſimiliter faciunt Aſſiſtentes Epiſcopi, qui Conſecratum cum mitra, & baculo paſtorali incedentem, & Evangelium ſancti Joannis. In principio erat verbum, &c. *dicentem poſt reverentiam cruci ſuper altare factam, inter ſe medium ducentes, ad ſuam capellam revertuntur, ad ſe exuendum ſacris veſtibus, & interim dicit Antiph.* Trium puerorum, *& Cantic.* Benedicite, &c. *Conſecrator verò, pacis oſculo, ut præmittitur, Conſecrato, dato dicit, ſubmiſſa voce.* Dominus vobiſcum. Initium ſancti Evangelij ſecundum Joannem. In principio erat verbum, &c.

Signat altare, & ſe, & facta ſimiliter cruci reverentia, apud ſedem vel faldiſtorium deponit ſacras veſtes, interim etiam dicens Antiph. Trium puerorum; *& Cantic.* Benedicite, &c. *quibus depoſitis, Conſecratus Conſecratori, & Aſſiſtentibus ſuis pro more, gratias agit, & vadunt in pace omnes.*

Quando electus in Patriarcham, vel Archiepiſcopum conſecratur, forma præmiſſa in omnibus obſervatur, ſed per hujuſmodi conſecrationem non aſſumit ſibi nomen Patriarchæ, vel Archiepiſcopi, quod per traditionem Pallii dumtaxat ſibi attribuitur, uſque ad quam dicitur electus, etiam poſt conſecrationem prædictam, prout infra dicetur. Electus vero in Epiſcopum, cum primum conſecratus eſt, Epiſcopus vocatur non electus.

In anniverſario conſecrationis Epiſcopi dicitur Miſſa ut in Miſſali Romano.

FINIS.